

ADATVÉDELMI BIZTOS

**Beszámoló az adatvédelmi biztos
2010. évi tevékenységéről**

www.adatvedelmibiztos.hu

BESZÁMOLÓ
AZ ADATVÉDELMI BIZTOS
2010. ÉVI TEVÉKENYSÉGÉRŐL

BESZÁMOLÓ
AZ ADATVÉDELMI BIZTOS
2010. ÉVI
TEVÉKENYSÉGÉRŐL

Adatvédelmi Biztos Irodája
Budapest, 2011

Kiadja az Adatvédelmi Biztos Irodája
Felelős kiadó: Dr. Jóri András
HU ISSN 1416 - 9762

TARTALOM

BEVEZETŐ	15
Adatvédelem vs adatnyilvánosság	15
Alkotmányozás	16
I. PROJEKTEK, KIEMELT ÜGYEK, KONFERENCIÁK	21
<i>A. Projektek</i>	<i>21</i>
Szakmai projektek	21
A magánszféra védelmének kérdései a sajtóban projekt	21
Térfigyelés projekt	22
Közösségi oldalak projekt	23
Minősített adat projekt	24
A közsféra adatainak többcélú hasznosítása projekt	25
Az üzleti alapú hitelinformációs rendszer monitoringja projekt	25
Adatvédelmi audit módszertan projekt	26
Az Adatvédelmi Biztos Irodájának működését érintő projektek	26
Adatvédelmi nyilvántartás felülvizsgálata projekt	26
Elektronikus kapcsolattartás projekt	27
Az Adatvédelmi Biztos honlapjának megújítása projekt	28
<i>B. Kiemelt ügyek 2010-ben</i>	<i>29</i>
Ajánlások	29
A pártok kampánycélú adatbázisait érintő általános vizsgálat	34
Az Országos Választási Iroda adatszolgáltatása a 2010-es országgyűlési választás előzetes eredményeiről	35
A beszélgetőműsorok, kibeszélőműsorok szereplőivel kapcsolatos adatkezelésekről	36
A teljes listás lakossági hitelinformációs rendszer	49
Google Street View (GSV)	50
<i>C. Konferenciák</i>	<i>53</i>

II. VIZSGÁLATOK	55
<i>A. Személyes adatok</i>	55
Népszámlálás 2011	55
A Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatala	56
Rendvédelmi szervek	61
Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal	66
Önkormányzatok	74
Önkormányzati adóhatóság	74
Szociális ügyek	76
Gyámhatóság, gyermekvédelem	85
Szektorális adatkezelések	88
Egészségügy	88
Munkáltatók	97
Bíróságok	106
Oktatásügy	125
Hírközlés	132
Bankok adatkezelése	138
Biztosítók adatkezelése	144
Direkt marketing	146
Sajtó	148
A magánszféra védelme a sajtóban projekt	152
Levéltár, tudományos kutatás	152
Közüzemi szolgáltatók	157
Társasházak, lakásszövetkezetek	170
Kamerák	173
<i>B. Közérdekű adatok</i>	183
Elektronikus információszabadság	189
A közpénzek felhasználásának nyilvánossága	191
A környezeti adatok nyilvánossága	194
<i>C. Közérdekből nyilvános adatok</i>	197

Az adatvédelmi törvény 19. § (4) bekezdése a gyakorlatban	197
Közérdekből nyilvános adatok más törvények alapján	200
<i>D. Az adatvédelmi biztos jogalkotással kapcsolatos tevékenysége</i>	203
Az adatvédelmi biztos javaslata az Alkotmány-előkészítő Eseti Bizottság felkérésére; az adatvédelmi biztosi intézmény megújításáról	203
Statisztikai adatok	206
Jogszabály-véleményezési tevékenység	207
Adatkezelést szabályozó, véleményezett jogszabály-tervezetek	208
Hivatalból vizsgált tervezetek	212
Egyes hivatalból vizsgált törvényjavaslatok	214
Egyéb jogalkotási javaslat	217
<i>E. A minősített adatok</i>	221
A minősített adatok védelméről szóló törvény	221
Az indokolatlan minősítés elleni eljárások tapasztalatai	224
További, a minősített adatokkal kapcsolatos ügyek	230
III. NEMZETKÖZI ÜGYEK	233
Az Európai Unió adatvédelmi szabályának felülvizsgálata	234
29. Cikk Adatvédelmi Munkacsoport tevékenysége	236
Kötelező érvényű vállalati szabályok (Binding Corporate Rules, BCR)	243
SWIFT (Nemzetközi Bankközi Telekommunikációs Társaság) (Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication)	243
Leonardo da Vinci projektek	245
Szakmai tapasztalatcsere – mobilitási projekt	245
Tanulmánykötet készítése – partnerségi projektek	245
Bel- és igazságügyi együttműködés	246
NEBEK Europol Nemzeti Iroda adatvédelmi ellenőrzése	246
Europol Közös Ellenőrző Hatóság (Europol Joint Supervisory Body, Europol JSB)	250

Schengen Közös Ellenőrző Hatóság (Schengen Joint Supervisory Authority, Schengen JSA)	252
<i>SIRENE-ellenőrzés</i>	253
<i>Schengeni értékelés (Schengen evaluation, SCHE-VAL)</i>	254
Vámügyi Közös Ellenőrző Hatóság (Customs Joint Supervisory Authority, Customs JSA)	255
Részvétel a Rendőrségi és Igazságügyi Munkacsoport tevékenységében (Working Party on Police and Justice, WPPJ)	256
Részvétel az Eurodac felügyeletével megbízott koordinációs csoport munkájában	258
Az Európa Tanács Adatvédelmi Tanácsadó Bizottságában való részvétel	262
IV. NYILVÁNTARTÁSOK	265
<i>A. Az adatvédelmi nyilvántartás</i>	265
Adatvédelmi nyilvántartási projekt	265
Szabályozási gondok	266
Önkormányzati választások	267
A bejelentéssel kapcsolatos gyakorlati tapasztalatok	268
A bejelentés, mint „engedély”	268
Egyéb tapasztalatok	269
<i>B. Az elutasított kérelmek nyilvántartása</i>	271
<i>C. Az Adatvédelmi Biztos Irodája informatikai rendszerei</i>	273
Az adatvédelmi biztos honlapja	273
A nyilvántartások adatbázisai	273
Az elektronikus iktatási rendszer	274
V. TEVÉKENYSÉGÜNK FŐBB ADATAI	275
A 2010. év ügyforgalmának, statisztikájának főbb jellemzői	275
Az iratforgalom fontosabb adatai	275
A főbb ügýtípusok	275

Az információs ágak megoszlása	276
Az adatvédelmi és a közérdekű adatok nyilvánosságát érintő ügyek megoszlása	276
Az indítványozók aránya	276
A vizsgált adatkezelők kategóriái	276
<i>Panaszügyek</i>	282
A bepanaszolt adatkezelők kategóriái	282
A panaszosok aránya	282
Információs ágak aránya a panaszügyekben	283
Panaszok jogossága	283
Átlagos ügyintézési idő	283
VI. FÜGGELÉK	287
Az adatvédelmi biztos határozata egy lakásfenntartó szövetkezet jogellenes adatkezelése ügyében	287
Az adatvédelmi biztos határozata Hódmezővásárhely Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatal jogellenes adatkezelése ügyében	289
Az adatvédelmi biztos feljelentése visszaélés személyes adattal vétsége elkövetésének gyanúja miatt	295
Az Iroda szervezete és gazdálkodása	297
Az Adatvédelmi Biztos Irodájának 2010. évi közvetlen működési kiadásai	297
A 2010-ben véleményezett jogi szabályozási tervezetek	298
I. Jogszabályok	298
Törvénytervezetek	298
Kormányrendelet tervezetek	305
Miniszteri rendelet tervezetek	312
II. Jogalkotással kapcsolatos egyéb tervezetek	322
III. Alkotmányozási javaslat	325
Sajtóközlemények	345
A társasházak biztonsági bekamerázásáról	345
Nyilvános a Margit híd felújításának megvalósíthatósági tanulmánya.	346

Legyen ingyenes és online azonnal lekérdezhető az ellopott, elveszett okmányok adatbázisa	348
Járjon súlyosabb következményekkel, ha különleges adatokkal, illetve olyan személyes adatokkal élnek vissza, amelyek gyűjtését törvény írja elő	350
Együttműködésben állapodott meg Jóri András adatvédelmi biztos és Vukovich Gabriella, a Központi Statisztikai Hivatal elnöke	351
Nyilvánosak a HUNGALU Magyar Alumíniumipari Rt.-nek az Inotai Alumínium Kft.-vel kötött, a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. kezelésében lévő szerződésai	352
Jóri András adatvédelmi biztos hivatalában fogadta Morten Kjaerumot, az Európai Unió Alapjogi Ügynökségének Igazgatóját	353
A személyes adatok törlését kérte Dr. Jóri András adatvédelmi biztos attól az amerikai szolgáltatótól, amelynek oldalain letölthetővé tették a volt barátnők fotóit	354
Egyszerűsödik a családi pótlék igazolásával járó banki ügyintézés	355
A Főtáv Zrt. köteles kiadni a hőenergia- és melegvíz-szolgáltatásra vonatkozó szerződéseinek teljes iratanyagát	356
Francoise Le Bail, az Európai Bizottság igazságügyi főigazgató asszonya hivatalos látogatást tett Jóri András adatvédelmi biztosnál	357
Információs szabadság napja 2010: „Adatvédelem kontra adatnyilvánosság – új egyensúly?”	358
Állami beavatkozást sürget az adatvédelmi biztos a pozitív adólista ügyében	360
Az állami vállalatok adatainak nyilvánosságáért lépett fel a parlamenti bizottságban az adatvédelmi biztos	361
Többletgaranciát kér a biztos	362
Jóri András adatvédelmi biztos a mai napon Bodoky Tamás tényfeltáró újságíró tünteti ki a magyar ombudsmanok által 2007-ben alapított Lustitia Regnorum Fundamentum-díjjal	364
Nem talált jogszerűtlen adatbázisokat az adatvédelmi biztos a pártoknál	364
Levélben kért tájékoztatást az adatvédelmi biztos a Google-től	367

Az információs jogok érvényesüléséről tartott közös szakmai napot szerdán az Alkotmánybíróság és az adatvédelmi biztos.	367
Közép- és kelet-európai adatvédelmi biztosok együttműködése az adatvédelmi jog reformjára	368
Kötelesek törölni az ingatlankereskedelemmel, ingatlanhirdetéssel foglalkozó portálok üzemeltetői felhasználóik hirdetéseit oldalairól az ügyfelek kérésére	369
Nyilvános a kórházi parkolásból származó bevétel	370
Az adatvédelmi biztos a választási eredmények nyilvánosságáról	371
Részvényilvánítás	373
Jóri András vizsgálatot indít az előzetes választási eredmények közzétételével összefüggésben	373
Az adatvédelmi biztos a pártok adatkezeléseiről	373
Adatvédelem versus adatnyilvánosság – az új egyensúly; Az adatvédelmi biztos éves beszámolója	374
Az adatvédelmi biztos a választópolgárok lakcímadatainak kampánycélú kiadásáról	377
A Magyar Köztársasági Ezüst Érdemkereszt és a Magyar Köztársasági Bronz Érdemkereszt kitüntetések adományozta Sólyom László köztársasági elnök dr. Jóri András adatvédelmi biztos munkatársainak	378
Vizsgálja az adatvédelmi biztos az Ügyfélkapu üzemzavarát	379
Parlament elé kívánja terelni a pozitív adólistáról szóló vitát az adatvédelmi biztos	380
Adatmegőrzés a hazai telekommunikációs cégek gyakorlatában	382
Ajánlás a beszélgető műsorok és kibeszélő-show-k jogszerű adatkezeléséről	384
Az adatvédelmi biztos a választási kampánnyal összefüggő adatkezelésekről	387
Nem tartja megfelelőnek a vagyonadó-kalkulátor jelenlegi működését az adatvédelmi biztos	389
Az adatvédelmi biztos beszéde a hódmezővásárhelyi listáról az Emberi jogi kisebbségi, civil- és vallásügyi bizottság 2010. július 27.-én tartott meghallgatásán	391

BEVEZETŐ

A 2010-es esztendőben végzett adatvédelmi biztosi tevékenységem három fő témával jellemezhető: adatvédelem és adatnyilvánosság új egyensúlyának keresése; parlamenti biztосként a rendelkezéseimre álló keretek között a „keményebb”, illetőleg kötelező erejű eszközök alkalmazása, sokszor első ízben az intézmény történetében; továbbá az alkotmányozásban történő részvétel. Emellett kiemelendő, hogy az intézmény eddigi története során a 2010-es évben kezelte a legtöbb – 18 625 – ügyet.

Adatvédelem vs adatnyilvánosság

A már a múlt évi beszámolóban is kiemelt célkitűzésem szerint olyan módon kívánom megteremteni jogértelmezéssel és jogalkotási javaslatokkal adatvédelem és adatnyilvánosság új egyensúlyát, hogy a kialakult jogértelmezés nyomán az adatvédelem az eredeti céljának megfelelően, hatékony magánszféravédő joganyagként működjön, ám ne váljon a közérdekű adatok megismerésének öncélú akadályává. Ebben az évben ez a cél következetesen jelent meg egyes állásfoglalásokban kifejtett jogértelmezéseimben (pl. a választási kampánnyal összefüggő adatkezelésekről szóló ajánlás az Avtv. célhoz kötöttségi követelményének értelmezésével juttatja érvényre a magánszféravédelem szempontjait, és tesz különbséget az egyén magánéletbeli vagy hivatali szerepeihez kapcsolódó magánszféra terjedelme között). E célt szolgálta a 2010-ben az adatvédelmi napon az összes érintett bevonásával szervezett konferencia (Kamerás megfigyelés Magyarországon), valamint az információszabadság napja alkalmából szervezett rendezvény is. Ez utóbbi konferencia témája kifejezetten a két információs jog ütközése volt. Első nemzetközi konferenciánkon olyan szakemberek osztották meg nézeteiket a közönsséggel, mint az európai adatvédelmi biztos, a német szövetségi adatvédelmi és információszabadság-biztos, valamint brit és szlovén kollegáim.

Határozott jogérvényesítés: az első bíróság által jóváhagyott határozat, az első felszólítás, az első feljelentések

A jogirodalomban először vettem fel Magyarországon, hogy az adatvédelmi biztosi intézmény ombudsmani jellegű működésén túlmuta-

tó hatósági eszközrendszerre is szükség van a hatékony jogérvényesítés érdekében. A magyar adatvédelmi jog az utóbbi évek jogfejlődésének köszönhetően immár tartalmaz egyes hatósági hatásköröket, ám ezeket korábban nem alkalmazták. A 2010-es év volt az első, amikor – egy lakásszövetkezet jogszerűtlen kamerás megfigyelése ügyében – a bíróság jogerős határozatában erősítette meg az adatvédelmi biztost, aki korábban határozattal megtiltotta az adatkezelést. Ebben az évben éltem először az Avtv. által biztosított, s a 2009-es minősített adatok védelméről szóló törvény által újraszabályozott felszólítás lehetőségével. Az ügy tárgya ellenzéki parlamenti képviselők átvilágítása kapcsán keletkezett minősített adatok minősítésének indokoltsága volt: a minősítőt felszólítottam a minősítés törlésére. Az adatkezelő felszólításom ellen nem fordult bírósághoz, ezért az adatok nyilvánosságra kerültek. Végül ebben az évben tettem meg az első feljelentéseket olyan ügyekben, amelyek során a jogérvényesítéshez nem elegendők az adatvédelmi biztosi eszközök: a közösségi hálózatokon közzétett képeket személyiségi jogsértő módon újraközlő, bűncselekmények elkövetésének gyanúját is felvető internetes oldalak ügyében fordultam a rendőrséghez.

Alkotmányozás

A folyamatban lévő alkotmányozási folyamat keretében, 2010. szeptemberében megküldtem javaslataimat az Országgyűlés Alkotmány-előkészítő Eseti Bizottságának. Téziseim szerint (1) Adatvédelmi helyett információs biztosra van szükség. Jó és fenntartandó szabályozási megoldás az, amely az adatvédelmi (magánszféravédelmi) felügyelő szervre bízva az adatnyilvánossággal (információszabadsággal) kapcsolatos szabályok feletti felügyeletet is. Az adatnyilvánossággal kapcsolatos hatásköröket bővíteni kell, és a korrupcióellenes harchoz elengedhetetlen adatnyilvánosság témáját oly módon is ki kell emelni, hogy az egyik védett jogot egyoldalúan kiemelő „adatvédelmi biztos” megnevezést a törvényhozó felváltja a nemzetközi gyakorlatban elterjedt „információs biztos” megnevezéssel. (2) Egyes szervezeti és költségvetési részletszabályok jelenleg sértik azokat a követelményeket, amelyeket az intézmény függetlenségével kapcsolatban az uniós jogi normák illetőleg az ezekhez kapcsolódó európai bírósági gyakorlat megfogalmaz. Az intézmény függetlenségét e (jellemzően törvényi szintű) szabályok módosításával

erősíteni kell. (3) Az információs biztonság mind az adatvédelem, mind az adatnyilvánosság terén hatékony hatósági eszközrendszerrel kell rendelkeznie. Magyarország új Alaptörvényének szövegéről e sorok írásakor vitázik az Országgyűlés: a szöveg jelenleg „független hatóságra” bízna az adatvédelmi és információs szabadság-szabályok felügyeletét. Nézetem szerint az autonóm hatóság modellje nem alkalmas e szerepre.

A jelenlegi intézménnyel kapcsolatban két probléma fogalmazható meg. Az első, hogy az ombudsmani modellben csak korlátozottan tud kötelező erejű határozatokat hozni és nem tud bírságot, ezért nem hatékony a jogvédelem; a második pedig, hogy az intézménynek az ombudsmanokkal közös költségvetése van, és ez sérti az ide vonatkozó uniós rendelkezéseket.

A kérdés az, hogy a T/2627 számon beterjesztett javaslat orvosolja-e ezeket a problémákat. A válasz nemleges: nézetem szerint a magyar közjogban ismert autonóm hatóság modellje nem alkalmas az intézmény hatékony működési kereteinek biztosítására. Az adatvédelmi biztosok Európa-szerte vegyes intézmények, független jogvédő szervek és hatóságok egyszerre. A magyar autonóm közigazgatási hatóság azonban egyrészt jellemzően kevésbé független egy országgyűlési biztosnál, másrészt csak hatósági tevékenységet végezhet.

A függetlenség követelménye igen fontos az adatvédelmi, és még hangsúlyosabb az információs szabadsággal kapcsolatos hatáskörökkel illetően. Adatvédelem terén a befolyásmentesség biztosítása az Európai Unió elvárása. Az Európai Bíróság 2010 márciusában elmarasztalta Németországot, mert úgy találta, hogy az ország nem teljesítette az adatvédelmi irányelv követelményeit egyes tartományi adatvédelmi szervek függetlenségével kapcsolatban. Jelenleg hasonló ügyben eljárás folyik Ausztria ellen. Európai uniós szinten is reform alatt áll az adatvédelmi jog, és nagy hangsúlyt kap az előkészítés során a függetlenség követelménye. Nem hatékony ugyanis az a modell, amely a közigazgatás részeként kezeli az adatvédelmi hatóságokat. Ez a rendszer elavult.

Az autonóm hatóságok jellemzően piacon működő szereplők felügyeletét látják el, így a versenyjog vagy a pénzügyi szolgáltatásokra vonatkozó szabályozás érvényesülését ellenőrzik a magánszektorban. Az adatvédelmi biztos feladata azonban nem csak magánszektorbeli adatkezelők ellenőrzése, hanem magának az államnak a magánszférát sértő

vagy éppen a közérdekű adatok indokolatlan korlátozását okozó magatartását is vizsgálnia kell. Ez utóbbi szerepe alapvető fontosságú a korrupció elleni küzdelemben. A nyilvánossággal kapcsolatos hatáskör minden körülmények között fokozott befolyásmentességet, parlamenti szervként való működést indokol. Ezt tovább erősíti, hogy a biztos feladata a minősített adatok titkosításának felügyelete is.

A hatósági jogkörök kérdéséhez: bár jómagam javasoltam először a magyar jogirodalomban a hatósági jogkörök erősítését, nagyon fontosak a biztos azon jogkörei is, amelyek nem hatóságra, inkább jogvédő szervek jellemzők (pl. tipikusan az AB-hez fordulás joga – különösen, ha ez nem fog mindenkit megilletni –, a formátlan eljárás, mediáció lehetősége, a nyilvánosság tájékoztatásának lehetősége). Információszabadság-téren különösen lényegesek ezek a hatáskörök, itt elsősorban alapjogvédelemről van szó; ezen a területen kizárólag a parlamenti biztosi működés lehet megoldás. Az európai fejlődés iránya éppen a közigazgatási hatóság felől a parlamenti biztos irányába vezet.

Ezért a megoldás egy nem ombudsman jellegű parlamenti információs biztos: tehát országgyűlési biztos, hatósági hatáskörökkel, saját hivatali szervezettel.

Megjegyzendő, hogy nemzetközileg is domináns az intézmény „biztos” elnevezése (commissioner, Beauftragte). A sokszor hivatkozott, és a javaslat szövegében használt „adatvédelmi hatóság”, „data protection authority” azért került az EU adatvédelmi irányelvébe, hogy összefoglaló terminusként lefedjen egyes sajátos, testületi szervként, tanácsként működő adatvédelmi szerveket (pl. a francia CNIL-t). Ezek az országok azonban soha nem rendelkeztek fejlett információszabadság-joggal, tehát ezek kizárólag adatvédelemmel foglalkozó intézmények (ráadásul a hasonló testületi szervek tagjait általában szintén a parlament választja). Az információszabadság-hatáskörökkel is rendelkező intézményekre jellemző „biztos” megnevezés sokszor épp az információszabadság-hatáskörök telepítése után váltotta fel a hatósági megnevezést és szervezetet.

Végül fontos rögzíteni, hogy miért tartom szükségesnek a parlamenti információs biztos szerepeltetését, illetőleg a választás szabályainak rögzítését az Alkotmányban. Ennek indoka az, hogy alapjogvédelmi garanciáról van szó. Különösen indokolt az alapvető szabályok rögzítése

azért, mert a javaslat szerint az adatvédelmi és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló törvény egyszerű többségi rangba kerül, vagyis alkotmányi garancia nélkül a mindenkori egyszerű parlamenti többség szabadon átalakíthatja az intézményt, sőt, a korrupció elleni fellépést szolgáló információszabadság-hatásköröket (mivel ezen a téren nincs EU-szabályozás) akár el is törölheti. A biztos alapjogvédő működéséhez szükségesek továbbá azon hatáskörök is (pl. az AB-hez fordulás joga), amelyek alkotmányi szinten szabályozottak.

Dr. Jóri András

I. PROJEKTEK, KIEMELT ÜGYEK, KONFERENCIÁK

A. *Projektek*

Az adatvédelmi biztos 2009-ben indította el a kezdeményező jogvédelem erősítése, egy-egy terület átfogó vizsgálata érdekében hangsúlyos ügyek kijelölésével projektjeit. Ezen projektek közül több is folytatódott a 2010-es évben.

A biztos által elindított projektek az intézmény alapjogvédelmi funkciójából következően nem hasonlíthatók a piaci szférában megszokott haszonérdekeltégű, gazdasági projektekhez. Céljuk az adatvédelem és az információszabadság egy-egy neuralgikus gyakorlati vagy elméleti ügyében megoldási javaslatok kidolgozása. Az Adatvédelmi Biztos Irodája hatékonyabb, átláthatóbb működésével kapcsolatos szervezeti és működésbeli változtatások kidolgozására is projektek születtek.

A projektrendszer kialakítását, működtetését belső dokumentum szabályozza.

Szakmai projektek

A magánszféra védelmének kérdései a sajtóban projekt

2010 márciusában átfogó kutatási projekt indult a sajtó/média adatkezelésére vonatkozó szabályok áttekintésére és (újra)értelmezésére. A projekt célja annak megállapítása, hogy a szabályozás és joggyakorlat alapján mely témakörök esetében merülnek fel jogalkalmazási nehézségek, melyek ezek, és a feloldásuk milyen módon lehetséges (ajánlás a hatályos szabályok értelmezésére vagy jogalkotásra).

A magánszféra sajtóban történő védelme kapcsán kiemelt témakörökként jelennek meg az alábbi kérdések:

- az adatvédelem és más magánszférát védő személyiségi jogok egymáshoz való viszonya;
- a médiában megjelenő információk személyes adat jellege, az adatok forrása, az adatkezelés jogalapja, a tájékoztatási kötelezettség és a célhoz kötöttség követelménye;

- a médiaszereplések kapcsán tett hozzájáruló nyilatkozatok gyakorlata, az ezzel kapcsolatos panaszok, a jogfejlesztés lehetőségei;
- az oknyomozó újságírásra vonatkozó új szabályok adatvédelmi szabályozásra és joggyakorlatra gyakorolt hatásai;
- a bűnügyi tudósítások szabályozása és gyakorlata.

A projekt keretében az európai jogi megoldások vizsgálata mellett sor került a magyar adatvédelmi biztosi gyakorlat összefoglalására és elemzésére. Ezt követi a jogirodalom, az alkotmánybíróági és bírósági esetjog összefoglalása.

A projekt végeredményeként a sajtó/média adatkezeléséről szóló átfogó ajánlás kibocsátására kerül sor, amely tekintettel van a médiarendszer új, 2010 nyarán és őszén kialakított szabályozási környezetére.

Térfigyelés projekt

A projekt feladata, hogy a térfigyelés, illetve általában a kamerával történő megfigyelés társadalmi hatásait, a térfigyelés előnyeit és hátrányait feltérképezze. A kamerák terjedése kapcsán a felületes szemlélődő jórészt a rendszerek pozitívumaival találkozik, illetve a médiumok többnyire azt sugallják. A projekt célja, hogy olyan világos, gyakorlati megfontolásokkal alátámasztott érvrendszert dolgozzon ki, amely a térfigyeléssel összefüggő vitákban felhasználható.

A projekt célja továbbá a kamerás megfigyelés gyakorlatának a vonatkozó jogszabályok tükrében való áttekintése. A kamerás megfigyelés számos helyen nem illeszkedik a jogszabályi környezetbe, a jogkövetés gyakran csekély mértékű. Ezek a jelenségek a személyes adatok védelme szempontjából rendkívül hátrányosak. Meg kell vizsgálni, hogy a kialakult gyakorlat milyen módon terelhető vissza a jogszerű mederbe. A projekt végső célja a korábbi adatvédelmi biztosi ajánlás aktualizálása, amely a nemzetközi szabályozás részletes elemzését követően ajánlásokat fogalmaz meg mind a jogalkotó, mind a jogalkalmazó számára. Az ajánlás a jelenleg hatályos szabályozás alkalmazása során megismert bizonytalanságokkal összefüggő értelmezési kérdésekre is választ kíván majd adni. A projekt eddigi leglátványosabb eleme a januári *Adatvédelmi Nap 2010 - A kamerás megfigyelés Magyarországon* című konferencia volt.

Jelenleg a projekt eredményeként, a készülő ajánlás végleges formába öntése zajlik.

Közösségi oldalak projekt

Az adatvédelmi biztoshoz évről-évre egyre több panasz és kérdés érkezik a közösségi oldalakkal kapcsolatban. Ez egyaránt igaz a hazai és a nemzetközi szolgáltatók esetében is.

A felhasználók többnyire későn szembesülnek a megosztott információk, adatok és képek nem kívánt utóéletével: az interneten más kontextusban, bárki számára hozzáférhető módon megőrződnek a tartalmak, sokszor jó ízlést, jogot, emberi méltóságot sértve.

2009-ben ezért a biztos megkezdte az előkészítését egy, a közösségi oldalak (social networks) adatkezelésével foglalkozó átfogó vizsgálatnak. A projekt célja a hazai szolgáltatások működésének, adatvédelmi problémáinak felmérése, és a szolgáltatásokat használók számára a veszélyekre intő figyelemfelhívás. A megosztott fényképekkel való visszaélések, a teljes adatlapok más oldalakon történő összekapcsolása és tükrözése, a közösségi oldalakon tárolt adatlapok jogellenesen megváltoztatása, az ún. profil illetéktelenek által történő létrehozása, a gyermekek fényképének illetéktelenek általi közreadása, az üzenőfalon vagy listák útján történő zaklatások a leggyakoribb adatvédelmi kérdéseket felvető veszélyek, esetek.

A biztos a vizsgálat során a felhasználók mellett kiemelt figyelmet szentel a szolgáltatóknak is, mert a személyes adatok védelme szempontjából pontosan és részletesen kell az üzemeltetőknek szabályozniuk a felhasználási feltételeket. Különös tekintettel arra, hogy az elektronikus úton történő regisztráció létrehozásánál, az űrlapok elektronikus kitöltésénél nincs lehetőség arra, hogy a szolgáltató teljes bizonyossággal meggyőződjék arról, hogy az adatok hitelesek-e, és az adatkezeléshez adott hozzájárulást valóban az érintett (vagy a nyilatkozat tételére jogosult) személy teszi-e.

Bár az internet nem jogmentes tér, a jogok utólagos érvényesítése sok esetben nehézségekbe ütközhet. Hasznos és kívánatos, hogy a közösségi oldalt üzemeltető szolgáltató minden értesítés nélkül, azonnal távolítsa el az olyan tartalmakat, amelyeket a kizárólagos döntési jogkör-

ében jogellenesnek, más személyiségi jogába ütközőnek, tisztességtelennek, fenyegetőnek, becsületsértőnek, rágalmazónak, obszcénnek vagy egyébként kifogásolhatónak talál.

Ezenfelül is megilleti az a jog az adatalanyt, a felhasználót, hogy adatai jogellenes kezelése miatt bírósághoz forduljon, valamint jelentős érdeksérelem esetén büntetőfeljelentést tehet. Az adatvédelmi biztos vizsgálata első eredményeinek összegzése 2011. első felében várható.

A biztos felhívja a felhasználók figyelmét a közösségi oldalak veszélyeire és a körültekintő használat előnyeire, illetve meghallgatva a piaci szereplők észrevételeit, javaslatokat tesz a megfelelő jogszabályi környezet kialakítására

Minősített adat projekt

2010. április 1-jén lépett hatályba a minősített adat védelméről szóló 2009. évi CLV. törvény (Mavtv.), amely a korábbi titokszabályzástól eltérően négy szintű, úgynevezett kárközpontú minősítési rendszert vezetett be. Az adatminősítés a közérdekű adatok megismeréséhez való jog legerősebb korlátja, ezért az adatvédelmi biztos 2010 folyamán a minősített adat projekt keretében hivatalból figyelemmel kísérte és összegyűjtötte az új törvény alkalmazásával kapcsolatos tapasztalatokat. A projekt keretében folytak a minősített adatot érintő adatvédelmi vizsgálatok. A gyakorlati tapasztalatszerzést szolgálta az OBH minősített biztonsági rendszerének felülvizsgálata, így új biztonsági szabályzat előkészítése, a biztonsági vezető tevékenységi feltételeinek kialakítása, javaslatétel a fizikai és elektronikus biztonsági rendszer kialakítására és továbbképzés a kijelölt munkatársak számára az adminisztratív titokvédelem tárgykörében. A biztos az adatvédelmi vizsgálatok tapasztalatai alapján 2010 júniusában a közigazgatási és igazságügyi miniszternél kezdeményezte a Mavtv. módosítását, majd – miután a törvénymódosítási kezdeményezés nem ért célt – az Alkotmánybírósághoz fordult a Mavtv. ügyében. Erről részletesen a minősített adatokról szóló fejezet számol be.

A közzféra adatainak többcélú hasznosítása projekt

A közzféra kezelésében lévő adatvagyon (hivatali, üzleti és kutatási célú) hasznosítására vonatkozó, egyre sűrűbben megfogalmazódó legitím igényeket felismerve a célunk olyan koncepció és jogalkotási javaslatok kidolgozása, amelyek egyidejűleg szolgálják a magánszféra, a személyes adatok védelmét és a közzféra birtokában lévő információk az eredeti célon túli hasznosíthatóságnak érdekeit.

Az Adatvédelmi Biztos Irodája a közzféra adatainak nyilvánosságát, megismerhetőségét mindezüdig elsősorban a két információs jog (adatvédelem, információszabadság) Alkotmányban és az adatvédelmi törvényben foglalt szabályai alapján vizsgálta. Az adatok megismeréséhez, hasznosításához fűződő egyéb érdekekről csak korlátozottan vett tudomást a hazai jogalkotó is.

A jelenleg hatályos hazai szabályozás számos ponton akadályozza, hogy a közzféra kezelésében lévő hatalmas értéket képező adatvagyon megfelelőképpen hasznosuljon. A közzféra adatkezelését meghatározó szabályok elsősorban szűk hivatali, szektorális szempontokat tartanak szem előtt, nem engedik vagy nem teszik lehetővé az adatoknak, adatbázisoknak, nyilvántartásoknak más célú felhasználását. Ez komolyan akadályozza a közzféra szerveinek hatékony együttműködését, a döntések szakmai megalapozását, az információk üzleti célú hasznosítását és a tudományos kutatást. Az adatvédelmi biztosnak az adatkezelések vizsgálatában, az ezt érintő kodifikációs tevékenységben szerzett tapasztalatai jó alapot adnak arra, hogy az említett akadályok megszüntetésére ki-egyensúlyozott, valamennyi érdekelt szempontjait tekintetbe vevő és az alkotmányos jogok védelmét is szem előtt tartó javaslatokat tegyen.

A projekt 2010 júniusában indult, tervezett befejezése: 2011 június.

Az üzleti alapú hitelinformációs rendszer monitoringja projekt

A projekt előzménye volt, hogy az adatvédelmi biztos szakmai érvelése alapján a teljes körű központi hitelinformációs rendszerről szóló 2008-ban készült törvénytervezetet a kormány visszavonta. Ezt követően azonban ismét felerősödtek a hitelinformációs rendszer üzleti alapú létrehozására irányuló törekvések, amellyel kapcsolatban a biztos számos

kifogást fogalmazott meg, mert nem látott kellő biztosítékot a hiteladósok hozzájárulásának önkéntességét illetően.

Az üzleti alapú hitelinformációs rendszer hazai létrehozásának vizsgálata, valamint a fogyasztóknak nyújtott hitelről szóló 2009. évi CLXII. tv. (Fhtv.) alkalmazásának ellenőrzése a hazai hitelintézeteknél, azt a célt szolgálja, hogy feltárjuk, megvalósul-e az ügyféli adatok kezelésénél az önkéntes hozzájárulás, illetőleg a személyes adatok biztonságos kezelése, valamint, hogy végrehajtják-e a hitelintézetek az Fhtv.-ben előírt széleskörű tájékoztatási kötelezettségeiket. A projekt 2010 májusában indult, tervezett befejezése: 2011. április.

Adatvédelmi audit módszertan projekt

A projekt célja az adatvédelmi biztos által végzendő ellenőrzések egységes módszertani alapjainak kidolgozása. Az adatvédelmi audit módszertan projekt keretében feltérképezésre kerül az adatvédelmi-adatbiztonsági audit külföldi szakirodalma, illetve adatvédelmi hatósági módszertana. Ezen módszertani elemek testre szabott alkalmazásával, valamint szabványokon alapuló új módszerek kidolgozásával készül el az adatvédelmi módszertan. A módszertannak az Adatvédelmi Biztos Irodájának gyakorlatába való beépítése átláthatóbbá teszi az ellenőrzések lefolytatásának menetét. A módszertan bevezetés után is rendszeresen felülvizsgálatra kerül.

A projekt jelen fázisában a szakirodalmi kutatás után elkészült az adatbiztonsági audit módszertan alapját képező informatikai biztonsági minimumkövetelmények meghatározása, amely jelenleg véleményezés alatt áll.

Az Adatvédelmi Biztos Irodájának működését érintő projektek

Adatvédelmi nyilvántartás felülvizsgálata projekt

Az adatvédelmi nyilvántartási projekt 2009-ben indult, melynek tárgya az adatvédelmi nyilvántartás szerepének újragondolása, felépítésének, működésének átalakítása. A projekt célja az adatvédelmi nyilvántartás rendszerének olyan átalakítása, amely következtében a

nyilvántartásból nyomon követhetővé válik az egyes adatkezelők adatkezelési tevékenysége, illetve az adatkezelések összefonódása.

A projekt során áttekintettük mind a nemzetközi, mind a hazai jogszabályi környezetet, illetve a nemzetközi gyakorlatot. Az adatvédelmi nyilvántartás különböző mélységű átalakítására egy-egy modellt írtunk le, amelyek közül azt választottunk ki, amely megfelel a nemzetközi gyakorlatnak, illeszkedik a jogi környezethez, ugyanakkor amellyel az adatvédelmi nyilvántartás olyan adatbázissá válhat, amely hasznos információt tartalmaz mind az érintettek, mind az adatkezelők, mind pedig az Adatvédelmi Biztos Irodája számára.

Mivel a 29-es Munkacsoport által kidolgozott „*FUTURE of data protection*” (background paper) dokumentumban a Munkacsoport foglalkozik az adatvédelmi nyilvántartás kérdésével, annak az új szabályozásban nagy jelentőséget kíván tulajdonítani, ezért jelenleg nem tisztázott, hogy a jövőben milyen szerepe lesz az adatvédelmi nyilvántartásnak az adatvédelem rendszerében. Erre tekintettel az adatvédelmi nyilvántartási projektet a nyilvántartás szerepére és jellegére vonatkozó új szabályozás kialakulásáig az adatvédelmi biztos 2010. november 15-én felfüggesztette.

Elektronikus kapcsolattartás projekt

A projekt célja az adatvédelmi biztos és a hozzá fordulók közötti elektronikus kapcsolattartás feltételeinek megteremtése. Ebben lényeges változást hozott a fővárosi és megyei kormányhivatalokról, valamint a fővárosi és megyei kormányhivatalok kialakításával és a területi integrációval összefüggő törvénymódosításokról szóló 2010. évi CXXVI. törvény, amely az Avtv. 25. § (6) bekezdését beiktatva kizárta a közigazgatási hatósági eljárásról szóló törvény elektronikus kapcsolattartásra vonatkozó szabályainak alkalmazását az adatvédelmi biztos Avtv. 25. § (4) bekezdésében meghatározott eljárása során. A projekt keretében, a jogi feltételek vizsgálata során az is kiderült, hogy a közfeladatot ellátó szervek iratkezelésének általános követelményeiről szóló 335/2005. (XII. 29.) Korm. rendelet jelenleg nem sorolja az országgyűlési biztosokat, így az adatvédelmi biztost azon közfeladatot ellátó szervek és személyek közé, akik jogosultak a kiadmányok elektronikus aláírással történő hitelesítésére, ezért a biztos kezdeményezte a Korm. rendelet olyan kiegészítését, amely

az elektronikus kiadmány külön jogszabályban meghatározott elektronikus aláírással történő hitelesítését bármely közfeladatot ellátó szerv számára lehetővé teszi. Végül, de nem utolsó sorban a beszámoló lezárásakor folyamatban van a bejelentések internetes fogadására szolgáló elektronikus űrlap bevezetése.

Az Adatvédelmi Biztos honlapjának megújítása projekt

2010 novemberében készült el az adatvédelmi biztos új honlapja. Jelenleg az új honlap a régi honlappal párhuzamosan működik a tartalmi és funkcionális éles tesztelése folytán.

A projekt 2011-ben is folytatódik az elektronikus kapcsolattartás projekthez kapcsolódva, amelynek keretében cél az adatvédelmi nyilvántartás, a közérdekű adatigénylés és a panaszbenyújtás interneten való hatékonyabb intézésének fejlesztése.

B. Kiemelt ügyek 2010-ben

Az adatvédelmi biztos választási kampánnyal összefüggő adatkezelésekről szóló ajánlása és a 2010. évi országgyűlési és önkormányzati választásokkal kapcsolatos ügyek.

Ajánlások

A 2010. évi országgyűlési és önkormányzati választásokra készülve januárban a kampánycélú adatkezeléseket áttekintő ajánlást bocsátott ki az adatvédelmi biztos. Az ajánlást nemzetközi felmérés előzte meg, megkeresésünkre az uniós tagállamok adatvédelmi hatóságai megosztották tapasztalataikat velünk. A dokumentumban egyrészt az évek óta fennálló anomáliák megoldására törekedve a biztos a jogalkotónál jogszabály-módosításokat kezdeményezett, másrészt pedig jogértelmesezésével, iránymutatásával kívánta segíteni a jelölteket, jelölő szervezeteket az adatvédelmi rendelkezések betartásában.

Tekintettel arra, hogy a hivatali elődök szorgalmazása ellenére a jogszabályokat nem módosították, az adatvédelmi biztos ismételen felhívta a figyelmet arra, hogy az ajánlószelvények gyűjtése során a választópolgárok személyes adatainak védelme a hatályos jogszabályi környezetben nem kellően biztosított. A védelmet ugyan a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény számos részletszabálya hivatott szolgálni, az ajánlószelvény rendszere ennek ellenére még alapjaiban rejt kockázatokat magában. Már önmagában a választópolgár nevének, lakcímének és személyazonosítójának ajánlószelvényen történő együttes megjelenítése az elérni kívánt cél tükrében a szükségesnél jobban korlátozza a személyes adatok védelméhez való alkotmányos jogot. Nem felel meg a célhoz kötött adatkezelés elvárásainak az sem, hogy a rendszer a gyűjtés és tárolás decentralizált jellege, az adatkezelés kontrolálhatatlansága miatt nem tudja garantálni az adatbiztonságot. A vizsgálat során végzett nemzetközi felmérésből kiderül, hogy az ajánlószelvényes rendszert körülbelül a megkérdezett országok felében egyáltalán nem alkalmazzák, illetve nem ismerik; ahol alkalmazzák, ott általában csak az elnökválasztásokon.

A nemzetközi példákra is tekintettel a biztos személyes adatkezelést nem igénylő, vagy legalább a kezelt adatok mennyiségének csökkentését

eredményező módszer bevezetését szorgalmazza. Álláspontja szerint az is előrelépés lenne, ha az érvényességi küszöböt korábban elérő pártokat mentesítenék az ajánlószelvények gyűjtésének kötelezettsége alól, e megoldás ugyanis amellet, hogy csökkentené az adatkezeléseket, anyagi megtakarítással is járna.

A pártok által a kampányidőszakot megelőzően gyűjtött szimpatizánsi adatbázisokat illetően a biztos rámutatott az adatminőség és adatbiztonság követelményének fontosságára. Ezeknek az adatoknak a tárolása, kapcsolattartásra való kampánycélú felhasználása – amennyiben az érintett időbeli korlátozás nélkül bocsátotta azokat rendelkezésre – mindaddig jogszerű, amíg a polgár adatai törlését a pártnál nem kezdeményezi. Az érintett információs önrendelkezési joga érvényesítését a szervezetnek azzal kell segíteni, hogy a szimpatizánsokról az Avtv. adatok minőségére vonatkozó rendelkezéseire tekintettel pontos nyilvántartást vezet, gondoskodik az adatok biztonságáról, és biztosítja, hogy az érintett bármikor kérhesse adatai módosítását, törlését.

A választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (Ve.) szabályozásának változatlansága miatt továbbra is problematikus, hogy a központi nyilvántartásból a pártok által igényelhető személyes adatok kiadását nem lehet letiltani. A polgárok – akik közül számosan az idei választások során is sérelmezték a pártok, jelöltek ilyen adatkezelését – nem értik, hogy miért nincsen joguk adataik kampánycélú kiszolgáltatását megtiltani, mikor az üzletszerző cégekkel szemben – kérésükre – megilleti őket a védelem.

Ajánlásában a biztos úgynevezett „*opt-out*” szabályozás bevezetését javasolta, olyan megoldását, amely az adatalany aktív közreműködését igényli az adatletiltás foganatosításához. A nyilatkozatnak a biztos elképzelései szerint differenciált tartalmúnak kellene lennie, vagyis az állampolgár külön nyilatkozatban tilthatná meg a politikai tartalmú anyagok postázása, illetve a hagyományos üzletszerzés céljából történő adatigénylést. Elképzelhető ugyanis olyan eset, hogy valamely érintett csak kereskedelmi célú reklámküldeményt vagy kizárólag a pártok választási programjával kapcsolatos küldeményt kíván fogadni.

A biztos ajánlásában kiemelten foglalkozott a nyilvános adatbázisok kampánycélú felhasználásával kapcsolatos esetek, kérdések értelmezésével is. Leszögezte, hogy a célhoz kötöttség elve nyilvánosságra hozott

személyes adatok vonatkozásában is érvényesül; a további adatkezeléseknél esetenként vizsgálandó, hogy az adatfelhasználás célja összhangban van-e a közzétételt megalapozó eredeti céllal, a jogalkotó szándékával. Az adatkezelési célt az egyes nyilvánosságra hozott adatállományok tekintetében a jogalkotó általában – az Avtv. 3. § (3) bekezdésével összhangban – meghatározza; egyes esetekben az elmarad, illetőleg az Avtv.-t időben megelőző szabályozás az adatkezelési célról nem rendelkezik. A cél meghatározásánál mind a jogalkotónak, mind – iránymutatás hiányában – a jogalkalmazónak abból kell kiindulnia, hogy az adatvédelmi jog a magánszféra védelmét szolgálja a személyes adatok feletti rendelkezési jog kereteinek meghatározásával. Az Alkotmánybíróság szerint a magánszféra lényegi eleme, hogy az érintett akarata ellenére mások oda ne hatolhassanak be, illetőleg be se tekinthessenek. Az egyes kampánycélú, postai úton megvalósuló adatkezelések megítélésében meghatározó szempont az is, hogy az adatok gyűjtése, postai úton történő kampánycélú felhasználása során sérülhet-e az érintett magánszférája, és ezáltal a személyes adatok védelméhez fűződő joga. *(ABI-183/2010/H)*

E jogértelmezés alapján vizsgálta a biztos a Fidesz – Magyar Polgári Szövetség azon kezdeményezését, melyben különböző közfeladatot ellátó szervek vezetőinek, közfeladatot ellátó személyeknek, illetve a gazdasági élet egyes szereplőinek küldtek kampányleveleket. A megkeresések döntő részében a közfeladatot ellátó szervezet vezető, irányító személyek részére juttatták el a leveleket. Ezekben az esetekben a kampánylevelet munkahelyi címre küldték; emellett a megkeresések egy része név nélkül, a titulus megnevezésével történt.

A közfeladatot ellátó szervezet irányító személy nevének és munkahelyi elérhetőségére vonatkozó adatának kezelése szempontjából meghatározó, hogy az Avtv. 19. § (4) bekezdése alapján, ha törvény másként nem rendelkezik, közérdekből nyilvános adat ezen szervek feladat- és hatáskörében eljáró személy feladatkörével összefüggő személyes adata, továbbá egyéb, közfeladatot ellátó személy e feladatkörével összefüggő személyes adata. Ezen adatok megismerésére e törvénynek a közérdekű adatok megismerésére vonatkozó rendelkezéseit kell alkalmazni. A szervek vezetőinek neve, munkahelyi elérhetősége e rendelkezés alapján közérdekből nyilvános adatnak minősül. A nyilvánosság e körben tehát főszabályként érvényesül, túllépve a ma-

gánszféra határán – ez az adatvédelmi jog fogalomrendszerében azt eredményezi, hogy a nyilvánosságra hozatal célja szélesebb: a kapcsolatfelvétel általában. A biztos úgy ítélte meg, hogy a Fidesz – Magyar Polgári Szövetség elnöke által különböző közfeladatokat ellátó szervek vezetőinek, közfeladatot ellátó személyeknek elküldött levelekkel kapcsolatos adatkezelés nem ütközik az adatvédelmi jog szabályaiba.

Az érintett egyéni vállalkozók adatai adatvédelmi jogi szempontból személyes adatnak minősülnek. Az egyéni vállalkozók nyilvánosságra hozott adatai esetén az adatkezelési cél a biztos álláspontja szerint a forgalom biztonsága, valamint az, hogy bárki felvehesse a kapcsolatot az érintettel, ám szorosan csak a vállalkozási tevékenységgel kapcsolatos kommunikáció céljából. Ezt támasztja alá az egyéni vállalkozóról és az egyéni cégről szóló 2009. évi CXV. törvény is, amely szerint a nyilvános adatbázis felvételének célja „*az egyéni vállalkozók [...] más egyéni vállalkozótól való megkülönböztetése [...], az egyéni vállalkozók tevékenységének átláthatóbbá tétele, a jogszabályoknak megfelelő működés ellenőrzése.*” A cél ilyen meghatározása során jogilag releváns az a tény is, hogy számos egyéni vállalkozó, mezőgazdasági őstermelő üzleti tevékenységét saját lakhelyén folytatja, vagyis magánszférája és szakmai tevékenysége kevésbé válik el egymástól, mint a közfeladatot ellátó személyek esetén. Ezt az álláspontot tükrözi a korábbi adatvédelmi biztosi gyakorlat is, amely céltól eltérő, ezért jogszerűtlen adatkezelésként értékelte például a könyvviteli szolgáltatást végzők nyilvános, a Pénzügyminisztérium honlapján közzétett jegyzékének kampány célú felhasználását, és rögzítette, hogy a név- és címjegyzék felhasználása nemcsak direkt-marketing, hanem kampánycélból is jogellenes. A Fidesz – MPSZ kampánytevékenysége e vonatkozásban tehát nem felelt meg az Avtv. rendelkezéseinek, ezért a biztos a párt elnöki stábfőnökét felhívta arra, hogy a kampányukban tartózkodjanak a cégközlöny vagy más nyilvános adatállományok egyéni vállalkozói adatainak kampány célú felhasználásától. (ABI-848/2010/P)

Az automatikus hívórendszerek igénybevételével bonyolított hívásokról szólva az adatvédelmi biztos valamennyi ilyen hívórendszer használatát adatkezelésnek tekinti és ajánlásában erre nyomatékosan felhívta a jelöltek, jelölő szervezetek figyelmét.

Egy számtartomány alapulvételével, a számgenerálás elvén működő módszer azért tekinthető személyes adatkezelésnek, mert a képzett szám egy magántelefonszámmal lehet azonosítható, az adattár alapulvételével funkcionáló rendszerek működése pedig azért, mert eredendően magántelefonszámokat használ fel. A magántelefonszám az Avtv. szerint személyes adat, hiszen természetes személlyel hozható kapcsolatba. A biztos a telefonszám-adatbázis felhasználása nélkül, számképzés elvén működő módszer alkalmazását adatvédelmi szempontból nem tartja elfogadhatónak, annál is inkább mert magában rejtje annak kockázatát, hogy titkos számot tárcsáz a gép, illetve olyan magánszemélyt hív fel, aki a telefon-előfizetésében adatai nyilvános telefonkönyvben történő közzétételéhez nem járult hozzá. E módszer használatát tiltja a pártok, jelöltek számára. A nyilvános telefonszám-adatbázis alapulvételével működtetett automatikus hívásrendszer álláspontja szerint viszont megfelel az Avtv. előírásainak, ha az adatbázis kizárólag azoknak az előfizetőknek az aktuális adatait tartalmazza, akik az előfizetői szerződésükben hozzájárultak számuk közzétételéhez, valamint a marketing és tájékoztatás célú megkeresések fogadását sem zárták ki.

A választási kampányok fő színtere az internet világa, a programok, felhívások meghatározó hányada már elektronikus küldemények formájában jut el a választópolgárokhoz. A biztos felhívta a pártok figyelmét arra, hogy kizárólag azoknak a választópolgároknak küldhetnek e-mailt, akik korábban elektronikus levélcímüket önként a szervezet rendelkezésére bocsátották és kinyilvánították, hogy elektronikus úton is kapcsolatot kívánnak tartani a szervezettel. A párt köteles nyilvántartást vezetni azokról a személyekről, akik a szervezetenél hozzájáruló nyilatkozatot tettek és biztosítani, hogy a polgár személyes adatait módosíthassa, tiltó nyilatkozatát bármikor megtehesse; ennek érdekében tájékoztatást kell adni a szervezet kapcsolattartásra szolgáló elérhetőségéről, elektronikus levélcíméről. A változások átvezetését a párt az Avtv. adatok minőségével szemben támasztott követelményeinek megfelelően köteles haladéktalanul elvégezni.

A kampányeszközök kedvelt formája lett a jelöltek közösségi oldalaikon történő népszerűsítése, a politikusok kapcsolati hálójának építése és e körben címzett üzenetek eljuttatása e körnek. Egy közösségi portálon szereplő politikus ismerősi körének bővítése, meghívók küldése a baráti

körhöz való csatlakozás kezdeményezéséhez a biztos álláspontja szerint önmagában nem kifogásolható, amennyiben a portál felhasználási feltételei erre lehetőséget adnak.

A választások eseményei és a biztoshoz érkező állampolgári panaszok igazolták, hogy az ajánlásban felvetett kérdések még mindig időszerűek, foglalkoztatják a polgárokat és az adatvédelmi biztos által javasolt rendelkezéseket érintően jogszabály-módosítások szükségesek az érintettek információs önrendelkezési joga védelme érdekében.

Beadványok nyomán a biztos vizsgálta a Fidesz–Magyar Polgári Szövetség nyugdíjasokat megszólító levélküldési kampányát is. Hasonló tárgyban két kezdeményezése is volt az év során a szervezetnek, az országgyűlési, majd az önkormányzati választásokat megelőzően. A küldemények kézbesítése ugyan a címzett feltüntetése nélkül történt, az ügy megnyugtató rendezése érdekében a biztos munkatársai két alkalommal is személyes konzultációt folytattak a Magyar Posta Zrt. vezetőivel.

A vizsgálat során bebizonyosodott, hogy a kézbesítéshez személyes adatokat tartalmazó adatbázist nem használtak fel, jogellenes adatkezelési tevékenységet sem a Magyar Posta Zrt., sem a Fidesz–Magyar Polgári Szövetség nem folytatott. Bármely szervezetnek lehetősége van ugyanis arra, hogy a Postával reklámkiadványok kézbesítésére szerződést kössön, melynek során a szolgáltató különböző szempontok alapján vállalja, hogy a küldeményeket a célzott háztartásokba eljuttatja. A vizsgált ügyben a nyugdíjasoknak kézbesítették azt a levelet, melyet a szolgáltatás igénybevevőjétől kaptak. Ennek során semmilyen adatbázist nem vettek igénybe, kizárólag kézbesítőik kapcsolati hálóját, ismereteit használták fel a célzott kampányhoz. A kézbesítőik ugyanis rengeteg információval rendelkeznek a lakosokról, mely információkat sokszor szándékuktól függetlenül szerzik be. A Posta e szolgáltatását az elmúlt években számos párt igénybe vette. *(ABI-4941/2010/P)*

A pártok kampánycélú adatbázisait érintő általános vizsgálat

A választási évben átfogó vizsgálatot folytatott a pártoknál a biztos. Helyszíni vizsgálat keretében a Fidesz-MPSZ, a Magyar Szocialista Párt, a Magyar Demokrata Fórum, a Lehet Más a Politika, a Jobbik Magyaror-

szágért Mozgalom és a Civil Mozgalom adatkezeléseit egyaránt áttekintették a biztos munkatársai. Az adatkezelés helyszínén vizsgálták az adatbázisokat, a telefonon vagy egyéb módon megkeresettek jegyzékét, szűrőpróbaszerűen ellenőrizték az adatkezeléshez szükséges hozzájáruló nyilatkozatok meglétét, az adatok forrásának feltüntetését. A pártoktól távoli elektronikus hozzáférést kértek az adatbázisokhoz, amelyeket a biztos hivataltól adat-lekéréssel véletlenszerűen ellenőriztek. A vizsgálat kiterjedt a számítógépen tárolt adatbázisok tartalmi ellenőrzésére, külön vizsgálva a párttal „nem rokonszenvezők” esetlegesen fellelhető adatait. A szűrőpróbaszerű tesztek során az adatvédelmi biztos nem talált arra utaló jelet, hogy bármelyik szervezetnél létezne az adott pártot elutasítókról nyilvántartás.

A pártok többsége az adatkezelést bejelentette az adatvédelmi nyilvántartásba. Két párt kivételével a szimpatizánsi adatbázisok alapjául szolgáló írásos hozzájáruló nyilatkozatokat megőrizték, azonban a többségüknél azok nem kereshetők vissza egyszerűen, az elektronikus adatbázisban nem tüntetnek fel olyan adatot, amelyből megállapítható, hogy a hozzájárulást tartalmazó dokumentumot hol kell keresni. Az ajánlószevényeket kivétel nélkül minden szervezet határidőn belül megsemmisítette. Hiányosságként említhető, hogy a pártok jellemzően nem rendelkeznek adatkezelési, adatvédelmi szabályzattal, amelynek mielőbbi elkészítését szorgalmazta a biztos a szervezeteknél.

Az adatvédelmi törvény ugyan a pártok adatkezelései esetére nem írja elő kötelező jelleggel adatvédelmi szabályzat rendszeresítését, annak hiányában azonban nem állapítható meg, hogy a pártokon belül mely szervezeti egység felel az adatkezelés jogszerűségéért, illetve nem követhető nyomon az adatkezelés menete. (ABI-2171/2010/H)

Az Országos Választási Iroda adatszolgáltatása a 2010-es országgyűlési választás előzetes eredményeiről

Az előzetes választási eredmények késedelmes közzétételével is érdemben foglalkozott az adatvédelmi biztos. Megítélése szerint a hiteles forrásból származó pontos tájékoztatás hiányában a megbízhatatlan forrásokból kiszivárgott információk miatt a közérdekű adatok megismeréséhez fűződő jog érvényesülésével kapcsolatos visszasság állt elő.

A biztos állásfoglalásában rámutatott, hogy az Országos Választási Iroda (OVI) közfeladatot ellátó szervnek tekinthető, és mint ilyen szerv az Avtv. 19. § (1) bekezdése alapján a kezelésében levő adatok vonatkozásában köteles elősegíteni és biztosítani a közvélemény pontos és gyors tájékoztatását. A Ve. 38. § (1) bekezdése e) pontja a választási iroda feladataként határozza meg a választások információs rendszerének működtetését, az önkormányzati miniszter 35/2009. (XII.30.) ÖM rendelet 22. § c) pontja pedig a választás előzetes eredményére vonatkozó adatok folyamatos nyilvánosságra hozatalát írja elő az OVI számára. E tájékoztatási kötelezettségének értelemszerűen a szavazás befejezését követően kell eleget tennie. A Ve. 61. § (1) bekezdése értelmében szavazni a szavazás napján 19 óráig lehet, e jogszabályhely (4) bekezdése pedig akként rendelkezik, hogy a szavazást nem lehet meghosszabbítani. A szavazás befejezésének időpontját tehát a jogalkotó a törvényben rögzíti. A Ve. 40. § (2) bekezdése a kampányidőszak befejezésének időpontjául a szavazás befejezésének időpontját jelöli meg. A jogalkotó felállította fikció szerint – tekintettel a 61. § (1) és (4) bekezdésére, tehát arra, hogy a szavazást nem lehet meghosszabbítani – jogilag azok a választópolgárok is 19 órakor adják le szavazatukat, akik a szavazás zárásakor még a szavazóhelyiségben vagy annak előterében tartózkodnak. Az a tény tehát, hogy a szavazóhelyiségben, annak előterében (illetőleg az OVB jogértelmezését tekintve a szavazóhelyiség előtti sorban) 19 órakor tartózkodó választók rajtuk kívül álló okból nem tudnak 19 óráig szavazni, nem érinti azt, hogy a szavazás befejezésének időpontja, ennek megfelelően a kampánycsend vége a jogalkotó szerint 19 óra. A biztos álláspontja szerint tehát az OVI köteles lett volna az előzetes eredményeket 19 órától folyamatosan szolgáltatni. Az adatszolgáltatás jelentős késedelmé és esetlegesen pontatlan adatok kiszivárgása az állampolgárok közérdekű adatok megismeréséhez való jogának sérelmét eredményezi és a választásokba vetett közbizalmat is megrendítheti. *(ABI-2257/2010/H)*

A beszélgetőműsorok, kibeszélőműsorok szereplőivel kapcsolatos adatkezelésekről

Az adatvédelmi biztoshoz érkezett és az Országos Rádió és Televízió Testülettől (ORTT) áttett állampolgári panaszok nyomán a biztos vizsgálattal indított az RTL Klub *Mónika Show*, valamint a TV2 *Joshi Barath* című

műsorait illetően. Az elmúlt években már folyt vizsgálat olyan televíziós műsorokkal szemben, amelyek kapcsán a műsor gyártójának, illetőleg a műsorszolgáltatónak az eljárását a személyes adatok védelmére vonatkozó szabályok megsértésére hivatkozással kifogásolták. (Lásd az adatvédelmi biztos 2003. évi beszámolóját *866/H/2003, 547/A/2003*)

A műsor gyártója és a műsorszolgáltatók az adatok rögzítése és nyilvánosságra hozatala révén személyes adatokat kezelnek, ezért tevékenységük az Avtv. tárgyi hatálya alá tartozik. Ennek alapján az adatvédelmi biztos vizsgálta, hogy a személyes adatok védelmére vonatkozó követelmények az adatkezelés során teljesülnek-e. Erre irányult az RTL Klub által sugárzott *Mónika Show*, valamint a TV2 által sugárzott *Joshi Barath* című műsor kapcsán lefolytatott vizsgálat is.

A *Mónika Show* esetében az adatvédelmi biztoshoz érkezett panaszbeadványok egybehangzóan ugyanarról a „műsorba csalogatási” stratégiáról számoltak be. A panaszosok egyöntetűen azt kifogásolták, hogy nem tájékoztatták őket arról, milyen televíziós műsorban fognak szerepelni, csak annyit árultak el, hogy kellemes meglepetésben lesz részük, rég nem látott kedves ismerős vagy egyéb, számukra kellemes találkozás vár rájuk a stúdióban. A készülő műsor témájával kapcsolatosan a panaszok szerint a szereplőket megtévesztették, a felvételen szembesültek a műsor igazi, gyakran az emberi méltóságot sértő voltával. Ezt követően írták alá a résztvevőkkel a „Megállapodás” elnevezésű nyilatkozatot, amely a panaszbeadványok szerint mind adatvédelmi, mind polgári jogi szempontból kifogásolható rendelkezéseket tartalmaz. A beadványok arról is szólnak, hogy a műsor felvételének helyszínén, a szereplők kiszolgáltató helyzetét kihasználva további megalázó bánásmódban részesültek. A felvétel körülményeinek kivizsgálását az ORTT lefolytatta.

A *Joshi Barath* című műsorral kapcsolatos beadványokban kivétel nélkül megtalálható azon panasz, mely szerint a szereplőket azzal csalják be a műsorba, hogy rég nem látott kedves ismerősükkel fognak találkozni. Az egyik beadványt tevő állampolgár elmondása szerint a műsort sem ismerte, szerette volna megtiltani a felvétel leadását, amelyben egy fogyatékos rokon gondnoksága kapcsán kialakult vita volt a beszélgetés tárgya, azonban ezt figyelmen kívül hagyták. (*1952/2009/P*)

Egy beadványozó esetében a stúdióban derült ki, hogy félrevezették, ezt követően pedig nem engedték, hogy elhagyja a stú-

diót, majd a beszélgetést és annak rögzítését folytatták. Ugyan- ebben az esetben a panaszos azzal kapcsolatban is panaszt fo- galmazott meg, hogy a műsor készítői nem közölték vele, hogy melyik műsorról van szó, illetve nem hagytak időt számára, hogy zavartalanul átolvassa az aláírandó megállapodást. Ezt kö- vetően adatainak kezeléséhez való hozzájárulásának megtaga- dása és tiltakozása ellenére leadták a műsort. Egy, a műsorba az állítások szerint szintén megtévesztéssel „*becsalogatott*” állampolgár amiatt tett panaszt, hogy a műsorkészítő cég munkatár- sai több félrevezető információt közöltek vele, és a műsor nevét sem voltak hajlandók megmondani. Ahogyan más panaszosok, így ő is kifogásolta, hogy nem kapott másolatot az aláírt szerző- désből. (989/2009/P)

Egy másik panaszügyben a panaszt tevő állampolgár leírta, hogy a műsorral kapcsolatos megbeszélés címén hívták egy elő- re egyeztetett helyszínre, majd kiderült, hogy a beszélgetésről is felvétel készült. A beszélgetés televízióban való leadásához nem járult hozzá, ennek ellenére az mégis műsorba került. (1141/2009/P)

Egy panaszos más nevében kezdeményezte a műsorban való szereplést, de ő maga nem szeretett volna szerepelni benne. Előzetesen ígéretet kapott arra, hogy arcát kitakarják, ezzel a fel- tétellel aláírta a szerződést, de a szerződésről másolatot nem kapott. A stúdióban közölték vele, hogy nem takarják ki az arcát, de akkor már nem vonhatta vissza hozzájárulását, hiszen a más- fél millió forintos kötbér kikötésére való figyelmeztetés után nem mert tiltakozni a felvétel folytatása ellen. A történetek meg- alázóak voltak számára, ezért kérte, hogy a felvételt a műsorban ne adják le. Erre a felvetésére érdemben nem reagáltak, majd a hozzájárulása nélkül közölték a beszélgetést. (1375/2009/P)

Mivel a biztoshoz érkezett panaszbeadványok, illetve az ORTT-től át- tett állampolgári beadványok egyöntetűen súlyos kritikával illették a műsor készítésének menetét, és a „*Nyilatkozat*” aláírásának körülményeit, az adatvédelmi biztos helyszíni vizsgálatot tartott. A helyszíni vizsgálat célja annak felderítése volt, hogy a műsorkészítő a helyszínen megfelelő tájékoztatást nyújt-e a résztvevők számára, illetve hogyan, milyen mód- szerrel készíti fel a szereplőket a várható kérdésekre, és összességében milyen körülményeket biztosít a hozzájárulásukat megtestesítő Nyilatko-

zat áttekintésére és aláírására. A helyszíni vizsgálat napján a gyermeknap állt a középpontban, ennek megfelelően kizárólag kiskorúak, illetve törvényes képviselőik jelentek meg a műsor felvételén. Az egyik gyermek szülei úgy nyilatkoztak, hogy az előzetes várakozásokkal szemben gyermekük nem egy barátságos elbeszélgetés, hanem valójában egy „szembesítés” jellegű szituáció részese lett. Elmondták, hogy a felvételt követően visszavonták volna gyermekük szerepléséhez való hozzájárulásukat, mert az nem az eredetileg egyeztetett színben tüntette fel a tárgyalt szituációt, ám az előzetesen aláírt Nyilatkozatban foglalt kötbér miatt lemondtak ezen szándékukról. Egy másik szülő elmondása szerint olyan helyzetben érezte magát, hogy egyoldalúan köteleződik el a műsorban való szereplés mellett, anélkül, hogy a műsorszolgáltató legalább hasonló súlyú kötelezettségeket vállalt volna. Nem volt tisztában azzal, hogy a műsor készítőjének milyen kötelezettségei vannak, csak a szereplőre, illetve törvényes képviselőjére háruló kötelezettségekről, így a szerepléstől való visszalépés esetén fizetendő egymillió forintos kötbérről sem volt tudomása.

A műsor készítéséhez kapcsolódó adatkezelés vizsgálatakor a kiindulópont az volt, hogy érvényesül-e az Avtv. 7. § (1) bekezdés a) pontjában meghatározott tisztességes adatkezelés követelménye, illetve az Avtv. 6. §-ában meghatározott tájékoztatási kötelezettség. A törvényi előírás szerint az adatkezelő tájékoztatási kötelezettsége az adatkezeléssel kapcsolatos „*minden tényre*” kiterjed. Az érintettnek tudnia kell, hogy pontosan mely adatait, milyen célból és kinek adja át. Az adatkezelő felelőssége, hogy az adatalany az adatkezelés minden körülményére nézve egyértelmű és teljes körű tájékoztatást kapjon. Ennek elmaradása az adatkezelő jogellenes mulasztásának tekintendő.

Az Avtv. 7. § (1) bekezdésének a) pontja értelmében a személyes adatok felvételének és kezelésének tisztességesnek és törvényesnek kell lennie. E két követelmény különválasztása világossá teszi, hogy az adatkezelés jogszerűsége nem szűkíthető le pusztán arra, hogy az adatkezelő betartja-e az adatkezelésre vonatkozó törvényi szabályokat, illetve rendelkezik-e formális jogalappal a személyes adatok kezelésére: a jogalkotó ezen túl az adatkezelés egészének tisztességességét is beemeli a jogszerűség feltételei közé.

Az adatkezelés tisztességes volta a formális jogszerűségnél tágabb követelmény, az érintett információs önrendelkezési jogának, és ezen keresztül magánszférájának, emberi méltóságának tiszteletben tartását jelenti: az érintett nem válhat kiszolgáltatottá sem az adatkezelővel, sem más személlyel szemben. [15/1991. (IV. 13.) AB határozat, ABH 1991. 43.] Az érintett mindvégig alanya kell, hogy maradjon a személyes adatok kezelésével járó folyamatnak, és nem válik, nem válhat annak pusztá tárgyává. A 23/1990. (X. 31.) AB határozat megfogalmazásában az emberi méltósághoz való jog egy abszolút határ, amelyen sem az állam, sem más emberek kényszerítő hatalma nem terjedhet túl, vagyis az autonómiának, az egyéni önrendelkezésnek egy mindenki más rendelkezése alól kivont magja, amelynél fogva – a klasszikus megfogalmazás szerint – az ember alany maradhat és nem válik eszközzé vagy tárggyá. Ezt fejezi ki egyébként az, az Alkotmánybíróság által is osztott felfogás, amely szerint az emberi méltósághoz való jog anyajog, mindig újabb szabadságjogok forrása, amelyekkel az önrendelkezés szféráját folyamatosan biztosítja az (állami) szabályozással szemben.

Az adott esetben a személyes adatok védelmének joga az emberi méltósághoz fűződő jogból (illetőleg ennek egyik elemeként, aspektusaként a magánszférához való jogból) levezetett, nevesített alapjog védelmét szolgáló rendelkezésként is értelmezhető. A vizsgálat során a biztos az adatvédelmi szempontú megállapítások mellett mindvégig figyelembe vette az emberi méltóság védelmét, mint az egyes adatvédelmi követelményeken túlmutató alkotmányos értéket az Avtv. rendelkezéseinek értelmezése során.

Az RTL Klub tájékoztatása alapján, az RTL Klub és a Videovox Production Műsorgyártó Kft. között a *Mónika Show* című műsorra vonatkozóan produkciós szerződés volt hatályban, amelynek alapján a Videovox Kft. a teljes gyártást elvégzi, az RTL Klub pedig a kész műsort szerkeszti adásba. A produkciós szerződés alapján a Videovox Kft. végzi a teljes gyártási folyamatot, beleértve a szereplők kiválasztását is. Az RTL Klub álláspontja szerint az adatkezelést a Videovox Kft. folytatta. A létrejött műsor a két cég szoros együttműködése eredményeként jön létre, szerződéses jogviszony alapján. Nem lehet pontosan meghatározni, hogy a műsorszolgáltató vagy a gyártó szándéka érvényesül, a két cég adatkezelését együtt kell értékelni a felelősség megállapításánál. Az

Európai Parlament és a Tanács 95/45/EK irányelve (a továbbiakban: Irányelv) a személyes adatok feldolgozása vonatkozásában az egyének védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról – amelynek rendelkezései az Avtv. értelmezése során irányadók – kifejezetten utal az együttes adatkezelés lehetőségére. Az Irányelv és az Avtv. értelmezése révén megállapítható a párhuzamos adatkezelői minőség, hiszen a műsorszolgáltató és a gyártó közösen határozza meg az adatkezelési célt, illetve hozzák meg a döntéseket az adatkezelésről, produkciós szerződés keretében. Ezt támasztja alá a Nyilatkozat szövegének 1. pontban idézett része is, miszerint a szereplők a műsor gyártóján keresztül adják engedélyüket a műsor szolgáltatójának a kép- és hangfelvételek nyilvánosságra hozatalához, illetve nyilvánosságához közvetítéséhez.

Hasonlóan a fentiekhez, adatvédelmi jogi szempontból a *Joshi Barath* című műsor kapcsán a műsor gyártójának, vagyis az Interaktív Kft.-nek és a műsorszolgáltatónak, vagyis a TV2-nek (MTM SBS Televízió Zrt) a felelősségét, mint együttes adatkezelők felelősségét kellett az adatvédelmi biztosnak vizsgálnia.

Az Avtv. rendelkezéseinek figyelembevételével, a szereplők által aláírt „*Megállapodás*” (a Mónika Show esetében), illetve „*Nyilatkozat*” (a Joshi Barath című műsor kapcsán) áttanulmányozását követően az adatvédelmi biztos a következő megállapításokat tette:

1. „A felek megállapodnak, hogy Szereplő közreműködik a Videovox Production Műsorgyártó Kft. által gyártott „Mónika show” című műsorban, amely az RTL Klub televíziós csatornán kerül sugárzásra. Szereplő engedélyezi a Videovox Production Műsorgyártó Kft. részére, hogy a közreműködésével készült kép- és hangfelvételeket rögzítsen, azokat korlátozás nélkül szabadon felhasználja, bármely technikával a nyilvánosságához közvetítse, többszörözze és terjessze. Szereplő jelen megállapodással - megfelelő tájékoztatáson alapuló - önkéntes és határozott hozzájárulását adja ahhoz, hogy a műsor szerkesztésének, elkészítésének céljából, az általa önkéntesen megadott személyes és különleges adatait (így különösen nevét, lakcímét, valamint a róla készült kép- és hangfelvételeket) a Videovox Production Műsorgyártó Kft. - a jelen Megállapodás rendelkezései szerint - kezelje. Videovox Production Műsorgyártó Kft. e jogokat jogosult harmadik személyekre engedményezni”. (a Mónika Show-ban szereplők által aláírt Megállapodás 1. pontja)

„Kijelentem, hogy az INTERAKTÍV Kft. (Gyártó) gyártásában készülő, a TV2 műsorán sugárzásra kerülő Joshi Barath című televíziós produkcióban részt kívánok venni, abban részt veszek. [...] A jelen nyilatkozat aláírásával megadom az INTERAKTÍV Kft-nek, mint a műsor gyártójának, és rajta keresztül a TV2-t üzemeltető MTM-SBS Televízió Zrt-nek az engedélyt arra, hogy a műsor felvételein készült kép- és hangfelvételeket (azaz képmásomat, és az ott általam elmondottakat) nyilvánosságra hozza, és azt bármilyen módon a nyilvánossághoz közvetítse. [...] Fentiekre figyelemmel a műsorban való részvétellemmel kapcsolatos megjelenésemre vonatkozó valamennyi kizárólagos időbeli és térbeli korlátozástól független szomszédos jogi jellegű visszavonhatatlan hozzájárulásomat, az ezzel kapcsolatos jogokat (így különösen a nyilvánossághoz való közvetítést, ismételt sugárzást lehetővé tevő rögzítést, hordozótól független többszörözés és terjesztés, megfilmesítés stb. jogát) az INTERAKTÍV Kft-nek és rajta keresztül a TV2-nek átadom, az ilyen jellegű felhasználást engedélyezem. Ezen kizárólagos felhasználási jog térben, időben, a felhasználási mód és felhasználás mértéke tekintetében korlátlan”. (a Joshi Barath című műsorban szereplők által aláírt Nyilatkozat 1-3. bekezdése)

A „korlátozás nélküli” valamint „korlátozástól független felhasználás”, mint univerzális felhatalmazás teljesen idegen az információs önrendelkezési jog természetétől. Nem világos, hogy e „megállapodás” és „nyilatkozat” keretében hogyan érvényesül a célhoz kötöttség elve. Kifogásolandó az a körülmény is, hogy a szereplő nem tudja követni az adatainak útját, ez pedig az adatkezelés alkotmányos követelménye. Amennyiben ez a követelmény nem érvényesül, az adatkezelés az érintett által tett nyilatkozattól függetlenül jogellenes, hiszen ennek biztosítása nem az adatalany, hanem az adatkezelő kötelezettsége. A „megfelelő tájékoztatáson alapuló” szerződési kitétel az Avtv.-ben megjelölt hozzájárulás jogszerű megadásának alapvető feltétele. A beérkezett panaszok szerint ez már a szereplőkkel való első elbeszélgetések alkalmával sem valósult meg. Amennyiben a szereplők a megállapodás aláírásáig nem is tudják, hogy milyen műsorban fognak szerepelni, illetve a műsorkészítők különböző megtévesztő módszereket alkalmaznak a műsorba csalogatáshoz, az megkérdőjelezi a megfelelő tájékoztatás követelményének teljesülését. Hangsúlyozandó, hogy nem az adatkezelő hanyag eljárásáról, hanem tudatosan,

rosszhiszeműen folytatott gyakorlatról számolt be számos, egymástól független forrásból származó panasz.

Az „*önkéntes és határozott hozzájárulás*” a vizsgált jogi környezetben a személyes és különleges adatok kezeléséhez nélkülözhetetlen jogalap. Az önkéntesség megkérdőjelezhető olyan esetekben, ahol a szereplők pszichikai, érzelmi ráhatás alatt írják alá a szerződést. Az adatvédelmi biztos gyakorlata szerint nem adható érvényesen „*visszavonhatatlan*” hozzájárulás. Az érintett a vele összefüggésbe hozható adatokról akkor is maga rendelkezik, ha adott esetben egy műsor készítése kapcsán a hozzájárulás visszavonása esetére joghátrány kikötését tartalmazza az aláírt szerződés.

Külön figyelmet és vizsgálatot igényel a különleges adatok kezelése. A *Mónika Show* című produkciót gyártó Videovox Kft. nyilatkozata szerint a gazdasági társaság nem kezel különleges adatokat. Ugyanakkor e pont alapján a szereplő a különleges adatának kezeléséhez is hozzájárul. Tekintettel a *Mónika Show* című műsor jellegzetes témáira, az esetek többségében a személyek egészségi állapotával, kóros szenvedélyével, világnézetével, szexuális életével kapcsolatos információk hangzanak el. A szerződésben különleges adatok valóban nem szerepelnek, de a szereplők válogatásán készített feljegyzések, a *Mónika Show* című műsor során használt segítő jegyzetek mind tartalmaznak különleges adatokat. Az Avtv. 2. § 3. pontjában meghatározott különleges adat kezelése tehát kétséget kizáróan megvalósul. Kifogásolandó az is, hogy a műsorban szereplő személyt nem tájékoztatják arról, hogy mi minősül különleges adatnak. Ha a műsor tényleges témáját eltitkolják az érintettek elől, azt a mérlegelési lehetőséget is megvonják, hogy időben megfontolhassák a kiemelt jogi védelmet élvező különleges adatok feltárását.

A „*harmadik személyekre engedményezi*” megfogalmazásból nem derül ki a harmadik személy kiléte, az adatkezelés célja, és az adatok további útja is ismeretlen az adatalany számára. Az adattovábbításhoz megfelelő tájékoztatás nélkül nem lehet hozzájárulni. Az adatkezelés jogát nem lehet engedményezni, ezért az ilyen jellegű kikötések – a műsor gyártásának gyakorlatát is figyelembe véve – adatvédelmi jogi szempontból szintén jogszerűtlenek.

2. „*Szereplő ezen nyilatkozatát annak tudatában teszi meg, hogy a műsor felvétele során váratlan helyzetek adódhatnak, illetve olyan jelenetek*

kerülhetnek rögzítésre, amelyekre - a műsor jellege folytán - előre nem számíthat és esetlegesen sérelmesek vagy kellemetlenek lehetnek számára. Amennyiben Szereplő a forgatás során a felvételt nem kifogásolja, a felvétel elkészítésében közreműködik, illetőleg a forgatáson részt vesz, tudomásul veszi, hogy ráutaló magatartásával kifejezetten hozzájárul a jelenlétével és/vagy közreműködésével készült felvétel televíziós sugárzásához és egyéb fentiekben körülrít felhasználásához. Szereplő jelen Megállapodás aláírásával elismeri, hogy felmérte az előzőekben részletezett lehetséges következmények hatását/kockázatát. Szereplő kijelenti, hogy ismeri a „Mónika show” című műsort, és kifejezetten tisztában van a műsor jellegével, főbb jellemzőivel, stílusjegyeivel, tisztában van továbbá a műsor készítésének eljárásával, valamint azzal, hogy a szereplők váratlan, előre nem várható helyzetekbe kerülhetnek, és előre velük nem ismertetett személyekkel találkozhatnak”. (a Mónika Show-ban szereplők által aláírt Megállapodás 2. és 3. pontja)

„Rögzítem, hogy a műsorban elmondottakat saját elhatározásomból hoztam nyilvánosságra, azok saját véleményemet tükrözik és tartalmazzák. Büntetőjogi felelősségem tudatában is kijelentem, hogy az általam megadott adatok, illetve általam tett nyilatkozatok a valóságnak megfelelnek, azokat önként, befolyástól mentesen tettem”. (a Joshi Barath című műsorban szereplők által aláírt Nyilatkozat 8-9. bekezdése)

A „váratlan helyzet” elismerése fogalmilag kizárja a tájékozott beleegyezés megadását. Nem várt, ismeretlen helyzet esetén lehetetlen felmérni az esetleges következményeket, azok hatását és kockázatát. Ezt a kitélt az adatkezelő által tett kísérletnek tekinthetjük arra, hogy az adatalany felkészülhessen a műsor készítése során őt érhető olyan helyzetekre, amelyek a tájékoztatás kézhez vételekor még ismeretlenek a számára. Lényeges azonban annak vizsgálata, hogy a szereplő szempontjából váratlan helyzet kinek a magatartásából származik, illetve az előre nem ismertetett személyek kinek a magatartásából eredően maradnak ismeretlenek a szereplők előtt. A műsor készítőjétől értelemszerűen nem várható el, hogy mondatról mondatra befolyásolja egy jövőbeli beszélgetés menetét. Ugyanakkor a vizsgálat alapjául szolgáló panaszokban foglalt állítások egységesek voltak abban, hogy a váratlan helyzetek nem a szereplők magatartásából, hanem a műsor készítőjének szándékos magatartásából adódtak.

Az „előre nem ismertetett személyekkel találkozhatnak” kitétel jóhiszemű használata csak abban az esetben lenne megállapítható, ha a műsor készítője a nyilatkozat megtételekor valóban nem tudná pontosan, hogy a szereplő kivel fog találkozni a stúdióban, illetőleg nem azzal fog találkozni, akit a szerkesztők megneveztek. Amennyiben a tájékoztatás során rosszhiszeműen hallgatnak el bizonyos tényeket és ezzel félrevezetik a szereplőket, azok értelemszerűen nem adhatják tájékozott hozzájárulását személyes adataik rögzítéséhez és későbbi felhasználásához, ezért az ilyen módon megszerzett hozzájárulásukat a személyes adatok védelmére vonatkozó szabályok szerint meg nem adottnak tekintendők, a hozzájárulás hiányában folytatott adatkezelés pedig jogellenesnek minősül.

3. *„Szereplő kijelenti, hogy a „Mónika show” című műsorról, valamint a szerepléssel, forgatással kapcsolatos egyéb hasznos információkról a felvételt megelőzően kimerítő írásbeli tájékoztatást kapott”. (a Mónika Show-ban szereplők által aláírt Megállapodás 4. pontja)*

Amennyiben a Megállapodás elnevezésű dokumentum szolgálja „kimerítő írásbeli tájékoztatás” forrásául, úgy az nem felel meg a teljes körű tájékoztatás követelményének, mert a szerepléssel és a forgatással kapcsolatosan is ahhoz járul hozzá a szereplő, hogy ismeretlen helyezettek, nem várt más szereplők, számára esetleg kínos szituációk merülnek fel. A kimerítő tájékoztatás pontos, minden részletre kiterjedő tájékoztatást kell, hogy jelentsen. Elégtelen az olyan félrevezető közlés, amely éppen a legfontosabb tényekre nem terjed ki, nevezetesen a stúdióban a szereplővel lefolytatandó beszélgetésben résztvevők megnevezésére és a beszélgetés témájára. Ha a résztvevők határozott kérésük ellenére sem kaptak felvilágosítást arról, hogy mely műsorban fognak szerepelni, az ugyancsak nem minősül kimerítő tájékoztatásnak.

4. *„Szereplő kijelenti, hogy a közreműködése során csak olyan személyekre és/vagy eseményekre és/vagy körülményekre hivatkozik, akik/amelyek valósak és akiket/amelyeket a Videovox Production Műsorgyártó Kft. vel az előzetes megbeszélések során ismertetett. Szereplő kötelezettséget vállal arra, hogy nem tanúsít olyan magatartást, amely valamely áru vagy szolgáltatás népszerűsítésére alkalmas lehet. [...] Szereplő tudomásul veszi, hogy egyoldalú elállásra nincsen lehetősége és amennyiben jelen megállapodás ellenére az 1. és 2. pont szerinti hozzájárú-*

ló nyilatkozatát visszavonja, úgy a Videovox Production Műsorgyártó Kft részére 1.000.000,- Ft-ot, azaz Egymillió forintot köteles kötbér jogcímén megfizetni, továbbá köteles megtéríteni a Videovox Production Műsorgyártó Kft kötbéren felüli teljes kárát”. (a Mónika Show-ban szereplők által aláírt Megállapodás 5. és 12. pontja)

„Az itt meghatározott kötelezettségvállalások megszegése esetén 1.000000.- Ft, azaz egymillió forint kötbér megfizetésére vagyok köteles az INTERAKTÍV Kft. javára. [...] Kijelentem, hogy a jelen nyilatkozattal adott (az előadásom nyilvánosságra hozatalára irányuló) hozzájárulásomat nem vagyok jogosult visszavonni, amennyiben azonban mégis ilyen jellegű nyilatkozatot tennék, és ennek folytán a gyártó, vagy a TV2 a rólam készült felvételek nyilvánosságra hozatalától, felhasználásától tartózkodik, úgy 1.000000.- Ft, azaz egymillió forint kötbér megfizetésére vagyok köteles a fenti nyilatkozat megküldésével egyidejűleg az Interaktív Kft. javára. Tudomásul veszem továbbá, hogy az ilyen jellegű nyilatkozattal kapcsolatosan a gyártó, vagy a TV2 oldalán felmerülő valamennyi kár (ideértve a forgatási költségeket, az utómunka költségeit, stb.) megtérítésére vagyok köteles. [...] Kijelentem, hogy a műsorban általam elmondott bármilyen nyilatkozatom hitelességéért, valóságtartalmáért a felelősséget vállalom, kijelentem, hogy azok való tényeket tükröznek, továbbá kijelentem, hogy a műsorban tett nyilatkozatom, véleményem más személy személyhez fűződő jogát vagy egyéb jogát, jó hírnevét, becsületét, emberi méltóságát nem sérti, az ilyen jellegű, a gyártóval vagy a TV2-vel (vagy más harmadik személlyel, így a műsorkészítőkkal) szemben támasztott jogszerű igények vonatkozásában teljes körűen helytállni tartozom”. (a Joshi Barath című műsorban szereplők által aláírt Nyilatkozat 7. bekezdése)

A valós tények közlése jogos elvárás nemcsak a műsorban szereplővel, hanem a műsor készítőjével szemben is. A megkérdozett szereplők egybehangzóan úgy nyilatkoztak, hogy olyan helyzetbe kényszerültek, ahol a nyilatkozat, illetve megállapodás aláírásával egyoldalúan köteleződtek el a műsorban való szereplés érdekében. Tapasztalatuk szerint nem egyenrangú szerződő félként kezelték őket. Amennyiben a jogok és kötelezettségek tekintetében feltűnő egyoldalúság mutatkozik, és azt a műsor gyártói nem ellensúlyozzák megfelelően részletes tájékoztatással, ellenben feltűnően nagy hangsúlyt kap a szerepléstől való visszalépés

esetén fizetendő egymillió forintos kötbér, az ugyancsak nem minősül tisztességes eljárásnak és megfelelő tájékoztatásnak.

Adatvédelmi jogi szempontból releváns, hogy a vizsgált műsorokra jellemző egyrészt a hagyományos beszélgetésre épülő műsortípus (*talk-show*) jellegzetességeinek alkalmazása, amely esetben a műsorvezető a szereplőkkel való találkozása jellegének célja szempontjából nem szükséges elem a meglepetés, illetve a szereplők váratlan helyzet elé állítása; a műsorvezető és a riportalany az utóbbi által előzetesen ismert témában folytat beszélgetést. Ettől eltér az ún. „*kibeszélőshow*” műfajának megvalósítása, melynek központi eleme, hogy a szereplők nem várt helyzet (vita, konfliktus) elé kerülnek. Ebben az esetben a részvételhez a szereplő csak korlátozott ismeretek birtokában adhatja hozzájárulását. Adatvédelmi jogi elvárás, hogy a műsorkészítő a hagyományos beszélgetőműsor esetén a szereplővel a műsorra vonatkozó minden lényeges körülményt, információt (műsor címe, műsorvezető neve, helyszín, időtartam, minél pontosabb téma, stb.) közöljön. Kibeszélőshow gyártása során azonban ki kell küszöbölni azt az egyenlőtlenséget, amelybe a műsor már tárgyalt jellegének megőrzése következtében a szereplő kerül. Ha a szereplővel nem közlik a műsorban vele együtt fellépő többi szereplő nevét, illetve annak témáját, úgy a szereplő kizárólag a felvétel leforgását követően megadott jogszerű hozzájárulása révén egyezhet bele személyes adatainak kezelésébe. Csak a bemutatott feltételekhez, kötbér megfizetéséhez, vagy egyéb hátrányos helyzet kilátásba helyezéséhez nem kötött írásbeli hozzájárulás lehet az alapja tehát a *Joshi Bharat* és *Mónika Show* című műsorok szereplőire vonatkozó személyes adatok jogszerű kezelésének. A műsorkészítő ebben az esetben is köteles előzetesen tájékoztatni a szereplőt a műsorral kapcsolatos egyéb lényeges körülményekről és tényekről.

A fentiekre tekintettel az adatvédelmi biztos az Avtv. 25. § (2) bekezdése alapján felszólította az adatkezelőket, hogy a jogellenes adatkezelési gyakorlatukat haladéktalanul szüntessék meg, a „*Nyilatkozat*” és a „*Megállapodás*” elnevezésű dokumentumokat az adatvédelmi biztos által tett ajánlások szerint módosítsák.

Az adatvédelmi biztos ajánlása az Avtv. 24. §-ának e) pontja alapján az alábbiakat tartalmazta:

1. A kibeszélő műsorok készítéséhez kapcsolódóan adatvédelmi szabályzatot kell készíteni.

2. Az adatkezelő az első kapcsolatfelvétel alkalmával a szereplőjelölteket köteles a műsorkészítés és az adatkezelés minden lényeges körülményéről tájékoztatni. A tájékoztatásnak mindenképp ki kell terjednie a műsor jellegére (hagyományos beszélgetés vagy kibeszélő show), és ennek megfelelően vagy annak címére, a beszélgetőpartnerek és a műsorvezető nevére, illetve a műsor témájának megnevezésére; vagy a beszélgetőpartnerek nevét és a témát leszámítva minden egyéb lényeges körülményre (így a műsor címe, a műsorvezető neve, időpontja, helye, stb.). Ellenkező esetben a tájékoztatás elégtelennek minősül.

3. A szereplőválogatásban részt vevőket fel kell világosítani az adatvédelmi jog szabályairól és a velük kötött szerződésben az érintettek személyes adataira vonatkozóan titoktartási kötelezettséget kell vállalniuk.

4. A korlátozás nélküli, visszavonhatatlan hozzájárulás igénylése, illetve a mindenfajta váratlan helyzettel kapcsolatos adatkezeléshez történő előzetes hozzájárulás igénylése nem vezet érvényes hozzájáruláshoz, ezáltal kizárja az adatkezelés jogszerűségét, ezért az ilyen kitételek mellőzendők.

5. A műsorkészítő a hozzájárulást hagyományos beszélgetőműsor esetén a műsorkészítést megelőzően, kibeszélőshow esetén azt követően köteles beszerezni. Ha a műsor készítője az előzetesen egyeztetett feltételektől eltér, a hozzájárulás bármikor visszavonható vagy megtagadható. Mindezekről az érintettet előzetesen tájékoztatni kell.

6. Az adatkezelő köteles elegendő időt és megfelelő körülményeket biztosítani a hozzájárulás (akár előzetes akár utólagos) megadásának kinyilvánítására. Ehhez szükséges az is, hogy a nyilatkozat vagy megállapodás a könnyű megismerhetőséget szolgáló megfelelő formátumban és betűméretben álljon rendelkezésre.

7. Az adatkezelő köteles az eredeti aláírt szerződés egy példányát az aláírást követően azonnal átadni a szereplőnek.

8. A műsorba nem kerülők adatait – akár beválogatott szereplőről, akár a felvétel közreadását megtiltó érintettéről legyen szó – a lehető legrovidebb időn belül törölni kell.

9. Az adatkezelő minden esetben köteles a szereplést érintő minden változásról, az adatoknak a műsor készítése során történő tárolásáról,

kezeléséről, valamint szereplő hang- és képfelvételének esetleges további műsorszolgáltatók részére történő továbbításáról és az Avtv-ben meghatározott egyéb körülményekről a szereplőt tájékoztatni. (1511/2008/K, 512/2010/K, 1430/2010/P, 1431/2010/P, 1432/2010/P, 1433/2010/P, 1432/2010/P)

A teljes listás lakossági hitelinformációs rendszer

Az előző évben beszámoltunk arról, miként sikerült az adatvédelmi biztosnak megakadályozni a teljes listás lakossági hitelinformációs rendszer olyan törvényi szabályozását, amely a pénzügyi válságot ürügyként használva, alkotmányos cél híján, elsősorban üzleti érdekekből, szükségtelenül és aránytalan módon korlátozta volna az állampolgárok – köztük a megbízható adósok – alkotmányos jogait. Az Országgyűlés Emberi jogi bizottsága a biztos érvelése nyomán nem találta általános vitára alkalmasnak a törvényjavaslatot, ezt követően pedig a törvényhozási folyamat megállt.

A pénzügyi szféra azonban nem adta fel a szándékát, hogy létrehozza a „*pozitív adóslistát*”, mégpedig az ügyfelek „*önkéntes*” hozzájárulása alapján. Az adatvédelmi biztos több ízben és számos fórumon kifejtette: nem lát garanciát arra, hogy az üzleti alapon létrehozott adóslista valóban önkéntes ügyféli hozzájáruláson, az ügyfelek tájékozott beleegyezésén alapszik majd

Figyelmeztetett: ha a szektor egyes szereplői mégis a rendszer létrehozása mellett döntenek, megvizsgálja a hozzájárulás valós önkéntességét. 2010-ben a biztosi döntés alapján projekt indult az üzleti alapú hitelinformációs rendszer monitoringja, valamint a fogyasztóknak nyújtott hitelről szóló 2009. évi CLXII (Fhtv.) alkalmazásának vizsgálata érdekében. A projekt célja, hogy feltárja, megvalósul-e az ügyféli adatok kezelésénél az önkéntes hozzájárulás, illetőleg a személyes adatok biztonságos kezelése, valamint, hogy végrehajtják-e a hitelintézetek az Fhtv-ben előírt széleskörű tájékoztatási kötelezettségüket. A projekt keretében helyszíni vizsgálatot tartunk a hitelinformációs rendszert működtető pénzügyi vállalkozásoknál és a rendszerhez csatlakozó egyes hitelintézeteknél. A projekt lezárása és eredményeinek közzététele 2011 első felében várható. (ABI-1525/2010/H)

Google Street View (GSV)

Az adatvédelmi biztos 2010-ben több alkalommal is találkozott a Google Street View (továbbiakban: GSV) szolgáltatást Magyarországon is működtetni kívánó cég, a Google képviselőivel, a szolgáltatás hazai elindításának megkezdéséhez szükséges adatvédelmi szabályok tisztázása érdekében.

A Google Street View (GSV) egy olyan globális projekt, amely 2006-ban indult útjára, azzal a céllal, hogy szerte a világon utcaképek rögzítésével adatokat gyűjtsenek, egyrészt a felvételek alapján a térképszolgáltatásokhoz felhasználandó adatbázis kialakítása érdekében, másrészt a képek az interneten bárki által történő hozzáférhetővé tétele érdekében.

A magyar adatvédelmi biztos GSV kapcsán indított vizsgálata a Google Magyarországon végzett tevékenységéről még folyamatban van. A magyar adatvédelmi szabályok szerint személyes adatok kezelésére négy esetben találunk jogi felhatalmazást: az érintett hozzájárulása; törvényi felhatalmazás; az érintett vagy más személy létfontosságú érdekének védelme; és végül az Európai Unió közvetlenül alkalmazandó jogi aktusa szolgálhat az adatkezelés jogalapjául.

A fényképfelvételek készítése önmagában, a nyilvánosságra hozatala pedig külön adatkezelési műveletnek tekintendő. Már az első lépéshez, a felvételek készítéséhez a felsorolt jogalapok egyikére szükség van. Az arcok, a rendszámok kitakarása csökkentheti a nyilvánosságra hozott felvételekkel kapcsolatos sérelmek kockázatát, ugyanakkor jogalap hiányában már a készülő felvételek sem tartalmazhatják jogszerűen ezeket az információkat. A hazai szabályozás szerint a felvétel elkészítésekor kell kiküszöbölni, hogy azon természetes személlyel összefüggő információk legyenek láthatóak, amennyiben egyébként a személyes adatok kezelésére nincsen megfelelő jogalap.

A vizsgálat korai szakaszában az adatvédelmi biztos felszólította a Google-t, hogy mindaddig függesse fel a fényképek készítését, amíg a jogi háttér nem tisztázódik. A Google a fényképek készítését felfüggesztette. A vizsgálat során lehetőségünk volt arra, hogy betekintést nyerjünk a Google által készített nyers adatokba. Az eredeti fényképek nagyon nagy felbontásúak (nagyobb felbontásúak azoknál a véglegesnek szánt fényképeknél,

amelyek az interneten nyilvánosságra kerülnek majd) így az elkészült fényképek igen részletes információkat tartalmaznak a rögzített környezetről, beleértve számos személyes adatot is. Előljáróban az adatvédelmi biztos véleményében azt fogalmazta meg, hogy önmagában a nyilvános helyeken történő fényképfelvételek készítése az adatvédelmi törvény, valamint a polgári törvénykönyv alapján nem tekinthető jogellenesnek. Ugyanakkor a street view projekt csak meghatározott feltételek teljesülése esetén marad kívül az adatvédelmi törvény hatályán, ezért mindvégig szem előtt kell tartani az általánosan alkalmazandó adatvédelmi követelményeket, melyek közül a hozzájárulás kérdése, továbbá az érintett lakosság felkészülésének biztosítása külön figyelmet érdemel. Meghatározott követelményrendszert kell felállítani, amely előírja például azt, hogy a kamerákat kizárólag olyan módon lehet használni, hogy ne legyen lehetőség arra, hogy a sövény, vagy kerítés által védett magánterületre lehetőség legyen betekinteni az említett kamerák segítségével; előzetes felhívást kell közzétenni a Google autók érkezéséről, időben tájékoztatva ezzel az érintett területen élő lakosságot. A garanciák között kiemelt jelentősége van az eredeti (nyers) adatokon szereplő arcképmások, rendszámok mielőbbi elhomályosításának.

Az adatvédelmi biztost úgy tájékoztatták, hogy az adatok tárolásának időtartama egy év. Az egy éves időszak kezdete az adatok nyilvánosságra hozatalától számítana. Az adatvédelmi biztosnak továbbra is kétségei vannak a megjelölt megőrzési időtartam szükségessége tekintetében. Ebben a kérdésben az adatvédelmi biztos várja a közös európai vélemény kialakítását.

2010 októberében az adatvédelmi biztos a GSV vizsgálat keretében újra találkozott a Google képviselőivel, melynek eredményeként várhatóan a Google részletes tájékoztatást küld a biztos által feltett kérdésekre, melynek alapján a biztos hamarosan kialakítja végleges álláspontját a street view szolgáltatás magyarországi megindítása tekintetében.

A Munkacsoport által elfogadott vélemények, munkaanyagok az alábbi linken érhetők el:

http://ec.europa.eu/justice/policies/privacy/workinggroup/wpdocs/2010_en.htm

C. Konferenciák

Az adatvédelmi biztos 2010-ben is folytatta az adatvédelemhez, adatnyilvánossághoz kapcsolódó tudatosság kialakítását, figyelemfelhívó, ismeretterjesztő események szervezésével. Ennek keretében a biztos két, a nyilvánosság számára elérhető konferenciát szervezett az adatvédelem (január 28.), valamint az adatnyilvánosság (szeptember 28.) hivatalos napján. Mindkét eseményt nagy érdeklődés kísérte.

Az adatvédelmi konferencia a kamerás megfigyelés neuralgikus pontjait tárgyalta. A konferencia célja annak áttekintése, hogy melyek a kamerás megfigyelés technológiájának aktuális fejleményei, és miként reagál e fejleményekre a jogi környezet; hatékonyak-e ezek a rendszerek a bűnüldözésben – s ha igen, melyek a kívánatos szabályozás legfontosabb elemei. Mi a társadalmi haszna, és mi az ára a megfigyelésnek, megfigyeltségnek? Valóban alkalmas és az elérni kívánt célra tekintettel arányos eszköznek tekinthetjük-e a kamerát - és ha igen, milyen feltételek mellett? Felkért előadóink között ott vannak a jogvédők, a technológia fejlesztői, és azok, akik feladata a közbiztonság feletti őrködés: a konferencia célja, hogy tárgyyszerű, konstruktív párbeszéd kezdődjön az érintett szereplők között.

Az adatnyilvánosság konferencia az adatvédelem és az adatnyilvánosság összeütközését, a két terület új egyensúlya megteremtésének szükségességét vizsgálta. A konferencián ez alkalommal nemzetközi előadók is jelen voltak, így a prezentálók között üdvözölhettük *Peter Hustinx urat, az Európai Adatvédelmi Biztost, Peter Schaar urat (Szövetségi adatvédelmi és információszabadságért felelős biztos - Németország), Graham Smith urat, a brit információs biztos információszabadságért felelős helyettesét, Nataša Pirc Musart, Szlovénia Információs biztosát.*

A konferenciák előadásanyagai, videofelvételei az alábbi honlapokon található meg:

- adatvédelmi konferencia: http://abiweb.obh.hu/abi/wwi_2010/
- adatnyilvánosság konferencia: http://abiweb.obh.hu/abi/wwt_2010/

II. VIZSGÁLATOK

A. Személyes adatok

Népszámlálás 2011

A 2009. évi CXXXIX. törvény alapján 2011 októberében megtartandó népszámlálás adatvédelmi garanciáinak hatékony érvényre juttatása az adatvédelmi biztos és hivatala számára kiemelt projekt. A népszámlálással kapcsolatos állampolgári bizalom erősítése és a biztoshoz érkező panaszok megelőzése érdekében az adatvédelmi biztos és a Központi Statisztikai Hivatal elnöke együttműködésben állapodott meg. Ennek keretében 2010-ben elsősorban a népszámlálás jogi környezete kialakításában vett részt az adatvédelmi biztos, míg a 2011. évben a jogszabályok egységes értelmezésének kialakításán, a népszámlálás technikai előkészítésének és lebonyolításának figyelemmel kísérésén, illetve a népszámlálás során alkalmazott informatikai rendszerek előzetes ellenőrzésén lesz a hangsúly.

A Központi Statisztikai Hivatal elnöke az adatvédelmi biztos állásfoglalását kérte abban, hogy adatvédelmi és adatbiztonsági szempontból a népszámlálási kérdőívek decentralizált (a felülvizsgálók által végzett) vagy a centralizált (országosan két-három központban végzett) feldolgozása-e a megfelelőbb. Az adatvédelmi biztos állásfoglalásában hangsúlyozta, hogy *„decentralizált adatbevitel esetén nagyobb a veszélye az – akár véletlenül bekövetkező – jogosulatlan hozzáférésnek, megsemmisülésnek, sérülésnek. Ezen a szinten az adatok megfelelő minőségét biztosító követelményeknek (például az alkalmazandó módszertől függően a kétszeri, egymástól független adatbevitel és kontrol) sem lehet maradéktalanul eleget tenni. Külön nehézségként jelentkezhet az adatbevitel informatikai védelme.”* Ezen indokok alapján – hasonlóan a 2001. évi népszámláláshoz – az adatvédelmi biztos a regionális szintű, KSH által ellenőrzött adatbevitel módszerét támogatta. (ABI-7963/2010/K)

A Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatala

A Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatalának (a továbbiakban: Központi Hivatal) adatkezelését érintő panaszt viszonylag kevesen nyújtanak be, ami adatvédelmi szempontból örömteli, hiszen ez a hivatal őrzi az ország legnagyobb adatbázisainak többségét.

Egy polgár azt sérelmezte, hogy a Központi Hivatal hivatalból nem értesült a lakcímváltozásáról. A nyilvántartás aktualizálásához elengedhetetlen a polgárok jogkövető eljárása. Amennyiben a polgárok a jogszabályokban előírt bejelentési kötelezettségüknek nem, vagy csak késedelmesen tesznek eleget, úgy a nyilvántartást vezető hivataltól sem várható el, hogy az adatbázisok naprakészen a valós állapotokat tükrözzék.

A Központi Hivatal a közúti közlekedési nyilvántartásból teljesítendő adatszolgáltatási feladatait a közúti közlekedési nyilvántartásról szóló 1999. évi LXXXIV. törvény (a továbbiakban: Kknyt.) rendelkezései alapján látja el. A Kknyt. határozza meg, hogy a (közlekedési) nyilvántartó mely szervezetnek, személyeknek és milyen adattartalommal szolgáltatathat adatokat, a jogszabályban foglalt feltételek megléte esetén. A parkolási szolgáltatást nyújtó társaságok a Kknyt. 19. § (1) bekezdés n) pontja alapján a parkolási díj meg nem fizetése esetén, a díj és pótdíj behajtása érdekében — többek között a járműnyilvántartásból — a járműtulajdonos (üzemben tartó) díjfizetés nélküli parkolás elkövetésének időpontja szerinti név-, és lakcímadatát igényelhetik a nyilvántartótól. A Kknyt. 33. § (1) bekezdésének a) pontja alapján, amennyiben a járműtulajdonos (üzembentartó) személyi vagy egyéb adataiban változás következik be, azt az illetékes közlekedési igazgatási hatóságnál kell bejelentenie, a változás bekövetkeztétől számított 15 napon belül. Ameddig az érintett ennek a kötelezettségének nem tesz eleget, a megváltozott adatok nem kerülnek be a járműnyilvántartásba.

A megváltozott adatok átvezetése „*automatikusan*”, az ügyfél bejelentési kötelezettségének teljesítése nélkül nem történhet meg az alábbiak miatt:

- a Kknyt. rendelkezései értelmében az adat az ügyfél kérelmére indult eljárás eredményeként kerülhet bejegyzésre a járműnyilvántartásba,
- a járműnyilvántartásban szereplő lakcímadat a harmonizált adattartalmú forgalmi engedélynek is az adattartalmát képezi,
- a megváltozott lakcím adat járműnyilvántartásba történő bejegyzésével egyidejűleg a forgalmi engedély cseréje útján biztosított a nyilvántartási és az annak alapján kiállított jármű okmányokban szereplő adatok szinkronitása.

Abban az esetben, ha az ügyfél megváltozott adatai, „*automatikus*”, a forgalmi engedély cseréje nélkül kerülnének a nyilvántartásba, akkor a nyilvántartás és a jármű közúti forgalomban történő jogszerű részvételét igazoló forgalmi engedély eltérő adatokat tartalmazna, mely számos egyéb problémát eredményezhetne.

A járműnyilvántartásból történő lakcím adatokat is tartalmazó adatszolgáltatások eredményeként felmerült problémák kiküszöbölése céljából – a közterületi parkolás jogi feltételeinek megteremtése érdekében a közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény, valamint a közúti közlekedési nyilvántartásról szóló 1999. évi LXXXIV. törvény módosításáról szóló 2010. évi XLVII. törvénnyel – a Kknyt. kiegészült új, 22/A. §-al, mely az alábbiakról rendelkezik: „*A nyilvántartó a járműnyilvántartásból történő adatszolgáltatás során a személyiadat-és lakcímnnyilvántartás szerinti lakcím adatokat adja át, feltéve, hogy az adatkérés nem az azt tartalmazó okmányban szereplő lakcímadatra vagy a történeti állomány adatára irányul*”. A nyilvántartó számára a Kknyt. idézett rendelkezése 2010. június 5-től állapítja meg kötelezettségként az idézett törvényi rendelkezésnek megfelelő adattartalommal történő adatszolgáltatás teljesítését.

(ABI-3449/2010/P)

Több beadványozó fordult az elmúlt időszakban az adatvédelmi biztoshoz, akik azt kifogásolták, hogy elveszett, illetőleg elloptott személyazonosító igazolványukkal visszaélve ismeretlen személyek mobiltelefon-előfizetéseket kötnek, autókat, ingatlanokat vásárolnak, autókölcsönzőkből autókat lopnak, cégeket jegyeztetnek be, valamint hiteleket vesznek

fel a nevükben, ezzel az érintetteknek és a szolgáltatóknak is hatalmas anyagi károkat okozva. Az érintettek hiába jelentették be az okmányok ellopását, elveszését, folyamatosan arra kényszerülnek, hogy az adóhatóság, a vám-és pénzügyőrség, a rendőrség valamint a követeléskezelő cégek előtt tisztázzák magukat. Ennél fogva az érintett önhibáján kívül olyan helyzetbe kerül, amely amellet, hogy hátrányos következményekkel jár számára, családja nyugalma is veszélyezteti. A rendőrség általában megszünteti a nyomozást, mivel az elkövető kilétét nem tudja megállapítani.

A polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló 1992. évi LXVI. törvény (a továbbiakban: Nytv.) 17. § (4) bekezdése értelmében a Központi Hivatal a személyazonosító igazolvány, továbbá a személyi azonosítóról és lakcímről szóló hatósági igazolvány okmányazonosítóját megjelölő kérelmező részére a felhasználás céljának és jogalapjának igazolása nélkül is adatszolgáltatást teljesít az okmányok kiadásáról, érvényességének, elvesztésének, eltulajdonításának, megsemmisülésének, találásának, megkerülésének tényeiről. A törvény ezen rendelkezése a lakosság biztonságérzetének növelését, a visszaélések számának csökkentését célozza azzal, hogy a fenti okmányok érvénytelenségének, elvesztésének, eltulajdonításnak ténye bárki által ellenőrizhetővé válik. A törvényben foglalt szabályozás mindezt úgy valósítja meg, hogy az okmány számán és a fenti tényeken kívül más személyi adat nem válik megismerhetővé a kérelmező számára.

Az említett visszaélések megakadályozására tehát a hatályos jogszabályok lehetőséget biztosítanak, mindazonáltal jelenlegi formájában ez a megoldás nem hatékony. Egyrésztől ugyanis igen költséges, a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásából teljesített adatszolgáltatásért, a kapcsolatfelvétellel céljából való megkeresésért, valamint értesítésért fizetendő igazgatási szolgáltatási díjról szóló 16/2007. (III. 13.) IRM-MeHVM együttes rendelet mellékletében foglaltak értelmében a fizetendő díj a díjtétel és az adatszolgáltatásban érintett személyek vagy személyazonosító igazolványok számának szorzata, de legalább 3500 forint. A díjtétel mértéke: 730 Ft/tétel. Az ügyintézési határidő pedig a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény 82. §-ának (3) bekezdése valamint 33. §-a (1) bekezdése értelmében

22 munkanap, amely időtartam gyakorlatilag értelmetlenné teszi az adatlekérdezést, hiszen a szolgáltatók, eladók az ügyféllel annak megjelenésekor, azon nyomban szerződést kötnek.

A fentiekből kiindulva az adatvédelmi biztos az Avtv. 25. § (1) bekezdésében szabályozott jogánál fogva felkérte a közigazgatási és igazságügyért felelős minisztert, hogy a Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatalának weboldalán elérhető adatbázisból történő ingyenes és azonnali lekérdezés megteremtése érdekében a szükséges intézkedéseket tegye meg.

Számos esetben az ügyvédi közreműködést igénylő jogügyletek (cégalapítás, ingatlan átruházás) esetében is tapasztalt az adatvédelmi biztos személyes adatokkal való visszaéléseket. Ezek miatt javasolta a miniszternek azt is, hogy a jogügyletek biztonságának erősítése érdekében szükséges törvénymódosításokról szóló 2007. évi LXIV. törvény által az ügyvédekről szóló 1998. évi XI. törvénybe beépített rendelkezések – a jelenlegi diszpozitív szabályozás helyett – tegyék kötelezővé az ügyvédek számára azt, hogy a jognyilatkozatot tevő fél és meghatalmazottja személyazonosságának igazolására alkalmas, bemutatott hatósági igazolványa, és tartózkodásra jogosító okmánya nyilvántartási adatokkal való egyezőségének és érvényességének megállapítása céljából keressék meg a személyiadat- és lakcímnyilvántartást, a járművezetői engedély nyilvántartást, az útiokmány-nyilvántartást vezető vagy a központi idegenrendészeti nyilvántartás adatait feldolgozó hatóságot.

(ABI-6673/2010/P)

Egy panaszos a közúti közlekedési nyilvántartásba bejegyzett, jogi személy tulajdonában álló jármű tulajdonjogának, illetve üzemeltető személyének változását igazoló teljes bizonyító erejű magánokiratnak a közlekedési igazgatási eljárásban történő felhasználhatóságához szükséges kötelező tartalmi elemekről szóló 304/2009. (XII. 22.) Korm. rendelet 3. §-ának c) pontját valamint 4. §-ának c) pontját kifogásolta.

A „*képviselőjének adatai*” szókapcsolat pontatlan, annak kiterjesztő értelmezése a célhoz kötöttség elvébe (Avtv. 5. §), az okmányirodák következtelen gyakorlata pedig az adatok minőségének elvébe (Avtv. 7. §) ütközik.

Az ügyben az adatvédelmi biztos jogszabály módosítást kezdeményezett a nemzeti fejlesztési miniszternél annak érdekében, hogy a törvényhelyet pontosítsák, és az „*adatok*” kifejezés helyett jelöljék meg a kezelendő adatokat: azaz a képviselő családi és utónevét, valamint a jogi személynél betöltött tisztségét, és kizárólag ezeket tartalmazza mind a tulajdonjog változását igazoló teljes bizonyító erejű magánokirat, mind az üzembentartó személyének változását igazoló teljes bizonyító erejű magánokirat.

Az ügyben az adatvédelmi biztos az Avtv. 26. §-a alapján kérte a Központi Hivatal elnökét, hogy az egységes okmányirodai gyakorlat kialakítása érdekében ismételten tájékoztassa az okmányirodákat arról, hogy a beadvánnyal érintett területen kizárólag a képviselő családi és utóneve, valamint a jogi személynél betöltött tisztsége rögzíthető. *(ABI-683/2010/K)*

Egy panaszos azt sérelmezte, hogy szerepel a Bűnügyi Nyilvántartó Hatóság hátrányos jogkövetkezmények alatt álló, büntetlen előéletű személyek adatait tartalmazó nyilvántartásában. A panaszos leírta, hogy a Városi Bíróság 2004-ben felfüggesztett szabadságvesztésre ítélte és a próbára bocsátás 2007-ben eredményesen befejeződött.

Az Avtv. 3. § (2) c) alapján különleges személyes adat többek között akkor kezelhető, ha azt törvény elrendeli. Ilyen törvény a bűnügyi nyilvántartási rendszerről, az Európai Unió tagállamainak bíróságai által magyar állampolgárokkal szemben hozott ítéletekről, valamint a bűnügyi és rendészeti biometrikus adatok nyilvántartásáról szóló 2009. évi XLVII. törvény (a továbbiakban Bnyr.). A Bnyr. 18. § (3) bekezdése értelmében a hátrányos jogkövetkezmények alatt álló, büntetlen előéletű személyek nyilvántartásába felvett adatokat szándékos bűncselekmény miatt kiszabott, de végrehajtásában felfüggesztett vagy részben felfüggesztett szabadságvesztés esetén a mentesítés beálltától számított nyolc évig kell nyilvántartani.

A Btk. 100. §-a értelmében a mentesítés folytán – törvény eltérő rendelkezése hiányában – az elítélt mentesül az elítéléshez fűződő hátrányos jogkövetkezmények alól. A mentesített személy büntetlen előéletűnek tekintendő, és – törvény eltérő rendelkezése hiányában – nem tartozik számot adni olyan elítéltekről, amelyekre nézve mentesítésben részesült. A Btk. 121. § (1) bekez-

désének a) pontja értelmében a fiatalokú elítél a törvény erejé-
nél fogva mentesül az ítélet jogerőre emelkedésének napján, ha
a kiszabott szabadságvesztés végrehajtását felfüggesztik. Az
érintett ezért nem a büntetettek, hanem a hátrányos jogkövet-
kezmények alatt álló, de büntetlen előéletű személyek nyilvántartásában szerepel.

A panaszos mentesítésére 2004. május 14-én került sor, a fentiek értelmében tehát a Bűnügyi Nyilvántartó Hatóság a hátrányos jogkövetkezmények alatt álló, büntetlen előéletű személyek nyilvántartásában 2012. május 14-ig tarthatja nyilván a panaszos adatait. A fentiek alapján tehát megállapítható, hogy a Bűnügyi Nyilvántartó Hatóság jogszerűen kezelte a panaszos bűnügyi személyes adatait. (ABI-3277/2010/P)

Rendvédelmi szervek

A fegyveres és rendvédelmi szerveket érintő ügyek zöme továbbra is a rendőrség adatkezelésével kapcsolatos. Az igazoltatások jogszerűségét vitató állampolgári beadványok mellett gyakori a rendőri intézkedések során készített képfelvételek adatkezelését érintő panasz is.

Egy országgyűlési képviselő fordult az adatvédelmi biztoshoz amiatt, hogy egy videofelvétel (ennek első részében utcai harcok láthatók, a második részében pedig egy igazoltatás során ő mondja személyes adatait a rendőrségi kamerába), mely a 2008. március 15-i utcai rendbontások ideje alatt készült róla, az interneten keresztül nyilvánosságra került, és ilyen módon bárki számára hozzáférhetővé vált. A beadványt tevő álláspontja szerint a felvételnek a YouTube honlapján való közzététele jogellenesen történt, annak sem jogalapja, sem jogszerű célja nem volt. Az ügy sikeres kivizsgálása céljából a biztos megkereste Budapest Rendőrfőkapitányát, a Budapesti Nyomozó Ügyészséget, valamint a Pesti Központi Kerületi Bíróság elnökét.

Mind a rendőrség, mind az ügyészség, mind a bíróság úgy nyilatkozott, hogy a felvételt a jogszabályoknak, illetőleg az egyéb szabályzatoknak megfelelően kezelték, ahhoz kizárólag a jogosultsággal rendelkező munkatársak férhettek hozzá, más szerv, vagy személy részére a felvételeket nem továbbították, nem tették hozzáférhetővé.

Ugyanakkor a körülmények alapján nyilvánvalóvá vált, hogy az ügyben visszaélés történt az érintett személyes adataival. Mivel azok köre, akik hozzáférhettek az adatokat tartalmazó adathordozóhoz – a rendelkezésre álló információk alapján – behatárolható, alaposan feltehető, hogy a „*kiszivárogtató*” is ebben a körben kell keresni. A biztos nem vonta kétségbe a három megkeresett szerv vezetőjének azon állítását, miszerint – vizsgálatuk eredményeként – intézményükben az adatkezelés jogszerűen történt, ugyanakkor álláspontja szerint a tényállás hiánytalan felderítése és a felelős azonosítása csak büntetőeljárásban lehetséges. Ezért az adatvédelmi biztos büntetőfeljelentést tett a Központi Nyomozó Főügyészségen ismeretlen tettes ellen a Btk. 177/A. §-ba ütköző visszaélés személyes adattal bűncselekmény elkövetésének gyanúja miatt. (A feljelentést a *Függelék*ben közöljük.) (ABI-2714/2010/P)

Idén is számos beadvány érkezett, melyben az érintettek a rendőrség, nyomozóhatóság adatigénylési eljárását kifogásolták.

Az egyik ilyen ügyben a rendőrség egy kórháztól bekérte az intézményben a megadott 11 hónapos időszak alatt ellátott, adott korú férfi betegek adatait. A biztos állásfoglalásában kifejtette, hogy nem fogadható el az ilyen általános megkeresés, mivel az nem felel meg sem az Avtv. 5. §-ban meghatározott célhoz kötött adatkezelés elvének, sem a Be. 71. § (3) bekezdésében foglalt követelményeknek. Ugyanis az adatkérés a kifogásolt formában túl nagy számú érintett személyes és különleges személyes adatára vonatkozik, ezért az abban foglaltak csak a kritériumok pontosabb meghatározását követően, az érintetti kör szűkítésével teljesíthetők. (ABI-3550/2010/P)

Több panasz is érkezett állampolgároktól, illetve különböző szervezeteiktől azt kifogásolva, hogy a nyomozó hatóság olyan számítógépet foglal le az eljárás során, amelyet ugyan bűncselekmény elkövetéséhez használtak, ugyanakkor az adathordozón számos olyan személyes adat is fellelhető, amely az adott eljárással semmilyen összefüggésben nincs.

Egy klinika vezetője azt kifogásolta, hogy a BRFK által tartott házkutatás alkalmával a nyomozóhatóság őrzésbe vette a klinikán in vitro fertilizációs eljárással (a továbbiakban: IVF) kezelt páciensek egészségügyi adatait is tartalmazó számítógépes adatbázisról készült másolatot, valamint ezeknek a páciensek-

nek a betegdokumentációit. Noha a nyomozó hatóság ezen eszközöket jogszerűen foglalta le, a személyes adatok védelméhez fűződő jog sérelmét jelenti, ha a lefoglalt számítógépen tárolt információk indokolatlanul hosszú ideig maradnak az érintett számára elérhetetlenek. Ennek megfelelően a lefoglalt adathordozókon tárolt információkhoz való hozzáférés az eljárás sajátosságaira tekintettel ésszerű időhatáron belül korlátozható csupán.

A vizsgált ügyben a számítógépes adatbázis és az orvosi dokumentáció lefoglalására 2010. január 28-án került sor. Az adatvédelmi biztos álláspontja szerint a 2010. április 22-i határidő, amely időpontig a szakértőnek szakvéleményét az iratokhoz kellett csatolnia, megfelel a célhoz kötött adatkezelés elvének.

Mindazonáltal a biztos arra kérte a rendőrfőkapitányt, hogy a teljes számítógépes adatbázis másolatát, valamint az orvosi dokumentáció eredeti iratokkal egyező másolatát bocsássa a klinika, mint adatkezelő rendelkezésére, hogy a klinika az egészségügyi adatokra vonatkozó adatszolgáltatási kérelmeknek, valamint a kezelések folyamatosságának eleget tudjon tenni. Kérte továbbá, hogy az ügy szempontjából irreleváns adatokat a szakértő szakvéleményének elkészültét követően semmisítsék meg, valamint a klinika részére az eredeti számítógépes adatbázist és az eredeti orvosi dokumentációkat juttassák vissza. *(ABI-1149/2010/P)*

Az elmúlt évekhez hasonlóan továbbra is nagy számban fordulnak az állampolgárok az adatvédelmi biztoshoz különböző demonstrációk alkalmával elkövetett „rendőrségi túlkapások” miatt.

Egy állampolgár beadványában a 2009. szeptember 10-én a szécsényi Turul szobornál tartott, előre bejelentett demonstráció alkalmával tett több rendőri intézkedéssel összefüggésben fogalmazott meg panaszt. Panaszában előadta, hogy a megnevezett helyszínen két rendőr „láthatóan hosszabb időre berendezkedve csak és kizárólag a rendezvény helyszínén gyülekezőket kamerázta”. A rendezvényhez kapcsolattartásra kijelölt rendőr főhadnagynak is jelezte aggályait, és közrelépése nyomán a rendőrök a megfigyelést egy távolabbi pontról folytatták. Kifogásolta továbbá a demonstráció egy későbbi időpontjában törént igazoltatását és ruházatának átvizsgálását, amelyet a rend-

őrök szintén kamerával rögzítettek. Az eljárást szükségtelennek, és emberi méltóságát sértőnek találta.

A biztos a tényállás megállapítása érdekében megkereste az országos rendőrfőkapitányt, aki a belső vizsgálatot követően arról tájékoztatta, hogy – tekintettel a Magyar Köztársaság és a Szlovák Köztársaság miniszterelnökeinek a rendezvényhez közeli helyszínen megtartott találkozójára – alappal lehetett számítani a rendezvény megzavarására irányuló törekvésekre, és ezért a Nógrád Megyei Rendőr-főkapitányság vezetője a miniszterelnöki találkozó idejére a megye területére fokozott ellenőrzést rendelt el. Mivel a panaszos által szervezett demonstráció helyszíne a védett delegációk egyik lehetséges távozási útvonala mellett volt, a rendőrség úgy ítélte meg, hogy olyan rendkívüli események bekövetkezésére lehetett számítani, amelyek megalapozzák az ott jelenlévők magatartásának folyamatos nyomon követését és rögzítését.

A biztos válaszában kiemelte: az a döntés, hogy tudatosan olyan helyszínen éltek a gyülekezési joggal, ahol különleges védelmet élvező személyek útvonala található, magában foglalja annak tudomásul vételét is, hogy ott a rendőri jelenlét nyilvánvalóan meghaladja a demonstrációk környezetében egyébként szokásosat. A kamerák alkalmazása ebben az esetben nem fogható fel olyan hatósági magatartásként, amely a gyülekezési jog korlátozására irányult volna, hanem maga a demonstráció ténye és szándéka teremtett olyan körülményeket, amelyek a fokozott rendőri ellenőrzést alátámasztották. Az adatvédelmi biztosi vizsgálat nem tárt fel olyan tényeket, amelyek a rendőrségi kamerás megfigyelésre vonatkozó törvényi felhatalmazással való visszaélésre utaltak volna. *(ABI-1080/2010/P)*

A kamerás megfigyelés, mint a személy- és vagyonvédelem eszköze egyre nagyobb teret kap nemcsak a közterület ellenőrzése, védelme során, hanem a fegyveres és rendvédelmi szervek az általuk működtetett egyes intézmények területére is évről évre gyakrabban telepítenek kamerás megfigyelőrendszert.

A büntetés-végrehajtás intézeteiben a képfelvevő üzemeltetéséhez szükséges törvényi jogalap sajnálatos módon hiányzik. Ugyanakkor a beérkezett beadványokból kitűnik, hogy a kamerás megfigyelés, a kép-

és hangfelvétel rögzítése számos büntetés-végrehajtási intézetben már működik.

A büntetés-végrehajtási intézetek működésének sajátos jellegéből adódóan egyes Alkotmányban rögzített jogok közvetlen sérelmének veszélye a szokásosnál jóval szigorúbb intézkedéseket indokol.

Az alapjogok sérelmének közvetlen veszélye jogi értelemben más alapjogok korlátozásához vezethet feltéve, ha a szükségesség, arányosság és alkalmasság kritériumai teljesülnek. Természetesen a szigorúbb szabályok megalkotásakor is figyelemmel kell lenni a fogvatartottak és különösen a munkavállalók alkotmányos alapjogaira. Jelen esetben a kamerás megfigyelés olyan alapjogok megóvása – mint az emberi élet, méltóság és az egészség – védelmében korlátozhatják az érintett jogait. Az Avtv. 16. §-a is utal arra, hogy az érintett jogait törvény korlátozhatja az állam külső és belső biztonsága, a bűnmegelőzés vagy a bűnüldözés érdekében, valamint a foglalkozások gyakorlásával összefüggő fegyelmi és etikai vétségek, a munkajogi és munkavédelmi kötelezettségszegések megelőzése és feltárása céljából – beleértve minden esetben az ellenőrzést és a felügyeletet is –, továbbá az érintett vagy mások jogainak védelme érdekében. A tavalyi év során a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és az elzárás végrehajtásáról szóló törvény tervezetének véleményezése kapcsán az adatvédelmi biztos kifejtette, hogy az elektronikus megfigyelési eszközök használatára vonatkozóan teljes körű, részletes törvényi szabályozás indokolt, amely mind a büntetés-végrehajtási intézetben dolgozó munkavállalók, mind az elítéltek tekintetében garanciális jogi keretet teremt. Így többek között tartalmazza azt, hogy a megfigyelés milyen célokat szolgál, és a felvételeket milyen célokból és milyen eljárások keretében lehet felhasználni. A törvényjavaslatot mindezidáig az Országgyűlés nem fogadta el.

Egy beadvány alapján az adatvédelmi biztos a szombathelyi Országos Büntetés-végrehajtás Intézetben üzemeltetett kamera-rendszert vizsgálta. Az ügyben a biztos megkereste az intézet parancsnokát annak érdekében, hogy mely cég, szervezet üzemelteti a kamera-rendszert, e tevékenység folytatására a cég kötött-e szerződést az intézettel, az üzemeltetés kizárólag technikai karbantartást jelent vagy esetlegesen a felvételekhez is hozzáfér-e a megbízott cég illetve alkalmazottja. Ezen túlmenően arra

is választ kért, hogy a továbbított képeket ki figyeli, a büntetés-végrehajtás alkalmazottai mellett a szervezeten kívül álló személyek megismerhetik-e a felvételeket, és a rögzített felvételeket milyen eljárásokban használják fel.

Az intézet parancsnoka válaszlevelében arról tájékoztatta az adatvédelmi biztost, hogy a cég, amely az intézettel szerződéses jogviszonyban áll, kizárólag technikai karbantartást végez, a felvételekhez nem fér hozzá. Elmondta azt is, hogy a továbbított képeket kizárólag az intézet hivatásos állományába tartozók ismerhetik meg, a karbantartásra, takarításra is csak jelenlétükben kerülhet sor. A szervezet kijelölt tagjain kívül a kamera képanyagát csak a törvényességi felügyeletet gyakorló ügyészség és szükség esetén a rendőrség ismerheti meg. A rögzített felvételeket pedig az arra jogosult szervek, személyek az általuk folytatott fegyelmi, illetve büntető eljárások során használják fel.

Tekintettel arra, hogy felvételekhez a szervezeten kívül álló személyek nem férhetnek hozzá, illetve az adatkezelés szükségessége nem kérdőjelezhető meg, az ügyben a biztos jogellenes adatkezelést nem állapított meg. *(ABI-1086/2010/P)*

Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal

Az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal (a továbbiakban: APEH) elnöke és az adatvédelmi biztos között a tavalyi évben létrejött sikeres egyeztetések eredményeként idén az APEH az állampolgárok adófizetési kötelezettségével összefüggésében eredményesen alakította gyakorlatát a személyes adatok védelme területén.

Több panaszbeadvány érkezett az adatvédelmi biztoshoz, amelyek az APEH tájékoztatási kötelezettségének teljesítését kifogásolták. Az egyik panaszbeadvány szerint az APEH nem adott tájékoztatást az érintett adó, adóelőleg, járulék adataira, és annak ellenére, hogy az érintettnek az APEH elnökéhez írt panaszbeadványában foglaltakat kivizsgálták, annak eredményéről az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény (a továbbiakban: Art.) adótitokra vonatkozó rendelkezései alapján részletes tájékoztatást nem adtak. Hasonló panaszbeadványok szerint az érintettek magánnyugdíj-járulékaiknak adataira vonatkozóan, illetve arra sem kaptak választ, hogy a munkáltató befizette-e a munkavállaló után a járulékokat.

Az Art. 52. § (16) bekezdése értelmében a magánszemély az Art. 31. § (2) bekezdésében meghatározott saját adataihoz a központi elektronikus szolgáltató rendszeren keresztül hozzáférhet.

Az Art. 31. § (2) bekezdése alapján magánszemélyt érintő adatok közé tartozik a biztosításban töltött idő tartama, a társadalombiztosítási (nyugdíj-biztosítási, egészségbiztosítási- és munkaerő-piaci) járulék és a karkedvezmény-biztosítási járulék alapja, összege, a nyugdíjjárulék (magán-nyugdíjpénztári tagdíj) alapját képező jövedelem.

Az Avtv. 11. § (1) bekezdés a) pontja értelmében az érintett tájékoztatást kérhet személyes adatai kezeléséről. Ugyanezen szakasz (2) bekezdése szerint az adatkezelő köteles a kérelem benyújtásától számított legrövidebb idő alatt, legfeljebb azonban 30 napon belül írásban, közérthető formában megadni a tájékoztatást.

Az Avtv. 13. §-a kimondja, hogy az érintett tájékoztatását az adatkezelő csak akkor tagadhatja meg, ha azt a 16. §-ban meghatározott esetekben a törvény lehetővé teszi. Az adatkezelő köteles az érintettel a felvilágosítás megtagadásának indokát közölni.

Az Avtv. 16. §-a rendelkezik arról, hogy az érintett jogait törvény korlátozhatja az állam külső és belső biztonsága, így a honvédelem, a nemzetbiztonság, a bűnmegelőzés vagy a bűnüldözés érdekében, továbbá állami vagy önkormányzati gazdasági vagy pénzügyi érdekből, illetve az Európai Unió jelentős gazdasági vagy pénzügyi érdekből, valamint a foglalkozások gyakorlásával összefüggő fegyelmi és etikai vétségek, a munkajogi és munkavédelmi kötelezettségszegések megelőzése és feltárása céljából – beleértve minden esetben az ellenőrzést és a felügyeletet is –, továbbá az érintett vagy mások jogainak védelme érdekében.

Az adótitok, a személyes adatok védelme, illetőleg a törvény által meghatározott egyéb kivételek tehát nem teszik kizárttá, ezekre hivatkozással nem lehet megtagadni a tájékoztatást. Az Art., valamint az Avtv. rendelkezéseivel összhangban az áll, ha az ügyfél megismerheti a saját bevallása adatait, még abban az esetben is, ha munkáltatója készíti el, illetőleg, ha az ügyfél tájékoztatást kap a belső vizsgálat azon megállapí-

tásairól, amely adózásának körülményeit érinti. *(ABI-867/2010/P, ABI-2287/2010/K, ABI-3059/2010/P)*

Az egyik panaszos az egyszerűsített személyi jövedelemadó bevallását érintően az adatbiztonsági követelmények érvényesülését hiányolta. A beadvány szerint az APEH-nak megküldött előzetes nyilatkozat után, az APEH e-mailben küldi meg – ami a panaszos esetében elmaradt – az érintetteknek a személyes és adóbevallási adatokat tartalmazó űrlapokat.

Az APEH honlapján található tájékoztatás szerint az egyszerűsített személyi jövedelemadó bevallás során az adózó megadhatja az e-mail címét, és felhatalmazhatja az adóhatóságot, hogy a megadott e-mail címre egy nyolcjegyű biztonsági kódot küldjenek el számára. Az adózónak a megadott biztonsági kód és az adóazonosító jelének megadása után van lehetősége megnyitni az adóhivatal által elkészített bevallás ajánlatát. Önmagában tehát a biztonsági kód ismerete nem elégséges ahhoz, hogy annak birtokosa az adózó adótitoknak is minősülő személyes adataihoz hozzáférjen. Az adatvédelmi biztos álláspontja szerint a folyamatba épített biztonsági elemek megfelelő védelmet nyújtanak a jogosulatlan hozzáféréssel szemben. *(ABI-2657/2010/P)*

Tavalyi évhez hasonlóan újból előfordult olyan beadvány, amely azt kifogásolta, hogy az adóhatóság nem fogadta el az érintett által vezetett útnyilvántartást, hanem a gépkocsik műszaki vizsgáján, illetve a környezetvédelmi felülvizsgálaton végzett kilométeróra állásokat vette alapul a revízió során.

A törvényhelyek alapján kimondható, hogy a szabad bizonyítás elve az adóellenőrzés során is érvényesül. Az adóhatóság nincs kötve a törvényben felsorolt bizonyítékfajtához, a tényállás megállapításánál egyéb bizonyítást is lefolytathat. Egyes ügyekben előfordulhat, hogy a bizonyítékok nem egyértelműek, így például a tanúk vallomása vagy az adózó nyilatkozata eltérő tartalmú. Ilyenkor az adóhatóság külön-külön és a maguk összességében értékeli a bizonyítékokat és eldönti, hogy melyiket és milyen súllyal veszi figyelembe döntésének meghozatalánál. *(ABI-793/2010/P)*

Az egyik konzultációs beadvány azt kifogásolta, hogy az APEH által kiadott 1042-02-es adatlapon fel kell tüntetni a nagy teljesítményű személygépkocsik adójával összefüggésben a személygépkocsik azonosí-

tó adatait, különösen a személygépkocsi forgalmi rendszámát, a személygépkocsi alvázszámát és a személygépkocsi műszaki adatait tartalmazó okiratszámot.

Az Art. 33. § (10) bekezdése alapján a magánszemély adózó – amennyiben adóját nem a munkáltatója állapítja meg vagy nem él az egyszerűsített bevallás lehetőségével – az egyes nagy értékű vagyontárgyakat terhelő adót a személyi jövedelemadóról szóló bevallásában, a nem magánszemély adózó a társasági adóról szóló bevallásában, az egyszerűsített vállalkozói adó alanya az egyszerűsített vállalkozói adó bevallásában – az egyes nagy értékű vagyontárgyakat terhelő adóról szóló törvény szerinti vízi jármű, légi jármű, illetve nagy teljesítményű személygépkocsi azonosító adatainak a feltüntetésével – az adóévre vonatkozóan állapítja meg és vallja be.

Az egyes nagy értékű vagyontárgyakat terhelő adóról szóló 2009. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban: Nért.) 30. §-a szerint az adó alanya az a személy vagy szervezet, aki, vagy amely a naptári év első napján a személygépkocsi hatósági nyilvántartásában feltüntetett tulajdonosa. A Nért. 32. §-a alapján az adó alapja a személygépkocsi hatósági nyilvántartásában feltüntetett teljesítménye kilowattban kifejezve.

Mind az adóalany, mind az adóalap fogalmában szerepel a hatósági nyilvántartás, ami azért bír jelentőséggel, mert az APEH az adóbevallás 1042-02-es adatlapján a hatósági nyilvántartásban már szereplő adatokat kéri feltüntetni. A közúti közlekedés nyilvántartásáról szóló 1999. LXXXIV. törvény 9. § (2) bekezdés a) pontja szerint a járműnyilvántartás a külön jogszabályban meghatározottak szerint tartalmazza a jármű azonosító és műszaki adatait.

Az Art. 3. számú melléklete rendelkezik arról, hogy a közúti közlekedési nyilvántartási szerv, a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartását kezelő központi szerv a járműnyilvántartásából közli a gépjárműadó kivetésére illetékes települési önkormányzati, a fővárosban a kerületi önkormányzati adóhatósággal többek között a következő adatokat: a gépjármű rendszáma, alvázszáma, személygépjármű saját tömege, a gépjármű tulajdonosának neve, lakcíme, illetőleg székhelye vagy telephelye, gépjármű forgalomba helyezésének, forgalomból való kivonásának időpontja, valamint a kivonás oka, a gépjármű teljesít-

ménye, gyártási éve. Ezeket az adatokat az első fokon eljáró közlekedési igazgatási hatóság elektronikus úton továbbítja az APEH-nak. Az Avtv. szabályai értelmében a személygépjármű azonosító adatai, mint személyes adatok az Art. törvényi felhatalmazása alapján az adóbevallás céljából kezelhetők. Az adóbevallás során a hatósági nyilvántartásokban és a hivatalos okmányaiban is szereplő, a gépjárművére vonatkozó azonosító adatokon kívül más adatot nem kell megadni, így új adatkezelésre nem kerül sor. Megfelelő iratkezeléssel kizárólag az APEH munkatársai kezelésébe jutnak az adatai, az Art.-ban meghatározott adótitok kellő garancia az adatvédelem szabályainak betartására. Az adatvédelmi biztos álláspontja szerint a személygépkocsi azonosító adatainak az adatlapon történő feltüntetése nem kifogásolható. (ABI-2683/2010/K)

Korábbi évekhez hasonlóan újból kifogásolták azt az APEH gyakorlatot, hogy az adóhatóság a panaszos jelentős adótartozása miatt a honlapján nyilvánosságra hozta személyes adatait.

Az Art. 55. § (3) bekezdése alapján az APEH – a negyedévet követő 30 napon belül – közzéteszi azoknak az adózóknak a nevét (elnevezését), lakóhelyét, székhelyét, telephelyét, adószámát, a megállapított adóhiány és jogkövetkezmény összegét, akiknek (amelyeknek) a terhére az előző negyedév során jogerőre emelkedett határozatban magánszemélyek esetében 10 millió, más adózók esetében 100 millió forintot meghaladó összegű adóhiányt állapított meg, feltéve, hogy az erről szóló határozatban előírt fizetési kötelezettségüknek a határozatban megállapított határidőben nem tettek eleget. E bekezdés alkalmazásában nem tekinthető jogerősnek az adóhatóság határozata, ha a bírósági felülvizsgálat megindítására nyitva álló határidő még nem telt el, illetőleg az adózó által kezdeményezett, a határozat felülvizsgálatára irányuló bírósági eljárás jogerősen nem zárult le. E jogszabályhely (5) bekezdése szerint az állami adóhatóság negyedévenként, a negyedévet követő 30 napon belül honlapján közzéteszi annak az adózónak a nevét (elnevezését), lakóhelyét, székhelyét, telephelyét, akinek (amelynek) 180 napon keresztül folyamatosan fennálló, az állami adóhatóságnál nyilvántartott túlfizetéssel csökkentett adótartozása összességében számítva a 100 millió forintot, magánszemély esetében nettó módon számítva a 10 millió forintot meghaladja.

Az adatvédelmi biztos álláspontja szerint az APEH eljárása nem ütközik az Avtv. előírásaiba és formailag megfelel az alkotmányos elvárásoknak. Az adatvédelmi biztos az adóhatóság jogalkalmazását az adatvédelmi szempontokat preferálva kívánja értékelni és állásfoglalásában kiemelte, hogy amennyiben a jövőben azt észleli, hogy az adóhatóság szélesebb körben és megfelelő garanciák nélkül kíván közérdekre hivatkozva személyes adatokat nyilvánosságra hozni, úgy fellép a tervezett jogszabály-módosítás, illetve intézkedés ellen. (ABI-6940/2010/P)

Egy panaszos beadványában azzal fordult az adatvédelmi biztoshoz, hogy „*mentse fel*” az ügyben illetékes APEH osztályt az adótitok védelmi kötelezettsége alól, hogy a panaszos és testvére az örökségéhez hozzáférhessen. Az Art. 53-55/A. §-ai tartalmazzák részletesen az adótitokra vonatkozó rendelkezéseket.

Annak ellenére, hogy az adatvédelmi biztos jogosult az APEH adatkezelését vizsgálni, az adótitok alól nem adhat felmentést. Erre csak az Art. 54. §-ban tételesen meghatározott szervek esetében van lehetőség.

„(7) Az adóhatóság megkeresésre tájékoztatja az adótitokról

a) a bíróságot;

b) az ügyész által jóváhagyott megkeresésre a nyomozó hatóságot, ha a tájékoztatás a büntetőeljárás megindítása vagy lefolytatása érdekében szükséges;

c) a nemzetbiztonsági szolgálat főigazgatója által engedélyezett megkeresés alapján a törvényben meghatározott feladatkörében eljáró nemzetbiztonsági szolgálatot;

d) az Állami Számvevőszéket, a Kormány által kijelölt belső ellenőrzési szervet, az Európai Csalásellenes Hivatalt (OLAF), ha a tájékoztatás az ellenőrzéshez;

e) az adópolitikáért felelős minisztert, ha a tájékoztatás az adóztatáshoz, az adóztatás ellenőrzéséhez, felügyeletéhez szükséges,

f) a költségvetési fejezetet irányító szervet, ha a tájékoztatás az államháztartásról szóló törvény szerinti belső ellenőrzéshez szükséges.

(8) Az adóhatóság a nyomozó hatóságot a "halaszthatatlan intézkedés" jelzéssel ellátott, külön jogszabályban előírt ügyési jóvá-

hagyást nélkülöző megkeresésére is köteles tájékoztatni az általa kezelt, az adott ügygel összefüggő, adótitoknak minősülő adatokról.”

A hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény 105. § (4) bekezdése alapján a betétet gyűjtő hitelintézet köteles névre szóló betét esetén a betétes nevén kívül a 3. számú mellékletben felsoroltak közül az Alap előírásai szerint két további azonosító adatot nyilvántartani azért, hogy a betétek befagyása esetén a kártalanításra való jogosultság egyértelműen megállapítható legyen, valamint az Alkotmányban biztosított tulajdonhoz és az örökléshez való jog érvényesülése érdekében felhasználható legyen. A korábbi állásfoglalások alapján nincs akadálya annak, hogy már meglévő nyilvántartás adatai a hagyatéki ügyben eljáró közjegyzők számára hozzáférhetőek legyenek, és a hitelintézetek a közjegyző írásbeli megkeresése alapján adatot szolgáltatassanak. A bank közjegyző általi megkeresését támasztja alá az Art. 31. § (7) bekezdése is, amely szerint a kifizető a kamatjövedelemből levont adót magánszemélyhez nem köthető kötelezettségként vallja be. Az Art. 24. § (5) bekezdése szerint a személyi jövedelemadóról szóló törvény szerinti kamat kifizetését, jóváírását a kifizető a magánszemélynek adóazonosító jel hiányában is teljesítheti. Az idézett adójogi rendelkezések azt jelentik, hogy a bankok, mint kifizetők az APEH felé a kamatadót nem magánszemélyhez kötötten, tételesen vallják be, hanem összesítetten. Így az adatvédelmi biztos nem is tartja célravezetőnek az örökség APEH-nál való felkutatását, helyette javasolja a bankok közjegyző általi megkeresését. *(ABI-20/2010/P)*

Korábbi évekhez hasonlóan továbbra is érkeztek beadványok a vagyoadó-kalkulátor adatkezelésével kapcsolatban. A vagyoadó kalkulátorral összefüggésben 2009. november 6-án indított vizsgálatot az adatvédelmi biztos, melynek során az APEH elnökétől számos kérdésben kért és kapott tájékoztatást. Az adatkezelés körülményeinek vizsgálata után a biztos a következők szerint foglalt állást.

Mind a személyes adatok védelme, mind a közérdekű adatok nyilvánossága szempontjából az adatvédelmi biztos további intézkedéseket tart szükségesnek annak érdekében, hogy az APEH eljárása az Avtv. szabályainak megfelelő legyen.

A vagyonadó kalkulátornak a vizsgálat időpontjában fennálló működését az adatvédelmi biztos nem tartotta megfelelőnek, tekintettel arra, hogy az interneten keresztül nem azonosított felhasználó a saját nevében és a saját ingatlanjára nézve ad meg pontos adatokat (tulajdonosként vagy a vagyoni értékű jog jogosítottjaként). Ehhez a magatartáshoz jogkövetkezmények fűződnek, mert az adatokat az APEH hat évig megőrzi, és úgy tekintik azokat, mint a nyilatkozó felhasználó személyes adatait, továbbá egy adóeljárás során azokat figyelembe veheti.

Az adatvédelmi biztos egyetértett azzal a célkitűzéssel, hogy az adóhatóság segítséget nyújtson az adózóknak adókötelezettségük teljesítésében. Amennyiben azonban az adózók segítése az adatok rögzítése nélkül is nyújtható, abban az esetben az adatok rögzítése nem fogadható el, hiszen nem felel meg a célhoz kötött adatkezelés követelményének. Az adózó és adóhatóság közötti együttműködésnek ebben a fázisában ugyanis nincs az adóhatóságnak olyan kötelezettsége, amely a bevitt adatok tárolását indokolná.

A tárgyalt kontextusban különös jelentőséget érdemel az a kritérium-rendszer, amelynek alapján az APEH a vagyonadó kalkulátort működtette. Az ennek alapjául szolgáló információk az Avtv. 2. § 4. pontja alapján közérdekű adatoknak minősülnek, amelyeket kérésre bárki számára rendelkezésre kell bocsátani. Az adókötelezettség kalkulálhatóságához fűződő társadalmi érdek egyébként is megköveteli, hogy a polgár adókötelezettségét meghatározó szempontok nyilvánosak legyenek. Az adatvédelmi biztos kiemelte, hogy az APEH ezen információk tekintetében nem rendelkezik információs monopóliummal, bárki számára minden további jogkövetkezmény és adatrögzítés nélkül lehetővé kell tenni, hogy az ingatlanjával kapcsolatos adófizetési kötelezettségéről tájékozódhasson.

Bár az Alkotmánybíróság a 8/2010. (I. 28.) AB határozatával a kihirdetésére visszamenőleges hatállyal megsemmisítette a lakóingatlanok adójának bevallásához felhasználható becsült forgalmi érték közléséről szóló 242/2009. (X. 29.) számú kormányrendeletet, jelen témakör teljességéhez szükséges megemlíteni, hogy a kalkulátor alkalmazását csak abban az esetben tartotta a biztos alkotmányosnak, ha az APEH előzetesen és teljeskörűen nyilvánossá teszi a kalkulátorhoz használt információkat, ilyen módon lehetőséget biztosítva bárki számára az ingatlan forgalmi

értékének – az adóhatóság által is elfogadható – meghatározásához. Abban az esetben, ha az adózónak lesz lehetősége választani az adóhatósági adatrögzítés, valamint az egyéb, adatrögzítéssel nem járó számítási lehetőségek között, érvényesülni fog a választási lehetőség, így az APEH által működtetett honlap használatának önkéntessége.

Az adatvédelmi biztos aggályosnak tartotta a hozzájárulás kérését, valamint az adatok minősége elvének érvényesülését is. Álláspontja szerint az adóhatóság részéről elvárható alapvető körütekintés körébe tartozik, hogy ne tároljon olyan adatsorokat, amelyekben a név mellett nem a megfelelő adóazonosító jel vagy adószám van feltüntetve. A biztos álláspontja szerint határozottan el kell utasítani minden olyan magatartást a hatóságok részéről, amely az adózókat saját érdekeik „védelme” érdekében arra indíthatja, hogy a valóságnak meg nem felelő adatokat adjanak meg az alkotmányos kötelezettségük gyakorlásához szükséges tájékozódásuk során.

A biztos a vagyonadó kalkulátor jogszerű működése érdekében kérte az APEH elnökétől, hogy a vagyonadó kalkulátor adatrögzítés és azonosítás nélküli használhatóságát, a kalkulátor működésének alapjául szolgáló információk mindenki által való hozzáférhetőségét, illetve azon a felhasználói felületen, ahol csupán adatrögzítéssel volt mód az adókötelezettséggel összefüggő tájékozódásra, és az adatok megadásához jogkövetkezmény fűződik, ott a tárolt személyes adatok minősége érdekében a felhasználók megfelelő módon való azonosíthatóságát. ([ABI-155/2010/P](#), [ABI-196/2010/K](#), [ABI-94/2010/K](#), [ABI-591/2010/P](#))

Önkormányzatok

Önkormányzati adóhatóság

A helyi önkormányzatok általában az adózási év végén módosítani szokták a helyi adókról szóló rendeletüket és az ehhez kötődő adóbevallási nyomtatványt, így annak adattartamát is. Egy beadványozó azért kereste meg az adatvédelmi biztost, mert a zuglói Polgármesteri Hivatal adatigénylését kifogásolta, miszerint az építményadó alól mentes magán-személyeknek is kell adóbevallást nyújtani.

A személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény (Avtv.) 3. § (1) bekezdése alapján személyes adat akkor kezelhető, ha ahhoz az érintett hozzájárul, vagy azt törvény vagy – törvény felhatalmazása alapján, az abban meghatározott körben – helyi önkormányzat rendelete elrendeli.

A helyi adókról szóló 1990. évi C. törvény 1. § (1) bekezdése kimondja, hogy e törvény felhatalmazása és rendelkezései szerint a települési (községi, városi, fővárosi és kerületi) önkormányzat képviselőtestülete rendelettel az illetékességi területén helyi adókat vezethet be. A vagyoni típusú adók között sorolja fel a törvény az építményadót. Az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény 31. § (1) bekezdése szerint az adóbevallás az adózó azonosításához, az adóalap, a mentességek, a kedvezmények, az adó, a költségvetési támogatás alapja és összege megállapításához szükséges adatokat tartalmazza. Az adózó az önadózással megállapított adóról adónként az erre a célra rendszerezített nyomtatványon adóbevallást tesz.

Mindezek alapján az adatvédelmi biztos megállapította, hogy nem tekinthető törvénytelen adatgyűjtésnek az építményadó alól mentes magánszemélyek bevallási kötelezettsége.

(ABI-2431/2010/P)

Konzultációs beadványában egy beadványozó aziránt érdeklődött, hogy a helyi önkormányzatokkal szemben adóhiánnyal rendelkezők névsora közzétehető-e.

Az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény (Art.) 54.-55. §-ai írják elő az adóhatóság számára egyes adótitoknak minősülő adatok honlapon történő nyilvánosságra hozatalát, pontosan meghatározva a közzéteendő adatok és az érintett adózók körét.

Az Art. 55. § (3) bekezdése szerint az adóhatóság – az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatalról szóló részben ismertetettek szerint – közzéteszi azoknak az adózóknak a nevét (elnevezését), lakóhelyét, székhelyét, telephelyét, adószámát, a megállapított adóhiány és jogkövetkezmény összegét, akiknek (amelyeknek) a terhére az előző negyedév során jogerőre emelkedett határozatban adóhiányt állapított meg. Az Art. 10. § (1) bekezdése alapján adóhatóság az állami adóhatóság, a vámhatóság, és az önkormányzat jegyzője.

Az adatvédelmi biztos véleménye az, hogy a helyi önkormányzatok jegyzőjére, mint adóhatóságra a közzétételi kötelezettséget illetően az Art. 55. § (3) bekezdésében foglaltak vonatkoznak, az abban meghatározott feltételekkel. Az Art. 55. § (3) bekezdése az önkormányzatoknak csak az olyan adózókra vonatkozóan ír elő közzétételi kötelezettséget, akik terhére meghatározott időtartamon belül jogerőre emelkedett határozatban adott nagyságú adóhiányt állapítottak meg, és azt az abban előírt határidőn belül nem teljesítették. *(ABI-453/2010/K)* A témáról részletesen az *Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatalról* szóló fejezetben írunk.

Szociális ügyek

Egy állampolgár a biztoshoz írt levelében az egyik megyei jogú város önkormányzata szociális bizottságának adatkezelési eljárását kifogásolta. Még 2009-ben intézményi jogviszony meghosszabbítása iránti kérelemmel fordult a szociális bizottsághoz, és bár az előterjesztést zárt ülésen tárgyalták, az teljes terjedelemben az internetre is felkerült.

A vizsgálat során a jegyző válaszában arról tájékoztatta a biztost, hogy az informatikai üzemeltetést végző cég által folyamatosan javított és fejlesztett Közgyűlési Bizottsági Rendszer módosítása során keletkezhetett az a biztonsági rés, melynek következtében a zárt testületi anyagok – tárolt változat formájában – a világhálón ideiglenesen hozzáférhetővé váltak. Miután tudomást szereztek a hibáról, haladéktalanul korrigálták azt, és a hasonló esetek elkerülése érdekében a rendszert üzemeltető kommunikációs cég irányában is megtették a szükséges intézkedéseket. Az Avtv. 10. §-a alapján a személyes adatok technikai védelmének biztosítása érdekében külön védelmi intézkedéseket kell tennie az adatkezelőnek, az adatfeldolgozónak, illetőleg a távközlési vagy informatikai eszköz üzemeltetőjének, ha a személyes adatok továbbítása hálózaton vagy egyéb informatikai eszköz útján történik. A biztos tájékoztatta az indítványozót, hogy az adatkezelő köteles megtéríteni a technikai adatvédelem követelményeinek megszegésével okozott kárt. A károsultnak kell azonban bizonyítani a kár bekövetkezését és annak mértékét, összecszerűségét. *(ABI-585/2010/P)*

A következő ügyben is szociális ellátás során kezelt személyes adatokat tett bárki számára hozzáférhetővé az adatkezelő, ám ebben az esetben az adatok nyilvánosságra kerülése nem informatikai hiba, vagy a véletlen műve. Hódmezővásárhely Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatalának internetes portálján ugyanis nyilvánosságra hozták azon személyek adatait (mintegy háromszáz polgár neve, születési ideje és a kizárás indoka, valamint egy külön listán a pontos lakcímük), akik *„magukat rászorulóknak vallva a várostól segílyt, támogatást igényeltek, azonban azt mégsem vették át, vagy a megítélt támogatást, a felajánlott munkát később visszautasították, ezzel több ténylegesen rászoruló polgárt kiszorítottak a támogatási rendszerből”*. A személyes adatok nyilvánosságra hozatala miatt az adatvédelmi biztos [állásfoglalást](#) bocsátott ki.

Személyes adatot kezelni (így nyilvánosságra hozni) – az Avtv. 3. § (1) bekezdése szerint – csak akkor lehet, ha ahhoz az érintett hozzájárul, vagy azt törvény vagy – törvény felhatalmazása alapján, az abban meghatározott körben – helyi önkormányzat rendelete elrendeli. Mivel a nyilvánosságra hozatal jelen esetben nem része az érintett kérelmére induló szociális eljárásnak, továbbá az adatkezelés a cél eléréséhez nem szükséges, az Avtv. 3. § (6) bekezdése a nyilvánosságra hozatal jogalapjául nem szolgálhatott.

Az adatkezelő álláspontja szerint az ügyfélszolgálatokon kifüggesztett tájékoztató tábla tartalmazza azt a felhívást, hogy amennyiben valaki jogosulatlanul veszi igénybe a támogatást, úgy azt várhatóan nyilvánosságra hozzák. A tábla elhelyezése a nyilvánosságra hozatallal, mint adatkezeléssel kapcsolatban hozzájárulásként az Avtv. szabályai szerint nem értékelhető, sőt, még az Avtv. 3. § (6) bekezdéshez kapcsolódó szabályszerű tájékoztatásként sem. A hozzájárulás azért sem szolgálhatott a szóban forgó adatok nyilvánosságra hozatalának jogalapjául, mert az érintettek egyértelmű tájékoztatásának hiányában a hozzájárulás meg nem adottnak tekintendő. Ha a hozzájárulással összefüggésben kétség merül fel, az Avtv. ismét világos szabályt ad: kétség esetén azt kell vélelmezni, hogy az érintett a hozzájárulását nem adta meg. A nyilvánosságra hozatal az ilyen természetű személyes adatok kapcsán nem szerepel a jogalkotó által meghatározott célok között.

Az adatvédelmi biztos az eljárással kapcsolatban a parlamenti meghallgatás alkalmával leszögezte, hogy bár a polgármester felháborodása erkölcsileg megalapozott, – „*aki megkárosítja a közt, annak cselekedete valóban elítélendő*” – a hasonló adatok közzétételéhez jogi szabályozás szükséges, mivel a hatályos adatvédelemre és az adatok nyilvánosságára vonatkozó szabályozás a közzétételt nem teszi lehetővé. A biztos hangsúlyozta, hogy jó modellnek tartja a közlemúlt jogszabályalkotási gyakorlatát, amely szerint az elmúlt rendszer prominens szereplőinek bemutatásával, a rájuk vonatkozó tényfeltáró tevékenységgel kapcsolatosan az Országgyűlés felszólította a kormányzatot, hogy dolgozza ki e területen a szükséges jogszabály-módosítást.

A biztos javasolta, hogy ha a döntéshozók szükségesnek tartják, hogy a szociális segélyben részesülő magánszemélyek listája legyen nyilvános, tegyenek erre vonatkozó szabályozási javaslatot.

A vizsgált esetben a polgármesteri hivatalnak a jogalkotói szándékot tiszteletben tartva kellett volna eljárnia, és a kifogásolt adatkört nem hozhatták volna nyilvánosságra. Következésképpen a szóban forgó eljárás a célhoz kötött adatkezelés sérelme miatt is jogellenes.

Az adatvédelmi biztos felszólította az adatkezelőt, hogy az adatkezelési gyakorlatukat az állásfoglalásnak megfelelően változtassák meg, a törvényes jogalap nélkül nyilvánosságra hozott adatokat az önkormányzat internetes portáljáról haladéktalanul távolítsák el. Az adatvédelmi biztos tájékoztatást kért arról, is hogy Hódmezővásárhely honlapján milyen jogalappal tették közzé azon személyek nevét, születési idejét és az általuk végzett munka jellegét, akik a városban valamilyen közmunkát végeztek, és akik ezért „*köszönetet és elismerést*” érdemelnek.

Az adatvédelmi biztos állásfoglalását az adatkezelő nem fogadta el, ezért a biztos [határozatot](#) bocsátott ki, melyet a kötelezett a bíróságon megtámadott. A bírósági eljárás folyamatban van. (ABI-3241/2010/K, ABI-3339/2010/P, ABI-3340/2010/P, ABI-3393/2010/P, ABI-3400/2010/P, ABI-3453/2010/P) (A határozatot a *Függelékben* közöljük.)

Az egyik Zala megyei állampolgár panaszában leírta, hogy a közgyógyellátási igazolványa megújítását kérte a városi polgármesteri

hivatalban, és kérelméhez zárt borítékban csatolta a házi orvos által kiállított orvosi szakvéleményt. Később tudomást szerzett arról, hogy a hivatal a hozzájárulása nélkül új igazolást kért a házi orvostól, amely alapján a közgyógyellátási igazolvány kiállítása megtörtént. Ekkor levélben fordult a polgármesterhez, és kérte ügyének kivizsgálását. A házi orvosi igazolást tartalmazó eredeti borítékot egy másik, ugyancsak a panaszost érintő ügyiratban megtalálták és visszaküldték neki. Az ügyintéző az orvosi szakvélemény „*elkeveredése miatt*” szerezte be ismételten az ellátás biztosításához szükséges igazolásokat. Az indítványozó azonban kifogásolta, hogy a kézhez kapott orvosi szakvéleményt tartalmazó borítékot feltehetőleg felnyitották, és így illetéktelenek személyes adatait megismerhették.

A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szocvtv.) 49-53. §-ai alapján a közgyógyellátás a szociálisan rászorult személy részére az egészségi állapota megőrzéséhez és helyreállításához kapcsolódó kiadásainak csökkentése érdekében biztosított hozzájárulás. A közgyógyellátásra való jogosultságról a jegyző dönt, de mivel a jogosult számára kizárólag a személyes szükségletének kielégítéséhez szükséges gyógyító ellátás rendelhető, az ellátási szükségletet a házi orvos igazolja. A Szocvtv. 50/A. §-a alapján a házi orvos igazolását a jegyző három munkanapon belül továbbítja az egészségbiztosítási szervnek – az alanyi jogon jogosult kérelmezők kivételével – abban az esetben, ha a kérelmező megfelel az előírt jövedelmi feltételeknek.

Az egészségbiztosítási szerv megvizsgálja az igazolásban feltüntetett havi rendszeres gyógyító ellátás iránti szükséglet szakmai megalapozottságát. Ha az igazolásban feltüntetett gyógyító ellátás iránti szükségletet az egészségbiztosítási szerv nem tartja megalapozottnak, a szakhatósági állásfoglalást megelőzően adategyeztetés céljából megkeresi az igazolást kiállító házi orvost. Az egészségbiztosítási szerv az általa elismert gyógyító ellátási szükséglet alapján szakhatósági állásfoglalást ad a jegyzőnek a rendszeres gyógyító ellátások havi költségéről.

A jegyző ezt követően 8 napon belül határozattal dönt a közgyógyellátásra való jogosultságról. A pénzügyi és természetbeni szociális ellátások igénylésének és megállapításának, valamint folyósításának részletes szabályairól szóló 63/2006. (III. 27.)

Korm. rendelet 35. § (6) bekezdése alapján a háziorvosi igazolást zárt borítékban a kérelmező nevének és taj-számának feltüntetésével kell csatolni a kérelemhez. A borítékon a „háziorvosi igazolás közgyógyellátás igénybevételéhez” szövegrészen túl fel kell tüntetni a háziorvos nevét és bélyegzőszámát is. A hivatkozott rendelet 36. § (2) bekezdése előírja, hogy a jegyző az elutasító határozattal együtt a zárt borítékban lévő háziorvosi igazolást *felbontatlanul* visszaküldi a kérelmezőnek.

Az Avtv. alapján a közgyógyellátási igazolvány igénylése érdekében kiállított orvosi igazolást csak az egészségbiztosítási szerv ismerheti meg abból a célból, hogy a kérelem szakmai megalapozottságáról szóló döntést meghozza, az e céltól eltérő adatkezelés tilos és jogellenes. Ezért az adatvédelmi biztos felszólította az adatkezelőt, hogy tegye meg a szükséges intézkedéseket annak érdekében, hogy a jövőben a közgyógyellátási igazolvány kérelemhez csatolt orvosi igazolás tartalmát a polgármesteri hivatal munkatársai jogsértő módon ne ismerhessék meg, valamint fokozottan ügyeljenek az adatvédelem és adatbiztonság követelményeire. (ABI-1415/2010/P)

Az egyik község önkormányzati képviselője sérelmezte, hogy a település jegyzője nem adta ki neki, illetve képviselő társának az önkormányzatnál szociális segélyben részesülők névsorát. Ugyanezen község aljegyzője már korábban kérte az adatvédelmi biztos állásfoglalását ebben a kérdésben.

A rendszeres szociális segély megállapítása a jegyző hatáskörébe tartozik, a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szocvtv.) 18. §-a alapján a jegyző a szociális ellátásra való jogosultság megállapítása, az ellátás biztosítása, fenntartása és megszüntetése céljából nyilvántartást vezet. A törvény egyértelműen meghatározza, az adatkezelés célját és azt, hogy mely személyeknek, szervezeteknek továbbítható a nyilvántartásból személyes adat. A Szocvtv. rendelkezései a támogatásban részesülők személyes adatainak önkormányzati képviselők részére történő továbbítását nem teszik lehetővé. Bár a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény (a továbbiakban: Ötv.) 19. § (2) bekezdés a) pontja szerint a települési képviselő a képviselő-testület ülésén a polgármestertől (alpolgármestertől), a jegyzőtől, a bizottság elnökétől önkormányzati ügyekben felvilágosítást kérhet, amelyre az ülés-

sen – vagy legkésőbb tizenöt napon belül írásban – érdemi választ kell adni, ez a rendelkezés nem vonatkozik olyan személyes adatokra, amelyekhez a képviselő külön törvényi rendelkezés alapján nem férhet hozzá.

Az önkormányzati képviselők a képviselő-testületi üléseken tárgyalt, a képviselő-testület hatáskörébe utalt ügyekkel kapcsolatos dokumentációt (például: előterjesztés) a képviselői tevékenységgel összefüggésben megismerhetik. Az egyes ülésekről készült jegyzőkönyvek attól függően ismerhetők meg, hogy nyilvános, vagy zárt ülésekről van-e szó. A nyilvános testületi ülésekről készült jegyzőkönyvek, felvételek közérdekű adatnak tekintendők az Avtv. 2. § 4. pontja alapján, melyeket bárki megismerhet. Zárt ülés esetén az Ötv. 17. § (3) bekezdése szerint külön jegyzőkönyvet kell készíteni, mely nem nyilvános, de a közérdekű, valamint a közérdekből nyilvános adatok megismerését ekkor is biztosítani kell. A jegyzőkönyv tartalmát csak azok ismerhetik meg, akik jogosultak részt venni a zárt ülésen. Az egyes támogatásban részesülő személyek személyes adatait – törvényi rendelkezés hiányában – a képviselőknek csak az érintett tájékozott hozzájárulásával lehet továbbítani. Ilyen esetben is vizsgálni és érvényesíteni kell az Avtv. 5. §-ában szabályozott célhoz-kötöttség elvét. Az egyes közpénzek felhasználásával nyújtott támogatásokra vonatkozó statisztikai (személyes jellegetől megfosztott) adatok az Avtv. 19. §-a alapján közérdekű adatnak minősülnek. Az ilyen adatokat az adatkezelő nem csak a képviselőknek, hanem minden más igénylőnek köteles kiadni. *(ABI-4489/2010/K, ABI-4829/2010/K)*

Az egyik szociális ellátással foglalkozó közhasznú szervezet vezetője leírta, hogy az alapítványa nevében a működési területükön lévő önkormányzatok vezetőihez fordultak, és kérték, hogy a településen élő rászoruló nagycsaládok, idős emberek személyes adatairól (nevéről és lakcíméről) tájékoztassák az alapítványát. Az önkormányzatok egy része elutasította az adatkérést, de volt, aki nem is válaszolt a megkeresésre. Beadványában arra kérte a biztost, hogy foglaljon állást az elutasítás jogszerűségéről.

Az adatvédelmi törvény szabályai alapján a név, a lakcím és az az információ, hogy valaki szociálisan hátrányos helyzetű, segítségre szoruló nagycsaládos, időskorú, nyugdíjas az érintett

személyes adata. Az Avtv. célja, hogy személyes adatával mindenki maga rendelkezzen, illetve a közérdekű, vagy közérdekből nyilvános személyes adatokat megismerje. Az igényelt adatokat csak akkor továbbíthatták volna az alapítványhoz, ha ahhoz az érintett rászoruló személyek előzetesen hozzájárultak, illetve, ha volna olyan törvény, amely az adatok továbbítását lehetővé tenné, elrendelné.

A helyi önkormányzatoknak és önkormányzati képviselőknek, tisztviselőknek számos forrásból lehet hivatalos, vagy nem hivatalos adata, tudomása arról, hogy az adott településen kik a szociálisan hátrányos helyzetű rászoruló személyek. Főszabály szerint az önkormányzat által nyújtott szociális ellátásokat kérelmezni kell. Emiatt az önkormányzatoknak csak azokról a szociálisan rászoruló személyekről van „hivatalos” tudomása, akik valamilyen ellátás iránti kérelemmel hozzájuk, vagy az általuk fenntartott intézményekhez fordulnak. A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (Szoctv.) 18. §-a alapján a jegyző a szociális ellátásra való jogosultság megállapítása, az ellátás biztosítása, fenntartása és megszüntetése céljából nyilvántartást vezet. A nyilvántartás számos személyes adatot tartalmaz, többek között azokat is, amelyeket a megkeresésükben igényeltek. A Szoctv. 19. § (1) bekezdése akként rendelkezik, hogy a szociális nyilvántartásból a szociális hatáskört gyakorló szervek, a gyámügyi feladatokat ellátó szervek, a nyugdíjbiztosítási igazgatási szerv, az egészségbiztosítási szerv, a kincstár, az igazságszolgáltatási szervek, a katonai igazgatási szervek, valamint a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények részére – külön törvényben meghatározott feladataik ellátása céljából – eseti megkeresésük alapján továbbíthatók az általuk törvény alapján kezelhető adatok. Mivel a felsorolás teljes körű, ennél fogva más adatkezelő részére, így az alapítvány részére sem továbbíthatók a szociális nyilvántartásból személyes adatok. Az Szoctv. 24. § (1) bekezdése azonban lehetővé teszi, hogy az e törvény felhatalmazása alapján nyilvántartást vezető szervek (jegyző és a szociális intézmények vezetői) a nyilvántartásban kezelt adatokat természetes személyazonosító adatok nélkül statisztikai célra felhasználhassák, illetőleg azokból statisztikai célra adatot szolgáltatthassanak.

Adatvédelmi szempontból így két jogszerű út nyílhat az alapítvány potenciális klienseivel való kapcsolatfelvételre. Az egyik,

hogy statisztikai adatokat igényelnek a nyilvántartások vezetőitől arról, hogy a település melyik részén élnek, élhetnek a rászoruló személyek. A megszerzett információ birtokában megkísérelhetik a személyes kapcsolatfelvételt a környéken élőkkel az érintett rászorulók felkutatása érdekében. A másik lehetőség, hogy például együttműködési megállapodás keretében, vagy más formában felkéri az érintett önkormányzat jegyzőjét, polgármesterét, az ellátó intézmények vezetőit, hogy a szociális ügyek intézése során, illetve az ellátás folyamán tájékoztassák az ügyfeleiket az alapítványuk tevékenységéről, szolgáltatásairól és az alapítvánnyal való kapcsolatfelvétel lehetőségéről. *(ABI-2842/2010/K)*

A nemzeti és etnikai kisebbségi jogok országgyűlési biztosa állásfoglalást kért egy, a hivatalához benyújtott állampolgári panasz adatvédelmet érintő részében. A panaszos azt sérelmezte, hogy a cigány kisebbségi önkormányzat csak akkor nyújt neki az iskolakezdéshez támogatást, ha az érintett cigány kisebbségi választói jegyzékbe való felvételét bizonyító határozatot a kisebbségi önkormányzat elnökének bemutatja.

A hatályos törvények alapján a választói névjegyzék nem használható fel arra a célra, hogy a kisebbségi önkormányzat ennek alapján állapítsa meg, kinek ad iskolakezdési támogatást. A választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: Ve.) alapján a választói névjegyzék célja a választásra jogosult választópolgárok nyilvántartása. A kisebbségi választói jegyzékbe a választópolgárt nem automatikusan, hanem egyéni kérelem útján veszik fel, ez azonban nem befolyásolja azt, hogy a jegyzék célja az adott választáshoz kötődően a választásra jogosult állampolgárok nyilvántartása. Fontos, hogy a Ve. 115/G. § (3) bekezdése értelmében a kisebbségi választói jegyzék nem nyilvános és abba csak a törvényben felhatalmazottak tekinthetnek be. Ha a jegyzékbe történő felvételt bizonyító határozatot szociális juttatás feltételeként összegyűjtének, akkor az – többek között – sértheti a nyilvántartás nem nyilvános jellegét. A jegyzékbe történő jelentkezés és a választójog gyakorlása önkéntes, amely önkéntesség sérülhet azzal, ha szociális juttatás igénybevételének feltétele lenne a névjegyzékbe történő jelentkezés. *(ABI-3813/2010/K)*

Az egyik Fejér megyei település jegyzője az adatvédelmi biztosnak címzett beadványában a város képviselő-testületének döntése alapján kibocsátandó „lakossági kártya” igénybevételéhez kötődő adatkezelési szabályokról kérte a biztos állásfoglalását.

Beadványában leírta, hogy a képviselő-testület egyedi határozata alapján tervezik egy olyan lakossági kártya kibocsátását a város állandó lakosai számára, mellyel a helyben működő szolgáltató vállalkozások igénybevételekor kedvezményt biztosítanak a kártyával rendelkezők részére. Erre a célra az önkormányzat a helyi újságban felhívással és tájékoztatással kiegészített nyilatkozat-nyomtatványt bocsát ki. A nyilatkozat tartalmazza a kártya igénylésének kifejezett szándékát, a tájékoztatóban leírt cél megvalósulásához szükséges személyes adatok megadását, és az adatok polgármesteri hivatal által történő kezeléséhez adott hozzájáruló nyilatkozatot. Az adatvédelmi szabályok betartása céljából a polgármesteri hivatal külön, belső adatkezelési szabályzatot alkotott. Kifejezett tiltó vagy hozzájárulást visszavonó rendelkezés alapján az érintett személyes adatait a nyilvántartásból törlik.

Mivel a lakossági kártyát csak az kapja meg, aki igényelte, és aki az ehhez szükséges személyes adatait megadva az adatai kezeléséhez kifejezetten és előzetesen hozzájárult, így az adatkezelés jogszerűnek minősül, mivel a nyilatkozat kellő tájékoztatással szolgál az érintettek részére személyes adataik kezelésének körülményeiről. (ABI-589/2010/K)

Bár a következő ügy nem tartozik szorosan a szociális ügyek csoportjához mégis egy újszerű, immár a helyi önkormányzatoknál is felbukkanó, az első két ismertetett esethez hasonló jelenségre, az interneten a közérdekű adatok, önkormányzati előterjesztések nyilvánosságának biztosítása mellett jogellenesen nyilvánosságra hozott személyes adatok kezelésére irányítja rá a figyelmet.

Egy budapesti állampolgár panaszában leírta, hogy a google.hu internetes oldalon rákeresett a saját nevére, és a találatok között szerepelt egy, [...] Kerületi Önkormányzat Tulajdonosi Főosztály Lakás és Helyiséggazdálkodási Osztálya által 2007. június 4-én a polgármester részére készített előterjesztés. Az írományhoz csatolták a társasház 2007. május 2-án kelt teljes közgyűlési jegyzőkönyvét, amelyben a panaszos neve,

lakcíme és a társasházi közgyűlésen elmondott hozzászólásai is szerepeltek, így a személyes adatai nyilvánosságra kerültek és bárki által hozzáférhetővé váltak az interneten.

A vizsgálat során az adatvédelmi biztos megkereste a kerület jegyzőjét, aki válaszlevelében leírta, hogy a kérdéses jegyzőkönyvet a világhálóról eltávolították és az általuk folytatott közéleti gyakorlatot felülvizsgálják. A fentiekkel ellentétben az interneten a jegyzőkönyv továbbra is bárki számára hozzáférhető módon megtalálható volt, benne az indítványozó és a többi tulajdonos személyes adataival, és a közgyűlésen elmondott hozzászólásaikkal, amelyek semmilyen kapcsolatban nem álltak a jegyző válaszában hivatkozott egyébként közérdekű adatnak minősülő térítésmentes önkormányzati tulajdon átruházással. Ezért a biztos felszólította a jegyzőt, hogy a panaszos és a többi érintett személyes adatait tartalmazó állományt az internetről haladéktalanul távolítsák el és a jövőben csak társasházi közgyűlések közérdekű adatnak minősülő részét csatolják az előterjesztéseikhez, illetve csak ezeket hozzák nyilvánosságra. A felszólítás nyomán kiderült, hogy bár a kerület hivatalos honlapjáról a felszólítást eltávolították, a google.hu internetes portál html formátumban továbbra is tárolta a honlap korábbi változatát, így az az interneten kereshető volt. Az önkormányzat felvette a kapcsolatot a google.hu szerkesztőivel ennek eredményeképpen a kifogásolt jegyzőkönyv már nem olvasható a világhálón. *(ABI-489/2010/P)*

Gyámhatóság, gyermekvédelem

Az adatvédelmi biztos vizsgált esetei között sajnos évről-évre előfordul, hogy a közigazgatási eljárás során jogszerűtlenül – sokszor a határozathozatal gyakorlatának hibái miatt – továbbít személyes adatokat az eljáró hatóság. Egy ilyen eset miatt fordult az egyik megyei területi gyermekvédelmi szakszolgálat nevelőszülője és gyámja az adatvédelmi biztoshoz. A nevelőszülő-gyám által gondozott gyermeket örökbe fogadta egy házaspár. Az ügyben eljáró városi gyámhivatal az örökbefogadást engedélyező határozatát, – melyben a kiskorú gyermek örökbefogadás utáni neve, az örökbefogadó szülők személyazonosító adatai, lakcíme és más személyes adatai is szerepeltek – teljes terjedelemben megküldte a volt nevelőszülőnek, gyámnak.

A közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvénynek (a továbbiakban: Ket.) a határozathozatal időpontjában hatályos 17. §-a szerint „*a hatóság köteles gondoskodni az eljárás során megismert, törvény által védett titok (adat) megőrzéséről és a személyes adatok védelméről. A hatósági eljárás tartama alatt – különösen (...) a döntés szerkesztésénél (...) – a hatóság gondoskodik arról, hogy a védett adat és a hivatásbeli titok ne juthasson illetéktelen személy tudomására, és a személyes adatok védelme biztosított legyen.*”

Tekintettel arra, hogy az adattovábbítás nyilvánvalóan jogellenes volt a vizsgálat során a biztos megkereste és vizsgálat lefolytatására kérte fel az illetékes Regionális Államigazgatási Hivatal Szociális és Gyámhivatala vezetőjét. A hivatalvezető a vizsgálat során megállapította, hogy az eljáró gyámhivatal hibát követett el azzal, hogy az örökbefogadást engedélyező határozatában rendelkezett a tartós nevelés megszüntetéséről, valamint a gyámi tisztség és a vagyonkezelői jog megszüntetéséről, melynek következtében az indítványozó nevelőszülőnek is meg kellett küldeniük a teljes határozatot, emiatt a személyes adatok továbbítására jogellenesen került sor.

A helyes és az adatvédelmi szempontból jogszerű eljárás az lett volna, ha a nevelőszülő, gyámot érintő rendelkezéseket külön határozatba foglalta volna a gyámhivatal. A gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997. (IX. 10.) kormányrendelet 2009. szeptember 1-jén hatályba lépett módosítása következtében a jogszabály 46. §-ának (6) bekezdése egyértelművé teszi, hogy az örökbefogadás engedélyezéséről szóló határozat jogerőre emelkedésével egyidejűleg, külön határozatban kell rendelkeznie a gyámhivatalnak az örökbefogadáshoz kapcsolódó egyéb kérdésekről. A hivatalvezető intézkedett annak érdekében, hogy a jövőben hasonló eset ne fordulhasson elő, és valamennyi gyámhivatal figyelmét felhívta az adatvédelmi szabályok pontos betartására. A vizsgálat letáráásával egyidejűleg az adatvédelmi biztos felkérte az indítványozót, hogy a neki megküldött határozatot küldje vissza az eljáró gyámhivatalnak. (ABI-488/2010/P)

Egy másik esetben az indítványozó azt sérelmezte, hogy az egyik fővárosi kerületi önkormányzat gyámhivatalnál folyó gondnokság alá helyezési eljárás során az adatainak zárt kezelését kérte, azonban azt nem

vették figyelembe, mert a megszüntető végzésben személyes adatai szerepeltek.

A Ket. 15. § (1) bekezdése szerint ügyfél az a természetes vagy jogi személy, továbbá jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet, akinek jogát vagy jogos érdekét az ügy érinti, akit hatósági ellenőrzés alá vontak, illetve akire nézve a hatósági nyilván tartás adatot tartalmaz. A Ket. 39/A. § (1) bekezdése alapján az adatok zárt kezelésére irányuló indokolt kérelem esetén a hatóság elrendelheti a tanú, a tolmács, a szemletárgy birtokosa természetes személyazonosító adatainak és lakcímének zárt kezelését, ha az adatok zárt kezelése iránti kérelmet előterjesztő valószínűsíti, hogy őt az eljárásban való közreműködése miatt súlyosan hátrányos következmény érheti. A Ket. 72. §-a rendelkezik a hatóság döntéseinek, így a határozatnak és a végzésnek a kötelező tartalmi elemeiről.

Mivel az indítványozó ügyfélnek minősült, így az eljárást megszüntető végzés – tekintettel arra, hogy annak kötelező tartalmi eleme az ügyfél neve és címe – jogszerűen tartalmazta személyes adatait, tehát a gyámhatóság eljárása ebben az esetben jogszerű volt. *(ABI-816/2010/P)*

Budapest Főváros Önkormányzat Főpolgármesteri Hivatal Gyermek- és Ifjúságvédelmi Ügyosztály vezetője a fővárosi gyermekvédelmi alap- és szakellátás szakmai együttműködésének fejlesztésére összeállított, a Fővárosi Közgyűlés által elfogadott cselekvési terv megvalósítása érdekében a gyermekjóléti szolgálatok, az iskolai gyermekvédelmi felelősök, a gyermekotthonok, valamint a védőnők munkájával kapcsolatos adatvédelmi kérdésekben kérte az adatvédelmi biztos állásfoglalását. A kérdések és a rájuk adott válaszok szövege a honlapunkon olvasható. *(ABI-2757/2010/K, ABI-2758/2010/K, ABI-2759/2010/K)*

Az egyik fővárosi kerületi gyermekjóléti és módszertani központ vezetője beadványában arról kérte az adatvédelmi biztos állásfoglalását, hogy a jogszabályban biztosított irat-betekintési jogosultság a szülői felügyeleti joggal rendelkező szülőt, vagy azt a szülőt is megilleti-e, akinek a szülői felügyelet joga szünetel vagy megszűnt.

A házasságról, a családról és a gyámságról szóló 1952. évi IV. törvénynek a szülői felügyeletről szóló 71. § (2), 86. § (1), és 87. § (1) bekezdése, valamint az adatvédelmi törvény alapján, a

személyes adatok védelméhez jog olyan személyhez fűződő jog, amelyet a szülő, vagy a törvényes képviselő a törvényes képviselő keretében gyakorolhat.

A fentebb idézett jogszabályokból következően a biztos álláspontja szerint az irat-betekintési jog, mint a személyes adatok védelméhez fűződő jog egyik részjogosultsága is csak olyan személy által gyakorolható, aki a gyermek személyi, illetve vagyoni ügyeiben eljárhat. A törvényes képviselő jogával viszont az olyan személyek nem rendelkeznek, akiknek szülői felügyeleti joguk megszűnt vagy szünetel, ezért ilyen esetekben a gyermek vonatkozásában irat-betekintési jogukat sem gyakorolhatják. Minden olyan esetben azonban, amennyiben a törvényes képviselővel nem rendelkező szülő az eljárásban ügyféllel is válik, biztosítani kell számára az irat-betekintési jogot a Gyvt. adatkezelésre vonatkozó XXI. fejezetével is összhangban, mivel a Ket. 68. §-a alapján az ügyfelek az eljárás bármely szakaszában betekintheznek az eljárás során keletkezett iratokba, illetve mint az eljárás résztvevői megismerhetik a saját ügyükkel kapcsolatos tényállást. *(ABI-1598/2010/K)*

Szektorális adatkezelések

Egészségügy

A 2010-es esztendő nem hozott érdemi változást az egészségügyi adatkezelés terén. Évről évre visszatérően a panasz tárgya az, hogy az érintett betegek a saját adataikról szóló tájékoztatást nem kapják meg és az orvosi dokumentációikat írásos megkeresésük ellenére sem adják ki. *(ABI-872/2010/P, ABI-106/2010/P)*

Egy panaszos az Országos Korányi TBC és Pulmonológiai Intézet egészségügyi adatkezelését sérelmezte, ugyanis az írásos megkeresése ellenére sem adták ki részére az 1984-1992 közötti kezelésének orvosi dokumentációit.

Az adatvédelmi biztos megkeresésére a kórház főigazgató főorvosa azt a tájékoztatást adta, hogy a kórlaptárolót 2000-ben szennyvíz öntötte el, tekintettel erre csak az ambuláns vizsgálatokról szóló kezelőlapokat állt módjában kiadni, ezért a kért or-

vosi dokumentációk kiadását csak részben állt módjukban teljesíteni.

Az egészségügyi és a hozzájuk kapcsolódó személyes adatok kezeléséről és védelméről szóló 1997. évi XLVII. törvény (a továbbiakban: Eüak.) előírja, hogy az egészségügyi dokumentációt – a képkötő diagnosztikai eljárással készült felvételek, az arról készített leletek kivételével – az adatfelvételtől számított legalább 30 évig, a zárójelentést legalább 50 évig kell megőrizni. Képkötő diagnosztikai eljárással készült felvételt, valamint a felvétel esetén az arról készített leletet kell – a felvétel készítésétől számított – legalább 30 évig megőrizni.

Az Eüak. 30. § (1)-(2) és (8) bekezdései szerint az adatmegőrzés érdekében folyamatosan biztosítani kell, hogy az adathordozó az adott technikai feltételek mellett olvasható maradjon, vagy olvasható állapotba kerüljön.

A fenti törvényi előírások alapján az adatvédelmi biztos megállapította, hogy az Intézet nem tett eleget az adatvédelmi követelményeknek, és felszólította a főigazgatót, hogy a hasonló esetek elkerülése érdekében vizsgálja felül az adatvédelmi gyakorlatát, és tegye meg a szükséges intézkedéseket. *(ABI-1063/2010/P)*

Egy panaszos azért fordult az adatvédelmi biztoshoz, mert egy folyóiratban lánya haláláról, a halál feltételezett okairól részletesen beszámoló újságcikket tett közzé a gimnázium, ahol gyermeke tanult. A közzétételhez a gimnázium nem kérte a szülők előzetes hozzájárulását, és az édesapa szerint az abban szereplő állítások sem feleltek meg a valóságnak.

Az adatvédelmi biztos felhívta a figyelmet arra, hogy a természetes személy halálának körülményei, halálának oka egészségügyi adatnak minősül, amely csak akkor kezelhető, és akkor hozható nyilvánosságra, ha ahhoz az érintett örököse, közeli hozzátartozója írásban hozzájárul, vagy egyéb esetekben törvény elrendeli, azonban a törvény nem ad felhatalmazást oktatási intézménynek ilyen adatok kezeléséhez. Az adatvédelmi biztos vizsgálata során kiderült, hogy a gimnázium a szülők előzetes hozzájárulását nem kérte a halál okának nyilvánosságra hozatalához, ezért az adatvédelmi biztos felszólította a gimnázium igazgatóját, hogy tegye meg a szükséges intézkedéseket,

hogy a gimnázium jogalap nélküli, emberi méltóságot illetve kegyeleti jogokat sértő adatkezelése ne ismétlődhessen meg.
(ABI-1239/2010/P)

Beadvány érkezett az adatvédelmi biztoshoz, amelyben a beadványozó azt sérelmezte, hogy a győri Széchenyi Egyetem tanulmányi vizsgaszabályzata értelmében a hallgató akkor kaphat engedélyt a vizsga elhalasztására, ha neki fel nem róható okból, például tartós betegség esetén nem képes a vizsgaidőszakban vizsgáját letenni, és ezt az egyetem által előírt formában igazolja.

A vizsgahalasztási kérelemhez olyan orvosi igazolást kell csatolni, amely tartalmazza a BNO kódot, orvosi pecsétet, naplószámot, továbbá tanúsítja, hogy a betegség időtartama a vizsgaidőszak alatt elérte legalább a 14 napot. Az adatvédelmi biztos a vizsgálata során megállapította, hogy a vizsgahalasztás engedélyezésének eldöntése céljából az egyetem nem jogosult megismerni a hallgató betegségét, mert egyrészt arra nincs törvényi felhatalmazása, másrészt a cél eléréséhez nem nélkülözhetetlen a BNO kód illetve a kórisme ismerete. Az adatkezelés céljának eléréséhez elegendő, ha az orvos hitelesen tanúsítja, hogy a hallgató egészségi állapota nem teszi lehetővé a vizsgán való megjelenést. Az orvosi igazolás hitelessége pedig az orvos aláírásából, bélyegzőjéből, valamint a naplószámból megállapítható. Az ügygel bővebben az *Oktatásügy* fejezetben foglalkozunk.
(ABI-522/2010/K)

Indítvány érkezett az adatvédelmi biztoshoz, mely szerint az indítványozónak a titkos telefonszámán azt a kérdést tették fel egy orvos nevében, hogy van-e osteoporosisa. Az adatvédelmi biztos az ügyben folytatott vizsgálata során megkereste az indítványban megjelölt orvost, aki azt a tájékoztatást adta, hogy egy gyógyszerkipróbáláshoz kapcsolódó vizsgáló orvosi munka végzésével bízta meg őt egy társaság. Az orvos a társasággal kötött megbízási szerződés keretében tájékoztatta az általa ismert osteoporosis klubok és egyesületek vezetőit, hogy az érintett betegek figyelmét hívják fel a társaság klinikai vizsgálati programjára, amely szerint egy évig ingyenesen kaphatnák a vizsgálatban részt vevő betegek a gyógyszertári forgalomban még nem kapható készítményt, amely a csontsűrűséget növeli.

A vizsgálati anyaggal történő klinikai vizsgálatokhoz a vizsgálati anyagok toborzásának szabályait a hatályos 35/2005. (VII. 26.) EüM rendelet tartalmazza. Az adatvédelmi biztos megállapította, hogy a hatályos jogszabályok alapján nem lehet telefonon gyógyszerkipróbáláshoz alanyokat toborozni. *(ABI-498/2010/P)*

Az előző évhez hasonlóan számos indítvány tárgyát képezte a járványügyi célú adatkezelések és adattovábbítások jogszerűsége. A járványügyi célú adatkezelések jogszerűségével, a védőoltások nyilvántartásával kapcsolatban konzultációs megkeresés érkezett az adatvédelmi biztoshoz. A megkeresés arra irányult, hogy az ÁNTSZ-nek továbbítani kell-e azon betegek nevét, akik térítésmentesen kaptak az új influenza (H1N1) elleni védőoltásból.

Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (a továbbiakban: Eütv.) 58. § (5) bekezdése elrendeli, hogy a védőoltásra kötelezett és a védőoltásban részesített személyekről nyilvántartást kell vezetni. Az Eüak. 29. § (1) és (2) bekezdései szerint a betegellátó nyilvántartja a védőoltásra kötelezett személyeket, valamint a védőoltásban részesített személyeket a tisztiorvos is nyilvántartja.

A kistérségi ÁNTSZ intézetek védőoltással kapcsolatos kötelezettségére vonatkozóan a fertőző betegségek és a járványok megelőzése érdekében szükséges járványügyi intézkedésekről szóló 18/1998. (VI. 3.) NM rendelet 16.§ c) pontja kimondja, hogy az ÁNTSZ kistérségi intézetei az egyes védőoltásokkal kapcsolatban az Epidemiológia Felügyeleti Rendszert kiszolgáló Informatikai Rendszer (EFRIR) védőoltási alrendszerébe rögzítének adatokat.

Az adatvédelmi biztos megkereste az országos tisztifőorvost, aki az EFRIR védőoltási alrendszerével kapcsolatos adatkezelési kérdésekre elmondta, hogy az influenza védőoltások esetén a házi orvosok csak statisztikai adatokat szolgáltatnak rendszeresen, viszont a világjárvány elleni vakcina igény felmérése céljából, valamint a védőoltásban részesítettekéről a házi orvosok személyes adatokat is továbbítottak az ÁNTSZ illetékes kistérségi intézetének az erre rendszeresített formanyomtatványon. Az EFRIR védőoltási alrendszerében a kötelező, illetve az önkéntes térítésmentes és térítésköteles oltásban részesített személyek adatait nem tartják nyilván. Az adatbázis elérése jogosult-

ságok alapján valósul meg. Az EFRIR informatikai rendszerbe számos adatbiztonsági garanciát építettek, melyekről az Országos Tisztiorvosi Hivatal adatvédelemről és adatbiztonságról szóló szabályzata rendelkezik.

Az adatvédelmi biztos álláspontja szerint az ÁNTSZ védőoltásokkal kapcsolatos adatkezelése – beleértve a pandémiás influenza elleni védőoltásokkal kapcsolatos adatkezelését – megfelelően szabályozott, és a technikai adatbiztonság megfelelő szinten biztosított. *(ABI-826/2010/K)*

Az adatvédelmi biztos beadvány nyomán vizsgálatot indított a HIV fertőzöttek epidemiológiai adatait tartalmazó kérdőívvel kapcsolatban. A vizsgálat során az Országos Epidemiológiai Központ (OEK) főigazgatója azt a tájékoztatást adta, hogy az OEK feladata ellátásához azért tartja szükségesnek a kérdőíven a HIV fertőzött beteg taj-számának feltüntetését, mert így elkerülhető, hogy ugyanazon személy kétszer szerepeljen az adatbázisban.

A főigazgató álláspontja szerint az Eüak. 19. § (1) bekezdése alapján epidemiológiai vizsgálatok, elemzések készítésére, az esetszám meghatározása céljából az OEK kezelhet taj-számot. A főigazgató tájékoztatása szerint az OEK-nek nincs hozzáférési jogosultsága az Egészségbiztosítási Pénztár adatbázisához, így a taj-számot az érintett személlyel összekapcsolni nem tudja.

A szerzett immunhiányos tünetcsoport kialakulását okozó fertőzés terjedésének megelőzése érdekében szükséges intézkedésekről és a szűrővizsgálatok elvégzésének rendjéről szóló 18/2002 (XII. 28.) ESzCsM rendelet 6. § (1) bekezdése szerint a fertőzött személy fertőződési körülményeire vonatkozó epidemiológiai adatokat tartalmazó kérdőívet, – személyazonosításra alkalmatlan módon – az őt gondozásba vevő orvos az Eüak. tv. 15. § (2) bekezdése szerint megküldi az Országos Epidemiológiai Központnak.

A HIV/AIDS betegekkel kapcsolatos adatkezelésnek a jogalkotó megkülönböztetett elbírálást szentel. Az adatvédelmi biztos álláspontja szerint a kérdőíven nem szerepeltethető a beteg taj-száma, ezért azt javasolta az OEK főigazgatójának, hogy a duplikátumok más módon történő szűrését lehetővé tevő eljárást alkalmazzon, mint például a beteget gondozásba vevő orvos a beteg adataiból hash algoritmussal kódolt sztringet képez, és a taj-

szám helyett azt tünteti fel az epidemiológiai kérdőíven. Az adatvédelmi biztos ajánlásának megfelelően az OEK belső vizsgálatot indított. (ABI-1504/2010/K)

Az adatvédelmi biztos beadvány nyomán vizsgálatot indított egy orvosi- kémiai és diagnosztikai laboratórium (a továbbiakban: Laboratórium) adatkezelésével kapcsolatban.

A beadványozó állítása szerint a Laboratórium végzi az erotikus felnőtt filmekben szereplők HIV szűrését és az a kialakult gyakorlat, hogy a HIV szűrés negatív eredményét telefonon közlik a szereplők foglalkoztatóival, azonban amennyiben pozitív a HIV szűrés eredménye, akkor nem adnak telefonon keresztül felvilágosítást.

A beadvány alapján az adatvédelmi biztos megkereste a Laboratórium ügyvezetőjét, aki tájékoztatta, hogy a laboratóriumi vizsgálatokat (full-tesztet) végeznek erotikus felnőtt filmek szereplőin. Az ügyvezető ismertette a Laboratórium leletközlésének gyakorlatát, amely a következő:

Ha a HIV szűrővizsgálat eredménye negatív, akkor a leletet a betegnek személyesen adják át, azonban a beteg írásban rendelkezhet arról, hogy a szűrővizsgálat eredményét postai úton, vagy az általa meghatalmazott személy útján kívánja átvenni. Azonban, ha a HIV szűrővizsgálat eredménye pozitív, akkor személyesen a beteget kérik meg arra, hogy az újabb vérvétel céljából menjen be ismételten a laborba, akkor is, ha a beteg előzetesen arról rendelkezett, hogy a szűrővizsgálat postai úton, vagy az általa meghatalmazott személy útján kívánja átvenni. Ha a beteg személyesen megy a Laboratóriumba a leleteiért, akkor egy erre a munkára speciálisan kiképzett – „*counselling*” továbbképzésen részt vett – szakember közli a beteggel azt, hogy újabb vérvételre van szükség. Az ismételten levett vérmintát a kötelező előírásoknak megfelelően az Országos Epidemiológiai Központ (a továbbiakban: OEK) HIV Nemzeti Referencia Laboratóriumba küldik vertifikálásra. A HIV pozitív eredményt a consuellor külön helyiségben személyesen a beteggel közli. A HIV pozitív eseteket a szerzett immunhiányos tünetcsoport kialakulását okozó fertőzés terjedésének megelőzése érdekében szükséges intézkedésekről és a szűrővizsgálatok elvégzésének rendjéről szóló 18/2002. (XII. 28.) ESZCsM rendelet alapján név és taj-szám nélkül, csak a születési dátummal továbbítják az

OEK Járványügyi Osztályának. Az ügyvezető hangsúlyozta, hogy sem telefonon, sem interneten keresztül nem adnak felvilágosítást a Laboratóriumban végzett szűrővizsgálatok eredményeiről.

Az adatvédelmi biztos nem talált arra utaló jelet, hogy a Laboratórium jogellenes adatkezelést folytatna, azonban indokoltnak tartotta, hogy a Laboratórium által alkalmazott meghatalmazási mintapéldányban – amelyben a beteg képviseleti joggal ruházta fel az általa megjelölt személyt a Laboratóriumban rajta elvégzett szűrővizsgálat eredményének átvételére – a meghatalmazott személy kétséget kizáró azonosítása legyen pontosabb azáltal, hogy a meghatalmazott személynek ne csak egyetlen természetes személyazonosító adatát tüntessék fel.

Az adatvédelmi biztos javasolta, hogy a meghatalmazott személy a lelet átvételekor kétséget kizáró módon azonosítsa magát és ennek tényét az átadó rögzítse. *(ABI-4857/2010/K)*

Még 2008-ban érkezett indítvány az adatvédelmi biztoshoz a megszűnt Schöpf-Merei Ágost kórház és anyavédelmi központ dokumentációjának sorsára vonatkozóan, tekintettel arra, hogy a beadványozó egészségügyi dokumentációit akarta megismerni.

2008 nyarán, az adatvédelmi biztost helyettesítő országgyűlési biztos megkereste a Schöpf-Merei Kórház főigazgatóját, hogy tájékoztassa arról, hogy a kórház átalakítását követően mi lett a beteg egészségügyi dokumentációinak a sorsa, és az érintettek miként élhetnek az információs önrendelkezési jogukkal. A Schöpf-Merei Ágost Anyavédelmi Központ Kht. képviselőjében eljárva a végelszámoló tájékoztatta az adatvédelmi biztost arról, hogy az intézmény végelszámolás alatt áll.

Tekintettel arra, hogy az intézményt a főváros tartotta fenn, az adatvédelmi biztos az ügyben megkereste a főpolgármestert, akitől azt a tájékoztatást kapta, hogy az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálatról és a gyógyszerészeti államigazgatási szerv kijelöléséről szóló 362/2006. (XII. 28.) Korm. rendelet 18. § (6) bekezdés b) pontja egészségügyi államigazgatási szervként a megszűnő egészségügyi intézmény székhelye szerint illetékes ÁNTSZ kistérségi intézetet jelöli ki, jelen esetben az ÁNTSZ Budapest VIII.-IX. kerületi intézetét.

A regionális tisztifőorvos arról tájékoztatta az adatvédelmi biztost, hogy bár valóban az államigazgatási szerv kötelezettsége az iratok átvétele, de a VIII.-IX. kerületi intézet épülete, helyiségei nem alkalmasak nagy mennyiségű egészségügyi dokumentáció befogadására, tárolására, ezért a Főpolgármesteri Hivatal központi irattárában egy önálló, kizárólag az ÁNTSZ munkatársai által nyitható helyiségben kerül elhelyezésre az iratanyag. A regionális tisztifőorvos jelezte, hogy a bértárolás megvalósíthatósága kizárólag az anyagi ráfordítás mértékétől függ, melyhez az Országos Tisztifőorvosi Hivatal hozzájárulása is szükséges. Kezdeményezte, hogy a helyiség bérbeadása kedvezményes bérleti díjjal vagy ingyenesen történjen.

Az adatvédelmi biztos arra kérte az országos tisztifőorvost, hogy vizsgálja ki azt, hogy ki a felelős azért, hogy a Schöpf-Merei Kórház bezárását követően nincs arra felkészülve, hogy az iratanyagokat a Fővárostól átvegye.

Az adatvédelmi biztos állásfoglalásában megállapította, hogy az ÁNTSZ – azzal, hogy a megfelelő feltételek biztosításának hiányában nem tudta átvenni az anyagot – nem látta el megfelelően a feladatát, ezért sok ezer beteg különleges adatai védelméhez való jogát veszélyeztette. Az adatvédelmi biztos arra kérte a tisztifőorvost, hogy haladéktalanul, soron kívül intézkedjék annak érdekében, hogy e dokumentáció az arra felhatalmazott kezelőhöz kerüljön és ott biztonságos körülmények között tárolják úgy, hogy az alkalmas legyen arra, hogy abból az érintetteknek adatot lehessen szolgáltatni. *(ABI-573/2010/K)*

Számos beadványban a beadványozó azt sérelmezte, hogy közlekedési balesetet szenvedett, majd a biztosító társaság orvosánál vizsgálaton vett részt, de az orvosszakértői véleményt kérése ellenére nem ismerhette meg. *(ABI-940/2010/P, ABI-1622/2010/P, ABI-1384/2010/K)*

Az orvosszakértői vélemény az érintett sérüléseire, egészségi állapotára vonatkozó megállapításokat tartalmaz, amelyben foglaltak ismertetése az érintett kártérítési igénye érvényesítéséhez szükséges. Az Avtv., az Eütv., valamint az Eüak. is biztosítja az érintett azon jogát, hogy részletes tájékoztatást kapjon az egészségi állapotáról, beleértve annak orvosi megítélését. Az adatvédelmi biztos felszólítására a biztosító az érintettnek megküldte az orvosszakértői vélemény másolatát. *(ABI-1384/2010/K)*

Az adatvédelmi biztos a sajtóból értesült arról, hogy a Nemzeti Nyomozó Iroda a 2009 október közepén a Tiszán koszovói menekültekkel történt tragédia kapcsán a nyomozás során az ÁNTSZ-től igényelt adatokat. Az adatigénylés a térségben adott időszakban megfázás vagy tüdőgyulladás tüneteivel jelentkező betegek adatainak megszerzésére irányult. Az adatigényléssel összefüggésben az adatvédelmi biztos vizsgálatot indított.

A Nemzeti Nyomozó Iroda igazgatója az ügyben arról tájékoztatta az adatvédelmi biztost, hogy nem a betegek egészségügyi adatainak megszerzése miatt keresték fel az ÁNTSZ-t, hanem a megkeresésük célja az volt, hogy az ÁNTSZ azon – feltehetően szerb vagy koszovói állampolgárok – személyek felkutatásához nyújtson segítséget, akik a kérdéses időszakban megfázás vagy tüdőgyulladás miatt keresték fel a körzetben dolgozó orvosokat, ugyanis a Nemzeti Nyomozó Iroda által keresett személyek tiltott határátlépése során a csónakjuk a Tiszába borult és vélhetően megfáztak. Az adatvédelmi biztos a vizsgálat során jogellenes adatkezelést nem tárt fel. *(ABI-1220/2010/H)*

Indítvány érkezett az adatvédelmi biztoshoz, amelyben a beadványozó aziránt érdeklődött, hogy a kórház kezelésében lévő – szülő nőknek szóló – betegtájékoztatók közérdekű adatnak minősülnek-e. Az adatvédelmi biztos kifejtette, hogy az Avtv. 19. § alapján a kórház közfeladatot ellátó szervnek minősül és a kezelésében lévő adatok közérdekű adatnak minősülnek, ezért a tájékoztatót az Avtv. 20. § értelmében a kórháznak nyilvánosságra kell hozni.

Az adatvédelmi biztos állásfoglalását követően a Fővárosi Önkormányzat Szent Imre Kórháza immár több mint negyven tájékoztatót tett közzé honlapján. *(ABI-2767/2010/K)*

A Nemzeti Erőforrás Minisztérium Egészségügyért Felelős Államtitkársága felkérte az adatvédelmi biztost is, hogy a Semmelweis-Terv című vitairattal kapcsolatban fejtse ki az álláspontját. A biztos szerint az informatika és a hírközlés rendkívüli fejlődésével a *technikai* lehetőségek mára nem ritkán átlépik az adatkezelés *jogi* kereteit. A fejlesztések során különös figyelemmel kell lenni arra, hogy az informatika csábítása ne sodorja el e kereteket, és a célhoz kötött és ésszerű adatkezelés alkotmányos alapelve folyamatos és állandó alapja és útmutatója legyen az informatika alkalmazásának.

Az adatvédelmi biztos szerint nagy figyelemmel kell lenni a fentiekre a betegút-szervezési célú adatkezelésnél azért, hogy annak során az érintettől csak az elengedhetetlenül szükséges adatok kerüljenek a rendszerbe. Nem alakulhat tehát a tervezett egészségügyi szervezési igazgatóság, vagy központ egy teljes életút-adatbázissá.

Az adatvédelmi biztos külön örömmel fogadta az Országos Betegjogi Központ felállításának tervét, mely a megszűnt egészségügyi intézmények dokumentumait venné át, véget vetve annak a – fentebb már bemutatott – tarthatatlan állapotnak, amely például a Schöpf-Merei Kórház dokumentációjának kezelése körül kialakult.

Az adatvédelmi biztos véleménye szerint a felállítandó dokumentációs központ segíthetné a beteget és az ellátót is abban, hogy a korábbi kezelések dokumentációjához hozzáférjenek és a beteg ellátásához felhasználhassák. A központ alkalmas lehet arra is, hogy az egészségügyi adatok olvashatóságának fenntartására vonatkozó törvényi kötelezettségnek is eleget tegyen.

A központ felállítása az adatvédelmi biztos hivatali elődje által a megszűnő és átalakuló kórházak egészségügyi dokumentációjának sorsára vonatkozó 2007 októberében kiadott ajánlás érvényre jutását segítené elő, melyet ezért is nagy jelentőségűnek tart és munkáját figyelemmel fogja kísérni. *(ABI-6997/2010/K)*

Munkáltatók

A munkáltatók adatkezelésében a korábbi években mutatkozó tendenciák folytatódtak, tipikus panaszügyekként sorolhatóak fel a munkahelyen működtetett kamera-rendszerek, a helyzetmeghatározó eszközök, a poligráf és egyéb hazugságvizsgáló eszközök alkalmazása, vagy az e-mail postafiók tartalmának ellenőrzése. Ez a konstans állapot, s az e mögött áll nagyszámú konzultációs valamint panaszügy arra mutatott rá, hogy a munka világa olyan adatvédelmi szektorrá vált, amely a jelenleginél átfogóbb és koncepcionálisabb szabályozást igényel. Erre az adatvédelmi biztosok az elmúlt években többször tettek javaslatot, mindezidáig kevés eredménnyel.

Fontos felhívni a figyelmet arra, hogy a kellően részletes szabályozás nem csupán az adatkezelésben érintett személyek érdeke, hanem az

adatkezelői pozícióban lévő munkáltatóké is. Ezt jelzi, hogy jelentős számú konzultációs ügy beadványozója a munkáltatói oldal, akik elsősorban arra kértek választ, hogy a hiányos, nem egyértelmű szektorális szabályozást hogyan tudják úgy alkalmazni, hogy megőrizték versenyképességüket, hatékonyságukat, ugyanakkor biztosíthassák az érintett személyek személyiségi jogainak a védelmét is.

Több konzultációs beadvány érkezett az adatvédelmi biztoshoz, amelyek arra kértek választ, hogy a munkáltató külföldre, adatkezelőnek, vagy adatfeldolgozónak milyen adatvédelmi feltételek mellett továbbíthat személyes adatot.

Harmadik országba történő adattovábbítás – törvényi felhatalmazás hiányában – akkor jogszerű, ha ahhoz az érintett személy kifejezetten hozzájárul. E rendelkezés az adatvédelmi biztos gyakorlatában azt jelenti, hogy az érintettet tájékoztatni kell arról, hogy a személyes adatokat olyan ország területére továbbítják, amelynek jogrendszere nem biztosítja az Európai Unió által megkövetelt elégséges adatvédelmi szintet. E mellett sem a hozzájárulásnak, sem az adattovábbításnak nincsen az általános szabályok mellett további törvényi követelménye, ugyanakkor az adatkezelésben érintett személy jogainak biztosítása érdekében célszerű olyan szerződéseket, belső szabályzatokat kialakítani, amelyek biztosítják a megfelelő szintű adatvédelmet.
(ABI-2938/2010/K)

A munkáltatónak különös gonddal kell eljárnia a munkavállalóval kapcsolatos adatok harmadik személy részére történő továbbítása során akkor is, ha az nem harmadik ország, hanem a Magyar Köztársaság – vagy az EGT-állam – területén működő adatkezelő részére történik.

A munkáltatónak meg kell győződnie arról, hogy az a harmadik személy, aki az adatokat kéri, vagy akinek azokat továbbítani kívánja, valóban jogosult-e a személyes adatok kezelésére. Amennyiben e tekintetben kétség merül fel, akkor az adatkezelés jogalapjáról célszerű részletes tájékoztatást kérni a harmadik személytől. A személyes adatok továbbításának jogszerűségéért ebben az esetben a munkáltató felel. *(ABI-822/2010/P)*

Egy állampolgár korábbi munkáltatója adatkezelését tartotta sérelmesnek. A munkáltatótónál a munkavégzéséről kamera-felvételeket készítettek, mely eljárásról az érintetteket tájékoztatták. A közelmúltban a

munkáltató egy három évvel korábban készült felvételt adott át egy televíziós társaság részére. A tévétársaság felhívta az érintettet, hogy hozzájárul-e a felvételek nyilvánosságra hozatalához, az érintett a hozzájárulást megtagadta.

A biztos álláspontja szerint a munkavégzés ellenőrzésének vannak a videofelvétel készítésénél enyhébb eszközei is. Így például a munkavégzés ellenőrzése során tapasztalt szabálytalanságokról felvett jegyzőkönyv, melyet tanukkal hitelesített az eljárást lefolytató személy. A beadványban ismertetett adatkezelési időszak, a három év akkor is ellentétes a célhoz kötött adatkezelés elvével, ha egyébként a munkáltató igazolni tudná az adatkezelés eredeti jogszerűségét. Az eljárás során keletkezett jogsértést súlyosbítja, hogy a munkáltató a felvételeket egy tévétársaságnak adta át, nyilvánosságra hozatal céljából. A tévétársaság az adatvédelmi követelményeknek megfelelően járt el, amikor az érintett előzetes hozzájárulásához kötötte a részére átadott képfelvételek nyilvánosságra hozatalát. (ABI-3401/2010/P)

Több állampolgár azzal a beadvánnyal fordult a biztoshoz, hogy volt munkáltatójuk az üzleti partnerei által is olvasható intranetes honlapján azt a tájékoztatást tette közzé, hogy tíz volt munkavállaló – köztük a panaszosok – foglalkoztatását nem javasolják a munkaviszonyuk alatt tanúsított magatartásuk miatt és egyúttal kérik, hogy akiknél ilyen személy állásra jelentkezik, akkor tájékoztassák a céget.

A cég vezetői szerint „a panaszosok által kifogásolt közlemény sem az adatvédelmi törvénybe sem más jogszabályba nem ütközik, ezen túlmenően nincs tudomásunk arról, hogy a közlemény megjelenése miatt a panaszosoknak vagy más személyeknek bármilyen hátránya keletkezett volna. Ezzel szemben fontos körülmény, hogy a panaszosok a közlemény megjelenését követően, valahonnan megszerezték az üzleti titkot is tartalmazó közleményt, azt felhasználták, így saját anyagi hasznot is kívántak belőle húzni”.

Jóllehet az érintetti oldalon egymást átfedheti az üzleti titok, illetőleg a személyes adatok védelméhez való jog, a beadványban ismertetett ügyben nem üzleti titok közzétételéről, hanem személyes adatok harmadik személy részére történő továbbításáról van szó. Az érintettel szemben olyan adatot, amely az ő személyes adatának minősül, nem lehet az üzleti titokra hivatkozva el-

zárni, védelemben részesíteni, vagy jogaival ellentétesen felhasználni. *(ABI-2071/2010/P)*

Egy szakszervezet jogi képviselője az alábbi kérdésben kérte a biztos álláspontját. A Munka törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény (a továbbiakban: Mt.) a szakszervezeteknek azt a jogosultságát hivatott biztosítani, hogy érdemben is ellenőrizhessék, milyenek a munkáltató által biztosított munkakörülmények. Ennek megítéléséhez, illetve az érdekképviseleti tevékenység hatékony ellátásához szükséges, hogy a szakszervezetek minden egyes munkavállaló vonatkozásában jogosultak legyenek a munkaviszonyra vonatkozó szabályok megtartását ellenőrizni.

Az Mt. 22. § (3) bekezdése értelmében a szakszervezet jogosult ellenőrizni a munkakörülményekre vonatkozó szabályok megtartását. Ennek keretében a munkaviszonyra vonatkozó szabályok végrehajtásáról az érintett szervtől tájékoztatást kérhet és a szükséges felvilágosítást, adatot rendelkezésére kell bocsátani. Az Avtv. értelmében személyes adatot a munkáltató harmadik személynek – így szakszervezetnek – csak akkor továbbíthat, ha azt törvény elrendelte, vagy ha ahhoz az érintett személy hozzájárult. E rendelkezést az Mt. 3. § (4) bekezdése is megerősíti. Hozzájárulás az érintett kívánságának önkéntes és határozott kinyilvánítása, amely megfelelő tájékoztatáson alapul, és amellyel félreérthetetlenül beleegyezését adja a rá vonatkozó személyes adatok – teljes körű vagy egyes műveletekre kiterjedő – kezeléséhez.

Az Mt. 22. § (3) bekezdés tehát csak akkor szolgáltatathatna személyes adatok kezeléséhez jogalapot, ha az megfelel a fenti alkotmányos és törvényi szintű követelményeknek. Azonban ez nem valósul meg, és ezért, mint jogalapot személyes adatok kezelése során nem lehet alkalmazni. *(ABI-3065/2010/K)*

Szintén az elmúlt éveket követve, a 2010. évi vizsgálatok során is felmerült az a kérdés, hogy az ujjlenyomat alapú beléptető rendszerek alkalmazásának milyen adatvédelmi követelményeknek kell megfelelniük. A biztos álláspontja szerint, a rendszer alkalmazásának elsősorban a célhoz kötött adatkezelés elvének kell megvalósulnia, valamint lényeges, hogy azt más, kevésbé jogkorlátozó formában nem lehet megvalósítani.

Az adatkezelés jogszerűségét, az Avtv. szabályai szerint az azt alkalmazó személynek kell igazolnia. Pusztán az a formális állás-

pont, hogy a „*cél megvalósítása más módon nem megvalósítható*”, nem igazolja az adatkezelés jogszerűségét. A munkáltatónak részletesen, a konkrét körülmények ismertetésével és elemzésével kell alátámasztania a rendszer indokoltságát és ezen keresztül a jogszerűségét. (ABI-2591/2010/P)

Kamera-rendszerek alkalmazásának egyik meghatározó területe a munkahely. A személy- és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység szabályairól szóló 2005. évi CXXXIII. törvény (a továbbiakban: Szvtv.) lehetőséget teremt magánterületen – így a munkaterületen is – kamera használatára. Az Szvtv. azonban előírja, hogy a kamera-rendszereket az Avtv. szabályainak megfelelően lehet csak alkalmazni, és nem lehet olyan területen használni, ahol az a személyiségi jogokat sértené.

Egy vállalatnál kamera-rendszereket működtettek az irodákban is, mellyel kapcsolatosan a munkáltatónak az volt az álláspontja, hogy azok a területek a látogatók számára nyitva állnak, így indokolt a megfigyelés.

Az adatvédelmi biztos álláspontja szerint állandó munkaterületen, így irodákban csak igen indokolt esetben lehet kamerát működtetni, a konkrét ügyben a munkáltató által ismertetett érvek, így például az esetlegesen előforduló, a munkavállalók által egymás terhére elkövetett bántalmazás, támadás – mely vélhetően egyébként sem gyakori – más, csekélyebb jogkorlátozással járó munkajogi és egyéb eszköz útján is biztosítható. (ABI-97/2010/P)

Esetenként előfordul, hogy kamera-rendszerek alkalmazásánál az adatkezelők nem tudják igazolni, hogy az adatkezelést pontosan milyen indokok támasztják alá. Erre mutat rá az a vizsgálat, melynek során az adatkezelő az adatvédelmi biztosnak adott tájékoztatásában nem ismertetette, hogy az üzlethelyiségben milyen célból helyeztek el kamerákat. Az üzletek is tipikusan a folyamatos munkavégzés területeinek minősülnek, a kamera-rendszer alkalmazása lehetőséget ad az alkalmazottak megfigyelésére. Az üzletekben a védendő érték biztosítása csak kivételes esetekben lehet indoka kamera-rendszerek működtetésének. Vagyonvédelmi okokból kihelyezett kamera-rendszereket más célra jogszerűen nem lehet üzemeltetni. Ennél fogva, amennyiben azt a munkavállalók munkahelyi magatartásának ellenőrzésére kíván-

ják felhasználni, az így létrejövő adatkezelés sérti az Avtv. rendelkezéseit. (ABI-2962/2010/P)

A 2010. év munkajogot érintő vizsgálatai közül a leginkább ellentmondásos az a rejtett kamerás megfigyelés volt, melyet a munkáltató a vállalat konyháján működtetett abból a célból, hogy az indokolatlan élelmiszerfogyás okát kiderítse. A munkáltatói ellenőrzés azzal zárult, hogy a szakácsként foglalkoztatott munkavállaló kellő ok nélkül fogyasztott a különféle ételekből.

Az Szvtv. rendelkezései közvetlenül visszautalnak az Avtv.-re, és arra kötelezik a vagyoni védelmi feladatot ellátó személyt, hogy a rendelkezéseit a kamera használata során is vegye figyelembe. Így alkalmaznia kell a tisztességes és törvényes adatfelvétel és kezelés követelményét is, mely kizárja annak lehetőségét, hogy a munkáltató a munkavállaló tevékenységét rejtett kamera igénybevételeivel kontrollálja. A titkos megfigyelés egy olyan nyomozati cselekmény, amelyet a hatályos törvények a nyomozó hatóságok számára engedélyeznek, szigorú törvényességi kontroll mellett. Az Szvtv. megalkotásának egyik célja az volt, hogy a vagyont annak őrzésére kiképzett személyek védjék, tevékenységük azonban a jogos önvédelem és az érintett önkéntes hozzájárulásán alapuló eljárás keretein nem terjeszkedhet túl. A titkos információgyűjtés lényegesen korlátozza az érintett személy magánszféráját, melyhez sem a vagyoni védelem nem adhat jogalapot, sem az, hogy a munkavállaló az egzisztenciálisan kiszolgáltatott munkavállalóval szemben nyers erőfölényben van. Az Avtv., illetőleg az Szvtv. rendelkezéseinek az a feladata, hogy ezt az önkényt kontrollálják és visszatartsák.

A munkaadónak törekednie kell arra, hogy olyan ellenőrzési eljárásokat alakítson ki, amelyek a munkavállalók számára a lehető legkisebb jogkorlátozással járnak. Amennyiben nem ezt teszi, akkor a jogkorlátozás aránytalan, és tekintettel arra, hogy az információs önrendelkezési jog az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján az emberi méltósághoz való jog részét képezi, ezért ez az eljárás ütközik az Szvtv. 30. §-ában megfogalmazott követelményekkel. Ezen az állásponton nem változtat az a tény sem, hogy a megfigyelést esetleg az érintett tudta nélkül tette, teszi meg a munkáltató. A magánszféra korlátozása ugyanis olyan módon is megvalósulhat, hogy arról jogkorlátozás idején az érintett nem tud. Ennek egyik tipikus példája a vizsgálat során meg-

ismert munkáltatói eljárás. (ABI-2323/2010/P) (A kamerák működtetéséről lásd továbbá a *Kamerák* című fejezetet)

Egy másik ügyben, egy szakszervezet többek között a munkáltató beléptetési rendszerét tartotta sérelmesnek, melynek keretében a be- és kilépő munkavállalók a táskájuk tartalmát kötelesek felmutatni a vagyionőrnek és egy gombot is meg kell nyomniuk, mely véletlenszerűen jelzést ad, az érintettnek pedig alkoholszondáztatáson kell részt vennie.

A fent ismertetett gyakorlat, miszerint minden be- és kilépő személy köteles csomagját bemutatni a vagyionőrnek, ellentétes az Szvtv. ismertetett rendelkezéseivel, tekintettel arra, hogy a csomagátvizsgálást csak büncselekmény, illetőleg szabálysértés elkövetésének megalapozott gyanúja esetén lehet elrendelni. Különösen jogsértő az a gyakorlat, miszerint a munkavállalókat sorsolás útján, véletlenszerűen választják ki, és vetik alá részletesebb vizsgálatnak. A vagyionőr nem jogosult alkoholszondáztatásnak alávetni az érintett munkavállalókat, tekintettel arra, hogy mint vagyionőr, a munkáltató tulajdonának védelmét hivatott ellátni, a munkavállaló munkaügyi ellenőrzését pedig ily formában a biztos álláspontja szerint nem szervezheti ki a munkáltató. Az eljárásnak meg kell felelnie a személyiségi jogok védelme érdekében támasztott követelményeknek, illetőleg a Legfelsőbb Bíróság Munkaügyi Kollégiuma által e tárgyban kiadott állásfoglalásnak (MK 122). (ABI-687/2010/K)

Egy állampolgár azzal a beadvánnyal fordult a biztoshoz, hogy a munkajogi felvételi eljáráson – egy keresztényi értékeket képviselő munkáltató – vallási hovatartozásáról kért tőle tájékoztatást.

Az ügyben az adatvédelmi biztos megkereste az Egyenlő Bánásmód Hatóság elnökét, tájékoztatást kérve arról, hogy az eljárás sértheti-e az egyenlő bánásmód követelményét. Az elnök álláspontja szerint a kérdés általánosságban nem, csak a konkrét ügy részleteinek ismeretében válaszolható meg. Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény 22. § a) pontja értelmében *„nem jelenti az egyenlő bánásmód követelményének a megsértését a munka jellege vagy természete alapján indokolt, az alkalmazásánál számba vehető minden lényeges és jogszerű feltételre alapított arányos megkülönböztetés.”*

Az adatvédelmi biztos álláspontjában rámutatott arra, hogy az eljárást elsődlegesen az egyenlő bánásmód követelménye szempontjából kell vizsgálni, melynek eredménye adatvédelmi jogsértés kérdését is megválaszolja. Amennyiben ugyanis a munkáltató jogszerűen, az egyenlő bánásmód követelményének megtartásával teheti fel a kérdést, a válasz megadása az adatvédelmi jogot nem sérti. *(ABI-497/2010/P)*

A korábbi évekhez képest új munkáltatói ellenőrzésként jelent meg, hogy a gépjárműbe szerelt helymeghatározó rendszert sebességmérővel, illetőleg benzinfogyasztást mérő rendszerrel egészítik ki.

A munkáltató a munkajogviszonyból fakadó kötelezettségeit egyes speciális kivételektől eltekintve csak a munkaidő során gyakorolhatja, így csak a munkaidő alatt ellenőrizheti a munkavállaló munkavégzését. Éppen ezért általános adatvédelmi követelmény, hogy a helymeghatározó eszköz útján a munkavállaló helyzetét csak munkaidőben jogosult ellenőrizni.

Eltérő szabályok érvényesülnek azonban a gépjármű kilométeróra állásának, fogyasztásának illetőleg a gépjármű sebességének az ellenőrzésekor. Az előbbi adatokat a munkáltató, mint a gépjármű tulajdonosa korlátozás nélkül megismerheti. Az adatvédelmi biztos felhívta a figyelmet arra, hogy az adatkezelésnek meg kell felelnie a célhoz kötött adatkezelés elvének, illetőleg az adatkezelés célja csak a munkaviszonyból származó jog és kötelezettség érvényesítése lehet. Így például csak akkor lehet a gépjármű használatát kontroll alatt tartani, ha a gépjárművön elhelyezett embléma, jel, rendszám, vagy egyéb egyedi azonosító alapján az egyértelműen a munkáltatóval, mint gazdasági társasággal kapcsolatba hozható, és a közúti közlekedés szabályainak be nem tartásával a munkáltató jó hírnévhez való jogát egyértelműen sértené. E megközelítés alapján azonban nem lehet a gépjármű használatát, például a vezetés során elért sebességét mérni, ha a gépjármű semmilyen egyedi azonosító jel által nem köthető a munkáltatóhoz.

Szintén a célhoz kötött adatkezelés elvéből fakad, hogy amennyiben a fent ismertetett célok csekélyebb jogsérelemmel járó eljárás útján is elérhetők, akkor csak azt lehet alkalmazni. *(ABI-2457/2010/K)*

Egy munkavállaló abban kérte a biztos állásfoglalását, hogy a munkavállalók rendelkezésére bocsátott mobiltelefon használatát milyen feltételek mellett ellenőrizheti a munkáltató, listázhatja-e a munkavállaló által kezdeményezett hívásokat.

A kialakult adatvédelmi gyakorlat értelmében, a hivatalos hívásokkal – melyeket a munkavállaló, mint a cég munkatársa kezdeményez – kapcsolatos adatok kezeléséhez az érintett munkavállaló hozzájáruló nyilatkozata nem szükséges. Így a munkáltató ellenőrizheti, hogy a munkavállaló mikor, kit hívott, hivatalos célból, mennyi ideig tartott a beszélgetés, továbbá tájékoztatást kérhet a beszélgetés tárgyáról is. A munkáltató a munkavállaló által lefolytatott magánjellegű telefonhívások adatait azonban – például milyen számot hívott, a beszélgetésnek mi volt a tárgya – nem jogosult kezelni. Ezt egyrészt azért nem teheti meg, mert bár a munkavállalótól a hozzájáruló nyilatkozatot beszerezhető, ugyanakkor a harmadik, nem munkavállaló személy hozzájáruló nyilatkozatának beszerzése nehézkes, adott esetben nem lehetséges. Az adatkezelés másik korlátja a célhoz kötött adatkezelés elve, mely szerint egy adatkezelés csak akkor jogszerű, ha annak célja arányban áll a jogkorlátozás mértékével, ez azonban a konkrét esetben nem áll fenn.

(ABI-2826/2010/K)

Egy kórházban dolgozó érintett azt az eljárást tartotta sérelmesnek, hogy a kórház főigazgatója a H1N1 influenza elleni védőoltás elfogadásáról nyilatkoztatta a kórház munkavállalóit.

Az adatvédelmi biztos nem találta indokoltnak, hogy a munkáltatói jogkört gyakorló a kórházban foglalkoztatottak H1N1 védőoltás elfogadásáról szóló nyilatkozatát kezelje. Egyrészt azért, mert az Eüak. egyértelműen a tisztiorvost jogosítja fel az ilyen típusú adatok kezelésére, másrészt nem látta biztosítottnak a célhoz kötött adatkezelés elvének az érvényesülését. Az érintett részére megadott tájékoztatás a védőoltás elutasításából fakadó esetleges következmények teljes felelősségvállalását hárítja a munkavállalóra. Az elutasító nyilatkozat kezelésének nincs célja, ugyanis utóbb nem lehet egyértelműen bizonyítani, hogy a beteg valóban a H1N1 védőoltásban nem részesülő kórházi dolgozótól kapta-e meg a fertőzést. Ennek megítélése orvos-szakmai kérdés, de a híradásokból és szakmai fórumokból értesülve köz-

tudott, hogy a védőoltásban részesült személyek is fertőzhetnek. Az előzőek alapján nem indokolt, hogy a kórház nyilvántartást vezessen azokról a dolgozókról, akik elutasították a védőoltást. (ABI-200/2010/P)

Végezetül szükséges ismertetni egy köztisztviselő beadványát, melyben a tőle kért nyilatkozatok jogszerűségéről kért tájékoztatást. A beadványhoz mellékelt nyilatkozat szerint a munkavállalónak arról kell nyilatkoznia, hogy a közszolgálati jogviszonya alatt a vonatkozó jogszabályokban, vezetői utasításokban és egyéb szabályzatokban foglaltaknak megfelelően járt-e el. Szintén a vezető által kért másik nyilatkozatban más szervezeti egységekre, illetve közreműködő szervezetre tehetett „*terhelő vallomást*”, miszerint az tevékenysége során jogszabályt vagy belső utasítást sértett-e.

A köztisztviselők jogállásáról szóló 1992. évi XXIII. törvény rendelkezései között, de más hatályos törvényi előírásokban sem található rendelkezés arra nézve, hogy a köztisztviselőnek önmagának, saját munkáját, illetőleg más szervezetek tevékenységét kellene minősíteni. Ezen kívül az önvádra kötelezés tilalmának klasszikus elvével ellentétes, hogy valaki tételesen meghatározza, hogy mely feladatok ellátása során nem járt el jogszerűen, és ezzel önmagára nézve olyan terhelő vallomást tenne, hogy munkaköri kötelezettséget szegett, ami akár fegyelmi eljárás lefolytatását is eredményezheti.

(ABI-2997/2010/K)

Bíróságok

A bíróság folyamatban lévő vagy lezárt eljárása mind az adatvédelmi biztos, mind az állampolgári jogok országgyűlési biztosa eljárásának akadálya. Ennek oka, hogy a bírói szervezet működésének függetlenségét az Alkotmány garantálja. Az Alkotmány 50. §-a rögzíti, hogy „*a bírák függetlenek és csak a törvénynek vannak alárendelve*”. Az adatvédelmi biztosnak az alkotmányos intézményrendszerben elfoglalt helyéből, valamint a bíróságok függetlenségéből fakadóan nincs hatásköre arra, hogy a bíróságnak olyan adatkezelésével kapcsolatban foglaljon állást, amely annak eljárásához, ítélező tevékenységéhez kapcsolódik. Az adatvédelmi biztosnak a bírósági eljárással kapcsolatos állampolgári

panaszokat annyiban van módja vizsgálni, amennyiben egy esetleges adatkezelés a beadványozó személyes adatainak védelméhez fűződő jogát sérti, vagy annak veszélye fennáll, illetve a közérdekű vagy a közérdekből nyilvános adatok megismeréséhez fűződő jogainak gyakorlásával kapcsolatban jogsérelem érte vagy valószínűsíthető a jogsérelem. Ennek ellenére nagyon sok olyan beadvány érkezik az adatvédelmi biztoshoz, amely a bíróságok eljárását érinti.

Számos beadvány azt a kérdést feszegette, hogy az adatvédelmi biztos mennyiben vizsgálhatja a bíróságok adatkezelését, illetve, hogy a bíróságok eljárása során végzett eljárási cselekmények mennyiben minősülnek adatkezelésnek.

Ezen beadványokat összekapcsolva a biztos konzultációt kezdeményezett a Legfelsőbb Bíróság Polgári Kollégiumának vezetőjével. A kollégiumvezető széles körű egyeztetést kezdeményezett az adatvédelmi biztos által feltett kérdésekről, amelynek eredményeként összefoglalták a bíróságok álláspontját az eljárással kapcsolatos adatvédelmi kérdésekben. (Itt részleteket idézünk.)

1.) A Legfelsőbb Bíróság illetékes szaktanácsának véleménye értelmében a polgári perben becsatolt szerződés, mint bizonyíték valamennyi, a perben részt vevő fél számára megismerhető. Elképzelhető, hogy a szerződésben lévő személyes adatok kitararását igényelje a fél. Ha ennek az ügy érdemi elbírálására nincsen kihatása, úgy a bíróság az ilyen adatok kitararására engedélyt adhat. Esetenként előfordul, hogy a peres felek úgy csatolnak bizonyítékot a perben, hogy azok egyes részeit kitararják. Erre kizárólag olyan tartalmi részek tekintetében van lehetőség, amelynek nincs összefüggése a per tárgyával. Olyan módon bizonyítékot beterjeszteni és kérni annak bizonyítékként való figyelembevételét, hogy azt kizárólag a bíróság ismerhesse meg, nem lehet. A bíróság döntését nem alapozhatja olyan információra, amelyet valamelyik fél nem ismerhetett meg.

2.) Az adatvédelemmel kapcsolatos szabályozás nem írhatja felül a bíróságok alkotmányban foglalt igazságszolgáltatási feladataival és kötelezettségeivel kapcsolatos előírásokat. A Pp. 119. § (1) bekezdése alapján a felek, az ügyész és a perben részt vevő egyéb személyek, valamint azok képviselői (mindazok, akik az eljárásban peralanyként vesznek részt) a per iratait – a hatá-

rozatok tervezeteinek és az esetleges különvéleménynek kivételével – a per bármely szakaszában külön engedély nélkül megtekinthetik, és azokról maguknak másolatokat (kivonatokat) készíthetnek. A bírósági ügyvitel szabályairól szóló 14/2002. (VIII. 1.) IM rendelet (Büsz) 10. § (1) bekezdése ugyanezt a rendelkezést ismétli meg, amikor úgy rendelkezik, hogy az iroda a törvényben meghatározott személyeknek és képviselőiknek lehetővé teszi az iratok megtekintését, másolatok, vagy jegyzetek készítését. Megjegyzendő, hogy az iratbetekintés jogát a törvény kivételes esetben néhány törvényben megállapított titokfajta tekintettel korlátozza, de ez nem vonatkozhat az Avtv. szerinti saját személyes vagy különleges adatra. A polgári perben az eljárás menetét alapvetően a felek határozzák meg az ügy érdemére vonatkozó kérelmeikkel, indítványaikkal, illetve az egyes bizonyítékaik bemutatásával. Ezekhez a bíróság kötve van, így szükségképp kezelőjévé válik azoknak az adatoknak, amelyeket a felek bocsátanak a rendelkezésére. Ezt az eljáró bíró nem befolyásolhatja előre, csak utólag mérlegelheti a tárgyaláson elhangzottakat, az iratokban lévő okirati vagy egyéb bizonyítékokat. A törvényességet az biztosítja, ha minden körülmény megfelelően rögzítésre kerül, és a felek számára az egész eljárás rekonstruálhatóvá válik az iratokból. Egy adott ténnyel, körülménnyel kapcsolatos állítások, illetve azok cáfolatai és az ezeket igazoló különböző bizonyítékok együttesen képezik a peres felek vonatkozásában azokat az adatokat, amelyek az adott eljárással összefüggésben az érintett személyes adataivá válnak. Ha ebből a kontextusból kiragadva egy-egy állítást önálló adatként az érintett személyével összekapcsolva kezelnék úgy, hogy azt sem a lefolytatott eljárás, sem más nem igazolja, az adat ezzel torzul, és az érintettől egy hamis adat szolgáltatását eredményezi.

Az iratok nyilvánossága körében külön kérdés lehet a felek beadványainak és azok mellékleteinek megismerhetősége. A bíróságon folyamatban lévő ügyben érkezett utóiratokat a Büsz. rendelkezéseinek megfelelően az iratokhoz szerelik. Amennyiben nincs olyan kivételes körülmény, amely megalapozná az adott irat zárt kezelését, úgy az a törvényben meghatározott személyek számára hozzáférhető. Ez az adott jogszabályhelyeken túlmenően következik a „*fegyveregyenlőség*” alapelvből is. Ez vonatkozik a bíróság határozataira és a bíróság által beszerzett

egyéb iratokra is. Természetesen ez nem azt jelenti, hogy a bíróság minden egyes intézkedése kézbesítésre kerülne az összes perbeli résztvevő részére (például az egyik felet pénzbírsággal sújtó végzés), azonban az iratbetekintés során ezeket valamilyen fél megismerheti. Mindez vonatkozik az olyan iratokra is, amelyek adott esetben valamilyik perbeli résztvevő személyes adatait, vagy akár szenzitív adatait tartalmazzák. Kérdésként az merülhet fel, hogy az olyan dokumentumok, amelyek a fél személyes adatait tartalmazzák, benyújthatók-e oly módon, hogy azon a személyes adatokat olvashatatlanná tették.

3.) A Pp. a polgári eljárás során a személyes adatok kezelésére vonatkozóan kifejezett rendelkezést nem tartalmaz. A személyes adatok megismerésének lehetősége mind a bíróság, mind a felek részéről az eljárás folyamán evidencia. A Legfelsőbb Bíróság a BH 2004/105. szám alatt közzétett eseti döntésében kifejezetten megállapította, hogy a polgári perben a felperes személyes adatainak kezeléséhez történő hozzájárulását – a per elbírálásához szükséges keretben – vélelmezni kell. A személyes adatok kezelésével kapcsolatos jogokra és kötelezettségekre ugyanakkor a feleket megfelelően ki kell oktatni. Több bíróság is azon a véleményen van, hogy a folyamatos figyelmeztetési kötelezettség – tekintettel arra, hogy az eljárás során nincs is olyan nyilatkozat vagy bizonyíték, amely ne tartalmazna személyes adatot – gátolná a tényállás tisztázhatóságának ésszerű időn belüli biztosítását. A bírák véleménye szerint, ami az adatvédelmi törvény értelmében adatkezelés, az a bíróság szempontjából eljárási cselekmény, amelyet a perrendtartás szabályoz. A Pp. 3. § (6) bekezdésének alapelve értelmében arra nincs lehetőség, hogy a bíróság az ellenérdekű fél irányába bármilyen korlátozást alkalmazzon, ha a bizonyítékot a per eldöntése során figyelembe veszi. Az kétségtelen, hogy a benyújtott okirat kezelése, kiadása adatvédelmi szempontból adattovábbítás, azonban erre a polgári perrendtartás kötelező érvényű rendelkezéseit lehet alkalmazni. Az adatvédelmi követelmények betartása nem eredményezhet eljárási jogsérelmet a fél, valamint eljárási jogszabálysértést a bíróság részéről. A bíróság a peres eljárás során annyiban tehet eleget az adatvédelmi követelményeknek, amennyiben az adott jogintézmény szintjén ezt az eljárási jogszabályok is lehetővé teszik. Olyan esetben például, amikor a fél kéri, hogy a beadványában foglaltakat a bíróság *„kezelje bizalmasan”* és ne ad-

ja át a másik félnek, a bíróságok tájékoztatják a felet a Pp. 3. § (6) bekezdésében foglaltakról azzal, hogy a kérelem szerinti zárt kezelés nem lehetséges. A bíróság ilyen esetben a fél döntése szerint az iratot visszaküldi (vagy zárt borítékban helyezi el, de annak tartalmát figyelmen kívül hagyja), vagy az általános szabályok szerint jár el. A tárgyalás nyilvánossága ellenére az eljárás során keletkezett iratok, és az iratban szereplő adatok azonban nem nyilvánosak, mert az eljárás iratai a Pp. 119. §-a alapján csak az iratbetekintésre és a másolatkészítésre jogosult személyi kör számára ismerhetők meg.

A bírák álláspontját figyelembe véve az adatvédelmi biztos osztotta azt a nézetet, hogy a bírósági adatkezelésre vonatkozó szabályozás hiányos, nincsen olyan külön jogszabály, amely részletesebb szabályozással meghatározná a bírósági eljárásban keletkezett, felhasznált adatok kezelésének, megismerésének és eljáráson kívüli felhasználásának a feltételeit. A Pp. az egyes eljárásjogi jogintézményekhez kapcsolódva tartalmaz ugyan adatvédelmi tartalmú részletszabályokat, azonban az egységes, az adatkezelés minden elemére kiterjedő rendszert maga a kódex adja.

Az Avtv. nem az iratelvből, hanem az adatelvből indul ki, az adatot, információt minősíti és sorolja kategóriákba. Egy dokumentum többféle adatot is tartalmazhat, így személyes adatot, közérdekű adatot, üzleti titkot, hivatásbeli titkot; egy adat akár egyszerre is minősülhet többnek ezek közül. Az Avtv. már említett 3. § (6) bekezdése valóban kifejezetten az eljárást megindító fél vonatkozásában állít fel vélelmet, és nem említi meg az ellenérdekű felet – amely eljárásjogi szempontból nem választott, hanem kényszerpozíció – azonban a bíróság nyilvánvalóan jogosult ez utóbbi felek személyes adatainak a kezelésére is, mert e nélkül közfeladatát nem tudná ellátni. Elsősorban a felperes van abban a helyzetben, hogy jogi érdeke biztosítása céljából eldöntse, hogy bírósághoz fordul-e, vállalja-e, hogy azokat az adatokat, körülményeket, okiratokat a bíróság elé tárja, melyek alapján a bíróság érdemi döntést tud hozni. Ezzel a felperesnek fel kell vállalnia azt is, hogy az a személy, akit igényérvényesítésével peres eljárásba kényszerít, megismerhesse minden olyan adatát, amelyet a per eldöntése szempontjából lényegesnek gondol. Ugyanez vonatkozik az alperesi pozícióban lévő felekre is. Ha az alperes a védekezés körében a felperessel szemben

valamely adatot fel kíván használni, számolnia kell azzal, hogy azt a felperes teljes mértékben megismerheti. Így biztosítható ugyanis, hogy a felek az eljárásban egyenjogú félként vehessenek részt.

Bár a bíróságok tájékoztatása szerint általánosságban nem gyakorlat a kitakart részekkel történő iratbecsatolás, a természetes személyazonosító adatokon túlmenő személyes adatok kitakarhatóak – amennyiben azok kezelését nem törvény rendeli el, mint például az adóazonosító jel kezelését a Pp. 141. § (1) bekezdése, valamint a keresetlevél kötelező alaki kellékei közül a felek neve, lakóhelye, a felperes telefonszáma, faxszáma illetőleg e-mail címe. És bár az adóazonosító jel rögzítése időpontjában még bizonytalan, hogy mikor kerül sor a végrehajtási eljárásra, illetőleg egyáltalán sor kerül-e rá, tekintettel arra, hogy ezen adatkezelést törvény rendeli el, így az a jogalap szempontjából nem, kizárólag a célhoz kötöttség okán kifogásolható. A bírósági adatkezelésbe kerülő személyes adatok további köre már nem határozható meg, az esetenként és ügyenként változó, hiszen a fél a személyes meghallgatása során vagy a bizonyítási eljárás keretében további személyes adatokat is a bíróság tudomására hoz.

A Pp. 3. § (6) bekezdése alapján a bíróság köteles gondoskodni arról, hogy a felek minden, az eljárás során előterjesztett kérelmet, jognyilatkozatot, valamint a bírósághoz benyújtott okiratot megismerhessenek, és azokra – törvényben előírt időn belül – nyilatkozhassanak. Ez a rendelkezés a nemzetközi emberi jogi egyezményekben megfogalmazott tisztességes eljáráshoz való joggal és a bíróság előtti egyenlőség Alkotmányban is rögzített elvével áll összhangban, és a eljárásjogokban érvényesülő „*fegyveregyenlőség*” elvének felel meg. E rendelkezésből következik, hogy a fél főszabályként nem kérheti, hogy az általa közölt, illetve a bíróság adatkezelésébe került személyes adatainak a megismerése elől az ellenérdekű felet elzárja. Egyetértett azonban az adatvédelmi biztos azzal a véleménnyel, hogy magántitok, valamint levéltitok esetében is alkalmazandó a Pp. 119. § (2) bekezdése, azaz hogy a felek, az ügyész és a perben részt vevő egyéb személyek, valamint azok képviselői az eljárás során magántitkot illetőleg levéltitkot tartalmazó iratok esetében – a titok megtartásának kötelezettségét tartalmazó, írásba foglalt nyilatkozat megtétele mellett – az eljáró bíró által megállapított

rendben és szabályok szerint gyakorolhatják az iratbetekintési és másolatkészítési jogot.

Ami az Avtv. szempontjából adatkezelésnek minősül, az az eljárásjogi törvények és így a bíróságok szempontjából eljárási cselekmény. Tekintettel arra, hogy a bíróságok adatkezelését speciális eljárásjogi kódexek és ügyviteli jogszabályok tartalmazzák, szabályozzák, az adatvédelmi törvény rendelkezései nem alkalmazhatóak az eljárási kérdéskörben. A hasonló problémák csak úgy oldhatók meg, ha a jogalkotó törvényi szinten összhangot teremt a polgári perrendtartás és az adatvédelmi törvény között. Így rendelkezni kellene a hatásköri problémákról, valamint a polgári perben megjelenő személyes adatok kezelésének módjáról és garanciáiról. *(ABI-1770/2010/P)*

A bírósági eljárással kapcsolatos beadványok egy része olyan eljárási kérdéseket vet fel, amelyeket ugyan az eljárási szabályok szabályoznak, azokat azonban az érintettek személyes adataik védelme szempontjából sérelmesnek találják.

Ilyen beadvány volt, ahol a panaszos azt sérelmezte, hogy a bíró büntetőeljárás keretében, a sajtó jelenlétében olvasta fel a vádlottként jelen levő fiára vonatkozó elmeszakértői véleményt, illetve, hogy a sajtó a tárgyaláson készített felvételeket bemutatta.

A biztos állásfoglalásában kifejtette, hogy a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (Be.) a tárgyalás nyilvánosságát az eljárás alkotmányos védelme érdekében deklarálja. A bíróság a nyilvánosságot csak a Be.-ben meghatározott okokból, hivatalból, vagy az ügyész, a vádlott, a védő, a sértett, illetőleg a tanú indítványára zárhatja ki (zárt tárgyalás). Zárt tárgyalás elrendelése egy adott bírósági eljárás során olyan eljárási kérdés, melynek eldöntése a bíró hatáskörébe tartozik, azzal szemben jogorvoslattal az eljárási szabályok szerint lehet élni. Amennyiben az eljárás nyilvános tárgyaláson zajlik, nem sérti az érintett személyhez fűződő jogát, tehát nem jogellenes a bíró azon eljárása, hogy az eljárás során keletkezett, illetve beszerzett okiratokat, így a szakvéleményt is a Be.-ben szabályozott körben és módon a tárgyaláson felolvassa.

Az okiratok nyilvános tárgyaláson történő felolvasása azonban nem azonos az iratok nyilvánosságával. Büntetőeljárás iratainak

megismerését, az azokba való betekintést, illetve azokról másolat készítését a Be. szabályozza. A nyilvános tárgyaláson való részvétel nem jogosítja fel a hallgatót arra, hogy az ügy irataiba is betekintsen, azokról másolatot készítsen. A nyilvános tárgyalásról a sajtó tudósíthat, arról hang- és képfelvételt is készíthet. A tárgyaláson elhangzottakat, illetve a felvételeket azonban csak a tudósítás céljára használhatják fel. Ettől eltérő célra nem használhatja fel a felvételeket – tekintettel arra, hogy az abban szereplő adatok személyes adatok – sem az újságíró, sem más személy. A tudósítástól eltérő célra tehát nem használható fel az elmeszakértői véleményről a tárgyaláson készített jegyzet, hang- és képfelvétel sem. Ezen adatoknak a céltól eltérő felhasználása ugyanis (például az elmeszakértői vélemény nyilvánosságra hozatala) jogellenes adatkezelést valósítana meg, amely polgári jogi, illetve büntetőjogi következményeket is maga után vonhat. *(ABI-932/2010/P)*

Hasonló kérdésekkel foglalkozott az a beadvány, melyben azt sérelmezték, hogy egy büntetőeljárás során, nyílt tárgyaláson olvasta fel a bíró a vádlottról szóló orvosszakértői, elmeszakértői véleményt. A biztosi állásfoglalás szerint – amely az 58/1995. (IX. 15.) AB határozaton alapul – amennyiben az eljárás nyilvános tárgyaláson zajlik, nem sérti az érintett személyhez fűződő jogát, tehát nem jogellenes a bíró azon eljárása, hogy az eljárás során keletkezett, illetve beszerzett okiratokat a Be.-ben szabályozott körben és módon a tárgyaláson felolvassa. *(ABI-90/2010/P)*

Egy beadványban a panaszos azt sérelmezte, hogy a Miskolci Városi Bíróság az ügyében született jogerős határozatot – mely számos rá vonatkozó személyes és különleges adatot tartalmazott – megküldte a közel 300 sértettnek.

Az adatvédelmi biztos álláspontja szerint a Be. 262. § (1) bekezdése alapján a bíróság jogszerűen járt el, hiszen az ügydöntő határozatot az összes, ügyben érintett sértettel közölni kell. Továbbá adatvédelmi szempontból az sem kifogásolható, hogy a vádlott személyes adatait a bíróság nem takarta ki a kiküldött határozatokban, hiszen azok az ítélet szerves részét képezik. Kétségtelen ugyanakkor, hogy a határozat kézhezvételével az érintett személyek nagyszámú személyes adat birtokába jutnak. Az adatok jogszerű birtoklása azonban nem jár azok tetszőleges célokra történő felhasználásának lehetőségével, az ilyen módon

megszerzett adatokat az érintett személyek is csak az eredeti célnak megfelelően, kizárólag az adott büntetőeljáráshoz kötődően használhatják fel. Minden egyéb célú felhasználás, adattovábbítás jogszerűtlen. A hatályos jogszabályok alapján az eljárást jogellenesnek nem tekinthetjük, ugyanakkor az adatok közlése, különösen azok számára is tekintettel, önmagában felvet adatbiztonsági aggályokat.

A fentiekre tekintettel az adatvédelmi biztos egy korábbi ügy kapcsán levélben fordult az akkori igazságügyi és rendészeti miniszterhez arra kérve, hogy amennyiben lát olyan jogi, illetve technikai lehetőséget, amelynek révén az eljárási garanciák csorbulása nélkül van mód a nagyszámú személyt érintő eljárásokban a határozatoknak a fenti aggályokat kiküszöbölő közlésére, úgy a személyes adatok védelme érdekében működjön közre az adatbiztonság erősítését szolgáló megoldás megtalálásában. Válaszlevelében a miniszter arról tájékoztatta az adatvédelmi biztost, hogy véleménye szerint a hatályos jogszabályok kellő egyensúlyt biztosítanak az eljárási jogok gyakorlásának garantálása és az adatvédelem szempontjai között.

(ABI-662/2010/P)

A bíróság eljárását érintő beadványok legnagyobb része arra vonatkozik, hogy a bíróság milyen okiratokat, milyen adatokat kérhet más szervektől vagy személyektől, azokat milyen körben használhatja fel.

A Wizz Air Hungary Kft. jogi képviselője kereste meg az adatvédelmi biztost azzal a kérdéssel, hogy a cég köteles-e a bíróság azon végzésének eleget tenni, melyben a bíróság arra hívta fel, hogy bizonyítás foganatosítása céljából jelölje meg azon utasok nevét, akik a perbeli járatra vásároltak jegyet, és ezen utasok címét zárt borítékban továbbítsa a bíróságnak.

A biztosi állásfoglalás szerint a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (Pp.) 167. § (6) bekezdése értelmében a bíróság a bizonyító fél kérelmére az ellenfelet is kötelezheti a tanú nevének és idézhető címének a (3), illetve (4) bekezdésben meghatározott módon történő bejelentésére, ha a bizonyító fél valószínűsíti, hogy az általa nem ismert tanút az ellenfél ismeri vagy ismernie kell. Ebben az esetben a tanú személyi adatainak zárt kezelésére vonatkozó rendelkezéseket azzal az eltéréssel kell alkalmazni, hogy a tanú zártan kezelt személyi adatait a bizonyító fél sem ismerheti meg, és az adatok zártan történő keze-

lését a 172. § (4) bekezdésében meghatározott eseteken kívül csak akkor lehet megszüntetni, ha a bizonyító fél időközben egyéb úton megismerte a tanú személyi adatait.

A Pp. 192. § (1) bekezdése továbbá arról is rendelkezik, hogy a bíróságnál, más hatóságnál, közjegyzőnél vagy valamely szervezetnél lévő irat beszerzése iránt a fél kérelmére a bíróság intézkedik, ha az irat kiadását a fél közvetlenül nem kérheti. Az okirat megküldése csak akkor tagadható meg, ha az államtitkot vagy szolgálati titkot tartalmaz. Amennyiben a bíróság a Pp. 167. § (6) bekezdése alapján arra kötelezi a felet, hogy a lehetséges tanúk nevét és idézhető címét jelentse be, a félnek ebből ezen adatok továbbítására nézve világos kötelezettsége származik.

A személyes adatok védelme szempontjából azért sem kifogásolható az eljárás, mert a Pp. ebben az esetben külön szabályt állapít meg az adatok zártan történő kezelésére. A biztosítási álláspont szerint tehát az adatok továbbításának jogalapja egyértelmű, a Pp. törvényi szinten rendezi a személyes adatok továbbításának feltételeit. Mindezekre tekintettel az ügyben nem merült fel olyan körülmény, amelynek alapján a légitársaság jogszerűen megtagadhatná az adott járaton utazott személyek bíróság által kért adatainak kiadását. *(ABI-1882/2010/K)*

Egy ügyben azt kifogásolta a beadványozó, hogy a Magyar Telekom Nyrt. nem tesz eleget a bíróság azon megkeresésének, hogy közölje egy per alperesére vonatkozó előfizetői adatokat. Az adatvédelmi biztos tájékoztatta a beadványozót, hogy a Magyar Telekom Nyrt. beadványa alapján átfogó vizsgálat *(ügyiratszám: ABI-5438/2010/K)* van folyamatban, melynek célja annak megállapítása, hogy a hatályos jogszabályi rendelkezések alapján az elektronikus hírközlési szolgáltató a polgári bíróságok kérése esetén átadhatja-e az előfizetőre vonatkozó személyes adatokat. *(ABI-7918/2010/K)*

Egy beadványozó abban a kérdésben kérte az adatvédelmi biztos állásfoglalását, hogy a Pp. 141. § (1) bekezdésében a bíróság részére az adószám és az adóazonosító jel kezelésére adott törvényi felhatalmazás az adatvédelmi jogszabályi rendelkezések alapján megfelelőnek tekinthető-e.

A Pp. 141. § (1) bekezdése alkalmazásában a bíróság a jelen lévő felek meghallgatása alapján megállapítja azokat az adatokat is,

(természetes személy esetében születési hely, idő, anyja neve, lakóhely, munkahely, adóazonosító jel; gazdálkodó szervezet esetében székhely, nyilvántartási szám, adószám, a fizetési számla száma és a számlát vezető pénzforgalmi szolgáltató neve) amelyek a végrehajtási eljárásban az érdekelt azonosságának megállapításához szükségesek. A bíróság tehát az érdekelteknek nem a peres, hanem a végrehajtási eljárásban történő azonosíthatósága érdekében rögzítheti az adóazonosító jelet, valamint az adószámot.

Az Avtv. 5. §-ában rögzített, célhoz kötöttség követelménye alapján jogszerűnek fogadható el az adatkezelés akkor is, ha az az adatkezelő vagy az adatátvevő harmadik személy hivatalos feladatának gyakorlásához szükséges.

A bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. tv. (a továbbiakban: Vht.) 7. § (5) bekezdése értelmében a bíróság és a végrehajtó a végrehajtási eljárás során szükség esetén megkeresi az adóhatóságot a hozzá bejelentett pénzforgalmi számlaszámok közlése végett, továbbá a pénzforgalmi szolgáltatókat az adós náluk kezelt pénzüsszegeinek végrehajtás alá vonásához szükséges adatok (számlaszám) közlése végett.

Mivel az adóhatóság megkeresése során az adószám és az adóazonosító jel közlése szükséges, a biztosi álláspont szerint mind a bíróság, mind a végrehajtó a Vht. alapján törvényesen elfogadható céllal rendelkezik ezen adatok kezelésére, így a Pp. 141. § (1) bekezdésében foglaltak adatvédelmi szempontból nem kifogásolhatók. (ABI-1577/2010/K)

Számos beadvány érkezik az adatvédelmi biztoshoz arra vonatkozóan, hogy a bíróság eljárása során milyen okiratokat, adatokat használhatnak fel. Ezen belül is leginkább arra vonatkozóan érkeztek állásfoglalás kérések, hogy a jogszerűtlenül készült, személyes adatokat is tartalmazó hang- és képfelvételek, illetve jogszerűtlenül kezelt, személyes adatokat is tartalmazó iratok jogszerűen felhasználhatók-e a bíróságon. E kérdésben a bíróságok gyakorlata sem egységes. A Pécsi Ítéletábra – a Bírósági Döntések Tárának 2009/11. számában megjelent – korábbi ítélete hasonló kérdésben a következőket mondta ki:

„Márpedig a bírósági eljárásban az igazság érvényesülésének biztosítása közérdek és a bizonyítás ezt a célt szolgálja. Nem lehet ezért a hang-

felvétel felhasználását visszaélésnek tekinteni, ha a felvétel a felhasználójával szemben elkövetett jogsértéssel kapcsolatos bizonyítás érdekében történt. Nem hivatkozhat alanyi jogsértésre a fél, ha azzal egy hamis tényállást kíván érvényre juttatni.” (Pf. I. 20 081/2009/3.)

Egy beadványozót, kérdéseire válaszolva az adatvédelmi biztos – amellett, hogy tájékoztatást kapott arról, hogy a magyar bíróságok a szabad bizonyítás elve szerint járnak el, illetve, hogy a bírósági eljárás során kezelhető adatok körét az eljárási szabályok szabályozzák, ezért az eljárás során bírói mérlegelés tárgya, hogy milyen okirati bizonyítékokat használ fel a bíróság, milyen szakértői véleményt kér, illetve fogad el – tájékoztatta a jogszerűtlenül készült, vagy készített felvétel bíróságon történő felhasználásának gyakorlatáról:

A Legfelsőbb Bíróság EBH 2000.296 számú határozata egy büntetőeljárással kapcsolatosan elemzi a rejtett kamerával készített felvételek felhasználhatóságát, néhány megállapítása azonban általános érvényű a bizonyítási eljárások tekintetében. A határozat alapján a bizonyítási eszközök kiválasztása nem lehet öncélú, és nem akadályozhatja az igazság felderítését. Bizonyíték minden tény, amely a bűncselekmény elkövetésének, az elkövető személyének megállapításához és a büntetés helyes mértékének kiszabásához szükséges. Ebből következően a jogellenesen készített bizonyítási eszköz is felhasználható az eljárás során.

A bírói gyakorlat a polgári perekben arra utal, hogy a személyhez fűződő jogok megsértése megvalósulhat a képmás vagy hangfelvétel visszaéléssel történő elkészítésével. Ugyanakkor arra is irányutatást ad, hogy a képmás vagy hangfelvételnek bírósági vagy szabálysértési eljárásban bizonyítékként való előterjesztése felhasználásnak minősül, és a felhasználás tényének megállapítása szempontjából közömbös az, hogy a felvétel készítése a személyiségi jogok megsértésével történt. A bíróság vagy más hatóság előtt folyó eljárásban az igazság érvényesülésének biztosítása közérdek, és a bizonyítás ezt a célt szolgálja. Ezért nem lehet a felvétel felhasználását visszaélésnek tekinteni.

Az érintett személyes adatok védelméhez való jogát sértő módon, jogellenesen készített, vagy felhasznált bizonyítékok bírósági eljárásban a fentiek alapján felhasználhatók. A fél azonban, akinek a személyes adatok védelméhez való jogával, illetve személyhez fűződő jogával visszaéltek, az Avtv. 17. §-a alapján a

személyes adatok védelmével összefüggő jogainak megsértése miatt bírósághoz fordulhat. Lehetősége van továbbá arra is, hogy jogait a Ptk. alapján érvényesítse, személyhez fűződő jogai megsértése miatt. *(ABI-3006/2010/P)*

Természetesen senkit nem hatalmaz fel jogszabály arra, hogy valaminek az igazolására jogellenes eszközökhöz folyamodjon, netán büncselekményt kövessen el. Jogellenes adatkezelést valósít meg az, aki az érintett hozzájárulása nélkül, jogellenesen szerez meg, illetve kezel személyes adatot. Ugyancsak jogellenes adatkezelést valósít meg az, aki a jogszerűen szerzett adatot jogellenesen – céltól eltérően, vagy megváltoztatva – használja fel. Az érintett ez esetben az Avtv. 17 §-a alapján fordulhat bírósághoz, mely bírósági eljárás független az adat megszerzéseinek körülményei (például büncselekmény útján) miatt indított eljárástól. *(ABI-5755/2010/P)*

Az adatvédelmi biztos a beadványozó azon kérdésére adott állásfoglalásában, hogy egy lakásszövetkezet küldöttgyűlésén az érintettek hozzájárulása nélkül lehet-e hangfelvételt készíteni, és azt bizonyítás céljából a bírósági eljárásban felhasználni, az alábbiakat fejtette ki: kivételesen nincs szükség az érintett előzetes hozzájárulására, ha a hangfelvétel elkészítésére vagy felhasználására közvetlenül fenyegető vagy már bekövetkezett jogsértés bizonyítása érdekében, közérdekből vagy jogos magánérdekből kerül sor, feltéve, hogy a hangfelvétel elkészítése nem okoz a bizonyítani kívánt jogsértéshez képest aránytalan jogsérelmet és a felhasználása nem visszaélésszerű. *(ABI-2243/2010/K)*

A beadványok egy részében a bírósági eljárás során keletkezett iratok megismerhetőségével kapcsolatban kérnek a beadványozók állásfoglalást. Más részükben a bíróság ügyvitelét, ügyiratkezelését sérelmezik. Ezekre legtöbbször az eljárási szabályok választ adnak, néhány esetben azonban az adatvédelmi biztos szükségesnek látta az egységes joggyakorlat kialakítása érdekében állásfoglalás kiadását.

Egy panaszos a bíróságon eljáró bírósági titkár eljárásának jogszerűségét kérdőjelezte meg a tekintetben, hogy jogszerűen vette-e fel az ellenérdekű felek jelenlétében a személyes adatait.

A biztosi állásfoglalás szerint a bírósági titkár az eljárás során a bíróságra vonatkozó szabályok szerint köteles eljárni. A kereset benyújtását követően köteles ezért, ha annak feltételei fennáll-

nak, költségmentességet engedélyezni. Ehhez formanyomtatványokat kell kitölteni, amelyek tartalmazzák a fél személyes adatait, valamint vagyoni körülményeit. Nem jár el tehát jogszerűtlenül a bírósági titkár akkor, ha a per megkezdése előtt a költségmentesség engedélyezéséhez az érintett személy adatait feljegyzi. A személyes adatok védelme szempontjából ugyanakkor aggályos, hogy az adatok felvételénél az ügy más érintettjei is jelen voltak, bár a költségmentességre, illetékfeljegyzésre, stb. vonatkozó adatokat, iratokat az ügyben érintett felek a Pp. iratbetekintésre vonatkozó szabályi szerint egyébként megismerhetik. *(ABI-903/2010/P)*

A bíróság irat-betekintési gyakorlatát kifogásolták több beadványban. Mind a polgári, mind a büntető eljárásjog szabályozza a jogi képviselő irat-betekintési jogát, amennyiben a képviselő képviseleti jogosultságát megfelelően igazolja. Szintén az eljárási szabályok körébe tartozik az iratok megismerésének módja. A postai úton történő adatkérés biztosítása jogilag nem kifogásolható, az e-mailben történő adatkérés azonban, mivel így a jogosult személye nem, vagy nehezen azonosítható, aggályos lehet. *(ABI-1257/2010/P)*

Egyre többször fordul elő, hogy bíróságok, bírák fordulnak az adatvédelmi biztoshoz állásfoglalásért, illetve, hogy a bíróság megkeresése ügyében, a megkeresett szerv fordul az adatvédelmi biztoshoz.

A Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Kar dékánja egy beadványában az ügyben kért állásfoglalást hogy nem ütközik-e adatvédelmi szabályokba a Fővárosi Bíróság által kért adatszolgáltatás teljesítése. A bíróság a polgári perben az alperesi képviselő javaslatára a 2004-ben vizsgázott olyan hallgatók adatainak kiadását kérte, akiknek a hallgatói jogviszonya már megszűnt.

A biztosi válasz szerint a Pp. 192. § (1) és (2) bekezdése alapján bíróság megkeresésére az adatkezelő csak akkor tagadhatja meg az adatszolgáltatást, ha az minősített adatot tartalmaz. Bíróság adatszolgáltatásra vonatkozó megkeresése esetén tehát az adatkezelő nem mérlegelhet, annak eldöntése, hogy a kért adatok az eljárás szempontjából relevánsak-e, a bíróság hatáskörébe tartozik. *(ABI-2315/2010/K)*

A Fővárosi Bíróság elnöke az ügyben kért állásfoglalást, hogy a Fővárosi Bíróság köteles-e az egyes országgyűlési bizottságok rendelkezésére bocsátani a kért bírósági jegyzőkönyveket és határozatokat.

Az adatvédelmi biztos válaszában emlékeztetett arra, hogy a vizsgálóbizottságok által kezelhető személyes adatok kérdésével már az országgyűlési képviselők vagyoni helyzetét vizsgáló bizottság létrehozásáról szóló 103/2000. (XII. 20.) számú OGY határozat vizsgálatát követően 2001 márciusában kiadott adatvédelmi biztosi állásfoglalásban is foglalkozott. A 2002 augusztusában kiadott adatvédelmi biztosi ajánlás, amely az országgyűlési vizsgálóbizottságok – különösen a 41/2002. (VII. 12.) OGY határozattal létrehozott, a rendszerváltás utáni első, szabadon választott Magyar Országgyűlés megalakulását követően kormányzati politikai szerepet betöltő személyeknek az előző politikai rendszer állambiztonsági tevékenységében való részvételének tényeit és körülményeit vizsgáló bizottság – adatkezelésére vonatkozott, a korábbi állásfoglalás megállapításait is magába foglalva vizsgálta – többek között – azt a kérdést, hogy van-e a bizottságnak a személyes adatok kezelésére vonatkozó felhatalmazása. Az ajánlásban az adatvédelmi biztos kezdeményezte, hogy a jogalkotó az információs önrendelkezési jog védelme érdekében törvényben állapítsa meg a vizsgálóbizottságok tekintetében a személyes adatok kezelésére vonatkozó szabályokat. Az Alkotmánybíróság 50/2003. (XI. 5.) AB határozatában megállapította, hogy az Országgyűlés mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenességet idézett elő azzal, hogy nem szabályozta törvényben az Alkotmány 21. § (2) és (3) bekezdésének megfelelően az Országgyűlés állandó és ideiglenes bizottságai vizsgálati tevékenységének rendjét, és nem teremtette meg az országgyűlési bizottsági vizsgálatok hatékonyságának törvényi feltételeit. A mulasztás orvoslására az Alkotmánybíróság 2004. március 31-ét jelölte meg határidőnek.

Az Országgyűlés azonban a mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenességet a mai napig nem szüntette meg, így nem hozott olyan törvényt, amely az Országgyűlés állandó és ideiglenes bizottságai vizsgálati tevékenységének rendjét szabályozná.

Mivel az országgyűlési bizottságok vizsgálati tevékenységét, azon belül a bizottságok személyes adatok kezelésére vonatkozó felhatalmazását szabályozó jogi norma nem szüntette meg, a

jogszabályi ellentét továbbra is fennáll. Az adatvédelmi biztosnak nem feladata, hogy a két hatalmi ág között fennálló, törvényalkotási hiányszókból adódó jogszabályi ellentétet feloldja, különös tekintettel arra, hogy a kérdésben az Alkotmánybíróság a mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenességet már megállapította. *(ABI-5233/2010/K)*

A Szegedi Ítéltábla elnökhelyettese a büntető- és a polgári perekről szóló sajtóbeszámolókhöz kapcsolódó adatvédelmi kérdésekben kérte az adatvédelmi biztos állásfoglalását. Kérdéseinek lényege abban állt, hogy a bírósági eljárás egyes szakaszaiban mikor hozható nyilvánosságra a vádlott teljes neve, illetve polgári perekben a magánszemélyek teljes nevével adható-e tájékoztatás.

A bűnügyi és igazságügyi tájékoztatásról szóló 10/1986. (IX.1.) számú IM-BM együttes rendelet (Rendelet) hatályon kívül helyezésével megszűnt a vádlottak, illetve polgári perekben a peres felek nevének nyilvánosságával kapcsolatos, az eljárási törvényeken kívüli jogszabályi szintű szabályozás. Mivel a Rendelet helyébe nem lépett más szabályozás, ezért ha nem is normatív tartalommal, de ajánlás jelleggel az adatvédelmi biztos követendőnek tartja a kiskorú személyre vonatkozó információk fokozott védelmét (a kiskorú személy családi neve csak kezdőbetűvel jelölhető, a róla készült kép- vagy hangfelvétel pedig csak olyan módon közölhető, hogy a kiskorú ne legyen azonosítható), hiszen ez kifejezetten a magánszféra védelmét szolgálja.

Az ítélezési tevékenység nyilvánosságát biztosító szabályokból a teljes átláthatóság elve bontakozik ki, a törvényben meghatározott kivételekkel. A személyes adatok védelmére vonatkozó szabályozás emellett a nyilvánosság kógens kizárására épül, törvényben meghatározott kivételekkel.

A kérdés megítélésekor hatályos sajtótörvény 5. §-a szerint a sajtó – az érdekeltek hozzájárulása nélkül is – tájékoztatást adhat az állami szervek, a gazdálkodó szervezetek, a társadalmi szervezetek és az egyesületek, valamint ezek bizottságai nyilvános üléséről, továbbá a bíróságok nyilvános tárgyalásairól. E szabály két eleme külön is kiemelendő: az egyik a felsorolt szereplők átlátható működéséhez fűződő vitathatatlan közérdek, a másik pedig a nyilvánosság hagyományos értelemben vett biztosítása, tehát az újságíró személyesen megjelenhet az ülésen, és arról

tájékoztatathatja a nyilvánosságot. Fontos azt is kiemelni, hogy ez a szabály nem kíván a felsorolt szervezetektől aktivitást, tehát ez egyfajta passzív nyilvánosságot feltételez. Abban az esetben tehát, amikor a sajtó képviselője az említett törvényi felhatalmazás birtokában számol be a nyilvános tárgyalásról, a bíróság közreműködésére nincsen szükség.

A peres felek, továbbá a terhelt nevének nyilvánosságát vizsgálva elemeznünk kell egyrészt azt az esetet, amikor a bíróságtól függetlenül jogszerűen a sajtó tudomására jutnak, vagy nyilvánosságra kerülnek az eljárásra vonatkozó információk, és erre nézve kérnek megerősítést a bíróságtól, másrészt az olyan eseteket, amikor a sajtó érdeklődő munkatársa nem tudja a fél, terhelt nevét, de az ügy lényegét ismeri, és konkrét esetben kér felvilágosítást a bíróságtól.

Az első esetben a sajtó munkatársa a bíróságtól azt kérheti, hogy erősítse meg a nyilvánosságra került értesülést. Amennyiben a nyilvánosság kizárása nélkül tárgyalják az ügyet, nem aggályos a peres fél, illetve terhelt nevének megerősítése. A második esetben, tehát olyan ügyekben, amelyekről a sajtónak tudomása van, a bíróság a nyilvános tárgyalás időpontjáról tájékoztatást adhat. Nem támogatható azonban, hogy polgári ügyekben az érintett magánszemélyek nevét a bíróság kiadja, ilyenkor a tárgyalás nyilvánossága teremti meg a közvélemény tájékoztatásának jogszerű keretét, tehát a sajtó beszámolhat a bíróság nyilvános tárgyalásáról, a peres felek nevééről is, amennyiben az ügy bemutatásához elengedhetetlenül szükséges. A polgári peres ügyekben mindazonáltal a felek neve főszabály szerint nem ismerhető meg a nyilvánosság számára.

Büntető ügyekben osztja az adatvédelmi biztos azt a korábban kialakított álláspontot, amely szerint nem kifogásolható, ha a sajtó feltünteti a terhelt teljes nevét a híradásokban a vádirat benyújtását követően. A sajtónak azonban a bíróság nem köteles valamennyi vádemelésről beszámolni, csupán azokban az esetekben, amikor a sajtó képviselője azonosítani tudja az ügyet, és körül tudja írni, hogy melyik eljárásról érdeklődik. Az ilyen jellegű tájékoztatás értelemszerűen csak kivételes lehet.

A tárgyalási jegyzék hozzáférhetőségével kapcsolatban szükségesnek tartotta az adatvédelmi biztos a nyilvánosság körének kérdését vizsgálni. Figyelemre méltó a BÜSZ 19. § (3) bekezdé-

sének rendelkezése ebben a tekintetben, amely szerint a *„tárgyalási jegyzék egy példányát a tárgyalások megkezdése előtt a tárgyalóterem ajtajára ki kell függeszteni”*. Nem rendelkezik tehát arról, hogy milyen időtartamban kell azt hozzáférhetővé tenni. A kifüggesztésről szóló említett rendelkezés nyilvánvalóan a bíróság épületén belüli eligazodást szolgálja, és nem tévesztendő össze a világhálón történő nyilvánosságra hozatallal.

Amint arra az Európai Közösségek Bíróságának vonatkozó határozata is rámutat, a jogszerűen nyilvánosságra kerülő adat is érinti a személyes adatokra vonatkozó szabályok védelmét (Tietosuoja-valtuutettu v. Satakunnan Markkinapörssi Oy, Satamedia Oy, C-73/07). A személyes adatok oltalmán keresztül a magánszféra védelemben részesül még akkor is, ha az adat a nyilvánosság elé került, vagy közelebbről meg nem határozható számú személy számára ismertté vált, válhatott. A magánszféra védelme szempontjából helytelen az a gyakorlat, amely a tárgyalási jegyzékekben foglalt adatok minden szelekció nélküli, teljes nyilvánosságát eredményezné. Ennek megfelelően a tárgyalási jegyzék a bíróság épületén belül megismerhető, de azon kívül nem. (Az adatvédelmi biztos hasonlóan foglalt állást korábban a 79/A/2002-es számú ügyben.)

Ugyanezen állásfoglalásában a biztos kifejtette, hogy a nyilvánosság korlátozását érintő említett megfontolások nem vonatkoznak az állami vagy önkormányzati feladatot, valamint jogszabályban meghatározott egyéb közfeladatot ellátó szerv vagy személy feladatkörébe tartozó ügyeket érintő eljárásokra, hiszen az ilyen ügyekkel összefüggő adatok nem esnek a személyes adatok védelme alá. Mivel az említett adatkör a közérdekű adatok, illetőleg a közérdekből nyilvános adatok kategóriájába tartozik, az előzetes bírósági tájékoztatás nem kifogásolható.

Külön kell kitérni az Avtv. 19. § (1) bekezdésében meghatározott szervek feladat- és hatáskörében eljáró személy feladatkörével összefüggő adatainak nyilvánosságára (Avtv. 19. § (4) bekezdés). Amennyiben az adott személy a pernek az idézett szabályban megfogalmazott minőségében kifejtett magatartása révén válik résztvevőjévé (vádolt vagy peres fél), és a folyamatban lévő per tárgya (akár büntető, akár polgári) ezen adatkörbe tartozik, úgy e személyek neve az Avtv. III. fejezetében foglaltaknak megfelelően, a közérdekű adatok megismerésére vonatkozó

szabályok alapján bárki számára hozzáférhető. *(ABI-1910/2010/K)*

A bíróságok adatkezeléséhez kapcsolódnak a bírósági végrehajtók adatkezelésével összefüggő beadványok. Egy követeléskezelő cég eljárásával kapcsolatos beadvány vizsgálata során az adatvédelmi biztos kifejtette, hogy amennyiben az érintett személyes adatait a követeléskezelő cég – fenyegetésének megfelelően – nyilvánosságra hozza, úgy eljárása törvénytelen. *(ABI-1979/2010/P)*

Egy beadványozó azt kifogásolta, hogy a Magyar Bírósági Végrehajtói Kamara nem teljesítette az önálló bírósági végrehajtók és a tartós helyettesek nevére, valamint az általuk kezelt letéti számlák számára vonatkozó adatkérését.

Az adatvédelmi biztos a Magyar Bírósági Kamarával folytatott egyeztetés után arra az álláspontra helyezkedett, hogy a kamara a bírósági végrehajtásról szóló törvény alapján jogszerűen kezeli a tagok (végrehajtók) azon személyes adatait, amelyeket a törvény a névjegyzék tartalmaként felsorol. Ugyan a bírósági végrehajtásról szóló törvény nem rendelkezik a névjegyzék adatainak, illetve egyes elemeinek nyilvánosságra hozataláról, mivel a bírósági végrehajtók közfeladatot ellátó személyek, az Avtv. 19. § (4) bekezdése szerint a feladatkörükkel összefüggő személyes adataik közérdekből nyilvánosak. A végrehajtók, a helyettesek, illetve a jelöltek nevének és elérhetőségeinek a kamara honlapján történő nyilvánosságra hozatala ezért nem jogellenes. A névjegyzék olyan adatai azonban, amelyek nem szorosan a végrehajtó tevékenységéhez kapcsolódnak, mint például születési helye, ideje, iskolai végzettséget tanúsító okirat minősítése, stb. nem közérdekből nyilvános adatok. A végrehajtói letéti számla (számlák) száma, a számlát vezető hitelintézet neve ugyan a végrehajtó tevékenységéhez kapcsolódó adatok, azonban a törvény szabályozza, hogy azokat hol, milyen formában kell megjeleníteni, illetve feltüntetni.

A bírósági végrehajtásról szóló törvény hiányossága, hogy nem rendelkezik arról, hogy a névjegyzék mely adatai nyilvánosak. Ezért a jogalkalmazó feladata marad annak meghatározása, hogy a névjegyzék mely adatai függnek össze a végrehajtó feladatkörével, és ebből következően mely adatok minősülnek közérdekből nyilvános adatnak. *(ABI-3053/2010/P)*

Oktatásügy

Az idei évben az oktatási intézmények adatkezelését érintő panaszok száma nem változott. Az elmúlt évekhez hasonlóan az oktatási szereplők adatkezelésével kapcsolatos beadványoknál folytatódott az a tendencia, hogy a kifogásolt adatkezelések jelentős része az informatikai eszközök nem megfelelő alkalmazásából adódott.

Továbbra is sok beadvány érkezett oktatási intézményekbe telepített kamerarendszerek, biometrikus beléptető rendszerek véleményezéséről. Egy oktatási intézmény vezetője a tervezett ujjlenyomatos beléptető rendszerrel kapcsolatban kérte az adatvédelmi biztos állásfoglalását. A beadvány szerint az ujjlenyomat azonosításon alapuló (biometrikus) beléptető rendszer kiépítésének célja az illetéktelen személyek bejövételének megakadályozása, valamint a vagyonvédelem.

Az adatvédelmi biztos álláspontja szerint a célhoz kötött adatkezelés elvéből, továbbá az adatminimalizálás követelményéből fakadóan több, azonos célú adatkezelés közül azt kell alkalmazni, amely kevésbé korlátozza az érintett személyes adatainak védelméhez fűződő jogait. Az intézmény által megjelölt célok kevesebb és minőségében más személyes adatok alapján is megvalósíthatók. Az adatvédelmi biztos különösen azt tartotta aggasztónak az alkotmányos követelmények szempontjából, hogy kiskorú, korlátozottan cselekvőképes gyermekektől a közoktatási intézménybe való belépéskor rögtön biometrikus azonosítót vesznek.

A személyes adatok kezelése csak olyan helyzetben indokolt, amelyben az elérni kívánt célok megvalósulása más, alternatív, személyes adatkezelést nem igénylő intézkedéssel, rendszerrel nem biztosítható. Az intézmény által elérni kívánt célok – többek között – a biometrikus azonosítást kiváltó, vonalkódos azonosítással vagy sorszámmal ellátott mágneses beléptető kártya alkalmazásával, vagy más módon is elérhető, illetve intézményi szabályzatok kialakításával is biztosíthatók. *(ABI-1454/2010/K)*

Ugyancsak biometrikus adatok kezelése merült fel az adatvédelmi biztos másik vizsgálata során is. A biztos tudomására jutott, hogy több nemzetközi vizsga esetében a vizsgaszervező a jelentkezők fényképes azonosító igazolványa megtekintése mellett a helyszínen a vizsgázókról fényképet készített, az aláírásukat digitalizáló táblával, jobb mutatóujjuk

lenyomatát pedig ujjlenyomat-olvasóval rögzítette. Az adatszolgáltatás megtagadása esetén vizsgát nem lehet tenni. A vizsgára való internetes jelentkezéskor és a vizsgadíj befizetésekor a vizsgázók a fenti adatkezelésről nem kaptak megfelelő tájékoztatást. A vizsga megkezdésekor a vizsgázóknak egy angol nyelvű hozzájáruló nyilatkozatot kell aláírni, amelyben mindössze az adatkezelés tényéről volt tájékoztatás.

Az ügyben az adatvédelmi biztos hivatalból vizsgálatot indított, amely során megállapította, hogy az érintetteknek adott tájékoztatás nem megfelelő, hiszen arra nem a vizsgára történő jelentkezést megelőzően került sor, és a vizsgázókat nem tájékoztatták az adatkezelés céljáról, jogalapjáról, időtartamáról, az adatfeldolgozó nevééről, címéről (székhelyéről) és az adatkezeléssel összefüggő tevékenységéről, továbbá arról sem, kik és milyen célból kapják vagy kapták meg az adatokat. Elmaradt a tájékoztatás az érintettek jogairól és jogaik érvényesítésének módjáról is.

Az adatvédelmi biztos megfelelő tájékoztatás mellett is különleges esetekben tartja elfogadhatónak a biometrikus adatok felvételét és kezelését. Más hasonló nemzetközi vizsgák esetében nem kezelnek biometrikus adatokat, valamint a vizsgaközpont sem minden vizsgánál követte meg a biometrikus adatok megadását.

A biometrikus adatok személyhez kötése az első alkalommal fényképes személyazonosító okmányokkal történik, ezért nem nyilvánvaló a biometrikus adatok felvételének és tárolásának szükségessége, hiszen ha a vizsgázó az első alkalommal hamis igazolványt mutat be, a továbbiakban ő már – a biometrikus eszközök ellenére is – hamis személyazonossággal rendelkezik.

A személyazonosítás módját a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló 1992. évi LXVI. törvény szabályozza, melynek 29. §-a értelmében a személyazonosító igazolvány olyan hatósági igazolvány, mely a polgár személyazonosságát és meghatározott adatait közhitelűen igazolja. A polgár személyazonosságát – a személyazonosító igazolványon túl – az érvényes útlevél vagy a kártyaformátumú vezetői engedély igazolja. Tehát a fenti igazolványok közhitelűek, így ellenkező bizonyításig el kell fogadni azokat a személyazonosság igazolására.

Tekintettel arra, hogy az ügyben az adatvédelmi biztos nemzeti vizsgálatot folytat, egyelőre jogellenes adatkezelés megszüntetésére irányuló határozatot nem hozott, de javasolta a vizsgaszervezőnek, hogy vizsgálja felül valóban szükséges-e biometrikus adatok kezelése a vizsgák lebonyolításához.
(ABI-926/2010/H)

A modern informatikai eszközök nemcsak a beléptető rendszerek és a személyazonosítás terén vethetnek fel adatvédelmi aggályokat, hanem akár a felsőoktatási tandíj internetes befizetésének kötelezővé tétele is vezethet adatvédelmi kérdésekhez. Több hallgató is panasszal fordult az adatvédelmi biztoshoz, amelyben arra hívták fel a figyelmet, hogy egy felsőoktatási intézmény kötelezővé tette a tandíj internetes, bankkártyával történő befizetését, ami adatvédelmi problémát vethet fel az olyan diákok esetében, akik nem rendelkeznek bankkártyával, ezért a más kártyájával történő befizetés esetén vagy a saját adataikat kell a kártyabirtokos tudomására hozniuk, vagy a kártyabirtokos adatait kell kezelniük. Kérdésként fogalmazódott meg továbbá, hogy biztonságos-e a kártyaadatokat internetes tranzakció során az egyetem tudomására hozni.

Az ügyben eljárva az adatvédelmi biztos megkereste az egyetem rektorát, részletes tájékoztatást és állásfoglalást kérve az adatkezelés körülményeivel kapcsolatban. A rektor válaszából kiderült, hogy a rendszer technikai hátterét egy bank által kifejlesztett banki felület biztosítja, így a befizetés folyamata lényegében azonos az internetes vásárlás folyamatával. A befizetést a Neptun rendszer felületén lehet kezdeményezni, azonban a Neptun a bankkártya adatok megadása előtt átirányítja a felhasználó internetböngészőjét a bank internetes rendszerének felhasználói felületére. A felhasználó tehát nem az egyetem, hanem közvetlenül a pénzügyi lebonyolítást végző bank számára adja meg a bankkártya számát, lejáratát és CVC kódját. A tranzakció végén a bank opcionálisan visszairányítja a felhasználó böngészőjét a Neptun rendszerbe. A befizetés során nem az egyetem, hanem a bank kezeli a kártyaadatokat, amelyeket tehát nem kell megadni az egyetem számára. Ha a felhasználó egyébként betartja azokat a biztonsági rendszabályokat, amelyek minden internetfelhasználó számára ajánlottak (például vírusvédelem, tűzfal, óvatosság az e-mailben kapott linkekkel

szemben stb.), akkor az internetes befizetés biztonságosnak tekinthető.

Ami a befizetés egyéb módjainak lehetővé tételét illeti, az egyetem rektora szerint indokolt esetben, kérelemre a jövőben is biztosítják az átutalás és a csekken történő befizetés lehetőségét is.

A rektor válaszát az adatvédelmi biztos elfogadta azzal, hogy az egyetem az egyéb befizetési módra vonatkozó igények teljesítését ne kivételes, átmeneti engedményként biztosítsa, hanem a személyes adatok védelméhez fűződő jogból fakadó jogosultság gyakorlásának lehetővé tételeként, amennyiben a diák adatvédelmi okra hivatkozik. *(ABJ-670/ 2010/K)*

A felsőoktatási intézmények több esetben indokolatlanul sok személyes adatot gyűjtenek hallgatóikról. Beadványában egy hallgató azzal kapcsolatban tett panaszt, hogy egy felsőoktatási intézmény a hallgatók vizsgahalasztási kérelméhez olyan orvosi igazolást követel, amely tartalmazza a hallgató betegségének BNO kódját is.

Az ügyben az adatvédelmi biztos vizsgálatot folytatott, amelynek során megkereste az egyetem rektorát, hogy tájékoztassa az adatkezelés jogalapjáról, céljáról, és hogy miért tartja szükségesnek a hallgatók igazolási kérelmén különleges személyes adatnak, a hallgató betegsége BNO kódjának feltüntetését.

A rektor válaszában arról számolt be, hogy az egyetem tanulmányi és vizsgaszabályzatának melléklete tartalmazza a vizsgahalasztáshoz elfogadható orvosi igazolás megkövetelt tartalmi elemeit. A melléklet szerinti orvosi igazolás megegyezik a házi-orvosi, házi gyermekorvosi és fogorvosi tevékenységről szóló 4/2000. (II. 25.) EüM rendelet I. számú mellékletében meghatározott A.3510-64 formanyomtatvánnyal.

Az említett formanyomtatvány az alábbi adatokat tartalmazza: a beteg neve, születési ideje, taj-száma, anyja neve, lakcíme, a beutaló kódja, a naplósám, a kórisme, a kiállítás kelte, a kiállító orvos aláírása és pecsétje. Tehát nem írja elő, hogy az igazolási formanyomtatványon a BNO kódot kötelező feltüntetni, a gyakorlat során azonban az orvos a kórisme rovatban vagy a betegség latin nyelvű megnevezését, vagy a BNO kódját tünteti fel.

Az egészségügyi és a hozzájuk kapcsolódó személyes adatok kezeléséről és védelméről szóló 1997. évi XLVII. törvény kimerítő felsorolásban meghatározza, hogy egészségügyi adatokat ki és milyen célból kezelhet. E törvény nem ad felhatalmazást arra, hogy az egyetem hallgatója bármely egészségügyi adatát kezelje. Arról azonban nem rendelkezik jogszabály, hogy az orvos az egyetemi hallgatók betegségét kizárólag az A.3510.64 formanyomtatványon igazolhatja.

Személyes adatot kezelni, feldolgozni csak pontosan meghatározott és jogszerű célra szabad. Az adatkezelésnek minden szakaszában meg kell felelnie a rögzített célnak. Csak a cél eléréséhez elengedhetetlenül szükséges, és olyan személyes adat kezelhető, amely alkalmas a cél elérésére.

A vizsgahalasztás engedélyezése céljából az egyetem nem jogosult megismerni a hallgató betegségét, mert egyrészt arra nincs törvényi felhatalmazása, másrészt a cél eléréséhez nem nélkülözhetetlen a BNO kód, illetve a kórisme ismerete. Az adatkezelés céljának eléréséhez elegendő, ha az orvos hitelesen tanúsítja, hogy a hallgató egészségi állapota nem teszi lehetővé a vizsgán való megjelenést. Az orvosi igazolás hitelessége pedig az orvos aláírásából, bélyegzőjéből, valamint a naplószámból megállapítható.

Mindezek értelmében az adatvédelmi biztos felszólította az egyetem rektorát, hogy változtassanak a vizsgahalasztási kérelmek elbírálására irányadó szabályzaton, és a jövőben ne írják elő sem a BNO kód, sem a kórisme kötelező feltüntetését az orvosi igazoláson. A biztos kérte továbbá, hogy az egyetem által kezelt BNO kódot, kórismét tartalmazó orvosi igazolásokat semmisítsék meg. *(ABI-522/2010/K)*

Hasonlóan az indokolatlanul bekért adatok mennyiségét kifogásolta egy hallgató a panaszában, amelyben aggályosnak tartotta, hogy egyetemi szociális ösztöndíj pályázat elbírálásához a szülők jövedelem igazolásán túl az egyetem még a szülők bankszámla kivonatát is elkérte.

Az adatvédelmi biztos tájékoztatta a panaszost, hogy a felsőoktatásról szóló 2005. évi CXXXIX. törvény 2. számú mellékletének 1/B. pontja tartalmazza az egyetem által nyilvántartható hallgatói adatokat. A felsőoktatási intézmény a hallgatói adatok között e melléklet be) pontja szerint kezelheti a hallgatói juttatások, a jut-

tatásokra való jogosultság elbírálásához szükséges adatokat (szociális helyzet, szülők adatai, tartásra vonatkozó adatok).

A felsőoktatásban részt vevő hallgatók juttatásairól és az általuk fizetendő egyes térítésekről szóló 51/2007. (III. 26.) Korm. rendelet 16. §-a alapján a rendszeres szociális ösztöndíj a hallgató szociális helyzete alapján – az intézményi térítési és juttatási szabályzatban rögzített eljárási rend és elvek szerint – egy képzési időszakra biztosított, havonta folyósított juttatás. A felsőoktatási intézmények tehát a saját térítési és juttatási szabályzatukban rögzített eljárási rend alapján bonyolítják a szociális ösztöndíj pályáztatást.

Annak megítélése, mi tekinthető szükséges és elégséges adatkörnek egy pályáztatásnál, a pályázat tárgya dönti el. Az igényelt adatoknak arányban kell állniuk az elérni kívánt céllal, azaz jelen esetben azzal, hogy valóban az arra rászoruló hallgató részesülhessen szociális ösztöndíjban. A szülők bankszámlakivonatán szereplő adatok az érintettek személyes adatai, amelyek között számos olyan információ található (például. vásárlási szokások, pénzfelvétel helye), amely a hallgató szociális ösztöndíj pályázata elbírálásához nem szükségesek. Ezen személyes adatok vonatkozásában az egyetem adatkezelése nem felel meg az Avtv. célhoz kötöttségi szabályának. A releváns adatkör, például a rendszeres jóváírások összege, olyan módon is az egyetem tudomására hozható, hogy a szülők a számlavezető bankjuktól külön igazolást kérnek saját számlájuk forgalmáról.

(ABI-4575/2010/K)

Egy szülő fordult az adatvédelmi biztoshoz, mert gyermekének az oktatási intézményben bekövetkezett haláláról, valamint annak feltételezett okairól a gimnázium újságcikkét tett közzé egy helyi lapban.

Amint azt az *egészségügyről* szóló fejezetben bemutattuk, jogszabályi felhatalmazás, illetve a szülők jóváhagyása hiányában a helyi újságban, valamint az iskolai rádióban a tanuló halálának okára vonatkozó, és a valóságot nem fedő közzététel az oktatási intézmény, illetve a közzétételt elrendelő személy súlyos jogellenes magatartásának minősül. *(ABI-1239/2010/P)*

Több panaszos beadvánnyal fordult az adatvédelmi biztoshoz, amelyben egy egyetem elektronikus alapokra épülő új iktatási rend-

szerének adatkezelését kifogásolták. A beadványok, illetve megjelent újságcikkek alapján az adatvédelmi biztos megállapította, hogy az egyetem az új iktatási rendszerben a kimenő és a bejövő leveleket beszkenneli és tárolja, tekintet nélkül arra, hogy a küldemény tartalma magán vagy hivatalos jellegű. Továbbá az egyetem oktatóinak és dolgozóinak egy nyilatkozatot is alá kellett írniuk, amellyel az egyetem címére, de saját nevükre érkező magánjellegű levelek felbontásához hozzájárultak.

Az ügyben az adatvédelmi biztos vizsgálatot indított, amelyben megkereste az egyetem rektorát az említett adatkezeléssel kapcsolatban. A rektor tájékoztatta a biztost arról, hogy az egyetemes, tanúsított iratkezelő rendszer bevezetését jogszabály írta elő az egyetem számára, a rendszer bevezetésével párhuzamosan megvalósított iratkezelési reformot pedig a központi költségvetési források hatékonyabb felhasználása tette indokolttá, az intézkedések egyik fő célja az egyetemen a dolgozók részéről történő jelentős mértékű magánlevelezés visszaszorítása, megszüntetése volt.

Az adatvédelmi biztos megkeresésére azonban az egyetem módosította iratkezelési szabályzatát, amely szerint ezután az egyetem címére érkező, névre és „s.k. felbontásra” szóló, valamint a névre szóló és megállapíthatóan magánjellegű levelek bontásához való hozzájárulás önkéntes és indoklás nélkül visszavonható. Nyilatkozat hiányában pedig felbontás nélkül továbbítják a címzett szervezeti egysége alapján illetékes postázóba azokat a küldeményeket, amelyek „s.k. felbontásra” szólnak, valamint, amelyek névre szólóak és megállapíthatóan magánjellegűek. A magánjellegű küldemények érkeztetés nélkül kerülnek továbbításra a címzetthez. A magánjellegű küldeményeket nem iktatják, és nem is szkennelik, emellett a rendszerben a tévesen rögzített magánjellegű küldemények törlését is lehetővé tették.

A változtatásokat követően az adatvédelmi biztos megállapította, hogy a hatályos iratkezelési szabályzatban foglalt egyetemi adatkezelés megfelel az Avtv.-ben előírt rendelkezéseknek. (ABI-1783/2010/P)

A sajtóban jelent meg, hogy az Oktatási Hivatalban 2010 februárjában az érettségi jelentkezések adatainak egy része eltűnt, így

a középfokú oktatási intézményeknek a jelentkezéseket újra el kellett küldeniük az Oktatási Hivatal részére.

Az ügyben az adatvédelmi biztos vizsgálatot indított és az Oktatási Hivatal elnökének, valamint a Miniszterelnöki Hivatal Informatikai Biztonsági Felügyelőjének jelentését figyelembe véve megállapította, hogy bár a személyes adatokkal visszaélés nem történt, az Avtv.-ben foglalt szabályok érvényre juttatásához szükséges technikai intézkedések kialakítása nem volt megfelelő. Ugyanakkor nem állapítható meg, hogy az adatkezelő, vagy az adatfeldolgozó mulasztásáról van szó. A további hasonló események elkerülése érdekében az adatvédelmi biztos az Oktatási Hivatal elnökét felszólította, hogy haladéktalanul egyeztessen az adatfeldolgozóval a szükséges intézkedések meghozatala érdekében. (ABI-920/2010/H)

Hírközlés

A világháló használata egyre inkább elterjedté válik az állampolgárok körében; az internet sokrétűsége és változatossága visszatükröződik az ügyek számában és sokszínűségében. Az előző évekhez képest az internetet érintő beadványok száma és jelentősége továbbra is említést érdemel.

Kéretlen elektronikus levelekkel (*spamek*) kapcsolatban továbbra is nagy mennyiségben érkeznek panaszok az adatvédelmi biztoshoz. A panaszosok között megtalálhatunk magánszemélyeket és cégeket is egyaránt.

Több magánszemély is sérelmezte az adatvédelmi biztoshoz írt levelében, hogy spamet kapott az elektronikus levelezési címére.

A gazdasági reklámtevékenység alapvető feltételeiről és egyes korlátairól szóló 2008. évi XLVIII. törvény (a továbbiakban: Grt.) 6. § (1) bekezdése szerint, ha külön törvény eltérően nem rendelkezik, reklám természetű személynek, mint reklám címzettjének közvetlen megkeresése módszerével, így különösen elektronikus levelezés vagy azzal egyenértékű más egyéni kommunikációs eszköz útján kizárólag akkor közölhető, ha ahhoz a reklám címzettje előzetesen egyértelműen és kifejezetten hozzájárult. Ugyanezen paragrafus (2) bekezdése szerint hozzájáruló nyilatkozat bármely olyan módon tehető, amely tartalmazza a nyilatkozó nevét, illetve születési helyét és idejét, to-

vábbá azoknak a személyes adatoknak a körét, amelyek kezeléséhez a nyilatkozó hozzájárul, valamint a hozzájárulás önkéntes és a megfelelő tájékoztatás birtokában történő kifejezését.

Az elektronikus kereskedelmi szolgáltatások, valamint az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások egyes kérdéseiről szóló 2001. évi CVIII. törvény (a továbbiakban: Ekertv.) 14. § (1) bekezdése szerint e törvény alkalmazásában elektronikus hirdetés bármely információs társadalommal összefüggő szolgáltatás vagy – a beszédcélú telefonhívás kivételével – elektronikus hírközlés útján közölt Grt. szerinti reklám, vagy társadalmi cél megvalósításához kapcsolódó, reklámnak nem minősülő tájékoztatás. Az Ekertv. 16/A. § (3) bekezdése elektronikus hirdetésre vonatkozó törvényi rendelkezések megsértése esetén a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság (továbbiakban: Hatóság) jár el. Ez az úgynevezett elektronikus hirdetéssel kapcsolatos felügyeleti eljárás kérelemre vagy hivatalból indul. Az Ekertv. 16/D. § (1) bekezdése rendelkezik arról, hogy a Hatóság a kértelen elektronikus hirdetéssel összefüggő rendelkezések megsértése esetén milyen szankciókat alkalmaz.

A Hatóság hatáskörébe tartozik állást foglalni abban a kérdésben, hogy a panaszosnak küldött elektronikus levél az Ekertv. hatálya alá tartozó elektronikus hirdetésnek minősül-e, és a hirdetés feladója megsértette-e e törvény rendelkezéseit.

A személyiségi jogokat a Polgári törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (Ptk.) rendelkezései, továbbá a Büntető törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (Btk.) szabályai is védik. *(ABI-6570/2010/P, ABI-6629/2010/P)*

Az adatvédelmi biztoshoz írt panaszok jelentős hányadát teszik ki azok a beadványok, amelyekben a panaszosok azt kifogásolják, hogy kérelmükre az adatkezelő portálok nem teljesítik a hírlevelekről való leiratkozásukat.

Az adatvédelmi biztos a panaszok nyomán az Avtv. 25. § (2) bekezdése alapján kérte az adatkezelőket, hogy a panaszosok e-mail címeit töröljék a hírlevelekről. Az adatkezelők a megkeresésre adott válaszukban minden esetben arról tájékoztatták az adatvédelmi biztost, hogy törölték az e-mail címeket a hírlevelekről. Mivel az adatkezelők eleget tettek a panaszosok megalá-

pozott kéréseinek, ezért ügyükben az adatvédelmi biztos további intézkedést nem tett. (*ABI-654/2010/P, ABI-4496/2010/P*)

Több panaszos a beadványában egy internetes portál adatkezelésével kapcsolatban fogalmazott meg kérdéseket, miszerint az érintetkről ujljenyomatokat vesznek fel annak érdekében, hogy Indiában megtalálják „személyes pálmalevelét”. A beadványok azonban nem fogalmaztak meg tényleges jogsérelmet, így az adatvédelmi biztos törvényi kötelezettség hiányában vizsgálatot nem indított, hanem tájékoztatta az indítványozókat az Avtv. vonatkozó szabályairól.

Csak olyan személyes adat kezelhető, amely az adatkezelés céljának megvalósulásához elengedhetetlen, a cél elérésére alkalmas, csak a cél megvalósulásához szükséges mértékben és ideig.

Az Avtv. 6. § (1) bekezdése szerint az adatkezelő kötelezettsége az, hogy az érintettel az adat felvétele előtt közölje, hogy az adatszolgáltatás önkéntes vagy kötelező. A (2) bekezdés szerint az érintettet – egyértelműen és részletesen – tájékoztatni kell az adatai kezelésével kapcsolatos minden tényről, így különösen az adatkezelés céljáról és jogalapjáról, az adatkezelésre és az adatfeldolgozásra jogosult személyéről, az adatkezelés időtartamáról, illetve arról, hogy kik ismerhetik meg az adatokat. A tájékoztatásnak ki kell terjednie az érintett adatkezeléssel kapcsolatos jogaira és jogorvoslati lehetőségeire is. Az Avtv. további kötelezettségeket ró az adatkezelőre, például személyes adatok technikai és szervezési eljárással történő védelmét, az érintettek tájékoztatáshoz való jogának, illetve tiltakozási jogának garantálását. Az Avtv. 28. § értelmében a személyes adatokat kezelő adatkezelő e tevékenysége megkezdése előtt az adatvédelmi biztosnak nyilvántartás végett köteles bejelenteni az adatkezelés lényeges elemeit. (*ABI-817/2010/P, ABI-1519/2010/P, ABI-1888/2010/P, ABI-2572/2010/P*)

Nem elhanyagolható sajnos azon beadványok száma sem, amelyben a panaszosok azt sérelmezték, hogy ismeretlen személyek feltörték az elektronikus postafiókjukat.

Az adatkezelő a felhasználó személyes adatait az Avtv. 3. § (1) bekezdésének a) pontja alapján az érintett előzetes hozzájárulásával kezeli és a törvény szerint köteles gondoskodni az adatok

biztonságáról, köteles továbbá megtenni azokat a technikai és szervezési intézkedéseket és kialakítani azokat az eljárási szabályokat, amelyek e törvény, valamint az egyéb adat- és titokvédelmi szabályok érvényre juttatásához szükségesek. Egy e-mail fiók feltörése ezen biztonsági intézkedések kijátszásával vagy megkerülésével valósulhat meg, vagy a felhasználó figyelmetlensége miatt.

A jogsértő személyéhez elsősorban a jogsértő belépés/feltörés időpontjában használt IP-cím alapján lehetne eljutni. Az adatvédelmi biztos elképzelhetőnek tartja azonban, hogy az adatkezelő a fentiekre való hivatkozással megtagadná annak kiadását, hogy ki milyen IP-címről lépett be a kérdéses időtartamban a panaszos e-mail címére. Mindenekelőtt a büntetőeljárás során van lehetőség a tettes azonosítására az IP-cím alapján. Előfordulhat, hogy a panaszos feljelentése alapján indított büntetőeljárás is eredménytelen marad, mert a Btk. 177/A. § törvényi tényállásának megvalósulásához szükséges a jelentős érdeksérelem vagy a jogtalan haszonszerzési cél fennállása.

Az adatvédelmi biztos javasolta, hogy amennyiben a panaszos nem ragaszkodik az e-mail címéhez, akkor kérje az adatkezelőtől az e-mail címének törlését és hozzon létre egy új e-mail címet. Ezen e-mail cím létrehozásakor vegye figyelembe azt az általános elvárást a felhasználóval szemben, hogy a magas biztonságú jelszó kiválasztása és annak titokban tartása – a különféle szolgáltatók felhasználási feltételeiben használt fogalommal élve – a felhasználó *felelőssége*, egyszersmind a felhasználó érdeke.

Amennyiben megállapítható lenne a jogtalan belépő/felhasználó személye a panaszos kérhetné az elektronikus postafiók használatát a személyiségi jogait sértő levelezés abbahagyására, és a Polgári törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény 84. §-ának (1) bekezdésében meghatározott igényeket támaszthatna. A Büntető törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény 177/A. §-a határozza meg a *visszaélés személyes adattal* bűncselekmény törvényi tényállását, amely bűncselekmény miatt feljelentést a panaszos az illetékes rendőrkapitányságon tehet.

(ABI-4929/2010/P)

A közösségi portálok térhódításának köszönhetően az idei évben is számos panasz érkezett az adatvédelmi biztoshoz a portálok működéssel kapcsolatban.

Egy panaszos azt kifogásolta, hogy az iwiw közösségi portálon megjelent egy olyan hirdetés, amely nyereményjátékban történő részvétel feltételeként közvélemény kutatásban való közreműködésre és ehhez kapcsolódóan személyes adatok megadására buzdítja a közösségi oldal tagjait.

A hirdetést az Ipsos Média-, Vélemény-, és Piackutató Intézet, mint a Validált Online Vélemények (VOV) panel honlap üzemeltetője tette közzé. A vov.ipsos.hu honlapon olvasható adatvédelmi nyilatkozat, szabályzat számos pontja foglalkozik a panaszos által felvetett aggályokkal. Az adatvédelmi nyilatkozat leírja a kezelt adatok körét, az adatkezelés célját, időtartamát, az adatfeldolgozók körét, az adatbiztonsági intézkedéseket, valamint lehetőséget biztosít, hogy a felhasználók töröltessék valamennyi személyes adatukat a rendszerből.

Az adatvédelmi biztos tájékoztatta a panaszost arról, hogy átfogó vizsgálat keretében tanulmányozza az iwiw és más hasonló közösségi portálok adatkezelési gyakorlatát. Az átfogó vizsgálat azt a célt szolgálja, hogy javaslatokat fogalmazzon meg a közösségi portálok üzemeltetői és felhasználói számára egyaránt az állampolgárok személyes adatainak magasabb fokú védelme érdekében. *(ABI-2105/2010/K)*

Több beadvány érkezett, amelyben a panaszosok azt sérelmezték, hogy a közösségi portálokon található fényképeket felhasználták más portálokon, valamint obszcén kijelentéseket és utalásokat jelentettek meg róluk ezeken a portálokon. Így például több panaszbeadvány érkezett a www.excsajok.hu vagy a www.expasik.hu portálok működéssel kapcsolatban. Ezekben a portálokon lehetőség van megjelentetni fényképeket, mely a legtöbb esetben számos, a beazonosíthatóságot elősegítő adat (név, telefonszám, lacím, közösségi portálon való fellelhetőség) nyilvánosságra hozatalával párosul.

A portálokon közzétett adatokról egyértelműen megállapítható, hogy személyes adatoknak minősülnek, ezért azok nyilvánosságra hozatala – megfelelő törvényi felhatalmazás hiányában – kizárólag az érintett

hozzájárulásával jogszerű. Azonban jelen esetben az internetes oldal céljára is tekintettel az érintettek beleegyezésének hiánya vélelmezhető, ezért az adatvédelmi biztos a Btk. 177/A. § (1) bekezdésébe ütköző, visszaélés személyes adattal vétségének elkövetése miatt feljelentést tett a Budapesti Rendőr-főkapitányságon. Az ügyben nyomozás indult. A feljelentést a *Függelékben* közöljük.

Ezután a nevezett portálokról eltávolították a jogsértő képeket, azonban a teljes tartalmat feltöltötték külföldi fájlmegosztó szerverekre. Az adatvédelmi biztos levélben kérte a külföldi szolgáltatót a törvénysértő adatállományok eltávolítására, amelyek a beszámoló készítésekor már nem hozzáférhetők. (*ABI-3096/2010/P*)

Az Európai Parlament és Tanács adatmegőrzési kötelezettséget tartalmazó elektronikus hírközlési adatok megőrzéséről szóló irányelvét Magyarországon az elektronikus hírközlésről szóló törvény 2007. évi módosításával harmonizálták. Az Európai Parlament és a Tanács úgynevezett 29-es Munkacsoportja felmérést készített az adatmegőrzési irányelvet felülvizsgáló, a szabályok gyakorlati megvalósulását érintő tapasztalatokról. Ennek keretében az adatvédelmi biztos tizenkét hazai telekommunikációs céget vizsgált, közülük kilenc cég válaszait összesítette és ismertette a 29-es Munkacsoporttal.

Az elektronikus hírközlésről szóló törvény szerint az elektronikus hírközlő hálózat üzemeltetője, illetve a szolgáltató – az adatkérésre külön törvény szerint jogosult nyomozó hatóság, ügyészség, bíróság, valamint nemzetbiztonsági szolgálat törvényben meghatározott feladatai ellátásának biztosítása céljából – megőrzi az elektronikus hírközlési szolgáltatás előfizető, illetve felhasználó általi igénybevételeivel kapcsolatos adatokat. Megismerhető az előfizető neve, címe, telefonszáma, továbbá, hogy mikor és kit hívott és mennyi ideig telefonált. Hívásátírányítás esetén az a telefonszám is, amelyre a hívást átírányították, illetőleg a hívás helye. E-mail esetében elérhető az előfizető neve, címe és e-mail címe, továbbá hogy mikor és kinek küldött e-mail üzenetet. Az előfizető hozzáféréseire vonatkozó adat, mikor és mennyi ideig kapcsolódott a hálózatra, és eközben milyen címmel azonosították, továbbá, hálózati tűzfalaknál a kifelé zajló forgalom is e körbe tartozik. A megőrzési idő egyes adatoknál az előfizetői szerződés megszűnését követő, más adatok esetén azok

keletkezését követő egy év, a sikertelen hívásokra vonatkozó adatoké a keletkezésüket követő fél év.

Az uniós biztosok összesítik a tagországokban történt vizsgálatok tapasztalatait, köztük a magyarországi eredményeket, és az EU felülvizsgálja az irányelvet. A közlemény teljes szövegét a *Függelék*ben közöljük.

Bankok adatkezelése

Az elmúlt évekhez hasonlóan ismételten arról kell beszámolnunk, hogy sajnálatos módon nőtt a hitelintézetek adatkezelésével összefüggő állampolgári panaszok száma. Mint ahogyan a tavalyi évben, idén is a pénzügyi válság jelölte ki a bankszektor adatkezelési tevékenységén belül azokat a területeket, amelyekben az adatvédelmi biztos vizsgálatokat folytatott le. A 2010-es évre is elmondható, hogy a banki működés állampolgárok által legtöbbször kritizált szegmense a követelésbehajtás volt. A banki behajtási eszközökkel összefüggésben az adatvédelmi biztos felhívta a pénzügyintézetek figyelmét arra, hogy azok kiválasztása és alkalmazása során ne csak a hatékonyság szempontjaira legyenek tekintettel, hanem az adósok magánszféráját is tartsák tiszteletben. Sajnálatos módon pozitív, előremutató változásról nem számolhatunk be. 2010-ben is tömegével érkeztek olyan beadványok, melyekben a késedelmesen törlesztő adósok azt kifogásolták, hogy banki tartozásukról – a bank, vagy az általa igénybevett követeléskezelő munkatársának köszönhetően – szűkebb környezetük is tudomást szerzett, s ezáltal lényegesen sérült magánszférájuk.

Az egyik nagy lakossági ügyfélkörrel rendelkező bank azt a behajtási módszert alkalmazta, hogy az általa küldött fizetési felszólítást tartalmazó borítékon jól látható módon szerepeltette a „*Fizetési felszólítás*” feliratot. Annak ellenére, hogy a feladó nem szerepel a borítékon, illetéktelen személyek is megtudhatják, hogy a címzett valamely cégnek, illetve személynek tartozik, azaz a pénzügyi helyzetére tudnak következtetni, mely szintén személyes adatnak minősül.

A biztos álláspontja szerint a jogsérelem veszélye fennáll a személyhez fűződő jogok tekintetében, különös tekintettel a magántitok megsértésére. Az adós pénzügyi helyzete magántitok, melynek titokként való megőrzéséhez az érintett személy-

nek méltányolható érdeke fűződik, ezen túlmenően emberi méltósága is sérülhet. A biztos felhívta a figyelmet arra, hogy az Avtv. alapján az adatkezelő köteles gondoskodni az általa kezelt személyes adatok védelméről, s az adatokat védeni kell a jogosulatlan hozzáférés, nyilvánosságra hozatal ellen, és felszólította a bankot, hogy tartózkodjék a borítékra pecsételt olyan szöveg használatától, amely a küldemény tartalmára, és a címzett személyes adataira enged következtetni. Erről az ügyről már a tavalyi beszámolóinkban is említést tettünk, de a vizsgálat megnyugtató módon csak 2010-ben zárult le.

Új fejlemény ugyanis, hogy az adatvédelmi biztos és a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete – mivel mindkét intézménynél bepanaszolták a pénzügyi intézetet – együttműködött annak érdekében, hogy a pénzügyi szolgáltatót rábírják a jogkövető magatartásra. A közös álláspont kialakítás során a biztos határozottan azt az álláspontot képviselte, hogy az ügyfeleknek címzett banki küldeményen semmilyen felirat (a bank által tett kompromisszumos javaslat szerint „*Felszólítás*” felirat szerepelt volna) nem utalhat a küldemény tartalmára. (*ABI-1097/2010/P*)

A behajtási rendszer másik neuralgikus pontja a személyes megkeresések. A pénzügyi szolgáltatók és adósságkezelő cégek gyakran alkalmazzák azt az adatvédelmi biztosi gyakorlat során már több alkalommal kifogásolt módszert, hogy a hozzájuk egyébként jogszerűen jutott személyes adatok érintettjét egyéb forrásból származó személyes adatain keresztül keresik meg, zaklatják. Még ha a cég az adós alapkövetelésből származó személyes adataihoz jogszerűen jut is hozzá (például engedményezéssel), a követelés átruházása nem teremt jogalapot az adósságkezelő cégnek további személyes adatok gyűjtésére, kezelésére.

A biztos több ízben is kifejtette, hogy jogszerűtlen valamely személy tartozásával kapcsolatban a szomszédnak, közeli hozzátartozónak a megkeresése, mivel ezzel az adatkezelő megsérti nem csak az adós személyes adatait, de annak a harmadik személynek is a jogait, aki a követelésnek semmilyen formában nem részese. Nem alkalmazhat a szolgáltató, illetve a szolgáltató megbízásából eljáró adósságbehajtó cég olyan eszközöket, melyek alkotmányos alapjogok sérelmével járnak. A követelés jogosultja a hozzá – az alapkövetelésből – jogszerűen jutott személyes adatokat használhatja fel arra, hogy az adóst a köve-

telés megfizetésére felhívja, nem kapcsolhatja ezen adatokat össze máshonnan összegyűjtött személyes adatokkal, például az adós környezetében élő más személyek személyes adataival. (ABI-1439/2010/P)

Egy állampolgár beadványában aziránt érdeklődött, hogy munkáltatóját jogszerűen értesíthetik-e banki tartozásáról, ugyanis elmondása szerint a követelésbehajtó munkatársa ezt helyezte kilátásba arra az esetre, ha a bankkal szemben fennálló hátralékát nem rendezi. Ha egy szolgáltatónak jogos, vagy jogosnak vélt igénye van valamely kintlévőségének behajtására, a polgári jog meghatározza azokat a jogszerű eszközöket, (például fizetési meghagyás, bírósági végrehajtás) melyek alkalmazásával a követelés behajtható lehet. A Munka törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény (továbbiakban: Mt.) a munkabérhez való jogot védelemben részesíti. Az Mt. 161. § (1) bekezdése alapján a munkabérből való levonásnak csak jogszabály, végrehajtható határozat vagy a munkavállaló hozzájárulása alapján van helye. A munkabérből való levonásra a bírósági végrehajtási jogszabályok az irányadók.

A bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény 24. §-a szerint a végrehajtási lap kiállítására jogosult bíróság – a végrehajtási lap kiállítása helyett – közvetlenül letiltó végzést hoz, ha kizárólag az adós munkabéréből kell behajtani a követelést. A letiltó végzésben a bíróság az adós munkáltatóját arra hívja fel, hogy – a letiltó végzés jogerőre emelkedésének bevárása nélkül – az adós munkabéréből a végzésben feltüntetett összeget vonja le, és haladéktalanul fizesse ki a végrehajtást kérőnek. A bíróság a letiltó végzést a munkáltatónak és a feleknek is kézbesíteti, ilyen módon a munkáltató jogszerűen jut a munkavállalóval szemben fennálló követelésre vonatkozó információk birtokába. Ez utóbbi esetben a tartozás fennállásáról azonban nem a bank, hanem a bíróság értesíti az adós munkáltatóját. (ABI-6715/2010/P)

A bankok hitelezési tevékenységéhez kapcsolódik a hiteladat-szolgáltatók által működtetett központi hitelinformációs rendszer (továbbiakban: KHR). Az adósi késedelem egyik súlyos következménye – mely megakadályozhatja a későbbi hitelfelvétel lehetőségét – az, hogy a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvényben (továbbiakban: Hpt.) meghatározott feltételek fennállása

esetén az adós személyes és hitelmulasztással kapcsolatos adatai bekerülnek a KHR-be. A KHR működését érintő panaszbeadványok száma elenyésző. A banki ügyfelek ismerik a rendszer működésének alapvető szabályait, és élnek a törvényben biztosított garanciális jogaikkal (például tájékozódáshoz való jog, kifogásolási jog).

Az egyik beadványozó is kért ügyféltudakozványt, melyből az derült ki számára, hogy olyan bank részére továbbították a KHR-ből személyazonosító adatait, melytől nem vett és nem is kívánt igénybe venni a Hpt. 130/A. § (4) bekezdésében foglalt pénzügyi szolgáltatást. Ez az ügy olyan adatkezelési visszásságra világitott rá, mely a rendszer törvényes működését általánosságban, lényegi ponton befolyásolta. Az ügyben érintett bank a biztosnak adott válaszában ugyanis azt közölte, hogy a lekérdezés során előfordulnak adategyezések (név, születési dátum), ezért *„mivel a rendszer nem alkalmaz egyedi azonosításra alkalmas adatot, másodlagos adatellenőrzést végeznek az ügyfél születési dátuma, valamint anyja vezetéknévének első két betűkaraktere alapján”*. Az adott esetben több olyan személyt is azonosított a BISZ Zrt. rendszere ezen paraméterek alapján, akiknek a születési időpontja és édesanyjuk nevének első két karaktere is azonos. A lekérdezések tehát nem voltak célzottak, a lekérdezés típusából adódóan a hitelszerződés és eseményadatok nem kerültek továbbításra. A pénzügyintézet elismerte, hogy egyik saját ügyfelének adatait kérdezte le, akinek a születési adatai és az édesanyja vezetéknévének első két karaktere megegyezett a panaszos adataival, így szerepelhetett a BISZ Zrt. által a bank rendelkezésére bocsátott találati listában.

Az adatvédelmi biztos álláspontja szerint a Hpt. nem ad felhatalmazás arra, hogy a KHR-ből kereső lekérdezést hajtsanak végre, s úgynevezett találati listát készítsen, s bocsásson a BISZ Zrt. a hiteladat-szolgáltatók részére. A találati listában ugyanis olyan természetes személyek adatai is megtalálhatók, akiknek KHR-ben való szereplése semmilyen módon nem befolyásolja az adott hitelügylet kockázati megítélését. A biztos felszólította a BISZ Zrt.-t a lakossági kereső lekérdezés használatának megszüntetésére.

A BISZ Zrt. 2010 decemberében tájékoztatta a 450 referencia-adat-szolgáltatót az adatvédelmi biztos álláspontjáról, és szintén felszólította őket a kereső lekérdezés használatának megszünte-

tésére, és az úgynevezett személyi hiteljelentés szolgáltatásra való folyamatos átállásra. A referenciaadat-szolgáltatók részéről a belső információs rendszerek és üzemi folyamatok ilyen irányú átszervezése legkevesebb fél évet vesz igénybe. A BISZ Zrt. közlése szerint ezért a kiváltási folyamatot országosan várhatóan 2011. június 30-ára fejezik be. *(ABI-3004/2010/P)*

Tömegével érkeztek azok a beadványok, melyek a bankok telefonos megkereséseit kifogásolták. Az ügyfél és bank közötti kommunikáció ezen formája két ponton is támadható. Egyrészt a telefonos ügyintézés során is be kell tartani a banknak az adatbiztonsági követelményeket. Az adatokat védeni kell a jogosulatlan hozzáférés, továbbítás ellen. A személyes adatok technikai védelmének biztosítása érdekében külön védelmi intézkedéseket kell tennie az adatkezelőnek, az adatfeldolgozónak, illetőleg a távközlési vagy informatikai eszköz üzemeltetőjének, ha a személyes adatok továbbítása hálózaton vagy egyéb informatikai eszköz útján történik. Ha az ügyfél telefonon intézi banki ügyeit, akkor nem elegendő az ügyfélazonosításhoz az, hogy a telefonáló az adott bankszámla tulajdonosának személyes adatait, így nevét, anyja nevét, születésének dátumát megadja. Olyan azonosító rendszert kell kiépíteni, amely egyértelműen kizárja a visszaélés lehetőségét. Megfelelő mód lehet az, ha a telefonáló egy személyazonosító számsort üt be a telefonon, vagy közöl az ügyintézővel, vagy az ügyfél személyes kódjával – melyet csak a jogosult személy ismerhet – azonosítja magát. A fenti személyes kódon alapuló megoldás nem vitásan az egyik legfejlettebb, ami azonban egy komplex informatikai rendszer megvalósítását igényli. Mindaddig, amíg egy ilyen rendszer felállítása nem lehetséges, – a banktitok fokozott védelmére tekintettel – a biztos javasolta az ügyben érintett banknak, hogy további biztonsági lépéseket építsen be az ügyfélazonosítás folyamatába. Amennyiben a hívás kezdeményezője maga a hitelintézet, az ügyfélben joggal felmerülhet a gyanú, hogy a telefonáló valóban az-e, akinek kiadja magát. Adatfelvétel, adategyeztetés, vagy adatkezeléssel járó jognyilatkozatok megtétele során a hívás kezdeményezőjének (adatkezelőnek) egyértelműen azonosítania kell magát. A biztos javasolta az indítványozóknak, hogy mindaddig, amíg a telefonáló ezen tájékoztatási kötelezettségének nem tesz eleget, személyes adataikat ne adják meg.

A bank-ügyfél jogviszony központi eleme a banktitok jogintézménye. A pénzügyi szolgáltatók időbeli korlátozás nélkül kötelesek a tudomásukra jutott banktitkot megtartani. A Hpt. pontosan meghatározza azokat a feltételeket, amelyek fennállásakor banktitok harmadik személy részére jogszerűen átadható, illetve azokat az adatszolgáltatásokat, amelyek nem minősülnek a banktitok megsértésének.

E tárgykorben fordultak az adatvédelmi biztoshoz azok az állampolgárok, akik megkérdőjelezték a hagyatékukhoz tartozó bankszámla egyenlegét. A Hpt. 50. §-ában foglaltak alapján az örökgyógy halálát megelőző időszakra vonatkozó bankszámlaforgalom a banktitok részét képezi. A hagyatéki eljárás során a Hpt. 51. § (2) bekezdés b) pontja értelmében a banktitok megtartásának kötelezettsége nem áll fenn a hagyatéki eljárás során eljáró közjegyzővel szemben, tehát részére az örökgyógy bankszámlaforgalmával kapcsolatos adat korlátozás nélkül kiadható. Ugyanakkor a hagyaték részét kizárólag a bankszámlán egyenlegként szereplő összeg képezi. A bankszámla forgalmához kapcsolódó egyéb adatok olyan információkat is tartalmazhatnak, amelyek nem csupán az örökgyógyra vonatkoznak, hanem a vele szerződéses kapcsolatban álló egyéb személyekre.

A biztos álláspontja szerint az örökgyógy, mint számlatulajdonos részére vezetett bankszámlával kapcsolatos banktitok, amennyiben az az örökgyógy halála előtti időszakra vonatkozik nem adható ki az örökösöknek sem. Ezt az információt kizárólag a hagyatéki ügyben eljáró közjegyző részére tudja a bank kiszolgáltatni, vagy – amennyiben büntetőeljárás indul a konkrét ügyben – a nyomozó hatóság írásbeli megkeresése esetén. A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete e tárgyban azonos tartalmú állásfoglalást alakított ki. *(ABI-5689/2010/P)*

Végezetül arról számolunk be, hogy a befektetők fokozott védelme érdekében a Befektető-védelmi Alap konzultációs beadvánnyal fordult az adatvédelmi biztoshoz, melynek lényege, hogy a kártalanítási ügyekhez kapcsolódóan össze kívánják gyűjteni az ügyben érintett társaságról fellelhető információkat és azokat megjelenítik honlapjukon.

A biztos ügy foglalt állást, hogy a társaság tevékenységének felfüggesztése idején vezető tisztségviselőként eljáró személyek (első számú vezető, igazgatósági, felügyelő bizottsági tagok) neve, valamint a társa-

ság tulajdonosainak neve a Befektető-védelmi Alap honlapján a célhoz kötött adatkezelés elvének sérelme nélkül jogszerűen nyilvánosságra hozható. Amennyiben a kártalanítási ügghöz kapcsolódóan indult jogerős bírósági határozattal lezárult, vagy még bíróság előtt folyamatban lévő büntetőeljárásokról az adott cégre vonatkozóan teszik közzé a büntetőügy bírósági számát, illetve az eljáró bíróság megnevezését a nyilvánosságra hozatal adatvédelmi szempontból szintén nem kifogásolható. A büntetőügy kapcsán az adott társaság vád alá helyezett, illetőleg jogerősen elítélt vezető tisztségviselői, munkavállalói ezen a fórumon nem nevesíthetők, tekintettel arra, hogy ez az adat bűnügyi személyes adat, melynek nyilvánosságra hozatalához törvényi felhatalmazás hiányában az érintettek írásbeli hozzájárulására van szükség. ([ABI-1101/2010/K](#))

Biztosítók adatkezelése

A pénzügyi szektor tevékenységét érintő beadványok között a biztosítók adatkezelésével összefüggő vizsgálatok aránya a tavalyi évhez képest nem változott. A panaszok lényegében ugyanazokat a területeket érintették. Továbbra is a biztosítási szektor adatvédelmi szempontból neuralgikus pontja az egészségügyi adatok kezelése. A biztosítótársaságok ügyfelei túlzott adatgyűjtésről számoltak be. Különösen sérelmesnek tartották a biztosító eljárását olyan esetekben, amikor egy egyszerű útlemondási biztosítás során a biztosító részletekbe menően kívánja megismerni az egészségügyi dokumentációjukat a háziorvosi, kórházi igazolások csatolásán felül. Ezekben az esetekben továbbra is a jogszerűség megítélésének mércéje a célhoz kötött adatkezelés elve, vagyis a kezelendő adatkörnek a cél eléréséhez kell igazodnia. A célhoz kötöttség szempontjából a biztosítási kötvényben és a szerződési feltételekben foglaltakat kell irányadónak tekinteni.

Egy panaszos aziránt érdeklődött, hogy elhunyt személy egészségügyi adatait a háziorvos továbbíthatja-e a biztosító részére. A biztosító a kárigények elbírálásához a hozzátartozó halálát megelőző három évre vonatkozóan kérte a háziorvosi betegkarton másolatát. Az elhunyt háziorvosa az adatok kiadását azonban megtagadta, és nem adta át azt a panaszosnak sem. Az egészségügyi és a hozzájuk kapcsolódó személyes adatok kezeléséről szóló 1997. évi XLVII. törvény 7. § (7) bekezdése szerint az érin-

tett halála esetén törvényes képviselője, közeli hozzátartozója, valamint örököse – írásos kérelme alapján – jogosult a halál okával összefüggő vagy összefüggésbe hozható, továbbá a halál bekövetkezését megelőző gyógykezeléssel kapcsolatos egészségügyi adatokat megismerni, az egészségügyi dokumentációba betekinteni, valamint azokról – saját költségére – másolatot kapni. Mindezek alapján tehát a hozzátartozó jogosult az elhunyt egészségügyi dokumentációjába betekinteni, a háziorvos azonban nem küldheti meg azt közvetlenül a biztosítónak. (ABI-700/K/2010)

Sajnálatos módon a mai napig előfordulnak olyan esetek, amikor a biztosító az általa elvégeztetett orvosi vizsgálatok alapján készült szakértői véleményeket nem adja ki a biztosított számára. Az adatvédelmi biztos már több alkalommal is kifogásolta ezt a gyakorlatot, s felhívta a társaságok figyelmét, hogy az információs önrendelkezési jogból fakadóan az orvosszakértői vélemények rendelkezésre bocsátását a biztosító társaság jogszerűen nem tagadhatja meg.

A biztosító társaságok túlzott adatigényének egyik legnyilvánvalóbb esete, amikor az adat igénylésekor teljesen egyértelmű, hogy a biztosító által bekért dokumentum nem befolyásolhatja a kérelem elbírálását, tekintettel a biztosítási jogviszony jellegére.

Az adatvédelmi biztoshoz forduló állampolgár sérelmezte, hogy kárigényének elbírálása céljából a biztosító felhívta, hogy a kiesett munkaidőre járó bér összegét az előző évi személyi jövedelemadó bevallásának másolati példányával igazolja. A biztosító ezt követően elutasította a kiesett munkabér (jövedelem) megfizetésére irányuló kártérítési igényt arra hivatkozással, hogy a kárbejelentésre, kárfelmérésre fordított idő költsége nem számítható fel sem a károkozónak, sem a biztosítónak. A biztosító tehát olyan személyes adatokat is tartalmazó okirat benyújtásához, mint feltételhez kötötte a kárigény elbírálását, mely a cél eléréséhez nem volt szükséges. A biztosító a vizsgálat során elismerte, hogy munkatársuk figyelmét elkerülte az a körülmény, hogy a biztosított lakásbiztosításának felelősségi fedezete kizárólag a harmadik személyeknek okozott személyi sérülésekre és a szerződésen kívül okozott dologi károokra terjed ki. Ennél fogva a károsult a jövedelem kiesés címén őt ért veszteséget közvetlenül a károkozóval szemben érvényesítheti, ezt a kárt

ugyanis a biztosítása nem fedezi. Ezért valóban nem volt jogalapja a biztosítónak a károsulttól adóbevallást kérni. A biztos vizsgálatának köszönhetően az ügyben érintett biztosító felülvizsgálta a kárrendezési eljárások adatgyűjtési szakaszára vonatkozó egész gyakorlatát. *(ABI-1062/2010/K)*

Sajnálatosan olyan beadvány is érkezett az adatvédelmi biztoshoz, mely a biztosítási szektor egy jelentős részét érintette.

A panaszos kifogásolta, hogy munkáltatója azért szüntette meg a munkaviszonyát, mert büntetőeljárás indult ellene. A beadványozó a munkáltatói rendes felmondás indoklásából értesült a nyomozás tényéről. Az adatvédelmi biztos vizsgálata megállapította, hogy a Magyar Biztosítók Szövetsége (továbbiakban: MABISZ) továbbított egy rendőrségi megkeresést a panaszos munkáltatójához, amely a MABISZ egyik tagbiztosítója. A MABISZ a szóban forgó rendőrségi megkeresést valamennyi tagbiztosítójának továbbította tekintettel arra, hogy a rendőrség által kért adatokkal nem rendelkezett, s a kérdések megválaszolásában a tagbiztosítói voltak kompetensek.

Az adatvédelmi biztos úgy foglalt állást, hogy amennyiben a megkeresésben személyes adatok, különleges személyes adatok is szerepelnek, akkor a megkeresés hozzáférhetővé tétele a megkeresett szerven kívüli harmadik személy részére adatovábbításnak minősül. Személyes adatok az Avtv. 8. §-a szerint csak akkor továbbíthatók, ha ahhoz az érintett hozzájárult, vagy törvény azt megengedi, és ha az adatkezelés feltételei minden egyes személyes adatra nézve teljesnek. A Magyar Biztosítók Szövetsége a rendőrségi megkeresést a vizsgált ügyben jogalap hiányában továbbította tagbiztosítóinak. Adatvédelmi szempontból akkor jártak volna el jogszerűen, ha a rendőrséget tájékoztatják arról, hogy nem rendelkeznek a kért információkkal. *(ABI-2349/2010/P)*

Direkt marketing

2010-ben az adatvédelmi biztoshoz érkezett, direkt marketinget érintő beadványok száma összességében kevesebb volt, mint a megelőző évben, tehát az egyes más ügýtípusoknál tapasztalható növekedés ezt a területet nem érintette. A csökkenés elsősorban az adatkezelői oldalról

érkező konzultációs beadványoknál mutatkozott. A tendencia azzal indokolható, hogy a közvetlen üzletszerzéssel foglalkozó cégek jelentős része mára alkalmazkodott a 2008. szeptember 1-jén hatályba lépett gazdasági reklámtevékenység alapvető feltételeiről és egyes korlátairól szóló 2008. évi XLVIII. törvény (továbbiakban: reklámtörvény) szabályaihoz.

Az állampolgári panaszbeadványok ebben az évben is változatlanul nagy számban érkeztek. A panaszok jelentős része a vizsgálatok során megalapozottnak bizonyult és valódi jogsérelmet tárt fel. Ez azt jelzi, hogy az állampolgárok egyre tudatosabban és felkészültebben állnak személyes adataik védelméhez, beadványukban sok esetben nemcsak a tényállást, hanem a jogsérelemmel összefüggő jogszabályokat is megjelölik.

Ennek ellenére a biztos 2010-ben is sok olyan beadványt kapott, amelyben a beadványozó csupán azért, mert nem olvasta el megfelelően a tájékoztatást a részére küldött direkt marketing küldeményben, arra következtetett, hogy adatait kizárólag jogellenes úton szerezte meg a részére reklámot küldő cég. Az adatvédelmi biztos ezekben az esetekben tájékoztatta a beadványozókat arról, hogy a különböző, közvetlen üzletszerzéssel foglalkozó cégek milyen módon juthatnak hozzá személyes adataikhoz, valamint arról, hogy milyen lehetőségeik vannak abban az esetben, ha nem kívánnak direkt marketing tartalmú levelet kapni a jövőben.

Több esetben előfordult, hogy az adatvédelmi törvény rendelkezései alapján tájékoztatásra kötelezett adatkezelő cég az érintett kérelmére sem adott tájékoztatást arról, hogy a marketing tevékenységéhez használt személyes adatokat milyen forrásból szerezte meg, vagy az adatok forrásául félrevezető, hamis információkat közölt. *(ABI-1644/2010/P, ABI-2104/2010/P)*

Egy gazdasági társaság az érintett arra vonatkozó kérdésére, hogy kiskorú gyermekei személyes adatait honnan szerezte meg és használta fel egy reklámkampányban, azt a választ adta, hogy a Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatalától vásárolták az adatokat. Az ügyben indult vizsgálat megállapította, hogy a cég az adatok forrására vonatkozóan valótlán információkat közölt és ezzel az érintetteket és az adatvédelmi biztost is megpróbálta megtéveszteni. A biztos kötelezte a

cég ügyvezetőjét az érintettek személyes adatai törlésére, kilátásba helyezve annak lehetőségét, hogy ismételt esetben tájékoztatni fogja a nyilvánosságot a cég jogellenes gyakorlatáról. (ABI-1104/2010/P)

A közvetlen üzletszerzés szabályait sértő gyakorlatot folytató gazdasági társaságokkal szemben visszatartó erőt jelenthet, hogy az adatvédelmi biztos kezdeményezésére a jogalkotó 2009 folyamán szigorította a Büntető törvénykönyv 177/A. §-ának visszaélés személyes adattal bűncselekményi tényállását. A módosítás szerint – a korábbi, jelentős érdeksérelem okozásán túl – a jogtalan haszonszerzési cél is bekerült a tényállási elemek közé, a jogszerűtlen direkt marketing tevékenység irányába tágítva az alkalmazhatóság körét.

Örvendetes változás, hogy az utóbbi időben az állami szervek, hatóságok részéről egyre határozottabb fellépés érzékelhető az ilyen cégekkel szemben. (Például a Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóság 600.000 Ft-os bírságot szabott ki egy kiadóval szemben jogsértő direkt marketing levél miatt.)

Sajtó

Idén is a személyes adataik sajtó általi közzétételét sérelmezték legtöbbször a panaszosok, másrészt a bűnügyi tudósításokkal, valamint az információszabadsággal kapcsolatos kérdésekben kérték a biztos állásfoglalását.

Az egyik panaszos azt sérelmezte, hogy egy büntetőeljárás során a bíró nyílt tárgyaláson, a sajtó jelenlétében olvasta fel a vádlottként jelen lévő fiára vonatkozó elmeszakértői véleményt, illetve, hogy a sajtó a tárgyaláson készített felvételeket bemutatta. Az ügy részletes ismertetése a *Bírságok* fejezetben található. (ABI-627/2010/P)

Egy másik esetben a Terézváros című havilap eljárását kifogásolta a panaszos. Levelében leírta, hogy a közelmúltban egy ismerőse hívta fel a figyelmét arra, hogy a Terézváros című havilap címlapján megjelent fotón a panaszos egyértelműen felismerhető, amint egy téren, egy padon ülve beszélget egy másik személlyel. A panaszos sérelmezte, hogy a címlapfotó az ő hozzájárulása nélkül jelent meg a havilapban.

Az Avtv. 3. § (1) bekezdése szerint személyes adat akkor kezelhető, ha ahhoz az érintett hozzájárul, vagy azt törvény vagy – törvény felhatalmazása alapján, az abban meghatározott körben – helyi önkormányzat rendelete elrendeli. Tehát mind a fényképfelvétel elkészítéséhez, mind felhasználásához, nyilvánosságra hozásához törvényi felhatalmazás vagy a lefényképezni kívánt személyek hozzájárulása szükséges, kivéve, ha törvény közérdekből elrendeli a nyilvánosságra hozatalt. Kétség esetén azt kell vélelmezni, hogy az érintett a hozzájárulását nem adta meg. A nyilvánosságra hozatal fogalmát e körben kiterjesztően kell értelmezni (sokszorosítás, forgalmazás, kiállítás, sugárzás, internet, stb.) Az Avtv. szabályai összhangban vannak az 1959. évi IV. törvény (Ptk) rendelkezéseivel, melynek 80. §-a kimondja: *„A személyhez fűződő jogok megsértését jelenti a más képmásával vagy hangfelvételével kapcsolatos bármiféle visszaélés. Képmás vagy hangfelvétel nyilvánosságra hozatalához – a nyilvános közszereplés kivételével – az érintett személy hozzájárulása szükséges.”* A Legfelsőbb Bíróság P. törv. IV. 20 289/1984. sz. (PJD X. 33.) határozata szerint a képmás nyilvánosságra hozatalának tilalma nem vonatkozik a nyilvános eseményekről, rendezvényekről, táj- és utcarészletekről készült felvételekre, amikor az ábrázolás módja nem egyéni, hanem a felvétel összehatásában örökíti meg a nyilvánosság előtt lezajlott eseményeket. A nyilvánosságra hozatalhoz a felvételen megörökített személy hozzájárulására van viszont szükség, ha megállapítható a felvétel egyedisége, egyéni képmás jellege.

A fenti jogszabályi rendelkezések, valamint a panaszos által mellékelt címlapon szereplő fotó alapján nem állapítható meg a felvétel egyedisége, egyéni képmás jellege, bár a panaszos felismerhető a Terézváros című havilap 2008 májusi számának címlapján megjelent fotón. Mivel a panaszos nem járult hozzá ahhoz, hogy a róla készült fotókat a havilapnál továbbiakban is kezeljék, a fentiekre való tekintettel az Avtv. 25. §. (2) bekezdésére hivatkozva a biztos megkereste a havilap főszerkesztőjét, aki válasz levelében arról tájékoztatta a biztost, hogy a szerkesztőségben még fellelhető fotók fizikai és elektronikus kezelését, tárolását megszüntetik. ([ABI-627/2010/P](#))

Az egyik budapesti kerületi rendőrkapitányságon szolgálatot teljesítő panaszos beadványában azt sérelmezte, hogy a szolgálati feladata

ellátása során kényszercselekményt fogatosított, és az intézkedéséről fényképfelvétel készült, melyet hozzájárulása nélkül nyilvánosságra hoztak a [http://\[...\].blog.hu](http://[...].blog.hu) honlapon, ugyanakkor utóbb kikaparták az intézkedő rendőrök arcát.

Az Avtv 2. § 9. pontja alapján a nyilvánosságra hozatal is adatkezelésnek minősül. Intézkedő rendőrökről készült fényképfelvétel nyilvánosságra hozatalát törvény nem rendeli el, ugyanakkor az Avtv. 3. § (5) bekezdése értelmében az érintettnek az adatkezeléshez való hozzájárulását megadottnak kell tekinteni a közszereplése során általa közölt vagy a nyilvánosságra hozatal céljából átadott adatok tekintetében. A sajtóról szóló 1986. évi II. tv. (Sajtótv.) 4. § (1) bekezdése többek között kimondja, hogy a hiteles, pontos és gyors tájékoztatást az állami szervek, a társadalmi szervezetek és az egyesületek a saját kezdeményezéseikkel, továbbá a szükséges felvilágosításoknak és adatoknak a sajtó rendelkezésére bocsátásával kötelesek elősegíteni, ugyanakkor a 3. § (1) bekezdése leszögezi, hogy a sajtószabadság gyakorlása nem járhat a személyiségi jogok sérelmével.

A személyiségi jogok védelmének szabályait a Ptk. tartalmazza, melynek 80. § (2) bekezdése értelmében képmás vagy hangfelvétel nyilvánosságra hozatalához – a nyilvános közszereplés kivételével – az érintett személy hozzájárulása szükséges. A bírói gyakorlat eddig a tömegjeleneteket ábrázoló felvételeket tekintette a nyilvános közszereplésnek, és az egy személyt kiemelő, portrészzerű ábrázolásnak az érintett hozzájárulása nélküli nyilvánosságra hozatalát jogellenesnek minősítette. Mindez azt jelenti, hogy az intézkedő rendőrrel hozzájárulása nélkül általában nem közölhető olyan felvétel, melyen az arca felismerhető, ugyanakkor a biztos álláspontja szerint kivételt képez, ha a sajtótörvényben rögzített érdekek nyilvánvalóan súlyosabbak, mint a személyes adatok, illetve a személyiségi jogok védelméhez fűződő érdekek (például jogosulatlan vagy azonosíthatóságot kizáró intézkedés). Ez utóbbi esetben az intézkedő rendőr arcképe, mint a feladatkörével összefüggő személyes adata, az Avtv. 2. § 5. pontja szerinti közérdekből nyilvános adatnak minősül. A panaszos esetében megállapítható, hogy mivel intézkedésére jogszerűen került sor, a személyes adatok, illetve a személyiségi jogok védelméhez való érdek előbbre való a nyilvánossághoz

fűződő érdeknél, tehát a panaszosról készült képfelvételt jogellenesen hozták nyilvánosságra.

(ABI-2897/2010/P)

Egy panaszos azt sérelmezte, hogy munkaviszonya megszűnte után, a Heti Világgazdaság című újságban, és annak internetes kiadásában, a hvg.hu portálon megjelent cikkben a hozzájárulása nélkül neve és beosztása (a Magyar Vöröskereszt volt gazdasági vezetője) szerepel, ráadásul oly módon, amely szerinte alkalmas a jó hírneve megsértésére.

Az Avtv. 2. § 1. pontjának megfelelően egy adott személyre vonatkozó információk személyes adatoknak tekintendők. A személyes adat akkor hozható nyilvánosságra, ha törvény közérdekből így rendelkezik, vagy az érintett ehhez hozzájárul. Ha a személyes adat nyilvánosságáról törvény rendelkezik, akkor ez az adat közérdekből nyilvános adatnak minősül. Ilyen közérdekből nyilvános adatkört határoz meg az Avtv. 19. § (4) bekezdése is, mely szerint – ha törvény másként nem rendelkezik – közérdekből nyilvános adat – egyebek mellett – a közfeladatot ellátó szervek, *„feladat- és hatáskörében eljáró személy feladatkörével összefüggő személyes adata”*.

A Magyar Vöröskereszt (a továbbiakban: MVK) a Magyar Vöröskeresztről szóló 1993. évi XL. törvény 2. § szerint meghatározott közfeladatokat látja el, és az alaptevékenységéhez tartozó feladatai teljesítéséhez költségvetési támogatásban részesül külön jogszabályban meghatározottak szerint. A Magyar Vöröskereszt tehát – törvényben meghatározott alaptevékenységére tekintettel – közfeladatot ellátó szervnek tekintendő. Fenti rendelkezéseknek megfelelően a Magyar Vöröskereszt alapszabálya kimondja, hogy az MVK működése és gazdálkodása nyilvános, legfontosabb adatait, közhasznúsági jelentését a helyi vagy országos médiában nyilvánosságra hozza.

A biztos állásfoglalásában kifejtette, hogy a panaszos gazdasági vezetőként a közfeladatot ellátó MVK feladat- és hatáskörében járt el, és e feladatkörének ellátásával kapcsolatba hozhatók az újságcikkben megjelent információk, ezért ezek az adatok a törvény rendelkezése szerint nyilvánosak. *(ABI-5694/2010/P)*

A Szegedi Ítéltábla elnökhelyettese a büntető és a polgári perekről készült sajtó tájékoztatókkal kapcsolatos adatvédelmi kérdésekben kérte

a biztos állásfoglalását. Az ügy részletes ismertetése a *Bíróságok* című fejezetben található. (ABI-1910/2010/K)

A magánszféra védelme a sajtóban projekt

2010 márciusában átfogó vizsgálat indult a sajtó/média adatkezelésére vonatkozó szabályok áttekintésére és értelmezésére. Ennek keretében vizsgáljuk, hogy a szabályozás és joggyakorlat alapján mely témakörök esetében merülnek fel jogalkalmazási nehézségek, és a feloldásuk milyen módon lehetséges (ajánlás a hatályos szabályok értelmezésére illetve jogalkotásra).

A magánszféra sajtóban történő védelme kapcsán kiemelt témakörként jelenik meg az adatvédelem és más magánszférát védő személyiségi jogok egymáshoz való viszonya; a médiában megjelenő információk személyes adat jellege, az adatok forrása, az adatkezelés jogalapja, a tájékoztatási kötelezettség és a célhozkötöttség követelménye; a médiaszereplések kapcsán tett hozzájáruló nyilatkozatok gyakorlata, az ezzel kapcsolatos jogfejlesztés lehetőségei; az oknyomozó újságírásra vonatkozó szabályok adatvédelmi joggyakorlatra gyakorolt hatása; a közszereplők és a közfeladatot ellátó személyek személyiség- és adatvédelmére vonatkozó szabályok; és a bűnügyi tudósítások szabályozása és gyakorlata.

A projekt keretében az Európai Unió országainak jogi megoldásai mellett vizsgáljuk a magyar adatvédelmi biztosi gyakorlatot, és sor kerül a vonatkozó jogirodalom és az alkotmánybírói és bírósági esetjog összefoglalására és elemzésére is.

A projekt végeredményeként a sajtó/média adatkezeléséről szóló átfogó ajánlás kibocsátására kerül sor 2011-ben, amely tekintettel van a médiarendszer új szabályozására. (ABI-2173/2010/H)

Levéltár, tudományos kutatás

Az elmúlt évhez hasonlóan az idei sem hozott sok e tárgyú indítványt a biztoshoz, néhány érdekeset az alábbiakban mutatunk be.

Immár nem először, de időről-időre felbukkan az a kérdés, hogy az elmúlt rendszerben közfeladatot ellátó – jelesül állambizton-

sági tisztként dolgozó – személyeknek mely adatai hozhatók nyilvánosságra.

A panaszos azt kifogásolta, hogy az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára (Levéltár) honlapján közzétette az 1944 és 1990 között különböző neveken és keretek között működött állambiztonsági szervek szervezeti struktúrájának és személyi állományának, illetve az egyes szervezeti egységek vezetői és beosztottai hivatali pályaképének összeállítását, melyben az ő adatai is szerepelnek.

A Levéltár főigazgatója a panaszra válaszolva kifejtette, hogy a Levéltárnak a köziratokról, a közlevéltárakról és a magánlevéltári anyag védelméről szóló 1995. évi LXVI. törvény alapján kötelessége, hogy az átvett, illetőleg a gyűjtött levéltári anyagot nyílvántartsa, szakszerűen kezelje, biztonságosan megőrizze, és az őrizetében lévő levéltári anyagot – annak szükség szerinti átselejtezésével, rendezésével, valamint a tudományos igényű áttekintést biztosító segédletek készítése és közzététele útján – feldolgozza, s az anyag használatát lehetővé tegye. A tudományos munkamegosztás keretében emellett részt vesz az őrizetében lévő anyag publikálásában.

A főigazgató megállapította azt is, hogy a személyes adatok közül az indítványozó születési adatai és édesanyjának neve valóban nem tartozik az érintett közfeladatával összefüggő adataihoz, így ezeket az adatokat a honlapról eltávolították.

A panaszos ezt követően fordult a biztoshoz annak érdekében, hogy állapítsa meg a Levéltár adatkezelésének jogsértő voltát.

A biztos egyetértett a Levéltár főigazgatójának álláspontjával abban, hogy a kérdéses adatok közfeladatot ellátó személy adatainak minősülnek, így a panaszos kifogása alaptalan. A panaszost tájékoztatta emellett arról, hogy amennyiben nem töltötte be a honlapon szereplő tisztségeket, vagy bármilyen személyes adata pontatlanul szerepel a listán, akkor a helyesbitést az adatkezelőnél kell kérnie. *(ABI-2520/2010/P)*

Egy tudományos kutató azzal a panasszal fordult a biztoshoz, hogy megítélése szerint a Magyar Országos Levéltár (továbbiakban: MOL) és az Állambiztonsági Szolgálatok Történelmi Levéltára (továbbiakban: ÁBSZTL) reprográfiai díjtételei nem felelnek meg az adatvédelmi és levéltári törvény szellemének,

megnehezítik a közérdekű adatokhoz való hozzáférést, és ezáltal a kutatómunkát.

„A valódi költségeket többszörösen meghaladó reprográfiai díjak kiszabásának indokaként a levéltár alkalmazottai arra hivatkoznak, hogy az intézmény működtetéséhez szükséges összeget az állami költségvetés nem biztosítja számukra, ezért kénytelenek más bevételi forrásokat keresni. Ilyen forrás például a reprográfiai díjnak az önköltséget többszörösen meghaladó mértéke. Ezt az érvet, és erre hivatkozva a magas másolási díjakat több okból is vitathatónak, sőt, kifejezetten károsnak tartom. [...] Álláspontom szerint a MOL és az ÁBSZTL jelenleg érvényes reprográfiai díjai alkalmasak arra, hogy az Alkotmányban biztosított kutatás szabadságához fűződő jogot gyakorlati szinten korlátozzák. Az említett levéltárak – és feltehetőleg a nem említett állami, önkormányzati levéltárak többsége is – közpénzből működtetett közintézmények, a tárolt dokumentumok tûlnyomó része közintézmények által keletkeztetett közirat, amelyek többnyire közérdekű, közérdeklődésre számot tartó adatokat tartalmaznak.”

A MOL főigazgatója a biztost megkeresésére a következőkről tájékoztatta:

„Az állományvédelmi kötelezettség miatt is a magyarországi levéltárakban nem gyakorlat, hogy önkiszolgáló módon, a kutató maga készítse el – gyakorlatlan kutató esetén akár többszöri kíséreltetés után – a másolatot. A [...] levéltárak maguk készítik el a másolatokat, az ezt a feladatot végző munkatársaikat alapos és rendszeres állományvédelmi oktatásban részesítik. A fénymásolásnak ugyanis komoly állományvédelmi kockázatai vannak, az eljárás erősen igénybe veszi az eredeti iratot. [...]

E szabályzat pontosan rögzíti, hogy egy kalkulációs egység (fénymásolat esetén darab) közvetlen önköltségénél a közvetlenül elszámolható személyi juttatások, a közvetlenül elszámolható személyi juttatások munkaadót terhelő járuléka, a közvetlenül elszámolható dologi kiadások és az egyéb közvetlen költségek számolhatók el.

A fénymásolás tényleges költségeinek megállapításánál ezért figyelembe kell venni a fénymásolás technikai költségeit (arra alkalmas hely biztosítása, gépek beszerzése, üzemeltetési költségek, nyersanyag /lap/ költsége), továbbá a kezelőszemélyzet személyi költségeit. Ennek alapos kalkulációját elvégeztük 2002-

2003-ban, azóta pedig legfeljebb az infláció mértékével vagy az adótartalom megváltozása miatt emeltük meg az annak idején kialakított árakat. Megjegyzem, hogy 2010-ben éppen a kutatói visszajelzések miatt nem érvényesítettük az infláció mértékével történő áremelést.”

Az ÁBSZTL főigazgatója a biztost megkeresésére a következőkről tájékoztatta:

„Az Alkotmánybíróság 34/1994. (VI. 24.) AB határozata megállapítja: ‘az archivált anyagok technikailag rendszerint alkalmatlanok az anonimizálásra, azaz a személyes adatoktól való megfosztásuk lehetetlen. Tartalmuk ugyanakkor többnyire meghaladja az aktanyilvánosság megszokott és alkotmányosan biztosított körét. Az őrzött anyagok fizikai megóvása is sajátos korlátozásokat tesz szükségessé.’ [...]

A levéltári törvény végrehajtására kiadott, a közlevéltárak és a nyilvános magánlevéltárak tevékenységével összefüggő szakmai követelményekről rendelkező 10/2002. (IV. 13.) NKÖM rendelet 44. § (3) bekezdése alapján a levéltár megtagadhatja a másolat készítését, ha a reprodukációs eljárás vagy annak gyakorisága a levéltári anyag fizikai állapotát károsítja, épségben történő fennmaradását veszélyezteti. [...]

A másolatok térítési díja természetesen nem tartalmaz nyereségelemet, sőt a számítás alapja az ún. szűkített önköltség. Így csak a papír árával, a felülnyomással, a fénymásológó amortizációjával, a karbantartási költséggel, a felhasznált festékpátronok árával és a fénymásolást közvetlenül végzők illetményhányadával kalkulálunk. Nem számítjuk be az általános rezsiköltséget (az energiahordozók ára az elmúlt időszakban egy éven belül is többször is változik) és az iratokat a törvényi előírásoknak megfelelően előkészítők illetményét, valamint az iratok egyes csoportjainak gyakori használata miatt felmerülő restaurálási költségeket sem.”

A biztos állásfoglalásában kifejtette, hogy az Avtv. nem teszi lehetővé, hogy az adatkezelő a közérdekű adatnak minősülő dokumentumok másolásáért díjat állapítson meg. A törvény előírása szerint az adatokat tartalmazó dokumentumról vagy dokumentumrészről, annak tárolási módjától függetlenül az igénylő másolatot kaphat. Az adatot kezelő szerv kizárólag a másolat készítéséért – legfeljebb az azzal kapcsolatban felmerült költség mértékéig terjedően – állapíthat meg költségtérítést. A másolat-

készítés a törvény által előírt feladat, nem vállalkozási jellegű tevékenység. A költségtérítés ezért nem tartalmazhat nyereségelemet. *(ABI-1121/2010/K)*

Az adatvédelmi biztoshoz érkezett beadványában egy levéltáros arról kért tájékoztatást, hogy az egészségügyi szervek iratkezelésének ellenőrzése során törvénysértésnek minősül-e, ha forrásértékelési célból egészségügyi dokumentációkba tekint be. Második kérdése arra irányult, hogy az egészségügyi dokumentáció köziratnak vagy magániratnak minősül-e.

A biztoshoz forduló levéltáros a közlevéltárak és a nyilvános magánlevéltárak tevékenységével összefüggő szakmai követelményekről szóló 10/2002. (IV. 13.) NKÖM rendelet 8. §-ban foglalt feladatát, azaz a levéltár jogszabályban foglalt tevékenységét végzi, amikor az iratkezelés közlevéltári ellenőrzését látja el.

A 8. § (1) bekezdése értelmében ugyanis a nem selejtehető irattári anyag fennmaradásának biztosítása érdekében a közlevéltár az illetékességi körébe tartozó szerv iratainak védelmét és iratkezelésének rendjét a szerv iratkezelési szabályzata alapján, a (2) bekezdésben meghatározott rendszerességgel ellenőrzi.

Köziratnak kizárólag a közfeladat ellátásával kapcsolatos adatok tekintendők. Kórház esetében ez a szerv működésével kapcsolatos iratokat, információkat jelenti.

Tekintettel arra, hogy az egészségügyi intézményekben köziratnak csak az intézmény működésével összefüggő iratok számítanak – az egészségügyi adatok nem – a levéltár ellenőrzési hatásköre csak az előbbiekre terjed ki. Az egészségügyi dokumentációkba – mivel azok nem minősülnek köziratnak – a levéltáros nem tekinthet be. *(ABI-1985/2010/K)*

Ahogy arról már korábban is szó volt (lásd 615/K/2004 számú ügy), jelenkorunk eseményeinek, jelenségeinek kutatását pozitív jogi szabály nem rendezi, ezért az irat-keletkeztető szervek, intézmények számára nincs egyértelmű szabály arra, hogy az ilyen esetekben miként járjanak el.

A fenti tárgyban fogalmazott meg beadványt az az egyetemi hallgató, aki a gyermekbűnözés jelenségét szerette volna kutatni, azonban az anyaggyűjtés során szembesült azzal, hogy kuta-

tási igényét adatvédelmi okokra hivatkozással a rendőrség, az ügyészség és a gyámhivatal is visszautasította.

A vonatkozó ágazati jogszabályokat és más hasonló témájú beadványokat áttekintve megállapítható, hogy a beadványában említett szervek (illetve a közsféra egyéb szervei) gyakran és a jelenlegi jogszabályok alapján általában jogosan utasítják vissza azt, hogy iratanyagukba kutatási céllal betekintsenek. Sem a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (Gyvt.), sem a Magyar Köztársaság ügyészségéről szóló 1972. évi V. törvény, sem a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény nem mondja ki, hogy külső kutatóknak tudományos célból kutatást lehetne végezni az e törvények hatálya alá tartozó szerveknél.

Jelenleg nincs hatályban olyan jogszabályi rendelkezés, amely kötelezővé tenné e szervek részére, hogy kutatók kérésére adataikat anonimizálják és így kiadják. A magyar jogrendben tisztázatlan, hogy a nem levéltári anyag kutatása esetében ki minősül kutatónak, ennek eldöntése lényegében az egyes szervekre van bízva.

A kiadott állásfoglalásában a biztos megállapította, hogy jelenleg nagy nehézségekbe ütközik az, aki kutatási célból szeretne a napjainkban zajló társadalmi folyamatokat vizsgálni az állami szervektől történő adatkérés eszközével. A jelenlegi szabályozás alapján lényegében meg kell várni a kutatással, amíg az ilyen iratok levéltári anyagok lesznek. A feltárt problémák felvetik a kutatás szabadságának, illetve a közérdekű információkhoz való hozzáférés alkotmányos jogának sérelmét. Mindezekre tekintettel, az adatvédelmi biztos úgy határozott, hogy e kérdéskört átfogó vizsgálatnak veti alá „*A közsféra kezelésében lévő információk több célú hasznosítása*” elnevezésű projekt keretében. (ABI-537/2010/K)

Közüzemi szolgáltatók

A leggyakoribb kérdés, amely az állampolgároknál a közszolgáltatók adatkezelésével összefüggésben felmerül, az, hogy az egyes közüzemi szolgáltatók mely személyes adataikat kezelhetik és azokat kik részére továbbíthatják jogszerűen. (ABI-96/2010/P, ABI-648/2010/P, ABI-

1175/2010/P, ABI-2890/2010/K, ABI-3547/2010/P, ABI-6612/2010/P, ABI-7899/2010/P)

Az Avtv. 3. §-ának (1) bekezdésével összhangban valamennyi közüzemi szolgáltatóról szóló törvény, illetőleg a végrehajtásukra kiadott kormányrendeletek tartalmazznak olyan jogszabályi rendelkezéseket, amelyek felhatalmazzák a szolgáltatókat, hogy a törvényben meghatározott célokból a fogyasztó azonosításához szükséges és elégséges személyes adatot kezeljék, és azok közül az adatkezelés céljához szükséges adatokat átadják az ezekben a törvényekben felsorolt szervek és szervezetek részére. [Például a földgázellátásról szóló 2008. évi XL. törvény (a továbbiakban: Gszt.) 125. §-a, a villamos energiáról szóló 2007. évi LXXXVI. törvény (a továbbiakban: Vet.) 151. §-a, valamint a végrehajtására kiadott 273/2007 (X. 19.) kormányrendelet 13. §-ának (1) valamint 16. §-ának (1) bekezdése, a távhőszolgáltatásról szóló 2005. évi XVIII. törvény 45. §-a, a vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény 13. §-ának (4) bekezdése és a végrehajtására kiadott, a közműves ivóvízellátásról és a közműves szennyvízelvezetéséről szóló 38/1995. (IV. 5.) kormányrendelet 3. §-ának (1) bekezdése.]

Ezen rendelkezések alapján a közüzemi szolgáltatók a fogyasztó nevének, lakcímének, anyja nevének, valamint születési helyének és idejének kezelésére jogosultak.

Az E.ON tehát akár az érintett gázszolgáltatója, akár villamosenergia-szolgáltatója, jogszerűen kezeli ügyfele említett személyes adatait, az adatkezelésnek mindkét esetben van törvényes célja és jogalapja, hiszen csupán név- és lakcím adatok alapján nem minden esetben lenne beazonosítható egy természetes személy. Az, hogy a jelszó módosításához is kéri ezen adatokat, az ügyfél érdekeit szolgálja, hiszen ily módon illetéktelen személyek nem tudnak az érintett nevében eljárni a cégnél. Az adatkezelés célja jelen esetben az, hogy a szolgáltató adatbiztonsági okokból meg tudjon győződni arról, hogy valóban az érintett módosítja jelszavát, és nem egy illetéktelen harmadik személy. *(ABI-5822/2010/P)*

Az említett adatok továbbíthatóak a fenti törvényhelyek alapján példának okáért az ügyfélszolgálati tevékenységet végző természetes személyek és gazdálkodó szervezetek, valamint követeléskezelő cégek részére is. *(ABI-4871/2010/P, ABI-4872/2010/P)* Az e-mail címek és

telefonszámok kezelése azonban kizárólag az érintett önkéntes hozzájárulásán alapulhat. *(ABI-1351/2010/P, ABI-2911/2010/P, ABI-354/2010/P, ABI-4872/2010/P)*

Az Avtv. 7. §-ának (1) bekezdése értelmében a kezelt személyes adatoknak meg kell felelniük a következő követelményeknek: felvételük és kezelésük tisztességes és törvényes; pontosak, teljeseek, és ha szükséges időszerűek; tárolásuk módja alkalmas arra, hogy az érintettet csak a tárolás céljához szükséges ideig lehessen azonosítani.

Jelen esetben a telefonkönyvből egyértelműen megállapítható lett volna, hogy az ügyfél lakcíme nem egyezik meg a panaszos lakcímével.

Ismételten felhívta az adatvédelmi biztos az Intrum Justitia Kft. ügyvezetőjének figyelmét arra, hogy azt, hogy az adatkezelés a jogszabályban foglaltaknak megfelel, az adatkezelő köteles bizonyítani. Az érintett nem kötelezhető arra, hogy kimentse magát és bizonyítsa, hogy személyes adataival visszaéltek.

Elvárható továbbá, hogy az adategyeztetés nem sms, hanem közvetlen telefonhívás útján, és ne az érintett költségén történjék. *(ABI-4872/2010/P)*

Amennyiben az érintett felszólítja a követeléskezelő társaságot arra, hogy a telefonszámai kezelését és felhasználását szüntesse meg, ennek a cég köteles eleget tenni, illetőleg az érintettek igényelhetik, hogy telefonon ne vegyék fel velük a kapcsolatot. *(ABI-1351/2010/P)*

Gyakran előforduló eset az is, hogy a szolgáltatók nem tesznek különbséget a kötelező, törvény által előírt adatkezelések, és az önkéntesen megadható adatok között. Így az Öko-Dombó Dombóvári Környezet és Hulladékgazdálkodási Kft. adategyeztető lapja is azt a látszatot keltette, mintha az ügyfeleknek az adatlapon szereplő valamennyi adatot – így telefonszámukat és e-mail címüket is – kötelezően meg kellene adniuk. *(ABI-2189/2010/P)*

A Díjbeszedő Zrt. részére történő adattovábbítás adatfeldolgozó tevékenységnek is minősülhet.

Az Avtv. 2. § 8. és 16. pontja értelmében adatkezelő az a természetes vagy jogi személy, illetve jogi személyiséggel nem ren-

delkező szervezet, aki, vagy amely az adatok kezelésének célját meghatározza, az adatkezelésre (beleértve a felhasznált eszközt) vonatkozó döntéseket meghozza és végrehajtja, vagy az általa megbízott adatfeldolgozóval végrehajthatja. Adatfeldolgozó pedig az a természetes vagy jogi személy, illetve jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet, aki vagy amely az adatkezelő megbízásából – beleértve a jogszabály rendelkezése alapján történő megbízást is – személyes adatok feldolgozását végzi.

A Díjbeszedő Holding Zrt. – az egyes közüzemi szolgáltatóval (adatkezelővel) kötött megbízási szerződés alapján – adatfeldolgozóként egyebek mellett számlázás, díjbeszedés, mérőleolvasás, tartozás behajtás, stb. céljából kezeli az ügyfelek adatait. (ABI-3331/2010/P)

Egy másik állampolgár a Díjbeszedő Faktorház Zrt., valamint a Díjbeszedő Holding Zrt. adatkezelési eljárását kifogásolta.

A Polgári törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (továbbiakban: Ptk.) engedményezésről szóló rendelkezései alapján a közüzemi szolgáltatók jogszerűen adhatják át nemfizető ügyfelek személyes adatát követeléskezelő vállalkozás részére. A Ptk. 328. § (1) bekezdése ugyanis lehetővé teszi, hogy a jogosult követelését szerződéssel másra átruházza. Az engedményezés természetes velejárója a követelés érvényesítéséhez szükséges adatok átadása. A fentiek alapján tehát a közüzemi szolgáltató (adott esetben a Fővárosi Vízművek Zrt.) a Ptk. rendelkezései alapján jogszerűen továbbíthatja az ügyféladatokat a követeléskezelőnek (adott esetben a Díjbeszedő Faktorház Zrt.-nek).

A Díjbeszedő Faktorház Zrt. – a honlapján található információk alapján – a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) hatálya alá tartozó, a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletének engedélyével működő pénzügyi vállalkozás, melynek főtevékenysége a követelések vásárlása (úgynevezett faktorálás). A követelések vásárlása történhet társaságuk teljes, 100%-os kockázatvállalásával, vagy úgynevezett visszerhes konstrukcióban.

A rendelkezésre álló adatok alapján a biztos megállapította, hogy a Fővárosi Vízművek Zrt. az érintettel szemben fennálló követelését a Díjbeszedő Faktorház Zrt.-re ruházta át, így a követelés új jogosultja a továbbiakban a Díjbeszedő Faktorház Zrt.

A Díjbeszedő Faktorház Zrt. pénzügyi vállalkozás, amely jogosult a Hpt. 51. § (1) bekezdés c) pontja értelmében az ügyféllel szemben fennálló lejárt követelése érvényesítéséhez szükséges banktitoknak minősülő adatokat harmadik személynek (jelen esetben a Díjbeszedő Holding Zrt.-nek) átadni. (ABI-2411/2010/P)

A Démász Kft. fogyasztási mérőóra csere címén felszerelt a panaszosnál egy elektronikus mérőórát, amely mellé – mint később kiderült – elhelyezett egy elektronikus adatgyűjtő mobiltelefonos adatátviteli egységet. Ez a tény nem szerepelt a mérőóra csere lapon. Az adatkezelésről, adatgyűjtésről, annak sűrűségéről, az adatfeldolgozás módjáról a fogyasztót nem tájékoztatták.

A biztos álláspontja szerint a Démász Hálózati Elosztó Kft. által mellékelt „Beavatkozási Lap Kisfogyasztói Mérésekhez” elnevezésű. nyomtatvány aláírása az érintettek részéről nem minősül hozzájárulásnak, arról ugyanis nem derül ki semmilyen információ arra vonatkozóan, hogy milyen okból és milyen mérőóra-ra cserélték le mérőórájukat, valamint az Avtv. 6. §-ban előírt tájékoztatási kötelezettségnek sem tett ezzel a cég eleget.

A kutatási célból történő adatkezeléssel sokkal inkább összhangban lett volna, ha a fogyasztó együttműködését kérve végzi azt a Démász Kft., hogy ügyfelek a megfelelő tájékoztatás birtokában, önkéntesen hozzá tudjanak járulni fogyasztási szokásaik ilyenfajta megfigyeléséhez.

Összességében véve a DÉMÁSZ Kft. adatkezelésének nem volt jogalapja, valamint az adatkezelés eredeti célján túlmutató tevékenységet végez azáltal, hogy adatkezelése fogyasztói személyiségprofil kialakítására alkalmas.

Az Avtv. 25. §-ának (2) bekezdése alapján ezért az adatvédelmi biztos felszólította a cég ügyvezetőjét, hogy szerelje le a panaszosnál az elektronikus mérőórát, és állítsa vissza nála az eredeti állapotot, a többi érintettől pedig kérjenek önkéntes, tájékozott és határozott hozzájárulást. (ABI-1112/2010/P)

Idén a legtöbb panaszbeadvány sajnálatos módon továbbra is a fogyasztó személyében beállt változást igazoló okiratokkal, illetve a

mérőóra átírását igazoló dokumentumokkal kapcsolatos adatkezelésekkel kapcsolatban érkezett.

Az ügyfél személyében bekövetkezett változást igazoló iratok, (adásvételi szerződés, tulajdoni lap, hagyatékátadó végzés, halotti anyakönyvi kivonat, bérleti szerződés, stb.) valamint a személyazonosításra alkalmas okmány bemutatása az ügyfél jogszabályi előíráson alapuló kötelezettsége. Tehát a fogyasztó személyében történt változást igazoló okirat, valamint a személyazonosításra alkalmas okmány bemutatása, és abból a közüzemi szerződés megkötéséhez szükséges adatok megismerése és rögzítése szükséges, és egyben elegendő a személyesen eljáró ügyféllel való szerződéskötéshez.

Az előzőeken túlmenően a közüzemi szolgáltató pedig akkor jár el jogszerűen, ha lehetőséget biztosít az ügyfélnek arra, hogy a dokumentumokból minden olyan személyes adatot töröljön, illetve kitakarjon, amely nem tartozik a fenti jogszabályok által meghatározott körbe, és e lehetőségről a fogyasztókat tájékoztatja.

(ABI-594/2010/P, ABI-735/2010/P, ABI-843/2010/P, ABI-1981/2010/P, ABI-2029/2010/P, ABI-2567/2010/P, ABI-6613/2010/P, ABI-6973/2010/P)

Sokan kifogásolták továbbá hogy a Tettye Forrásház Zrt. a Pécsi Vízmű Zrt. által jogosan kezelt adatokat önkényes birtokbavétel útján jogosulatlanul kezelte. Az adatvédelmi biztos a fogyasztói adatok védelme érdekében vizsgálatot indított, amelynek keretében egyaránt megkezdte a Tettye Forrásház Zrt.-t és Pécs Megyei Jogú Város Önkormányzatát.

A Tettye Forrásház Zrt.-től a biztos felvilágosítást kért a társaság által kezelt adatkorról, az adatkezelés céljáról, jogalapjáról, arról, hogy hogyan jutottak hozzá ezekhez az adatokhoz, milyen módon tájékoztatták az érintetteket, az érintettek hozzájárultak-e az adatkezeléshez, milyen módon tárolják az adatokat, illetőleg továbbítják-e azokat. A társaság a „*Pécs lakosságának fogyasztói szokásai*” elnevezésű kérdőívben a fogyasztók számos személyes adatát kérte el, a biztos továbbá tájékoztatást kért arról, hogy milyen célból gyűjtik ilyen módon a fogyasztók adatait. Az önkormányzattól a vizsgálat során a következőkről kért a biztos felvilágosítást: Az önkormányzat továbbított-e adatokat a társa-

ságnak és milyen jogalappal, a társaság fogyasztói adatokat tartalmazó adatbázisa honnan származik.

Az önkormányzat tájékoztatta a biztost arról, hogy a társaság rendelkezésére bocsátotta az általa kivethető helyi adókra vonatkozó, elektronikus úton tárolt adatbázist, amelyben megtalálhatóak az adóalanyok nevei és lakcímei azzal, hogy a társaság az adatokat kizárólag az ivóvíz szolgáltatással és szennyvízelvezetéssel kapcsolatban használhatja fel abból a célból, hogy a kötelezően ellátandó önkormányzati közfeladatok megfelelően biztosítva legyenek a városban.

A biztos szerint pécsi önkormányzat ezen gyakorlata jogszerűtlen. A helyi adók adóalanyainak adatait tartalmazó adatbázis eredeti célja a helyi adókról szóló 1990. évi C. törvény felhatalmazása alapján a helyi adók beszedése, ettől eltérő célból jogellenes az adatbázisban szereplő adatok kezelése. Az átadott adatbázis eredetileg nem a víziközmű szolgáltatással összefüggésben jött létre. A biztos hangsúlyozta, hogy a célhoz kötöttség elvének az adatkezelés minden szakaszában maradéktalanul érvényesülnie kell.

A társaság tájékoztatta a biztost, hogy a reprezentatív közvélemény-kutatás célja egyrészt az átlagfogyasztási adatokról történő információszerzés, másrészt a fogyasztói személyes adatok pontosítása volt. A biztos megállapította, hogy a társaság ezen gyakorlata több ponton sem felel meg az Avtv. rendelkezéseinek. Az ivóvízellátást és/vagy szennyvízelvezetést igénybevevő fogyasztók nyilvántartását, csak a szolgáltatási szerződés kitöltése útján tartja a biztos jogszerűnek. A „*Pécs lakosságának fogyasztói szokásai*” elnevezésű kérdőív kitöltésével megadott személyes adatoknak a fogyasztói adatbázisban való felhasználása több szempontból is aggályos. A kérdőív esetében az adatkezelésnek nincs törvényes jogalapja. A fogyasztói hozzájárulás pedig szintén nem ad lehetőséget az adatkezelésre, mert a kérdőív nem tartalmazza a megfelelő tájékoztatást arról, hogy a megadott adatokat ki, hol, mikor, milyen célra használja fel.

Az adatkezelésben érvényesülnie kell az adatok minősége elvének is. Aggályosnak találta a biztos, és kétségbe vonta, hogy az Avtv. 7. §-ában foglalt adatminőség követelménye érvényesülne. Jelen ügyben különböző forrásokból gyűjtöttek

adatokat, amelyek közül egyik forrás sem volt teljesen pontos. Ahhoz, hogy a társaság az Avtv. rendelkezéseinek megfelelő fogyasztói adatbázist hozzon létre, egységes, megbízható és hiteles, a fogyasztóktól közvetlenül bekért adatokból álló adatbázissal kell, hogy rendelkezzen.

A fentiekre tekintettel az Avtv. 25. §-ának (2) bekezdése alapján az adatvédelmi biztos felszólította az önkormányzatot nyilvántartásaik adatkezelési gyakorlatának állásfoglalása szerinti módosítására, azaz a személyes adatokat tartalmazó nyilvántartások esetében a célhoz kötöttség elvének maradéktalan betartására, a Tettye Forrásház Zrt. vonatkozásában pedig a fogyasztói adatbázisuknak az Avtv. 7. §-ában foglalt adatok minősége rendelkezéseinek megfelelő kialakítására, és felhívta a figyelmet arra, hogy a fogyasztói adatok kezelése csak megfelelő törvény vagy önkormányzati rendelet alapján vagy az érintett hozzájárulása esetében jogszerű. A közvélemény-kutatás útján megszerzett fogyasztói adatok érintettjeit megfelelően kötelesek tájékoztatni az adatkezelés céljáról.

Az önkormányzat tájékoztatta a biztost arról, hogy a jövőben törekedni fognak arra, hogy akár a helyi adók beszedése céljából, akár más célból nyilvántartott személyes adatok tekintetében maradéktalanul betartják az adatkezelés célhoz kötöttségének elvét. A társaság pedig törölte az önkormányzattól átvett elektronikus adatbázist, valamint a papíralapon tárolt kérdőíveket megsemmisítették. *(ABI-462/2010/P, ABI-502/2010/P, ABI-503/2010/P, ABI-856/2010/P, ABI-907/2010/P)*

A MIVÍZ Kft. adategyeztetési eljárása adatbiztonsági problémákat vetett fel, ugyanis a panaszos tájékoztatása szerint az adategyeztető lapon szerepelt a neve, az anyja neve, a születési helye és ideje, a címe és a bankszámlaszáma, az ugyanakkor nem lezárt borítékban érkezett, és nem lehetett róla megállapítani, hogy ahhoz ki férhetett hozzá.

A cég ügyvezetőjének tájékoztatása szerint a MIVÍZ Kft. ügyfél-nyilvántartása pontosítása érdekében adategyeztetési akciót indított. A társaság az adategyeztetés fizikai lebonyolítását külön szerződés keretében a vízmérőórák leolvasásával foglalkozó alvállalkozóra bízta. A szerződésben a felek rögzítették, hogy a személyes adatok védelme érdekében az alvállalkozók az átadott adatlapokról másolatot nem készíthetnek, azokat nem ad-

hatják át harmadik félnek és az akció végeztével minden náluk lévő adategyeztető lapot visszajuttatnak a MIVÍZ Kft. részére. Az alvállalkozók feladata az adategyeztető lapoknak a személyes átadása, a fogyasztók megfelelő tájékoztatása, illetve a kitöltött adatlapok begyűjtése volt.

Az adatvédelmi biztos vizsgálatának és felszólításának eredményeképpen a MIVÍZ Kft. ismételten felhívta az alvállalkozók figyelmét, hogy az adatlapok átadására lehetőleg személyesen kerüljön sor, illetve ha erre nincs lehetőség azt lezárt borítékban juttassák el az érintetteknek. *(ABI-5696/2010/P)*

Idén a legtöbb panaszbeadvány az E.ON Energiaszolgáltató Kft. adatkezelésével kapcsolatban érkezett. Számos beadványozó kifogásolta egyebek mellett azt, hogy ez év áprilisában olyan körlevelet kaptak, amelyben tíz oldalon keresztül, közel ezer ügyfél elektronikus levélcíme minden címzett számára elérhetővé vált.

A szolgáltató azt a rövid tájékoztatást adta az adatvédelmi biztosnak, hogy egyedi ügyintézői hiba miatt került sor a több ügyfél e-mail címét is tartalmazó levelük kiküldésére.

A fentiek miatt az Avtv. 24/A. §-a és az állampolgári jogok országgyűlési biztosáról szóló 1993. évi LIX. törvény 24. §-a alapján az adatvédelmi biztos azt javasolta, hogy a munkavállalót a munkaviszonyából eredő kötelezettsége vétkes megszegése okán vonják felelősségre, illetve amennyiben a cég kollektív szerződése rendelkezik a fegyelmi eljárásról, úgy javasolta fegyelmi eljárás megindítását a munkavállalóval szemben. *(ABI-2192/2010/P, ABI-2245/2010/P)*

Az Esztergomi Köztisztasági Kft. adatkezelésével kapcsolatban is nagyszámú panaszbeadványt kapott a biztos. Az Esztergomi Köztisztasági Kft. kötelezte az esztergomi lakosokat arra, hogy hulladékgyűjtő edényeikre ragasszanak fel egy, a társaság által megküldött, lakossági regisztrációs matricát. A matrica tartalmazza az érintettek nevét és lakcímét is.

Az adatkezelés célja ebben az esetben annak megállapítása, hogy a szolgáltatást igénybe vevők köre megegyezik-e a szolgáltatásért díjat fizetőkkel. A biztos álláspontja szerint az előfizetők nevének a hulladéktároló edények falára történő felragasz-

tása a cél megvalósulásához nem elengedhetetlen és a szükséges mértéknél több személyes adatot kezel. Megítélése szerint elegendő lenne a társaság részéről egy egyedi azonosító kód-szám használata, melynek alapján a szolgáltató ellenőrizni tudja, hogy az adott hulladéktároló edény közszolgáltatási díját megfizették-e.

Az adatvédelmi biztos ezért felszólította az Esztergomi Köztisztasági Kft. ügyvezetőjét, hogy a jövőben felmerülő adatkezelések során fokozottan figyeljenek oda az érintettek megfelelő tájékoztatására, illetve a továbbiakban a késedelemben esett előfizetők esetében csak olyan személyes adatokat kezeljenek és csak olyan eszközöket használjanak, amely az adatkezelés céljának megvalósulásához elengedhetetlen, a cél elérésére alkalmas, és ezeket is csak a cél megvalósulásához szükséges mértékben és ideig. *(ABI-3556-59/2010/P, ABI-3572/2010/P, ABI-3588/2010/P, ABI-4579/2010/P, ABI-5662/2010/P)*

Állampolgári beadvány érkezett az adatvédelmi biztoshoz azt kifogásolva, hogy a szolgáltató alkalmazottja rögzíteni kívánta az érintettel folytatott telefonbeszélgetést.

A Fővárosi Gázművek esetében a hangfelvételek rögzítésére a fogyasztóvédelemről szóló 1997. évi CLV. törvény irányadó, melynek 17/B. §-a úgy rendelkezik, hogy a közüzemi, a pénzügyi, a biztosítási, illetve a foglalkoztatói nyugdíj szolgáltató intézmény és egyéb vállalkozás az ügyfélszolgálatához beérkező valamennyi telefonon tett szóbeli panaszt, illetve az ügyfélszolgálat és a fogyasztó közötti telefonos kommunikációt köteles hangfelvétellel rögzíteni, és a felvételt öt évig megőrizni.

Törvényi felhatalmazás hiányában (például közüzemi szolgáltató által kezdeményezett hívás) az érintett hozzájárulása szükséges a telefonbeszélgetés rögzítéséhez. A hozzájárulás akkor tekinthető az adatkezelés jogalapjának, ha az önkéntes, megfelelő tájékoztatáson alapul, és az érintett félreérthetetlen beleegyezését adja a rá vonatkozó személyes adatok kezeléséhez. Ezért a beszélgetés megkezdésekor tájékoztatni kell az ügyfelet, hogy a beszélgetés hanganyagát rögzítik, valamint arról, hogy az adatkezelő honlapján vagy ügyfélszolgálati helyiségeiben megismerheti a telefonos ügyfélszolgálatok által rögzített beszélgetésekre vonatkozó részletes szabályokat: mi az adatkezelés célja, jogalapja, időtartama, valamint milyen feltételek mellett kezelik

az adatokat. Ezzel a tájékoztatással annak lehetőségét kell megteremteni, hogy az ügyfél információs önrendelkezési jogával élve eldönthesse: hozzájárul-e ahhoz, hogy az ügyfélszolgálattal folytatott beszélgetését rögzítsék, vagyis személyes adatait kezeljék. *(ABI-2402/P/2010)*

Ami a közlekedési társaságokat érintő beadványokat illeti, a BKV Zrt. adatvédelmi felelőse örvendetes módon számos esetben fordult az idei év során is az adatvédelmi biztoshoz konzultációs beadvánnyal.

A BKV Zrt. által forgalmazott értékcikkek (jegyek, bérletek) új, adatszolgáltatáshoz kötött csere és visszaváltási szabályaival kapcsolatos álláspontjában a biztos kifejtette, hogy ebben az esetben – mivel nincsen törvényi felhatalmazás – kizárólag az érintettek hozzájárulása lehetne az adatkezelés jogalapja.

Az önkéntesség azonban jelen esetben nem valósul meg, mert ha az érintett nem járulna hozzá személyes adatai kezeléséhez, nem cserélhetné, illetőleg válthatná vissza jegyét, bérletét. Hiányzik tehát az adatkezeléshez szükséges felhatalmazás. A tervezett adatkezelés továbbá az adatminőség, valamint a célhoz kötött adatkezelés követelményeinek sem felel meg. *(ABI-580/2010/K)*

Egy másik beadványban arra vonatkozóan kérte az adatvédelmi felelős a biztos állásfoglalását, hogy a BKV Zrt. által forgalmazott nyugdíjas bérletigazolványokkal kapcsolatos visszaélések kiküszöböléséhez szükséges adatkezelés (azaz a nyugdíjat, illetve a járadékot folyósító szerv által kiadott igazolvány, igazolás, jegyző igazolása, orvosi szakvélemény kezelése) megfelel-e az adatvédelmi törvény rendelkezéseinek.

Tekintettel arra, hogy sem a fogyasztói árkiegészítésről szóló 2003. évi LXXXVII. törvény, sem a közforgalmú személyszállítási utazási kedvezményekről szóló 85/2007. (IV. 25.) Korm. rendelet, sem pedig a Budapesti Közlekedési Zártkörűen Működő Részvénytársaság hatósági árformába tartozó viteldíjainak legmagasabb hatósági árként való megállapításáról és azok alkalmazási feltételeiről szóló 74/2009 (XII. 10.) Föv. Kgy. rendelet nem fűz ilyenfajta adatkezelést, adatrögzítést a bemutatott igazolások elfogadásához valamint a bérletigazolványok kiadásához kapcsolódóan, így jogalként kizárólag az érintettek hozzájárulása jöhet szóba.

Az önkéntesség azonban jelen esetben nem valósul meg, ugyanis ha az érintett nem járul hozzá személyes (némely esetben különleges) adatai rögzítéséhez, nem válhatna nyugdíjas bérletigazolványt. Hiányzik tehát az adatkezeléshez szükséges felhatalmazás. *(ABI-3614/2010/K)*

Kifogásolta idén egy állampolgár azt is, hogy a BKV Zrt. rögzíti a pót-díjazási csekket befizető személyek személyes adatait.

Csupán a befizető nevének rögzítése azonban nem elegendő, és ezért nem alkalmas egy meghatározott természetes személy azonosításához, azaz nem felel meg a célhoz kötött adatkezelés elvének.

A biztos ezért tájékoztatta a BKV Zrt.-t, hogy amennyiben az érintett önkéntesen hozzájárul személyes adatai kezeléséhez az esetleges utólagos reklamációk tisztázása érdekében, úgy anyja nevének, valamint születési helyének és idejének rögzítése is szükséges. *(ABI-1111/2010/P)*

A más közlekedési társaságokkal kapcsolatos panaszbeadványok sokszor irányulnak arra a kérdésre, hogy milyen módon kezelhet személyes adatokat az ellenőr.

Az utas személyes adatainak kezelésére kizárólag akkor kerülhet sor, ha az érintett nem rendelkezik érvényesíthető, és az adott járatra felhasználható jeggyel, érvényes bérlettel, utazási igazolvánnyal, vagy a díjmentességet igazoló okmánnyal.

Ha ezek a feltételek nem állnak fenn, azaz az utas személyes adatainak kezelése nem válik szükségessé egy esetleges igény-érvényesítéshez, az adatkezelés az Avtv. 5. §-a szerinti célhoz kötöttség sérelme miatt jogellenesnek minősül.

Az, hogy az érintett milyen módon segíti a közlekedési társaság ellenőreinek munkáját ahhoz, hogy ellenőrizni tudják azt, hogy rendelkezik érvényes jeggyel vagy bérlettel, illetőleg hogy rögzíteni tudják személyes adatait hatósági igazolványából, nem tartozik az adatvédelem tárgykörébe. Ennek megoldása a polgári jogi kölcsönös együttműködés elvéből fakad a két szerződő fél között. *(ABI-736/2010/P)*

Számos esetben azonban a panaszos magatartása sem teljesen jogszerű. Egy panaszbeadványban azt kifogásolta az érintett,

hogy a Volánbusz Zrt. alkalmazásában álló jegyellenőr elkobozta – az adott félévre nem érvényesített – diákigazolványát, amelyet aztán többszöri kérése ellenére sem adott vissza. Az érintett 50 %-os kedvezményes menetjeggyel utazott.

Mivel törvény nem rendeli el, hogy akár a Volánbusz Zrt. akár a vagyonvédelmi társaság elkobozza az érintettek diákigazolványát, – különös tekintettel arra, hogy e dokumentum kiállítója nem az említett két cég –, illetőleg kezelje példának okáért az érintettek fényképét, a felsőoktatási intézmény megnevezését, ahová járnak, az adatkezelés jogellenesnek minősül. Az, hogy a belföldi utazási feltételekben valamint a Forgalmi és Kereskedelmi Igazgatói Utasításban szerepel, hogy a cég az érvénytelen igazolványokat bevonhatja, nem megfelelő jogalap az adatkezelésre, tekintettel arra, hogy az Avtv. alapján kizárólag törvény szabályozhatja azt, hogy milyen hatóság és milyen feltételekkel kobozhatja el az érintettek hatósági igazolványait, illetőleg az egyéb utazási kedvezményre jogosító dokumentumokat.

Az adatvédelmi biztos ezért az Avtv. 25. §-a alapján felszólította a társaságot, hogy adja vissza az érintett diákigazolványát, valamint módosítsa a 21/2010. számú Forgalmi és Kereskedelmi utasítást, továbbá a belföldi utazásra vonatkozó utazási feltételeket, hogy az a hatályos jogszabályi rendelkezésnek megfelelően, és a jövőben ennek megfelelően járjanak el.

Hozzátette továbbá a biztos, hogy utazási kedvezmény érvénytelen diákigazolvánnyal történő igénybevétele a Büntető törvénykönyv rendelkezéseibe ütközhet. *(ABI-3245/2010/P)*

A Magyar Postával kapcsolatos állampolgári beadványok írói legtöbbször aziránt érdeklődnek, hogy ajánlott küldemények átvételekor a kézbesítési okiraton a posta alkalmazottja jogszerűen rögzíti-e a személyazonosságot igazoló okmány számát.

A postáról szóló 2003. évi CI. törvény (a továbbiakban: Pt.) 16. §-a rendelkezik a személyazonosságot igazoló okmány számának rögzítéséről:

„Könyvelt küldemény átvételének írásban történő elismerése előtt a címzett (illetve az egyéb jogosult átvevő) a személyazonosságát külön jogszabályban meghatározott hatósági igazolvánnyal köteles igazolni. A postai szolgáltató a személyazonosság igazolását

nem könyvelt küldemény kézbesítése esetén is kérheti. A személyazonosságot igazoló okmány elnevezését, betűjelét és számát a postai szolgáltató a kézbesítési okiratra rájegyzi. Ha az okirat tulajdonosa ez ellen tiltakozik, a szolgáltató ezt – mint a kézbesítést megghiúsító körülményt – a kézbesítési okiraton rögzíti, és a küldeményt visszaküldi a feladónak.”

A címzett, illetve az egyéb jogosult átvevő tehát személyazonosságát köteles igazolni a küldemény átvételekor, továbbá a személyazonosságot igazoló okmány betűjelét a kézbesítő jogszerűen, a jogszabályi előírásoknak megfelelően rögzíti a kézbesítési okiraton. Mindez az érintettek érdekét szolgálja, hogy illetéktelen személyek ne vehessék át a részükre érkezett küldeményeket; a postai szolgáltatónak pedig törvényben foglalt kötelezettsége erről meggyőződni. (ABI-739/2010/P, ABI-2764/2010/K, ABI-5619/2010/K)

Társasházak, lakásszövetkezetek

A társasházak és lakásszövetkezetek körében felmerülő adatkezelésekhez kapcsolódó törvényi szabályozás az elmúlt évekhez képest nem változott. Ezzel együtt az is elmondható, hogy az ebben a témakörben érkezett panaszbeadványok száma nem csökkent, valamint a beadványokban szereplő panaszok jellege sem változott. Annak ellenére, hogy az adatvédelmi biztos számos állásfoglalásában iránymutatással szolgált a tárgyban, az állampolgároknak továbbra is problémát jelent az, hogy a közös költség hátralékkal rendelkezők nevét, valamint a tartozás összegét milyen módon hozza a tulajdonostársak tudomására. Továbbra sem csökkent azon konzultációs kérdések száma, amelyben a beadványozók a társasházakban elhelyezendő kamerarendszer adatvédelmi szabályozása iránt érdeklődnek. A konzultációs kérdéseken túlmenően számos panasz is érkezett a hozzájárulás nélkül kiépített kamerarendszerek működtetését kifogásolva.

Több állampolgári beadvány ugyanazon lakásszövetkezet adatkezelési gyakorlatát kifogásolta: a lakásszövetkezet elnöke több kamerából álló megfigyelőrendszert építtetett ki a lakásszövetkezet épületeiben úgy, hogy ezt megelőzően a tulajdonosok tiltakoztak a kamerák felszerelése ellen, azaz nem adták hozzájárulásukat az említett adatkezeléshez. Az

adatvédelmi biztos helyszíni vizsgálata során megállapította, hogy a rendszer működtetése valóban jogellenes, amelyre felhívta a lakásszövetkezet elnökének figyelmét is, valamint levélben több ízben felszólította a jogellenes adatkezelés megszüntetésére. A lakásszövetkezet elnöke továbbra sem tett eleget a felszólításában foglaltaknak, ezért az adatvédelmi biztos az Avtv. 25. § (4) bekezdésében foglalt jogköre alapján határozatot hozott (476/K/2009), melyben megtiltotta a felszerelt kamerák üzemeltetését, és elrendelte a már összegyűjtött személyes adatok törlését.

Az adatvédelmi biztos határozata ellen közigazgatási úton jogorvoslatnak nincs helye, a határozat felülvizsgálatát az adatkezelő az Avtv. 25. § (5) bekezdése alapján – annak kézhezvételét követő 30 napon belül – jogszabálysértésre hivatkozással kérheti a bíróságtól, amely a felülvizsgálat során a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvénynek a közigazgatási perekre vonatkozó szabályai szerint jár el.

Az adatvédelmi biztos határozatát az adatkezelő, élve az Avtv. adta jogával, megtámadta a bíróságon. A bíróság a lakásszövetkezet elnökének keresetét elutasította, az adatvédelmi biztos határozatában foglaltakat helyben hagyta.

A korábbiakhoz képest több konzultációs kérdés, valamint panaszbeadvány érkezett azzal kapcsolatban, hogy a tulajdonosok milyen mértékben és módon tekinthetnek be a társasház, valamint a lakásszövetkezet gazdálkodásával összefüggő iratokba. Sem a társasházakról szóló 2003. évi CXXXIII. törvény (továbbiakban: társasházi törvény) sem pedig a lakásszövetkezetekről szóló 2004. évi CXV. törvény (továbbiakban: lakásszövetkezeti törvény) nem szabályozza kellőképpen az adatvédelmet érintő kérdéseket, ezért az adatvédelmi biztos állásfoglalásait az Avtv. vonatkozó előírásaira alapítja.

Viszonylag új kérdésként merült fel az idei évben az írásbeli szavazás eredményének ismertetése körében az, hogy a közös képviselő vajon név szerinti bontásban jogosult-e tájékoztatni a tulajdonosokat a szavazás eredményéről.

A kérdéssel kapcsolatban az adatvédelmi biztos a társasházi törvény 40. §-ának (1)-(3) bekezdéseiben foglalt szabályokra hivatkozott, mely szerint lehetőség van arra, hogy egyes határozatokat – amennyiben a körülmények miatt így célravezetőbb – a tulajdonostársak közössége írásban hozzon meg. Az írásbeli

szavazás intézménye ugyanazt a szerepet tölti be a társasház életében, mint a közgyűlésen megvalósuló személyes szavazás. Ezért – és mivel a társasházi törvény nem ismeri a titkos szavazás lehetőségét – az ilyen típusú határozathozatal eljárási rendje sem különbözhet a szóbeli szavazás lefolytatásától. Így az adatvédelmi biztos álláspontja szerint a szavazás nyilvánosságát írásbeli eljárás esetén is biztosítani kell, vagyis nincsen jogszabályi akadálya annak, hogy ilyen irányú kérés esetén a tulajdonostársak megismerjék a szavazás eredményét név szerinti bontásban. Az adatvédelmi biztos emellett arra is felhívta a figyelmüket, hogy a tulajdonostársak kötelesek egymás személyiségi jogait tiszteletben tartani, így az érintettek személyes adatait nem hozhatják nyilvánosságra. *(ABI-3290/2010/P)*

A már fentebb említett igen fontos témakör a társasház gazdálkodásával összefüggő iratok megismerhetőségének kérdése.

Az adatvédelmi biztos erre vonatkozó állásfoglalásában leírta, hogy a tulajdonosok minden olyan iratba betekinhetnek, amelynek alapján nekik, vagy a társasháznak fizetési kötelezettsége keletkezett, hiszen az esetleges nem fizetés esetén a tartozásért a tulajdonosok felelőssége fennáll. Ezekbe az iratokba a betekintést, illetve ezek másolását a közös képviselő köteles engedélyezni. A társasházi tv. 13. § (1) bekezdése alapján a közösség szerveit, azok hatáskörét, jogait és kötelezettségeit, a közös költség viselésének szabályait a közösség szervezeti-működési szabályzatában kell megállapítani, többek között a felújítási alap képzése esetén az alap felhasználását, illetőleg a közös képviselő vagy az intézőbizottság elnöke és tagjai hatáskörét és feladatait.

Ugyancsak fontos szabálya a társasházi törvénynek, amely előírja, hogy a közgyűlésen – a határozatot is tartalmazó – jegyzőkönyvet kell vezetni, és az elkészült jegyzőkönyvbe bármely tulajdonostárs betekinhet, és arról – a másolási költség megfizetésével – másolatot kérhet. A társasházi törvény 44. § (1) bekezdésben foglaltak szerint a közös képviselő (az intézőbizottság elnöke) köteles a közgyűlés határozatairól és a határozatok végrehajtásáról nyilvántartást (a továbbiakban: Közgyűlési Határozatok Könyve) vezetni. Ugyanezen fejezet 45. § (2) bekezdése pedig arról rendelkezik, hogy a Közgyűlési Határozatok Könyvébe bármely tulajdonostárs betekinhet és a határozatok-

ról – a másolási költség megfizetésével – másolatot kérhet. A társasház a tulajdonostársak közössége, ezért ők betekinthetnek a társasház működésével, illetve gazdálkodásával kapcsolatos iratokba. Amennyiben a közös képviselő ezen joguk gyakorlásában nem működik közre, polgári peres eljárás keretében követelhetik a tulajdonosok az eljáráshoz szükséges iratok, dokumentumok rendelkezésre bocsátását. *(ABI-156/2010/P, ABI-1179/2010/K, ABI-4508/2010/P)*

A közös költség hátralékkal rendelkezők személyes adatainak megismerésére vonatkozó kérdések továbbra is vezető szerepet töltenek be az adatvédelmi biztoshoz küldött beadványok sorában. Ebben a kérdésben az adatvédelmi biztos korábbi állásfoglalásaiban már többször beszámolt, a kérdésben álláspontja nem változott. *(ABI-494/2010/P, ABI-983/2010/P, ABI-1255/2010/P, ABI-2872/2010/K)*

A társasházak kapcsán beérkező beadványok körében igen jelentős kérdés a kamerarendszerek üzemeltetésének adatvédelmi szabályozása. A kamerák társasházakban történő üzemeltetésére vonatkozó szabályokat jelenleg az Avtv. előírásainak megfelelően lehet meghatározni. Az adatvédelmi biztos kezdeményezte a társasházi törvény módosítását, melyben arra tett javaslatot, hogy a kamerák üzemeltetéséhez kapcsolódó adatvédelmi szabályok a társasházi törvényben legyenek meghatározva. *(ABI-7879-3/2010/J)* Az adatvédelmi biztos javaslatát az Országgyűlés a társasházi törvény módosítása során nem vette figyelembe. *(ABI-483/2010/P, ABI-1108/2010/P, ABI-2232/2010/K)*

Kamerák

Tárgyévünkben több mint 170 olyan beadvány érkezett az adatvédelmi biztoshoz, amely a kamerás megfigyeléssel függ össze. Ez a nagy ügyszám két okra vezethető vissza. Egyrészt a kamerarendszereket alkalmazó személyek, szervezetek, önkormányzatok továbbra is úgy tekintenek a térfelügyelő kamerákra, mint a személy- és vagyonvédelem leghatékonyabb eszközére, az ilyen rendszerek felállításában látják a megoldást felmerülő biztonsági problémáikra. Azonban újra és újra le kell szögeznünk: az esetek nagy részében létezik olyan megoldás, amely a megfigyeléssel összevetve lényegesen kisebb mértékben korlátozza az érintettek személyiségi jogait. A másik ok, amiért sok kérdés merül fel a

kamerarendszerek alkalmazása kapcsán, az a jogi szabályozás hiánya, illetve elégtelensége. Van olyan területe a megfigyelésnek, amely kellően körülírt és a gyakorlatban jól alkalmazható szabályokkal rendelkezik: a személy- és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység szabályairól szóló 2005. évi CXXXIII. törvény (a továbbiakban: Szvtv.) részletesen rendezi a magánterületen, valamint a nyilvános magánterületen folytatott kamerás megfigyelést, a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) és a közterület-felügyeletről szóló 1999. évi LXIII. törvény (a továbbiakban: Kfttv.) a közterületi megfigyelés szabályait fekteti le, a sportról szóló 2004. évi I. törvény pedig a sportesemények biztosításával összefüggésben tartalmaz előírásokat. A másik oldalon állnak azok az esetek, ahol semmilyen jogszabályi rendelkezés nem ad eligazítást a kamerák használatát illetően: a társasházak (lakásszövetkezetek) területén, a tömegközlekedési járműveken, az egészségügyi intézményekben, valamint a magánszervezetek, intézmények által közterületen folytatott megfigyelés teljes mértékben szabályozatlan.

A fent vázolt helyzet rendezése, a jogértelmezési, jogalkalmazási viták feloldása és a jogszabályi hiányosságok megszüntetése érdekében az adatvédelmi biztos átfogó vizsgálatot indított. Ennek eredményeként jött létre a térfigyelés adatvédelmi vonatkozásaival foglalkozó ajánlás.

Egyre gyakrabban fordulnak az önkormányzatok az adatvédelmi biztoshoz, hogy véleményezze a településen bevezetni kívánt kamerarendszert. Ez azért is üdvözlendő, mert így könnyebben elkerülhetők a megfigyeléssel kapcsolatos panaszok és ezek a jogszerűen működő megfigyelőrendszerek mintaként szolgálhatnak a többi, kamerás megfigyelést tervező önkormányzatnak.

Egy településen telepített térfigyelő rendszer üzemeltetésének, és az ahhoz kapcsolódó adatkezelésnek a jogszerűségét kétféleképpen lehet biztosítani. A jelenlegi szabályozás szerint közterületi térfigyelő rendszert a rendőrség és a közterület-felügyelet üzemeltethet. A rendőrséget az Rtv. 42. §-a hatalmazza fel arra, hogy közterületen, ahol az közbiztonsági, bűnmegelőzési, illetve bűnüldözési célból igazolhatóan szükséges, bárki számára nyilvánvalóan észlelhető módon képfelvevőt helyezhet el és felvételt készíthet. Az elhelyezésre kerülő képfelvevő szükségességéről, a képfelvevővel megfigyelt közterület kijelöléséről a rendőrség előterjesztésére az illetékes települési önkormányzat dönt.

A képfelvevő által megfigyelt területre belépő személyek tájékoztatását elősegítő módon figyelemfelhívó jelzést, ismertetést kell elhelyezni a képfelvevők elhelyezéséről, az adatkezelés tényéről.

A Kfttv. rendelkezései 2009. szeptember 1-je óta a közterület-felügyeletet is feljogosítják arra, hogy közterületen, közbiztonsági, illetve bűnmegelőzési célból, bárki számára nyilvánvalóan észlelhető módon képfelvevőt helyezzen el, és felvételt készíthessen. A képfelvevő elhelyezéséről, valamint a képfelvevővel megfigyelt közterület kijelöléséről a felügyelet előterjesztésére a képviselő-testület dönt. A kamerák felszereléséhez engedélyre tehát nincs szükség, ugyanakkor egy szakmai előterjesztés és annak képviselő-testületi jóváhagyása a jogszerű üzemeltetés előfeltétele. Ebben az esetben az önkormányzatnak önállóan vagy társulásban közterület-felügyeletet kell létrehoznia, amely a felvételeknek törvényben kijelölt adatkezelője lesz.

Megfigyelés alá kizárólag olyan közterület vonható, amely a közterület-felügyelet előterjesztésében szerepel. A Kfttv. a tájékoztatással összefüggésben további kötelezettségeket ró az adatkezelőre. A felügyelet a képfelvevők elhelyezéséről és a képfelvevők által megfigyelt közterületről tájékoztatja a rendőrséget, valamint ezeket az adatokat a felügyeletet működtető önkormányzat polgármesteri hivatalának honlapján közzéteszi. Ezen túl a Kfttv. 7. § (4)-(5) bekezdése alapján a képfelvevő által megfigyelt területre belépő személyek tájékoztatását elősegítő módon ezekben az esetekben is figyelemfelhívó jelzést, ismertetést kell elhelyezni a képfelvevők elhelyezéséről, az adatkezelés tényéről.

A létrehozandó közterület-felügyeleti rendszert önkormányzati rendeletben kell szabályozni, mely rendeletnek tartalmaznia kell – többek között – hogy a rendszer milyen célból jön létre, hogyan működik, milyen adatfajták kezelésére és milyen esetekben kerül sor, valamint azt, hogy a rögzített adatokat meddig lehet tárolni.

Az adatvédelmi biztos a vizsgált ügyekben kiadott állásfoglalásaiban leszögezte, hogy a közterület megfigyelésére a hatályos szabályozás szerint kizárólag a törvényben felhatalmazott szervezetek jogosultak, egyéb megoldás – mint például közhasznú munkások, faluőrök alkalmazása, vagy a város gondnokság be-

vonása – nem fogadható el. (ABI-2467/2010/P,
ABI-2578/2010/K, ABI-3016/2010/P, ABI-5618/2010/K)

A lezárt évben is számos beadvány érkezett a különböző intézményekben elhelyezett, illetve elhelyezendő térfigyelő kamerákkal kapcsolatban. Több állampolgár is panaszolta, hogy a budapesti gyógyfürdőkben és strandokon elektronikus megfigyelő- és beléptető rendszert kívánnak bevezetni. Az ügyek nagy száma miatt a biztos átfogó vizsgálatot indított, melynek során megkereste az üzemeltető társaság (a továbbiakban: társaság) vezetőjét, valamint helyszíni vizsgálatot is tartott, amely három adatkezelést érintett: a beléptető rendszer, a pénztári kamerák, valamint a térfigyelő kamerák.

A társaság által alkalmazott úgynevezett proximity chipes órák a korábbi fényképes bérleteket váltották fel. Belépéskor az órát a leolvasóhoz kell érintetni, amely mozdulatot egy kamera mozgóképen rögzít. A kapun történő áthaladást figyeli továbbá a belépő kapuval szemközt falon elhelyezett kamera. A mozgóképekből a társaság munkatársai készítenek fotót. Az első belépés alkalmával készített fényképet – amennyiben az megfelelő minőségű – az óra azonosítójához rendelik, és azt mint referenciaképet tárolja a rendszer. További belépések alkalmával a felvételt 72 óráig tárolják, melyet szűrőpróbaszerűen lehet összevetni a referenciaképpel. Abban az esetben, ha a két fotón szereplő személy különbözik, vagyis jogosulatlan személy próbálkozik a belépéssel, a belépést nem tagadja meg automatikusan a rendszer. Ennek magyarázatául az adatvédelmi felelős azt a tájékoztatást adta, hogy az óra egyedi azonosítója kívülről nem látható, csak a rendszer számára érzékelhető, így előfordulhat, hogy családtagok összecserélik az órájukat. Ezért jogosulatlan belépés észlelése esetén nem tiltják le azonnal az órát, hanem a következő belépés alkalmával figyelmeztetik az óra használóját, illetve megpróbálják feltárni a jogosulatlan használat okát.

A társaság által üzemeltetett budapesti fürdők szerverei egyenként tárolják a felvételeket, és virtuális magánhálózaton továbbítják a központba, ahol a megfigyelőcsoport folyamatosan figyeli az eseményeket. Arra is lehetőség van, hogy rendőrségi megkeresésre a tárolt felvételeket visszanezzék, és ellenőrizzék, hogy adott személy adott időben a fürdőben tartózkodott-e.

Az órával végzett minden műveletnél – belépés, kilépés, átlépés egy másik részbe, öltözőszekrény nyitása és zárása – eseményrögzítés történik. A központi eseménykezelő rendszer az óra azonosítóját, az esemény időpontját, az eseményt érzékelő szerkezet helyét és funkcióját tartalmazza. A rendszer a videó tároló rendszerrel össze van kötve, és a két rendszer között az óra azonosítója, a hely és az időpont biztosítja a kapcsolatot. A gyakorlat szerint az eseménykezelő rendszerből adatot nem törölnek, azokat korlátlan ideig megőrzik. Az eseménylista ügyfelként lekérdezhető, és a 72 óránál nem régebbi eseményekben a videó rendszerből származó képek is megjelennek.

A pénztárakban működő kamerák a pénztárfülkében található, és a pénztáros kezére, illetve a pénztárolásra szolgáló fiókra vannak irányítva. A nagyfelbontású képen sem a pénztáros, sem az ügyfél arca nem látható. A felvételeket 72 óráig tárolja a rendszer.

Ami a térfigyelő kamerákat illeti a belső adatvédelmi felelős tájékoztatása szerint egy-egy fürdőben, illetve strandon átlagosan öt-hat kamera működik. A kamerák többsége rögzített állású.

Az egyik strand területén felszerelt kamerákat az adatvédelmi biztos munkatársai a helyszínen megtekintették. Az előcsarnokban a beléptető rendszerhez tartozó kamerák működnek. A strand területén belül a kerítés vonalára, a pihenőhelyekre, és a kör alakú hullám medence oldalán, a vízfületre irányítva található kamerák. Az öltözőben nem helyeztek el kamerát. Az épület külső falán nem, de az előtérben és az öltözők előtti folyosón tábla jelzi, hogy „kamerával megfigyelt terület”. A térfigyelő, valamint a beléptető rendszerhez tartozó kamerák által közvetített képeket folyamatosan nyomon követi az úgynevezett kamerafigyelő csoport. A strandok és fürdők kamerái által közvetített képeket virtuális magánhálózaton továbbítják a megfigyelő szobába.

A fürdők és strandok kamerás megfigyelésének a társaság eddigi tapasztalatai szerint visszatartó ereje van, emellett vagyonszabványbiztonsági célokat szolgál. A társaság a kamerarendszer kiépítésével párhuzamosan döntött arról is, hogy csökkenti a biztonsági örk számát. Bevett gyakorlat, hogy bűncselekmény esetén a rendőrség a fürdő/strand biztonsági szolgálatától kéri a jó minőségű felvételeket.

Az adatvédelmi biztos állásfoglalásában kifejtette, hogy kétséges a beléptető rendszer működésével összefüggő adatkezelés jogalapja. Az érintett hozzájárulása csak akkor fogadható el jogalapként, ha azt az adatkezelés részleteire kiterjedő tájékoztatás előzte meg. Súlyos hiányosságnak értékelte, hogy a beléptető rendszer megtervezése és kiépítése során a társaság figyelmen kívül hagyta az adatvédelmi alapelveket, jóllehet a beléptető rendszer sok embert érint.

A beléptető rendszerek célja – függetlenül az ahhoz kapcsolódó adatkezelés jellegétől – az, hogy a kapun csupán a jogosultak számára váljon lehetővé a belépés, és a jogosulatlan belépést megakadályozza. A társaság által alkalmazott beléptető rendszer azonban alkalmatlan a cél elérésére, mind elméletileg mind pedig technikailag. Az átgondolatlanságból eredő elméleti hibákon felül technikailag sem alkalmas a rendszer a cél elérésére, mivel a kamerák által közvetített felvételek minősége nem teszi lehetővé, hogy a bérlettulajdonosról minden esetben felismerhető arckép készüljön. Kifogásolta a biztos továbbá, hogy az adatkezelés és adatrögzítés nem az érintett által felkeresett fürdő illetve strand területén történik, hanem valamennyi felvételt egy központi helyen követnek figyelemmel, ugyanitt tárolják azokat. Az érintettek semmilyen tájékoztatást nem kapnak a tényleges adatkezelés helyéről, továbbá az érintettek jogorvoslati jogaik érvényesítését indokolatlanul megnehezíti a távoli adatkezelés.

A beléptető rendszer működésével összefüggésben az adatvédelmi biztos kiemelte, hogy az adatvédelem szempontjait, az érintettek személyes adatok védelméhez fűződő jogának biztosítását jobban szolgálhatná az adatkezeléssel nem járó beléptető rendszer. Például olyan megoldás, melynek során az érintett birtokában lévő óra tárolja a rá vonatkozó személyes adatokat (fényképet), és a beléptető rendszer által érzékelt arcból leképezett információkat csupán összeveti az órán található adatokkal. Technológiailag egyszerűbb és költségkímélőbb megoldás, ezzel egyidejűleg adatvédelmi szempontból is elfogadható a beléptetés humán erővel történő megoldása.

Az adatvédelmi biztos megállapította, hogy a pénztárban működő kamerák akkor működnek jogszerűen, ha azt maga a pénztáros kéri, azaz a pénztáros önkéntes hozzájárulása teremthet jogalapot a felvétel készítésére és tárolására.

A térfelügyelő kamerák esetében a célhoz kötöttség és az adatmínimum elvére hívta fel az adatkezelő felügyelmét. A kerítés vonalára irányított kamera alkalmazása alkalmas lehet arra, hogy az illetéktelen belépést megakadályozza, vagy a jogsértést bizonyítsa, de a strand szabad területén, és a medencék környékén vagyonvédelmi célból nem alkalmazható kamera. Az Szvtv. 30. § (3) bekezdése minden olyan helyen megtiltja az elektronikus megfigyelőrendszer alkalmazását, ahol a megfigyelés az emberi méltóságot sértheti.

Az adatvédelmi biztos álláspontja szerint a kamerás megfigyelés sérti a fürdőzők emberi méltóságát. Az ilyen korlátozás a vizsgált esetben nem arányos a kamerás megfigyeléssel elérhető céllal, mely cél a társaság szerint a megelőzés, illetve bizonyítékgyűjtése. Nem volt bizonyítható továbbá, hogy a kamerák üzembe helyezésével valóban jelentősen csökkent volna a súlyos jogsértések száma, tehát az, hogy alkalmas-e a cél elérésére a szóban forgó adatkezelés.

A megállapított jogsértések miatt az adatvédelmi biztos felszólította a társaságot, hogy adatkezelési gyakorlatát az állásfoglalásban foglaltak alapján vizsgálja felül, és azt változtassa meg. *(ABI-117/2010/P, ABI-1189/2010/P, ABI-1580/2010/P, ABI-1646/2010/P, ABI-2691/2010/K)*

Egy másik beadvány alapján egy uszoda öltözőiben elhelyezett kamerákat vizsgálta a biztos. Ebben az esetben – az előző ügyszor hasonlóan – szintén kiemelte, hogy az Szvtv. említett szakasza kifejezetten tiltja, hogy öltözőkben kamerák üzemeljenek, ezért felszólította az adatkezelőt, hogy a berendezéseket szerelje le, aminek az üzemeltető eleget tett. *(ABI-1385/2010/P)*

Továbbra is nagy számban érkezik panasz amiatt, hogy a kamerát felszerelő magánszemély, gazdasági társaság, intézmény vagy más szervezet közterületet, illetve a szomszéd ingatlanját tartja megfigyelés alatt. Egyes ház- illetve üzlettulajdonosok térfelügyelő berendezéseket szerelnek az üzlet, illetve a lakóház falára, mely berendezések a közterület megfigyelésére alkalmasak. Ezekben az esetekben a hatályos szabályozás szerint speciális törvény hiányában az Avtv. előírásait kell alkalmazni, melynek alapján az üzemeltetéshez az érintettek hozzájárulására lenne szükség. *(ABI-1543/2010/P, ABI-2187/2010/K, ABI-2583/2010/P, ABI-2677/2010/P, ABI-3204/2010/P)*

Az adatvédelmi biztos gyakorlatában visszatérő panasz a munkahelyi kamerázás. Leggyakrabban a munkavállalók fordulnak a biztoshoz, mert a munkáltató megfigyeli őket, de sok esetben maguk a munkáltatók is kérnek felvilágosítást a kamerák alkalmazhatóságával kapcsolatban. Ezzel a témával részletesen a *Munkáltatók* című fejezet foglalkozik.

(ABI-99/2010/P, ABI-18251/2010/K, ABI-3574/2010/P, ABI-6988/2010/P, ABI-7868/2010/P)

Egy konzultációs beadványban egy szakszervezet vezetője azt kifogásolta, hogy az egyik cég üzemcsarnokában működő megfigyelőrendszer által készített felvételeket a vagyonőrzésért felelős személy továbbítja a megbízónak.

Az adatvédelmi biztos válaszában kiemelte, hogy az Szvtv. szerint a megfigyelés során a vagyonőrzési feladatokat ellátó személy minősül adatkezelőnek, vagyis a kamerarendszer törvényes működtetésének a biztosítása nem a munkáltató, hanem a vagyonőr felelőssége. Továbbá az Szvtv. szabályai alapján, a biztos álláspontja szerint a vagyonőr munkaügyi ellenőrzés céljából nem adhat tájékoztatást a kamerák által továbbított, illetőleg rögzített képekről a megbízó számára. Lényeges továbbá, hogy a vagyonőr a megbízót csupán tájékoztathatja, mely fogalom tartalma nem azonos a rendelkezésére álló adatok, képfelvételek teljes körű átadásával. A tájékoztatásnak mindig a célhoz kötött adatkezelés elvének megfelelő mértékűnek és terjedelműnek kell lennie.

A vagyonőr tájékoztatásának, vagyis adattovábbításának jogszerűségéről a vagyonőrnek kötelessége meggyőződni, részben ez – illetőleg a fenti ok, nevesen, hogy a megbízó az adatokhoz közvetlenül, automatikusan ne férjen hozzá – az oka annak, hogy a törvény önálló adatkezelőként határozza meg az e pozíciót betöltő személyt. Ez okból, a beadványban ismertetett gyakorlat, miszerint a vagyonőr nem tud tájékoztatást nyújtani arról, hogy az általa működtetett kamera-rendszereken keresztül továbbított képeket ki, és milyen esetekben tekintheti meg elmentés az Szvtv. rendelkezéseivel, illetőleg az Avtv. garanciális elveivel. (ABI-687/2010/K)

Egy panaszbeadvány alapján az adatvédelmi biztos helyszíni vizsgálatot tartott az egyik bevásárlóközpontban található ruházati üzletben. A vásárlótérben négy kamerát helyeztek el, tovább-

bi két kamera pedig belső helyiségekben működött, rejtett módon. A megfigyelés célja a lopások megakadályozása, illetve leleplezése volt. A felvett képet az ügyvezető tudta figyelni az interneten keresztül egy külső irodában. A felvételeket a rendszer két napig tárolta. A bejárat mellett tájékoztató tábla jelezte a megfigyelés tényét.

A biztos állásfoglalásában kifogásolta a cég adatkezelését, mert az nem felelt meg az Szvtv. rendelkezéseinek. A belső helyiségekben rejtetten működő kamerák telepítésére az ügyvezető nem rendelkezett felhatalmazással, továbbá jogszerűen a felvételeket sem tekinthette volna meg. A vásárlótérben felszerelt kamerák működéséről nem megfelelően tájékoztatták a vásárlókat. Ezért az adatvédelmi biztos felszólította az ügyvezetőt, hogy az összes kamerát szerelje le, amelynek hatására az adatkezelő a jogellenes megfigyelést megszüntette és a berendezéseket eltávolította az üzletből. *(ABI-2582/2010/P)*

Az év végén fogadta el az Országgyűlés az egyes közlekedési tárgyú törvények módosításáról szóló 2010. évi CLXXII. törvényt, mely az autóbusszal végzett menetrend szerinti személyszállításról 2004. évi XXXIII. törvény, valamint a vasúti közlekedésről szóló 2005. évi CLXXXIII. törvény módosításával lehetőséget teremt a tömegközlekedési járműveken a kamerák használatára. Annak érdekében, hogy a megalkotandó törvényi szabályozás kiállja az alkotmányosság próbáját, az adatvédelmi biztos részletes javaslatot fogalmazott meg a már említett átfogó ajánlásában, valamint javaslatát a jogszabály véleményezése során is a jogalkotó elé tárta. *(ABI-7451-3/2010/J)*

A társasházakban üzemeltetett kamerákra vonatkozó biztosai álláspont a *Társasházak, lakásszövetkezetek* című fejezetben található.

B. Közérdekű adatok

Hasonlóan az előző évekhez, az információs szabadság tárgyú ügyek mintegy harmada idén is az önkormányzatok működéséhez kapcsolódott. A beérkezett panaszok és konzultációs kérdések tárgyában sincs jelentős változás: a panaszosok a legtöbb esetben azt sérelmezik, hogy az önkormányzat nem biztosítja a betekintést és a másolatkészítés lehetőségét az általuk kért dokumentumokba, esetenként azt valamilyen feltételhez köti; nem teszi közzé honlapján a törvényben előírt információkat; egyáltalán nem, illetve nem megfelelő módon teszi megismerhetővé a gazdasági társaságokkal kötött szerződéseit. Ugyanígy évről-évre visszatérő gond az önkormányzati képviselő-testületi, illetve bizottsági ülések nyilvánossága, a vagyonyilatkozatok, valamint az önkormányzati tisztviselők, alkalmazottak bérezésére, jutalmazására vonatkozó adatok nyilvánossága, az önkormányzat által kiírt, vagy az önkormányzat, mint pályázó részvételével zajló pályázatok megismerhetősége.

Több évre visszamenően az egyik leggyakoribb panasz, hogy az önkormányzatok és a tulajdonukban álló gazdasági társaságok nem, illetve nem megfelelő módon teszik megismerhetővé a különböző tartalmú, gazdasági társaságokkal kötött szerződéseiket. A biztos megannyi ügyben kifejtette, hogy ez a gyakorlat jogszerűtlen, mert azon szerződések, amelyek az önkormányzati költségvetésre és annak végrehajtására, az önkormányzati vagyon kezelésére, a közpénzek felhasználására, a piaci szereplők, a magánszervezetek és magánszemélyek részére különleges vagy kizárólagos jogok biztosítására vonatkoznak, közérdekű adatok, azokat nyilvánosságra kell hozni, illetve kérésre bárki számára hozzáférhetővé kell tenni. Kivételt a Polgári törvénykönyvben meghatározott üzleti titkok köre, valamint a szerződésben szereplő egyes – védendő – személyes adatok jelenthetnek.

A Ptk. 2003-ban elfogadott rendelkezései alapján formálódó adatvédelmi biztosítási gyakorlat szerint az üzleti titok címén védendő adatok körét szűken kell értelmezni, az valóban csak a műszaki információkra, technológiai eljárásokra és a know-how védelmére terjedhet ki. Ezt meghaladón a szerződés tartalma nyilvános.

A szerződésben szereplő személyes adatok esetében is főszabály a nyilvánosság: a szerződést kötő felek, az ellenjegyzők neve közérdekből

nyilvános. Ugyanakkor egyéb adataik (mint például lakcímük, adószámuk, bankszámlaszámuk stb.) nem. Ezeket a nyilvánosságra hozandó szerződésben felismerhetetlenné kell tenni.

Az önkormányzatok által megkötött lakásbérleti szerződések adatai közérdekű adatnak minősülnek, hiszen az ilyen szerződések megkötése az önkormányzati vagyongazdálkodás körébe tartozik, így a szerződések adatai egyértelműen az önkormányzat tevékenységére vonatkoznak. Ennek megfelelően az ezen szerződések kiadására vonatkozó kérelemnek az önkormányzat az Avtv. 20. § (1)-(2) és (4) bekezdése szerint legfeljebb 15 napon belül köteles eleget tenni azzal, hogy ha a szerződés az igénylő által meg nem ismerhető adatot – például az önkormányzattal szerződést kötő természetes személy neve, lakcíme, egyéb személyes adatai – tartalmaz, e meg nem ismerhető adatokat a kiadott másolaton felismerhetetlenné kell tenni. *(ABI-2/2010/K)*

A szerződések teljesítését bizonyító, az önkormányzat különféle beruházásaival kapcsolatos számlák nyilvánosságával kapcsolatban a biztos kifejtette, hogy az önkormányzat egyes bevételeire, kiadásaira vonatkozó adatok – ideértve a számlákat, bizonylatokat is – az önkormányzati vagyon kezelésére, közpénzek felhasználására vonatkozó nyilvános közérdekű adatok. *(ABI-1672/2010/P)*

Ugyancsak nyilvánosak az önkormányzat által fenntartott kórház betegtájékoztatói *(ABI-2767/2010/K)*, az önkormányzat által bérbeadott közterület használata éves díjának nagysága, valamint az, hogy milyen összegre tarthat igényt az önkormányzat akkor, ha nem került sor a közterület használati díj befizetésére *(ABI-3005/2010/K)*. Bárki számára hozzáférhetővé kell tenni a jegyző által vezetett kereskedelmi nyilvántartásokat *(ABI-3029/2010/K)*, az önkormányzat könyvvizsgálóval kötött szerződését *(ABI-468/2010/K)*, az önkormányzattal szerződő ügyvéd megbízási szerződését. *(ABI-3314/2010/K)*

Szintén gyakori panasz, hogy az önkormányzat tulajdonában álló gazdasági társaság nem hajlandó teljesíteni a közérdekű adatkéréseket, mégpedig arra hivatkozva, hogy – lévén gazdasági társaság – rá nem vonatkozik az Avtv., nem tekinthető közfeladatot ellátó szervezetnek, a tevékenységével kapcsolatos adat pedig egyébként is üzleti titkot képez. Ezzel szemben a biztos több esetben úgy foglalt állást, hogy, ha az önkormányzati tulajdonban lévő gazdasági társaság az önkormányzati

törvényben, vagy egyéb jogszabályban meghatározott közfeladatot lát el, illetve az általa ellátott feladat finanszírozása közpénzből történik, akkor a társaság az adatvédelmi törvény alapján közfeladatot ellátó szervnek minősül, adatkezelésére pedig az Avtv. szabályai érvényesek.

A tájékoztatási kötelezettség ezen túl kiterjed azokra a gazdálkodó szervezetekre is, amelyek az állammal, az önkormányzatokkal bármiféle pénzügyi vagy üzleti kapcsolatba kerülnek. Kötelesek ugyanis gazdasági tevékenységük adatainak nyilvánosságra kerülését eltűrni, mégpedig olyan mértékig, hogy a közvagyonnal való gazdálkodás, a közpénzek felhasználása ellenőrizhető legyen. Az állami szervekkel, közfeladatot ellátó szervekkel kötött szerződés mindazon adatai tehát nyilvánosak, melyek titokban maradásához az érintettnek nem fűződik jogszerű érdeke. E nyilvános adatkörbe tartozik például a szerződéses összeg, a szerződés tárgya, tartalma, a szerződéses feltételek, az elszámolásra, a szerződés teljesítésére vonatkozó adatok.

E szabályok alapján az önkormányzat tulajdonában álló közlekedési társaság közfeladatot ellátó szervezetnek minősül, így a cég által kötött szerződéseket nem lehet az alaptevékenységgel összefüggő, valamint az alaptevékenységgel össze nem függő tevékenységekre bontani. A társaság által közpénz felhasználásával kötött szerződések másolatát függetlenül a kifizetések nagyságától bárkinek a kérelmére – a Polgári törvénykönyv 81. §-a szerinti üzleti titkokat, valamint a védendő személyes adatokat felismerhetetlenné téve – hozzáférhetővé kell tenni. További fontos szabály, hogy az államháztartási szervek az ötmillió forintot elérő, valamint afeletti kifizetéseket tartalmazó szerződéseik legfontosabb adatait az államháztartásról szóló törvény szerint külön kérés nélkül is kötelesek elektronikusan közzétenni akár a másik szerződő fél tudomása, hozzájárulása nélkül is, hisz ezen adatok nem tartoznak az üzleti titok körébe. A szerződő partner neve, a szerződés feltételei tehát nyilvános adatok.
(ABI-861/2010/K)

Ugyancsak nyilvános az önkormányzati tulajdonban álló társaság átvilágításáról készült szakértői tanulmány (ABI-958/2010/K), a kórház belső parkolójának üzemeltetéséből a tulajdonos társaság számára befolyó napi bevétel (ABI-1864/2010/K), a taxiállomásokat üzemeltető önkormányzati társaság és a reptér közötti megállapodás

(ABI-7485/2010/K), a teljes szerződés-nyilvántartási állomány, mégpedig visszamenőlegesen is. (ABI-1697/2010/K)

A biztos többször hangsúlyozta, hogy a közérdekű adatok megismeréséhez való jog alkotmányos alapjog. Az önkormányzatok ezért kötelesek elősegíteni és biztosítani a közvélemény pontos és gyors tájékoztatását, továbbá lehetővé kell tenniük, hogy a kezelésükben lévő közérdekű adatot – a törvényben meghatározott kivételekkel – bárki megismerhesse. A tájékoztatás tehát egyike az önkormányzati alapfeladatoknak, melyet az önkormányzat köteles ellátni és az ezzel kapcsolatos feltételeket biztosítani. A közérdekű adatokról való tájékoztatással ugyanis az adatkezelő nem kegyet gyakorol, nem szolgáltatást nyújt, hanem törvényi kötelezettségét teljesíti.

Szintén évről-évre visszatérő kérdés az önkormányzati ülések nyilvánossága, annak kérdése, hogy adott esetben jogszerű volt-e a zárt ülés elrendelése, illetve, hogy nyilvánosak-e az ott elhangzottak, valamint a testületek által elfogadott határozatok. Erről még 2005 januárjában részletes állásfoglalást bocsátott ki a korábbi adatvédelmi biztos. (1926/H/2004) Az abban foglaltak továbbra is irányadók. Eszerint a képviselő-testület ülése – a törvényben meghatározott kivételekkel – nyilvános. Nyílt ülésen tárgyalt napirendi pontok dokumentumai nyilvánosak, az ezekbe való betekintés korlátlan, amint ezt az 57/2000. (XII. 19.) AB határozat is megerősíti. A dokumentumokba való betekintési jogot tágan kell értelmezni. A megismerés joga magában foglalja a másolathoz való jogot is. Zárt ülés tartása esetén a választópolgárok nem tekinthetnek be az ülés előterjesztésébe és jegyzőkönyvébe. De e szabály csak a zárt ülés jegyzőkönyveit és előterjesztéseit vonja ki a megismerés lehetősége alól, a zárt ülésen hozott határozatokat nem. Az önkormányzat képviselő-testületének bármely olyan határozata, amely közérdekű adatot tartalmaz, bárki által megismerhető, különös tekintettel az Avtv. 19. § (1) és (2) bekezdésére.

Az Ötv. 12. és 17. §-a rendelkezik a zárt ülés tartására vonatkozó szabályokról. E rendelkezések értelmében a képviselő-testület zárt ülést tart választás, kinevezés, felmentés, vezetői megbízás adása, illetőleg visszavonása, fegyelmi eljárás megindítása, fegyelmi büntetés kiszabása és állásfoglalást igénylő személyi ügy tárgyalásakor, ha az érintett a nyilvános tárgyalásba nem egyezik bele, továbbá önkormányzati, hatóság-

gi, összeférhetetlenségi és kitüntetési ügy, valamint vagyonyilatkozattal kapcsolatos eljárás tárgyalásakor. Amennyiben a képviselő-testület személyi ügy tárgyalása miatt tart zárt ülést, úgy az ülés zárttá minősítése nem tekinthető abszolút érvényűnek, nem vezethet az érintett információk jogának csorbításához. Abban az esetben, ha az érintett nem kapott meghívást az ülésre, vagy meghívása ellenére azon nem vett részt, az Avtv. 11. §-ára hivatkozva a zárt ülés jegyzőkönyvének a rá vonatkozó részét megismerheti, amennyiben törvény másként nem rendelkezik.

Mindenkinek joga van tehát tájékozódni az önkormányzat feladatkörebe tartozó ügyekről. Igény esetén az önkormányzatnak lehetőséget kell teremtenie arra, hogy a kérelmező akár évekre visszamenőleg áttekinthesse az elfogadott önkormányzati rendeleteket, közgyűlési határozatokat, a tárgyalt interpellációkat, valamint a megkötött szerződéseket. A közérdekű adatok megismerésére irányuló kérelmét csak olyan információ esetében tagadhatja meg jogszerűen az önkormányzat, amelyek minősített adatnak, az Avtv. szerinti döntés-előkészítéssel kapcsolatos adatnak vagy pedig üzleti titoknak minősül. Az önkormányzatnak azonban a benyújtott kérelemre írásos választ kell adnia, melyben a kérés megtagadását, vagy részbeni teljesítését meg kell indokolni.

Az üzleti titokra hivatkozás kapcsán megjegyzendő, hogy a Ptk. 81. § (3) bekezdése szerint nem minősül üzleti titoknak az állami és a helyi önkormányzati költségvetés, illetve az európai közösségi támogatás felhasználásával, költségvetést érintő juttatással, kedvezményel, az állami és önkormányzati vagyon kezelésével, birtoklásával, használatával, hasznosításával, az azzal való rendelkezéssel, annak megterhelésével, az ilyen vagyont érintő bármilyen jog megszerzésével kapcsolatos adat. *(ABI-486/2010/K)*

Az Ötv. 17. §-a csak az elhangzottak lényegét tartalmazó (jelenlévők neve, napirendi pontok, a tárgyalás lényege, szavazás, döntés) jegyzőkönyv készítését teszi kötelezővé, de az önkormányzatok dönthetnek úgy, hogy szó szerinti jegyzőkönyvet készítenek és/vagy egyéb adathordozó segítségével rögzítik az elhangzottakat. A nyilvános testületi ülésekről készült jegyzőkönyvek, felvételek közérdekű adatnak tekintendők, melyeket bárki megismerhet. Az információs szabadság szempontjából egyformán kezelendő a jegyzőkönyv, a hang- vagy képfelvétel, vagyis ezek nyilvánosak, melyek interneten, hirdetőtáblán közzétehetőek, illetve

melyekről egyéni adatkérésre másolatot kell biztosítani. A nyilvánosság szempontjából nincs jelentősége annak, hogy a nem szó szerinti jegyzőkönyv és a felvételek adattartalma nem pontosan egyezik meg. Az Avtv. fogalmi rendszere nem iratelven, hanem adatelven alapul, vagyis nem az adathordozó, hanem annak adattartalma a meghatározó. Mindazonáltal amennyiben az írásban rögzítettek és a hangfelvétel tartalma között nyilvánvaló ellentmondás van, javítást lehet kérni.

A nyilvános képviselő-testületi ülésen elhangzott képviselői nyilatkozatok és egyéb személyes megnyilvánulások nyilvános közszereplésnek minősülnek, vagyis nyilvános ülés esetén a hozzászólások is nyilvánosak. Az önkormányzati képviselők, mint közfeladatot ellátó személyek sem a Ptk., sem az Avtv. alapján nem kifogásolhatják, ha képviselői minőségükben kifejtett tevékenységük részletei, arra vonatkozó adatok a nyilvánosság előtt ismertté válnak. Hasonló elbírálás alá esnek a nyilvános ülésen esetleg felszólaló harmadik személyek (meghívottak, érintettek, hallgatóság) is. A képviselő-testületi üléseken készült videó- és hangfelvételeket tehát az önkormányzat köteles kérésre az Avtv. 20. §-a alapján a közérdekű adat megismerésére irányuló igény tudomására jutását követő legrövidebb idő alatt, legfeljebb azonban 15 napon belül kiadni. Mindezeket a kérdéseket a szervezeti és működési szabályzatban és az Avtv. 20. § (8) bekezdése szerinti, közérdekű adatigénylésről szóló szabályzatban kell rendezni. (ABI-753/2010/K) A szabályzatot az elektronikus információszabadságról szóló 2005. évi XC. törvény mellékletének II/13. pontja szerint közzé kell tenni.

Nyílt képviselő-testületi ülésen – tekintve, hogy a résztvevők megnyilvánulásai közszereplésnek minősülnek – a képviselők, illetve jelenlévők hozzájárulása nélkül készíthető videó- és hangfelvétel. Zárt képviselő-testületi ülésen azonban hangfelvétel csak hivatalos jegyzőkönyv céljából készíthető. A zárt ülésen készített hangfelvételeket csak azok ismerhetik meg, akik egyébként a zárt ülésen is részt vehetnek. Ezt erősítette meg az Alkotmánybíróság a 19/1995. (III. 28.) és az 57/2000. (XII. 19.) AB határozatában. E döntésekben a testület hangsúlyozta, hogy a nyilvános ülésen bárki (tehát akár a hallgatóság valamelyik tagja is) az ott jelenlévő más személyek külön engedélye nélkül is készíthet felvételt a tanácskozásáról, a képviselők megnyilatkozásairól, és azt bármilyen, nem jogellenes célra felhasználhatja. Mivel a törvény értelmében nincs

szükség az érintettek hozzájárulására, nincs relevanciája az esetleges olyan nyilatkozatuknak sem, amivel csak „hivatalos felhasználásra” „engedélyeznék” felvételek készítését.

Más a helyzet a zárt ülés esetében. Az Ötv. 12. § (4) bekezdése szerint a jegyzőkönyv elkészítése érdekében felvett felvételen kívül más személy a zárt testületi ülésen nem készíthet videó-felvételt, mert ezzel a zárt ülés elrendelésével védeni kívánt érdekek sérülhetnének. Amennyiben valaki mégis készít nem hivatalos felvételt, és azt nyilvánosságra hozza, vagy illetéktelenek számára hozzáférhetővé teszi, cselekménye a Ptk. 80. és 83. §-ába, illetve a Btk. 177., 177/A., illetve 177/B. §-ába ütközhet. Zárt ülésen nem hivatalos videó- vagy hangfelvételt készítő önkormányzati képviselő, tisztségviselő vagy más hivatalos személy a titoktartási kötelezettséget vállaló esküjét is megszegi, illetve az ilyen cselekmény fegyelmi vétséget is képez a polgármester, az alpolgármester, illetve a köztisztviselők esetén. (ABI-980/2010/K, ABI-1382/2010/K, ABI-1383/2010/K, ABI-2081/2010/K)

Elektronikus információszabadság

2010-ben immár öt éves volt az elektronikus információszabadságról szóló törvény. A törvény elfogadásakor, 2005-ben az adatvédelmi biztos – miközben üdvözölte a proaktív információkezelést előíró új törvényt –, néhány figyelmeztetést is megfogalmazott. A törvény rendelkezéseinek zöme 2006. január 1-jén úgy lépett hatályba, hogy a kapcsolódó végrehajtási rendeletek kevesebb, mint egy héttel korábban jelentek meg. Történt ez annak ellenére, hogy a törvény több olyan feladatot is rótt a közfeladatot ellátó szervekre, amelyek teljesítéséhez számos jogi (belső szabályzatalkotási), szervezési és technikai részproblémát kellett (volna) határidőre megoldani. 2006. január elején azon közfeladatot ellátó szerv honlapján, amely szervekre nézve a törvényt alkalmazni kellett, nyomokban is alig volt felfedezhető a törvény előírásainak megfelelő tartalom: sem az általános közzétételi lista adatait, sem a jogszabálytervezeteket nem lehetett megtalálni a legtöbb érintett szerv honlapján. Egyedi közzétételi listát pedig mindössze az Oktatási Minisztérium készített és juttatott el az adatvédelmi biztoshoz véleményezésre (3/J/2006), illetve a Határőrség Országos Parancsnoksága fordult az adatvédelmi biztoshoz

közzétételi kötelezettségei teljesítésével kapcsolatban (1678/K/2005). A biztos jelezte azt is, hogy a közérdekű adatok folyamatos, pontos elektronikus közzétételének kötelező előírása a megfelelő anyagi feltételek és szakmai felkészítés nélkül a közzétételre kötelezett szervek számára nehézségekbe fog ütközni.

Az elmúlt évek tapasztalatai igazolták a biztos aggályait. A beérkezett panaszok jelzik, hogy a közfeladatot ellátó szervek még mindig jelentős hányada hiányosan, pontatlanul, illetőleg késve teszi közzé honlapján a törvényben meghatározott közérdekű adatokat. Kevésbé ismert, hogy az államháztartásról szóló 1992. évi XXXVIII. törvény szerint a költségvetési szervek vezetői felelősek a közérdekű és közérdekből nyilvános adatok szolgáltatására vonatkozó kötelezettség teljesítéséért, annak teljességéért és hitelességéért (94. § (1) bekezdés f) pont).

Gyakori kifogás, hogy a közzétett adatokat az internet gyakorlott használói is csak nagy nehézségek árán találják meg az adott szerv honlapján, mert az az információk közzétételkor alig van figyelemmel a felhasználói igényekre. Ezt állapította meg a biztos a Központi Statisztikai Hivatal közzétételi gyakorlatát kifogásoló panasz kapcsán.

(ABI-164/2010/P)

Számos adatkezelő szerv megfelelkezik arról, hogy az elektronikus információszabadságról szóló törvény szerint a közadatkeresőben való megjelenés ugyanolyan kötelezettség, mint a saját honlapon való közzététel. Az Eitv. 3. §, valamint 7. § (2) bekezdése együttes értelmezése alapján ugyanis azon közérdekű adatoknak, melyeket a szervezetnek saját honlapjukon közzé kell tenniük, egyúttal a közadatkeresőről is közvetlenül elérhetőnek kell lenni. Az e törvényben foglalt kötelezettségek megszegése, így a közadatkeresőn keresztül elérhetővé tétel elmulasztása, külön törvényben meghatározott büntetőjogi és fegyelmi felelősséget keletkeztethet. *(ABI-560/2010/P)*

Egy másik ügy kapcsán a biztos az elektronikus információszabadságról szóló törvény, valamint a közzétételi listákon szereplő adatok közzétételéhez szükséges közzétételi mintákról szóló 18/2005. (XII. 27.) IHM rendelet kollízióját érintően kifejtette, hogy a kötelezettségeket előíró jogszabályi szövegek eltéréseket mutatnak az egyes adatok megnevezése, valamint a közzététel struktúráját illetően. Ezek az eltérések értelemzavaróak, holott a rendelet célja éppen az lenne, hogy egyértelművé

tegye a törvényben használt fogalmakat, rendelkezéseket. Nem szerencsés az sem, hogy a rendelet a közzétételi struktúrán is módosított, hisz ezzel megnehezítette a jogalkalmazók dolgát. Ezért a biztos javaslatokat kíván tenni a törvény és a rendelet szabályainak összehangolására. *(ABI-1297/2010/K)*

A már közzétett adatokra vonatkozó adatkérések elutasítása is elég gyakori, noha arra már a korábbi biztosok is többször felhívták a figyelmet, hogy a közérdekű adatok kezelőjének attól függetlenül kell teljesítenie a közérdekű adatok megismerése iránti egyedi igényeket, hogy ezeket az adatokat korábban közzé tették-e vagy sem. Az elektronikus információszabadságról szóló törvény 5. §-a értelmében a közzétételi listákon szereplő adatok közzététele nem érinti az adott szervnek a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló törvény 20. §-a szerinti, továbbá a közérdekű vagy közérdekből nyilvános adatok közzétételevel kapcsolatos más jogszabályban meghatározott kötelezettségeit. Hasonlóképpen rendelkezik az államháztartás működési rendjéről szóló 292/2009 (XII. 19.) Korm. rendelet 232. § (4) bekezdése is, mely kimondja, hogy amennyiben a közérdekű adat igénylője adatigénylését annak ellenére fenntartja, hogy már tájékoztatást kapott a közzétett adatok elérhetőségéről, az adatigénylést teljesíteni kell. *(ABI-558/2010/P)*

A közpénzek felhasználásának nyilvánossága

A hazai információszabadság fejlődése szempontjából öröndetes fejleményként értékelhetjük, hogy ma már nem titkolhatók el a közpénzekkel való gazdálkodással kapcsolatos adatok. A 2003-ban elfogadott „*üvegseb törvénnyel*” életbe léptetett törvénymódosítások révén az üzleti titok intézménye már csak igen szűk körben korlátozza a közérdekű adatok megismeréséhez való jogot.

Még ma is gyakran előfordul ugyanakkor, hogy a felek a szerződésben szigorú titoktartásban állapodnak meg, mintegy szabad kezét adva a közfeladatot ellátó szervvel üzleti kapcsolatot létesítő vállalkozásnak, hogy az üggyellett összefüggő adatok nyilvánosságáról döntsön. Az adatvédelmi biztos több korábbi vizsgálat során javasolta azt a megoldást, hogy a pályázatok, tenderek kiírásakor az ajánlatkérő pontosan

tájékoztassa a leendő üzleti partnereket az ügylettel kapcsolatos információk nyilvánosságát előíró jogszabályokról. Ez különösen fontos a külföldi cégek esetében, hiszen a szóban forgó szabályozás országonként eltérő. A biztos több ízben hangsúlyozta azt is, hogy a szerződésbe foglalt, a titoktartásra vonatkozó egyezség nem írja felül az Avtv. és a Ptk. rendelkezéseit.

E figyelmeztetések ellenére gyakori eset, hogy a közfeladatot ellátó szerv e titoktartási kötelezettségre hivatkozva tart vissza közérdekű adatokat. Ilyen ügy volt 2010-ben a budapesti Margit-híd felújításával kapcsolatos megvalósíthatósági tanulmány nyilvánossága. A panaszos azt kifogásolta, hogy Budapest Főváros Önkormányzata nem bocsátotta rendelkezésére a dokumentumot, mivel a felek között létrejött szerződés értelmében a megvalósíthatósági tanulmány nem hozható nyilvánosságra. A vizsgálat megállapította, hogy a megvalósíthatósági tanulmány része annak a dokumentációnak, amely alapján a kormány dönt a pályázat brüsszeli hatóságokhoz történő benyújtásáról. A mintegy 13 milliárd forintnyi fejlesztési támogatásáról az Európai Bizottság dönt. A Margit-híd beruházással kapcsolatos támogatási kérelem előkészítése során a pályázat benyújtásáról szóló kormánydöntésig a kérelemhez szükséges dokumentumok tartalma változhat. A biztos állásfoglalás szerint a támogatási kérelem brüsszeli benyújtása után viszont a megvalósíthatósági tanulmány nem zárható el a nyilvánosságtól. *(ABI-2822/2010P)*

Az elmúlt évek tapasztalatai az üzleti titokra vonatkozó szabályok további pontosításának szükségességét is felvetették. Egy panasz kapcsán az adatvédelmi biztos megállapította, hogy a költségvetési szervvel kötött szerződés keretében az alvállalkozók tevékenységére vonatkozó adatok a Ptk. 81. § (3) és (4) bekezdéseiben meghatározott szabályok alapján sem válnak nyilvánossá, minthogy a hivatkozott szabályok csak az államháztartás valamely alrendszerével létesített pénzügyi, illetve üzleti jogviszonnyal összefüggésben írnak elő nyilvánosságot és adatszolgáltatási kötelezettséget. A vállalkozó és az alvállalkozó közötti üzleti viszony, az alvállalkozó tevékenysége, a feladat ellátásával kapcsolatban az alvállalkozó birtokában lévő adatok kívül esnek ezen a körön. Ez azt eredményezi, hogy alvállalkozók igénybevétele esetén például a közbeszerzéseknél az állammal kötött szerződés alapján végzett tevékenység részletei kivonhatók a nyilvánosság köréből. Ez pedig sérti

az állami feladatok ellátásának átláthatóságához fűződő közérdeket, ezért a hasonló helyzetek kialakulásának megelőzése érdekében a Ptk. 81. §-ának módosítása szükséges. Az ügyben az adatvédelmi biztos a közigazgatási és igazságügyi miniszterhez fordult. *(ABI-2305/2010/P)*

A Ptk. 2003. évi módosítása igyekezett egyértelművé tenni, hogy a közzsféra kezelésébe kerülő üzleti adatok közül melyek kezelhetők üzleti titokként és melyek nyilvánosak. Egy adatvédelmi biztos vizsgálat során mégis az derült ki, hogy az egy évvel később elfogadott, a bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény 25. § (3) bekezdése a Ptk. rendelkezéseivel ellentétes szabályt tartalmaz, előírja ugyanis, hogy üzleti titokként kell kezelni a bányászati kutatási jog jogosultja által a kutatási zárójelentésben és egyéb módon szolgáltatott adatokat a jogosultság időtartama alatt, valamint a bányavállalkozó által a kutatási zárójelentésben, készlet-számtáji jelentésben és egyéb módon szolgáltatott adatokat a bányabezárási terv jóváhagyásáig.

Így szól a szabály, jóllehet amikor a geotermikus energia és az ásványi nyersanyagok a kitermelés során bányajáradék fejében állami tulajdonból magántulajdonba kerülnek, a közvagyonról történik rendelkezés. Ezért a biztos kezdeményezte a bányatörvény módosítását, melyet részletesebben a jogszabály-veleményezésről szóló fejezetben ismeretünk. *(ABI-456/2010/K)*

Egy parlamenti képviselő a biztos állásfoglalását kérte abban, hogy közérdekű adat-e Magyar Fejlesztési Bank (MFB) és a BHD Hőerőmű Zrt. közötti hitelszerződés, az ezzel kapcsolatban kibocsátott hitelígérvény, a hitelezés vállalásának alapjául szolgáló megtérülési számítások, valamint az üzleti tervek, melyek kiadását az MFB banktitokra hivatkozással megtagadta. A biztos válasza szerint az MFB az Avtv. szerinti közfeladatot ellátó szervnek minősül, és a bankkal szerződést kötő természetes és jogi személyeknek számolniuk kell azzal, hogy a bank jogállásából eredően a szerződések adatai közérdekű adatok, melyeket bárki megismerhet.

A kért adatok megismerésének korlátját képezik az Avtv. 19. § (3) bekezdésében felsorolt okok, illetve képezhetik – megfelelő feltételek fennállása esetén – az üzleti titokra és a banktitokra vonatkozó szabályok. Tekintettel arra, hogy a közérdekű adatok nyilvánosságát korlátozó rendelkezéseket megszorítóan kell értelmezni, a Magyar Fejlesztési Bank a banktitokra hivatkozással nem tagadhatja meg közérdekű adatok

nyilvánosságra hozatalát, különösen nem a megkötött szerződések legalapvetőbb adatai (szerződő felek, hitelösszeg, kamat, visszafizetési határidő, stb.) tekintetében. Az üzleti titokkal összefüggésben a biztos állásfoglalás hangsúlyozza azt is, hogy a Polgári törvénykönyv 81. § (3) bekezdése csak a technológiai eljárásokra, a műszaki megoldásokra, a gyártási folyamatokra, a munkaszervezési és logisztikai módszerekre, továbbá a know-how-ra vonatkozó adatokat részesíti védelemben a közérdekű adatok igénylése során. A Magyar Fejlesztési Bank tehát tévesen hivatkozott a banktitok védelmére adatigénylése megtagadása során. *(ABI-7518/2010/K)*

A környezeti adatok nyilvánossága

Miként arra a korábbi adatvédelmi biztos beszámoló is utaltak, a környezeti adatok nyilvánossága az információszabadság különösen fontos területe. Az elmúlt húsz évben nemcsak a hazai joganyag, de a nemzetközi jog és az Európai Unió joga is kibővült a környezeti információhoz való hozzáférést garantáló normákkal. Itthon három törvény (az Avtv., a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény, valamint a környezeti ügyekben az információhoz való hozzáférésről, a nyilvánosságnak a döntéshozatalban történő részvételéről és az igazságszolgáltatáshoz való jog biztosításáról szóló, Aarhusban, 1998. június 25-én elfogadott Egyezmény kihirdetéséről szóló 2001. évi LXXXI. törvény) és rendeletek sokasága írja elő a környezetre vonatkozó információk nyilvánosságát.

A környezeti adatok megismerésével kapcsolatban érkezett beadványok nagy jelentőségű kérdésekre hívták fel a figyelmet. Ezek közül első helyen kiemelendő a meteorológiai adatokhoz való hozzáférés ügye.

Több beadványozó is azzal a panasszal fordult a biztoshoz, hogy az Országos Meteorológiai Szolgálat (a továbbiakban: OMSZ) vagy elfogadhatatlanul magas díj megfizetésétől teszi függővé, vagy más módon korlátozza az általa kezelt időjárási adatokhoz való folyamatos hozzáférést. A biztos vizsgálata során kiderült, hogy az OMSZ az adatszolgáltatás díjának megállapításakor a meteorológiai szolgálatokat tömörítő Ecomet nevű nemzetközi szervezet belső ajánlására hivatkozik, amely azonban a

megfelelő ratifikáció hiányában nem vált a magyar jogrendszer részévé, így a kérdés kizárólag a belső jog alapján ítélandó meg.

A környezet védelméről szóló 1995. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Kvtv.) módosításával létrehozott Nemzeti Térinformatikai Rendszer keretében mindenki számára biztosítani kell többek között a téradatok, így a 241/2009. (X. 29.) kormányrendelet értelmében a meteorológiai alapadatok folyamatos lehívását. A lehívási szolgáltatásért fizetendő díjról és annak számítási módjáról a Kvtv. 48/H. § (1) és (4) bekezdése rendelkezik, de kérdéses, hogy ezek a rendelkezések alkalmazhatók-e, mivel az OMSZ-tól lehívott meteorológia alapadatok a 277/2005 (XII. 20.) kormányrendelet, illetve az Avtv. alapján közérdekű adatoknak minősülnek.

A közérdekű adatokat tartalmazó másolatokkal kapcsolatos költségterítésre az Avtv. 20. § (3) bekezdése irányadó, mivel az Avtv. 1. § (2) bekezdése kimondja, hogy e törvénytől csak abban az esetben lehet eltérni, ha azt e törvény kifejezetten megengedi, azonban költségviselés kapcsán nincs mód az eltérésre. Az Avtv. 20. § (3) bekezdése értelmében a lehívott adatokért legfeljebb a másolat elkészítéséért – jelen esetben a folyamatos lehívást lehetővé tevő infrastruktúra használatát lehetővé tevő infrastruktúra használatának költségéért – állapítható meg költségterítés, melynek összegét az igénylő kérésére előre közölni kell. A vizsgálat még nem zárult le, a biztos állásfoglalás 2011 elején várható. (2882/K/2009, 2991/P/2009, ABI-5780/2010/P)

Tekintettel ugyanakkor arra, hogy a fent említett lehívási szolgáltatás igénybevételét az Európai Közösségen belüli térinformációs infrastruktúra kialakításáról szóló 2007. március 14-i 2007/2/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (INSPIRE irányelv) implementációja tette lehetővé, ismételten szükséges felhívni a figyelmet az ezzel kapcsolatos biztos álláspontra. Az irányelvet átültető törvény szakmai vitája során az adatvédelmi biztos többször is hangsúlyozta, hogy a közérdekű adatok megismeréséhez való jog Magyarországon alkotmányos alapjog, így a térinformatikai adatok megismerése még az irányelvre való hivatkozással sem tehető díjfizetéstől függővé. Mivel a biztos érveket a kormányzat által benyújtott törvénytervezet figyelmen kívül hagyta, a biztos kénytelen volt a benyújtás után az Országgyűlés Környezetvédelmi bizottságához fordulni, mely a biztos álláspontot magáévá téve azt saját módosító indítványaként nyújtotta be. Noha a plénum ezt megszavazta, a környe-

zetvédelmi és vízügyi miniszter utóbb mégis zárószavazás előtti módosító indítványt fogadtatott el a Parlamenttel, mellyel visszakerült a törvénybe az eredeti, az Avtv.-vel és a biztosi állásponttal ellentétes, súlyos alkotmányossági aggályokat felvető szövegváltozat. Ugyan a Kvtv. 48/H §. (1) és (4) bekezdései valamint az Avtv. 20. § (3) bekezdése közötti ellentmondás a fent ismertetett jogértelmezéssel feloldható, a jelenlegi állapot ellentétes a jogállamiság követelményeivel. (782/J/2008)

Egy panaszbeadvány azt sérelmezte, hogy egy települési önkormányzat hulladékkezelési közszolgáltatását ellátó gazdasági társaság nem tette lehetővé számára a szelektív hulladék hasznosításával megbízott szerződéses partnerei nevének megismerését. A biztosi vizsgálat megállapította, hogy a hulladékkezelési közszolgáltatást ellátó szerv közfeladatot ellátó szervnek minősül, így e tevékenységére vonatkozó adatai közérdekűek, megismerésüket mindenki számára lehetővé kell tenni. E körben üzleti titokra sem lehet hivatkozni, mivel a Ptk. 81. § (3) bekezdése többek között kimondja, hogy a helyi önkormányzati költségvetést érintő juttatással összefüggő adat nem minősül üzleti titoknak, így a hulladékkezelő hulladékhasznosítást ellátó szerződéses partnereinek neve sem. (ABI-2922/2010/P)

Egy a katonai légterekben történő zajszennyezésre vonatkozó beadvány kapcsán a biztos kimondta, mindenki jogosult megismerni, hogy lakóhelye fölött (akár utca, házszám pontossággal) található-e katonai légtér, légifolyosó; ha igen, milyen kiterjedésű; és hogy létezik-e zajvédelmi övezet; megtették-e a szükséges zajvédelmi intézkedéseket. (ABI-2531/2010/K)

C. Közérdekből nyilvános adatok

A közérdekből nyilvános adat fogalma a hazai információszabadság szabályozás néhány éve született új kifejezése. A 2009. évről szóló biztosi beszámolóban már utaltunk arra, hogy e fogalmat a 2003 júniusában a közpénzek felhasználásával, a köztulajdon használatának nyilvánosságával, átláthatóbbá tételével és ellenőrzésének bővítésével összefüggő egyes törvények módosításáról szóló 2003. évi XXIV. törvény (a köznyelv szerint: üvegzséb törvény) vezette be, mégpedig a Polgári törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény üzleti titokra vonatkozó szabályának módosításával együtt. A közérdekből nyilvános adat fogalma az adatvédelmi törvény szövegébe 2004. január 1-jén került be, és közel másfél esztendőn át, az Avtv. újabb módosításáig folyt a vita a törvényi fogalom meghatározás helyes értelmezéséről, mely az információszabadság hazai szabályozásának lényegét érintette.

A viták végére az Avtv. 2005. június 1-jén hatályba lépett újabb módosítása tett pontot. Az akkor elfogadott és jelenleg is hatályos definíció szerint közérdekből nyilvános adatnak minősül a közérdekű adat fogalma alá nem tartozó minden olyan adat, amelynek nyilvánosságra hozatalát vagy hozzáférhetővé tételét törvény közérdekből elrendeli. Ez a szöveg világossá teszi, hogy közérdekből nyilvános adat csak olyan adat lehet, amely nem minősül közérdekű adatnak: vagy azért nem, mert nem állami vagy helyi önkormányzati feladatot, valamint jogszabályban meghatározott egyéb közfeladatot ellátó szerv vagy személy kezelésében van, vagy pedig azért nem, mert személyes adatnak minősül.

Az adatvédelmi törvény 19. § (4) bekezdése a gyakorlatban

A jelenleg hatályos hazai joganyagban a közérdekből nyilvános adatok közül kétség kívül az Avtv. 19. § (4) bekezdése hatálya alá esők okozzák a legtöbb vitát, jogértelmezési nehézséget. A 2010. évben a közérdekből nyilvános adatokat érintő, a biztoshoz érkezett ügyek többsége is az adatvédelmi törvénynek ezzel a rendelkezésével volt összefüggésben.

Ahogy a közérdekű adatokról szóló fejezetben részletesen ismertettük, a leggyakoribb kérdések az önkormányzati tisztségviselők, köztisztvi-

selők feladatkörével összefüggő adatainak nyilvánossága volt: így például az iskolai végzettség, vagyonyilatkozat, bérezésre, jutalmazásra vonatkozó adatok. A köztisztviselők jogállásáról szóló 1992. évi XXIII. törvény 2010. január 1-jétől új bekezdéssel egészült ki, amely meghatározta, hogy a köztisztviselők alapnyilvántartásában szereplő személyes adatok közül melyek minősülnek közérdekből nyilvános adatnak. Ez a módosítás megkönnyítette az adatkezelők helyzetét és az adatvédelmi biztos jogalkalmazó munkáját. Ugyanakkor számos kérdést nyitva hagyott, hiszen az alapnyilvántartásban nem szereplő adatok többségének nyilvánosságáról továbbra is esetről esetre kell dönten.

Így például abban az ügyben, amelyben a biztosnak arra kellett válaszolnia, hogy a rendőr, illetőleg a büntetés-végrehajtási szerv alkalmazottjának arcképe közzétehető-e hozzájárulása nélkül, amennyiben az például egy baleset helyszínén készült. A biztosi állásfoglalás szerint a rendőr közhatalmat gyakorol, akinek a feladatkörével összefüggő személyes adata közérdekből nyilvános. A fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról szóló 1996. évi XLIII. törvény 203. § (3) bekezdése értelmében a személyügyi nyilvántartás adatai közül a hivatásos állomány tagja beleegyezése nélkül nyilvánosságra lehet hozni minden olyan adatot, amely a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló törvény alapján közérdekből nyilvánosnak minősül. Az Avtv. 19. § (4) bekezdése értelmében, ha törvény másként nem rendelkezik, közérdekből nyilvános adat a közfeladatot ellátó szervek feladat- és hatáskörében eljáró személy feladatkörével összefüggő személyes adata. Ezen adatok megismerésére e törvénynek a közérdekű adatok megismerésére vonatkozó rendelkezéseit kell alkalmazni. *(ABI-948/2010/K)*

Egy újságíró azt a kérdést tette fel, hogy megismerheti-e a közvélemény, hogy a pénzügyminiszter, az MNB-elnök és az APEH- elnök mennyi adót fizetett be, illetőleg, hogy e személyek ellen folytatott-e vizsgálatot az adóhatóság, és milyen eredménnyel? A biztosi állásfoglalás abból indult ki, hogy az adatvédelmi törvény szerint személyes adat nyilvánosságra hozatalához az érintett hozzájárulása vagy törvény előírása szükséges. Az adatvédelmi törvény egyike azoknak, amely meghatározott személyes adatok nyilvánosságát írja elő. A 19. § (4) bekezdés szerint, ha törvény másként nem rendelkezik, közérdekből nyilvános adat a közfeladatot ellátó személyek fel-

adatkörével összefüggő személyes adata. A közfeladatot ellátó személyek adózási adatai főszabály szerint azonban nem tekinthetők a közfeladatukkal összefüggő adatnak, ezért nem hozhatók nyilvánosságra.

Az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény szerint az adózást érintő tény, adat, körülmény, határozat, végzés, igazolás vagy más irat adótitoknak minősül. [53. § (1) bekezdés] E törvény ugyanakkor kimondja, hogy az adótitkot alapos okkal használják fel, ha törvény előírja vagy megengedi. Az állásfoglalás szerint amennyiben egy állami vezető az adózással kapcsolatban jogerős hatósági határozatban megállapított jogsértést követ el, úgy ez az adat az Avtv. 19. § (4) bekezdése szerinti közérdekből nyilvános adat. Az állami vezetők ugyanis kinevezésük alkalmával esküt tesznek az Alkotmány és a jogszabályok betartására. Amennyiben esküjüket megszegve törvénysértést követnek el, e tény a feladatkörrel összefüggő adatnak minősül és nyilvános. *(ABI-1594/2010/K)*

Érdekes kérdéssel fordult a biztoshoz a Fővárosi Önkormányzat adatvédelmi felelőse: közérdekből nyilvános-e az önkormányzati szerződéskötéseket ellenjegyző személyek aláírása. Az állásfoglalás szerint az önkormányzati szerződéseket ellenjegyző, jóváhagyó személyek e tevékenységükkel közfeladatot látnak el, ezért vonatkozik rájuk a 19. § (4) bekezdése. E törvényi rendelkezés célja: biztosítani a közszféra működésének átláthatóságát, megakadályozni, hogy fontos információk a személyes adatok védelmére hivatkozva a nyilvánosságtól elzárhatók legyenek. A közfeladatok ellátása ugyanakkor olyan személyes adatok kezelésével is járhat, amelyek nyilvánossága nem feltétele a működés átláthatóságának. A szerződéseket ellenjegyző, jóváhagyó személyek sajátkezű aláírása is ilyen adat. A szerződések másolatát igénylő személynek joga tudni, hogy kik voltak az aláírók, ellenjegyzők stb., ehhez azonban nem szükséges az aláírásuk ismerete. Ha a dokumentumon gépirással is szerepel az aláíró neve, úgy a kézírás kitakarásával készült másolattal teljesíthető az adatigénylés. Amennyiben az aláírás csak kézírással történt, úgy az adatigénylőt a másolat megküldésével egyidejűleg tájékoztatni kell az aláíró kilétéről. *(ABI-45/2010/K)*

Ugyancsak az Avtv. 19. § (4) bekezdésének az értelmezését vetette fel az az ügy, amelyben a közszférában dolgozók (polgármesterek, köztisztviselők) fegyvertartási engedélyének nyilvános

vánossága volt a kérdés. A válasz szerint az Avtv. 19. § (4) bekezdésében foglalt szabály alapján a közfeladatot ellátó személyek körén belül a fegyvertartásra vonatkozó adat azok esetében lehetne jogszerűen nyilvános, akiknek a fegyvertartás a feladatkörével összefügg, és abban az esetben, ha törvény eltérően nem rendelkezik. A lőfegyverekről szóló 2004. évi XXIV. törvény azonban taxatív módon felsorolja, hogy a nyilvántartás mely adatait kik ismerhetik meg. A jogalkotónak kell tehát eldöntenie, hogy a nyilvántartás – különleges adatokat is tartalmazó – adatai közül melyek tekintendők védett személyes adatoknak és melyek közérdekből nyilvánosnak. Ennek során minden bizonynyal mérlegelni kell, hogy a lőfegyverrel való visszaélések megakadályozása érdekében mely jogalkotói megoldások a leghatékonyabbak, továbbá, hogy vannak-e az adatok nyilvánosságra hozatalának alkotmányos indokai egyrészt a közfeladatot ellátó személyek, másrészt a „*civilek*” esetében.
(ABI-1296/2010/K)

Közérdekből nyilvános adatok más törvények alapján

Az Avtv. 2. § 5. pontja szerint közérdekből nyilvános adat: a közérdekű adat fogalma alá nem tartozó minden olyan adat, amelynek nyilvánosságra hozatalát vagy hozzáférhetővé tételét törvény közérdekből elrendel. Az Avtv. fentiekben tárgyalt 19. § (4) bekezdése csak egy az adatnyilvánosságot közérdekből elrendelő törvényi rendelkezések között. Az adatvédelmi biztoshoz azonban érkeznek más törvényekkel összefüggő beadványok is.

Állásfoglalást kért például a Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal arról, hogy nem sérelmes-e az idegenvezetők nevének és lakcímének nyilvánosságát előíró törvény.

A szolgáltatási tevékenység megkezdésének és folytatásának általános szabályairól szóló 2009. évi LXXVI. törvény ugyanis ezt tartalmazza. A biztosi válasz szerint a nyilvánosságra hozatal jogszerű, ám ez nem jelentheti ezen adatok céltól eltérő kezelését. A biztos egyúttal a jogalkotóhoz fordult. Javasolta a törvény kiegészítését olyan rendelkezésekkel, amelyek előírják, hogy a nyilvánosságra hozatal során informatikai eszközök alkalmazásával zárják ki az adatbázisnak a céltól eltérő használatát. A teljes névsor nyilvánosságra hozatala helyett így az érdek-

lődők az idegenvezetők neve alapján tájékozódhatnak.
(ABI-1286/2010/K)

Egy panaszbeadvány nyomán indult vizsgálat abban az ügyben, hogy a költségtérítéses képzésben résztvevő roma fiatalok részére kiírt pályázati eredményeket az Oktatási Minisztérium honlapján közzéteszik.

A vizsgálat megállapította, hogy a pályázati eredmények közzétételét egy miniszteri rendelet teszi lehetővé. A biztos ugyanakkor leszögezte, hogy az Avtv. alapján személyes adatok közzétételét csak törvényben lehet elrendelni. Különleges adatok esetében pedig az Avtv 3. § (2) bekezdés b) pontjában előírt feltételeknek is (például nemzetbiztonsági, bűnüldözési, bűnmegelőzési érdekek) fenn kell állniuk. Ebben az esetben az érintettek hozzájárulása sem jöhet szóba, hiszen annak önkéntessége megkérdőjelezhető, amikor szociálisan rászorulóknak méltánylást érdemlő élethelyzetükre tekintettel igényelnek támogatást. A biztos szerint a szóban forgó adatok nem tekinthetők közérdekből nyilvános adatoknak, ezért a helyzet orvoslása érdekében a miniszter intézkedését kérte. (ABI-1516/2010/P)

D. Az adatvédelmi biztos jogalkotással kapcsolatos tevékenysége

Az adatvédelmi biztos feladata, hogy figyelemmel kísérje a jogalkotást, és észrevételeivel segítse az általa védett két jog érvényesülését. Az Avtv. 25. §-ának (1) bekezdése szerint az adatvédelmi biztos véleményezi az adatkezelést, a közérdekű adatok és a közérdekből nyilvános adatok nyilvánosságát érintő jogszabályok tervezetét. Ez a véleményezési jog az Európai Parlament és a Tanács 1995. október 24-i, a személyes adatok feldolgozása vonatkozásában az egyének védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról szóló irányelve 28. cikk (2) bekezdésében foglalt tagállami kötelezettség átültetését is szolgálja. Eszerint *„minden tagállamnak rendelkeznie kell arról, hogy a személyes adatok feldolgozása vonatkozásában az egyének jogainak és szabadságainak védelmére vonatkozó közigazgatási intézkedések vagy rendeletek kidolgozásakor a felügyelő hatóságokkal konzultáljanak”*.

Az adatvédelmi biztos javaslata az Alkotmány-előkészítő Eseti Bizottság felkérésére; az adatvédelmi biztosi intézmény megújításáról

Dr. Salamon László

elnök

Országgyűlés Alkotmány-előkészítő Eseti Bizottsága

B u d a p e s t

Tisztelt Elnök Úr!

Mellékelten megküldöm a t. Alkotmány-előkészítő Eseti Bizottság számára az általam készített javaslatot, amelynek tárgya az adatvédelmi biztosi intézmény megújítása. Az alábbiakban röviden összefoglalom a javaslat fő téziseit, illetőleg azt, hogy az abban írtak miképpen érinthetik az alkotmányozó tevékenységét.

Az általam megfogalmazott fő tézisek a következők:

- Adatvédelmi helyett információs biztosra van szükség. Jó és fenntartható szabályozási megoldás az, amely az adatvédelmi (magánszfé-

ra-védelmi) felügyelő szervre bízva az adatnyilvánossággal (információs szabadsággal) kapcsolatos szabályok feletti felügyeletet is. Az adatnyilvánossággal kapcsolatos hatásköröket azonban bővíteni kell, és a korrupcióellenes harchoz elengedhetetlen adatnyilvánosság témáját oly módon is hangsúlyozni kell, hogy az egyik védett jogot egyoldalúan kiemelő „adatvédelmi biztos” megnevezést a törvényhozó felváltja a nemzetközi gyakorlatban elterjedt „információs biztos” megnevezéssel.

- Egyes szervezeti és költségvetési részletszabályok jelenleg sértik azokat a követelményeket, amelyeket az intézmény függetlenségével kapcsolatban az uniós jogi normák illetőleg az ezekhez kapcsolódó európai bírósági gyakorlat megfogalmaz. Az intézmény függetlenségét e (jellemzően törvényi szintű) szabályok módosításával erősíteni kell.
- Az információs biztosnak mind az adatvédelem, mind az adatnyilvánosság terén hatékony hatósági eszközrendszerrel kell rendelkeznie.

A függelékben olvasható tanulmány alátámasztja a fenti téziseket. A megfogalmazott tézisek elfogadásából azonban nem következik, hogy az Alkotmányozó tevékenysége során azok szükségszerűen relevánsak lennének; ez elsősorban a létrejövő új Alkotmány szabályozási tárgyaitól függ.

Elvileg az alábbi lehetőségek állnak fenn:

- Az új Alkotmány a jelenleg hatályos alaptörvény szövegéhez hasonlóan csupán „külön” országgyűlési biztosok választásának lehetőségére utal [32/B. § 4 bekezdés]. Ebben az esetben a fenti tézisekben megfogalmazottak az alkotmányozás szempontjából irrelevánsak, mivel az intézmény esetleges átnevezése, illetve a függetlenség növelése (az „ombudsmanként” működő országgyűlési biztosokhoz való viszony rögzítése) elegendő, ha a személyes adatok védelméről, a közérdekű adatok nyilvánosságáról, illetőleg az országgyűlési biztosokról szóló törvényi szabályozás szintjén történik meg.
- Az új Alkotmány csak egy országgyűlési biztosról szól majd, azaz „külön” biztosok megválasztására nem lesz lehetőség. Ebben az esetben nyilvánvalóvá kell tenni az Alkotmány szintjén is – célszerűen az intézmény elnevezésének, illetőleg az azonos státusú országgyűlési szervekhez hasonlóan részletezett szabályozásának rögzítésével –, hogy az információs biztos sui generis, nem ombudsmanként működő, a fent rögzített elvekkel jellemezhető intézmény.

Fel szeretném hívni a t. Bizottság figyelmét még egy fontos körülményre: az adatvédelmi/ információs biztos bár országgyűlési biztos, ám *már jelenlegi szabályozása szerint sem klasszikus ombudsman, és az általam javasolt információs biztosi modellben sem lenne az.* (Az ezzel ellentétes közvélekedés a korai ombudsman-irodalomból és szabályozásból származó sajnálatos félreértés, amely sok káros hatással volt az intézményre.) Az adatvédelmi/információs biztos eljárása formalizált, míg az ombudsmané forma nélküli; az adatvédelmi/információs biztos vizsgálatai többségében jogszerűség/jogszerűtlenség megállapítására irányulnak, míg az ombudsman „aggályos”/”nem aggályos” skálán értékeli (illetőleg a „maladministration”, „alkotmányos visszasság” fogalmát használja); az adatvédelmi/információs biztos (kívánatos esetben) szankcionálja a jogsértőt, az ombudsman nem. Egyes államokban (Egyesült Királyság, Szlovénia, Szerbia, Lengyelország) az adatvédelmi/információs biztos mellett létezik emberi jogi ombudsman is; a magyar alkotmányjog számára sok esetben példát szolgáltató Németországban adatvédelmi/információs biztosokat mind szövetségi, mind tagállami szinten választanak, ám emberi jogi ombudsman nem is működik. Az adatvédelmi/információs biztosi intézménnyel kapcsolatos szabályozás és vita tehát élesen elválasztandó az ombudsman intézményével kapcsolatos szabályozástól és vitáktól (ombudsman vagy német mintájú petíciós bizottság, ombudsman vagy az alkotmányjogi panasz intézményének újraszabályozása, egy ombudsman vagy több ombudsman, stb.).

Amennyiben a t. Bizottság döntése szerint az alkotmányozás tárgykörei magukban foglalják azon szabályozási tárgyköröket, amelyek során a fent megfogalmazott elvek jelentőséghez juthatnak, illetőleg az adatvédelmi biztosi intézmény megújításával kapcsolatos bármely kérdésben készséggel állok a t. Bizottság rendelkezésére.

Budapest, 2010. szeptember 29.

Üdvözlettel:

Dr. Jóri András

A teljes szöveg a *Függelék*ben olvasható.

Statistikai adatok

Ebben az évben az adatvédelmi biztos által megvizsgált jogszabály-tervezetek száma jelentősen csökkent. A véleményezésre megküldött tervezetek száma 288 volt, szemben a 2009-ben véleményezett 451 tervezettel. A csökkenés oka részben az, hogy a választások, a kormányváltás előtti és utáni időszakban a jogalkotási tevékenység kevésbé hangsúlyos, így érthetően kevesebb jogszabály-tervezet készült. A csökkenés másik oka viszont az, hogy az új tárcák gyakran nem továbbbítták az adatvédelmi biztosnak a véleményezendő előterjesztéseket.

Ebből is következően nőtt a hivatalból indított jogszabály-veleményezések száma. 25 fontos adatkezelési rendelkezéseket tartalmazó, de véleményezésre meg nem küldött tervezetet tekintett át hivatalból az adatvédelmi biztos, az előző évi 10 ilyen ügyszó képest. Ezen ügyek nagy része törvényjavaslatot érintett: 20 törvényjavaslat esetében indult hivatalból vizsgálat. Az átdolgozott és újra megküldött tervezetek száma 23 volt.

Véleményezett jogszabály-tervezetek jogforrási szint szerint:

	2010	2009	2008
Törvény	72	111	63
Kormányrendelet	78	117	9
Miniszeri rendelet	104	168	149
OGY határozat	1	4	0
Korm. határozat	21	21	23
Egyéb	12	30	17
Összesen:	288	451	349

Véleményezendő tervezetek havi megoszlása:

Jan.	Feb.	Már.	Ápr.	Máj.	Jún.	Júl.	Aug.	Szept.	Okt.	Nov.	Dec.
19	27	43	20	9	12	13	13	27	23	27	55

Véleményezésre megküldött tervezetek minisztériumok szerint:

BM	21	NEFM	41
EüM	29	NFGM	11
FVM	4	NFM	22
HM	5	NGM	14
IRM	12	OKM	1
KHEM	12	ÖM	2
KIM	15	PM	8
KÜM	22	SzMM	7
KvVM	8	VM	13
MeH	9	Egyéb állami szerv	7

Az adatok a véleményezett tervezeteket összesítik. Ezek száma nem azonos a jogalkotással kapcsolatos ügyek számával, mert egy ügyhöz gyakran több összetartozó tervezet kapcsolódik.

Jogszabály-véleményezési tevékenység

Jogszabály-véleményezési munkánkban változatlanul gondot okoz a rövid véleményadási határidő, az előterjesztések nem nyilvános dokumentumként való kezelése és a tervezetek elektronikus közzétételének elmaradása.

Az előterjesztő nem mindig biztosít elegendő időt a véleményalkotásra, és túlságosan rövid válaszadási határidővel küldi meg az iratanyagot. Ennek egy kirívó példája volt a Nemzetgazdasági Minisztérium előterjesztése volt, melyre a megküldés napjának 15 órájáig beérkezően várták a választ a biztosítók belső adatszolgáltatásának rendjéről és tartalmáról szóló 5/2006. (II. 7.) PM rendelet módosításáról szóló NGM rendelet tervezetére. *(ABI-8068/2010/J)*

A közigazgatási egyeztetés során véleményezésre megküldött - és már elektronikusan közzétett - előterjesztések egy részének szövege szerint a dokumentum „*az Avtv. 19/A. §-ában foglaltak alapján nem nyilvános*”, más részén ugyanakkor nincs nyilvánosság-korlátozásra utaló szöveg. Ez a gyakorlat meglehetősen esetleges, minisztériumként eltérő, de az is előfordul, hogy ugyanazon minisztériumtól egyszer „*nem nyilvános*” felirattal, máskor anélkül küldik meg az előterjesztéseket. A

biztos álláspontja szerint a nyilvános, sőt közzéteendő dokumentumokon nem jogszerű az a jelzés, hogy az előterjesztés nem nyilvános.

Az előterjesztésekről küldött véleményező levelekben a biztos a következő észrevétellel újra és újra jelezte a problémát: „*Felhívom figyelmét arra, hogy az előterjesztés első oldalán található azon jelzés, miszerint az előterjesztés a személyes adatok védelméről és közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény 19/A. §-ára tekintettel nem nyilvános, nincs összhangban az elektronikus információszabadságról szóló 2005. évi XC. törvény jogszabály-tervezetek közzétételére vonatkozó előírásaival.*”

Sajnos e figyelemfelhívásnak érdemleges hatása nem volt, az előterjesztések egy része változatlanul „*nem nyilvános*” felirattal érkezik. Ezt a biztos jelezte a közigazgatási és igazságügyi miniszternek is, novemberi levelére eddig nem érkezett válasz. (ABI-3913/2010/H)

A minisztériumok mint közfeladatot ellátó szervek által elkészített jogszabály-tervezetek közérdekű adatok, tehát – kevés kivétellel - nyilvánosak és bárki által megismerhetők. Sőt, az elektronikus információszabadságról szóló törvény kifejezett közzétételükről rendelkezik. A minisztériumi honlapokon kötelezően közzéteendő dokumentumokhoz bárki megjegyzést, véleményt fűzhet. (A 2011-től hatályos vonatkozó szabályozást a 2010. évi CXXXI. tv. tartalmazza.) Sajnos azonban az előterjesztők hiányosan tesznek eleget ennek a közzétételi előírásnak, és 2010-ben is többször előfordult, hogy az éppen megalkotandó jogszabály tervezetéről nem nyújtott információt az előterjesztő honlapja. A biztos minden ilyen esetben felhívta az illetékes államtitkár figyelmét arra, hogy a törvényi kötelezettség ellenére a tervezetet honlapjukon elmulasztották közzétenni, továbbá kérte, hogy a jogszabály-tervezetek közzétételi kötelezettségének teljesítése érdekében a szükséges intézkedéseket tegyék meg.

A közzétételi kötelezettség teljesítésében érdemleges változás nem volt tapasztalható.

Adatkezelést szabályozó, véleményezett jogszabály-tervezetek

Az adatvédelmi biztos igyekszik határidőben megküldeni észrevételeit azon jogszabály-tervezetekre vonatkozóan, melyeket véleményezési céllal megküldenek részére. Több jelentős ügyben érdemi konzultáció, egyeztetés zajlott az előkészítő eljárás során.

Ilyen ügy volt a „rendészeti csomag”. A Belügyminisztérium 2010. szeptember 2-án megküldte az egyes rendészeti tárgyú törvények módosításáról szóló törvény tervezetét, mely jelentős változtatásokat célzott meg a titkos információgyűjtés terén és be kívánta vezetni a megbízhatósági vizsgálatot.

Az előterjesztés tartalmazta a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálatának, valamint a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok belső büntető- és vizsgáló szervezeti egységeinek egy szervezetbe (Szolgálat) való összevonását. A biztos véleményében kifejtette, hogy az összevonást mindaddig támogatja, amíg az a korrupció, a hivatali visszaélések és hasonló bűncselekmények elleni küzdelmet alkotmányos keretek között elősegíti. Ennek előrebocsátásával azonban meg kellett állapítania, hogy a véleményezendő szabályok ellentmondásosak, kimunkálatlanok, így összességükben nem elfogadhatóak. A tervezet alapján nem egyértelmű, hogy pontosan mi lesz a Szolgálat feladata, ugyanis a feladatkör pontosan nem tisztázott.

A tervezet szerint a létrehozni kívánt szervezet feladata az ügynevezett megbízhatósági vizsgálat végzése, melynek célja annak megállapítása, hogy az érintett eleget tesz-e jogszabályban meghatározott hivatali kötelezettségeinek. A tervezet szerint e célból bírói engedélyhez nem kötött titkos információgyűjtés is folytatható. A biztos kifejtette, hogy ellenzi olyan csekély súlyú szabályszegések megbízhatósági eljárás keretében való vizsgálatát, amelyek legfeljebb fegyelmi vagy etikai vétségnek minősülnek. Amennyiben a megbízhatósági vizsgálat során a kisebb súlyú, például fegyelmi, etikai ügyekben titkos információgyűjtést folytatnának, az az adatkezelési célhoz képest aránytalanul korlátozná az érintettek személyes adatainak és magánéletének védelméhez való jogot. A biztos ugyanakkor nem kifogásolta a megbízhatósági vizsgálatot a közélet tisztaságára és az állam működésére veszélyes bűncselekményekkel, így különösen vesztegetéssel, hivatali visszaéléssel, titoksértéssel összefüggésben. E körben is követelmény, hogy a törvény az alkotmányos előírásokkal és az általánosan elfogadott erkölcsi, etikai normákkal összhangban határozza meg, milyen módszereket alkalmazhat a Szolgálat. Észrevételezte továbbá, hogy az érintettek jogorvoslati, jogérvényesítési pozíciói gyengék és a tevékenység az érintettek, vala-

mint a kívülálló állampolgárok számára átláthatatlan, ezért ez szabályozási garanciákat igényel.

Az észrevételek nagyobb részét az előterjesztő figyelembe vette, és az átdolgozott szövegbe beépítette. Egyes kérdésekben azonban fennmaradt a nézetkülönbség, amit a biztos az újabb szövegváltozathoz tett észrevételben jelzett. A törvénymódosítás jelentősen módosítani kívánt a titkos információgyűjtés során beszerzett adatok büntetőeljárásban való felhasználásának szabályain is. E tárgyban is egyeztetés folyt az előterjesztő és a biztos között, melynek részleteit a beszámoló külön fejezete tartalmazza. *(ABI-4661/2010/J)*

Megemlíthető a novemberben megküldött, energetikai tárgyú törvények módosításáról szóló előterjesztés, mely tartalmazta többek között a bányászati törvény módosítását is. Ez a jogszabály-tervezet azonban kapcsolódott egy korábban, konzultációs ügyben felvetődött problémakörhöz, amely miatt a biztos 2010 októberében levélben fordult a miniszterhez a bányászati törvény (a továbbiakban: Bt.) módosítását kezdeményezve az alábbiak miatt:

A Bt. 25. § (3) bekezdése szerint üzleti titokként kell kezelni a kutatási zárójelentés, a készletszámítási jelentés adatait és az egyéb módon szolgáltatott adatokat. Ezzel összefüggésben a koncesszióról szóló törvény 19. § (3) bekezdése viszont úgy szól, hogy a koncessziós szerződés teljesítésével kapcsolatban nem lehet üzleti titokra hivatkozással visszatartani az információt. Az üzleti titkok köre a Ptk. szerint jóval szűkebb a Bt.-ben megállapított körnél. Ennek alapján nem tartozhat a titkok körébe például az éves kitermelt ásványi nyersanyag mennyisége, minősége, pontos helye, a bányajáradék mértéke, mert ezek az állami vagyron megszerzésével összefüggő fontos adatok. Az ügyben a biztos megállapította, hogy a Bt. hivatkozott rendelkezése ellentétes a koncessziós törvénnyel és ennek folytán a Ptk.-val is. A biztos álláspontja szerint a Ptk. szabályait kell irányadónak tekinteni, és a Bt. ezeknek ellentmondó rendelkezéseit módosítani szükséges. *(ABI-456/2010/K)*

Nemcsak a hivatkozott konzultációs ügyben, hanem a megküldött, e tárgyú előterjesztés véleményezése során is jelezte a biztos a fenti módosítás szükségességét. A miniszter a biztos ajánlásával egyetértett és megígérte, hogy az előterjesztés tervezetében szerepelni fog a biztos javaslatának eleget tevő szövegváltozat. A T/1941. számú törvényjavasla-

tot már ennek megfelelően, a biztos általi kezdeményezésnek eleget téve nyújtották be az Országgyűlésnek. (ABI-6723/2010/J).

Kiemelendő ügy volt a jogszabályok előkészítésében való társadalmi részvételről szóló törvény tervezetének véleményezése, ez ugyanis érintette a közigazgatási egyeztetés és jogszabály-veleményezés egész folyamatát. A biztos véleményében kifejtette, hogy a jogszabályok előkészítése „*minél teljesebb*” nyilvánosságának alapelvei kimondásával egyetért. Ezen alapelv érvényesülése azonban a tervezet kiegészítését igényli. Lényeges, hogy az állampolgárok minden esetben értesülhessenek a jogszabály-előkészítés folyamán keletkezett közérdekű információkról, függetlenül attól, hogy azok társadalmi egyeztetésre sor kerül-e. Fontosnak tartotta a tervezetek közzétételének szélesebb esetkörben való előírását. Javasolta, hogy közzétételi előírás vonatkozzon azon tervezetekre is, melyek sürgőssége miatt egyeztetésre nincs mód. Szükségesnek tartotta továbbá valamennyi – mind előzetes, mind utólagos - hatásvizsgálati összefoglaló és koncepció közzétételét, és nem csupán az egyeztetésre bocsátott dokumentumok közzétételét. Jelezte azt a problémát is, hogy a parlamenti képviselői indítványként benyújtott törvényjavaslatok nem kerülnek be az egyeztetési folyamatba, ezért nincs mód a véleményezésükre. Az előterjesztő az észrevételek nagy részét figyelembe vette, és a T/1382. számú törvényjavaslatba beépítette. (ABI-4950/2010/J)

Nemcsak a készülő törvények, hanem az alacsonyabb szintű jogforrások esetében is igyekeznek a biztos elősegíteni az adatvédelmi és információszabadságra vonatkozó szabályok érvényesülését.

Például a védett természeti területek és értékek nyilvántartásából történő adatszolgáltatásért fizetendő költségtérítésről szóló KvVM utasítás tervezetére reagálva a biztos kifejtette, hogy az adatigénylés teljesítése érdekében történő másolatkészítés a közfeladatot ellátó szervek alkotmányos kötelezettsége, nem vállalkozási jellegű tevékenység, ezért a tervezetben szereplő költségtérítési összegeket jelentősen mérsékelni kell. (ABI-954/2010/J)

A 2010. évi terület- és régiófejlesztési célleírányzat felhasználásáról szóló kormányrendeletéről kialakított vélemény szerint a nyilvánosság nemcsak a forráselosztás, illetve a támogatásról való döntés kapcsán indokolt, azt szükséges a támogatott pályázatok megvalósítására vonat-

kozó szakmai és pénzügyi beszámolókra is kiterjeszteni.

(ABI-1371/2010/J)

Sokszor olyan tervezetről kéri ki a biztos véleményét, melyek még érintőlegesen sem nem kapcsolódnak az adatvédelemhez vagy az információszabadsághoz, vagy egyáltalán az alkotmányos jogokhoz. Az adatvédelmi biztos nem tehetett észrevételt például az alábbi tervezetekhez:

- A Győr közigazgatási területén megvalósuló nagyberuházással összefüggő közigazgatási hatósági ügyek kiemelt jelentőségűvé nyilvánításáról szóló előterjesztés tervezete
- A kozmetikai termékek biztonságosságáról, gyártási, forgalmazási feltételeiről és közegészségügyi ellenőrzéséről szóló 40/2001. (XI. 23.) EüM rendelet módosításáról szóló NEFMI rendelet tervezete
- A biocid termékek előállításának és forgalomba hozatalának feltételeiről szóló 38/2003. (VII. 7.) ESzCsM-FVM-KvVM együttes rendelet módosításáról szóló NEFMI-VM együttes rendelet tervezete
- A közúti járművek forgalomba helyezésének és forgalomban tartásának műszaki feltételeiről szóló 6/1990. (IV. 12.) KöHÉM rendelet módosításáról szóló NFM rendelet tervezete
- A népi iparművészettel kapcsolatos állami feladatok végrehajtásáról szóló 12/2004. (V. 21.) NKÖM rendelet módosításáról szóló NEFMI rendelet tervezete.

Hivatalból vizsgált tervezetek

Miként jeleztük, ebben az évben is több olyan eset volt, amikor az adatvédelmi biztos nem tudott élni az Avtv. szerinti véleményezési jogával, mert az illetékes minisztérium nem továbbította részére az elkészült tervezeteket annak ellenére, hogy azok adatkezelési kérdésekkel kapcsolatosak. Azon fontos adatkezelési szabályokat tartalmazó tervezetek egy részét, melyek közigazgatási egyeztetésére nem került sor, illetve melyekről nem kérték ki az adatvédelmi biztos véleményét, a biztos hivatalbóli vizsgálat keretében áttekintette. Ezen ügyek jó része törvényjavaslatokat érintett.

2010 márciusában a biztos az igazságügyi miniszterhez fordult, mert a kihirdetett jogszabályokat, valamint az Igazságügyi és Rendészeti

Minisztérium honlapján közzétett jogi szabályozási tervezeteket áttekintve megállapította, hogy több, a személyes adatok védelmével, illetve a közérdekű adatok nyilvánosságával összefüggő, az IRM-nél előkészített jogszabály tervezetét elmulasztották megküldeni hozzá véleményezés céljából. Többek között az alábbiakat:

- A rendőrség ellenérték fejében végezhető szolgáltató tevékenységéről szóló 16/1999. (II. 5.) Korm. rendelet, valamint a fegyverekről és löszerekről szóló 253/2004. (VIII. 31.) Korm. rendelet módosításáról szóló 67/2010. (III. 18.) Korm. rendelet tervezete
- A polgári célú pirotechnikai tevékenységek felügyeletéről szóló 155/2003. (X. 1.) Korm. rendelet módosításáról szóló Korm. rendelet tervezete
- A közjegyzői és végrehajtói működéshez, valamint a közvetítői névjegyzékbe vételhez szükséges, a bünygyi nyilvántartási rendszerben kezelt adatok igazolásával összefüggő miniszteri rendeletek módosításáról szóló IRM rendelet tervezete

A biztos a miniszter intézkedését kérte annak érdekében, hogy a jövőben a közigazgatási egyeztetés folyamán minden olyan tervezet megküldjenek hivatalához, amely az adatvédelmi biztos véleményezési jogkörébe tartozik. *(ABI-1948/2010/J)*

Ilyen figyelemfelhívó levelet kellett küldeni az új kormány megalakulása után is. 2010. második felében az Országgyűlés számos nagy jelentőségű törvényt fogadott el, és ezek egy része érintette a személyes adatok védelmének, továbbá a közérdekű adatok nyilvánosságának alkotmányos jogát. Sajnálatos módon azonban meglehetősen sokszor előfordult, hogy nem volt mód véleményezni a két joggal kapcsolatos jogszabály-tervezeteket, mivel az egyeztetési folyamatba nem vonták be a biztost. Egyes törvényjavaslatokról csupán a parlamenti honlapról lehetett informálódni. A biztos levelében kérte a közigazgatási és igazságügyi minisztert annak elősegítésére, hogy a véleményezési jog megfelelő gyakorlása érdekében a tárcák küldjék meg a biztos számára a feladatkörét érintő jogszabálytervezeteket. *(ABI-3913/2010/H)*

A Kormány ügyrendjéről szóló 1144/2010. (VII. 7.) Korm. határozat „Az előterjesztés véleményezése” alcím alatt szabályozza a jogalkotásra vonatkozó előterjesztések és tervezetek véleményezését. A 21. pont

sorolja fel, hogy mely, a kormánytól független szervezetekkel kell a tervezeteket egyeztetni. A felsorolásból kimaradt az adatvédelmi biztos, pedig az Avtv. szerint véleményezési joga van. A biztos az ügyrend kiegészítését kérte a közigazgatási és igazságügyi miniszertől, mivel e hatáskör gyakorlására csak akkor van mód, ha a tárcák a jogszabálytervezeteket megküldik az adatvédelmi biztosnak. *(ABI-3266/2010/J)*

Egyes hivatalból vizsgált törvényjavaslatok

Szintén az Országgyűlés honlapjáról szerzett tudomást a biztos arról, hogy benyújtották egyes közlekedési tárgyú törvények módosításáról szóló T/1746. számú törvényjavaslatot, mely tartalmazta a tömegközlekedés során való kamerás megfigyelés szabályait. A törvényjavaslatban foglaltakról nem kérték ki a biztos véleményét. A biztos ennek ellenére tájékoztatta álláspontjáról az előterjesztőt.

Az államnak alkotmányos keretek közé kell terelnie a megfigyelésre alkalmas rendszerek felhasználását. Indokolt lenne előírni, hogy a szolgáltató a megfigyelőrendszert csak akkor telepíthesse, ha hatástanulmány által igazolható annak szükségessége. A biztos a megfigyelőrendszert kizárólag a tömegközlekedés biztonságának, e közszolgáltatást szolgáló vagyon védelmének érdekében, és leginkább az igénybe vevő személyek életének, testi épségének és jogainak biztosítása céljából tartja működtethetőnek, amennyiben a jogsértések észlelése, az elkövető tettenérése, illetve e jogsértő cselekmények megelőzése, azok bizonyítása más módszerrel nem érhető el, valamint ha e technikai eszközök alkalmazása elengedhetetlenül szükséges mértékű, és nem jár a közszolgáltatást igénybe vevő személyek információs önrendelkezési jogának aránytalan korlátozásával. A biztos kérte észrevételeinek megfontolását, módosító javaslat benyújtását, mely meg is történt, és a biztos álláspontja nagyrészt tükröződik az elfogadott törvényszövegben. *(ABI-7451-1/2010/J)*

Szintén a törvényalkotás nyomán követése során értesült a biztos az egyes büntető tárgyú törvények módosításáról szóló törvényjavaslatról, és ehhez kapcsolódva kezdeményezte a Btk. módosítását a személyes adatok védelmének hatékonyabb büntetőjogi védelme érdekében.

A biztos az előterjesztő miniszternek írott levelében kifejtette, hogy a Btk. 177/A. §-a a visszaélés személyes adattal tényállási elemeként

határozza meg a jogtalan hasznoszerzési célt vagy jelentős érdeksérelem okozását - e feltételek szükségesek is a jogsértő adatkezeléssel szembeni büntetőjogi fellépéshez. Ugyanakkor bizonyos magatartások esetében szigorításra lenne szükség, mert ezek társadalomra veszélyessége jogtalan hasznoszerzési cél vagy jelentős érdeksérelem hiányában is büntetőjogi szankciót tesz szükségessé. A hatályos Btk. nem tesz különbséget aszerint, hogy az érintett eredetileg önként adta-e meg a bűncselekménnyel érintett adatait, vagy törvény írta elő az adatok kezelését.

A biztos véleménye szerint súlyosabb megítélés alá kellene eszen az, ha olyan személyes adatokkal élnek vissza, amelynek gyűjtését törvény írja elő, hiszen ilyen esetben fokozottabb az állami szervek felelőssége. A törvénynek kifejezésre kellene juttatnia, hogy az állam fokozottan védi azoknak a polgároknak az adatait, akik jogkövető módon eleget tesznek az adatszolgáltatásra vonatkozó jogszabályi kötelezettségüknek. Ezért a célzatosságtól és az okozott érdeksérelem meglététől és mértékétől függetlenül büntetni kellene azt, aki kötelező adatszolgáltatással gyűjtött személyes adattal él vissza, akár úgy, hogy az adatot jogosulatlanul megismeri, átveszi, továbbítja, összekapcsolja, nyilvánosságra hozza, akár úgy, hogy az adathoz jogosulatlan hozzáférést tesz lehetővé.

A biztos felhívta a figyelmet, hogy létezik a jogsértő magatartásoknak egy olyan csoportja, amelyeknél jellemzően nagy számú sértett különleges adatai tekintetében sértik meg az adatkezeléssel kapcsolatos törvényi rendelkezéseket, anélkül azonban, hogy bizonyítható lenne a célzatosság, illetve az érdeksérelem. A különleges adatokkal való visszaélés elleni hatékonyabb fellépés megkívánja, hogy az ilyen magatartás hasznoszerzési cél vagy jelentős érdeksérelem nélkül is szankcionálható legyen.

A miniszter válasza szerint a személyes adatok hatékonyabb büntetőjogi védelmére vonatkozó szabályozási javaslatot az új büntető törvénykönyv előkészítése során fogják érdemben megvizsgálni, mert a sürgősséggel tárgyalt T/1673. számú törvényjavaslat részletes vitája idején már nem volt mód a módosítási javaslatok beillesztésére. *(ABI-3515/2010/J)*

Az adatvédelmi biztos a parlamenti honlapról informálódva tudta meg azt is, hogy a kormány a nemzeti fejlesztési miniszter előterjesztése alapján benyújtotta az Országgyűléshez a T/1672. számú, a nemzeti

adatvagyon körébe tartozó állami nyilvántartások fokozottabb védelméről szóló törvényjavaslatot. A törvényjavaslat tervezetét nem juttatták el hozzá véleményezés céljából, ezért a törvényjavaslattal kapcsolatos véleményét kifejtette a miniszternek.

A biztos mind a törvényjavaslat céljával - azaz a nemzeti adatvagyon fokozottabb védelmével - mind a cél elérése érdekében felhasználni kívánt jogi eszközökkel - az adatfeldolgozás korlátozásával és fokozottabb állami ellenőrzésével, valamint a büntetőjogi védelem kiterjesztésével - egyetértett. Ugyanakkor szerinte a törvényjavaslat nem kellően átgondolt, ezért korrekcióra szorul. Nem egyértelmű ugyanis, hogy mit kell a törvényjavaslat értelmében nemzeti adatvagyon alatt érteni. A tervezet nemzeti adatvagyonként határozza meg a közfeladatot ellátó szervek által kezelt közérdekű adatok, személyes adatok és közérdekből nyilvános adatok összességét. A nemzeti adatvagyon meghatározása kapcsán az az elméleti kérdés is felmerülhet, hogy vajon mennyiben tartozhatnak e körbe az állampolgárok személyes adatai. A biztos szerint, ha személyes adatokkal kapcsolatban az adatvagyon fogalom egyáltalán értelmezhető, annak jogosultja elsősorban maga az érintett személy kell legyen. Az államigazgatási szervek jogköre csak arra terjed ki, hogy törvény, vagy az érintett hozzájárulása alapján kezeljék az érintettek adatait.

További érv, hogy az elektronikus adatfeldolgozást végző adatfeldolgozók esetén a tervezet által bevezetni kívánt biztonsági előírásokat jelenleg olyan joganyag szabályozza, amely kizárólag a minősített adatokkal összefüggésben teszi lehetővé azok alkalmazását, ezért a nemzeti adatvagyon körébe tartozó nyilvántartásokra való kiterjesztése további jogszabály-módosításokat és ezekhez törvényi szintű végrehajtási rendelkezési felhatalmazást kíván.

A módosítás értelmében az elektronikus adatfeldolgozást végző a tevékenysége során bekövetkezett biztonsági eseményekről köteles lesz tájékoztatni az adatkezelőt. A jogbiztonság érdekében a biztosi javaslat szerint indokolt lenne ezzel összefüggésben a tájékoztatási kötelezettség tárgyát, a biztonsági eseményt értelmező rendelkezéssel meghatározni. Emellett a törvénynek a biztonsági események kivizsgálását, és a vizsgálat megállapításainak nyilvánosságra hozatalát is elő kellene írnia, hiszen a nemzeti adatvagyon sorsa, állapota, kezelése olyan közügy, amelyről indokolt a közvéleményt tájékoztatni. *(ABI-6984/2010/J)*

Szintén a törvényalkotás nyomon követése során szerzett tudomást a biztos arról, hogy benyújtották az Országgyűléshez a T/1812. számú törvényjavaslatot a társasházakról szóló 2003. évi CXXXIII. törvény módosításáról. Az abban foglaltakat tanulmányozva a biztos tájékoztatta álláspontjáról az illetékes államtitkárt, továbbá az Országgyűlés Alkotmányügyi, igazságügyi és ügyrendi bizottsága elnökét, és kezdeményezte, hogy módosító javaslat benyújtásával egészítsék ki a tervezett törvényi szabályozást.

A biztos szerint a törvény tervezete adatvédelmi és információszabadság szempontjából kifogásolandó részt nem tartalmazott, mindazonáltal a törvény módosítása megfelelő alkalmat jelentett egy aktuális kérdéskör jogi rendezésére, ezért javaslatot tett a kamerás megfigyelés szabályainak a társasházi törvénybe foglalására. Ennek oka, hogy jelenleg külön törvény nem tartalmaz olyan rendelkezést, amely a társasház vagy lakásszövetkezet képviselőjét ellátó személyt vagy mást arra hatalmazna fel, hogy a társasház területén megfigyelést végezzen, vagyis a hatályos szabályozás szerint minden tulajdonosnak szükséges a hozzájárulása ahhoz, hogy a közös használatú magánterületen képfelvételeket rögzíthessen a kamerarendszer. Az eddigi tapasztalatok alapján jelenleg e téren a tömeges jogsértés jellemző, ezért a helyzet ésszerű és jogszerű rendezése érdekében javasolta a vonatkozó törvények olyan módosítását, hogy a lakók által nagy többséggel támogatott kamerarendszerek törvényessége biztosított legyen, de a garanciarendszer is kiegészüljön. A betervezett törvényjavaslat kiegészítésére, módosító javaslat benyújtására nem került sor, az Országgyűlés a társasházi törvény módosítását még a decemberi ülésen elfogadta. (ABI-7879/2010/J)

Egyéb jogalkotási javaslat

Az Avtv. 25. §-a szerint az adatvédelmi biztosnak az is feladata, hogy javaslatot tegyen adatkezelést érintő jogszabályok alkotására, módosítására. Ebben az évben is több olyan panaszügy, konzultációs ügy volt, amely rávilágított valamely jogszabály megváltoztatásának szükségességére, mivel az adott kérdés nem jogalkalmazási, jogértelmezési szinten, hanem jogalkotással volt megoldható.

A hosszú előkészítő munka után megszavazott, a minősített adat védelméről szóló 2009. évi CLV. törvény a biztos álláspontja szerint több ponton sérti a közérdekű adatok nyilvánosságához fűződő alkotmányos jogot. A biztos ezekre kívánta felhívni az előterjesztő miniszter figyelmét a 2010 júniusi levelében. A közigazgatási és igazságügyi miniszter részletes választ küldött, amelyben a biztos kiindulási pontjait elutasította azzal, hogy a javaslatokat a későbbiekben, a jogalkalmazási tapasztalatok fényében kívánja mérlegelni. Az ügy részleteit a beszámoló külön fejezete tartalmazza. (ABI-2712/2010/H)

A Kormány ügyrendjéről szóló 1144/2010. (VII. 7.) Korm. határozat 83. pontja akként rendelkezik, hogy „a Kormány üléséről összefoglaló és a Kormány tagjainak kérésére, indokolt esetben és a miniszterelnök engedélyével rögtön, továbbá az ülés végén az összefoglaló elkészítésére alkalmas hangfelvétel készül.” Ez a szabály, amely csak egyes esetekben és csak a miniszterelnök engedélyével teszi lehetővé, illetőleg írja elő hangfelvétel készítését, a biztos szerint ellentétes a kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról szóló 2010. évi XLIII. törvénnyel, valamint az Alkotmánybíróság 32/2006. (VII. 13.) AB határozatában foglaltakkal is, hiszen az összefoglaló nem tekinthető tartalmi dokumentálásnak.

A biztos emiatt kérte a kormány működésével kapcsolatos jogszabályok előkészítéséért felelős minisztert, hogy a törvénnyel, valamint az Alkotmánybíróság határozatával való összhang megteremtése céljából az ügyrend módosítása érdekében tegye meg a szükséges intézkedéseket. (ABI-3266/2010/J)

A biztos állásfoglalásában felkérte a közigazgatási és igazságügyi minisztert, hogy a Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatalának weboldalán elérhető adatbázisból történő ingyenes és azonnali lekérdezés megteremtése érdekében a szükséges intézkedéseket tegye meg. Javasolta azt is, hogy az ügyvédekről szóló 1998. évi XI. törvény tegye kötelezővé az ügyvédek számára azt, hogy a jognyilatkozatot tevő fél és meghatalmazottja személyazonosságának igazolására alkalmas, bemutatott hatósági igazolványa, és tartózkodásra jogosító okmánya nyilvántartási adatokkal való egyezőségének és érvényességének megállapítása céljából keressék meg a személyiadat- és lakcímnnyilvántartást, a járművezetői engedély-nyilvántartást, az útiokmány-

nyilvántartást vezető vagy a központi idegenrendészeti nyilvántartás adatait feldolgozó hatóságot.

Ezen módosítás kezdeményezését az indokolta, hogy számos panaszos beadvány szerint elveszett, illetőleg ellopott személyazonosító igazolványokkal visszaélve egyesek mobiltelefon-előfizetési szerződéseket kötnek, autókat, ingatlanokat vásárolnak, autókölcsönzőkből autókat lopnak, cégeket jegyeztetnek be, valamint hiteleket vesznek fel mások nevében, ezzel a szolgáltatóknak is hatalmas anyagi károkat okozva. Az érintettek hiába jelentették be az okmányok ellopását, elveszését, folyamatosan arra kényszerülnek, hogy az adóhatóság, a vám-és pénzügyőrség, a rendőrség valamint a követeléskezelő cégek előtt tisztázzák magukat, amely amellett, hogy hátrányos következményekkel jár számukra, családjuk nyugalma is megzavarja. Ez a helyzet sérti az állampolgárok személyes adatok védelméhez és jóhírnévhez fűződő jogát, valamint emberi méltóságát. Az említett visszaélések megakadályozására a hatályos jogszabályok jogalapot biztosítanak. Mindazonáltal jelenlegi formájában ez a megoldás nem hatékony, egyrészt mert igen költséges, másrészt mert a lekérdezés ügyintézési határideje 22 munkanap, amely időtartam gyakorlatilag értelmetlenné teszi az adatlekérdezést. Emiatt szükséges lenne, hogy az okmányokról való az adatszolgáltatás haladéktalanul és ingyenesen történjen a nyilvántartásból. Ez a megoldás a bűncselekmények felderítését végző nyomozóhatóságok munkáját is megkönnyítené. *(ABI-6673/2010/P)*

A biztos jogszabály-módosítást kezdeményezett a helyi önkormányzati képviselők vagyonyilatkozat-tétel szabályait illetően is. A képviselő vagyonyilatkozata nyilvános, azonban a nyilvánosságra hozatal módjára egyetlen hatályos jogszabály sem tartalmaz konkrét iránymutatást. Nem megfelelően rendezett az a kérdés sem, hogy meddig lehet a vagyonyilatkozatokat tárolni, és ennek alapján vagyongyarapodási vizsgálatot, illetőleg vagyonyilatkozattal kapcsolatos eljárást indítani. *(ABI-4901/2010/K)*

E. A minősített adatok

A minősített adatok védelméről szóló törvény

2010. április 1-jén lépett hatályba a minősített adat védelméről szóló 2009. évi CLV. törvény (Mavtv.). Amint arra a tavalyi országgyűlési beszámoló is utal, az adatvédelmi biztos több kétséget is megfogalmazott az Országgyűlés Alkotmányügyi igazságügyi és ügyrendi valamint Emberi jogi kisebbségi, civil - és vallásügyi bizottsága számára a T/6147. számú törvényjavaslathoz úgyszólván az utolsó pillanatban benyújtott, és később többségében el is fogadott több tucat módosító javaslattal kapcsolatban, amelyek megváltoztatták a törvény több éves szakmai előkészítése során kialakított, alapjogvédelmi szempontból a lehetőségekhez képest kiegyensúlyozott szabályozási tartalmát. 2010 júniusában az adatvédelmi biztos a közigazgatási és igazságügyi miniszternél is kezdeményezte a Mavtv. módosítását. A miniszter nem értett egyet a törvény módosításának szükségességével.

A törvény alkalmazásával kapcsolatban 2010 folyamán összegyűlt tapasztalataink tovább erősítették a törvény alkotmányosságával kapcsolatos kételyeket. A főbb kifogások a következők:

A minősítés az az egyedi aktus, amellyel a minősítő dönt az adat nyilvánosságának korlátozásáról, ezért az alapjogi korlátozás alkotmányos követelményei már a minősítési eljárásra is alkalmazandók, noha az logikailag és időben megelőzi a már minősített közérdekű adatra vonatkozó adatigény teljesítéséről vagy elutasításáról való döntést. A titokminősítés alkotmányos feltételeinek törvényi meghatározásától nem lehet eltekinteni, mert egyébként az állami szférában kialakulhat egy, a nyilvánosságtól elzárt, a kívülállók számára áttekinthetetlenül burjánzó minősített adattömeg, így sérülhet a közhatalmi tevékenység transzparenciája és ellenőrizhetősége, ami veszélyt jelentene a demokratikus jogállamiságra.

A minősítés alkotmányos garanciái szükségességét indokolja az, hogy a korábbi titokszabályozástól eltérően a Mavtv. szabályozási rendszerében megszűntek a nyilvános (a korábbi titoktörvény mellékletét képező, illetve a Magyar Közlönyben közzétett) titokköri jegyzékek, amelyekből bárki megismerhette, hogy mely adatfajtákba tartozó adatok

minősíthetők. A hatályos titokszabályozás minden közérdekű adatot potenciális titoktárgyként kezel.

A Mavtv. alapján a minősítőnek az adatok nyilvánosságáról a minősítéshez fűződő közérdekre, valamint a titoksértéssel esetlegesen bekövetkező kárra tekintettel kell döntenie. E szabályozás azonban teljesen egyoldalú, ugyanis a minősített adat törvényi definíciójánál és a kármértékek meghatározásánál csak a minősítéshez fűződő közérdekre van tekintettel, noha rendszerint az adatok nyilvánosságához éppúgy fűződik közérdek, amelyet a minősítés során a minősítéssel védendő közérdekkel szemben mérlegelni kellene.

Kétségtelen, hogy a közérdekű adatok nyilvánosságához fűződő közérdek tartalma esetenként nehezebben ítéhető meg a minősítő számára, mint a minősítéssel védhető közérdekek, azonban nem eleve kizárt a közérdek vizsgálatának bevonása a minősítési döntéshozatalba, hiszen az a hatályos törvényben is szerepel, mint a minősítés védelmi tárgya. Többféle, alkotmányosan egyaránt elfogadható szabályozási mód is lehetséges lenne. Így a törvényalkotó általában is előírhatná a minősítéshez fűződő közérdekek mérlegelését, vagy - a minősítéssel védendő közérdekek szabályozásához hasonlóan - meghatározhatná azokat a nyilvánossághoz fűződő érdekköröket, amelyeket a minősítőnek a nyilvánossághoz fűződő közérdekként figyelembe kell vennie. Például a törvény megtilthatná az adat minősítését jogszabálysértés vagy adminisztrációs hiba, illetve a hatékonyság hiányának leplezése, vagy a verseny elkerülése céljából. Azonban jelenleg a jogkorlátozás arányosságának biztosításához szükséges szabályozás olyan alapvető, minimális garanciái is hiányoznak a Mavtv.-ből, amelyeket a korábbi titokszabályozás tartalmazott. A korábban hatályos, az államtitokról és a szolgálati titokról szóló 1995. évi LXV. törvény (Ttv.) 4. § (2) bekezdése értelmében például tilos volt szolgálati titokká minősíteni a közfeladatot ellátó szervek tevékenységére vonatkozó legfontosabb közérdekű adatokat. (Ez azért csak a szolgálati titkokra vonatkozott, mert az államtitokkörü jegyzéket a Ttv. melléklete határozta meg, így szóba sem kerülhetett a legfontosabb közérdekű adatok államtitokká minősítésének lehetősége.)

Az alapjogi korlátozás szükségességét és arányosságát garantáló törvényi feltételrendszernek mindvégig érvényesülnie kellene a minősített adat kezelése során, hiszen az idő múlásával változhatnak az adat minősí-

tésével védendő, illetve az adat nyilvánosságához fűződő közérdekek. Ezért az adat nyilvánosságához fűződő közérdeket a minősítés rendszeres felülvizsgálata során is figyelembe kellene venni, továbbá olyankor, ha a minősített adat megismerését a közérdekű adatok nyilvánosságára hivatkozva kérik. Sajnos a közérdekű adatigénnyel kapcsolatos speciális, a minősített közérdekű adatok esetében alkalmazandó szabályozás teljesen hiányzik a Mavtv.-ből.

Kritika illeti a Mavtv.-t azért is, mert nem teszi lehetővé bárki számára a jogsértő és az indokolatlan minősítéssel szembeni jogorvoslatot. Jelenleg az Avtv. 26. § (5) bekezdése értelmében csak az adatvédelmi biztos jogosult a minősítőt a minősítés megváltoztatására vagy a minősítés megszüntetésére felszólítani, ha az eljárása során a nemzeti minősített adat minősítését indokolatlannak tartja. A felszólítás megalapozatlanságának megállapítása iránt a minősítő a 60 napon belül a bírósághoz fordulhat. Amennyiben a minősítő a felszólításnak 60 napon belül nem tesz eleget és határidőn belül nem fordul a bírósághoz, a nemzeti minősített adat minősítése a felszólítás kézhez vételét követő 61. napon megszűnik, illetve minősítési szintje vagy érvényességi ideje a felszólításban foglaltaknak megfelelően megváltozik. A bíróság az adat minősítését helyben hagyja, megváltoztatja vagy megszünteti. E szabályok ismertetése azért indokolt, mert az Avtv. 26. § (5) bekezdése a Mavtv. hatálybalépésével egyidejűleg, részben az adatvédelmi biztos javaslatai nyomán módosult. A törvény immár egyértelműen szabályozza az adatvédelmi biztos felszólításának, továbbá a minősítő hallgatásának jogkövetkezményeit.

Az adatvédelmi biztos jogköre azonban kivételes. A közérdekű adatigénylők jogérvényesítési lehetőségét ténylegesen kiüresíti az, hogy a Mavtv. nem teszi lehetővé a minősített közérdekű adat megismerését a közérdekű adatigénylő számára. A Mavtv. 2. §-ának (2) bekezdése alapelveként rögzíti, hogy minősített adatot csak az ismerhet meg, akinek az állami vagy közfeladata ellátásához feltétlenül szükséges. A Mavtv. 13. §-ának (1) bekezdése szerint „*minősített adatot csak az a személy használhat fel, akinek ez állami vagy közfeladat ellátása érdekében indokolt [...]*”. E szabályok alapján a minősített adat megismerésére vonatkozó közérdekű adatigényt minden esetben meg kell tagadni, ezért a minősítés jogszerűsége és megalapozottsága ügyében ténylegesen az Avtv. 21. §-a szerint

bírószági jogorvoslati eljárás dönthetne. Azonban a jogorvoslat általános szabályai nem alkalmasak arra, hogy a minősített adatokkal összefüggésben e rendeltetésüket betöltsék.

Az Avtv. 21. §-ának (2) bekezdése szerint a megtagadás jogszerűségét és megalapozottságát az adatot kezelő szervnek kell bizonyítania. Azonban az Avtv. 19. §-ának (3) bekezdése minősített adat esetében felmentést ad a tájékoztatási kötelezettség alól, ezért formai és eljárási szempontból szabályszerű minősítés esetén a jogszerűség nem vitatható. Ami a megtagadás megalapozottságát illeti, a korábbi titokszabályzás rendszerétől eltérően elég azt bizonyítani, hogy a minősített közérdekű adat megismerését nem olyasvalaki igényelte, akinek az állami vagy közfeladata ellátásához szükséges (Mavtv. 2. § (2) bekezdés, 13. § (1) bekezdés). A jogorvoslati eljárás ezért megreked az elutasítás megítélésénél, és ténylegesen nem juthat el a minősítés - azaz a jogkorlátozó döntés - jogszerűségének és megalapozottságának vizsgálatáig. Ez sérti azt, az Alkotmánybíróság 12/2004. (IV. 7.) AB határozatában meghatározott követelményt, amely szerint *„az alapjog érvényesülése érdekében biztosítani kell a nyilvánosságkorlátozás feletti érdemi és hatékony bírói jogorvoslati lehetőséget, melynek a formai kritériumok vizsgálatán túlmenően ki kell terjednie a nyilvánosságkorlátozás indokoltságának tartalmi vizsgálatára”*.

Az adatvédelmi biztos a fentiekkel összefüggésben hivatalból eljárva az Alkotmánybíróság eljárását kezdeményezte. (ABI-1918/2010/H)

Az indokolatlan minősítés elleni eljárások tapasztalatai

Amint a fentiek is rámutattak, az indokolatlan minősítéssel szembeni jogi fellépés lehetősége jelenleg az adatvédelmi biztoson kívül mindenki más számára sajnálatos módon - remélhetőleg csak átmenetileg - korlátozott. Emiatt a Mavtv. hatálybalépése óta szükségképp nagyobb hangsúlyt kapott az adatvédelmi biztos fellépésének fontossága az indokolatlan titokminősítéssel szemben. Ehhez kapcsolódva megemlítenődő, hogy az állampolgári jogok országgyűlési biztosáról szóló 1993. évi LIX. törvény 27. §-ának módosított (3) bekezdése idén először kifejezetten előírja az adatvédelmi biztos számára, hogy éves országgyűlési beszámolójában térjen ki az Avtv. 26. § (5) bekezdésében meghatározott eljárásai tapasztalataira. Íme a 2010. évi tapasztalatok:

Három országgyűlési képviselő szinte azonos tárgyú bejelentéssel fordult az adatvédelmi biztoshoz. Mindannyian azt panaszolták, hogy országgyűlési bizottsági tagságra jelölésük miatt róluk készült, nemzetbiztonsági kockázati tényezőt tartalmazó biztonsági szakvéleményben foglaltakról az Országgyűlés elnökétől, mint a nemzetbiztonsági ellenőrzés kezdeményezőjétől a nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló 1995. évi CXXV. törvény (Nbtv.) 72. §-ának megfelelően tájékoztatást kaptak ugyan, azonban a titokminősítés megakadályozta őket abban, hogy a biztonsági szakvéleményben rögzített adataikat a nyilvánosság elé tárják. Véleményük szerint a rájuk vonatkozó biztonsági szakvéleményben nincs olyan adat, amelynek minősítése indokolt, minthogy csak nyílt, a közvélemény előtt ismert adatokról, politikai nézetekről van szó, amelyek egyéb forrásból bárki számára szabadon hozzáférhetők.

A megismert tényállás alapján megállapítható volt, hogy a minősítés korlátozta az adatalanyok információs önrendelkezési jogát, mert a biztonsági szakvéleményekben rögzített adataik ugyan megismerhetővé váltak számukra, azonban azt megakadályozta, hogy személyes adataikat nyilvánosságra hozzák, ezért az adatvédelmi biztos mindhárom bejelentés alapján vizsgálatot indított, melynek során a minősítések részletes indokolását, iratmásolatok rendelkezésre bocsátását és kiegészítő tájékoztatást kért az Alkotmányvédelmi Hivatal (AH) főigazgatójától.

A vizsgálat megállapította, hogy a biztonsági szakvéleményekben lévő adatok nem tartalmaznak olyan részleteket, amelyekből az AH információgyűjtő tevékenységének irányairól, valamint az alkalmazott eszközökről, erőkről és módszerekről következtetést lehetne levonni. A szakvélemények jórészt olyan általános megállapításokat tartalmaznak, amelyek nyílt forrásból, az érintettek tevékenységéről szóló sajtóhíradásokból is származhatnak. Egyes, az AH vizsgálat során közölt álláspontja értelmében védendő adatok akár az AH jogelődje, a Nemzetbiztonsági Hivatal (NBH) honlapját tanulmányozva is megismerhetők.

A biztonsági kockázat mibenlétére vonatkozó állítások a szakvéleményben rögzített adatokból levont következtetések. Ha a következtetés alapját képező állításoknak és adatoknak nincs titoktartalma, akkor az ezekből levont következtetéseknek sincs. Ez akkor is így van, ha a következtetés valós nemzetbiztonsági kockázatra utal. Összefoglalva megállapítható, hogy a biztonsági szakvélemények nem tartalmaznak

olyan adatot, amely megfelelne a „*Titkos!*” minősítési szint törvényi ismérveinek. Az adatok nyilvánosságra kerülése sem a Magyar Köztársaság nemzetbiztonsági tevékenységét, sem az AH illetéktelen befolyástól mentes, zavartalan működését nem sérti vagy veszélyezteti. Ezen felül a biztonsági szakvélemények adatai egyetlen minősítési szint törvényi ismérveinek sem felelnek meg, mert az adatok nyilvánosságra kerülése egyetlen, minősítéssel védhető közérdekre sem káros. Hangsúlyozandó, hogy ez megállapítás csak a vizsgált biztonsági szakvélemények minősítésére vonatkozik, és nem vonható le olyan következtetés, amely szerint a jövőben minden, a biztonsági szakvéleményekben rögzített kockázati tényezőt nyilvánosságra kellene hozni.

A biztos mindezek alapján a minősítéseket indokolatlannak tartva felszólította a minősítőt a szakvélemények minősítéseinek törlésére. A minősítő határidőn belül nem fordult a bírósághoz a felszólítás indokolatlanságának megállapítása iránt, ezért a biztonsági szakvélemények minősítése a törvény erejénél fogva megszűnt.

Ez az ügy még egy tanulsággal szolgált: rámutatott arra, hogy a Mavtv. minősítésre vonatkozó szabályai mennyire kiegyensúlyozatlanok, mennyire nem képesek az alapjogkorlátozás arányosságát biztosítani. A szakvélemények minősítésekor a minősítéshez fűződő - mint az eljárás során kiderült: vélt - nemzetbiztonsági érdekekkel szemben nem volt mód arra, hogy a minősítő figyelembe vegye az adatok nyilvánossága mellett szóló, nyomós indokokat:

- Az érintettek esetében a biztonsági kockázat ténye nyilvánosságra került, azonban annak mibenléte és a részletei azonban nem. A biztonsági kockázati tényezők sokfélék lehetnek - például szenvedélybetegség, az erkölcsi normákat sértő életmód, idegen hírszerző szolgálat általi beszerzés -, ezért a biztonsági kockázat mibenlétére vonatkozó információ visszatartása alaptalan híreszteléseket indíthat el, hátrányosan befolyásolva az érintett közmegítélését. Az adatainak jó hírnevük védelme érdekében nyomós érdeke fűződik ahhoz, hogy az adatok nyilvánosságra hozatalával az alaptalan híreszteléseket megelőzzék.
- Az érintettek országgyűlési képviselők. A demokratikus testületekbe választott személyek reális közmegítélése az érintettek magánérde-

kén túl a demokratikus jogállamiság szempontjából is lényeges. A demokratikus jogállam működési zavarához vezethet, ha a választópolgárok azért nem alkothatnak reális képet országgyűlési képviselőik tevékenységéről, mert egy állami szerv megakadályozza a képviselőket a rájuk vonatkozó információk nyilvánosságra hozatalában. Az átláthatóság követelménye a képviseleti szerv, és a képviselők esetében fokozott jelentőséggel bír. *(ABI-3265/2010/P)*

Egy újságírótól érkezett beadvány az AH jogelőd NBH-tól, valamint a Miniszterelnöki Hivaltaltól kért, a korábbi miniszterelnök balatonőszödi beszédének kiszivárogtatása ügyében folytatott nemzetbiztonsági vizsgálattal kapcsolatos tájékoztatást illetően fogalmazott meg panaszt.

Az adatvédelmi biztos több alkalommal fordult az ügyben az AH főigazgatójához, továbbá az AH-nál helyszíni vizsgálat keretében megismerte a nemzetbiztonsági információgyűjtésről készült jelentés tartalmát. Ennek alapján kezdeményezte, hogy az adatigénylőt tájékoztassák az általa kért, az NBH tevékenységére vonatkozó, államtitkot nem képező részadatokról - például arról, körülbelül hány fő vett részt az információgyűjtésben -, továbbá kezdeményezte a jelentés egyes részeinek nyilvánosságra hozatalát. Az eljárás eredménye felemás. Az adatigénylő tájékoztatására sor került. Az AH főigazgatója ígéretet tett a jelentés részleges nyilvánosságra hozatalára, amelyhez azonban a megfelelő felkészülés érdekében időt kért. Az adatok nyilvánosságra hozatalára azonban mindeddig - az adatvédelmi biztos sürgetése ellenére - nem került sor. *(ABI-140/2010/T)*

Egy bejelentés annak megvizsgálását kérte, hogy jogszerűen tagadta-e meg az NBH az államtitkot vagy szolgálati titkot, illetőleg alapvető biztonsági, nemzetbiztonsági érdeket érintő vagy különleges biztonsági intézkedést igénylő beszerzések sajátos szabályairól szóló 143/2004. (IV. 29.) Korm. rendelet szerinti „*irányadó jegyzék*” adataihoz való hozzáférést.

Az „*irányadó jegyzék*” adataihoz való hozzáférés korlátozásának jogalapja az NBH főigazgatója szerint a nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló 1995. évi CXXV. törvény (Nbtv.) 48. §-ának (1) bekezdése, amely szerint a nemzetbiztonsági szolgálatok által kezelt adatokról, és az adattovábbítási nyilvántartásból az érintett kérelmére történő tájékoztatást, a személyes adatainak törlesztését, valamint a nemzetbiztonsági szolgálat által kezelt közér-

dekű adat megismerésére irányuló kérelmet a nemzetbiztonsági szolgálat főigazgatója - nemzetbiztonsági érdekből vagy mások jogainak védelme érdekében - megtagadhatja. A vizsgálat során egyértelmű volt, hogy a jegyzék adatai megfelelnek a közérdekű adat törvényi meghatározásának. Azt kellett tisztázni, hogy szükséges-e az adatok nyilvánosságát nemzetbiztonsági érdekből, vagy mások jogainak védelme érdekében korlátozni.

Az sem volt vitás, hogy a listáról kiválasztott cégek részvételével folytatott közbeszerzési eljárások adatainak titokban tartásához fűződhet nemzetbiztonsági, honvédelmi, vagy hasonló államérdek, azonban ez nem feltétlenül teszi szükségessé a jegyzék adataihoz való hozzáférés korlátozását.

Ami a nyilvánosság mások jogainak védelme érdekében történő esetleges korlátozását illeti, az NBH főigazgatója elfogadta azt, hogy az Nbtv. 48. §-ának (1) bekezdésében foglaltak csak az Avtv.-vel összhangban alkalmazhatók. Az Avtv. 19. § (3) bekezdése határozza meg a közérdekű adatok megismeréséhez való jog lehetséges korlátait. Ezek között a magánérdek, illetve általában „*mások jogai*” nem szerepelnek. Az Avtv. csak az üzleti titkot ismeri el, mint a közérdekű adatok nyilvánosságával szemben érvényesíthető magánérdeket.

Megállapítható volt, hogy sem a jegyzékre való felvétel során, sem később nem kellett a cégeknek nyilatkozniuk arról, hogy üzleti titoknak tekintik-e az irányadó jegyzéken való szereplés tényét, ezért arról, hogy ezen adat üzleti titok-e, az NBH-nak hivatalos tudomása nem lehetett. Ennek alapján kétséges, hogy üzleti titokként védendő adat lehetne az, hogy egy cég szerepel-e az irányadó jegyzéken, mindazonáltal a biztos szükségesnek látta az érintett cégek álláspontját felmérve megismerni a tényleges érdekviszonyokat, ezért a cégekkel való kapcsolatfelvétel céljából az irányadó jegyzék kivonatának megküldését kérte az adatkezelőtől. A vizsgálat menetének ezen a pontján az NBH jogutód AH főigazgatója arról tájékoztatta a biztost, hogy az irányadó jegyzék adatainak kiadása tárgyában per van folyamatban. Az Avtv. 24. § a) pontja, valamint a 27. §-ának (1) bekezdése értelmében az adatvédelmi biztos eljárásának törvényi akadálya az, ha az adott ügyben bírósági eljárás van folyamatban, ezért a biztos az adatvédelmi eljárást felfüggesztette, majd a jogerős bírósági döntést követően megszüntette azt.

A bíróság jogerős döntése elutasította az irányadó jegyzék adatainak megismerésére vonatkozó keresetet, lényegében azért, mert a bíróság úgy ítélte meg, hogy az adatok hozzáférhetővé tétele nemzetbiztonsági érdeket sértene.

A bíróság ítéletét tiszteletben tartva kijelenthető, hogy az Nbtv. 48. § (1) bekezdésének alkotmányossága több szempontból is kifogásolható:

- Az Nbtv. nem köti időhatárhoz sem a nyilvánosság korlátozásának kezdetét, sem a korlátozás érvényességi idejét, ezért a nemzetbiztonsági szolgálat főigazgatója határozatlan ideig, tulajdonképpen bármeddig korlátozhatja az adatokhoz való hozzáférést. Ez azt jelenti, hogy akár véglegesen is elvonhatja a közérdekű adatot a megismerés elől, ami a közérdekű adat megismeréséhez való alapvető jog lényeges tartalmát érintő korlátozás. Az Alkotmány 8. § (2) bekezdésében foglaltakra tekintettel az alapjog lényeges tartalmát érintő korlátozás alkotmányosértő.
- Az Nbtv. 48. § (1) bekezdése lehetővé teszi a nyilvánosság korlátozását általában "*mások jogainak védelme érdekében*". A közérdekű adatokhoz való hozzáférés korlátozása ezáltal túlzottan általánosan van megjelölve, így a szükséges mértéken túlmenő alapjogkorlátozást tesz lehetővé.
- Az Nbtv. tárgyi oldalról semmilyen korlátot nem határoz meg az adatok visszatartásával szemben. A nemzetbiztonsági szolgálat főigazgatója bármely, a szerv kezelésében lévő közérdekű adat megismerését kizárhatja. Ennek a korábbi titokszabályozás idején, amikor a minősíthető adatfajtákat taxatív titokkörü jegyzékekben sorolták fel, talán lehetett némi létjogosultsága szükségmegoldásként, hogy abban az esetben se sérülhessen nemzetbiztonsági érdek, ha esetleg valamely minősíthető adatfajtát elmulasztottak idejében szolgálati titokkörü jegyzékére felvenni. A Mavtv. minősítési rendszerében azonban elvileg már bármely közérdekű adat potenciális titoktárgy, ezért elfogadhatatlan, hogy minősítés helyett az Nbtv. 48. § (1) bekezdése alapján, a minősített adatokra meghatározott garanciális szabályok (érvényességi idő, felülvizsgálati kötelezettség, formai előírások stb.) megkerülésével bármilyen közérdekű adatot meg lehessen tagadni az adatigénylőtől.

Sajnálatos módon más törvény is tartalmaz hasonló szabályt. A Nemzeti Adó- és Vámhivatalról (NAV) szóló 2010. évi CXXII. törvény - melynek tervezetét a közigazgatási egyeztetés során elmulasztották véleményezésre megküldeni az adatvédelmi biztos számára - a 74. § (3) bekezdésben lényegében azonos szabály található, amely azonban a fentiekén kívül azért is kifogásolható, mert a szervezet első számú vezetőjén kívül mások számára is lehetővé teszi a közérdekű adatigény teljesítésének megtagadását. („*A kijelölt miniszter, a NAV elnöke, a NAV bűnüldözési tevékenységét felügyelő elnökhelyettes, a NAV bűnügyi főigazgatóságának főigazgatója, továbbá a bűnügyi főigazgatóság középfo-kú szerveinek igazgatója a NAV által kezelt közérdekű adatok nyilvánosság-
ra hozatalát bűnüldözési érdekből megtagadhatja.*”)

A minősített adatot kezelő szerveknél a korábbi években tapasztal-taknál gyakrabban fordul elő késlekedés az adatvédelmi biztostól kapott megkeresések megválaszolásában, a kért intézkedések megtételében. Ez feltehetőleg átmeneti jelenség, ami több okra vezethető vissza. Késedel-met okozhattak a kormányzati átadás-átvétellel kapcsolatos többletfe-ladatok, a kormányzati struktúra megváltozásával járó szervezeti változá-sok, a Mavtv. új szabályainak alkalmazásában való átmeneti járatlanság, vagy éppen az, hogy a minősített adatok kezeléséhez szükséges személyi biztonsági tanúsítványok kiállítására fokozatosan, a biztonsági ellenőrzé-sék elvégzésének függvényében kerülhet sor.

További, a minősített adatokkal kapcsolatos ügyek

A nemzetbiztonsági szolgálatok által végzett, külső engedélyhez kö-tött titkos információgyűjtés engedélyezésének több éve folyó adatvé-delmi vizsgálata 2010-ben tovább folytatódott. Az év egészére vonatkozó adatok jelen beszámoló lezárásakor még nem állnak rendelkezésre. A 2006-ig visszamenő adatsorok alapján a következő megállapítások tehetők:

Az engedélyezési ügyek száma a vizsgált időszakban emelkedett. Ezen belül a Fővárosi Bíróságnál történő engedélyezési ügyek aránya csökkent, az igazságügyi és rendészeti miniszter által végzett engedélye-zés ügyszáma növekedett. Az eltérés már nagyságrendi a miniszteri engedélyezés javára. Az engedélyezési ügyeket nemzetbiztonsági célok

szerint vizsgálva az objektumvédelmi ügyek aránya nő, jelenleg ez a legtöbb. Az engedélykérelem elutasítások aránya 2006-2009 összességében ezrelék nagyságrendű, és szinte csak az Fővárosi Bíróságnál fordul elő.

A miniszteri engedélyezési jogkörbe tartozó ügyek száma az elmúlt évek alatt annyira megnőtt, hogy kijelenthető: a miniszter egy személyben még akkor is képtelen lenne a szükséges gondossággal és részletességgel áttekinteni a döntési jogkörébe tartozó előterjesztéseket, ha ezen kívül más feladata nem lenne. Ebből az a következtetés adódik, hogy a nemzetbiztonsági célú titkos információgyűjtés miniszteri külső engedélyezésének jogintézménye elvesztette a tényleges kontrollszerepét, ezért az erre vonatkozó szabályozás módosítást igényel.

- Először az egyes rendészeti tárgyú törvények módosításáról szóló törvény tervezetének egyik véleményezett szövegváltozata tartalmazta a titkos információgyűjtés feltételeinek, büntetőeljárásban való felhasználásának újraszabályozását. *(ABI-4661/2010/J)* A rendőrség által végzett, külső engedélyhez kötött titkos információgyűjtés törvényi szabályozását illetően jelentős változás, hogy a törvénymódosítás az újonnan létrehozott Terrorelhárítási Központ által végzendő, külső engedélyhez kötött, terrorizmus elhárítási célú titkos információgyűjtést a rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 7/E. § (3) bekezdésében meghatározottak szerint nem bírói, hanem miniszteri engedélyezési jogkörbe sorolja. Ez a miniszteri külső engedélyezési eljárásról tett, fenti megállapítás fényében a személyes adatok védelme és a közérdekű adatok nyilvánossága szempontjából aggodalomra okot adó fejleménynek nevezhető. Az adatvédelmi biztos ezzel kapcsolatban levélben kereste meg a minisztert, amire a beszámoló lezárásáig még nem érkezett érdemi válasz. *(ABI-7449/2010/T)*
- 2010-ben konzultációval folytatódott az Egészségügyi Minisztérium, valamint az irányítása alatt álló intézmények és államigazgatási szervek szolgálati titkokéri jegyzékéről szóló korábbi közlemény érvénytelensége miatt szolgálati titok minősítési eljárásra váró iratok tavalyi beszámolóban is érintett ügye. Az iratanyagot az EüM-ben jegyzékelték, majd már a Mavtv. hatálybalépését követően, az új törvény szabályai szerint került sor a minősítési eljárások lefolytatására. *(ABI-1665/2010/T)*

- A Mavtv. hatályon kívül helyezte a szolgálati titokra vonatkozó szabályokat, így 2010. április 1-jét követően az adatvédelmi biztos leginkább a szolgálati titokra vonatkozó, alacsonyabb szintű jogforrások hatályon kívül helyezése miatt találkozhatott e fogalommal. Így például a Miniszterelnöki Hivatalból 2010 áprilisában véleményezés céljából megküldték a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok által közzéteendő adatok köréről szóló 7/2005. (XII. 28.) MeHVM rendelet módosításáról, és a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok szolgálati titokkörének megállapításáról szóló 3/1995. (XII. 19.) TNM rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló PTNM rendelet tervezetét. Vannak formálisan még hatályon kívül nem helyezett szolgálati titokköri jegyzékek is. Ezek a szolgálati titokra vonatkozó törvényi szabályozás hiányában természetesen nem vehetők figyelembe a minősítési eljárások során.

III. NEMZETKÖZI ÜGYEK

Az adatvédelmi biztos nemzetközi ügyeinek száma 2010-ben közel másfélszeresére emelkedett. Az állampolgári megkeresések mellett a tagállami adatvédelmi hatóságoktól érkeztek nagy számban kérdések a hazai gyakorlattal kapcsolatban. A Schengeni Információs Rendszerben (Schengen Information System, SIS) tárolt személyes adataikról kértek az érintettek tájékoztatást jelentős számban. Jellegzetes ügýtípusként említendő az egészségügyi adatok kezelésével, különösen a gyógyszer-gyári kísérletekkel (clinical trials) kapcsolatos beadványok.

A nemzetközi kapcsolatokat a rendszeresen látogatott fórumokon (29. Cikk Adatvédelmi Munkacsoport, közös felügyelő hatóságok, adatvédelmi biztosok tavaszi konferenciája, adatvédelmi biztosok nemzetközi konferenciája) való aktív részvétel mellett jobban jellemezte a kétoldalú kapcsolatok ápolása, különösen európai szaktekinvélyek meghívása és részvétele az adatvédelmi biztos által szervezett konferencián, Leonardo da Vinci munkamegbeszélésen.

Az adatvédelmi biztos különös figyelmet fordít arra, hogy az Európai Unió tagállamainak adatvédelmi biztosaival, harmadik államok szakmai és tudományos intézményeivel, kollégákkal kölcsönös és a tapasztalatcsere, az adatvédelem és információszabadság szempontjából hasznos párbeszédet alakítson ki és ápoljon. A lengyel, a cseh, a szlovák, a szlovén adatvédelmi biztosokkal és munkatársaikkal már évekre visszanyúlóan jó kapcsolatot ápol a biztos. Az adatvédelmi biztos nagy örömmel fogadja az adatvédelem és információszabadság iránt érdeklődő delegációkat: 2010 júniusában vietnami biztosi delegáció látogatta meg; 2010 októberében szlovén adatvédő munkatársak tapasztalatcseréjére került sor; 2010 novemberében kínai delegáció érkezett a sanghaji városi ellenőrzési irodából, ugyanebben a hónapban biztosi delegációt fogadott Kazahsztánból.

Françoise Le Bail, az Európai Bizottság igazságügyi főigazgató aszszonya magyarországi látogatása alkalmával találkozott az adatvédelmi biztossal. A főigazgató a közelgő soros magyar elnökség kapcsán egyeztetett a közös feladatokról. A megbeszélésen szó volt az Európai Unió adatvédelmi irányelvének felülvizsgálatáról, amely várhatóan fordulópontjához érkezik a soros magyar EU-elnökség ideje alatt. Szó esett arról,

hogy a soros elnökség alatt folytatódik az EU-USA adatvédelmi megállapodásainak előkészítése a bűnügyi célból kicserélt adatok védelmére vonatkozóan. A büntetőügyekben folytatott rendőrségi és igazságügyi együttműködés keretében a bűncselekmények – ezen belül a terrorcselekmények – megelőzése, kivizsgálása, felderítése vagy üldözése céljából továbbított és feldolgozott személyes adatok védelméről szóló megállapodás létrehozása mind a Bizottság, mind Magyarország, mind az Európai Parlament számára prioritás.

Az adatvédelmi biztos hivatalában fogadta Morten Kjaerumot, az Európai Unió Alapjogi Ügynökségének igazgatóját. A megbeszélésen szó volt az [Európai Unió Alapjogi Ügynökség \(European Union Agency for Fundamental Rights, FRA\)](#) 2010. évben közzétett, az európai adatvédelmi hatóságokról szóló jelentéséről. A jelentés szerint az adatvédelemért felelős intézményeket hatósági jogköreikben (szankcionálás) Európa-szerte meg kell erősíteni. A megbeszélésen a biztos tájékoztatta, hogy az információs biztosi modell lényege, hogy egyszerre látja el ezen két alapjog védelmét, valamint törekszik a két jog közötti új egyensúly megteremtésére. Kjaerum úr elismerően értékelte, hogy a két – gyakran egymással konkuráló jog felügyeletét – egy intézmény látja el. Morten Kjaerum elmondta, hogy az Alapjogi Ügynökség 2012/2013 körül felülvizsgálja az európai adatvédelmi hatóságokról szóló jelentés megállapításainak és javaslatainak teljesülését az egyes tagállamokban.

Sayera Rashidova asszony, Üzbegisztán ombudsmanja és munkatársai az EBESZ-program keretében látogatást tettek az adatvédelmi biztosnál. Az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet által elősegített konzultáció célja az üzbég ombudsmani intézmény továbbfejlesztése.

Az Európai Unió adatvédelmi szabályának felülvizsgálata

2010-ben tevékenységünk egyik központi témája az Európai Bizottság által kezdeményezett felülvizsgálat, mely a jelenlegi adatvédelmi jogi keret erősítését célozza. Ez a kezdeményezés Európa-szerte parázs vitákat, párbeszédet táplál. A felülvizsgálat 2009 májusi magas szintű konferenciával kezdődött, amit 2009 végéig tartó nyilvános konzultáció követett. A konzultáció több célcsoportban zajlott: adatvédelmi felügyelő hatóságok, jogalkotó szervek és érintett szektorok képviselőinek bevoná-

sával. Az adatvédelmi biztos ezeken részt vett, később írásban is megtette észrevételeit. A Bizottság által elindított hatásvizsgálatra szintén megadta válaszait. A biztos hivatalában fogadta Françoise Le Bail-t, az Európai Bizottság igazságügyi főigazgatóját, akivel szintén egyeztettek a felülvizsgálatról.

2010. november 4-én az Európai Bizottság előterjesztette az EU adatvédelmi szabályainak erősítésére vonatkozó stratégiáját (A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, a Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának - a személyes adatok Európai Unión belüli védelmének átfogó megközelítése).

Az EU adatvédelmi szabályainak gerincét a 95/46/EK adatvédelmi irányelv képezi. Ezen általános adatvédelmi irányelvet egyéb jogforrások is kiegészítették, ilyen volt például a hírközlési ágazatban az elektronikus hírközlési adatvédelmi irányelv (2002/58/EK irányelv). Speciális szabályok léteznek a személyes adatoknak a büntetőügyekben folytatott rendőrségi és igazságügyi együttműködés keretében érvényesülő védelmére vonatkozóan is (2008/977/IB kerethatározat). A személyes adatok védelméhez való jogot az EU Alapjogi Chartájának 8. cikke és a Lisszaboni Szerződés is kifejezetten elismeri. A 16. cikkel a Szerződés jogalapot biztosít az adatvédelmi szabályok elfogadásához az uniós jog hatálya alá tartozó valamennyi tevékenységre vonatkozóan.

A világos és következetes adatvédelmi szabályok kialakítása és megerősítése során érdemes figyelembe venni először is a már elismert alapelvek mellett a magánszemélyek jogainak megerősítésére irányuló célkitűzést, vagyis azt, hogy a személyes adatok gyűjtése és felhasználása a szükséges minimumra korlátozódjék. Az egységes piac dimenzióját is erősíteni kívánja a Bizottság a vállalkozásokat sújtó adminisztratív terhek csökkentésével és valóban egyenlő versenyfeltételek biztosításával. Az EU adatvédelmi szabályainak végrehajtása területén mutatkozó jelenlegi különbségek, valamint az, hogy olykor nem lehet egyértelműen megállapítani, hogy melyik ország joga alkalmazandó, hátráltatja a személyes adatok Unión belüli szabad áramlását, és költségekkel jár. Az adatvédelmi szabályokat a rendőrségi ügyek és büntető igazságszolgáltatás területén is felülvizsgálják azért, hogy a magánszemélyek személyes adatai e területeken is védelemben részesüljenek. A Lisszaboni Szerződés

alapján az EU-nak lehetősége nyílik arra, hogy átfogó és következetes adatvédelmi szabályokat fogadjon el valamennyi szakpolitikai ágazatra vonatkozóan, beleértve a rendőrségi ügyeket és a büntető igazságszolgáltatást. A felülvizsgálat szerint az új jogszabályi keretnek a bűnüldözési célból visszatartott adatokra is ki kell terjednie. Az EU-n kívül továbbított adatok számára magas szintű védelmet biztosítanak, a nemzetközi adattovábbítási eljárások javításával és korszerűsítésével. Az adatvédelmi hatóságok szerepének és jogköreinek erősítése és további összehangolása szintén szerepel a célok között. A stratégia a gyors technológiai fejlődés és globalizáció következtében megváltozott környezet személyes adatok védelmét érintő kihívásaira is reagálni kíván. A bizottság 2011 júniusára irányozta elő az új jogi keret első megszövegezett formájának közzétételét.

A közlemény az alábbi linken olvasható:

http://ec.europa.eu/justice/news/consulting_public/0006/com_2010_609_hu.pdf

29. Cikk Adatvédelmi Munkacsoport tevékenysége

Az Európai Bizottság mellett működő tanácsadó testület, a 29. Cikk Munkacsoport (a továbbiakban: Munkacsoport) tevékenységében az adatvédelmi biztos ebben az évben is aktívan részt vett. A Munkacsoport az idén az alábbi véleményeket, dokumentumokat fogadta el:

- 1/2010. számú vélemény az adatkezelő és az adatfeldolgozó fogalmáról (WP 169)

A Munkacsoport stratégiai munkaprogramjában is különös figyelmet szentel a 95/46/EK adatvédelmi irányelv fogalmainak, rendelkezéseinek helyes értelmezését segítő dokumentumok kidolgozásának. Az adatkezelő és annak az adatfeldolgozó fogalmához való viszonyát, konkrét példák elemzésével egyértelműsíti a vélemény.

- 2/2010. számú vélemény a viselkedésalapú online reklámról (WP 171)

A viselkedésalapú reklámozás azt jelenti, hogy a felhasználókat internethasználatuk közben nyomon követik, és így egy idő után felépítik a felhasználók profilját, amelyet később arra használnak

fel, hogy az érdeklődésüknek megfelelő reklámokat juttassanak el hozzájuk. Ez a legtöbb esetben személyes adat kezelésével is együtt jár, így a 95/46/EK irányelvet is alkalmazni kell. Bár a Munkacsoport nem vonja kétségbe, hogy a viselkedésalapú reklám gazdasági előnyökkel járhat a gazdasági szereplők számára, komoly meggyőződése az is, hogy ez a gyakorlat nem folytatható az egyének magánéletük tiszteletben tartásához és adatvédelemhez való jogának a sérelmére.

A vélemény iránymutatást ad arra nézve, hogy hogyan kell a reklámhálózat-szolgáltatóknak az ebből az irányelvből eredő kötelezettségeknek megfelelniük, nevezetesen a hozzáférési joggal, a helyesbítéssel, a törléssel, az adatmegőrzéssel stb. kapcsolatban. Figyelembe véve, hogy a közzevők szintén rendelkezhetnek bizonyos felelősséggel a viselkedésalapú reklámmal kapcsolatban történő adatfeldolgozás tekintetében, a vélemény arra hívja fel a közzevőket, hogy osztozzanak a reklámhálózat-szolgáltatókkal a magánszemélyek részére nyújtott tájékoztatással kapcsolatos felelősségben, és ösztönzi a kreativitást és az innovációt ezen a területen. Tekintettel a viselkedésalapú reklámozás gyakorlatának jellegére, a magánszemélyek csak az átláthatósági követelmények teljesülése esetén tudnak hozzájárulni személyes adataik gyűjtéséhez és feldolgozásához, és ténylegesen döntést hozni. A vélemény meghatározza a reklámhálózat-szolgáltatók és a közzevők tájékoztatási kötelezettségeit az érintettekkel szemben, különösen az elektronikus adatvédelmi irányelvre hivatkozva, amely előírja, hogy a felhasználókat egyértelműen és teljes körűen tájékoztatják.

- 01/2010. számú jelentés a második közös vizsgálatról: a távközlési és internet szolgáltatók nemzeti adatmegőrzési szabályokkal való megfeleléséről a 2002/58/EK e-Privacy Irányelv 6. és 9. cikke, illetve az e-Privacy Irányelvet módosító 2006/24/EK Adatmegőrzési Irányelv alapján (WP 171)

2009-ben az Európai Bizottság kérésére a Munkacsoport koordinációja mellett a távközlési és internet szolgáltatók nemzeti adatmegőrzési szabályokkal való megfeleléséről Magyarországon is elvégzett közös vizsgálat eredményeit, illetve a Munkacsoport megállapításait, ajánlásait összegzi a jelentés a távközlési szektor és a Bizottság számára, mely utóbbi döntésével

módosíthatja vagy akár vissza is vonhatja a 2006/24/EK Adatmegőrzési Irányelvet.

A jelentés megállapításai világosan bemutatják, hogy a nemzeti szintű végrehajtás során harmonizáció hiánya és sokszínűség tapasztalható. A Munkacsoport ajánlásai a nagyobb összehangoltság, biztonságosabb adattovábbítás és standardizáltabb adatátadási eljárások kialakítását és biztosítását szolgálják.

- 3/2010 vélemény az elszámoltathatóság elvéről (WP 173)

A vélemény javaslatot tesz az „*elszámoltathatóság elv*” bevezetésére az adatvédelmi jogszabályokban, amely előírná az adatkezelők számára, hogy az irányelvben foglalt elvek és kötelezettségek érvényesülése érdekében hozzanak megfelelő és hatékony intézkedéseket, és a felügyelő hatóság kérelmére be is tudják mutatni ezeket. Ez hozzájárulna ahhoz, hogy előrelépés történjen az adatvédelem terén az elmélettől a gyakorlat felé, valamint segítené az adatvédelmi hatóságokat felügyeleti és végrehajtási feladataik ellátásában. Az elszámoltathatósági elv nyújtana jogbiztonságot, ugyanakkor teret adna a fokozatoságnak (vagyis az adatfeldolgozással járó kockázattól és a feldolgozott adatok fajtájától függően lehessen megállapítani a konkrét intézkedéseket).

Az adatvédelem gyakorlati ösztönzése végett a Munkacsoport mindenekelőtt egy olyan új rendelkezés belefoglalását ajánlja az adatvédelmi irányelv módosítására irányuló javaslatokba, amely arra kötelezné az adatkezelőket, hogy az adatvédelmi irányelvben szereplő elveknek és kötelezettségeknek történő megfelelést biztosító megfelelő és hatékony intézkedéseket vezessenek be, és ezt felhívásra bizonyítani is tudják a hatóságok felé. Ezek az intézkedések várhatóan ösztönöznék az adatvédelmi irányelveknek és kötelezettségeknek történő megfelelést, egyúttal minimalizálnák a jogosulatlan hozzáférés, felhasználás, adatvesztés stb. kockázatait. A szükséges intézkedések foganatosításának felhívásra történő bizonyítási kötelezettsége várhatóan hasznos eszköz lenne az adatvédelmi hatóságok számára végrehajtási feladataik ellátásához.

A javasolt rendszer akkor lehet működőképes, ha az adatvédelmi hatóságok megfelelő szankcionálási jogosultságokat kapnak. A Munkacsoport úgy véli, hogy a nemzeti adatvédelmi hatósá-

goknak hatáskörrel kell rendelkezniük arra, hogy pontos utasításokat adhassanak az adatkezelőknek azok megfelelési rendszerével kapcsolatban.

- 4/2010. számú vélemény a FEDMA a személyes adatok közvetlen üzletszerzés céljára történő felhasználására vonatkozó európai magatartási kódexéről (WP 174)

A Munkacsoport az Európai Direkt és Interaktív Marketing Szövetséggel (Federation of European Direct and Interactive Marketing, FEDMA) a személyes adatok közvetlen üzletszerzés céljára történő felhasználására vonatkozó európai magatartási kódexéről már fogadott el véleményt (WP 77) 2003-ban. A kódex online marketingről szóló mellékletéről, illetve a felmerült adatvédelmi kérdésekről azonban azóta konzultációt folytat a Munkacsoport a FEDMA-val. A Munkacsoport véleményében azon elégedettségének ad hangot, hogy a FEDMA a személyes adatok közvetlen üzletszerzés céljára történő felhasználására vonatkozó európai magatartási kódexének online marketingről szóló melléklete megfelel a 95/46/EK irányelvnek és a jelenleg hatályos 2002/58/EK irányelvnek, valamint a vonatkozó nemzeti jogszabályoknak.

- 5/2010. számú vélemény a rádiófrekvenciás azonosítás (Radio Frequency Identification, RFID) alkalmazásaira vonatkozó magánélet- és adatvédelmi hatásvizsgálati keretre irányuló ágazati javaslatról (WP 175)

Az Európai Bizottság 2009. május 12-én ajánlást adott ki a magánélet- és adatvédelmi alapelveknek a rádiófrekvenciás azonosítás által támogatott alkalmazások területén történő alkalmazásáról, mely szerint a magánélet- és adatvédelmi hatásvizsgálati keret meghatározását követően a tagállamoknak gondoskodniuk kell arról, hogy az RFID-alkalmazások üzemeltetői az említett alkalmazások bevezetése előtt elvégezzék azok magánélet- és adatvédelmi hatásvizsgálatát. A tagállamok azt is biztosítják, hogy az RFID-üzemeltetők a hatásvizsgálat eredményeként kidolgozott jelentéseket az illetékes hatóság (azaz az adatvédelmi hatóság) rendelkezésére bocsássák. Az ágazati képviselők vezetésével informális RFID-munkacsoport alakult és kezdte meg az adatvédelmi hatásvizsgálati keret meghatározásával kapcsolatos munkát, és az érdekelt felekkel, többek között a fogyasztói csoportokkal, a szabványügyi testületekkel és az egyetemi kutatók-

kal 2010. március 31-én jóváhagyásra benyújtották a magánélet és adatvédelmi hatásvizsgálati kerettel kapcsolatos javaslatot a Munkacsoporthoz. A vélemény a Munkacsoport e javaslatra adott válaszát fogalmazza meg: a javasolt keretből hiányzik az adatvédelemre és a magánélet védelmére vonatkozó, egyértelmű és átfogó kockázatértékelési megközelítés, a Munkacsoport nem hagyja jóvá a javasolt dokumentumot a jelenlegi formájában.

- Gyakran Intézett Kérdések az Európai Bizottság 2010/87/EU határozata a 95/46/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv alapján a személyes adatok harmadik országbeli adatfeldolgozók részére történő továbbítására vonatkozó általános szerződési feltételekről (WP 176)

2010. május 15-én lépett hatályba a 2010/87. számú bizottsági határozat (2010. február 5.) a 95/46/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv alapján a személyes adatok harmadik országbeli adatfeldolgozók részére történő továbbítására vonatkozó általános szerződési feltételekről. A kérdést eddig rendező 2002/16/EK határozat ezzel egyidejűleg hatályát veszítette. A határozat a személyes adatok továbbításának azon eseteire vonatkozik, amikor az Európai Unióban letelepedett adatkezelők a személyes adatokat olyan, az Európai Unió kívül letelepedett adatátvevőknek továbbítják, akik csak adatfeldolgozói feladatokat látnak el. A határozat melléklete részletes szerződési mintát tartalmaz, amelynek alkalmazása a határozat értelmében biztosítja az Európai Unióban letelepedett adatkezelő és az Európai Unió kívül letelepedett adatfeldolgozó közti adatcseré során a személyes adatok megfelelő szintű védelmét. A szerződési minta szabályozza az adatátadó és adatátvevő jogait és kötelességeit, a felelősségi viszonyokat, az adatalanyok jogait, az adatbiztonságra vonatkozó követelményeket. Ezeket a szerződési feltételeket magyarországi adatkezelők is alkalmazhatják. Fontos azonban rögzíteni, hogy az Avtv. hatálya tartozó adatkezelők esetében egy ilyen szerződés megkötése önmagában nem teremti meg az adatkezelés jogalapját, csupán a személyes adatok megfelelő szintű védelmét biztosítja. Az Avtv. 9. § (1) bekezdése szerint ugyanis személyes adat az országból harmadik országban lévő adatkezelő vagy adatfeldolgozó részére akkor továbbítható, ha ahhoz az érintett kifejezetten hozzájárult vagy azt törvény lehetővé teszi és a harmadik országban az átadott adatok

kezelése, illetőleg feldolgozása során biztosított a személyes adatok megfelelő szintű védelme. A határozat továbbá lehetővé teszi, hogy egy harmadik országban letelepedett adatfeldolgozó (az adatátvevő) adatfeldolgozási tevékenységeit további adatfeldolgozás céljából egyéb, harmadik országokban letelepedett felhasználók (további felhasználók – sub-processor) számára átadja. Habár ez ellentétes az Avtv. 4/A. § (2) bekezdésével, miszerint az adatfeldolgozó tevékenységének ellátása során más adatfeldolgozót nem vehet igénybe, tiszteletben tartva az uniós jog primátusát mégis alkalmaznunk kell Magyarországon a határozatban foglaltakat.

A Munkacsoport WP 176. számú munkaanyaga számos olyan konkrét érdemi kérdésre ad választ, melyek az EGT tagállambeli adatkezelő, adatfeldolgozó és a harmadik országban lévő adatfeldolgozó viszonyát, tevékenységét érintik.

- 6/2010. számú vélemény a személyes adatok védelmének szintjéről Uruguayban (WP 177)

- 7/2010. számú vélemény az Európai Bizottság Közleményéről utasnyilvántartási adatállomány (Passenger Name Record, PNR) harmadik országgal történő cseréjének globális megközelítéséről (WP 178)

2010. szeptember 21-én az Európai Bizottság javaslatcsomagot fogadott el az utas-nyilvántartási adatállomány harmadik országgal történő cseréjéről, ami tartalmazza az utas-nyilvántartási adatállományról szóló uniós külső stratégiát, valamint az Amerikai Egyesült Államokkal, Ausztráliával és Kanadával megkötendő új PNR megállapodásokra vonatkozó tárgyalási irányelvekről szóló ajánlásokat. A harmadik országok közül egyre több használja fel a PNR-adatokat a terrorizmus és a súlyos nemzetközi bűncselekmények elleni küzdelemben. Jelenleg a PNR-adatok harmadik országokkal történő cseréje eltérő keretek között zajlik. Ez kedvezőtlen hatással lehet a jogbiztonságra, valamint az utasok személyes adatainak védelmére, amennyiben a PNR-adatokat továbbra is egyre szívesebben alkalmazzák biztonsági eszközként. Az Európai Bizottság a stratégiájában lefektette azokat az általános elveket, amelyeket minden harmadik országgal megkötendő megállapodásnak figyelembe kell vennie.

A Munkacsoport ezzel kapcsolatos ajánlását 2010. november 12-én tette közzé. A munkacsoport alapvetően üdvözlö az Európai Bizottság javaslatcsomagját. Megjegyzi, hogy a terrorizmus és súlyos nemzetközi bűncselekményekkel szembeni harc legitim eszköz, mely során a személyes adatok kezelése elengedhetetlen lehet, azonban vannak kevésbé jogkorlátozó eszközök is, melyekkel ugyanezen cél elérhető. Éppen ezért megfelelő egyensúlyt szükséges találni a közrend, illetve közbiztonsági érdekek, másrészt az alanyok alapvető jogainak biztosítása érdekében, melyre a munkacsoport mindig nagy hangsúlyt fektetett. A probléma az, hogy a PNR adatok nemzetközi szinten is egyre növekvő mértékű felhasználása mellett nem igazolható ezen adatok rendőrhatalósági célú továbbításának szükségessége. Éppen ezért a szükségességnek, arányosságának és célhoz kötöttségnek kell lennie egy ilyen rendszer legfőbb elveinek. A Munkacsoport a PNR adattovábbítás rendszerének, illetve az egyes egyezmények végrehajtásának folyamatos figyelemmel kísérését javasolja, továbbá azt, hogy azokat minden esetben határozott időre kössék.

8/2010. számú vélemény az alkalmazandó jogról

A Bizottság által folytatott elemzések azt a feltételezik, hogy a 95/46/EK irányelv végrehajtása és értelmezése az alkalmazandó jog tekintetében távolról sem egységes a tagállamok között. A Munkacsoport véleménye az uniós jog személyes adatok kezelésénél való alkalmazásának meghatározásával az európai adatvédelmi jog hatályát az EU / EGT területén és a szélesebb nemzetközi kontextusban kívánja pontosítani. Az alkalmazandó jog világos megértése nemcsak a jogbiztonságot biztosítja az adatkezelők számára, hanem az egyének és más érintettek számára is világos keretet teremt. A vélemény egyúttal rávilágít néhány olyan területre, amelynél további fejlesztés szükséges: fogalmak egyértelműbb, konzisztensebb meghatározása, nemzeti jogszabályok közötti különbségek felszámolása, egységesebb végrehajtás stb.

A Munkacsoport munkairatait alcsoportokban dolgozza ki. Az adatvédelmi biztos három alcsoportban fejt ki érdemi tevékenységét: technológiai alcsoport, pénzügyi alcsoport, végül az irányelv kulcsfogalmainak

elemzését végző alcsoport. Az alcsoportokban keletkező tervezeteket a Munkacsoport plenáris ülésén a biztosok megtárgyalják, szavaznak róluk.

Kötelező érvényű vállalati szabályok (Binding Corporate Rules, BCR)

A BCR-ek kölcsönös elismerésének ügye több tagállamban, köztük Magyarország tekintetében sem haladt előre. A BCR-ek kölcsönös elismerésének lényege abban áll, hogy amennyiben a BCR elbírálását vezető adatvédelmi hatóság a BCR-t elfogadja, akkor a BCR-t a többi uniós tagállam hatósága is automatikusan elfogadja. Mivel Magyarországon munkaügyi jogviszonyokban a külföldre irányuló adattovábbításhoz mindenképpen szükséges a munkavállaló hozzájárulása, ezért egy vállalat BCR-je önmagában nem teremtheti meg az adattovábbítás jogalapját, ezért sok más országgal egyetemben nem tudunk csatlakozni ehhez a rendszerhez.

SWIFT (Nemzetközi Bankközi Telekommunikációs Társaság) (Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication)

Nem csupán Magyarországon, de egész Európában adatvédelmi szempontból nagy érdeklődést váltott ki a SWIFT megállapodás létrejötte, amelyet a Lisszaboni Szerződés hatályba lépése előtt kötött az Európai Unió és az Amerikai Egyesült Államok.

2010. március 24-én a Bizottság a Tanácsnak címzett bizottsági ajánlást fogadott el az Európai Unió és az Egyesült Államok közötti tárgyalások megkezdésére történő felhatalmazásról, amelyek révén pénzügyi üzenetadatok a terrorizmus és a terrorizmus finanszírozása elleni küzdelem és ezek felszámolása érdekében az Egyesült Államok Pénzügyminisztériuma számára hozzáférhetővé válnának. 2010. május 11-én a Tanács határozatot és tárgyalási irányelveket fogadott el, felhatalmazva a Bizottságot az Európai Unió nevében folytatott tárgyalások megkezdésére. 2010. május 10-én az Európai Parlament állásfoglalást fogadott el a Tanácsnak címzett, a tárgyalások megkezdéséről szóló bizottsági ajánlásról. A megállapodást a felek 2010. június 11-én

parafálták. A megállapodás ötéves időtartamra szól. A terrorizmus finanszírozásának felderítését célzó program (Terrorist Finance Tracking Programme, TFTP) során jelentős mennyiségű hírszerzési adat halmozódott fel, amelyek megkönnyítették a terrorizmus ellen a tagállamok által folytatott küzdelmet is. A TFTP 2001 év vége óta létezik. A program keretében az Egyesült Államok Pénzügyminisztériuma adminisztratív adatbekérés formájában a kijelölt szolgáltató egyesült államokbeli részlegétől korlátozott mértékben pénzügyi üzenetadatok számára történő átadását kérhette, amelyek a kijelölt szolgáltató pénzügyi üzenetadatok továbbítására szolgáló hálózaton keresztül jutottak el a Egyesült Államok Pénzügyminisztériumába.

Az egyezmény szövege alapján az európai adatvédelmi biztos álláspontja az, hogy az EU ezen egyezmény esetében jobban tudta az érdekeit érvényesíteni az Amerikai Egyesült Államokkal szemben, mint a PNR-ügyben, melyről egy másik cím alatt számolunk be. A megállapodás fontos biztosítékokat tartalmaz azon személyek tekintetében, akik adatait a kijelölt szolgáltató az Európai Unió területén feldolgozza, amennyiben ezen adatok a megállapodás értelmében eljutnak az Egyesült Államok Pénzügyminisztériumához. A megállapodás rendelkezik különösen az adatfelhasználás átláthatóságáról, az adatokhoz való hozzáférésről, az adatok zárolásáról és kijavításáról, a megkülönböztetés mentesen igénybe vehető közigazgatási jogorvoslatról, továbbá arról, hogy az Egyesült Államok joga szerinti jogorvoslat iránti eljárás kezdeményezhető állampolgárságtól vagy tartózkodási helytől függetlenül. Amennyiben az adatokból származó nyomozati adatok harmadik felekkel történő megosztására kerül sor, szükség esetén megkeresik az érintett tagállamot. A megállapodás megerősített eljárást kínál az Európai Unió számára a megállapodás működésének felülvizsgálatára, valamint a TFTP független felügyeletének ellenőrzése. Az EUROPOL ellenőrzi továbbá azt, hogy az Egyesült Államok valóban olyan adatokat igényel-e az európai pénzügyi szolgáltatóktól, amelyek szükségesek az egyezmény céljának megvalósulásához. Csak akkor kérhet adatot az Egyesült Államok, ha már valamilyen gyanúja van egy adott pénzügyi tranzakció vonatkozásában. Az adatokat 5 évig lehet megőrizni, és az európai polgárok mindazon jogorvoslati eljárásokat igénybe vehetik majd, amelyekhez az Európában tárolt adatok esetén is folyamodhatnak.

Leonardo da Vinci projektek

Szakmai tapasztalatszere – mobilitási projekt

Az adatvédelmi biztosnak a Tempus Közalapítványhoz benyújtott pályázata támogatást nyert az Európai Unió által finanszírozott „*Egész életen át tartó tanulás*” program keretén belül működő Leonardo da Vinci mobilitási projekthez. A projekt célja, hogy a résztvevő munkavállalók megismerjék a fogadó partnerhatóságok (lengyel adatvédelmi hatóság, madridi regionális adatvédelmi hatóság) szakmai munkáját, az uniós joganyag külföldi alkalmazását, ösztönzést szerezzenek, ismereteket és tapasztalatokat gyűjtsenek, amelyeket természetesen hazai munkájuk során kamatoztatni tudnak. A szakmai úton Madrid Város Adatvédelmi Hatósága fogadta a magyar szakértőket, és a közsférában folyó adatkezelések vizsgálatát mutatták be, illetve az intézményük működését. A lengyel adatvédelmi biztos hivatala munkatársai a szervezeti működést, folyó projekteket és a vizsgálatok, panaszbeadványok kapcsán felmerülő adatvédelmi kérdéseket vitatták meg a magyar szakértőkkel.

Tanulmánykötet készítése – partnerségi projektek

Az adatvédelmi biztos a lengyel adatvédelmi biztossal és a cseh adatvédelmi hivatallal együtt közösen nyert támogatást szintén a Tempus Közalapítványhoz benyújtott pályázatára az „*Egész életen át tartó tanulás*” program keretén belül működő Leonardo da Vinci partnerségi projektjére. A lengyel hatóság koordinációja mellett folyó partnerség célja egy olyan átfogó, könnyen használható kézikönyv, tanulmánykötet elkészítése, mely az Európai Unióban működő vállalkozások számára kívánja összefoglalni a három résztvevő állam releváns munka világát érintő adatvédelmi tudnivalóit, ideértve a jogszabályi előírásokat, legfontosabb kötelezettségeket és jogokat és az összegyűjtött gyakorlatot. Ilyen módon várhatóan eredménnyel nyújthatunk tájékoztatást és segítséget egy vállalkozás működése kapcsán felmerülő szinte minden adatkezelési kérdésben. Ebben az évben három munkamegbeszélést tartottak a szakértők (2010. február 5., Prága, 2010. június 18., Budapest, 2010. november 26., Prága), mely egyeztetések alkalmával a kiadvány tartalmát, az értékelés folyamatát és a legfontosabb teendőket vitatták meg.

Az adatvédelmi biztos a lengyel és a horvát adatvédelmi felügyelettel egy másik partnerséget is létrehozott. 2010 augusztusában elnyerte a Tempus Közalapítvány támogatását a Leonardo partnerségek - *Az adatvédelem helyzete a gyermekek és az ifjúság körében* - című projekt megvalósításához. A projekt célja felmérések elvégzése a gyermekek és a fiatalok körében arról, hogy ez a korosztály mennyire figyel oda a magán-szféra védelmére. A felmérések eredményeit a résztvevő országok összegezni és publikálni fogják, így segítve a fiatal generáció adatvédelmi jogainak az érvényesítését. A projekt befejezésének határideje 2012. július 31.

Bel- és igazságügyi együttműködés

NEBEK Europol Nemzeti Iroda adatvédelmi ellenőrzése

Az Európai Rendőrségi Hivatallal (Europol) folytatott együttműködés az ORFK Nemzetközi Bűnügyi Együttműködési Központ (NEBEK) közreműködésével zajlik. A hágai székhelyű Europol a hatáskörébe tartozó bűncselekményekkel (terrorizmus, pénzhamisítás, pénzmosás, szervezett bűnözés, fegyver-, kábítószer-, emberkereskedelem stb., amennyiben két vagy több tagországot érintenek) kapcsolatos információk gyűjtésével, feldolgozásával, operatív és stratégiai elemzések készítésével, képzések, továbbképzések tartásával stb. segíti a tagországok bűnüldöző hatóságai közötti együttműködést.

Az Europol az úgynevezett „*egyablakos elv*” szerint működik, azaz valamennyi tagországban létezik egy olyan szervezet, amely a hazai koordináció mellett az Europollal való kapcsolattartásért is felelős. A tagországok ezen kívül egy vagy több összekötőtisztet delegálnak az Europolhoz, aki(k) a hazai bűnüldöző hatóságokat képviseli(k), és aki(ke)n keresztül az Europollal folytatott együttműködés megvalósul (például egy adott ügyben az Europol munkatársa által készített elemzés az összekötőnek köszönhetően azonnal az adott tagország kapcsolattartó szervezetéhez kerül, ahonnan az illetékes bűnüldöző szervhez továbbítják, vagy fordítva: egy adott bűnüldözési információ a bűnüldöző szervtől a kapcsolattartó szervezethez, onnan az összekötőhöz kerül, aki az Europol munkatársához továbbítja azt).

2010-ben mind a NEBEK Europol Nemzeti Irodánál, mind a hágai Magyar Összekötő Irodánál tartottunk adatvédelmi ellenőrzést. A vizsgálatok alapját az elektronikus iktatórendszerből véletlenszerűen kiválasztott ügyek (6 ügy), továbbá az összekötő adott időszakban végrehajtott lekérdezéseinek naplóadatai (16 ügy) képezték.

Az ellenőrzések során az elmúlt évekhez képest javuló tendenciát tapasztaltunk az adatkezelés, adatfeldolgozás terén, azonban még mindig talákoztunk olyan hiányosságokkal, pontatlanságokkal, amelyek nagyobb odafigyeléssel, fegyelmezettebb adminisztrálással elkerülhetőek lettek volna. Néhány alkalommal technikai okok nehezítették (számítógépes program ideiglenes hiánya, lassúsága stb.) az adatvédelmi ellenőrzést. Az ellenőrzött ügyek túlnyomó részében az adatkezelési, adatvédelmi előírásoknak megfelelően zajlott az ügyintézés, mind az adatrögzítés, mind az adattovábbítás, mind az adattárolás jogszerűnek volt mondható. Néhány ügyben még mindig a hiányos adminisztráció miatt nem volt követhető a személyes adat útja (ki, miért kérte, továbbították-e stb.), vagy nem derült ki, történt-e intézkedés (például leírták egy adat törlésének szükségességét, de nincs feljegyzés arról, törölték-e az adatot), ezért nem volt egyértelműen megállapítható az adatkezelés jogszerűsége.

Az Europol adatvédelmi szempontból felügyelő Közös Ellenőrző Hatóság (Joint Supervisory Body, JSB) évente helyszíni vizsgálatot tart az Europolnál, ellenőrzik az információs rendszer működését, az elemzési célú adatállományok kezelését, továbbá a korábbi ellenőrzések következményeként megfogalmazott ajánlások alapján tett intézkedéseket. A 2010. évi vizsgálat során egy magyar vonatkozású adat bevitelének ellenőrzését kérték az adatvédelmi biztostól. A vizsgálat során megállapítottuk, hogy a személyes adatok bevitele jogszerű volt; kétséget az ébreszthetett, hogy az adott bűncselekmény típus esetén nem jellemző a nőnemű elkövető, ebben az ügyben azonban a bűnelkövető csoportnak volt nő tagja is.

A tagországi összekötő irodák számára nemcsak az elhelyezést, hanem a munkavégzéshez és kapcsolattartáshoz szükséges számítástechnikai eszközöket is az Europol biztosítja: a tagország és az Iroda végpontjainak hardver eszközeit az Europol szerzi be, valamint az általuk fejlesztett szoftvereket az Europol szakemberei telepítik. A szoftverek karbantartását, fejlesztését az Europol szakemberei végzik, illetve ők

állítják be vagy módosítják az adatbázisokhoz és alkalmazásokhoz való hozzáférési jogosultságokat. Az Europol által el nem fogadott vagy jóvá nem hagyott program nem telepíthető ezekre a számítógépekre. Azokhoz a számítógépekhez, amelyeken az internet elérhető, az Europol külön, személyre szóló kóddal ellátott pendrive-ot biztosít. A telepített eszközök jelenleg az Europol Információs Rendszerhez (Europol Information System, EIS) és az elemzési munkafájlok Index Rendszeréhez, továbbá az Europol szakértőivel és a többi tagország összekötő tisztjeivel folytatott, hálózaton belüli információcserét, illetve a küldő állam nemzeti egységével való kapcsolattartást biztosító alkalmazáshoz (biztonságos információcsere-hálózati alkalmazás, Secure Information Exchange Network Application, SIENA) való hozzáférést teszik lehetővé. Az adatbiztonsági követelmények miatt ezeken a számítógépeken az Internet elérésére nincs lehetőség.

A nemzeti egységekhez telepített végpontok egy önállóan működő, máshová nem csatlakoztatható számítógépből és a hozzá tartozó vonali titkosító eszközből állnak; ezen keresztül zajlik a tagország és összekötője közötti kommunikáció. Magyarországon a NEBEK ügyeletén helyezték el ezt a végpontot.

Amennyiben az összekötő a küldő ország valamelyik adatbázisát kívánja elérni, csak külön számítógépen tudja ezt megtenni. E módszer miatt a lekért adatok nem kerülhetnek közvetlenül az Europol rendszereibe, hanem – szükség esetén – az összekötőnek manuálisan kell rögzítenie azokat. A hazai adatbázisok lekérdezésére használt számítógép és a hozzá tartozó vonali titkosító Magyarország tulajdonát képezi.

Az EIS mindazon folyamatban levő nyomozások adatait tartalmazza, amelyek az Europol hatáskörébe tartoznak (szervezett bűnözés, terrorizmus, két vagy több országot érintő súlyos bűncselekmények egyéb formái például pénzmosás, embercsempészés, kábítószer-kereskedelem stb.). Az adatbázis célja a tagállamok közötti együttműködés „*kikényszerítése*”, támogatása és hatékonyságának növelése. A személy(ek)re, a tárgy(ak)ra és a bűncselekmény(ek)re vonatkozó, jogszabályban előírt adatokat a tagállamok erre felhatalmazott munkatársai rögzítik a rendszerben. Magyar részről személyre vonatkozóan – a tágabb jogszabályi lehetőség ellenére – csak az azonosításhoz szükséges legfontosabb adatokat (név, születési hely, idő, gyakori magyar név esetén anyja neve)

írják be az EIS-be. Az adatrögzítés során a további felhasználásra vonatkozó kezelési kódokat is alkalmaznak, illetve lehetséges az ügynevezett rejtett bevétel (csak az érdekelt/címzett országok láthatják) is. Az adatokat 3 évig tárolják; a tárolási határidő indokolt esetben, felülvizsgálati eljárás keretében meghosszabbítható.

Az Index Rendszer az elemzési munkafájlokban (analytical working file, AWF) található adatok tárgymutatóját foglalja magában. Az AWF-ekben kezelik az Europol hatáskörébe tartozó, tagállami nyomozások legfrissebb nyílt és operatív (titkos információgyűjtés keretében keletkezett) információit. Egy AWF létrehozását ügynevezett nyitási utasítás (opening order) előzi meg, amelyben összefoglalják a munkafájl célját, a résztvevőket, a feldolgozandó adatok körét, stb. A nyitási utasítást az Europol Közös Ellenőrző Hatósága is véleményezi, majd az Europol Igazgatótanácsa hagyja jóvá. Az AWF-ekbe adatot bevinni csak az Europol elemzői, azokból lekérdezni az AWF-ben résztvevő tagországok is jogosultak. Az Index Rendszerben személyre, kommunikációs formára (telefonszám, e-mail cím stb.), közlekedési eszközre, helyszínre, szervezetre lehet keresni. Válaszként vagy a *„nincs találat”*, vagy a *„találat az XXX AWF-ben”* felirat jelenik meg. Ezt követően további egyeztetés céljából vagy az összekötő keresi meg az adott AWF koordinátorát, vagy ő az összekötőt.

A SIENA alkalmazás az ügynevezett InfoEx-et váltotta fel 2009. július 1-jétől. A SIENA a tagállami összekötők közötti, illetve az összekötők és az Europol közötti információcserét segítő levelező rendszer. A SIENA a következő fejlesztési fázist követően adatbázisként is használható lesz. A SIENA minden egyes üzenetet egyedi azonosítóval (Case ID) lát el, ezért a Magyar Összekötő Iroda *„iktatórendszerként”* is használja. A SIENA további rovatai: nemzeti azonosító (legtöbbször a NEBEK iktatószáma), ügyintéző, tárgy, címzett. Az alkalmazás valamennyi rovatában végezhető akár strukturált, akár szabad szavas keresés. (A korábbi levelező rendszerben egyrészt nem volt tárgy rovat, másrészt ezt a fajta rugalmas lekérdezést az nem tette lehetővé.)

Europol Közös Ellenőrző Hatóság (Europol Joint Supervisory Body, Europol JSB)

2010. január 1-jétől hatályba lépett az Európai Rendőrségi Hivatal (Europol) létrehozásáról szóló 2009/371/IB tanácsi határozat (a továbbiakban: Europol határozat), amely a korábbi Europol Egyezményhez hasonlóan, számos egyéb előírás mellett, tartalmazza az Europol adatkezelésére, adatfeldolgozására vonatkozó szabályokat is, továbbá rendelkezik egy Közös Ellenőrző Testület (Europol Joint Supervisory Body, Europol JSB) létrehozataláról, illetve annak feladat- és hatásköréről.

Az Europol JSB független szervezet, amely a nemzeti adatvédelmi hatóságok 2-2 képviselőjéből áll, akik tagállamonként egy szavazattal rendelkeznek. Fő feladata az arról való gondoskodás, hogy az Europol tiszteletben tartsa az adatvédelmi elveket, továbbá annak ellenőrzése, hogy az Europol a feladatai ellátása során az Europol határozatban szereplő adatkezelési és adatfeldolgozási szabályoknak megfelelően jár-e el. Az Europol JSB döntéshozatalának rendjét, a munkavégzésére, a nyilvánosság tájékoztatására vonatkozó részleteket az eljárási szabályzata tartalmazza. Az Europol JSB tagjai közül elnököt, valamint egy ügynevezett Fellebbezési Bizottságot (Appeals Committee) választ, amely a személyes adatok kezelésével kapcsolatos állampolgári beadványok kivizsgálását végzi. Az Europol határozat azt is lehetővé teszi, hogy az Europol JSB egy téma alaposabb figyelemmel kíséréséhez vagy kidolgozásához további állandó vagy ideiglenes bizottságokat hozzon létre.

Az Europol JSB 2010-ben megfogalmazta a következő években követendő stratégiáját, amely szerint:

- további erőfeszítéseket tesz az Európai Unió döntéshozóival, az Európai Parlament és a Tanács képviselőivel, a nemzeti adatvédelmi hatóságokkal, a nyomozóhatóságokkal és nem utolsósorban az állampolgárokkal kialakított együttműködés és párbeszéd hatékonyabbá tételére;
- előre megtervezett módon (ellenőrizendő területek, résztvevők, utánkövetés stb.) hajtja végre az Europol munkájának adatvédelmi ellenőrzését, illetve kidolgozza a tagállami adatvédelmi ellenőrzések összehangolásának részleteit (éves ellenőrzések, egységes jelentési rendszer, céll ellenőrzések, tapasztalatok utánkövetése, hasznosítása, stb.);

- szükség és igény szerint értelmezi az Europol határozat rendelkezéseit, kijelöli az előírások alkalmazásának területét, határait;
- jogalkalmazást is segítő véleményt alkot az Europol határozatban szereplő témákban (harmadik felekkel kötendő együttműködési megállapodások, elemzési munkafájlok nyitása, új adatfeldolgozási módszerek alkalmazása stb.).

Az Europol szokásos, éves adatvédelmi ellenőrzése keretében az Europol JSB vizsgálta a korábbi ajánlásait követő intézkedéseket, az Információs Rendszerbe történő adatbevitelket, az elemzési munkafájlok kezelését, az információcserét támogató új számítógépes program működését, valamint az adatbiztonsági intézkedések hatékonyságát. Az ellenőrzés során talált és aggályosnak látszó magyar adatbevitel jogszerűségének vizsgálatát az adatvédelmi biztos végezte el, s megállapította: az Europol hatáskörébe tartozó bűncselekmény elkövetőinek és a tett körülményeinek adatait az Europol Egyezmény előírásaival összhangban, jogszerűen rögzítették, azok tárolása az adatrögzítés óta hatályba lépett Europol határozat előírásainak, továbbá a magyar jogszabályoknak is megfelel. Az Europol JSB az adatvédelmi ellenőrzés során tett megállapításairól tájékoztatta az Europol-t.

A Hágai-, illetve a Stockholmi Programban leírt hozzáférhetőség elvének alkalmazását az Europol a következő évekre szóló stratégiája alapján úgy képzeli megvalósítani, hogy a munkafolyamatokat az eddigi rendszer-alapú megközelítésről a tevékenység-alapú rendszerre állítja át. Eddig az információkat, illetve adatokat vagy az Információs Rendszerben (IS) tárolták, vagy elemző munkafájlokban (AWF) dolgozták fel, ezért előfordulhatott, hogy az adat nem pont ott volt elérhető, ahol arra aktuálisan szükség volt. A tevékenység-alapú rendszerben az adott elkövető(k) elfogását helyezik a munkavégzés középpontjába, amelyhez az egyes adatbázisokat „*átjárhatóvá*” kell tenni, azaz akárhol szerepel az Europolnál egy információ/adat, az szükség esetén azonnal megtalálható lesz. Az Europol elképzeléseinek megvalósításához az Europol JSB többször megvitatta az Europol határozat egyes cikkeinek értelmezését, illetve az elemzési munkafájlok kezelésének megváltoztatását vizsgáló munkacsoportját megbízta az előbbieken ismertett munkafolyamatmódosítás gyakorlati megvalósításának vizsgálatával is. A munkacsoport

jelentéstételét követően, várhatóan a következő évben fog megjelenni az e kérdéskör adatvédelmi értelmezéséről szóló JSB-vélemény.

Az Europol JSB adatvédelmi véleményt alkotott az Europol Monacóval, Macedóniával, Kolumbiával, illetve Izraellel kötendő együttműködési megállapodásairól, illetve képviselője rendszeres résztvevője volt az Oroszországgal kötendő együttműködés megállapodás részleteit egyeztető megbeszéléseknek.

Jelentős és még további egyeztetéseket igényel az a kérdés, hogy az Europol alkalmazottai személyes adatainak adatvédelmi felügyelete a jelenlegi jogszabályi környezet alapján az Europol JSB vagy az európai adatvédelmi biztos hatáskörébe tartozik-e.

Az év második felében új feladatként jelentkezett a terrorizmus finanszírozásának megakadályozásáról szóló, az Amerikai Egyesült Államok és az Európai Unió között kötött együttműködési megállapodás (TFTP) alapján történő adatcsere adatvédelmi ellenőrzése. Az Europol JSB az ellenőrzés tapasztalatairól a következő évben tájékoztatja az Európai Unió illetékes szerveit és a nyilvánosságot.

Schengen Közös Ellenőrző Hatóság (Schengen Joint Supervisory Authority, Schengen JSA)

A Schengeni Végrehajtási Egyezmény (SVE) 115. cikke alapján létrehozott Közös Ellenőrző Hatóság (Schengen Joint Supervisory Authority, Schengen JSA) fő feladata, hogy ellenőrizze az SVE rendelkezéseinek szabályszerű végrehajtását. Az ellenőrzési hatáskörbe beleértendő a Schengeni Információs Rendszer (Schengen Information System, SIS) működése során esetleg felmerülő alkalmazási vagy értelmezési nehézségek vizsgálata, a schengeni tagországok adatvédelmi hatóságai által végzett független ellenőrzések vagy a SIS-be való betekintés jogának gyakorlása kapcsán felmerülő problémák tanulmányozása, továbbá az e problémák közös megoldására harmonizált javaslatok kidolgozása is.

A Schengen Közös Ellenőrző Hatóság ez évi egyik fontos feladata a korábban elvégzett, az SVE 96. cikk (beutazási és tartózkodási tilalom alá eső személyekről szóló figyelmeztető jelzés) alkalmazásának adatvédelmi vizsgálatáról szóló jelentésben leírtak utánkötése volt.

Az SVE 96. cikk alkalmazásának tagállami gyakorlatát 2005-ben kérdőíves felméréssel vizsgálta a JSA, a tapasztalatokat jelentésben foglalta össze. A jelentés szerint három típushiba azonosítható a 96. cikk alkalmazása során: a figyelmeztető jelzések nincsenek összhangban a nemzeti joggal; az adatbevétel dátuma nem pontos, ezért jellemző az előírt adattárolási határidő meghaladása; uniós állampolgárokra vonatkozó figyelmeztető jelzések is találhatóak a rendszerben. A JSA javaslatai szerint a (típus)hibák csökkentése érdekében az egyes tagállamokban nagyobb figyelmet kell fordítani a jogharmonizációra, a tagállami adatvédelmi hatóságnak pedig rendszeresen ellenőriznie kellene a SIS-be történő adatbevitel jogszerűségét és a tárolási határidők betartását. A SIS-ben tárolt adatok minőségéért felelős szerveknek fejleszteniük kellene azokat az eljárási metódusokat, amelyek az adatok jogszerűségét, célszerűségét és időszerűségét, ellenőrizhetőségét jobban garantálják.

A 2005 után csatlakozott országok az eredeti vizsgálatot végezték el, s a kérdőívre adandó válaszok összeállítása során több értelmezési és alkalmazási problémát tártak fel, amelyeket a JSA folyamatosan megtárgyalt. A tapasztalatokat – beleértve az utánkövetési módszerek fejlesztésének szükségességét – tükröző összefoglalást várhatóan 2011-ben hozza nyilvánosságra a Schengen Közös Adatvédelmi Ellenőrző Testület.

A JSA többször foglalkozott a nemzeti adatvédelmi ellenőrző hatóságok utóbbi időszakban megszorodott nehézségeivel, amelyek egyes esetekben pénzügyi, más esetekben létszám gondokat jelentenek. A JSA megállapította: az uniós tagságból fakadó kötelezettségek teljesítése valamennyi tagország megkérdőjelezhetetlen feladata, azonban a problémák megoldása közös érdek, ezért a JSA keresi azokat a lehetőségeket és módszereket, amelyekkel a jelzett akadályok leküzdhetőek.

SIRENE-ellenőrzés

A JSA megkezdte egy olyan kérdőív kidolgozását, amelynek segítségével az SVE 95. cikk (letartóztatás kérése kiadatás céljából, európai elfogatóparancs) alkalmazásának adatvédelmi vizsgálata elvégezhető lesz. Az adatvédelmi biztos az előkészítő munka keretében adatvédelmi vizsgálatot tartott a magyar SIRENE Irodánál (kiegészítő információk cseréjét végző szervezeti egység az ORFK Nemzetközi Bűnügyi Együttműködési Központban). A hatályos jogszabályok értelmében a magyar

bíróság által kiállított európai elfogatóparancsot az illetékes rendőrkapitányság küldi meg a SIRENE Irodának, ahol a szükséges adatokat a Schengeni Információs Rendszerben rögzítik. A SIS-ben tárolt adatok kezelése (rögzítése, javítása, továbbítása, törlése) a vonatkozó európai uniós normák alapján formanyomtatványok segítségével történik, ezért a figyelmeztető jelzések kezelésének eljárási rendje (adattípus, kitöltés, kódok alkalmazása, adattovábbítási csatorna stb.) valamennyi schengeni tagországban azonos. A magyar gyakorlat a hatályos előírásoknak megfelel, adatvédelmi problémára, hiányosságra nem derült fény a vizsgálat keretében.

Schengeni értékelés (Schengen evaluation, SCHE-VAL)

Az adatvédelmi biztos 2010-ben is figyelemmel kísérte a schengeni vívmányok helyes alkalmazásának értékelését végző tanácsi munkacsoport (SCHE-VAL) tevékenységét különös tekintettel arra, hogy a 2011-es magyar elnökség idején az értékelési folyamat aktív részesei lesznek a magyar szakértők – köztük az adatvédelmi biztos munkatársai – is. Az úgynevezett schengeni értékelések keretében kétféle ellenőrzést végeznek; egyrészt felméri a csatlakozni kívánó országban, hogy teljesítették-e a schengeni vívmányok alkalmazásának összes feltételét, másrészt ellenőrzik a már csatlakozott országokban, hogy helyesen alkalmazzák-e a schengeni vívmányokat. Ez utóbbi úgynevezett követő értékelést visszatérően, meghatározott időszakonként, előre leírt témavázlat és ütemterv szerint, valamennyi tagországban elvégzik. A jelenlegi eljárási rend szerint körülbelül 4-5 évente végeznek követő értékelést egy adott tagországban.

A SCHE-VAL fontosabb témái között Belgium, Hollandia, Luxemburg, Németország és Franciaország követő értékeléséről szóló jelentés kérdéseinek megvitatása, továbbá Olaszország, Ausztria, Spanyolország, Portugália követő ellenőrzésének előkészítése szerepelt. Számos megbeszélés folyt Románia és Bulgária schengeni felkészültségének értékeléséről, valamint a magyar elnökség idején végrehajtandó vizsgálatok menetrendjéről, témáiról és egyéb szervezési kérdéseiről.

Vámügyi Közös Ellenőrző Hatóság (Customs Joint Supervisory Authority, Customs JSA)

A vámügyi együttműködés fejlesztése során, az információcsere elősegítése érdekében a tagállamok és a Bizottság által egyformán hozzáférhető, automatizált Váminformációs Rendszer (CIS) létrehozásáról döntöttek, amelynek közösségi jogi alapját az 515/97/EK rendelet teremtette meg, a bel- és igazságügyi együttműködés keretében való alkalmazhatóságát pedig az 1995. június 26-i Egyezmény tette lehetővé. Az Egyezményt és Jegyzőkönyveit Magyarországon a 2005. évi XCIX. törvény hirdette ki.

A Váminformációs Rendszer célja, hogy adattartalmával segítse a vámszervek együttműködését, a vám- és mezőgazdasági jogszabályokat sértő tevékenységek feltárását, a vonatkozó jogszabályokat súlyosan sértő cselekmények megelőzését és megakadályozását. A Váminformációs Rendszer egy központi adatbázisból áll, amelyhez a nemzeti nyilvántartásoktól elkülönített terminálokon, az arra felhatalmazott hatóságok (jellemzően a vámszervek) férhetnek hozzá adatfeltöltés vagy lekérdezés céljából. 2003-ban a CIS keretén belül, de külön adatbázisban létrehozták a vámügyirat-azonosítási rendszert (FIDE), amely az Egyezmény hatálya alá tartozó bűncselekményekben folytatott büntetőeljárás fontosabb adatait (gyanúsított azonosító adatai, bűncselekmény, eljáró hatóság, ügyiratszám, kapcsolatfelvételhez szükséges adatok) tartalmazza.

A Váminformációs Rendszer adatvédelmi felügyelete többértű:

- amennyiben a bevitt adat a közösségi jog hatálya alá tartozik, az európai adatvédelmi biztos látja el az adatvédelmi felügyeletet;
- amennyiben a bel- és igazságügyi együttműködés hatálya alá tartozó adatról van szó, akkor tagállami szinten a nemzeti adatvédelmi felügyelő hatóság, európai szinten pedig a Vámügyi Közös Ellenőrző Hatóság (Customs JSA) jár el.

A CIS üzembeállítása óta eltelt évek alatt összegyűjtött tapasztalatok, továbbá az Európai Unió bővítése miatt a 766/2008/EK rendelettel módosították a Váminformációs Rendszer közösségi jogi alapját jelentő 515/97/EK rendeletet. A módosítás során újabb adatbázis létrehozásáról (európai adatnyilvántartás), a közösségi vámügyirat-azonosítási adatbázis (FIDE) közösségi jog hatálya alá helyezéséről, továbbá a nehézséget

okozó előírások és az adatvédelmi szabályok pontosításáról döntöttek. A módosítás 2011. május 27-én lép hatályba.

A Vámügyi Közös Ellenőrző Hatóság 2010-ben befejezte az előző évben összeállított önellenőrzési kérdőív válaszainak összegyűjtését, elemzését, s alaposan megvitatta a vizsgálat eredményét tartalmazó jelentést. Az önellenőrzési kérdőív a Váminformációs Rendszer (adat)biztonsági előírásainak alkalmazását, az alkalmazás tapasztalatait mérte fel, egyúttal igyekezett megtalálni a biztonsági rendszer gyenge pontjait, csapdáit. A Customs JSA megvizsgálta annak lehetőségét is, hogy a kérdőív a későbbiekben ellenőrzési eszközként legyen használható. A Testület több megbeszélésen foglalkozott a jövőbeli ellenőrzési tervekkel, a lehetséges témákkal (CIS központi része, FIDE kézikönyv alkalmazhatósága, FIDE használata, CIS és FIDE kapcsolata stb.), a szakértői igényvel, az ellenőrzések ütemezésével, egyéb szervezési kérdéseivel.

A már említett módosító rendelet hatályba lépését követően a CIS és a FIDE az európai adatvédelmi biztos (EDPS) és a Vámügyi Közös Ellenőrző Hatóság koordinált adatvédelmi felügyelete alá fog tartozni. A Customs JSA önmagában és az európai adatvédelmi biztossal együtt is több fordulóban tárgyalt az együttműködés módjáról, ütemezéséről, lehetséges témáiról. Néhány kérdésben (például témák, hatáskörök „határai”, ellenőrzési módszertan) további egyeztetésekre van még szükség, mert az álláspontok eltérőek.

Az EDPS-CIS Koordinációs Csoport alakuló ülésén a leendő együttműködő felek kölcsönösen ismertették az adatvédelmi ellenőrzési tevékenységük legutóbbi fejleményeit, a főbb módszereiket és elképzeléseiket a jövőbeli kooperáció területeiről, ütemezéséről. További megbeszéléseiken megfogalmazták és elfogadták az eljárási rendet, illetve összeállították a Váminformációs Rendszerhez és a FIDE alkalmazáshoz hozzáférő hatóságok listáját, továbbá megkezdték a „*koordinált együttműködés*” értelmezését, (ellenőrzési) területeinek meghatározását.

Részvétel a Rendőrségi és Igazságügyi Munkacsoport tevékenységében (Working Party on Police and Justice, WPPJ)

A WPPJ az Európai Adatvédelmi Biztosok Tavaszi Konferenciájának határozata alapján jött létre, és fő feladata a különböző területeken

felmerült, adatvédelmet érintő kérdések rendőrségi, és igazságügyi szempontból való véleményezése. A WPPJ-ben nemcsak az európai unió tagállamai, hanem más európai ország is képviselteti magát, így a konzultációk során a különböző európai uniós fórumokon elhangzó véleményektől eltérő álláspontok fogalmazódnak meg, melyek többször új szempont megjelenését is jelentik.

A WPPJ üléseinek állandó napirendi pontja a 29-es Munkacsoporttal való rendszeres kapcsolattartásról, és egyeztetésről történő beszámoló. Erről a WPPJ elnöke minden ülésen beszámol az ülésen résztvevőknek.

A WPPJ korábban elfogadott munkatervében szereplő feladatok alapján kérdőívet adott ki a rendvédelmi szervezetek részére kockázatelemző felmérés elvégzésére. A tagországok részéről a kérdőívek kitöltése 2010 folyamán megtörtént, az értékelésre, és az erről szóló jelentés közreadására 2011-ben kerül sor. Ugyancsak 2010-ben került sor az egyes tagállamokban működő DNS adatbázisra, és az ezek alapján történő adatcserére vonatkozó kérdőív végleges változatának elkészítésére és kiadására. Az illetékes magyar rendvédelmi és más szervezetek mindkét kérdőívre határidőre elküldték válaszukat a WPPJ részére.

Egész évben a WPPJ által tárgyalt téma volt az EU–USA között megkötendő adatvédelemről szóló egyezmény. Ennek az volt az oka, hogy az egyezményről szóló tárgyalások az Európai Tanács és a Bizottság szintjén zajlanak. Bár a WPPJ egyes kérdésekről megfogalmazott véleménye csak áttételesen jut el a tárgyaló felekhez, azért folyamatosan figyelemmel kíséri az egyezménykötés folyamatát.

A WPPJ több, korábbi megbeszélésen foglalkozott a kétoldalú, harmadik országgal kötendő szerződések adatvédelmi előírásokra vonatkozó kérdésével. A tárgyalások során az a vélemény alakult ki, hogy a mintaszerződésben szerepeltetni kell arra vonatkozóan a szabályokat, hogy kinek van joga ellenőrizni a harmadik országban lévő adatbázisba bekerült tagállami vagy uniós adat kezelését, valamint azt, hogy a megállapodáson kívüli, további harmadik személyek hozzáférhetnek-e ezekhez az adatokhoz, és ha igen, hogyan. Volt olyan álláspont is, hogy nem az Európában megszokott és elvárt adatvédelmi intézményrendszert kellene megkövetelni a harmadik országoktól, hanem helyette azokra a garanciális szabályokra és eljárásokra kellene koncentrálni, amelyek a személyes adatok védelmét megfelelően szolgálják. Az észrevételek alapján a WPPJ

elnöke elkészítette a WPPJ végleges álláspontját, az Európai Adatvédelmi Biztosok Tavaszi Konferenciája legközelebbi ülésén tárgyalják.

A WPPJ továbbra is különös figyelmet fordít a Lisszaboni Egyezmény előírásából adódó változások követésére, és a Stockholmi Programban megfogalmazott, az adatvédelmet érintő kérdések tárgyalására. A feladatok teljesítésére külön alcsoport létrehozását határozta el.

Részvétel az Eurodac felügyeletével megbízott koordinációs csoport munkájában

Az Eurodac felügyeletével megbízott koordinációs csoport (a továbbiakban Eurodac munkacsoport) munkájában az adatvédelmi biztos munkatársai a 2010. év folyamán is aktívan részt vettek. Az Eurodac munkacsoport ebben az évben fő feladatául a 2010 – 2011 évi munkatervének kialakítását, a következő időszak feladatainak meghatározását, munkamódszerének továbbfejlesztését és az Eurodac rendszer működését biztosító DublinNet hálózat működésével összefüggő javaslata végleges formájának elkészítését tűzte ki célul.

Az Európai közösségek tagállamai 1990. június 15-én Dublinban egyezményt írtak alá, mely arról rendelkezik, hogy a tagállamok egyikében benyújtott menedékjog iránti kérelem elbírálására melyik tagállam az illetékes. Az egyezmény hatékony alkalmazása érdekében a tagállamok számára a kérelem elbírálásához lehetővé kell tenni annak ellenőrzését, hogy az adott tagállam területén illegálisan tartózkodó külföldiek kértek-e menedékjogot valamelyik mások államban. Ehhez megbízható személyazonosításra volt szükség, melyet az ujjlenyomat alapján történő azonosítással kívántak megvalósítani. Erre hozták létre a tanács 2000. december 11-én kelt 2725/2000/EK számú rendeletével az Eurodac rendszert.

Az Eurodac végrehajtási szabályait a 2002. február 8-i 407/2002/EK számú tanácsi rendelet (továbbiakban: rendelet) tartalmazza. Az Eurodac rendszer ténylegesen 2003 januárjában kezdte meg működését.

Az Eurodac olyan informatikai rendszer, melyet a menekültügyi eljárás meggyorsítására hoztak létre azért, hogy egyértelműen el lehessen dönteni, hogy melyik ország az illetékes az Európai Unió területén benyújtott menedék iránti kérelem elbírálására. Ezzel egyrészt elkerülhetővé válik, hogy az egyik tagállam elutasítása esetén a kérelmező egy

másik tagállamban ismét benyújtsa a kérelmet, másrészt az az előzőekben többször tapasztalt gyakorlat, mely szerint több tagállamban is menedék iránti kérelmet nyújtanak be (asylum shopping).

Az Eurodac rendszert a fenti rendeletek alapján kialakított daktiloszópai adatbázis jelenti, mely a menedékkérelmet benyújtott személyek, és az illegális bevándorlók ujjlenyomatát tartalmazza. A rendszer megbízható működéséhez az illetékes hatóságok a menedékkérelem benyújtásakor a kérelmezőtől ujjlenyomatot vesznek. Ujjlenyomatot vesznek továbbá a külső határok jogellenes átlépése miatt elfogott külföldiektől és a valamely tagállam területén illegálisan tartózkodó külföldiektől. A rendelet értelmében jelenleg a 14 év alatti személyektől nem vesznek ujjlenyomatot.

Az ujjlenyomatot digitalizált formában továbbítják a központi egységbe, ahol összehasonlítják a megküldött adatot a már ott tárolt, más tagállamok által küldött ujjlenyomattal. A küldő tagállam visszajelzést kap arról, hogy az ujjlenyomat megtalálható-e már a központi egységben tárolt adatok között, vagy nem. Találat esetén a központi egység a találathoz tartozó összes adatot (származási hely szerinti tagállam, a menedékjog iránti kérelem benyújtásának helye és időpontja, az ujjlenyomat, az érintett személy neve, a származási hely szerinti állam által használt referencia szám, az ujjlenyomat vételének időpontja, az adatoknak a központi egységhez történő továbbításának és az adatbázisban történő bevitelének időpontja) továbbítja. A végleges azonosítás a dublini egyezménynek megfelelően a küldő tagállam végzi az érintett tagállamokkal együttműködésben. Amennyiben nincs találat, akkor új menedékjog iránti kérelem igénylőről van szó, és az összes adata bekerül az adatbázisba.

Az Eurodac rendszer 2003. január 15-e óta működik, üzemeltetését az Európai Bizottság biztosítja. Az Eurodac rendszerhez az Európai Unió tagállamain kívül csatlakozott még Norvégia, Izland és Svájc is.

A rendelet részletes rendelkezéseket tartalmaz az érintettek tájékoztatására, a róla tárolt adatok megismerésére vonatkozó jogát illetően, továbbá az adatok javítására és törlésére vonatkozóan. Az előírások betartásának ellenőrzésére független adatvédelmi hatóságok közreműködését írja elő a rendelet.

Ennek megfelelően az Eurodac rendszer adatvédelmi szempontból történő felügyelete az európai adatvédelmi felügyelő (European Data Protection Supervisor (EDPS)) feladata. Ennek keretében vizsgálja a központi rendszer tevékenységét, hogy a rendszer működése során az adatvédelmi előírások hogyan teljesülnek, és nem sérülnek-e az érintettek jogai. A tagállamok felelősségét is szabályozza a rendelet. Az adatok gyűjtését, és felhasználását, az érintettek jogának gyakorlását a rendelet előírásainak megfelelően nemzeti szinten független adatvédelmi hatóságnak kell ellátnia, ezzel segítve az európai adatvédelmi felügyelő munkáját. Ezt a feladatot Magyarországon az adatvédelmi biztos látja el.

Az Eurodac központi adatbázisban szereplő személyes adatok feldolgozásának ellenőrzését 2004 óta az európai adatvédelmi felügyelő végzi. Ebben a tevékenységben az Eurodac felügyeletével megbízott koordinációs munkacsoport (Eurodac Supervision Coordination Group) segíti, melynek munkájába a magyar adatvédelmi biztos munkatársai is részt vesznek.

Az elmúlt időszakban az európai adatvédelmi biztos és a nemzeti adatvédelmi hatóságok kidolgozták az Eurodac rendszer koordinált felülvizsgálatának módszerét, melynek célja a közös problémák összehangolt megoldása, és a rendszer jogi szabályozásával összefüggő különböző tervezetek véleményezése.

Az Eurodac rendszer működését eddig két átfogó ellenőrzés során vizsgálta az európai adatvédelmi felügyelő vezetése alatt működő, az Eurodac felügyeletével megbízott koordinációs csoport.

Az első ellenőrzési jelentést 2007. július 17-én tették közzé, mely a speciális keresés (special searches), az adatbázis további használatának lehetőségével, és az adatok minőségével foglalkozott. A speciális keresés ellenőrzése során megállapították, hogy az egyes tagállamok által kezdeményezett ilyen típusú adatkezelések száma országonként, és évenként rendkívül eltérő. Ennek okait vizsgálva, az egyes tagállamok erre vonatkozó adatait bekérve megállapították, hogy az esetben döntő többségében a tagállamok hatóságai ezt a típusú keresést nem az előírásoknak megfelelően használták, azaz nem az érintett személy kezdeményezi annak ellenőrzését, hogy az újjlenyomata szerepel-e az adatbázisban, vagy sem. A kialakult gyakorlatot a Bizottság, és az európai adatvédelmi biztos is kifogásolta, és a vizsgálat óta rendszeresen figye-

lemmel kíséri az ilyen típusú kereséseket. Ennek keretében az ilyen típusú keresést végrehajtó tagállam adatvédelmi hatósága vizsgálja az adott lekérdezést, és erről beszámol a koordinációs munkacsoport legközelebbi találkozásán.

Az adatbázis további lehetőségei vizsgálatának fő oka az volt, hogy több tagországi hatóság jelezte az adatbázishoz történő hozzáférési szándékát, de adatvédelmi szempontból nem volt mindig kellően megalapozott. A vizsgálat eredményeként további pontosítást, és a helyi adatvédelmi hatósággal történő szoros együttműködést kértek az Eurodac adatbázishoz hozzáférni kívánó hatóságoktól.

A rendszer hatékony működésének alapfeltétele az ujjnyomat adatok megfelelő minősége. Ezért javasolják a résztvevő országoknak, hogy az ujjlenyomatok vételénél a tintás eljárásról lehetőség szerint térjenek át az elektronikus eszköz, az úgynevezett „*live scan*” alkalmazására, és a rendszert üzemeltetők részére biztosítsanak megfelelő továbbképzést.

A koordinációs munkacsoport 2008. évben elkezdte a második koordinált vizsgálatát. Ennek célkitűzése a menedékjogot kérelmezők betekintéshez való joga érvényesülésének, és a menedékjogért folyamodó fiatalok életkorának – a rendszerbe való nyilvántartásba-vételüket célzó – meghatározására szolgáló módszerek vizsgálata volt. A fenti két fő kérdéshez tartozó több részletkérdést tartalmazó kérdőívet a tagállamok illetékes szervezetei töltötték ki, ezek alapján készítette el a koordinációs munkacsoport a jelentését.

Az Eurodac felügyeletével megbízott koordinációs munkacsoport 2009. június 24-én tette közzé a második ellenőrzésről szóló jelentését. Az Eurodac felügyeletével megbízott koordinációs munkacsoport második ellenőrzésről szóló jelentése nagy érdeklődést váltott ki az érintett intézményeknél, és a nemzetközi szervezeteknél.

A tagállamok és az Eurodac központi egysége között az adatokat elektronikus úton továbbítják. Ehhez megfelelő biztonságos adatátviteli út igénybevételére van szükség. Az Európai Unió tagállamai között több olyan elektronikus rendszer működik, melyek hasonló biztonságos adatátvitelt igényelnek, mint az Eurodac. A megfelelő adatbiztonsági paraméterű hálózaton megvalósított rendszer a Dublinet nevező adatátviteli rendszer, amelyen keresztül történik az adatátvitel az egyes tagállam megfelelő hatóságai és a központi rendszer között. Ennek a tagállamok

menekültügyi hatóságai által használt kommunikációs csatornának a használatát, és az ezen továbbított adatfajtákat Tanácsi Rendelet írja elő.

Az EPS titkárság elkészítette a 2010 – 2011 évekre szóló munkaprogram tervezetét. A munkaprogram célja a következő két évben követendő irány alapjainak lefektetése. A korábban elkezdett munka és ellenőrző tevékenység folytatásaként olyan javaslat született, hogy négyévente (adatbiztonsági átvilágítás, az Eurodac adatbiztonsági előírásainak érvényesülésének vizsgálata, nemzetközi szabványoknak történő megfelelés áttekintése), kétévente (adattörlés, adatszárolás, ujjlenyomatok minőségének ellenőrzése), és évente (meghallgatások és konzultációk az Eurodac rendszerrel kapcsolatban levő szervezetek képviselőivel) milyen feladatokat kell elvégezni. Az egységes tervek, és a vizsgálati keretek kialakítása nagymértékben segíteni fogja a koordinációs csoport munkáját.

A fenti feladatok részletesebb, pontosabb meghatározása képezte a munkacsoport további munkáját. Továbbra is napirenden van az Eurodac rendelet újraszabályozása. Több változat készült, melyeket az európai adatvédelmi felügyelő véleményezett, és az újraszabályozás végleges változatának elkészítésekor a koordinációs munkacsoport eddigi tevékenysége során szerzett tapasztalatait is. Folyamatban van az adattörlés vizsgálatának előkészülete. Az adatok aktualitásának nyomon követhetőségét, és az ehhez tartozó módszert ki kell alakítani, és csak ez után érdemes hozzáfogni a kérdőív elkészítéséhez. Az előkészítő anyagokat rövidesen megküldik a tagállamoknak.

Az Európa Tanács Adatvédelmi Tanácsadó Bizottságában való részvétel

Az adatvédelmi biztos feladatköre bővült 2010-ben jogszabályváltozás következtében. Az egyes kormányhatározatok módosításáról szóló 1112/2010. (V. 6.) Korm. határozat módosította az Európa Tanács Adatvédelmi Egyezményében előírt együttműködés összehangolásáról, valamint a Tanácsadó Bizottságban való magyar képviselőtről szóló 2076/1997. (IV. 3.) Korm. határozatot. Ezzel az egyének védelméről a személyes adatok gépi feldolgozása során, Strasbourgban, 1981. január 28. napján kelt Egyezmény (Európa Tanács Adatvédelmi Egyezménye) 13. Cikk 2. a) pontjában meghatározott együttműködés összehangolását

az adatvédelmi biztos végzi. A Tanácsadó Bizottság az uniós adatvédelmi jogi keret felülvizsgálatát követve megkezdte az Európa Tanács Adatvédelmi Egyezményének értékelését, figyelembe véve az esetleges felülvizsgálat lehetőségét. Ez a kezdeményezés az Európai Unióban zajló felülvizsgálatra és annak körülményeire kíván reagálni.

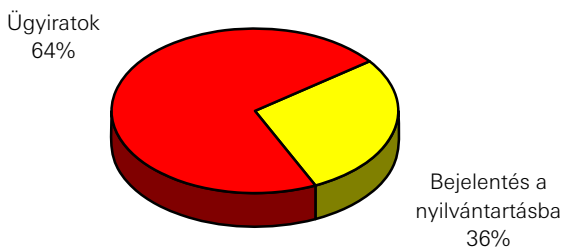
IV. NYILVÁNTARTÁSOK

A. Az adatvédelmi nyilvántartás

Az adatvédelmi biztos az Avtv. 24. §-ának c) pontja alapján vezeti az adatvédelmi nyilvántartást. A nyilvántartás célja, hogy az érintettek ezen keresztül is tájékozódhassanak személyes adataik kezeléséről. Az adatvédelmi nyilvántartás tartalmazza, hogy ki, milyen célból, milyen személyes adatokat, mennyi ideig kezel, az adatkezelő az általa kezelt személyes adatokat milyen forrásból gyűjtötte, továbbítja-e más szerv, vagy személy részére. Az adatvédelmi nyilvántartás nyilvános, abba bárki betekinthat.

A bejelentések száma 2010-ben tovább emelkedett: 1609 adatkezelést jelentettek be, az előző évben 1380-at.

Az ABI tevékenységi körében az adatvédelmi nyilvántartás helyzete 2010(%)

Adatvédelmi nyilvántartási projekt

Az adatvédelmi biztos 2009-ben projektet indított el az adatvédelmi nyilvántartás fejlesztésére, átalakítására. A projekt célja, hogy felmérje az adatvédelmi nyilvántartással kapcsolatos igényeket, problémákat és azokat figyelembe véve fejlessze a nyilvántartást.

Mint a nemzetközi ügyek fejezetben már utaltunk rá a Bizottság elhatározta a 95/46/EK Irányelv felülvizsgálatát, amelyik szabályozza az adatvédelmi nyilvántartást is. Ez az adatvédelmi nyilvántartási projekt elindításakor még nem volt előre látható. Most még nem tudható milyen irányban változik az Irányelv ezen a területen, nagyon szélsőséges vélemények fogalmazódtak meg az eddigi tárgyalások során: a nyilvántartás megszüntetésétől, az egységes európai nyilvántartásig. Az új irányelv 2012-re várható. Az Irányelv felülvizsgálatának befejezéséig a biztos a projektet leállította. A projekt újraindítása a módosított irányelvnek megfelelően fog megtörténni.

Az adatkezelők az adatvédelmi nyilvántartásba történő bejelentéseiket általában a honlapunkról letölthető adatlapon teszik meg. A jelenleg rendszeresített bejelentő lapot és kitöltési útmutatót folyamatosan fejlesztjük, ezek online kitöltését kívánjuk támogatni a továbbiakban. Az elektronikus bejelentésnek jelenleg akadálya, hogy a hitelesítéshez csak néhány nagy adatkezelő, vagy az azok megbízása alapján eljáró ügyvédi irodák rendelkeznek elektronikus aláírással, ugyanakkor a bejelentések nagyrésze új adatkezelőktől érkezik.

Az ügyfélkapus azonosítás pedig az adatvédelmi biztos rendszerének jelentős fejlesztését követeli meg. Az elektronikus bejelentés nemcsak csökkentheti a papír forgalmat, de gyorsíthatja és segítheti az iratok feldolgozását, így az átalakítás során törekedni kell az elektronikus bejelentés minél hamarabb történő megvalósítására.

Az online kitöltés az adatrögzítést megoldja, a bejelentések ellenőrzését azonban nem oldja meg. Egy kötelező mező kitöltöttségét lehet az űrlapba beépített programmal vizsgálni, ugyanakkor annak ellenőrzése, hogy az adatkezelési célnak megfelel-e a kezelt adatfajta köre, aligha oldható meg egy program segítségével.

Szabályozási gondok

Az Avtv. a bejelentésekkel kapcsolatban számos gyakorlati kérdésre nem ad választ. Már a 28 §. (1) bekezdése sem adja meg pontosan a bejelentendő adatkört. Egyes pontok ((e), (h) és a (g) adatfeldolgozóra vonatkozó része) nem minden adatkezelésnél léteznek, de a törvényhelyben nem szerepel a "ha van ilyen" vagy hasonló kitétel. Nem szerencsés az adatkezelő és adatfeldolgozó adatainak egy pontban való meghatáro-

zása sem. Számos eljárási kérdés nincs szabályozva, például, mi történjen a bejelentéssel, ha a 28 §. (1) bekezdésben előírt adatok nincsenek teljes körűen megadva? Nincs meghatározva, hogy milyen esetekben tagadhatja meg az adatvédelmi biztos a nyilvántartásba vételt. Nem jó megoldás, hogy mindenképpen ki kell adni az azonosítót, azután a biztos vizsgálatot indíthat, majd megtilthatja a jogszerűtlen adatkezelést, amit már a nyilvántartásba vételkor is jogszerűtlennek tartott.

Az adatvédelmi nyilvántartásba bejelentkezők többsége (85%) új bejelentő, akinek ez az első adatkezelése. A szabályozás pontatlansága miatt igen nagy energiát kell fordítani az új bejelentőkkel való konzultációkra, a bejelentésekkel kapcsolatos egyeztetésekre.

Önkormányzati választások

Az önkormányzati választásoknál, a jelöltállítási folyamatban, jelentős mennyiségű - személyes adatot tartalmazó - ajánlószelvény ("kopogtató-cédula") gyűjtése történik. A kistelepülésen jellemzően önálló jelöltek indultak a képviselői helyekért, több jelölt is indult ugyanazért a képviselői helyért. A vonatkozó jogszabályok szerint az ajánlószelvény gyűjtés adatkezelést minden egyes képviselőjelöltnek be kellett jelentenie az adatvédelmi nyilvántartásba. Bár nem minden képviselőjelölt jelentkezett be, de így is több mint tízezer bejelentés történt. Ez - figyelembe véve, hogy az éves ügyszáma 4000 körüli, a bejelentési ügyek száma 1400 alatti volt - gyakorlatilag megoldhatatlan feladat elé állította az irodát. Ráadásul sok jelölt többféle módon (e-mail, levél, fax), többször is elküldte a bejelentését.

Ez a bejelentkezési dömping értelmetlen, felesleges többlet terhet ró a jelöltekre és a munkatársakra is. Az adatkezelések időtartamát ráadásul a választási szabályok változása jelentősen lerövidítette, a gyűjtött adatok hetek alatt megsemmisítésre kerülnek. A bejelentők és az iroda munkáját a bejelentés-minta honlapunkon való elhelyezésével igyekeztünk csökkenteni.

Célszerűnek tartjuk a jogi szabályozás megváltoztatását. A jelölteknek a választási irodáknál mindenképpen nyilvántartásba kell vettetni magukat. A nyilvántartásba vételi lapon minden adat szerepel, ami az adatvédelmi nyilvántartásba bejelentéshez szükséges, kivéve az esetleges

adatkezelők személyét, akik az ajánlószerződés gyűjtésben segítenek az adatkezelő jelöltnek.

Egy ilyen kiegészítéssel a nyilvántartásba vételi adatlap egyben az adatkezelési tevékenység bejelentéséül szolgálhat, amennyiben szükséges ezeknek az adatoknak az adatvédelmi nyilvántartásban való megjelenítése. Az adatlapok a választási irodáktól adathordozón, adatkapcsolaton átvehetők lennének, nem kellene mindkét helyen ugyanazokat az adatokat rögzíteni. Az adatkezelés rendkívül rövid ideje miatt azonban célszerűbbnek látszik az Avtv. 30. § (az adatvédelmi nyilvántartásba való bejelentés kivételei) kiegészítése ezzel az adatkezeléssel.

A bejelentéssel kapcsolatos gyakorlati tapasztalatok

A bejelentés, mint „engedély”

Az adatvédelmi nyilvántartásba való bejegyzést, az adatvédelmi nyilvántartási szám meglétét sokszor adatkezelési engedélyként értelmezik, noha az adatvédelmi nyilvántartás nem konstitutív, nem keletkeztet jogot.

Az internet terjedésével és az informatika olcsóbbá válásával egyre szaporodnak az internetes áruházak. A webáruházak üzemeltetőitől az önkormányzatok követelik meg a bejelentkezést az adatvédelmi nyilvántartásba.

A kereskedelmi tevékenységek végzésének feltételeiről szóló 210/2009. (IX.29.) kormányrendelet 17. §-a szerint:

"17. § Ha a csomagküldő kereskedőnek a személyes adatok védelméről, valamint a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény értelmében az adatvédelmi nyilvántartásba be kell jelentkeznie, a csomagküldő kereskedő - a külön jogszabályban előírt tájékoztatási követelményekben előírtakon túl - köteles a termék ismertetőjében, illetve a termékről szóló tájékoztatóban feltüntetni az adatvédelmi nyilvántartási számát."

Az önkormányzatok kereskedelmi engedélyeket intéző előadói nem adatvédelmi szakemberek, hogy eldöntsék vajon be kell-e jelentkeznie az adatkezelőnek az adatvédelmi nyilvántartásba. Inkább addig nem adnak működési engedélyt a csomagküldő kereskedőnek, amíg az be nem jelentkezik az adatvédelmi nyilvántartásba. Biztos ami biztos.

Nyilván nem betartható, és ésszerűtlen is, hogy az adatvédelmi nyilvántartási számot a termék tájékoztatójában kell elhelyezni, hiszen az a termékre és nem a kereskedőre vonatkozik. Ráadásul a kereskedelmi tevékenységhez, az értékesítéshez szükséges adatkezelést az Avtv. 30. § a) pontjában meghatározott ügyfélkapcsolat miatt nem kell bejelenteni az adatvédelmi nyilvántartásba. Ha a vevő adatait más célra is fel akarja használni majd a kereskedő (például hírlevél küldéséhez), akkor a más célú adatkezelést be kell jelenteni, és ahhoz az érintett - a vevő - külön hozzájárulása kell. De ez nem csak a csomagküldő kereskedőkre vonatkozik, hanem minden adatkezelőre. A hírlevélküldés adatkezelési nyilvántartási azonosítójának a feltüntetése a termék tájékoztatón szintén értelmetlen előírás.

A parkolási cégek adatvédelmi nyilvántartásba való bejelentkezései kapcsán derült arra fény, hogy a KEK KH a gépjármű nyilvántartáshoz való hozzáférési szerződésben megköveteli, hogy a parkolási cég adatkezelési nyilvántartási azonosítóval rendelkezzen.

Több más adatkezelés bejelentése ügyintézés során is kiderült, hogy az állami, illetve magán megbízók megkövetelik az adatkezelésre nyilvántartási azonosítót a partnertől. Ez részben a felelősség áthárítás kísérletét is jelenti.

Egyéb tapasztalatok

Az adatvédelmi nyilvántartási bejelentések jelentős részét a marketing célú adatkezelések teszik ki. A reklámkampányokhoz egyre összetettebb adatkezelést használnak, egyre több szakosodott cég vesz részt ezekben mint adatfeldolgozó, az egyik a telefonos hívásokat, a másik a levélkampányt, a harmadik az utcai interjú készítését végzi, ugyanakkor gyakori az alvállalkozói sor kiépülése, noha az Avtv. 4/A. §-ának (2) bekezdése tiltja, hogy az adatfeldolgozó más adatfeldolgozót vegyen igénybe. Ezt a tiltást úgy kerülik meg, hogy az adatfeldolgozók adatkezelőként jelentkeznek be. Az adatkezelés ilyenfajta szervezése az érintett jogai érvényesítését nehezíti, már az adat útjának áttekintése is nehézségekbe ütközik.

Továbbra is rendszeresen előfordul a bejelentésekben a "harmadik személyre vonatkozó személyes adatok" kezelésének bejelentése az "érintett hozzájárulása" (!) jogalap megjelöléssel.

A 2010. évi adatvédelmi nyilvántartási bejelentések feldolgozása során az is kitűnt, hogy az adatkezelések nagy részét még mindig nem jelentik be az adatkezelők.

Ez leginkább az adattovábbítások, adatátvételek esetén mutatható jól ki: általában mind a személyes adatot továbbítónak, mind az adatot átvevőnek be kellene jelentkeznie a nyilvántartásba. Az adatátadással/adatátvétellel járó adatkezelések kevesebb mint egyötödében lehetett megtalálni a nyilvántartásban a bejelentett adatkezelő "párját".

Ugyanakkor azt is látni kell, hogy a bejelentések ugrásszerű növekedése lehetetlen helyzetbe hozná az irodát.

Egyre gyakoribb, hogy az adatkezelés során külföldi informatikai rendszereket is igénybe vesznek, az adatkezelés, az adatfeldolgozás, az adatok tárolása külföldön történik, ezzel viszont az adatkezelés kikerül az Avtv. hatálya alól. Ez a tendencia először multinacionális cégek munkavállalói adatkezelésénél jelentkezett, de ma már a whistleblowing alapján létrehozott feljelentő, besúgó rendszerek, adatbázisok adatkezelése is nagyrészt külföldön történik. Ezeknél a bejelentéseknél az amerikai törvényt, a vállalati belső szabályozást jelölik meg legtöbbször jogalapnak, de az érintett munkavállaló hozzájárulása is szerepel a jogalapok között. Ebben az esetben az „önkéntesség” igencsak kérdéses.

B. Az elutasított kérelmek nyilvántartása

Az adatvédelmi biztos – mint a korábbi években – most is felhívta az adatkezelőket, a személyes adatok kezelésével kapcsolatos elutasított kérelmek és a közérdekű adatok megismerésére irányuló elutasított igények bejelentésére. A biztos a korábbi felhívásokban is felkérte az adatkezelőket, hogy a törvényben nem szereplő adatokról is adjanak tájékoztatást, mert ezek ismerete is szükséges az adatvédelem és az adatnyilvánosság helyzetének értékeléséhez.

Az értesítést az Avtv. 13.§ (3) és Avtv. 20.§ (9) bekezdései írják elő:

„13. §. (3) Az elutasított [személyes adat kezelésével kapcsolatos] kérelmekről az adatkezelő az adatvédelmi biztost évente értesíti.”

„19. § (1) Az állami vagy helyi önkormányzati feladatot, valamint jogszabályban meghatározott egyéb közfeladatot ellátó szerv vagy személy (a továbbiakban együtt: szerv)

„20. § (9) A 19. § (1) bekezdésében meghatározott szervek évente értesítik az adatvédelmi biztost [a közérdekű adat iránti] az elutasított igényekről, valamint az elutasítások indokairól.”

A fenti törvényhelyek alapján nem egyértelmű, hogy az értesítésben az elutasított kérelmekről, igényekről csak a darabszámokat kell-e közölni, illetve, hogy az elutasítási indokok listája mellett azt is meg kell-e adni, hogy az adott indok hány elutasításban szerepel. A személyes adatok kezelésével kapcsolatos elutasított kérelmek esetén ugyanúgy szükséges lenne az elutasítás indokainak ismerete, mint a közérdekű adatigénylés esetében.

A fenti törvényhelyekben meghatározott adatok ugyanakkor nem elegendők a jelenségek értékeléséhez. Az elutasított kérelmek, igények abszolút számának ismerete mellett ugyanis fontos a benyújtott kérések, igények számának ismerete is, amiből megállapítható hogy a beérkezett kérelmek, igények hány százalékát utasították el. Ezek jelentésére a törvény nem kötelez, e nélkül a változások nem értékelhetőek. A fentiek miatt célszerű lenne a vonatkozó törvényhelyek pontosítása.

Az elutasított kérelmek bejelentésére vonatkozó kötelezettségnek csak az adatkezelők egy része, általában ugyanazon adatkezelők tesznek eleget. Az állami szervek, önkormányzatok többsége nem küld jelentést. Még rosszabb a helyzet a magánszférában: csak néhány jelentés érkezik

a magán adatkezelőktől. Az adatvédelmi nyilvántartás és a biztoshoz érkezett panaszok alapján ugyanakkor megállapítható, hogy a magán adatkezelők és adatkezeléseik száma ma már meghatározó, és gyorsan növekszik. Az ügyek alapján az is látszik, hogy az állampolgárok információs jogokkal kapcsolatos tájékozottsága egyre jobb, az adatkezelők gyakorlata viszont nem sokat változott. Mindezek alapján a kérelmek és az érintett adatkezelők számának növekedését várnánk, de az értesített küldők száma évről évre csökken. Így viszont a beküldött értesítések alapján mutatkozó változások nem biztos, hogy a teljes adatkezelői/adatkezelési körre igazak.

A fentiek alapján úgy tűnik, hogy ez a jogintézmény nem tudja betölteni feladatát, ebben a formában fenntartani nem érdemes, vagy meg kellene szüntetni, vagy ki kellene kényszeríteni, hogy az adatkezelők teljes köre küldjön értesítést.

A beérkezett értesítések alapján a személyes adatok kezelésével kapcsolatos kérelmek elutasításának leggyakoribb indoka az illetékesség hiánya. Sok elutasítás történt azért, mivel nem jogosulttól származott a kérelem, vagy mert a kért adat a megkeresett adatkezelőnél nem található. A közérdekű adat iránti igényeknél gyakran előforduló indok, hogy az igényelt adat üzleti titok. Több elutasítás történt illetékesség hiánya miatt.

C. Az Adatvédelmi Biztos Irodája informatikai rendszerei

Az adatvédelmi biztos által használt különféle informatikai rendszerek (jogtár, internet, levelezőrendszer, postafiók, iktatás, digitális irattár, adatvédelmi nyilvántartás, honlap, beszámoló) nem elszigetelten, hanem összekapcsoltan működnek. A jelentősen emelkedett ügyszám rendszeresen a munka átszervezésére és az ehhez kapcsolódó informatikai fejlesztésekre kényszerítette az irodát.

Az adatvédelmi biztos honlapja

Az adatvédelmi biztos 2008-ban projektet indított a honlap megújítására. A tapasztalatok alapján megtörtént a honlap szerkezetének felülvizsgálata, a szükséges fejlesztéseket nagyrészt elvégeztük. Az új honlap az adatvédelmi biztos új arculatához is igazodik, tartalmát folyamatosan bővítjük.

A honlapon igyekszünk a különböző képzettségű, érdeklődésű látogatók mindegyike számára megfelelő információt biztosítani.

A fontosabb ügyekben a biztos teljes jogi érvelést tartalmazó állásfoglalása mellett ugyanezen állásfoglalások köznyelvi, rövidített változatai is megtalálhatók a „Sajtóközlemények” menüpont alatt.

Külön, önálló oldalakon, más formátumban érhetők el az adatvédelmi biztos által rendezett adatvédelmi és adatnyilvánossági konferenciák programjai, előadásai.

A nyilvántartások adatbázisai

Az adatvédelmi nyilvántartás adatai az interneten keresztül elérhetőek. A nyilvántartás fejlesztését a bejelentések feldolgozásának napi üzemeltetési tapasztalatai és az adatvédelmi nyilvántartás projekt eddigi részeredményei alapján folyamatosan végezzük.

Az elutasított kérelmek adatbázisa nem nyilvános, az adatokból levont legfontosabb következtetéseket a beszámolóban és a honlapon tesszük közzé.

Az elektronikus iktatási rendszer

Az elektronikus iktatási rendszer (ELIK) fejlesztésével párhuzamosan a minősített iktatórendszer bevezetésének előkészítése tovább folytatódott. A jelenlegi rendszerben meglévő, az adatvédelmi biztos speciális feladatait jól kiszolgáló funkcióknak az új rendszerbe történő átvitelének megoldását segítő specifikációk elkészítése megtörtént. A megvalósítás 2011-ben várható.

V. TEVÉKENYSÉGÜNK FŐBB ADATAI

A 2010. év ügyforgalmának, statisztikájának főbb jellemzői

Ebben az évben az intézmény ügyforgalmát fennállása óta nem tapasztalt magas ügyszám jellemezte, 18 625 ügyet iktattunk. A magas ügyszám egyben rendkívül sok beérkező iratot/levelet jelent, közel 30 000 e-mailt, hagyományos postai úton érkezett levelet, faxot érkezettünk, dolgoztunk fel. Ez a rendkívüli levél- és ügy mennyiség két jelentős területen is nagy nehézséget okozott: egyrészt volt olyan időszak, amikor a hivatali adminisztráció/feldolgozás nem tudott szorosán lépést tartani a bezúduló iratmennyiséggel, másrészt az előadók több ügyet kaptak vizsgálatra, mint amennyit lezártak. Az egyensúly megbillent, és bár mindenki legjobb tudása szerint igyekszik eleget tenni feladatainak, azt azonban látni kell, hogy az így keletkezett ügytorlódás még hosszú ideig éreztetni fogja a hatását.

Az iratforgalom fontosabb adatai

A biztoshoz érkező-, illetve a kimenő levelek/iratok számának alakulását táblázatba foglaltuk. Ez évben, az iratforgalomra is hatással volt az önkormányzati választást megelőző ajánlószelevény-gyűjtés. Postán feladott levélként, faxon és elektronikus levélként is kiemelkedően sok bejelentés érkezett, ez az iratforgalom megközelítőleg 80 százaléka. Az előző évekhez hasonlóan beadványaink jelentős részben most is elektronikus úton érkeztek.

A főbb ügytípusok

Változatlanul a panasz- és konzultációs beadványok száma a legmagasabb. A korábbi évekhez viszonyítva jelentősen emelkedett a nemzetközi ügyek száma, ugyanis egyre többen érdeklődnek a SIS-ben nyilvánított adataikról, emelkedett a NEBEK ellenőrzések száma és végül a nemzetközi fórumokon, konferenciákon történő részvétel és munkaanyagok dokumentálása is megtörtént. A jogszabály-véleményezések számotvető csökkenésének okairól *Az adatvédelmi biztos jogalkotással kapcsola-*

tos tevékenysége részben található ismertetés. A hivatalból indított vizsgálatok száma az előző évhez képest 64 százalékkal emelkedett.

Az információs ágak megoszlása

Évről-évre meg kell állapítsuk, hogy az állampolgárok elsősorban és jellemzően a személyes adataik kezelésével okozott sérelmeik orvoslására „*használják*” a biztosi intézményt. A közérdekű, illetve közérdekből nyilvános adatok megismerésére irányuló beadványaink száma ugyan 2009-hez viszonyítva 35 százalékkal emelkedett, az összes ügyhöz viszonyított aránya azonban nem éri el a 10 százalékot.

Az adatvédelmi és a közérdekű adatok nyilvánosságát érintő ügyek megoszlása

Külön-külön megvizsgáltuk és ábráztuk azt is, hogy hogyan alakul az adatvédelmet, és a közérdekű adatok nyilvánosságát érintő ügyiratokon belül a panasz-, konzultációs-, és hivatalból indított ügyek aránya. Az adatvédelmi ügyek kétharmada panaszbeadvány és egyharmada konzultáció, a közérdekű adatok nyilvánosságát érintő ügyekben ez az arány megfordul, kétharmad a konzultációs beadvány, egyharmad pedig panaszügy.

Az indítványozók aránya

A két meghatározó beadványtípus (panasz és konzultáció) számának alakulása összefügg az indítványozók számának alakulásával. Panaszügyet jellemzően magánszemélyek nyújtanak be, míg konzultációs beadvánnyal elsősorban hatóságok, állami szervek – az utóbbi években a gazdasági élet szereplői, közüzemi szolgáltatók – fordulnak a biztoshoz. Ez tükröződik az indítványozók arányát bemutató ábrán. Évről-évre meg kell állapítani, hogy a sajtó munkatársai nagyon kevés esetben kérik a biztos segítségét.

A vizsgált adatkezelők kategóriái

Amint a bevezetőben utaltunk rá, ezt a feldolgozást az idei évben elhagytuk. Tájékoztató adatok alapján megállapítható, hogy a beadványok-

ban leggyakrabban a közösségi portálok, a munkáltatók, társasházak/lakásszövetkezetek, közüzemi szolgáltatók és az önkormányzatok adatkezelését kifogásolták a panaszosok.

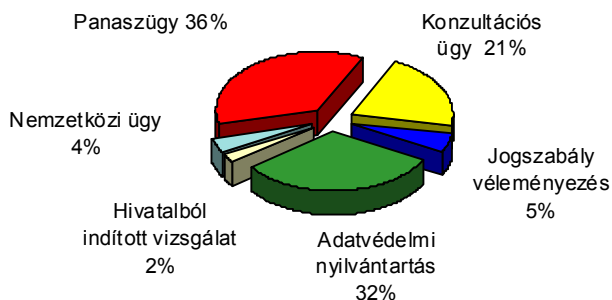
Az iratforgalomra vonatkozó adatok 2010

beérkezés módja	beérkező iratok/levelek	elküldött/postázott iratok
adatved@obh.hu elektronikus postafiók	5 549	6 139
privacy@obh.hu elekt- ronikus postafiók	1 758	398
valasztas2010@obh.hu elektronikus postafiók	6 695	-
postai úton	15.525	3 060
Összesen	29 527	9 597

A főbb ügytípusok
2009-2010

ügytípusok	ügyek száma 2009	ügyek száma 2010	%-os változás
panaszügyek	1 194	1 800	51
hivatalból indított vizsgálatok	69	113	64
nemzetközi ügyek	94	213	127
jogszabály- véleményezések	367	247	-33
konzultációs ügyek	808	1 035	28
- nyilvántartásba bejelentkezések	1 380	1 609	17
- ajánlószelvény	-	13 552	
titokfelügyelettel kapcsolatos ügyek	3	11	267
közérdekű adatigénylések	30	29	-3

Az adatvédelmi biztoshoz érkezett ügyek
2010 (%)

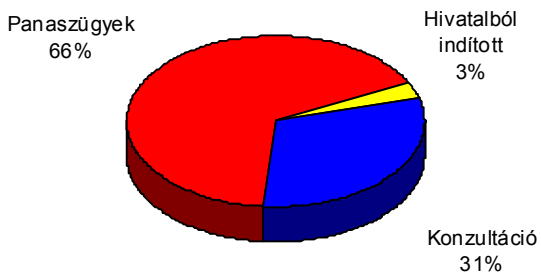
Információs ágak megoszlása az ügyekben
2009-2010

információs ágak	ügyek száma 2009	ügyek száma 2010	%-os változás
adatvédelem	1715	2532	48
információszabadság	158	211	34
adatvédelem és információszabadság	94	83	-12
titokvédelem	12	25	51

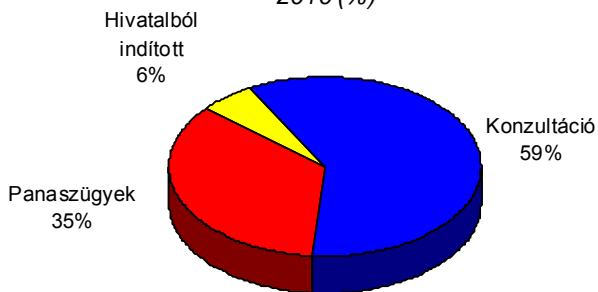
Az adatvédelmi ügyiratok megoszlása
2010 (%)

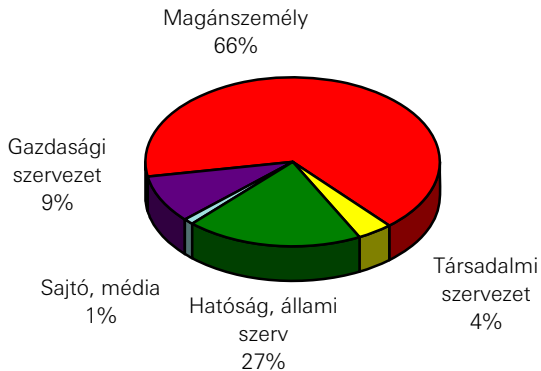
Az adatvédelmi ügyiratok megoszlása
2010 (%)

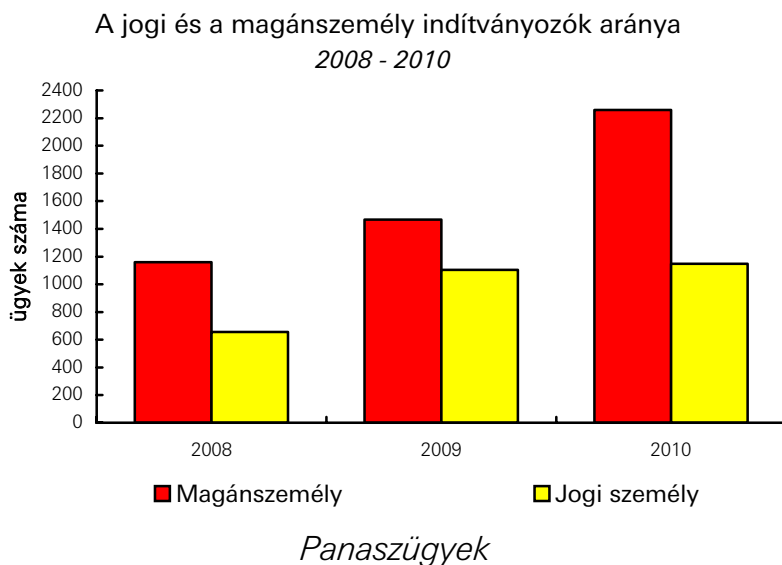

A közérdekű adatok nyilvánosságát érintő
ügyiratok megoszlása
2010 (%)

Az indítványozók aránya
2010 (%)

A bepanaszolt adatkezelők kategóriái

Amint a bevezetőben említettük a beszámoló *Vizsgálatok – Személyes adatok* fejezeti tagolásához igazodva bemutatjuk az úgynevezett nagy adatkezelőket érintő beadványok arányainak alakulását. A szektorális adatkezelők esetében a bepanaszoltak szinte ugyanazok, mint a teljes ügyszámot alapul véve, eltérés csupán a „rangsorban” tapasztalható. Az állampolgárok elsősorban a lakó- vagy munkahelyükön kamerákat felszerelők/üzemeltetők, a munkáltatók, az egészségügyi ellátóhálózat, a bíróságok, bankok, közüzemi szolgáltatók eljárását/adatkezelését kifogásolták nagyobb számban.

A panaszosok aránya

Nem meglepő, hogy a panaszügyek esetében elenyésző a gazdasági, társadalmi szervezetektől, vagy hatóságoktól érkező beadványok száma, az állampolgárok jellemzően egyéni sérelmek orvoslását kérik.

Információs ágak aránya a panaszügyekben

Az információs ágak aránya nagyságrendileg megfelel a teljes ügyszám esetében felállított arányoknak: a panaszügyek 92 százaléka adatvédelem és 8 százaléka információs szabadság tárgyú.

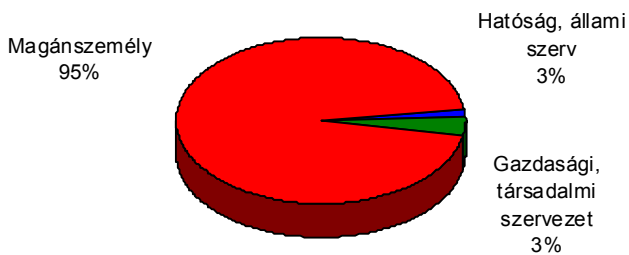
Panaszok jogossága

Az ügyek felében azt állapítottuk meg, hogy az ismertetett sérelmet orvosolni kell, a panaszos jogosan kifogásolta a megtörtént esetet. Mindössze az ügyek 10 százalékában állapította meg az adatvédelmi biztos hatáskörének hiányát.

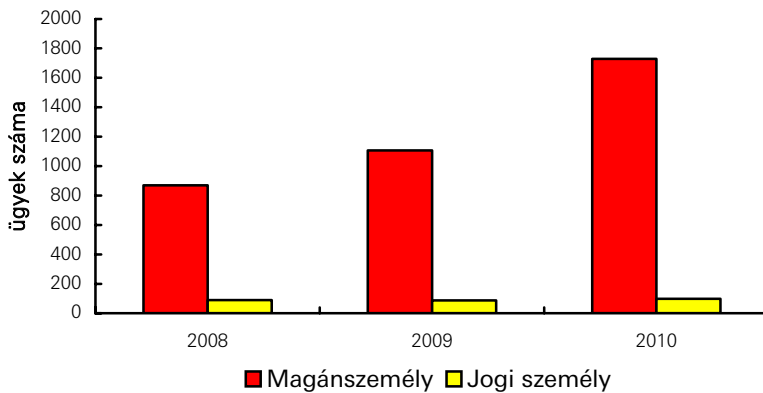
Átlagos ügyintézési idő

Az *EKOP – Kiemelt Projektek (cím: Az OBH Webes és könyvtári szolgáltatásainak, workflow alapú ügykezelésének, és az adatvédelmi nyilván tartásának fejlesztése)* pályázathoz szükséges volt olyan számítás elkészítése, hogy átlagosan hány napot fordítunk egy ügy lezárására. A számítás úgy történt, hogy a lezárt ügyek számát elosztottuk azoknak a napoknak a számával, amelyek az irat beérkezése és lezárása között elteltek. E számítás alapján 2009-ben átlagosan 77 napot, 2010-ben 53 napot vett igénybe egy-egy ügy lezárása.

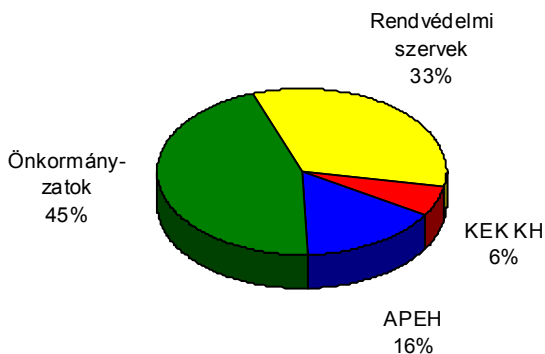
A panaszosok aránya
a 2010. év panaszügyeiben (%)

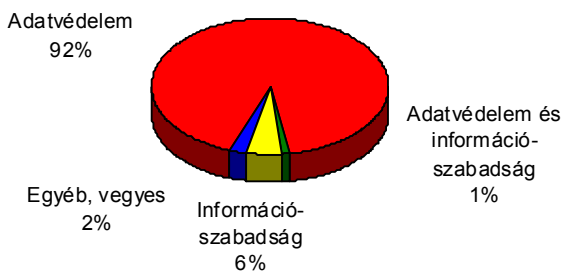
A jogi és a magánszemély panaszosok aránya
panaszügyek 2008 - 2010

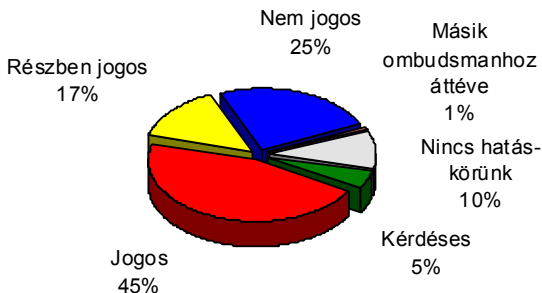
Bepanaszolt nagy-, állami adatkezelők aránya
a 2010. év panaszügyeiben (%)

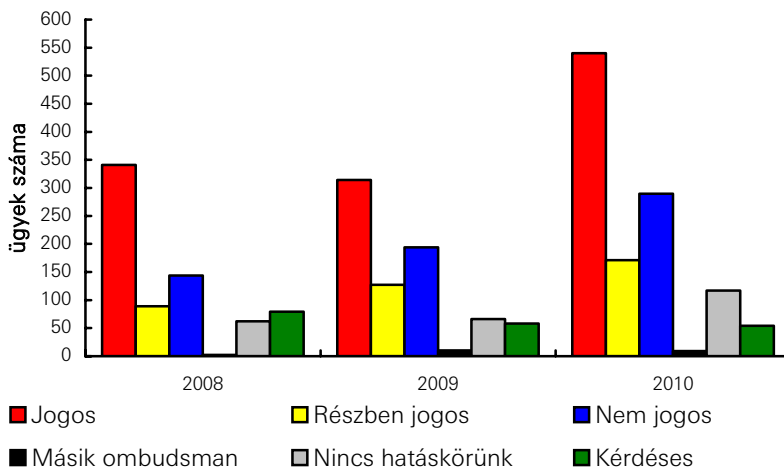
Információs ágak aránya
a 2010. év panaszügyeiben (%)

A panaszok jogossága
a 2010. év panaszügyeiben (%)

A panaszok jogossága
panaszügyek 2008 - 2010

VI. FÜGGELÉK

Az adatvédelmi biztos határozata egy lakásfenntartó
szövetkezet jogellenes adatkezelése ügyében

Adatvédelmi Biztos

Ügyszám: 467/K/2009-3.

Ügyintéző:

Tárgy: jogellenesen felszerelt zárt láncú kamerarendszer által rögzített személyes adatok törlése és a kamerák működésének megszüntetése.

HATÁROZAT

A Lakásfenntartó Szövetkezet (.....)
(képviseelő:)

jogellenes adatkezelése ügyében

a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény (továbbiakban: Avtv.) 25. § (4) bekezdése alapján a jogellenesen felszerelt kamerák üzemeltetését

m e g t i l t o m,

valamint elrendelem a már összegyűjtött személyes adatok

t ö r l é s é t.

A megszüntetésről szóló jegyzőkönyv hiteles másolatát a elnöksége a kézhezvételt követő 30 napon belül juttassa el hivatalomhoz.

Jelen határozat ellen közigazgatási úton jogorvoslatnak nincs helye. A határozat felülvizsgálatát az Avtv. 25. § (5) bekezdése alapján – annak kézhezvételét követő 30 napon belül – jogszabálysértésre hivatkozással kérheti a bíróságtól, amely a felülvizsgálat során a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvénynek a közigazgatási perekre vonatkozó szabályai szerint jár el. A bíróság a jogerős döntésig a vitatott adatkezeléssel érintett adatok nem törölhetők, illetve nem semmisíthetők meg, az adatok kezelését azonban a határozat kézhezvételekor fel kell függeszteni.

I N D O K O L Á S

A által közös képviseletet ellátó társasházban lakó több tulajdonos az Adatvédelmi Biztos Irodájánál vizsgálatot kezdeményezett a társasházban felszerelt kamerarendszer jogellenes működtetésének tárgyában.

A panaszosok beadványukban leírták, hogy a közös képviseletet ellátó a társasházban zárt láncú kamerarendszer kiépítését tervezte. A közgyűlés szavazott a kamerák felszereléséről és annak ellenére, hogy ahhoz minden tulajdonos hozzájárulását adta volna azok felszerelésre kerültek.

A helyszínen az Adatvédelmi Biztos Irodájának munkatársai vizsgálatot tartottak, melynek során az alábbiakat állapították meg:

- 43 lépcsőházban 2-2 kamera működik, épületenként 1-1 rögzítő berendezés digitálisan végzi a rögzítést;
- a közös képviselő átadta a közgyűlésen készült jegyzőkönyvet, mely szerint a szavazás eredménye 236 „igen” szavazat, 192 „nem” szavazat és 2 „tartózkodás” mellett elfogadta a kamerák felszereléséről szóló határozatot.

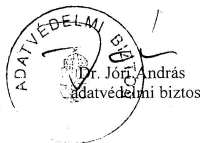
Az Avtv. 2. § 1. pontja szerint a személyes adat „bármely meghatározott (azonosított, vagy azonosítható) természetes személlyel (a továbbiakban: érintett) kapcsolatba hozható adat, az adatból levonható, az érintettre vonatkozó következtetés”. Ugyanezen paragrafus 9. pontja alapján adatkezelésnek minősül: „az alkalmazott eljárástól függetlenül az adatokon végzett bármely művelet, vagy a műveletek összessége, így például gyűjtése, felvétele, rögzítése, rendszerezése, tárolása, megváltoztatása, felhasználása, továbbítása, nyilvánosságra hozatala, összehangolása vagy összekapcsolása, zárolása, törlése és megsemmisítése, valamint az adatok további felhasználásának megakadályozása”. E rendelkezésnek megfelelően személyes adat valamely természetes személyről készült képfelvétel, illetve az ilyen felvétel készítése, rögzítése adatkezelésnek minősül.

A kamerás megfigyelés útján tehát számos személyes adat birtokába jut a megfigyelő rendszer üzemeltetője, így a rögzítés révén adatkezelővé válik, tevékenysége az Avtv. fogalomrendszerében a fentiek szerint adatkezelésnek minősül. Az Avtv. 3. § (1) bekezdése alapján a személyes adat akkor kezelhető, ha ahhoz az érintett hozzájárul, vagy azt törvény vagy – törvény felhatalmazása alapján, az abban meghatározott körben – helyi önkormányzat rendelete elrendeli. Sem a társasházakról szóló 2003. évi CXXXIII. törvény, sem a lakásszövetkezetekről szóló 2004. évi CXV. törvény nem tartalmaz olyan rendelkezést, mely a társasház vagy a lakásszövetkezet képviseletét ellátó személyt vagy más arra hatalmaz föl, hogy a társasház területén, illetve az oda vezető úton megfigyelést végezzen. Ilyen rendelkezés más hatályos jogszabályban sem lelhető fel.

Törvényi felhatalmazás hiányában az adatkezeléshez az érintettek hozzájárulására van szükség: minden lakónak szükséges a hozzájárulása ahhoz, hogy a közös használatú magánterületen pl. a bejárati ajtók előtti területen képfelvételeket rögzíthessen a rendszer.

Az Avtv. 25. § (2) bekezdésében biztosított jogkörömmel élve felszólítottam az adatkezelőt a jogellenesen felszerelt kamerarendszer megszüntetésére, de ennek a mind a mai napig nem tett eleget, erre tekintettel a rendelkező részben foglaltak szerint határoztam.

Budapest, 2009. szeptember „5”.

Az adatvédelmi biztos határozata Hódmezővásárhely Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatal jogellenes adatkezelése ügyében

ADATVÉDELMI BIZTOS

Ügyszám: ABI-3241-11/2010/K

Tárgy: Hódmezővásárhely Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatal jogellenes adatkezelése.

HATÁROZAT

Hódmezővásárhely Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatal (6800 Hódmezővásárhely, Kossuth tér 1.) mint adatkezelő (a továbbiakban: adatkezelő) által a honlapján (www.hodmezovasarhely.hu) közzétett „Akik visszaélték a város támogatásával” című lista

jogellenes adatkezelést

valósít meg.

A fentieknek megfelelően elrendelem a lista

megsemmítését.

Elrendelem továbbá a lista

törlését

az alábbi URL-ekről:

<http://www.hodmezovasarhely.hu/cikkek/akik-visszaeltek-a-varos-tamogatásával-4649>

http://data.hodmezovasarhely.hu/docs/hirek/varosi_hir/teljes-lista-09.pdf

A fentiekén túl, a listán szereplő összes érintett személyes adatainak (így különösen: születési idejének, a kizárás indokának, valamint a külön listán szereplő pontos lakcímük) nyilvánosságra hozatalát vagy továbbítását (beleértve a külföldre történő adattovábbítást is)

megtiltom.

Jelen határozat ellen közigazgatási úton jogorvoslatnak nincs helye.

A határozat felülvizsgálatát annak kézhezvételét követő 30 napon belül, jogszabálysértésre hivatkozással az illeték előzetes lerovása nélkül az Országgyűlési Biztos Hivatalánál benyújtott, a Fővárosi Bírósághoz címzett keresetben lehet kérni.

A kereset benyújtásának a határozat végrehajtására halasztó hatálya nincs, azonban a bíróság jogerős döntéséig a vitatott adatkezeléssel érintett adatok nem törölhetők, illetve nem semmisíthetők meg, az adatok kezelését azonban az adatvédelmi biztos határozatának kézhezvételekor fel kell függeszteni és az adatokat zárolni kell.

INDOKOLÁS

1 A tényállás

1.1 Az adatkezelő közös listában összegyűjtötte és weblapján nyilvánosságra hozta azoknak az érintetteknek a személyes adatait, akik „magukat rászorulóknak vallva a várostól segílyt, támogatást igényeltek, azonban azt mégsem vették át, vagy a megítélt támogatást, a felajánlott munkát később visszautasították”. A jogellenes adatkezelés mintegy 300 érintett jogait sérti.

1.2 A 2010. július 8. napján kelt, ABI-3241-2/2010/K ügyiratszámú megkeresésemre az adatkezelő képviselője, 2010. július 8. napján kelt, telefaxon megküldött válaszelevelét követően, 2010. augusztus 3. napján kelt, ABI-3241-6/2010/K ügyiratszámmon állásfoglalást bocsájtottam ki a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény (továbbiakban: Avtv.) 25. § (2) bekezdés rendelkezéseinek megfelelően.

1.3 Az Avtv. 25. § (2) bekezdése szerint az adatkezelő haladéktalanul köteles megtenni a szükséges intézkedéseket, és erről 30 napon belül írásban tájékoztatni az adatvédelmi biztost. Az adatkezelő a 2010. szeptember 2. napján kelt levelében arról tájékoztatott, hogy korábbi álláspontját fenntartja, és a listák jelenleg is elérhetők az adatkezelő honlapján.

1.4 Az Avtv. 2. § 1. pontja értelmében személyes adat bármely meghatározott (azonosított vagy azonosítható) természetes személlyel kapcsolatba hozható adat, az adatból levonható, az érintettre vonatkozó következtetés. A személyes adat az adatkezelés során mindaddig megőrzi e minőségét, amíg kapcsolata az érintettel helyreállítható.

1.5 A listákon szereplő adatok az érintettek személyes adatai, így különösen az alábbiak:

- az érintettek neve;
- születési ideje;
- a támogatásból kizárás indoka;
- a pontos lakcíme (külön listán).

1.6 Személyes adatot kezelni - az Avtv. 3. §-a értelmében - csak akkor lehet, ha ahhoz az érintett hozzájárul, vagy azt törvény vagy - törvény felhatalmazása alapján, az abban meghatározott körben - helyi önkormányzat rendelete elrendeli.

2 Az érintettek hozzájárulásának hiánya

2.1 A vizsgálatom nem tárt fel egyik érintettől származó hozzájárulást sem.

2.2 Az adatkezelő a védekezése során hivatkozott az Avtv. 3. § (4) bekezdésére is, amely szerint törvény közérdekből – az adatok körének kifejezett megjelölésével – elrendelheti a személyes adat nyilvánosságra hozatalát, azonban a hatályos jogban ilyen törvényi elrendelés az ügy tárgyát jelentő adatokkal kapcsolatban nem található. Ennek megfelelően az Avtv. idézett 3. § (4) bekezdésének második mondata alkalmazandó, amely szerint „minden egyéb esetben a nyilvánosságra hozatalhoz az érintett hozzájárulása szükséges”.

2.3 Az Avtv. 2. § 6. pontja értelmében a hozzájárulás az érintett kívánságának önkéntes és határozott kinyilvánítása, amely megfelelő tájékoztatáson alapul, és armellyel félreérthetetlen beleegyezését adja a rá vonatkozó személyes adatok – teljes körű vagy egyes műveletekre kiterjedő – kezeléséhez.

2.4 Az adatkezelő hivatkozott arra, hogy a segélykérő nyomtatványon és a hivatalban is található egy tájékoztatás. Az Országgyűlési Biztos Hivatalához megküldött segélykérő nyomtatvány nem tartalmazza az érintett részéről a nyilvánosságra hozatalhoz szükséges hozzájárulást. Az igénylők által adott hozzájárulás csak a kérelemben szereplő adataiknak a szociális igazgatási eljárás során történő felhasználására, nem pedig közös, összekapcsolt tartalmú lista készítésére, és a személyes adatok nyilvánosságra hozatalára terjed ki. A hivatalban elhelyezett tájékoztató, illetve űrlapokon nyomtatott nyilatkozat nem felel meg az Avtv. szerinti hozzájárulás meghatározásának.

2.5 Eljárásom során vizsgáltam az Avtv. 3. § (6) bekezdése alkalmazhatóságát is, amely szerint az érintett kérelmére indult eljárásban a szükséges adatainak kezeléséhez való hozzájárulását vélelmezni kell (amennyiben a tényre az érintett figyelmét az eljáró hatóság felhívta). Ez a rendelkezés kizárólag az adott eljárásra vonatkozik és nem tekinthető olyan hozzájárulásnak, amely közös lista készítésére vagy nyilvánosságra hozatalra terjed ki.

3 Törvényi felhatalmazás hiánya

3.1 Az érintettek hozzájárulása hiányában azt vizsgáltam, hogy törvény, vagy törvényi felhatalmazás alapján hozott helyi önkormányzati rendelet alapján jogosult-e az adatkezelő az adatok közös listában történő összegyűjtésére illetőleg nyilvánosságra hozatalára.

3.2 Az adatkezelő «a közpénzekből nyújtott támogatások átláthatóságáról szóló 2007. évi CLXXXI. törvény 2. § (2) bekezdését» jelölte meg az eljárás során jogalként.

3.2 Az adatkezelő jogszabályi hivatkozása helytelen. A hivatkozott jogszabály (helyesen) 3. § (2) bekezdése sem alapozza meg sem az adatkezelést, sem az adatfeldolgozást, mivel az a törvény hatálya alá tartozó adatokra vonatkozik.

3.3 A személyes adatok kezeléséhez és feldolgozásához egyértelmű, törvényi felhatalmazás szükséges. Azonban az adatkezelő által hivatkozott törvény 1. § (2) bekezdésének d) pontja kifejezetten kinyilvánítja, hogy természetes személyeknek nyújtott szociális támogatásokra, segélyekre és ellátásokra a törvény hatálya nem terjed ki. Azaz, az adatkezelő által hivatkozott jogszabályhely akkor sem lenne megfelelő, ha lenne benne felhatalmazás az adatkezelésre.

3.4 További vizsgálandó törvényi rendelkezéseket tartalmaz a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szoc. tv.). A Szoc. tv. 18. §-a alapján a jegyző a szociális ellátásra való jogosultság megállapítása, az ellátás biztosítása, fenntartása és megszüntetése céljából nyilvántartást vezet. A Szoc. tv. 19. § (1) bekezdés szerint a 18. §-ban szabályozott nyilvántartásból a szociális hatáskört gyakorló szervek, a gyámügyi feladatokat ellátó szervek, a nyugdíjbiztosítási igazgatási szerv, az egészségbiztosítási szerv, a kincstár, az igazságszolgáltatási szervek, a katonai igazgatási szervek, valamint a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények (a továbbiakban: adatigénylésre jogosult szervek) részére - külön törvényben meghatározott feladataik ellátása céljából eseti megkeresésük alapján továbbíthatók az általuk törvény alapján kezelhető adatok. A Szoc. tv. 24. § (2) bekezdése szerint az e törvény alapján elrendelt adatkezelésre és az adatok védelmére egyebekben az Avtv., valamint az egészségügyi adatkezelésre vonatkozó törvény rendelkezései az irányadók. Az előbb idézett törvényhelyekből egyértelműen kiderül, hogy mi az adatkezelés célja, illetve az, hogy mely személyeknek, szervezetnek továbbítható a nyilvántartásból személyes adat. A Szoc. tv. idézett rendelkezései a tárgyalt esetben a nyilvánosságra hozatalt nem teszik lehetővé.

3.5 Jogalap hiányában tehát jogellenes az adatkezelés.

4 Az adatkezelés célhoz kötöttsége

4.1 Függetlenül attól, hogy az adatkezelés jogalapja hiányzik, vizsgáltam a célhoz kötött adatkezelés elvének érvényesülését is, bár erre csak akkor lettem volna köteles, ha megalapozott az adatkezelés.

4.2 Az Avtv. 5. § (1) bekezdése értelmében személyes adatot kezelni csak meghatározott célból, jog gyakorlása és kötelezettség teljesítése érdekében lehet. Az adatkezelésnek minden szakaszában meg kell felelnie e célnak. Csak olyan személyes adat kezelhető, amely az adatkezelés céljának megvalósulásához elengedhetetlen, a cél elérésére alkalmas, csak a cél megvalósulásához szükséges mértékben és ideig.

4.3 Az érintettek a személyes adataik kezeléséhez a szociális igazgatási eljárás lefolytatása céljából adták hozzájárulásukat, vagyis a nyilvánosságra hozatal még abban az esetben sem felelne meg a célhoz kötöttség követelményének, amennyiben volna érvényes adatkezelési jogalap.

4.4 A célhoz kötöttség kapcsán a fentebb már hivatkozott 2007. évi CLXXXI. törvény nyilvánosságot érintő szabályai világos iránymutatást adnak a jogalkotói szándékról. A törvény hatálya ugyanis nem terjed ki a külön jogszabályban meghatározott természetes személyeknek a méltánylást igénylő élethelyzetükre figyelemmel, továbbá jövedelmük pótlása, illetve kiegészítése érdekében rászorultsági alapon nyújtott egyéb szociális pénzbeli, természetbeni és személyes jellegű ellátásokra. A jogalkotó tehát nem terjesztette ki a nyilvánosság alapelvét a felsorolt juttatásokra.

4.5 A nyilvánosságra hozatal az ilyen természetű személyes adatok kapcsán nem szerepel a jogalkotó által meghatározott célok között. A vizsgált esetben a jogalkotói szándékot tiszteletben tartva kellett volna eljárniuk, és a kifogásolt adatokt nem hozhatták volna nyilvánosságra. Következésképpen a szóban forgó eljárás a célhoz kötött adatkezelés sérelme miatt is jogellenes.

5 Eljárási kérdések

5.1 2010. augusztus 3. napján kelt levelemben az Avtv. 25. §-ának (2) bekezdésében biztosított jogkörömmel élve felszólítottam az adatkezelőt a törvényes jogalap nélkül nyilvánosságra hozott adatoknak az önkormányzat internetes portáljáról történő haladéktalan eltávolítására. Felszólításomnak az adatkezelő az Avtv. 25. § (2) bekezdésében foglalt 30 napos határidőn belül nem tett eleget.

5.2 A rendelkező részben foglalt döntésemet az Avtv. 25. § (4) bekezdése értelmében hoztam, a jogosulatlan adatkezelést és a nyilvánosságra hozatalt a határozat meghozatalának időpontjában elérhető helyről történő törlés elrendelésével és a más helyen való közlés tilalmának elrendelésével megtiltottam.

5.3 Határozatom – tekintettel az Avtv. 25. § (5) bekezdésben foglalt rendelkezésre – a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (továbbiakban: Pp.) 324. § (2) bek. c) pontja szerinti közigazgatási határozatnak minősül, így a jogorvoslati jogot az Avtv. 25. § (5) bekezdése alapján biztosítottam. A bírói felülvizsgálata a Pp. 326. § (1) bekezdés alapján a Fővárosi Bíróság jogosult, a keresetet a Pp. 330. § (2) bekezdés alapján hivatalomnál kell benyújtani. Az illeték leróvásának módját az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 62. § (1) bekezdés h) pontja határozza meg.

5.4 Hatáskörömet az Avtv. 25. § (4) bekezdése alapozza meg.

Budapest, 2010. október 15. napján
Dr. Jóri András

Dr. Jóri András
Adatvédelmi Biztos

Készült: 2 pld.

BESZÁMOLÓ AZ ADATVÉDELMI BIZTOS 2010. ÉVI TEVÉKENYSÉGÉRŐL

1 pld.: 5 lap

Kapják: 1. sz. pld.: Hódmezővásárhely Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala
2. sz. pld.: Irattár

Az adatvédelmi biztos feljelentése visszaélés személyes adattal vétsége elkövetésének gyanúja miatt

ADATVÉDELMI BIZTOS

Budapesti Rendőr-főkapitányság

Tisztelt Nyomozó hatóság!

Alulírott Dr. Jóri András, adatvédelmi biztos (Országgyűlési Biztos Hivatala, 1051 Budapest, Nádor u. 22.) a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény 177/A. § (1) bekezdésébe ütköző visszaélés személyes adattal vétsége elkövetésének álláspontom szerint megalapozott gyanúja miatt ismeretlen tettes ellen

feljelentést

kívánok tenni.

INDOKOLÁS

Az utóbbi időben számos beadvány érkezett az adatvédelmi biztoshoz, melyben az állampolgárok a www.excsajok.hu internetes oldal adatkezelését kifogásolják. Jelen vizsgálat folytatása közben jutott tudomásomra, hogy létezik egy – a kifogásolt portálhoz hasonló – www.expasik.hu internetes oldal is. Ezekon a portálokon lehetőség van megjelentetni fényképeket, mely a legtöbb esetben számos, a beazonosíthatóságot elősegítő adat (név, telefonszám, lakcím, közösségi portálon való fellelhetőség) nyilvánosságra hozatalával párosul.

A személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény (a továbbiakban Avtv.) 2. § -ának 1. pontja szerint személyes adat: bármely meghatározott (azonosított vagy azonosítható) természetes személlyel (a továbbiakban: érintett) kapcsolatba hozható adat, az adatból levonható, az érintettre vonatkozó következtetés. A személyes adat az adatkezelés során mindaddig megőrzi e minőségét, amíg kapcsolata az érintettel helyreállítható. A név, e-mail cím, telefonszám, lakcím, valamint a fénykép a fentiek alapján személyes adatnak minősül. Az Avtv. 3. § (1) alapján személyes adat akkor kezelhető, ha ahhoz az érintett hozzájárul, illetve ha azt törvény, vagy helyi önkormányzat rendelete elrendeli.

Tekintettel arra, hogy a fenti rendelkezések alapján a közzétett adatokról egyértelműen megállapítható, hogy személyes adatoknak minősülnek, ezért azok nyilvánosságra hozatala – megfelelő törvényi felhatalmazás hiányában – kizárólag az érintett hozzájárulásával lenne jogszerű. Azonban jelen esetben az internetes oldal céljára is tekintettel az érintettek beleegyezésének hiánya vélelmezhető, álláspontom szerint a közzététel jelentős érdeksérelmet okoz, ezért a Btk. 177/A. §-ba ütköző cselekmény valósulhat meg.

Kérem a nyomozó hatóságot feljelentésem kivizsgálására.

Budapest, 2010. augusztus „26” .

Tisztelettel:

Dr. János Andrási
adatvédelmi biztos

Az Iroda szervezete és gazdálkodása

Az Adatvédelmi Biztos Irodájánál – a 2010. december 31-i állapot szerint 48 munkatárs dolgozik.

Az alábbiakban a 2010. év kiadásait mutatjuk be. (A közölt adatok ezer forintban értendők)

Az Adatvédelmi Biztos Irodájának 2010. évi közvetlen működési kiadásai

Személyi kiadások:

Illetmények	201.422
Jutalom	34.860
Kereset kiegészítés	2.365
Napidíj	3.645
Megbízási díj	1.250
Költségtérítések	9.898
Egyéb juttatások	3.144

Személyi kiadások összesen: 256.584

Munkáltatót terhelő járulékok 68.291

Dologi kiadások:

Külföldi kiküldetés	8.420
Reprezentáció	1.951
Készletbeszerzés, telefonköltség	4.759
Gépkocsi üzemeltetés	2.530
Nyomda	1.793
Fordítás, lektorálás, megbízás	1.080
Szellemi számlás megbízások	6.702
Egyéb szolgáltatási kiadások	15.332
Áfa	5.184

Dologi kiadások összesen: 47.751

Beruházási kiadások 1.483

Összes kiadás* 374.109

*/ Az összes kiadás nem tartalmazza az Adatvédelmi Biztos Irodája általános üzemeltetési kiadásait, azok az országgyűlési biztosok közös Hivatalának kiadásaiiban jelennek meg.

A 2010-ben véleményezett jogi szabályozási tervezetek

I. Jogszabályok

Törvénytervezetek

- A Magyar Köztársaság Kormánya és a Horvát Köztársaság Kormánya között a Magyar Köztársaságnak a Moldovai Köztársaságban működő nagykövetségén a vízumkérelmek kezelésével kapcsolatos együttműködésről szóló Megállapodás kihirdetéséről szóló törvény *(ABI-57/2010/J)*
- A hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény felügyeleti intézkedések megerősítését célzó módosításáról szóló törvény *(ABI-651/2010/J)*
- Egyes egészségügyi és szociális tárgyú törvények jogharmonizációs célú módosításáról szóló törvény *(ABI-1381/2010/J)*
- Egyrészt az Európai Unió és tagállamai, másrészt a Koreai Köztársaság közötti Keretmegállapodás szövegének végleges megállapításáról és kihirdetéséről szóló törvény *(ABI-2116/2010/J)*
- A Magyar Köztársaság minisztériumainak felsorolásáról szóló törvény [- hivatalból] *(ABI-2698/2010/J)*
- A központi államigazgatási szervekről, valamint a Kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról szóló törvény [- hivatalból] *(ABI-2650/2010/J)*
- A magyar állampolgárságról szóló 1993. évi LV. törvény módosításáról szóló törvény [- hivatalból] *(ABI-2715/2010/J)*
- A 2011. évi népszámlálásról szóló 2009. évi CXXXIX. törvény módosításáról szóló törvény [- hivatalból] *(ABI-2716/2010/J)*
- Az állami vagyonnal való felelős gazdálkodás érdekében szükséges törvények módosításáról, valamint egyes törvényi rendelkezések megállapításáról szóló törvény [- hivatalból] *(ABI-2717/2010/J)*
- A kormánytisztviselők jogállásáról szóló törvény [- hivatalból] *(ABI-2738/2010/J)*
- A választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény módosításáról szóló törvény [- hivatalból] *(ABI-2698/2010/J)*

-
- A termőföldről szóló 1994. évi LV. törvény módosításáról szóló törvény *(ABI-2946/2010/J)*
 - Az egyszerűsített foglalkoztatásról szóló törvény [- hivatalból] *(ABI-2947/2010/J)*
 - A Nemzeti Földalapról szóló törvény *(ABI-2996/2010/J)*
 - A közbeszerzésekről szóló 2003. évi CXXIX. törvény módosításáról szóló törvény *(ABI-3033/2010/J)*
 - Az államháztartásról szóló 1992. évi XXXVIII. törvény módosításáról szóló törvény [- hivatalból] *(ABI-3074/2010/J)*
 - Egyes gazdasági és pénzügyi tárgyú törvények megalkotásáról, illetve módosításáról szóló törvény [- hivatalból] *(ABI-3220/2010/J)*
 - A közbiztonság javítása érdekében szükséges egyes törvénymódosításokról szóló törvény [- hivatalból] *(ABI-3221/2010/J)*
 - Egyes egészségügyi és szociális tárgyú törvények módosításáról szóló törvény [- hivatalból] *(ABI-3234/2010/J)*
 - Az Európai Közösségek és tagállamai, valamint Szerbia közötti Stabilizációs és Társulási Megállapodás kihirdetéséről szóló törvény *(ABI-3341/2010/J)*
 - Az egyrészlől az Európai Közösségek és tagállamai, másrészlől az Albán Köztársaság közötti stabilizációs és társulási megállapodáshoz a Bolgár Köztársaság és Románia Európai Unióhoz való csatlakozásának figyelembevételéről szóló Jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló törvény *(ABI-3441/2010/J)*
 - Az egyrészlől az Európai Közösségek és tagállamai, és másrészlől Grúzia közötti partnerség létrehozásáról szóló Partnerségi és Együttműködési Megállapodás, valamint az egyrészlől az Európai Közösségek és azok tagállamai, másrészlől Grúzia közötti partnerség létrehozásáról szóló partnerségi és együttműködési megállapodáshoz csatolt, a Cseh Köztársaság, az Észt Köztársaság, a Ciprusi Köztársaság, a Lett Köztársaság, a Litván Köztársaság, a Magyar Köztársaság, a Máltai Köztársaság, a Lengyel Köztársaság, a Szlovén Köztársaság és a Szlovák Köztársaság Európai Unióhoz való csatlakozásának figyelembe vételéről szóló jegyzőkönyv, valamint az egyrészlől az Európai Közösségek és tagállamai, másrészlől Grúzia közötti partnerségi és együttműködési megállapodáshoz a Bolgár Köztársaságnak és Romániának a partnerségi és együttműködési megállapodáshoz tör-

tendő csatlakozásának figyelembe vételéről szóló jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló törvény (*ABI-3442/2010/J*)

- Az egyrészről az Európai Közösségek és tagállamai, és másrészről a Moldovai Köztársaság közötti partnerség létrehozásáról szóló Partnerségi és Együttműködési Megállapodás, valamint az egyrészről az Európai Közösségek és azok tagállamai, másrészről a Moldovai Köztársaság közötti partnerség létrehozásáról szóló partnerségi és együttműködési megállapodáshoz csatolt, a Cseh Köztársaság, az Észt Köztársaság, a Ciprusi Köztársaság, a Lett Köztársaság, a Litván Köztársaság, a Magyar Köztársaság, a Máltai Köztársaság, a Lengyel Köztársaság, a Szlovén Köztársaság és a Szlovák Köztársaság Európai Unióhoz való csatlakozásának figyelembe vételéről szóló jegyzőkönyv, valamint az egyrészről az Európai Közösségek és tagállamai, másrészről a Moldovai Köztársaság közötti partnerségi és együttműködési megállapodáshoz a Bolgár Köztársaságnak és Romániának a partnerségi és együttműködési megállapodáshoz történő csatlakozásának figyelembe vételéről szóló jegyzőkönyv, valamint az egyrészről az Európai Közösségek és azok tagállamai, másrészről a Moldovai Köztársaság közötti partnerség létrehozásáról szóló partnerségi és együttműködési megállapodáshoz csatolt jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló törvény (*ABI-3511/2010/J*)
- Egyrészről az Európai Közösségek és azok tagállamai, másrészről Izrael Állam közötti euro-mediterrán megállapodás létrehozásáról, valamint az egyrészről az Európai Közösségek és azok tagállamai, másrészről Izrael Állam közötti euro-mediterrán megállapodáshoz, a Cseh Köztársaság, az Észt Köztársaság, a Ciprusi Köztársaság, a Lett Köztársaság, a Litván Köztársaság, a Magyar Köztársaság, a Máltai Köztársaság, a Lengyel Köztársaság, a Szlovén Köztársaság és a Szlovák Köztársaság Európai Unióhoz történő csatlakozásának figyelembevételéről szóló Jegyzőkönyv, valamint az egyrészről az Európai Közösségek és tagállamaik, másrészről Izrael állam közötti társulás létrehozásáról szóló euro-mediterrán megállapodáshoz a Bolgár Köztársaság és Románia Európai Unióhoz történő csatlakozásának figyelembevételéről szóló Jegyzőkönyv, valamint a levélváltás formájában az Európai Közösség és Izrael Állam között a kölcsönös liberalizációs intézkedésekről és az EK-Izrael társulási megállapodás 1. és 2. jegy-

zőkönyvének helyettesítéséről szóló megállapodás, valamint a származó termék fogalmának meghatározásáról és az igazgatási együttműködés módszereiről szóló jegyzőkönyv, valamint levélváltás formájában az Európai Közösség és Izrael Állam között létrejött, a mezőgazdasági termékekre, a feldolgozott mezőgazdasági termékekre, valamint a halakra és a halászati termékekre vonatkozó kölcsönös liberalizációs intézkedésekről, továbbá az egyrészt az Európai Közösségek és azok tagállamai, másrészt Izrael Állam közötti társulás létrehozásáról szóló euro- mediterrán megállapodás módosításáról, valamint az ahhoz csatolt 1. és 2. jegyzőkönyvnek és azok mellékleteinek felváltásáról szóló megállapodás kihirdetéséről szóló törvény *(ABI-3512/2010/J)*

- Az egyrészt az Európai Közösségek és azok tagállamai, másrészt az Orosz Föderáció közötti partnerség létrehozásáról szóló Partnerségi és együttműködési megállapodás, valamint az egyrészt az Európai Közösségek és azok tagállamai, másrészt az Orosz Föderáció közötti partnerség létrehozásáról szóló partnerségi és együttműködési megállapodáshoz csatolt, a Cseh Köztársaság, az Észt Köztársaság, a Ciprusi Köztársaság, a Lett Köztársaság, a Litván Köztársaság, a Magyar Köztársaság, a Máltai Köztársaság, a Lengyel Köztársaság, a Szlovén Köztársaság és a Szlovák Köztársaság Európai Unióhoz való csatlakozásának figyelembe vételéről szóló jegyzőkönyv, valamint az egyrészt az Európai Közösségek és azok tagállamai, másrészt az Orosz Föderáció közötti társulást létrehozó partnerségi és együttműködési megállapodáshoz, a Bolgár Köztársaságnak és Romániának az Európai Unióhoz történő csatlakozásának figyelembe vételéről szóló jegyzőkönyv, valamint az egyrészt az Európai Közösségek és azok tagállamai, másrészt az Orosz Föderáció közötti partnerség létrehozásáról szóló partnerségi és együttműködési megállapodáshoz csatolt jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló törvény *(ABI-3513/2010/J)*
- Az egyrészt az Európai Közösségek és tagállamai, és másrészt az Azerbajdzsán közötti partnerség létrehozásáról szóló Partnerségi és Együttműködési Megállapodás, valamint az egyrészt az Európai Közösségek és azok tagállamai, másrészt az Azerbajdzsán közötti partnerség létrehozásáról szóló partnerségi és együttműködési megállapodáshoz csatolt, a Cseh Köztársaság, az Észt Köztársaság, a Cip-

rusi Köztársaság, a Lett Köztársaság, a Litván Köztársaság, a Magyar Köztársaság, a Máltai Köztársaság, a Lengyel Köztársaság, a Szlovén Köztársaság és a Szlovák Köztársaság Európai Unióhoz való csatlakozásának figyelembe vételéről szóló jegyzőkönyv, valamint az egyrészről az Európai Közösségek és tagállamai, másrészről az Azerbajdzsán közötti partnerségi és együttműködési megállapodáshoz a Bolgár Köztársaságnak és Romániának a partnerségi és együttműködési megállapodáshoz történő csatlakozásának figyelembe vételéről szóló jegyzőkönyv kihirdetéséről, valamint az egyrészről az Európai Közösségek és azok tagállamai, másrészről az Azerbajdzsán Köztársaság közötti partnerségi és együttműködési megállapodáshoz csatolt, a partnerségi és együttműködési megállapodás rendelkezéseinek a kétoldalú textilkereskedelemre történő kiterjesztéséről szóló, a kétoldalú textilmegállapodások lejártának figyelembe vételéről szóló jegyzőkönyvről szóló törvény

(ABI-3514/2010/J)

- A Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény módosítása (a különleges személyes adattal visszaélés) [- hivatalból]
(ABI-3515/2010/J)
- Az európai uniós csatlakozással összefüggő egyes törvénymódosításokról, törvényi rendelkezések hatályon kívül helyezéséről, valamint egyes törvényi rendelkezések megállapításáról szóló 2004. évi XXIX. törvény módosításáról szóló törvény *(ABI-3611/2010/J)*
- Az egyes migrációs tárgyú törvények jogharmonizációs célú módosításáról szóló törvény *(ABI-4329/2010/J)*
- A fővárosi és megyei kormányhivatalok felállításával, valamint területi államigazgatási szervek integrációjával összefüggő törvénymódosításokról szóló törvény *(ABI-4572/2010/J)*
- A fővárosi és megyei kormányhivatalokról szóló törvény *(ABI-4572/2010/J)*
- Az Alkotmány módosításáról szóló törvény (kormány megbízottak) *(ABI-4572/2010/J)*
- Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény, és a területfejlesztésről és területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény módosításáról szóló törvény *(ABI-4598/2010/J)*

-
- A Magyar Köztársaság területén szolgálati céllal tartózkodó külföldi fegyveres erők, valamint a Magyar Köztársaság területén felállított nemzetközi katonai parancsnokságok és állományuk jogállásáról szóló törvény *(ABI-4660/2010/J)*
 - Az egyes rendészeti tárgyú törvények módosításáról szóló törvény *(ABI-4661/2010/J)*
 - A Magyar Köztársaság Kormánya és a Szuverén Jeruzsálemi, Rodoszi és Máltai Szent János Katonai és Ispotályos Rend közötti Együttműködési Megállapodás kihirdetéséről szóló törvény *(ABI-4763/2010/J)*
 - A tartással kapcsolatos ügyekben a joghatóságról, az alkalmazandó jogról, a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint az e területen folytatott együttműködésről szóló 4/2009/EK tanácsi rendelet, továbbá a gyermektartás és a családi tartások egyéb formáinak nemzetközi behajtásáról szóló, 2007. november 23-i hágai egyezmény végrehajtásának biztosítása érdekében szükséges törvénymódosításokról szóló törvény *(ABI-4892/2010/J)*
 - A Nemzetközi Távközlési Egyesület 1992. évi genfi Meghatalmazottak Rendkívüli Értekezletén aláírt Záróokmányoknak az 1994-es kiotói, az 1998-as minneapolis-i, a 2002-es marrakesh-i és a 2006. évi antalyai Meghatalmazotti Értekezleteken történt módosításokkal egységes szerkezetbe foglalt kihirdetéséről szóló törvény *(ABI-4894/2010/J)*
 - Egyes pénzügyi tárgyú törvények módosításáról szóló törvény *(ABI-4946/2010/J)*
 - A mezőgazdasági, agrár-vidékfejlesztési, valamint halászati támogatásokhoz és egyéb intézkedésekhez kapcsolódó eljárás egyes kérdéseiről szóló 2007. évi XVII. törvény módosításáról szóló törvény *(ABI-4947/2010/J)*
 - A jogalkotásról szóló törvény [- hivatalból] *(ABI-4949/2010/J)*
 - A jogszabályok előkészítésében való társadalmi részvételről szóló törvény [- hivatalból] *(ABI-4950/2010/J)*
 - A honvédelemről és a Magyar Honvédségről szóló 2004. évi CV. törvény módosításáról szóló törvény *(ABI-5234/2010/J)*
 - A légiközlekedésről szóló 1995. évi XCVII. törvény módosításáról szóló törvény *(ABI-5562/2010/J)*

- A 2011. évi népszámlálásról szóló 2009. évi CXXXIX. törvény módosításáról szóló törvény *(ABI-5749/2010/J)*
- A konzuli védelemről szóló 2001. évi XLVI. törvény módosításáról szóló törvény *(ABI-5751/2010/J)*
- Az egyes egészségügyi tárgyú törvények módosításáról szóló törvény *(ABI-5820/2010/J)*
- A Magyar Köztársaság Kormánya és a Moldovai Köztársaság Kormánya között a Magyar Köztársaság, illetve a Moldovai Köztársaság területén jogellenesen tartózkodó személyek átadásáról és átvételéről szóló, Budapesten, 1997. június 4-én aláírt Megállapodás kihirdetéséről szóló 2000. évi XXIV. törvény hatályon kívül helyezéséről szóló törvény *(ABI-6545/2010/J)*
- Az Európai Rendőrségi Hivatallal, a személy- és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenységgel és a lőfegyverrel kapcsolatos törvények, valamint a pirotechnikával kapcsolatos szabályozás jogharmonizációs célú módosításáról készült törvény *(ABI-6557/2010/J)*
- Egyes szociális, gyermekvédelmi és családtámogatási tárgyú törvények módosításáról szóló törvény *(ABI-6558/2010/J)*
- Egyes törvényeknek a naptári napban való határidő-számítással összefüggésben történő módosításáról szóló törvény *(ABI-6583/2010/J)*
- A T/1427. számú törvényjavaslat a Magyar Köztársaság minisztériumainak felsorolásáról szóló 2010. évi XLII. törvénnyel összefüggésben szükséges törvénymódosításokról és egyes iparjogvédelmi tárgyú törvények módosításáról [- hivatalból] *(ABI-6627/2010/J)*
- Az üvegházhatású gázok kibocsátási egységeinek kereskedelméről szóló 2005. évi XV. törvény módosításáról szóló törvény *(ABI-6701/2010/J)*
- Az energetikai tárgyú törvények módosításáról szóló törvény *(ABI-6723/2010/J)*
- T/1672. számú törvényjavaslat a nemzeti adatvagyon körébe tartozó állami nyilvántartások fokozottabb védelméről [- hivatalból] *(ABI-6984/2010/J)*
- Az egyes cégjogi és társasági jogi tárgyú törvények módosításáról szóló törvény *(ABI-7032/2010/J)*

- T/1746. számú törvényjavaslat az egyes közlekedési tárgyú törvények módosításáról [- hivatalból] *(ABI-7451/2010/J)*
- A hulladékképződés megelőzéséről és a hulladékgazdálkodásról szóló törvény *(ABI-7505/2010/J)*
- T/1812. számú törvényjavaslat a társasházakról szóló 2003. évi CXXXIII. törvény módosításáról [- hivatalból] *(ABI-7879/2010/J)*
- T/1864. számú törvényjavaslat a bíróságok hatékony működését és a bírósági eljárások gyorsítását szolgáló egyes törvények módosításáról [- hivatalból] *(ABI-7953/2010/J)*
- A Délkelet-európai Rendészeti Központról szóló Egyezmény, valamint a Délkelet-európai Rendészeti Központ kiváltságairól és mentességeiről szóló Jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló törvény (SELEC) *(ABI-8017/2010/J)*
- A Magyar Köztársaság és Mongólia között a szociális biztonságról szóló Egyezmény kihirdetéséről, valamint a 29/1974. (VII. 10.) MT rendelet által kihirdetett, a Magyar Népköztársaság Kormánya és a Mongol Népköztársaság Kormánya között az 1972. évi december hó 20. napján Budapesten aláírt egészségügyi együttműködési egyezmény megszüntetésének kezdeményezéséről szóló törvény *(ABI-8144/2010/J)*
- Az Európa Tanács terrorizmus megelőzéséről szóló Egyezménye kihirdetéséről szóló törvény *(ABI-8190/2010/J)*

Kormányrendelet tervezetek

- A várólista alapján nyújtható ellátások részletes szabályairól szóló 287/2006. (XII. 23.) Korm. rendelet módosításáról szóló Korm. rendelet *(ABI-4/2010/J)*
- A transeurópai közlekedési hálózat projektjeihez juttatott TEN-T támogatás felelős intézményeiről és felhasználásának alapvető szabályairól szóló Korm. rendelet *(ABI-7/2010/J)*
- A betéti kamat és az értékpapírok hozama számításáról és közzétételéről szóló Korm. rendelet *(ABI-576/2010/J)*
- A teljes hiteldíj mutató meghatározásáról, számításáról és közzétételéről szóló Korm. rendelet *(ABI-576/2010/J)*
- Az elektronikus biztonság részletes szabályairól szóló Korm. rendelet *(ABI-177/2010/J)*

- A minősített adat kezelésének rendjéről, valamint a Nemzeti Biztonsági Felügyelet működési rendjéről szóló Korm. rendelet *(ABI-178/2010/J)*
- A Magyar Köztársaság Kormánya és a Vallon Kormány, valamint a Belgiumi Francia Közösség közötti Együttműködési Szerződés, valamint a Magyar Köztársaság Kormánya és a Vallon Kormány, valamint a Belgiumi Francia Közösség közötti Együttműködési Szerződés módosításáról szóló Megállapodás kihirdetéséről szóló Korm. rendelet *(ABI-785/2010/J)*
- A repülőtér létesítésének, fejlesztésének és megszüntetésének, valamint a leszállóhely létesítésének és megszüntetésének szabályairól szóló Korm. rendelet *(ABI-917/2010/K)*
- Az egészségügyi technológiák egészségbiztosítási finanszírozásba történő befogadásának alapelveiről, feltételrendszeréről és részletes szabályairól, valamint a már befogadott technológiák körének felülvizsgálatáról és módosításáról szóló Korm. rendelet *(ABI-927/2010/J)*
- Az iparbiztonsági eljárás részletes szabályairól szóló Korm. rendelet *(ABI-1091/2010/J)*
- A kettős felhasználású termékek külkereskedelmi forgalmának engedélyezéséről szóló Korm. rendelet *(ABI-1092/2010/J)*
- Az egészségügyi államigazgatási szerv eljárásában kiszabott egészségügyi bírság megfizetésének részletes szabályairól szóló Korm. rendelet *(ABI-1154/2010/J)*
- Az integrált ügyintézési és tájékoztatási pont kialakításáról, működtetéséről, valamint az arra kötelezett szervekkel való együttműködésének rendjéről szóló Korm. rendelet *(ABI-1155/2010/J)*
- A közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény egészségügyi intézményekben történő végrehajtásáról szóló 356/2008. (XII. 31.) Korm. rendelet módosításáról szóló Korm. rendelet *(ABI-1219/2010/J)*
- Az egyetemes elektronikus hírközlési szolgáltatás nyújtásának részletes pénzügyi és műszaki feltételeiről és követelményeiről szóló Korm. rendelet *(ABI-1231/2010/J)*
- A DUNA-ETANOL Zrt. Bioetanol-Biogáz-Kisüzem projekt Dunaalmás község közigazgatási területén megvalósuló nagyberuházással össze-

- függő közigazgatási hatósági ügyek kiemelt jelentőségű üggyé nyilvánításáról szóló Korm. rendelet *(ABI-1304/2010/J)*
- Az EM-Bioetanol Kft. Bioetanol-Biogáz-Kiserőmű projekt Kaba város közigazgatási területén megvalósuló nagyberuházással összefüggő közigazgatási hatósági ügyek kiemelt jelentőségű üggyé nyilvánításáról szóló Korm. rendelet *(ABI-1305/2010/J)*
 - A 2010. évi terület és régiófejlesztési célelőirányzat felhasználásáról szóló Korm. rendelet *(ABI-1371/2010/J)*
 - Az elemek és akkumulátorok hulladékainak visszavételéről szóló 181/2008. (VII. 8.) Kormány rendelet módosításáról szóló Korm. rendelet *(ABI-1373/2010/J)*
 - Egyes egészségügyi tárgyú Korm. rendeletek jogharmonizációs célú módosításáról szóló Korm. rendelet *(ABI-1381/2010/J)*
 - A szakmai vizsga szervezésére vonatkozó engedély megszerzésének és a vizsgaszervezési tevékenység ellenőrzésének részletes szabályairól, valamint a szakmai vizsga szervezését engedélyező hivatal kijelöléséről szóló Korm. rendelet *(ABI-1609/2010/J)*
 - Egyes migrációs tárgyú kormányrendeleteknek a Vízüminformációs Rendszer alkalmazásával, valamint a Vízumkódex hatálybalépésével összefüggő jogharmonizációs célú módosításáról szóló Korm. rendelet *(ABI-1686/2010/J)*
 - A közbeszerzési eljárásokban alkalmazható átláthatósági megállapodásról és az átláthatósági biztosok nyilvántartásának vezetéséről szóló Korm. rendelet *(ABI-1687/2010/J)*
 - A külföldre utazásról szóló 1998. évi XII. törvény végrehajtásáról szóló 101/1998. (V. 22.) Korm. rendelet módosításáról szóló Korm. rendelet *(ABI-1688/2010/J)*
 - Az Országos Képzési Jegyzékről és az Országos Képzési Jegyzék módosításának eljárásrendjéről szóló Korm. rendelet *(ABI-1760/2010/J)*
 - Egyes építőipari kivitelezési tevékenységgel összefüggő kormányrendeletek módosításáról szóló Korm. rendelet *(ABI-1807/2010/J)*
 - Az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatalról szóló 273/2006. (XII. 23.) Korm. rendelet módosításáról szóló Korm. rendelet *(ABI-1904/2010/J)*

- Egyes szociális tárgyú kormányrendeletek módosításáról szóló Korm. rendelet *(ABI-1920/2010/J)*
- A végrehajtói kézbesítés részletes eljárási szabályairól szóló 250/2004. (VIII. 27.) Korm. rendelet módosításáról szóló Korm. rendelet *(ABI-1933/2010/J)*
- A kémiai terhelési bírság alkalmazásának részletes szabályairól szóló 224/2008. (IX. 9.) Korm. rendelet módosításáról szóló Korm. rendelet *(ABI-2117/2010/J)*
- A polgári légi közlekedés védelmének szabályairól és a Légiközlekedés Védelmi Bizottság jogköréről, feladatairól és működésének rendjéről szóló 104/2004. (IV. 27.) Korm. rendelet módosításáról szóló Korm. rendelet *(ABI-2169/2010/J)*
- Az építésügyi és az építésfelügyeleti hatósági eljárásokkal összefüggő egyes Korm. rendeletek módosításáról szóló Korm. rendelet *(ABI-2263/2010/J)*
- A felszíni vizek minősége védelmének szabályairól szóló 220/2004. (VII. 21.) Korm. rend. módosításáról szóló Korm. rendelet *(ABI-2264/2010/J)*
- A polgári légiközlekedés védelmének szabályairól és a Légiközlekedés Védelmi Bizottság jogköréről, feladatairól és működésének rendjéről szóló Korm. rendelet *(ABI-2265/2010/J)*
- Az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat közigazgatási hatósági eljárása során felmerülő egyéb eljárási költségekről szóló Korm. rendelet *(ABI-2321/2010/J)*
- Az építési beruházások közbeszerzési eljárás során készítendő dokumentációjának tartalmáról szóló Korm. rendelet *(ABI-3033/2010/J)*
- A környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról szóló 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet módosításáról szóló Korm. rendelet *(ABI-3039/2010/J)*
- A csemegeszőlő és alanyszőlő ültetvény telepítésének engedélyezéséről szóló Korm. rendelet *(ABI-3055/2010/J)*
- A közúti közlekedési szolgáltatásokról és a közúti járművek üzemben tartásáról szóló 89/1988. (XII. 20.) MT rendelet, valamint a közúti áru-fuvarozáshoz, személyszállításhoz és a közúti közlekedéshez kapcsolódó egyes rendelkezések megsértése esetén kiszabható bírságok

összegéről, valamint a bírsággal összefüggő hatósági feladatokról szóló 156/2009. (VII. 29.) Korm. rendelet módosításáról szóló Korm. rendelet *(ABI-3086/2010/J)*

- A nehéz tehergépkocsik közlekedésének korlátozásáról szóló 190/2008. (VII. 29.) Korm. rendelet módosításáról szóló Korm. rendelet *(ABI-3205/2010/J)*
- Az egyes miniszterek, valamint a Miniszterelnökséget vezető államtitkár feladat- és hatásköréről szóló 212/2010. (VII. 1.) Korm. rendelet [- hivatalból] *(ABI-3267/2010/J)*
- A nem állami, nem helyi önkormányzati közoktatási intézményfenntartókat megillető kiegészítő támogatás igénylésének, megállapításának, folyósításának, elszámolásának, ellenőrzésének rendjéről szóló 170/2010. (V. 12.) Korm. rendelet egyes rendelkezéseinek hatályba nem lépéséről szóló Korm. rendelet *(ABI-3659/2010/J)*
- Egyes gyermekvédelmi tárgyú Korm. rendeletek módosításáról szóló Korm. rendelet *(ABI-4050/2010/J)*
- A családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. törvény végrehajtásáról szóló 223/1998. (XII. 30.) Korm. rendeletnek a tankötelezettség teljesítésével összefüggő módosításáról szóló Korm. rendelet *(ABI-4050/2010/J)*
- A Nemzeti Földalap vagyonynyilvántartásának szabályairól szóló Korm. rendelet *(ABI-4852/2010/J)*
- Egyes pénzügyi tárgyú Korm. rendeletek jogharmonizációs célú módosításáról szóló Korm. rendelet *(ABI-4946/2010/J)*
- Az átruházott hitelkockázatot megtestesítő kitettségekről szóló Korm. rendelet *(ABI-4946/2010/J)*
- Az Országos Statisztikai Adatgyűjtési Program adatgyűjtéseiről és adatátvételeiről szóló 288/2009. (XII. 15.) Korm. rendelet módosításáról szóló Korm. rendelet *(ABI-5036/2010/J)*
- A köztisztviselők tartós külszolgálatáról szóló 104/2003. (VII. 18.) Korm. rendelet módosításáról szóló Korm. rendelet *(ABI-5541/2010/J)*
- A Nemzeti Földalapba tartozó földrészletek hasznosításának részletes szabályairól szóló Korm. rendelet *(ABI-5713/2010/J)*
- A Magyar Köztársaság Kormánya és a Moldovai Köztársaság Kormánya között az Európai Közösség és a Moldovai Köztársaság között az

engedély nélkül tartózkodó személyek visszafogadásáról szóló, 2007. október 10-én, Brüsszelben aláírt Megállapodás végrehajtásáról szóló, 2010. február 19-én, Budapesten aláírt Jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló Korm. rendelet *(ABI-6545/2010/J)*

- Az egyes migrációs tárgyú törvények jogharmonizációs célú módosításáról szóló törvény végrehajtásáról szóló Korm. rendelet *(ABI-6628/2010/J)*
- A Bűnügyi Szakértői és Kutatóintézet rendőrség szervezetébe történő integrálásával összefüggésben a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról szóló 1996. évi XLIII. törvény végrehajtásáról szóló 140/1996. (VIII. 31.) Korm. rendelet és a Rendőrség szerveiről és a Rendőrség szerveinek feladat- és hatásköréről szóló 329/2007. (XII. 13.) Korm. rendelet, továbbá a kábítószerrel és pszichotróp anyagokkal végezhető tevékenységekről szóló 142/2004. (IV. 29.) Korm. rendelet, a közigazgatási bírsággal sújtandó közlekedési szabályszegések köréről, az e tevékenységekre vonatkozó rendelkezések megsértése esetén kiszabható bírságok összegéről, felhasználásának rendjéről és az ellenőrzésben történő közreműködés feltételeiről szóló 410/2007. (XII. 29.) Korm. rendelet, valamint a védett személyek és a kijelölt létesítmények védelméről szóló 160/1996. (XI. 5.) Korm. rendelet módosításáról szóló 63/2010. (III. 18.) Korm. rendelet módosításáról szóló Korm. rendelet *(ABI-6678/2010/J)*
- A borászati termékek eredetmegjelöléseinek és földrajzi jelzéseinek közösségi oltalmára irányuló eljárásról, valamint ezen termékek ellenőrzéséről szóló 178/2009. (IX. 4.) Korm. rendelet módosításáról szóló Korm. rendelet *(ABI-6971/2010/J)*
- A közfeladatot ellátó szervek iratkezelésének általános követelményeiről szóló 335/2005. (XII. 29.) Korm. rendelet módosítása (elektronikus kiadmányozás) [- hivatalból] *(ABI-7049/2010/J)*
- A 2011. évi népszámlálás végrehajtásával kapcsolatos egyes feladatokról szóló Korm. rendelet *(ABI-7470/2010/J)*
- A polgári célú pirotechnikai tevékenységekről szóló Korm. rendelet *(ABI-7861/2010/J)*
- Egyes légiközlekedési tárgyú Korm. rendeletek módosításáról szóló Korm. rendelet *(ABI-7893/2010/J)*

-
- Egyes fejlesztési tárgyú Korm. rendeletek módosításáról szóló Korm. rendelet *(ABI-7917/2010/J)*
 - A népi iparművészettel kapcsolatos állami feladatokról szóló Korm. rendelet *(ABI-7919/2010/J)*
 - Az egészségügyi szolgáltatók gyógyszerrendelésének és kiszolgáltatójának értékeléséről, valamint a háziorvosi és a gyógyszerertári érdekeltségi rendszer kialakításáról szóló Korm. rendelet *(ABI-7924/2010/J)*
 - Az egészségügyi ellátórendszer fejlesztéséről szóló 2006. évi CXXXII. törvény végrehajtásáról szóló 337/2008. (XII. 30.) Korm. rendelet módosításáról szóló Korm. rendelet *(ABI-7925/2010/J)*
 - A kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény végrehajtásáról szóló 217/1997. (XII. 1.) Korm. rendelet és a térítési díj ellenében igénybe vehető egyes egészségügyi szolgáltatások térítési díjáról szóló 284/1997. (XII. 23.) Korm. rendelet módosításáról szóló Korm. rendelet *(ABI-7935/2010/J)*
 - Egyes gyermekvédelmi tárgyú Korm. rendeleteknek az egyes szociális, gyermekvédelmi, családtámogatási, fogyatékosügyei és foglalkoztatási tárgyú törvények módosításáról szóló törvényhez kapcsolódó módosításáról szóló Korm. rendelet *(ABI-7955/2010/J)*
 - Az államháztartás szervezetei beszámolási és könyvvezetési kötelezettségének sajátosságairól szóló 249/2000. (XII. 24.) Korm. rendelet, valamint a kincstári elszámolások beszámolási és könyvvezetési kötelezettségének sajátosságairól szóló 240/2003. (XII. 17.) Korm. rendelet módosításáról szóló Korm. rendelet *(ABI-7994/2010/J)*
 - Az egészségügyi szolgáltatások Egészségbiztosítási Alapból történő finanszírozásának részletes szabályairól szóló 43/1999. (III. 3.) Korm. rendelet módosításáról szóló Korm. rendelet *(ABI-7995/2010/J)*
 - A lakossági vezetékes gázfogyasztás és távhőfelhasználás szociális támogatásáról szóló 289/2007. (X. 31.) Korm. rendelet módosításáról szóló Korm. rendelet *(ABI-8016/2010/J)*
 - A családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. törvény végrehajtásáról szóló 223/1998. (XII. 30.) Korm. rendelet, valamint az egyes szociális tárgyú Korm. rendeletek módosításáról szóló 140/2010. (IV. 28.) Korm. rendelet módosításáról szóló Korm. rendelet *(ABI-8024/2010/J)*

- Egyes központi államigazgatási szervek személyügyi nyilvántartási és integrált emberi erőforrás-gazdálkodási rendszeréről szóló Korm. rendeletről szóló Korm. rendelet *(ABI-8027/2010/J)*
- A Győr közigazgatási területén megvalósuló nagyberuházással összefüggő közigazgatási hatósági ügyek kiemelt jelentőségű üggyé nyilvánításáról szóló Korm. rendelet *(ABI-8069/2010/J)*

Miniszteri rendelet tervezetek

- A várólista-sorrend kialakításának és az eltérés lehetőségének egészségügyi szakmai feltételeiről szóló 45/2006. (XII. 27.) EüM rendelet, valamint a várólista adatainak honlapon történő közzétételére vonatkozó szabályairól szóló 46/2006. (XII. 27.) EüM rendelet módosításáról szóló EüM rendelet *(ABI-4/2010/J)*
- Az orvostechnikai eszközök megfelelőség értékelését végző szervezetek kijelölésének, valamint a kijelölt szervezetek tevékenységének különös szabályairól szóló EüM rendelet *(ABI-5/2010/J)*
- A kozmetikai termékek biztonságosságáról, gyártási, forgalmazási feltételeiről és közegészségügyi ellenőrzéséről szóló 40/2001. (XI. 23.) EüM rendelet módosításáról szóló EüM rendelet *(ABI-6/2010/J)*
- A Vásárhelyi-terv keretében megvalósuló Szamos-Krasznaközi árvízi tározó területével érintett földrészletek jegyzékéről, valamint az egyseri térítés, az igénybevétel és a kártalanítás részletes szabályairól szóló KvVM-FVM együttes rendelet *(ABI-811/2010/J)*
- Az egyes daganatos megbetegedések bejelentésének rendjéről szóló 24/1999. (VII. 6.) EüM rendelet módosításáról szóló EüM rendelet *(ABI-919/2010/J)*
- A szakképzésről szóló törvény alapján alap-, közép-, emeltszintű, illetve felsőfokú egészségügyi szakképesítéssel, egészségügyi főiskolai végzettséggel vagy felsőoktatási intézményben, orvos- és egészségügyi tudományi képzési terület alapképzési szakán szerzett szakképzettséggel rendelkezők egészségügyi szakirányú szakmai továbbképzéséről szóló EüM rendelet *(ABI-955/2010/J)*
- A minőségi és hatékony gyógyszerrendelés értékelésének szabályairól szóló 17/2009. (V. 14.) EüM rendelet módosításáról szóló EüM rendelet *(ABI-1146/2010/J)*

-
- A területrendezési előirányzat felhasználásának részletes szabályairól szóló NFGM rendelet *(ABI-1218/2010/J)*
 - A magyar légtér légiközlekedés céljára történő kijelöléséről szóló 26/2007. (III. 1.) GKM-HM-KvVM rendelet módosításáról szóló KHEM rendelet *(ABI-1372/2010/J)*
 - A kollektív szerződések bejelentésének és nyilvántartásának részletes szabályairól szóló 2/2004. (I. 15.) FMM rendelet módosításáról szóló SZMM rendelet *(ABI-1451/2010/J)*
 - A vasúti hálózat-hozzáférési díjrendszer kereteiről, valamint a hálózat-hozzáférési díjak képzésének és alkalmazásának alapvető szabályairól szóló 83/2007. (X. 6.) GKM-PM együttes rendelet módosításáról szóló KHEM-PM együttes rendelet *(ABI-1553/2010/J)*
 - Az Európai Közösségi jog hatálya alá tartozó, feltétel nélkül elismerésre kerülő egyes egészségügyi oklevelek, bizonyítványok és a képesítés megszerzéséről szóló egyéb tanúsítványok megnevezéséről és az ezen okiratok birtokosaival azonos jogállású személyek köréről szóló 4/2008. (I. 16.) EüM rendelet módosításáról szóló EüM rendelet *(ABI-1600/2010/J)*
 - Az erdészeti hatósági eljárásban fizetendő igazgatási szolgáltatási díj mértékéről és megfizetésének részletes szabályairól szóló FVM rendelet *(ABI-1601/2010/J)*
 - A szakmai vizsga szervezésére vonatkozó engedély megszerzésére irányuló engedélyezési eljárás igazgatási szolgáltatási díjáról és a díj megfizetésének szabályairól szóló SZMM rendelet *(ABI-1605/2010/J)*
 - A foglalkoztatáspolitikáért felelős miniszter szabályozási feladatkörébe tartozó forgalmazási követelmények tekintetében eljáró megfelelésgértékelő szervezetek kijelölésének, valamint a kijelölt szervezetek tevékenységének különös szabályairól szóló SZMM rendelet *(ABI-1606/2010/J)*
 - Az oktatásügyi közvetítői szolgálatról szóló OKM rendelet *(ABI-1608/2010/J)*
 - A biocid termékek előállításának és forgalomba hozatalának feltételeiről szóló 38/2003. (VII. 7.) ESzCsM-FVM-KvVM együttes rendelet módosításáról szóló EüM-FVM-KvVM együttes rendelet *(ABI-1631/2010/J)*

- Az étrend-kiegészítőkről szóló 37/2004. (IV. 26.) ESzCsM rendelet módosításáról szóló egészségügyi miniszteri rendelet *(ABI-1632/2010/J)*
- A közfeladatot ellátó szerveknél alkalmazható iratkezelési szoftverek tekintetében a megfelelőségértékelő szervezetek kijelöléséről, valamint a kijelölt szervezetek tevékenységének különös szabályairól szóló ÖM rendelet *(ABI-1648/2010/J)*
- Az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény végrehajtásáról szóló 109/1999. (XII.29.) FVM rendelet és a számítógépes ingatlan-nyilvántartási rendszerből lekérdezés útján szolgáltatható egyes ingatlan-nyilvántartási adatok szolgáltatásáról és igazgatási szolgáltatási díjáról, valamint az ingatlan-nyilvántartási eljárás igazgatási szolgáltatási díjának megállapításáról és a díjak megfizetésének részletes szabályairól szóló 176/2009. (XII.28.) FVM rendelet módosításáról szóló FVM rendelet *(ABI-1758/2010/J)*
- A földművelésügyi ágazathoz tartozó szakképesítések szakmai és vizsga követelményeiről szóló 8/2008. (I. 23.) FVM rendelet módosításáról szóló FVM rendelet *(ABI-1759/2010/J)*
- Az egyes gyógyszerészeti tárgyú egészségügyi miniszteri rendeletek módosításáról szóló EüM rendelet *(ABI-1761/2010/J)*
- A közúti járművezetők egészségi alkalmasságának megállapításáról szóló 13/1992. (VI. 26.) NM rendelet módosításáról szóló EüM rendelet *(ABI-1791/2010/J)*
- A XXI. Egészségügyi Minisztérium költségvetési fejezethez tartozó fejezeti kezelésű előirányzatok 2010. évi felhasználásának szabályairól szóló EüM rendelet *(ABI-1819/2010/J)*
- Egyes egészségügyi tárgyú miniszteri rendeleteknek a védőnői tevékenységgel összefüggő módosításáról szóló EüM rendelet *(ABI-1857/2010/J)*
- Az egyes szerencsejátékok engedélyezésével, lebonyolításával és ellenőrzésével kapcsolatos feladatok végrehajtásáról szóló 32/2005. (X. 21.) PM rendelet módosításáról szóló PM rendelet *(ABI-1904/2010/J)*
- A közúti járművek műszaki megvizsgálásáról szóló 5/1990. (IV. 12.) KöHÉM rendelet, valamint a közúti járművek forgalomba helyezésével és forgalomban tartásával, környezetvédelmi felülvizsgálatával és

ellenőrzésével, továbbá a gépjárműfenntartó tevékenységgel kapcsolatos egyes közlekedési hatósági eljárások díjáról szóló 91/2004. (VI. 29.) GKM rendelet módosításáról szóló KHEM rendelet
(ABI-1906/2010/J)

- A Vám- és Pénzügyőrség hivatásos állományának egészségi, pszichikai és fizikai alkalmasságának vizsgálatáról szóló 20/2008. (VI. 19.) PM rendelet módosításáról szóló PM rendelet
(ABI-1919/2010/J)
- A törzskönyvezett gyógyszerek és a különleges táplálkozási igényt kielégítő tápszerek társadalombiztosítási támogatásba való befogadásának szempontjairól és a befogadás vagy a támogatás megváltoztatásáról szóló 32/2004. (IV. 26.) ESzCsM rendelet módosításáról szóló EüM rendelet (ABI-1929/2010/J)
- Az alapítványok nyilvántartásának ügyviteli szabályairól szóló 12/1990. (VI. 13.) IM rendelet módosításáról szóló IRM rendelet
(ABI-1930/2010/J)
- A fizetési meghagyásos eljárásban és a fizetési meghagyás végrehajtásának elrendelése iránti eljárásban alkalmazandó papír alapú és elektronikus űrlapokról szóló IRM rendelet (ABI-1933/2010/J)
- Az autópályák, autóutak és főutak használatának díjáról szóló 36/2007. (III. 26.) GKM rendelet módosításáról szóló KHEM rendelet
(ABI-1946/2010/J)
- A gyógyító-megelőző eljárások során alkalmazott egészségügyi technológiák egészségbiztosítási finanszírozásba történő befogadásához kapcsolódó eljárás során alkalmazandó szakmai szempontrendszerrel és szakmapolitikai prioritásokról, valamint a befogadásához kapcsolódó egyes eljárásokért fizetendő igazgatási szolgáltatási díjakról szóló EüM rendelet (ABI-1990/2010/J)
- A közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvénynek az igazságügyi és rendészeti miniszter irányítása alá tartozó szerveknél történő végrehajtásáról szóló 10/2009. (IV. 17.) IRM rendelet módosításáról szóló IRM rendelet (ABI-2050/2010/J)
- A Szőlőtermesztési és Borgazdálkodási Biztonsági Szabályzatról szóló FVM rendelet (ABI-2052/2010/J)
- A DNS-profil meghatározásának szakmai-módszertani követelményeiről szóló IRM rendelet (ABI-2053/2010/J)

- Egyes vámjogi tárgyú PM rendeletek módosításáról szóló PM rendelet *(ABI-2086/2010/J)*
- A pénzügyminiszter irányítása alá tartozó nyomozó hatóságok nyomozásának részletes szabályairól és a nyomozási cselekmények jegyzőkönyv helyett más módon való rögzítésének szabályairól szóló 17/2003. (VII. 1.) PM-IM együttes rendelet módosításáról szóló PM-IRM együttes rendelet *(ABI-2087/2010/J)*
- A polgári nemzetbiztonsági szolgálatok által közzéteendő adatok köréről szóló 7/2005. (XII. 28.) MeHVM rendelet módosításáról, és a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok szolgálati titokkörének megállapításáról szóló 3/1995. (XII. 19.) TNM rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló PTNM rendeletről szóló PTNM rendelet *(ABI-2088/2010/J)*
- Az egységes egészségügyi ágazati humánerőforrás-monitoringrendszer működésének részletes szabályairól szóló 36/2009. (XI. 3.) EüM rendelet módosításáról szóló EüM rendelet *(ABI-2170/2010/J)*
- A környezetvédelmi és vízügyi miniszter hatáskörébe tartozó szakképesítések szakmai és vizsgakövetelményeinek kiadásáról szóló 12/2008. (IV. 30.) KvVM rendelet módosításáról szóló KvVM rendelet *(ABI-2258/2010/J)*
- A földi kiszolgálás feltételeiről és engedélyezésének rendjéről szóló KHEM rendelet *(ABI-2259/2010/J)*
- Az építésügyi hatósági eljárásokról, valamint a telekalakítási és az építészeti-műszaki dokumentációk tartalmáról szóló 37/2007. (XII. 13.) ÖTM rendelet módosításáról szóló ÖTM rendelet *(ABI-2263/2010/J)*
- A felszíni víz vízszennyezettségi határértékekről és azok alkalmazásának szabályairól szóló KvVM rendelet *(ABI-2264/2010/J)*
- A szakorvos, szakfogorvos, szakgyógyszerész és klinikai szakpszichológus szakképesítés megszerzéséről szóló 66/1999. (XII. 25.) EüM rendelet módosításáról szóló EüM rendelet *(ABI-2272/2010/J)*
- A fejlett (újszerű) terápiás gyógyszerkészítmények eseti gyártásának engedélyezési szabályairól szóló EüM rendelet *(ABI-2307/2010/J)*
- Az egyes főbb betegségcsoportok finanszírozási eljárásrendjének szerkesztése és szakmai egyeztetése lefolytatásának egységes szabá-

-
- lyairól szóló 13/2009. (IV. 22.) EüM rendelet módosításáról szóló EüM rendelet *(ABI-2389/2010/J)*
- A vasúti járművezetői engedélyről és a vasúti járművezetői tanúsítványról szóló KHEM rendelet *(ABI-2514/2010/J)*
 - Az 50 MWth és annál nagyobb névleges bemenő hőteljesítményű tüzelőberendezések működési feltételeiről és légszennyező anyagainak kibocsátási határértékeiről szóló 10/2003. (VII. 11.) KvVM rendelet módosításáról szóló KvVM rendelet *(ABI-2602/2010/J)*
 - Egyes szőlészeti és borászati tárgyú miniszteri rendeletek módosításáról szóló VM rendelet *(ABI-3056/2010/J)*
 - A kozmetikai termékek biztonságosságáról, gyártási, forgalmazási feltételeiről és közegészségügyi ellenőrzéséről szóló 40/2001. (XI. 23.) EüM rendelet módosításáról szóló NEFMI rendelet *(ABI-3328/2010/J)*
 - A nevelési-oktatási intézmények működéséről szóló 11/1994. (VI. 8.) MKM rendelet és a 2010/2011. tanév rendjéről, valamint egyes oktatási jogszabályok módosításáról szóló 22/2010. (V. 13.) OKM rendelet és a pedagógiai szakszolgáltatokról szóló 4/2010. (I. 19.) OKM rendelet módosításáról szóló NEFMI rendelet *(ABI-3660/2010/J)*
 - A tartós külszolgálatot teljesítő köztisztviselők és munkavállalók alapellátmányának, illetve ideiglenes külföldi kiküldetése rapidijának összegéről és azok kifizetéséről szóló 7/2009. (VI. 26.) KüM rendelet módosításáról szóló KüM rendelet *(ABI-3912/2010/J)*
 - A kulturális javak kiviteli engedélyezésének részletes szabályairól szóló NEFMI rendelet *(ABI-4208/2010/J)*
 - Az európai területi együttműködési csoportosulással kapcsolatos jóváhagyási eljárás részletes szabályairól szóló KIM rendelet *(ABI-4572/2010/J)*
 - A közoktatási tankönyvek legmagasabb fogyasztói áráról szóló NEFMI rendelet *(ABI-4773/2010/J)*
 - A Nemzeti Földalap ellenőrző bizottsága működési rendjének, valamint működési költségei megtérítésének szabályairól szóló VM rendelet *(ABI-4852/2010/J)*

- Az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programjának bevezetéséről és kiadásáról szóló 27/1998. (VI. 10.) MKM rendelet módosításáról szóló NEFMI rendelet *(ABI-4948/2010/J)*
- A vasúti járművezetői engedélyről és a vasúti járművezetői tanúsítványról szóló NFM rendelet *(ABI-5647/2010/J)*
- A vasúti járművezetők képzéséről, hatósági vizsgáztatásáról és szakképzéséről szóló 32/2003. (V. 20.) GKM rendelet módosításáról szóló NFM rendelet *(ABI-5647/2010/J)*
- A vasútbiztonsági tanúsítványra, a biztonsági engedélyre, a biztonságirányítási rendszerekre, a biztonsági jelentésre, valamint az egyes hatósági engedélyezési eljárásokra vonatkozó részletes szabályokról szóló 40/2006. (VI. 26.) GKM rendelet módosításáról szóló NFM rendelet *(ABI-5648/2010/J)*
- A 2011. évi munkaszüneti napok körüli munkarendről szóló NGM rendelet *(ABI-6623/2010/J)*
- A gyógyászati segédeszközök társadalombiztosítási támogatásba történő befogadásáról, támogatással történő rendeléséről, forgalmazásáról, javításáról és kölcsönzéséről szóló 14/2007. (III. 14.) EüM rendelet módosításáról szóló NEFMI rendelet *(ABI-6625/2010/J)*
- Az Állami Egészségügyi Tartalékkal való gazdálkodás szabályairól szóló 17/2001. (IV. 28.) EüM rendelet módosításáról NEFMI rendelet *(ABI-6668/2010/J)*
- Az oktatási és kulturális miniszter ágazatába tartozó szakképzések szakmai és vizsgakövetelményeiről szóló 25/2010. (V. 14.) OKM rendelet módosításáról NEFMI rendelet *(ABI-6676/2010/J)*
- A vasúti rendszer kölcsönös átjárhatóságáról szóló NFM rendelet *(ABI-6982/2010/J)*
- A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről, valamint egyes oktatási jogszabályok módosításáról szóló 17/2004. (V. 20.) OM rendelet módosításáról szóló NEFMI rendelet *(ABI-6985/2010/J)*
- A vasúti járművek üzembehelyezése engedélyezéséről, időszakos vizsgálatáról és hatósági nyilvántartásáról szóló NFM rendelet *(ABI-6986/2010/J)*

-
- Az egészségügyért felelős miniszter hatáskörébe tartozó szakképesítések szakmai és vizsgakövetelményeinek kiadásáról szóló NEFMI rendelet *(ABI-7892/2010/J)*
 - Az egyes légiközlekedési tárgyú miniszteri rendeletek módosításáról szóló NFM rendelet *(ABI-7893/2010/J)*
 - A népi iparművészettel kapcsolatos állami feladatok végrehajtásáról szóló 12/2004. (V. 21.) NKÖM rendelet módosításáról szóló NEFMI rendelet *(ABI-7919/2010/J)*
 - Az egységes nyomozó hatósági és ügyészégi bűnügyi statisztikáról szóló BM rendelet *(ABI-7922/2010/J)*
 - A nyilvános haszonkölcsönzésért a szerzõt megilletõ díj megállapításához és felosztásához szükséges adatokról, valamint az adatszolgáltatásra kötelezett nyilvános könyvtárakról szóló NEFMI rendelet *(ABI-7934/2010/J)*
 - A közforgalmú, fiók- és kézigyógyszertárak, továbbá intézeti gyógyszerterek működési, szolgálati és nyilvántartási rendjéről szóló 41/2007. (IX. 19.) EüM rendelet módosításáról szóló NEFMI rendelet *(ABI-7951/2010/J)*
 - Egyes miniszteri rendeletek módosításáról szóló BM rendelet *(ABI-7952/2010/J)*
 - A közjegyzői eljárásokkal kapcsolatos egyes rendeletek módosításáról szóló KIM rendelet *(ABI-7956/2010/J)*
 - A hagyatéki eljárás egyes cselekményeiről szóló KIM rendelet *(ABI-7956/2010/J)*
 - A kozmetikai termékek biztonságosságáról, gyártási, forgalmazási feltételeiről és közegészségügyi ellenőrzéséről szóló 40/2001. (XI. 23.) EüM rendelet módosításáról szóló NEFMI rendelet *(ABI-7993/2010/J)*
 - A biocid termékek előállításának és forgalomba hozatalának feltételeiről szóló 38/2003. (VII. 7.) ESzCsM-FVM-KvVM együttes rendelet módosításáról szóló NEFMI-VM együttes rendelet *(ABI-7996/2010/J)*
 - A közúti járművek műszaki megvizsgálásáról szóló 5/1990. (IV. 12.) KöHÉM rendelet módosításáról szóló NFM rendelet *(ABI-7997/2010/J)*

- A közúti járművek forgalomba helyezésének és forgalomban tartásának műszaki feltételeiről szóló 6/1990. (IV. 12.) KöHÉM rendelet módosításáról szóló NFM rendelet *(ABI-7997/2010/J)*
- A törzskönyvezett gyógyszerek és a különleges táplálkozási igényt kielégítő tápszerek társadalombiztosítási támogatásba való befogadásának szempontjairól és a befogadás vagy a támogatás megváltoztatásáról szóló 32/2004. (IV. 26.) ESzCsM rendelet módosításáról szóló NEFMI rendelet *(ABI-8000/2010/J)*
- A polgári nemzetbiztonsági szolgálatok hivatásos állományú tagjai szolgálati viszonyának létesítéséről, tartalmáról és megszüntetéséről szóló 1/1997. (II. 26.) TNM rendelet módosításáról szóló BM rendelet *(ABI-8020/2010/J)*
- Egyes rendvédelmi szervek hivatásos állományú tagjai egészségi, pszichikai és fizikai alkalmasságáról, közalkalmazottai és köztisztviselői munkaköri egészségi alkalmasságáról, a szolgálat-, illetve keresőképtelenség megállapításáról, valamint az egészségügyi alapellátásról szóló 57/2009. (X. 30.) IRM-ÖM-PTNM együttes rendelet módosításáról szóló BM rendelet *(ABI-8020/2010/J)*
- A pénzügyi vállalkozások által a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete részére szolgáltatandó adatok köréről és az adatszolgáltatás módjáról szóló 46/2008. (XII.) PM rendelet módosításáról szóló NGM rendelet *(ABI-8022/2010/J)*
- A belügyminiszter irányítása alatt álló fegyveres szervek hivatásos állományú tagjai illetményének és egyéb juttatásainak megállapításáról, valamint a folyósítás szabályairól szóló 20/1997. (III. 19.) BM rendelete és a Rendőrségnél rendszeresíthető kényszerítő eszközök típusairól és fajtáiról szóló 32/2009. (VIII. 19.) IRM rendelet módosításáról szóló BM rendelet *(ABI-8023/2010/J)*
- A belügyminiszter irányítása alá tartozó szervek, valamint a hivatásos önkormányzati tűzoltóságok egyenruha-ellátásra jogosult személyi állományának ruházati és öltözködési szabályzatáról szóló BM rendelet *(ABI-8026/2010/J)*
- Az egyéni vállalkozói tevékenységhez kapcsolódó bejelentésekhez rendszeresített űrlapokról szóló 65/2009. (XII. 17.) IRM rendelet és az egyéni vállalkozói igazolványról szóló 66/2009. (XII. 17.) IRM rendelet módosításáról szóló KIM rendelet *(ABI-8028/2010/J)*

-
- A hitelintézetek által a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete részére szolgáltatandó adatok köréről és az adatszolgáltatás módjáról szóló 45/2008. (XII. 31.) PM rendelet módosításáról szóló NGM rendelet *(ABI-8031/2010/J)*
 - Egyes miniszteri rendeleteknek a naptári napban való határidőszámítással összefüggésben történő módosításáról szóló NFM rendelet *(ABI-8053/2010/J)*
 - A közúti járművezetők egészségi alkalmasságának megállapításáról szóló 13/1992. (VI. 26.) NM rendelet módosításáról szóló NEFMI rendelet *(ABI-8054/2010/J)*
 - Az egészségügyi szakellátás társadalombiztosítási finanszírozásának egyes kérdéseiről szóló 9/1993. (IV. 2.) NM rendelet, valamint az egészségügyi szolgáltatások nyújtásához szükséges szakmai minimumfeltételekről szóló 60/2003. (X. 20.) ESzCsM rendelet módosításáról szóló NEFMI rendelet *(ABI-8060/2010/J)*
 - A független biztosításközvetítői (alkuszi vagy többes ügynöki) jelentés szabályairól szóló 45/2007. (XII. 29.) PM rendelet módosításáról szóló NGM rendelet *(ABI-8066/2010/J)*
 - A biztosítók belső adatszolgáltatásának rendjéről és tartalmáról szóló 5/2006. (II. 7.) PM rendelet módosításáról szóló NGM rendelet *(ABI-8068/2010/J)*
 - A pénzforgalmi intézmények és a Posta Elszámoló Központot működtető intézmény által a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete részére szolgáltatandó adatok köréről és az adatszolgáltatás módjáról szóló NGM rendelet *(ABI-8074/2010/J)*
 - A személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet, a helyettes szülők, a nevelőszülők, a családi napközit működtetők képzésének szakmai és vizsgakövetelményeiről, valamint az örökbefogadás előtti tanácsadásról és felkészítő tanfolyamról szóló 29/2003. (V. 20.) ESZCSM rendelet és a javítóintézetek rendtartásáról szóló 30/1997. (X. 11.) NM rendelet módosításáról szóló NEFMI rendelet *(ABI-8081/2010/J)*
 - Az igazságügyi és rendészeti miniszter hatáskörébe tartozó szakképesítések szakmai és vizsgakövetelményeinek kiadásáról szóló 15/2008.

(VII. 28.) IRM rendelet módosításáról szóló BM rendelet
(ABI-8124/2010/J)

- A vasúti közlekedés biztonságával összefüggő munkakört betöltő munkavállalók szakmai képzésének és vizsgáztatásának, a vasúti vizsgaközpont és képzőszervezetek működésének, a képzési engedély kiadásának, továbbá a vasúti járművezetői gyakorlat szabályairól szóló NFM rendelet (ABI-8125/2010/J)
- Az egyes igazságügyi szolgáltatásokkal kapcsolatos miniszteri rendeletek módosításáról szóló KIM rendelet (ABI-8172/2010/J)
- Egyes gyógyszerészeti tárgyú miniszteri rendeletek módosításáról szóló NEFMI rendelet (ABI-2/2011/J)

II. Jogalkotással kapcsolatos egyéb tervezetek

- A Magyar Honvédség részletes bontású létszámáról szóló 106/2007. (XII. 6.) OGY határozat módosításáról szóló OGY határozat (ABI-5234/2010/J)
- Korm. határozat a diplomáciai kapcsolatok felvételéről a Bhutáni Királysággal (ABI-572/2010/J)
- A Magyar Köztársaság Kormánya és a Vallon Kormány, valamint a Belgiumi Francia Közösség közötti Együttműködési Szerződés módosításáról szóló Megállapodás szövegének végleges megállapítására adott felhatalmazásról szóló Korm. határozat (ABI-785/2010/J)
- A kábítószer-probléma kezeléséről szóló nemzeti stratégiai program végrehajtásával kapcsolatos kormányzati feladatokról szóló Korm. határozat (ABI-1989/2010/J)
- Egyrészt az Európai Unió és tagállamai, másrészt a Koreai Köztársaság közötti Keretmegállapodás szövegének végleges megállapításáról és kihirdetéséről szóló Korm. határozat (ABI-2116/2010/J)
- Az elszámoltatási és a korrupcióellenes kormányzati feladatok összehangolásáért felelős kormánybiztos kinevezéséről és feladatairól szóló 1141/2010. (VII. 6.) Korm. határozat [- hivatalból] (ABI-3132/2010/J)
- A Kormány ügyrendjéről szóló 1144/2010. (VII. 7.) Korm. határozat [- hivatalból] (ABI-3266/2010/J)

- Az Országos Tudományos Kutatási Alapprogramok Bizottsága elnökének az OTKA 2009. évi működéséről szóló Korm. határozat *(ABI-3341/2010/J)*
- A nukleáris biztonságról szóló egyezmény szerinti ötödik Nemzeti Jelentésről, a részes országok nemzeti jelentéseit megvitató felülvizsgálati értekezleten való magyar részvételéről szóló Korm. határozat *(ABI-3374/2010/J)*
- A 2011-ben a felsőoktatásba felvehető, államilag támogatott hallgatói létszámkeretről szóló Korm. határozat *(ABI-4658/2010/J)*
- Korm. határozat a magyar küldöttség részvételéről az ENSZ Közgyűlés 65. ülészakán *(ABI-4659/2010/J)*
- A Magyar Köztársaság Kormánya és a Szuverén Jeruzsálemi, Rodoszi és Máltai Szent János Katonai és Ispotályos Rend közötti Együttműködési Megállapodás szövegének végleges megállapításáról és kihirdetéséről szóló Korm. határozat *(ABI-4763/2010/J)*
- A tartással kapcsolatos ügyekben a joghatóságról, az alkalmazandó jogról, a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint az e területen folytatott együttműködésről szóló 4/2009/EK rendelet, továbbá a gyermektartás és a családi tartások egyéb formáinak nemzetközi behajtásáról szóló, 2007. november 23-i hágai egyezmény szerinti központi hatósági feladatokat ellátó szerv kijelöléséről szóló Korm. határozat *(ABI-4892/2010/J)*
- Az EU-elnökségi feladatok ellátásával összefüggő egyes kérdésekről szóló 2155/2008. (XI.5.) Korm. határozat módosításáról szóló Korm. határozat *(ABI-5496/2010/J)*
- A Nemzeti Vízum- és Okmánybizottságról és a biztonsági okmányokkal kapcsolatos kormányzati feladatokról szóló Korm. határozat *(ABI-6547/2010/J)*
- A Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlősége Tanács működtetéséről szóló 1008/2009. (I. 28.) Korm. határozat módosításáról szóló Korm. határozat *(ABI-6722/2010/J)*
- Magyarország Nemzeti Táplálkozáspolitikájának 2010-2013. évekre szóló Cselekvési Tervének végrehajtásáról szóló Korm. határozat *(ABI-6979/2010/J)*
- A kormánytisztviselők jogállásáról szóló 2010. évi LVIII. törvény és a köztisztviselők jogállásáról szóló 1992. évi XXIII. törvény hatálya alá

- tartozó szervek jegyzékéről szóló Korm. határozat
(ABI-7031/2010/J)
- A 2011. évi népszámlálással összefüggő létszámról szóló Korm. határozat (ABI-7470/2010/J)
 - Az Országos Képesítési Keretrendszer létrehozásáról és bevezetéséről szóló Korm. határozat (ABI-7502/2010/J)
 - A Magyar Köztársaság és Mongólia között a szociális biztonságról szóló Egyezmény szövegének végleges megállapítására adott felhatalmazásról szóló Korm. határozat (ABI-8144/2010/J)
 - A védett természeti területek és értékek nyilvántartásából történő adatszolgáltatásért fizetendő költségtérítésről szóló KvVM utasítás (ABI-954/2010/J)
 - Magyar-országi szociális biztonsági egyezmény tervezete (ABI-786/2010/J)
 - A Magyar Köztársaság és a Bolgár Köztársaság között a határokat átlépő bűnözés megelőzésében és a szervezett bűnözés elleni harcban folytatott együttműködésről szóló megállapodás tervezete (ABI-1230/2010/J)
 - State of Environment Report Synthesis (EU tagállamok környezeti állapotát bemutató jelentés összefoglalója) (ABI-1907/2010/J)
 - Digitális Magyarország Program 2010-2014 vitairat [- hivatalból] (ABI-6573/2010/J)
 - A Szolvencia 2 rendszer átültetésére valamint a biztosítókról és a biztosítási tevékenységről szóló 2003. évi LX. törvény (Bit.) felülvizsgálatára vonatkozó szakmai koncepció (ABI-7891/2010/J)
 - Nemzeti Átállási Terv első felülvizsgálata (Euro bevezetés) (ABI-575/2010/J)
 - A szomszédos országokhoz fűződő kapcsolatainak erősítéséről szóló, 92/2009. (XI. 8.) OGY határozat végrehajtásáról szóló tájékoztató (ABI-1607/2010/J)
 - KSH statisztikai szakmakód jegyzék (ABI-4893/2010/J)
 - Jelentés a Kormány és az Országgyűlés részére az atomenergia 2009. évi hazai alkalmazásának biztonságáról (ABI-7484/2010/J)
 - Jelentés az Országgyűlés részére az Egészség Évtizedének Népegészségügyi Programja 2009. évi előrehaladásáról (ABI-8004/2010/J)

III. Alkotmányozási javaslat

Dr. Salamon László

elnök

Országgyűlés Alkotmány-előkészítő Eseti Bizottsága

B u d a p e s t

Tisztelt Elnök Úr!

Mellékelten megküldöm a t. Alkotmány-előkészítő Eseti Bizottság számára az általam készített javaslatot, amelynek tárgya az adatvédelmi biztosi intézmény megújítása. Az alábbiakban röviden összefoglalom a javaslat fő téziseit, illetőleg azt, hogy az abban írtak miképpen érinthetik az alkotmányozó tevékenységét.

Az általam megfogalmazott fő tézisek a következők:

- Adatvédelmi helyett információs biztosra van szükség. Jó és fenntartható szabályozási megoldás az, amely az adatvédelmi (magánszféra-védelmi) felügyelő szervre bízva az adatnyilvánossággal (információszabadsággal) kapcsolatos szabályok feletti felügyeletet is. Az adatnyilvánossággal kapcsolatos hatásköröket azonban bővíteni kell, és a korrupcióellenes harchoz elengedhetetlen adatnyilvánosság témáját oly módon is hangsúlyozni kell, hogy az egyik védett jogot egyoldalúan kiemelő „adatvédelmi biztos” megnevezést a törvényhozó felváltja a nemzetközi gyakorlatban elterjedt „információs biztos” megnevezéssel.
- Egyes szervezeti és költségvetési részletszabályok jelenleg sértik azokat a követelményeket, amelyeket az intézmény függetlenségével kapcsolatban az uniós jogi normák illetőleg az ezekhez kapcsolódó európai bírósági gyakorlat megfogalmaz. Az intézmény függetlenségét e (jellemzően törvényi szintű) szabályok módosításával erősíteni kell.
- Az információs biztosnak mind az adatvédelem, mind az adatnyilvánosság terén hatékony hatósági eszközrendszerrel kell rendelkeznie.

A függelékben olvasható tanulmány alátámasztja a fenti téziseket. A megfogalmazott tézisek elfogadásából azonban nem következik, hogy az Alkotmányozó tevékenysége során azok szükségszerűen relevánsak lennének; ez elsősorban a létrejövő új Alkotmány szabályozási tárgyaitól függ.

Elvileg az alábbi lehetőségek állnak fenn:

- Az új Alkotmány a jelenleg hatályos alaptörvény szövegéhez hasonlóan csupán „külön” országgyűlési biztosok választásának lehetőségére utal [32/B. § 4 bekezdés]. Ebben az esetben a fenti tézisekben megfogalmazottak az alkotmányozás szempontjából irrelevánsak, mivel az intézmény esetleges átnevezése, illetve a függetlenség növelése (az „ombudsmanként” működő országgyűlési biztosokhoz való viszony rögzítése) elegendő, ha a személyes adatok védelméről, a közérdekű adatok nyilvánosságáról, illetőleg az országgyűlési biztosokról szóló törvényi szabályozás szintjén történik meg.
- Az új Alkotmány csak egy országgyűlési biztosról szól majd, azaz „külön” biztosok megválasztására nem lesz lehetőség. Ebben az esetben nyilvánvalóvá kell tenni az Alkotmány szintjén is – célszerűen az intézmény elnevezésének, illetőleg az azonos státusú országgyűlési szervekhez hasonlóan részletezett szabályozásának rögzítésével –, hogy az információs biztos *sui generis*, nem ombudsmanként működő, a fent rögzített elvekkel jellemezhető intézmény.

Fel szeretném hívni a t. Bizottság figyelmét még egy fontos körülményre: az adatvédelmi/ információs biztos bár országgyűlési biztos, ám *már jelenlegi szabályozása szerint sem klasszikus ombudsman, és az általam javasolt információs biztosi modellben sem lenne az.* (Az ezzel ellentétes közvélekedés a korai ombudsman-irodalomból és szabályozásból származó sajnálatos félreértés, amely sok káros hatással volt az intézményre.) Az adatvédelmi/információs biztos eljárása formalizált, míg az ombudsmané forma nélküli; az adatvédelmi/információs biztos vizsgálati többségében jogszerűség/jogszerűtlenség megállapítására irányulnak, míg az ombudsman „aggályos”/”nem aggályos” skálán értékeli (illetőleg a „maladministration”, „alkotmányos visszásság” fogalmát használja); az adatvédelmi/információs biztos (kívánatos esetben) szankcionálja a jogsértőt, az ombudsman nem. Egyes államokban

(Egyesült Királyság, Szlovénia, Szerbia, Lengyelország) az adatvédelmi/információs biztos mellett létezik emberi jogi ombudsman is; a magyar alkotmányjog számára sok esetben példát szolgáltató Németországban adatvédelmi/információs biztosokat mind szövetségi, mind tagállami szinten választanak, ám emberi jogi ombudsman nem is működik. Az adatvédelmi/információs biztosi intézménnyel kapcsolatos szabályozás és vita tehát élesen elválasztandó az ombudsman intézményével kapcsolatos szabályozástól és vitáktól (ombudsman vagy német mintájú petíciós bizottság, ombudsman vagy az alkotmányjogi panasz intézményének újraszabályozása, egy ombudsman vagy több ombudsman, stb.).

Amennyiben a t. Bizottság döntése szerint az alkotmányozás tárgykörei magukban foglalják azon szabályozási tárgyköröket, amelyek során a fent megfogalmazott elvek jelentőséghez juthatnak, illetőleg az adatvédelmi biztosi intézmény megújításával kapcsolatos bármely kérdésben készséggel állok a t. Bizottság rendelkezésére.

Budapest, 2010. szeptember 29.

Üdvözlettel:

Dr. Jóri András

Dr. Jóri András:

Javaslat az adatvédelmi biztos intézményének megújítására az alkotmányozás kapcsán

1. Visszatekintés
2. A hatályos szabályozás
 - 2.1 Alapjogvédelmi funkció
 - 2.2 Ombudsmani jogalkalmazás, mediáció
 - 2.3 Hatósági jogalkalmazás
3. Az adatvédelmi biztosi intézmény megújításának fő elvei
4. Zárzó

1. Visszatekintés

A személyes adatok védelméről szóló törvény megalkotását megelőző műhelymunka során is megjelent a törvény rendelkezéseinek érvényesülése felett őrködő független ellenőrző szervezet létrehozásának igénye. A korabeli, az országgyűlési biztos intézményéről szóló irodalomban jelent meg a gondolat, hogy az ombudsmanmodell szerint létrehozott adatvédelmi biztos a megfelelő megoldás. A törvényi szabályozásban 1993 óta létező, majd 1995-től működő adatvédelmi biztosi intézmény az ország 2004-es, az Európai Unióhoz történt csatlakozásával közösségi jogi elismerést nyert. Az Európai Parlament és a Tanács a személyes adatok feldolgozása vonatkozásában az egyének védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról szóló 95/46/EK irányelve (a továbbiakban: Irányelv) szerint a tagállamnak működtetnie kell az annak átültetését szolgáló nemzeti jogszabályok érvényesülését felügyelő szervezet; az Európai Unió Alapjogi Chartája pedig új minőséget adott az adatvédelem uniós szabályozásának azzal, hogy a személyes adatok védelméhez

fűződő jogot önálló alapjognak ismerte el, és védelmére független hatóságot rendelt.

A korai magyar ombudsmanirodalom szakosított ombudsmanként tárgyalja az adatvédelmi biztost. Ez az álláspont a csak tanácsot adó, véleménynyilvánító ombudsmanmodellhez képest – nézetünk szerint hibásan – devianciaként érzékeli pl. a brit adatvédelmi biztos azon jellemzőjét, hogy az adatvédelmi törvény rendelkezéseinek ellenőrzése mellett szabálysértési és bünvádi eljárást is indíthat. Pedig ez nem véletlen: az európai adatvédelmi biztosok – kevés kivétellel – kezdettől *nem ombudsmanként* működnek (ezt bevett elnevezésük: „data protection/information commissioner”, „Datenschutzbeauftragte”, stb.) is tükrözi. A magyar adatvédelmi biztos tevékenysége is igen korlátozottan írható le (a kezdetektől!) az ombudsman-irodalom szokásos kategóriáival és problémáival („maladministration”, alkotmányos visszásság, „hatóság” fogalma, stb.), mivel ezek az adatvédelmi biztosi működés szempontjából többnyire irrelevánsak.

Az információs társadalom környezetében a személyes adatok kontrollálatlan gyűjtése még a korábbiakhoz képest is nagy veszélyt jelent, amely elhárítására – immár a közösségi jog alapján is – egy speciális szakértelemmel rendelkező intézmény hivatott; a közérdekű adatok nyilvánosságán őrködő független intézmény léte pedig aligha szorulhat indokolásra egy olyan államban, amely működését alapjaiban fenyegeti a korrupció. Ideje tehát végiggondolni azt, hogy mi a folytatható az intézmény jelenlegi szabályozásában és mi nem az; az nyilvánvaló, hogy a jogukkal élni kívánó polgároknak a hatékony jogérvényesítés lehetőségét kell biztosítani.

Mi tehát a teendő? A válaszkísérletek megfogalmazása előtt az alábbiakban az adatvédelmi biztos intézményének hatályos szabályozásából körvonalazható funkciókat határozom meg, és összegzem az ezen funkciók gyakorlásának tapasztalatokat.

2. A hatályos szabályozás

Az adatvédelmi biztos feladat- és hatásköreit a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény (a továbbiakban: Avtv.), elsősorban annak 24. és 25. §-ai, valamint az állampolgári jogok országgyűlési biztosáról szóló 1993. évi LIX.

törvény (a továbbiakban: Obtv.) határozzák meg (mivel az Avtv. 23. § (2) bekezdése szerint az adatvédelmi biztosra „– e törvényben foglalt eltérésekkel – az állampolgári jogok országgyűlési biztosáról szóló törvény rendelkezéseit kell alkalmazni.”). Ezen szabályok alapján az adatvédelmi biztos feladat- és hatásköreit három csoportba sorolhatjuk attól függően, hogy azok a biztos mely funkciójához kapcsolódnak.

2.1 Alapjogvédelmi funkció

A biztos természetesen az egyedi ügyek kapcsán is mindenkor alapjogvédelmet is ellát, hiszen egyedi állásfoglalásait, határozatait is az adatkezelésre vonatkozó jogszabályok alkotmánykonform értelmezésére építi. Ám szűkebb értelemben e funkcióhoz azokat a feladatköröket soroljuk, amelyek gyakorlása kapcsán a biztos közvetlenül az Alkotmányban rögzített személyes adatok védelméhez és közérdekű adatok nyilvánosságához fűződő jog érvényesítéséért lép fel, és nem egyedi jogvitákban jár el. Ide tartozik (1) az alkotmányos jogok érvényesülésének monitorozása, (2) a jogszabályi környezet alakítása nemzeti és uniós szinten, (3) az adatkezelést szabályozó jogszabályok alkotmánykonform értelmezésének megállapítása, és (4) az információs jogok érvényesítésének más módokon történő elősegítése.

A biztosi intézmény e funkciójához tartozik, hogy figyelemmel kísérije a személyes adatok védelmének és a közérdekű adatok, közérdekből nyilvános adatok nyilvánossága érvényesülésének feltételeit [Avtv. 25. § (1) bekezdés]; ez azonban nem csak passzív monitoring-tevékenységet jelent, hanem azt is, hogy a biztos a tapasztaltak alapján „javaslatot tesz az adatkezelést, a közérdekű adatok és a közérdekből nyilvános adatok nyilvánosságát érintő jogszabályok megalkotására, illetve módosítására, véleményezi az ilyen jogszabályok tervezetét” [Avtv. 25. § (1) bekezdés]. A biztos tehát – figyelemmel a felügyeletére bízott alapjogok érvényesülésére – aktívan lép fel a jogi környezet alakításáért is, mindenkor az információs jogok oldalán. Megjegyzendő, hogy ebben az esetben is tudatosan kerüljük az „ombudsmani alapjogvédelem” fordulat használatát: míg ugyanis a fenti tevékenység az adatvédelmi biztos működésének súlyponti eleme, addig pl. az állampolgári jogok országgyűlési biztosának

jogszabály-veleményezési tevékenysége „kivételes”.¹ A jogszabályalkotás kezdeményezése kapcsán említendő, hogy a biztosnak – bár ez a magyar jogi környezetben nem különleges jogosítvány – bárkihez hasonlóan módja van utólagos normakontrollt illetőleg alkotmányos mulasztás megállapítását kezdeményezni az Alkotmánybíróságnál. Ide soroljuk a biztos azon véleményezési jogát is, amely az állami vagy helyi önkormányzati feladatot, valamint jogszabályban meghatározott egyéb közfeladatot ellátó szerv tevékenységével kapcsolatosan külön törvényben meghatározottak szerint közzeendő adatokra vonatkozó különös, illetőleg egyedi közzétételi listák tekintetében áll fenn [Avtv. 24. § f) pont], illetőleg amely korábban illette meg a biztost a titokkörü jegyzékek vonatkozásában a minősített adat védelméről szóló 2009. évi CLV. törvény hatálybalépéséig.

Fontos, hogy a biztos az Európai Unió együttműködési fórumainak keretében lehetőséggel bír arra, hogy uniós szinten is hasson a jog alakulására (hiszen „külön törvényben meghatározott szervekkel vagy személyekkel együttműködve képviseli a Magyar Köztársaságot az Európai Unió közös adatvédelmi felügyelő testületeiben” [Avtv. 24. § g) pont]. Ezen tevékenység terepe elsősorban az Irányelv 29. cikke alapján működő, a személyes adatkezelés² vonatkozásában az egyének védelmével kapcsolatban foglalkozó munkacsoport³. A munkacsoport az Irányelv 30. cikke szerint a megvizsgál minden, az irányelv értelmében elfogadott nemzeti intézkedések alkalmazása körébe tartozó kérdést azok egységes alkalmazása érdekében; véleményt nyilvánít a Bizottság felé a Közösség és a harmadik országok védelmének szintjéről; tanácsot ad a Bizottságnak az ezen irányelv javasolt módosításaival, a személyes adatok feldolgozása tekintetében a természetes személyek jogainak és szabadságainak biztosítását célzó további vagy különleges intézkedésekkel, és az e jogokat és szabadságokat érintő, egyéb javasolt közösségi

¹ Mondja Polt Péter, „Nem tudunk minden esetben alkotmányos jogra hivatkozni”; Gönczöl Katalinnal, az állampolgári jogok országgyűlési biztosával és Polt Péterrel, az országgyűlési biztos általános helyettesével Tóth Gábor Attila beszélget, *Fundamentum* 1999. 1. szám, 45.

² Jelen írásban a data processing kifejezést adatkezelésnek fordítjuk.

³ „Article 29. Working Party”: http://ec.europa.eu/justice_home/fsj/privacy/index_en.htm

intézkedésekkel kapcsolatban, valamint véleményt nyilvánít a közösségi szinten kidolgozott etikai szabályzatokról. Bár a munkacsoport munkája elsősorban a kettős céllal – az személyes adatok védelme mellett az (elsősorban üzleti célú) adatáramlás szabad folyásának biztosítása érdekében – megfogalmazott Irányelv egységes értelmezését szolgálja, az általa kibocsátott dokumentumok előkészítése során jellemzően megjelenik a nemzeti szinten elsősorban hatósági jogalkalmazást (lásd alább) végző felügyelő szervek és az alapjogvédő funkciót ellátó szervek (így a magyar adatvédelmi biztos) közötti törésvonal. Nézetünk szerint az Európai Alapjogi Charta elfogadása ahhoz vezet, hogy az alapjogvédelmi funkció és szemlélet azon felügyelő hatóságoknál is erősödik majd, amelyek tevékenysége jelenleg hatósági jogalkalmazásban merül ki (e szervek alapjogvédő funkciójának elismerésére utaló jel az Európai Bíróság közelmúltbeli határozata a Bizottság kontra Németország ügyben is, ismertetését lásd alább).

E funkcióhoz soroljuk a biztos azon feladatkörét, amely szerint az „elősegíti a személyes adatok kezelésére és a közérdekű adatok nyilvánosságára vonatkozó törvényi rendelkezések egységes alkalmazását” [Avtv. 24. § *d*) pont], valamint azt a törvény által biztosított lehetőséget, hogy a biztos „feladatkörében általános jelleggel ajánlást bocsáthat ki” [Avtv. 24. § *e*) pont].

Az adatkezelésre vonatkozó jogszabályok egységes alkalmazásának elősegítésére a biztosnak több lehetősége van: ide tartozik (ezért említjük a fenti két feladatkört egymáshoz kapcsolva) valamely nagyobb problémakör átfogó vizsgálata kapcsán a vonatkozó szektorális joganyag alkotmánykonform értelmezésének megállapítása, jellemzően ajánlásban⁴, sok esetben (az Avtv. szerint) hivatalból indított eljárás keretében, (a belső szabályozás szerint) projekt-vezetők irányítása alatt, projekt-teamekben. A jogszabályok egységes alkalmazásának elősegítése

⁴ Lásd pl. a választási kampánnyal kapcsolatos adatkezelésről szóló ajánlást (2010. január 21.) vagy a beszélgetőműsorok, kibeszélőműsorok szereplőivel kapcsolatos adatkezelésről szóló ajánlást (2010. február 11.). Az elmúlt másfél évtizedben követett gyakorlat szerint ajánlást a biztos jellemzően akkor bocsát ki, ha az legalább részben „általános jellegű”; a tárgyalat kérdés súlyánál, az érintettek számánál fogva jelentős, és az ajánlás a probléma átfogó elemzését adja. Egyedi esetekben az ügyeket a biztos „állásfoglalással” zárja le.

érdekében a biztos párbeszédet kezdeményezhet a bíróságokkal, kezdeményezheti jogegységi határozat kiadását, szintén az alkotmánykonform értelmezés támogatása érdekében. A jogértelmezés során a biztosnak két rossz hagyományt is le kell küzdenie: az egyik a szorosan szövegműkött értelmezés hagyománya, a másik pedig az az – adatvédelmi joggal foglalkozó szakemberek között sajnos elterjedt – hagyomány, amely valamely erkölcsi elv érvényesítésére irányuló – egyébként helyes – törekvést párosít a dogmatikai igényesség hiányával (és mindezt tévesen „alapjogvédelemnek” nevezi). A két gyakorlat olyan értelmezéseket eredményez, amelyek nem a védett alkotmányos jogok érvényesítését szolgálják, illetőleg önkényesek. A biztosnak mindenkor arra kell törekednie, hogy következetes dogmatikát építsen az Avtv. rendelkezései felé, ám ezt úgy tegye, hogy értelmezése során folyamatosan legyen figyelemmel az Alkotmány 59. §-ában és 61. §-ában rögzített jogok tartalmára (valamint a közösségi jogra) is. Ebben a munkában szerencsére használhatók a magyar jogtudomány új irányzatának eredményei, amely például az objektív teleologikus jogértelmezés módszerének alkalmazását proponálja a lehetséges (önmagukban koherens) értelmezések közötti választás esetén.⁵

Végül ide sorolhatók azok a tevékenységek, amelyek az információs jogokról való tájékoztatást, az e jogokkal kapcsolatos tudatosság növelését szolgálják, így például a sajtó gyors és pontos tájékoztatása, rendezvények, konferenciák, az adatkezelőkkel párbeszédre módot adó események szervezése. Az adatvédelmi biztos 2008 óta rendszeresen egy súlyponti témának szentelt konferenciát szervez az adatvédelem napja és az információs szabadság napja alkalmából, illetőleg sor került sok egyéb tematikus konferencia, előadás, stb. rendezésére a biztosi hivatalban.

2.2 Ombudsmani jogalkalmazás, mediáció

A következő adatvédelmi biztosi funkció az, amely az adatvédelmi biztosi tevékenységben leginkább emlékeztet egy ombudsman működésére. A biztos kivizsgálja a hozzá érkezett bejelentéseket [Avtv. 24. § b)

⁵ Lásd elsősorban Jakab András műveit: Jakab András: Az Alkotmány kommentárjának feladata, in: Jakab (szerk.): Az Alkotmány kommentárja, 2. kiadás, Budapest, Századvég, 2009; Jakab András: A magyar jogrendszer szerkezete, Budapest-Pécs, Dialóg Campus Kiadó, 2007.

pont], és meghatározott adatkezelő részére ajánlást bocsáthat ki [Avtv. 24. § e) pont] (ezen egyedi címzetteknek szóló ajánlás a biztosi gyakorlatban „állásfoglalásként” jelenik meg). Ha az ügyben a biztos jogellenes adatkezelést észlel, az adatkezelőt annak megszüntetésére szólítja fel. A biztos széles körben fordulhat a nyilvánossághoz: tájékoztatást adhat eljárása megindulásáról, a jogellenes adatkezelés vagy adatfeldolgozás tényéről, az adatkezelő/feldolgozó személyéről, a kezelt adatok köréről, valamint az általa kezdeményezett intézkedésről (illetőleg határozatról; de ez utóbbi már az alábbi 2.3 pontban tárgyaltahoz vezet). Az adatvédelmi biztos eljárásaira és intézkedéseire az Avtv. az Obtv. rendelkezéseit rendeli alkalmazni, egyes eltérésekkel, így például az adatvédelmi biztos nem csak az Obtv.-ben meghatározott „hatóságot” vizsgálhat (hiszen az adatvédelmi jogsértések esetén nyilvánvalóan vizsgálnia kell gazdasági társaságokat, stb. is). A további – az alábbiakban tárgyalandó, a hatósági jogalkalmazásra vonatkozó – szabályokkal együtt ezek az eltérések azt eredményezik, hogy az adatvédelem és információszabadság-jog alkalmazása terén a biztos egy formáságokkal nem terhelt⁶, ombudsmani modellt követő eljárást folytathat le. Ez a szabályozás jól is működik abban az esetben, ha működésének közege az ombudsmani tevékenység hagyományos terepe, vagyis a közigazgatás; lehetőséget ad párbeszédre az adatkezelőkkel, s mediáció útján gyors megoldást hozhat a felmerülő problémákra. Az információszabadság területén a biztosnak lehetősége van még a bírósági eljárás megindulása előtt kibocsátani olyan állásfoglalást, amelyet az adatkérő a bírósági eljárásban felhasználhat, és így közvetve alakítani a bírói gyakorlatot. Egyes esetekben az eljárás a közigazgatáson kívül is hatékony; ám minél kevesebb általános tanulsággal jár az ügy, minél kisebb az eset iránt a médiaérdeklődés, annál kevésbé járhat eredménnyel a biztos megfelelő szankciók alkalmazása nélkül. Ennek ellenére az ombudsmani jogalkalmazási funkció által kínált intézkedések nem hiányozhatnak egy korszerű információs biztosi hivatal eszköztárából. Az ombudsman-szerű eljárás lehetőségét nem megszüntetni kell, hanem kiegészíteni a hatékony hatósági jogalkalmazás által kínált lehetőségekkel.

⁶ A „formátlanság” általános jellemzője az ombudsman eljárásának: Varga Zs. András: Az országgyűlési biztosok eljárásának feltételei, Jogtudományi Közöny, 1997. június, 258. o.

2.3 Hatósági jogalkalmazás

A hatósági jogalkalmazási funkció kezdetben csak igen kis terjedelemben volt jelen az adatvédelmi biztosra vonatkozó szabályozásban; ilyenek volt tekinthető az adatvédelmi biztos titokfelügyeleti jogköre (lásd alább), illetőleg az adatvédelmi nyilvántartásra vonatkozó szabályozás. Az Avtv. 25. § (4) bekezdése szerint abban az esetben, ha „az adatkezelő vagy adatfeldolgozó a személyes adatok jogellenes kezelését (feldolgozását) nem szünteti meg, az adatvédelmi biztos határozatban elrendelheti a jogosulatlanul kezelt adatok zárolását, törlését vagy megsemmisítését, megtilthatja a jogosulatlan adatkezelést vagy adatfeldolgozást, továbbá felfüggesztheti az adatok külföldre továbbítását. A határozat ellen közigazgatási úton jogorvoslatnak nincs helye.” A határozat felülvizsgálatát az adatkezelő, az adatfeldolgozó vagy az adatkezeléssel érintett személy jogszabálysértésre hivatkozással kérheti a bíróságtól. Ez a szabály viszonylag újkeletű, annak szabályozását az uniós belépést megelőző 2003. évi novella teremtette meg, majd 2005-ben a jogalkotó pontosította a rendelkezéseket. Az adatvédelem területe mellett az információszabadsággal kapcsolatos speciális területen, a titokfelügyelet körében jelenik meg hatósági jogkör: ha az adatvédelmi biztos a minősített adat minősítésének megszüntetésére, módosítására szólítja fel a titokgazdát, és az nem fordul bírósághoz, a minősítés meghatározott határidő elteltével a biztos felszólításában foglaltaknak megfelelően megszűnik vagy módosul.

Ezek a hatósági jogkörök több szempontból is csökevényesnek nevezhetők. A korábban is létező (bár szerencsétlenül szabályozott) titokfelügyeleti jogkörével az adatvédelmi biztos ritkán élt (bár ennek oka nem egy esetben az volt, hogy a titokgazda – nyilvánvalóan a lehetséges nyílt konfliktus, illetve az esetleges felszólítás lehetőségét is mérlegelve – együttműködött az adatvédelmi biztossal, és önkéntesen megszüntette/módosította a minősítést). Az adatvédelmi területen a szabályozás problematikus: az esetlegesen hatósági szankciókkal fenyegetett adatkezelőket nem védik azok a formai-eljárási garanciák, amelyek a közigazgatási eljárásban érvényesülnek.

Megjegyzendő, hogy az európai adatvédelmi hatóságok közül tevékenységének középpontjában a fent leírt hatósági jogalkalmazás áll;

várható azonban, hogy a személyes adatok védelméhez fűződő jognak az Európai Unió Alapjogi Chartájában történő megjelenésére tekintettel a jövőben ezen szervek esetén is erősödik a 2.1 pont alatt írt alapjogvédelmi funkció.

3. Az adatvédelmi biztosi intézmény megújításának fő elvei

Az alábbiakban megvizsgáljuk, melyek azok a fő követelmények, amelyeknek álláspontunk szerint egy ideális információs biztosi intézmény szabályozásakor, vagyis az adatvédelmi biztosi intézmény szabályozásának megújításakor érvényesülniük kell. Ezek egyrészt adódnak a jogalkotóra háruló uniós szabályozási kötelezettségekből; másrészt az adatvédelmi biztosi működés másfél évtizedének tapasztalataiból.

Adatvédelmi helyett információs biztosra van szükség. Jó és fenn tartandó szabályozási megoldás az, amely az adatvédelmi (magánszféra-védelmi) felügyelő szervre bízva az adatnyilvánossággal (információs szabadsággal) kapcsolatos szabályok feletti felügyeletet is. Az adatnyilvánossággal kapcsolatos hatásköröket bővíteni kell, és a korrupcióellenes harchoz elengedhetetlen adatnyilvánosság témáját oly módon is hangsúlyozni kell, hogy az egyik védett jogot egyoldalúan kiemelő „adatvédelmi biztos” megnevezést a törvényhozó felváltja a nemzetközi gyakorlatban elterjedt „információs biztos” megnevezéssel.

A magyar adatvédelmi biztos az első olyan intézmény volt Európában, amely mindkét információs jog területén rendelkezett hatáskörökkel.⁷ Az adatvédelmet és az információs szabadságot a jogalkotó egyre több európai és Európán kívüli államban szabályozza együtt és egymásra tekintettel –, s egyre-másra jönnek létre azok az intézmények, amelyek mindkét információs jog érvényesüléséért felelnek. Néhol a korábbi adatvédelmi biztosi intézmény kap szerepet az információs szabadság terén (pl. Egyesült Királyság, Németország), máshol a korábban létrehozott információs szabadságért felelős intézmény kap a személyes adatok

⁷ A magyar szabályozás (a kanadai mellett) a külföldi jogirodalomban is elemzés tárgya (például Herbert Burkert: Datenschutz auf dem Weg zur Transparenzordnung, in: Bruno Baeriswyl – Beat Rudin (szerk): Perspektive Datenschutz – Praxis und Entwicklungen in Recht und Technik, Schulthess-Nomos-Verlag Österreich, Zürich-Baden-Baden-Wien, 2002, 196. o.).

védelmével kapcsolatos hatásköröket (pl. Mexikó). Ezen intézmények gyakori elnevezése az „információs biztos” (Egyesült Királyság, Szlovénia).

A közérdekű adatok nyilvánosságának egyik fő korlátja a személyes adatok védelméhez való jog, és viszont; a titkosság és nyilvánosság határának értelmezését célszerű olyan intézményre bízni, amely a kellő jártassággal képes a határvonal kijelölésére. A függetlenség követelményének érvényesülnie kell a közérdekű adatok nyilvánosságáért felelős szerv esetében is, hiszen annak tevékenysége döntően az állami szervezetrendszer információs gyakorlatának kontrolljára irányul, olyan különösen érzékeny területeken is, mint a minősített adatok kezelése. Ellentétes megoldás mellett nem hozhatók fel érvek, ezért nézetünk szerint fenn kell tartani azt a szabályozási modellt, amely a személyes adatok védelméhez és a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez fűződő alkotmányos jog védelmére és a két területet érintő jogszabályok megtartásának ellenőrzésére egy intézményt jelöl ki. E kettős feladatkört álláspontunk szerint tükröznie kell az intézmény elnevezésének is. Ezért a megfelelő elnevezés a jelenleg használt, az egyik védett jogot egyoldalúan kiemelő „adatvédelmi biztos” helyett nézetünk szerint a nemzetközi szóhasználatban már bevett „információs biztos”.

Egyes szervezeti és költségvetési részletszabályok jelenleg sértik azokat a követelményeket, amelyeket az intézmény függetlenségével kapcsolatban az uniós jogi normák illetőleg az ezekhez kapcsolódó európai bírósági gyakorlat megfogalmaz. Az intézmény függetlenségét e (jellemzően törvényi szintű) szabályok módosításával erősíteni kell.

Az Európai Unió Alapjogi Chartájának 8. cikke szerint mindenkinek joga van a rá vonatkozó személyes adatok védelméhez; az ilyen adatokat csak tisztességesen és jóhiszeműen, meghatározott célokra, az érintett személy hozzájárulása alapján vagy valamilyen más, a törvényben rögzített jogos okból lehet kezelni. Mindenkinek joga van ahhoz, hogy a róla gyűjtött adatokat megismerje, és joga van azokat kijavíttatni. A 8. cikk (3) bekezdése szerint e szabályok tiszteletben tartását független hatóságnak kell ellenőriznie. Az Irányelv 28. cikke szerint minden tagállamnak rendelkeznie kell olyan felügyelő hatóságról, amely az Irányelvet

átültető nemzeti jogszabályok ellenőrzését felügyeli; „e hatóságok a rájuk ruházott feladatok gyakorlása során teljes függetlenségben járnak el”.

A közelmúltban az Európai Bíróság állást foglalt abban a kérdésben, hogy mit az Irányelvben említett „függetlenség” tartalma⁸. A határozat szerint Németország azzal, hogy „a személyes adatoknak a nem állami szervek és a piaci versenyben részt vevő közjogi vállalkozások általi [kezelését] felügyelő hatóságokat egyes tartományokban állami felügyelet alá vonta, és ezáltal e hatóságok „teljes függetlensége” biztosításának kötelezettségét helytelenül ültette át — nem teljesítette [az] irányelv 28. cikke (1) bekezdésének második albekezdéséből eredő kötelezettségeit.” Németország az ügyben azt az álláspontot képviselte, hogy az irányelvi „teljes függetlenség” az jelenti, hogy a felügyelő hatóság függetlenül működik „abban az értelemben, hogy e hatóságoknak függetlennek kell lenniük a felügyeletük alatt álló nem állami szektortól, és nem lehetnek külső befolyásnak kitéve”. A Bíróság azonban a függetlenség tartalmát jóval szélesebb körben határozta meg: álláspontja szerint azt „a „teljes” melléknév erősíti, ami a felügyelő hatóságon kívüli bármilyen, közvetlen vagy közvetett befolyástól mentes döntéshozatali jogkört jelent”. Fontos, hogy a Bíróság kiemeli: a 28. cikkben szabályozott felügyelő hatóságok „alapvető jogok és szabadságok őrzői, és létrehozásuk a tagállamokban [...] alapvető eleme az egyének védelmének a személyes adatok feldolgozása tekintetében”; vagyis a határozat az adatvédelmi felügyelő szervezetet nem csak az Irányelvben foglalt szabad adatáramlást szolgáló jogszabályok felügyeletéért felelős hatóságokként, hanem alapjogvédő intézményekként definiálja. Németország érvelésében megjelenik az a hazai környezetben is tárgyalásra – és cáfolatra – érdemes gondolat, amely szerint „a polgárok és a vállalkozások jogait érintő beavatkozások felett az illetékes miniszternek törvényességi felügyeletet kell gyakorolnia. Mivel a személyes adatok feldolgozása vonatkozásában az egyének védelmét felügyelő hatóságok a 95/46 irányelv 28. cikkének (3) bekezdése alapján bizonyos beavatkozási jogkörrel rendelkeznek a polgárok és a nem állami szektor tekintetében, tevékenységük jogszerűségére vonatkozóan mindenképpen szükséges lenne a törvényességi vagy szakmai felügyeleti eszközökkel végzett bővített felügyelet”. A Bíróság azonban

⁸ Európai Bizottság kontra Német Szövetségi Köztársaság (C 424/07 sz. ügy)

kifejezetten utal arra, hogy a közösségi jogrendbe tartozó demokrácia elvével nem ellentétes olyan hatóságok működése, amelyek „a hagyományos hierarchikus közigazgatási struktúráján kívül helyezkednek el”. E hatóságok működésével szemben természetesen követelmény, hogy törvényesen működjenek, és alá legyenek vetve a hatáskörrel rendelkező bíróságok felülvizsgálatának. Követelmény még a Bíróság szerint a parlamenti befolyás; ennek módja a kinevezési/választási jog gyakorlása, az, hogy a felügyelő szerv hatásköreit a jogalkotó határozza meg, valamint a felügyelő szerv a parlament számára történő beszámolási kötelezettségének előírása. A Bíróság szerint tehát „a felügyelő hatóságok részére az általános közigazgatástól független jogállás biztosítása önmagában nem fosztja meg e hatóságokat demokratikus legitimitációjuktól”.

A magyar országgyűlési biztosokhoz hasonló függetlenséget élvező, ám hatósági jogkörökkel is rendelkező információs/adatvédelmi biztosok Európa számos államában működnek. A bírságot is rendelkező szlovén információs biztost a köztársasági elnök jelöli, a parlament választja⁹; a hatósági jogkörökkel is felruházott lengyel adatvédelmi biztost (generalny inspektor) a szejm választja a szenátus egyetértésével, és a biztost a magyar biztoshoz hasonló mentelmi jog illeti meg¹⁰; a széleskörű hatósági jogkörökkel rendelkező, ugyanakkor az alapvető jogok és szabadságok védelmére kötelezett (és az alkotmányban is szabályozott) portugál adatvédelmi bizottság (Comissão Nacional de Protecção de Dados) is parlamenti szervként működik.¹¹ Romániában az adatvédelmi hatóság (ANSPDCP) elnökét és alelnökét a magyar alkotmánybírákhoz hasonlóan a parlamenti pártok képviselőiből álló jelölőbizottság jelöli, majd a szenátus választja meg.¹²

Megjegyzendő, hogy egyes európai államokban az adatvédelmi/információs szabadság biztosok (Lengyelország, Szlovénia, Szerbia, Egyesült Királyság, stb.) az emberi jogi „ombudsman” mellett működnek, ám nincs olyan állam, amelyben „ombudsman” működik, ám adatvédelmi/információs felügyelő szerv nem. A magyar jogfejlődés számára sok

⁹ <http://www.ip-rs.si/index.php?id=325>

¹⁰ http://www.giodo.gov.pl/408/id_art/171/j/en/

¹¹ <http://www.cnpd.pt/english/bin/legislation/Law6798EN.HTM>

¹² <http://www.dataprotection.ro/servlet/ViewDocument?id=172>

esetben példát mutató Németországban pedig szövetségi és tagállami szinten is működnek adatvédelmi (és információszabadság-) biztosok, ám az ombudsman intézménye nem ismert.

Mindez a magyar jogi környezetben azt jelenti, hogy az adatvédelmi biztos függetlenségét szavatoló tényezők (köztársasági elnöki jelölés, Országgyűlés általi választás és országgyűlési szervként történő működés, mentelmi jog, stb.) fenntarthatók, sőt, a fenntartásuk az Európai Bíróság fenti határozata nyomán követelmény abban az esetben is, ha a jogalkotó a biztos hatósági jogköreit kiterjeszti; alaptalanok tehát azok az érvek, amelyek szerint a hatósági jogkörök megerősítése a függetlenség csökkenéséhez vezetne.

A fentiekén túl két további, a függetlenséget érintő, egymással is összefüggő kérdést kell tárgyalnunk az adatvédelmi biztosi intézmény szabályozásának megújítása kapcsán: a közös hivatali szervezet kérdését és a költségvetési tervezés kérdését.

Elsőként vizsgálnunk kell azt a helyzetet, amelyben az adatvédelmi biztos az állampolgári jogok országgyűlési biztosával és a külön országgyűlési biztosokkal közös hivatali szervezetben működik. A megoldás mellett felhozható érv a költségtakarékosság: egyes szervezeti egységek (üzemeltetés, bérszámfejtés, stb.) mind a négy biztosi stáb számára nyújtják szolgáltatásaikat. (A megtakarítás azonban legjobb esetben is csekély.) Szintén érv lehet az az eseti együttműködés lehetősége a több biztos kompetenciáját érintő ügyekben (lásd például az adatvédelmi és a kisebbségi biztos közös ajánlásait). Ilyen együttműködésre azonban egymástól szervezetileg jobban elkülönült intézmények esetén is minden további nélkül mód van.

A közös hivatal működtetése ellen szól ugyanakkor az, hogy az OBH közös költségvetésének léte – mint arra az Európai Unió szakértőiből álló vizsgálóbizottság még a csatlakozás előtt rámutatott – aggályos, mert „magában rejt a különböző jogok egymás elleni kijátszásának veszélyét, illetve valószínűleg állandósítja a különböző biztosi funkciók finanszírozásának történelmi „leosztását”. Ez a megoldás voltaképpen magát az átláthatóságot is hátráltatja, hiszen a Parlament így aligha tudhatja

pontosan, mennyi forrást szavaz meg konkrétan az adatvédelem ügyére”.¹³

Lényeges körülmény, hogy európai összehasonlításban a magyar adatvédelmi biztos igen szűkös erőforrások mellett dolgozik; a Cseh Köztársaság – kizárólag az adatvédelem területén tevékenykedő – adatvédelmi hatósága kétszeres létszámmal működik; a kétmilliós Szlovénia információs biztosának munkáját 35 ember támogatja. A közös hivatali szervezet belső egyensúlyát azonban alapjaiban borítaná fel az adatvédelmi biztos erőforrásainak indokolt szintre emelése.

A fenti érveket és ellenérveket mérlegelve álláspontunk szerint több érv szól egy lehetséges információs biztosi intézmény szervezetiileg önálló működtetése (és számára önálló költségvetési fejezet szentelése) mellett, mint amely a közös hivatali szervezet további fenntartása mellett hozható fel.

Másodikként fontos kiemelni azt, hogy a lehetséges információs biztosi hivatal függetlensége anyagi értelemben csak akkor volna biztosítható, ha – az OBH költségvetési tervezésének jelenlegi módjától eltérően, ám az Alkotmánybíróságéhoz hasonlóan – az információs biztos maga állapítaná meg saját költségvetését, és azt az állami költségvetés részeként jóváhagyás céljából előterjesztené az Országgyűlésnek.

Az információs biztosnak mind az adatvédelem, mind az adatnyilvánosság (információszabadság) terén hatékony hatósági eszközrendszerrel kell rendelkeznie.

Az Irányelv 28. cikke szerint az adatvédelmi felügyelő szervnek „tényleges beavatkozási jogosultsággal kell rendelkeznie”. Bár a magyar jogalkotó által átültetett hatósági hatáskörök („az adatok zárolásának, törlésének vagy megsemmisítésének elrendelése”) ezt követően csak egy példálódzó felsorolásban szerepelnek, és a 28. cikk semmiképpen nem írja elő a bírságolás lehetőségének megadását a felügyelő szerv számára, nézetünk szerint az elmúlt másfél évtized adatvédelmi biztosi gyakorlatának tapasztalatai egyértelműen alátámasztják ennek szükségességét. Az adatvédelmi ügyekben a nyilvánossághoz fordulás lehetősége csak ott

¹³ Értékelő misszió a TAIEX támogatásával, Az adatvédelmi biztos beszámolója 2002, Adatvédelmi Biztos Irodája, Budapest, 2003., 370. o.

értékelhető „tényleges beavatkozási lehetőségként”, ahol valós visszatartó erővel bír: így az állami szektorban, illetőleg nagy, országosan ismert magántársaságok esetén. Ezen túl az adatvédelmi normák hatékony érvényesülése csak akkor képzelhető el, ha a biztos megfelelően szabályozott hatósági eljárást is lefolytathat. Az Európai Unió Alapjogi Ügynökségének a közelmúltban publikált, az európai adatvédelmi felügyelő szervek működésével kapcsolatos tanulmányának egyik fő következtetése éppen az, hogy ha a „puha eszközök” alkalmazásán túl ezek a szervek adott esetben nem képesek kikényszeríteni a jogkövetést, az egész adatvédelmi szabályozás hitelessége kérdőjeleződhet meg.¹⁴ Az Unió 27 tagállamában működő hatóságok közül 19 rendelkezik a bírságot adó jogkörrel.¹⁵

A hatályos magyar szabályozás a létező eszközök tekintetében sem kielégítő, mivel – mint a fentiekben már utaltunk rá – az eljárás alá vontak számára nem biztosítja a megfelelő garanciákat. Emellett e körben új szankció bevezetése szükséges: a biztosnak meg kell adni a lehetőséget arra, hogy bírságot szabhasson ki. Hiba lenne azonban, ha ezzel együtt az ombudsmani „formátlan” eljárás és az ahhoz kapcsolódó eszközök eltűnnének a biztos fegyvertárából. Az információs biztos kívánatos szabályozásában elválik egymástól az ombudsmani és a hatósági eljárás; a hatósági eljárás meghatározott kezdőpontjától (pl. az ombudsmani „formátlan” eljárásban egyedi ajánlás (állásfoglalás) kibocsátását követően az adatkezelő nem szünteti meg a jogellenes adatkezelést) pedig a közigazgatási eljárás szabályait kell alkalmazni. E tekintetben üdvözlendő az a jelenleg (2010. szeptemberében) folyamatban lévő törvénymódosítási javaslat, amely kifejezetten kiterjeszti a Ket. hatályát az adatvédelmi biztos által hozott határozatokra.

Az információs szabadság területén a perek elhúzódása jelenti a legnagyobb problémát; ezt orvosolandó az információs biztos hatáskörét – a titokfelügyelet mintájára – célszerű kiegészíteni annak lehetőségével, hogy a biztos valamely kötelező, bíróság előtt megtámadható aktszal minősíthessen adatot közérdekűnek/közérdekből nyilvánosnak.

¹⁴ Data Protection in the European Union: the Role of National Data Protection Authorities, European Union Agency for Fundamental Rights, 2010, 8. o.

¹⁵ Data Protection in the European Union: the Role of National Data Protection Authorities, European Union Agency for Fundamental Rights, 2010, 34. o.

Felmerülhet az az ellenérv, hogy a hatósági jogalkalmazás nyomán megnyíló bírósági felülvizsgálat lehetősége árthat a biztos tekintélyének. Nézetünk szerint ez a helyzet éppen a tiszta dogmatika, bíróságok előtt is védhető állásfoglalások kialakítására ösztönözné az információs biztost; a bíróság előtti gyakoribb fellépés pedig módot adna az ítélkezési gyakorlat hatékonyabb formálására, vagyis az ellenérv alaptalan.

4. Zárszó

A folyamatban lévő alkotmányozás egyes, az adatvédelmi biztosra vonatkozó szabályozástól független előkérdéseitől függ az, hogy a fenti elvek mennyiben relevánsak az alkotmányozás szempontjából. Lehetséges, hogy az Alkotmányozó a korábbinál rövidebb alaptörvényt alkot, és a korábban az Alkotmányban rögzített egyes szervezeti kérdések rendezését törvényi szintre utalja; ám lehetséges az is, hogy továbbra is az Alkotmányban rögzíti az adatvédelmi (illetőleg reményeim szerint: információs) biztoshoz hasonló jogállású intézmények státusát.

Fontos megjegyezni, hogy az Európai Unió adatvédelmi szabályozása jelentős változás előtt áll.¹⁶ Erre okot ad egyrészt a Lisszaboni Szerződés elfogadása, másrészt az informatikai forradalom, amely az 1995-ben elfogadott Irányelv sok szabályát meghaladottá tette. Az új szabályozás az adatvédelmi alapelvek hatékonyabb érvényesítése érdekében várhatóan új fogalmakat, elveket és jogi megoldásokat vezet be (harmadik országokba irányuló adatáramlás új szabályozása, „privacy by design” elve), illetőleg csökkenteni a szabályozás túlbürokratizált voltát (pl. az adatvédelmi nyilvántartás kapcsán). A magyar jogalkotónak tehát fel kell készülnie arra, hogy az uniós szabályozás jövőbeni módosításait majdan át kell ültetnie a magyar jogba. Ez az alkalom az alkotmányozás folyamatától függetlenül, az alkotmányozás által nem érintett szabályozási tárgyak tekintetében is lehetőséget ad a jogalkotónak az adatvédelmi biztos intézményre vonatkozó szabályozás megújítására, a fentiekben javasolt információs biztosi modell megteremtésére.

¹⁶ Lásd: Action Plan Implementing the Stockholm Programme, http://ec.europa.eu/justice_home/news/intro/doc/com_2010_171_en.pdf

Irodalom

Baeriswyl, Bruno – Rudin, Beat (szerk.): *Perspektive Datenschutz – Praxis und Entwicklungen in Recht und Technik*, Schultess-Nomos-Verlag Österreich, Zürich-Baden-Baden-Wien, 2002.

Bäumler, Helmut – Mutius, Albert von (szerk.): *Datenschutzgesetze der dritten Generation (Texte und Materialien zur Modernisierung des Datenschutzrechts)*. Luchterhand, Neuwied, 1999.

Dammann, Ulrich – Simitis, Spiros: *EG Datenschutzrichtlinie: Kommentar*. Nomos, Baden-Baden, 1997.

Dietrich Murswiek: *Artikel 2:* in: Michael Sachs (szerk.) *Grundgesetz: Kommentar*, Beck, München, 2006.

Data Protection in the European Union: the Role of National Data Protection Authorities, European Union Agency for Fundamental Rights, 2010.

Dohr, Walter – Pollirer, Hans-Jürgen – Weiss, Ernst M.: *DSG – Datenschutzrecht*. Wien, Manz, 2004.

Jay, Rosemary – Hamilton, Angus: *Data Protection Law and Practice*. Sweet and Maxwell, London, 1999.

Jóri András: *Adatvédelmi kézikönyv*, Budapest, Osiris, 2005.

Jóri András: *59. § A magánszférájogok:* in: Jakab András (szerk.): *Az Alkotmány kommentárja*, Budapest, Századvég Kiadó, 2009.

Korff, Douwe *EC Study on the Implementation of the Data Protection Directive (Comparative Summary of National Laws)*. University of Essex Human Rights Centre, Colchester, 2002.

Sajtóközlemények

A társasházak biztonsági bekamerázásáról

Méltányolható a kamerás védelem igénye a társasházak területén, ha a lakók háromnegyede támogatja a kezdeményezést. Jóri András adatvédelmi biztos javasolja a társasházakról és a lakásszövetkezetekről szóló törvény módosítását a kamerás védelem kiépítésének könnyítésére.

A hatályos szabályozás szerint minden tulajdonos hozzájárulása szükséges ahhoz, hogy a társasházak közös használatú magánterületén képfelvételeket rögzíthessen kamerarendszer. Az adatvédelmi biztoshoz számos panasz érkezik, amelyek arra mutatnak, hogy jelenleg e téren jellemző a tömeges jogsértés. Ha a lakók többsége támogatja a kamerás megfigyelés kiépítését, a társasházak annak ellenére élnek vele, hogy a törvény a tulajdonosok száz százalékának beleegyezéséhez köti azt. A kamerás védelem iránti igény a lakók túlnyomó többségének támogatása mellett méltányolható – foglalt állást Jóri András.

A biztos ezért javasolja, hogy a vonatkozó törvényeket az Országgyűlés úgy módosítsa, hogy a lakók által nagy (minősített) többséggel támogatott kamerarendszerek legalitása megfelelő garanciarendszer mellett biztosított legyen, az alábbi feltételekkel:

Az épület közös tulajdonú helyiségeiben kizárólag az emberi élet, testi épség személyi szabadság védelme, a jogsértő cselekmények megelőzése és bizonyítása, valamint vagyonvédelem érdekében lehessen kamerarendszert alkalmazni. A kamerák felszereléséhez és működtetéséhez a tulajdonostársak az erről határozó közgyűlésen az összes tulajdoni hányad szerinti legalább háromnegyed szavazattöbbségű határozattal járuljanak hozzá. A kamerarendszer akkor alkalmazható, ha a fennálló körülmények valószínűsítik, hogy a jogsértések észlelése, az elkövető tettenérése, illetve e jogsértő cselekmények megelőzése, azok bizonyítása más módszerrel nem érhető el, e technikai eszközök alkalmazása elengedhetetlenül szükséges mértékű, és az információs önrendelkezési jog aránytalan korlátozásával nem jár.

A kamerák nem irányulhatnak a tulajdonostársak külön tulajdonában álló lakás, illetve nem lakás céljára szolgáló helyiségek bejáratára.

Mindehhez alapkövetelmény az adatbiztonsági előírások jogszabályba foglalása: annak rögzítése, hogy a rendszer a felvételeket automatikusan rögzíti, és azokhoz kizárólag a törvényben meghatározott személyek, illetve szervezetek férhetnek hozzá. Az elektronikus megfigyelőrendszer kialakítása során az üzemeltető köteles olyan zárt rendszerű műszaki megoldásokat alkalmazni, amelyek a technika és tudomány mindenkori állása szerinti legmagasabb elérhető adatbiztonsági színvonalat nyújtják, és automatikusan biztosítják a felvételek készítésének, illetve a fel nem használt felvételek törlésének folyamatát. Biztosítani kell, továbbá, hogy a jogsértés bejelentése esetén az azzal kapcsolatos felvételek a szükséges ideig rendelkezésre álljanak.

Jóri András javasolja, hogy kizárólag a törvényben kijelölt adatkezelők legyenek jogosultak a felvételek felhasználására a rögzítés helyszínén elkövetett bűncselekmény vagy szabálysértés miatt indult büntető-, szabálysértési vagy más hatósági eljárás során, illetve az érintett személy és a társasház (lakásszövetkezet) által, jogainak gyakorlása érdekében indított eljárásban – akár polgári peres eljárás során is. A felvételek tárolási ideje a 15 napot ne haladja meg, azt követően a felvételeket semmisítsék meg.

A biztos a kamerarendszer jogszerű működtetéséhez szükségesnek tartja az arra vonatkozó adatkezelési szabályzat megalkotását, amelyet a szervezeti és működési szabályzatban (alapszabályban), vagy ahhoz kapcsolódóan kell meghatározni.

2010. december 22.

(ABI-7879-3/2010)

Nyilvános a Margit híd felújításának megvalósíthatósági tanulmánya.

Nyilvános a Margit híd felújításának megvalósíthatósági tanulmánya. Jóri András adatvédelmi biztos szerint a kormányhatározat időpontjától a tanulmány kiadása nem tagadható meg.

Állampolgári panaszra vizsgálta meg Jóri András adatvédelmi biztos a budapesti Margit híd felújításának megvalósíthatósági tanulmánya nyilvánosságát. A panaszos azt kifogásolta, hogy Budapest Főváros Önkormányzata nem bocsátotta rendelkezésére másolatban a dokumen-

tumot, mivel a felek között létrejött szerződés értelmében a megvalósíthatósági tanulmány nem hozható nyilvánosságra.

Jóri András megállapította, hogy a megvalósíthatósági tanulmány része annak a dokumentációnak, amely alapján a Kormány dönt a fejlesztés brüsszeli hatóságokhoz történő benyújtásáról. A fejlesztés támogatásáról (több mint 13 milliárd forint) az Európai Bizottság határoz. A Margit híd beruházással kapcsolatos támogatási kérelem előkészítése során a Kormány döntéséig a kérelemhez szükséges dokumentumok tartalma változhat. A támogatási kérelem akkor tekinthető végleges dokumentációnak, amikor arról a Kormány döntött – foglalt állást Jóri András.

Az Önkormányzat és a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség Regionális Fejlesztési Programok Irányító Hatósága tájékoztatása alapján jelenleg januárra jelezhető előre a Támogatási Kérelem Európai Bizottsághoz történő benyújtása, a projekt döntés-előkészítési szakasza várhatóan december végén lezárul.

A személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló törvény a döntés megalapozását szolgáló adatok kezelésével kapcsolatban kimondja, hogy a döntés megalapozását szolgáló adat megismerésére irányuló igény a döntés meghozatalát követően akkor utasítható el, ha az adat megismerése a döntést hozó szerv törvényes működési rendjét vagy feladat- és hatáskörének illetéktelen külső befolyástól mentes ellátását, így különösen az adatot keletkeztető álláspontjának a döntések előkészítése során történő szabad kifejtését veszélyeztetné. A megvalósíthatósági tanulmány kiadása tehát a Kormány határozata meghozatalának időpontjától már nem tagadható meg – foglalt állást a biztos. A Kormány határozatával ugyanis magyar részről a pályázati kérelem benyújtásáról döntés születik, ettől az időponttól tehát a dokumentációt bárkinek joga van megismerni. Ezáltal ellenőrizhető, hogy a kérelem előkészítése és az arról való kormányzati döntés megalapozott volt-e.

Jogellenes a Fővárosi Önkormányzat és a Margit Híd Konzorcium nevében eljáró FŐMTERV Zrt. között létrejött vállalkozási szerződés azon kikötése, hogy a megrendelő Fővárosi Önkormányzat a tervdokumentációt nem hozhatja nyilvánosságra – állapította meg Jóri András. A közfeladatot ellátó szerv kezelésében lévő, valamint a tevékenységére

vonatkozó, a személyes adat fogalma alá nem eső információk közérdekű adatnak minősülnek, az ilyen jellegű adatokat pedig – a törvényben megállapított kivételekkel – bárki számára hozzáférhetővé kell tenni. A polgári törvénykönyv szerint, aki az államháztartás valamely alrendszerével pénzügyi, illetve üzleti kapcsolatot létesít, kérésre köteles a jogviszonnyal összefüggő és a közérdekből nyilvános adatokra vonatkozóan tájékoztatást adni.

Nem minősül üzleti titoknak az állami és a helyi önkormányzati költségvetés, illetve az európai közösségi támogatás felhasználásával, költségvetést érintő juttatással, kedvezménnyel, az állami és önkormányzati vagyon kezelésével, az azzal való rendelkezéssel, az ilyen vagyont érintő bármilyen jog megszerzésével kapcsolatos adat. A törvény kizárólag a technológiai eljárásokra, a műszaki megoldásokra, a gyártási folyamatokra, a munkaszervezési és logisztikai módszerekre, továbbá a know-how-ra vonatkozó adatokhoz való hozzáférést részesíti védelemben. Ha a közérdekű adatot tartalmazó dokumentum ilyen, az igénylő által meg nem ismerhető adatot is tartalmaz, a másolaton azt felismerhetetlenné kell tenni.

2010.december 17.
(ABI-2822-9/2010)

Legyen ingyenes és online azonnal lekérdezhető az ellopott, elveszett okmányok adatbázisa

Legyen ingyenes és online azonnal lekérdezhető az ellopott, elveszett okmányok adatbázisa! Sok a visszaélés, ezért Jóri András adatvédelmi biztos kezdeményezi, hogy az ellopott, elveszett, megsemmisült, megtalált, vagy érvénytelen személyi igazolványok, illetve a személyi azonosítóról és lakcímről szóló igazolványok adatbázisa váljon térítésmentesen, azonnal lekérdezhetővé bárki számára.

Számos panaszbeadvány érkezett a biztoshoz az elmúlt időben, amelyben a panaszosok azt kifogásolták, hogy elveszett vagy ellopott személyi igazolványukkal visszaélve mobiltelefon-előfizetéseket kötnek, autókat, ingatlanokat vásárolnak, autókölcsönzőkből autókat lopnak, cégeket jegyeztetnek be, valamint hiteleket vesznek fel a nevükben. Az érintettek hiába jelentették be az okmányok ellopását, elveszését, arra

kényszerülnek, hogy az adóhatóság, a vám-és pénzügyőrség, a rendőrség valamint a követeléskezelő cégek előtt tisztázzák magukat. Ilyenkor az állampolgárok önhibáján kívül olyan helyzet áll elő, amely hátrányos következményekkel jár.

Tekintettel arra, hogy ez a helyzet sérti az állampolgárok személyes adatok védelméhez fűződő jogát, továbbá mert a jogügyletek biztonságához jelentős közérdek fűződik, Jóri András kezdeményezi, hogy haladéktalanul és ingyenesen bárki számára hozzáférhetővé váljon az ellopott, elveszett okmányokat nyilvántartó adatbázis.

A biztos ezért javasolja, hogy a Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatala weboldalán hozzon létre olyan lekérdezési lehetőséget, ahol a felhasználó ingyenesen és azonnal információt kaphat az okmányazonosító megadása után a személyi igazolvány, vagy a személyi azonosítóról és lakcímről szóló igazolvány kiadásáról, érvényességének, elvesztésének, ellopásának, megsemmisülésének, találatának, megkerülésének tényéről.

A polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló törvény kérelemre jelenleg is lehetővé teszi a hasonló adatszolgáltatást, úgy, hogy az okmány számán és a fenti tényeken kívül más személyi adat nem válik megismerhetővé a kérelmező számára. Az adatszolgáltatást azonban költségtérítéshez köti, 22 napos ügyintézési határidővel, amely időtartam értelmetlenné teszi az adatlekérdezést, hiszen a szolgáltatók, eladók az ügyféllel annak megjelenésekor, azon nyomban szerződést kötnek.

Bár a törvény ezen rendelkezése a lakosság biztonságérzetének növelését, a visszaélések számának csökkentését célozza azzal, hogy a fenti okmányok érvénytelenségének, elvesztésének, ellopásának ténye bárki által ellenőrizhető, a jelenlegi megoldás ennek ellenére nem hatékony. Az ingyenes, azonnali lekérdezés a bűncselekmények megelőzését szolgálja, és a felderítését végző nyomozóhatóságok munkáját könnyítené.

2010. december 8.

(ABI-6673-4/2010/P)

Járjon súlyosabb következményekkel, ha különleges adatokkal, illetve olyan személyes adatokkal élnek vissza, amelyek gyűjtését törvény írja elő

Járjon súlyosabb következményekkel, ha különleges adatokkal, illetve olyan személyes adatokkal élnek vissza, amelyek gyűjtését törvény írja elő! Jóri András adatvédelmi biztos a büntető törvénykönyv módosítását kezdeményezi a személyes adatok hatékonyabb védelme érdekében.

Jóri András adatvédelmi biztos a személyes adatok védelmével összefüggő büntetőjogi szankciók szigorítását kezdeményezi a jogalkotónál. A hatályos büntető törvénykönyv a jogtalan haszonszerzési cél vagy jelentős érdeksérelem okozása esetén rendeli büntetni a személyes adattal történő visszaélést. A biztos álláspontja szerint szigorításra van szükség.

A hatályos Btk. nem tesz különbséget aszerint, hogy visszaélés esetén az érintett eredetileg önként adta-e meg a bűncselekménnyel érintett adatait vagy törvény írta elő azok kezelését. A biztos szerint súlyosabb megítélés alá kellene, hogy essen az, ha olyan személyes adatokkal élnek vissza, amelyeknek gyűjtését törvény írja elő, mert ez esetben fokozottabb az állami szervek felelőssége.

A törvénynek kifejezésre kell juttatnia, hogy az állam fokozottan védi azoknak a polgároknak az adatait, akik jogkövető módon eleget tesznek az adatszolgáltatásra vonatkozó jogszabályi kötelezettségüknek. Ezért a célzatosságtól és az okozott érdeksérelemtől függetlenül büntetni kellene azt, aki kötelező adatszolgáltatással gyűjtött személyes adattal él vissza, akár úgy, hogy az adatot jogosulatlanul megismeri, átveszi, továbbítja, összekapcsolja, nyilvánosságra hozza, akár úgy, hogy az adathoz jogosulatlan hozzáférést tesz lehetővé.

A különleges adatokkal történő visszaélés elleni hatékonyabb fellépés szintén azt kívánja, hogy az ilyen magatartás haszonszerzési cél vagy jelentős érdeksérelem nélkül is szankcionálható legyen: a biztosi tapasztalat azt mutatja, hogy számos sértett különleges adatai esetében sértették meg az adatkezeléssel kapcsolatos törvényi rendelkezéseket, például egészségügyi adatokat tartalmazó dokumentációkat a törvényi előírásokat és az elemi biztonsági követelményeket mellőzve kezeltek.

A javasolt módosításoknak, a szigorításnak a tervezett népszámlálás is aktualitást ad, mert annak sikeréhez elengedhetetlen az adatkezeléssel kapcsolatos közbizalom megléte.

2010.december 1.
(ABI-3515/-2/2010/J)

Együttműködésben állapodott meg Jóri András adatvédelmi biztos és Vukovich Gabriella, a Központi Statisztikai Hivatal elnöke

Együttműködésben állapodott meg Jóri András adatvédelmi biztos és Vukovich Gabriella, a Központi Statisztikai Hivatal elnöke a jövő évi népszámlálás adatvédelmi garanciáinak hatékony érvényesítése érdekében. Az együttműködés célja népszámlálással kapcsolatos állampolgári bizalom erősítése és a biztoshoz érkező panaszok megelőzése.

Vukovich Gabriella a KSH elnöke és Jóri András adatvédelmi biztos szakmai együttműködésben állapodott meg tegnap a jövő évi népszámlálás adatvédelmi garanciáinak hatékony érvényesítése érdekében.

A megállapodás szerint a biztos és a KSH jogászai a népszámlálás lebonyolításával összefüggő jogszabályok közös értelmezésének kialakítására törekednek. Jóri András még a közigazgatási egyeztetést megelőző fázisban véleményezi a népszámlálást elrendelő jogforrás, a készülõ rendelet tervezetét. A rendeletet a KSH készíti elő, az adatvédelmi biztos munkatársai segítséget nyújtanak a tervezet megalkotásában.

Az együttműködés részeként a biztos előzetes adatvédelmi ellenőrzést végez a népszámlálás online felületének létrehozása előtt: megvizsgálja annak a lehetőségét, hogy miként alkalmazhatók az adatvédelmet erősítő technológiák az informatikai rendszerekben, a beépített technológiai adatvédelem céljából.

Jóri András és Vukovich Gabriella megállapodott abban is, hogy az adatvédelmi biztos néhány munkatársa részt vesz a kérdezőbiztosoknak tartott felkészítésen, annak érdekében, hogy a biztos munkatársai a munka gyakorlati részére is rálátást nyerjenek.

Az adatvédelmi biztos és a KSH elnöke egyaránt fontosnak tartja, hogy a társadalom állapotát reprezentáló adatokból az adatminőség szempontjából kiváló, teljes körű, összességében hiteles tartalmú adatbá-

zis jöjjön létre, és a megfelelő adatvédelmi garanciák növeljék az állampolgárok bizalmát az adatszolgáltatás során.

2010. november 23.

Nyilvánosak a HUNGALU Magyar Alumíniumipari Rt.-nek az Inotai Alumínium Kft.-vel kötött, a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. kezelésében lévő szerződésai

A Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. (MNV Zrt.) közfeladatot ellátó szerv, ezért köteles bárki számára hozzáférhetővé tenni, illetve egyedi kérelemre kiadni a HUNGALU Magyar Alumíniumipari Rt.-nek az Inotai Alumínium Kft.-vel kötött szerződéseivel kapcsolatos, kezelésében lévő közérdekű adatokat – foglalt állást Jóri András adatvédelmi biztos.

A Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. levélben kért állásfoglalást az adatvédelmi biztostól a valamikor a Magyar Állam tulajdonában lévő, a bauxitbányászathoz, timföldgyártáshoz, alumíniumiparhoz kötődő vállalatokból átalakulással létrejött társaságok, többek között a HUNGALU Magyar Alumíniumipari Rt.-nek az Inotai Alumínium Kft.-vel kötött szerződéseinek nyilvánosságáról.

A Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. (MNV Zrt.) közfeladatot ellátó szerv. A személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló törvény alapján a kezelésében lévő, valamint a tevékenységére vonatkozó, a személyes adat fogalma alá nem eső információk közérdekű adatnak minősülnek, az ilyen adatokat pedig – a törvényben megállapított kivételekkel – bárki számára hozzáférhetővé kell tenni.

A közfeladatot ellátó szervek kötelesek a feladatkörükbe tartozó ügyekben – így különösen az állami és önkormányzati költségvetésre és annak végrehajtására, az állami és önkormányzati vagyon kezelésére, a közpénzek felhasználására és az erre kötött szerződésekre, a piaci szereplők, a magánszervezetek és -személyek részére különleges vagy kizárólagos jogok biztosítására vonatkozóan – elősegíteni és biztosítani a közvélemény pontos és gyors tájékoztatását. Lehetővé kell tenniük, hogy a kezelésükben lévő közérdekű adatot bárki megismerhesse, kivéve, ha az adat megismerhetőségét törvény korlátozza – szögezte le a biztos.

A HUNGALU Magyar Alumíniumipari Rt.-nek az Inotai Alumínium Kft.-vel, az üzletrész átruházására vonatkozó szerződés megkötése idején

egyedüli tulajdonosa a Magyar Állam volt. Egy teljes egészében állami tulajdonú cég kötött, saját tulajdonában álló üzletrész átruházására vonatkozó szerződést egy magántulajdonú céggel. Az állami vagyronról szóló 2007. évi törvény szerint közérdekből nyilvános minden, az állami vagyonnal történő gazdálkodásra és az azzal való rendelkezésre vonatkozó, közérdekű adatnak nem minősülő adat. A dokumentumban szereplő adatok tehát e törvény alapján is nyilvánosak.

A közérdekű adatok, illetve közérdekből nyilvános adatok megismerésére irányuló kérelmet csak olyan információ esetében tagadhatja meg jogszerűen az adatkezelő, amely minősített adat, döntés-előkészítéssel kapcsolatos adat, illetve üzleti titok.

A közérdekű adatok megismerésével és nyilvánosságával összefüggésben az üzleti titok megismerésére a Polgári törvénykönyvben foglaltak az irányadók. Mivel azonban a Polgári törvénykönyv szerint nem minősül üzleti titoknak az állami és önkormányzati vagyon kezelésével, birtoklásával, használatával, hasznosításával, az ilyen vagyont érintő bármilyen jog megszerzésével kapcsolatos adat, a szerződésekben szereplő adatok nem minősülnek üzleti titoknak.

A szerződéseket, mint közérdekű adatokat az adatkezelő MNV Zrt.-nek ki kell adnia. Ha a szerződésekben olyan további adat (pl. személyes adat, know-how) szerepel, amely nyilvánosságát egyéb törvény korlátozza, azt felismerhetetlenné kell tenni.

*2010. november 18.
(ABI-6665/2010)*

Jóri András adatvédelmi biztos hivatalában fogadta Morten Kjaerumot, az Európai Unió Alapjogi Ügynökségének Igazgatóját

Az adatvédelemért felelős intézményeket hatósági jogköreikben (szankcionálás) Európa-szerte meg kell erősíteni – értett egyet Morten Kjaerum, az Európai Unió Alapjogi Ügynökségének igazgatója és Jóri András közös megbeszélésükön.

A találkozón szó volt az Alapjogi Ügynökség 2010. évben közzétett, az európai adatvédelmi hatóságokról szóló jelentéséről. A jelentés szerint az adatvédelemért felelős intézményeket hatósági jogköreikben (szankcionálás) Európa-szerte meg kell erősíteni. Jóri András elmondta, hogy a

magyar adatvédelmi biztosi intézmény megújítására vonatkozó, az alkotmányozónak tett javaslatában hivatkozott az Alapjogi Ügynökség által készített riportra, valamint az abban tett megállapításokra.

Az Alapjogi Ügynökség 2012-2013-ban felülvizsgálja az európai adatvédelmi hatóságokról szóló jelentés megállapításainak és javaslatainak teljesülését az egyes tagállamokban. Morten Kjaerum üdvözölte a több alapjogot komplex módon szemlélő munkát: a magyar biztos a személyes adatok védelméhez, valamint a közérdekű adatok nyilvánosságához fűződő alapjogok érvényesülése közötti új egyensúly megteremtésére törekszik. Jóri András példaként említette az etnikai adatkezelésre vonatkozó, 2009-ben a nemzeti és etnikai kisebbségek országgyűlési biztosával közösen készített jelentést.

A tanácskozáson Jóri András felajánlotta hivatala segítségét és közreműködését az Alapjogi Ügynökség felméréseiben. Morten Kjaerum bízik benne, hogy sikerül a két intézmény között hatékony és folyamatos szakmai kapcsolatot kialakítani.

Az Európai Unió Alapjogi Ügynökség (European Union Agency for Fundamental Rights, FRA) szorosan együttműködik az európai és nemzeti szinten tevékeny uniós intézményekkel, és eredményes közös munkára törekszik az Európa Tanáccsal és a civil társadalommal. Tevékenysége az Európai Unió 27 tagállamára terjed ki, de munkájában megfigyelőként részt vehetnek a tagjelölt országok is.

A szervezet célja, hogy az alapvető jogokra vonatkozóan segítséget és tanácsot nyújtson a Közösség és a tagállamok megfelelő intézményeinek és hatóságainak. Fő feladatai: az alapjogokra vonatkozó objektív, megbízható és összehasonlítható információk gyűjtése, elemzése és terjesztése az unióban; összehasonlítható és megbízható adatok összeállítása; a civil társadalommal folytatott párbeszéd ösztönzése.

2010. november 15.

A személyes adatok törlését kérte Dr. Jóri András adatvédelmi biztos attól az amerikai szolgáltatótól, amelynek oldalain letölthetővé tették a volt barátnök fotóit

A személyes adatok törlését kérte Dr. Jóri András adatvédelmi biztos attól az amerikai szolgáltatótól, amelynek oldalain letölthetővé tették a

volt barátnök fotóit közlő portál üzemeltetői az oldalukról eltávolított személyiségi jogokat sértő tartalmakat.

Az adatvédelmi biztos szeptemberben feljelentést tett az internetes oldal üzemeltetői ellen, akik az érintettek hozzájárulása nélkül fotókat, illetve személyes adatokat tettek közzé honlapjukon. A közzététel jelentős érdeksérelmet okozott, a név, e-mail cím, telefonszám, lakcím, valamint a fénykép az oldalon személyes adatnak minősült, mivel kapcsolata az érintettel helyreállítható volt.

A hatóságok beavatkozása nyomán a tartalmakat a weboldalról törölték, azonban egy amerikai szerveren továbbra is elérhetők. Jóri András levélben kérte a szerver üzemeltetőit az adatok törlésére, mivel azok közzététele a magyar jogszabályok szerint bűncselekmény.

A biztos hangsúlyozta, hogy nem elegendő a tartalmak eltávolítása, a megoldást az elkövetők azonosítása és felelősségre vonása jelenti.

2010. november 12.

(ABI-3096-13/2010/P)

Egyszerűsödik a családi pótlék igazolásával járó banki ügyintézés

A családi pótlék igazolásával járó banki ügyintézés egyszerűsítése mellett foglalt állást Jóri András adatvédelmi biztos: a pénzügyintézetek nem kötelezhetik az ügyfeleket az igazolás Magyar Államkincstártól történő beszerzésére.

Állampolgári panaszra vizsgálta az adatvédelmi biztos a pénzügyintézetek családi pótlékról szóló, a Magyar Államkincstár által kiadott igazoláshoz kötődő adatkezelési gyakorlatát.

A panaszos a 2009. évi személyi jövedelemadó bevallása során meghosszabbított időtartamban kívánta érvényesíteni a lakáscélú hitel törlesztéséhez kapcsolódó adókedvezményét. Az ehhez szükséges hitelintézeti igazolás kiállítását a pénzügyintézet a Magyar Államkincstár (MÁK) családi pótlékre való jogosultság fennállásáról szóló igazolás benyújtásához kötötte.

A személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló törvény értelmében személyes adat akkor kezelhető, ha ahhoz az érintett hozzájárul, vagy azt törvény, vagy – törvény felhatalmazása

alapján, az abban meghatározott körben – helyi önkormányzati rendelet elrendeli.

Sem az adózás rendjéről szóló törvény, sem a személyi jödelemadó törvény nem hatalmazza fel az adókedvezményre jogosító igazolást kiállító pénzügyintézetet arra, hogy az adókedvezmény igénybevételének feltételeiről meggyőződjön. Az adókedvezmény igénybevételére való jogosultság ellenőrzése az állami adóhatóság feladata. A vizsgált hitelintézet a MÁK családi pótlékra való jogosultság fennállásáról szóló igazolás benyújtásának kötelezővé tételével jogszerűtlen adatkezelési gyakorlatot alakított ki – foglalt állást Jóri András.

A magánszemély családi pótlékra való jogosultságának a fennállása vagy a törlesztési időszakban való keletkezése a hitelintézet számára nem ismert körülmény, ezért elfogadható, ha a hitelintézet a kedvezményre jogosító igazolást a magánszemély kérelme alapján adja ki.

*2010. november 10.
(ABI-2742-6/2010/P)*

A Főtáv Zrt. köteles kiadni a hőenergia- és melegvíz-szolgáltatásra vonatkozó szerződéseinek teljes iratanyagát

Nem tagadhatja meg a Budapesti Távhőszolgáltató Zrt. (Főtáv Zrt.) az Energia Klub közérdekű adat megismerésére vonatkozó kérelmét – foglalt állás Jóri András adatvédelmi biztos. A Főtáv Zrt. köteles kiadni az egyesület számára a Budapesti Erőmű Zrt-vel, valamint a Csepeli Áramtermelő Kft.-vel jelenleg érvényben lévő, hőenergia- és melegvíz-szolgáltatásra vonatkozó szerződéseinek teljes iratanyagát.

Az Energia Klub panasszal fordult az adatvédelmi biztoshoz, mert a közérdekű adat megismerésére vonatkozó kérelmének a Budapesti Távhőszolgáltató Zrt. (Főtáv Zrt.) nem, illetve csak részben tett eleget. Az Energia Klub a Főtáv Budapesti Erőmű Zrt-vel., valamint a Csepeli Áramtermelő Kft.-vel jelenleg érvényben lévő, hőenergia- és melegvíz-szolgáltatásra vonatkozó szerződéseinek teljes iratanyagának másolatát kérte. A Főtáv Zrt. a szerződések terjedelmére hivatkozva a másolatok kiadása helyett betekintést ajánlott az iratokba, illetve türelmet kért, mert törölni kívánta az iratokból a technológiai eljárásokra, a műszaki megoldásokra, a know-how-ra vonatkozó üzleti titkokat. Véleménye szerint

ezek megismerése a távhőszolgáltató vagy a távhőtermelő üzleti tevékenységének végzése szempontjából aránytalan sérelmet okozna.

Az adatvédelmi biztos vizsgálata során megállapította, hogy a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló törvény alapján a Főtáv Zrt. közfeladatot ellátó szerv. A kezelésében lévő, valamint a tevékenységére vonatkozó, a személyes adat fogalma alá nem eső információk közérdekű adatnak minősülnek, az ilyen jellegű adatokat pedig – a törvényben megállapított kivételekkel – bárki számára hozzáférhetővé kell tenni.

A közérdekű adatok megismerésére irányuló kérelmet csak olyan információ esetében tagadhatja meg jogszerűen az adatkezelő, amely minősített adat, döntés-előkészítéssel kapcsolatos adat, illetve üzleti titok. Üzleti titok a gazdasági tevékenységhez kapcsolódó minden olyan tény, információ, vagy adat, amelynek nyilvánosságra hozatala a jogosult pénzügyi, gazdasági vagy piaci érdekeit sértené vagy veszélyeztetné.

A Főtáv Zrt. az Energia Klub közérdekű adatok kiadására vonatkozó kérelmének ezért köteles az adatvédelmi törvényben szabályozott határidőn belül, az adatkérő által meghatározott formában eleget tenni azzal, hogy a kért dokumentumokban az üzleti titkot tartalmazó részeket felismerhetetlenné teszi – foglalt állást Jóri András.

Ha az adatszolgáltatás törvényes határidőn belüli teljesítéséhez nem elegendők a Főtáv Zrt. erőforrásai, akkor tájékoztatnia kell a kérelmezőt arról, hogy milyen dokumentumok vannak a birtokában, ezek megismerhetővé tétele (pl. üzleti titok felismerhetetlenné tétele), illetve másolása mennyi időt vesz igénybe. Ezzel a lehetőséggel azonban az adatkezelő nem élhet vissza, nem válhat az időhúzás eszközévé.

2010. október 22.

(ABI-587-6/2010/P)

Francoise Le Bail, az Európai Bizottság igazságügyi főigazgató asszonya hivatalos látogatást tett Jóri András adatvédelmi biztossnál

Françoise Le Bail, az Európai Bizottság igazságügyi főigazgató asszonya magyarországi látogatása alkalmával találkozott Jóri András adatvédelmi biztossal. A főigazgató asszony a közelgő soros magyar

elnökség kapcsán egyeztet a közös feladatokról: az Európai Unió felülvizsgálja és új alapokra helyezi az adatvédelmi irányelvet.

A megbeszélésen szó volt az Európai Unió adatvédelmi irányelvének felülvizsgálatáról, amely várhatóan fordulópontjához érkezik a soros magyar EU elnökség ideje alatt. Valószínűleg még e hónapban közzé teszi a Bizottság azt a közleményét, amelyben az adatvédelmi jog európai szabályozásának új alapvonalai látszanak majd.

Jóri András beszélt az EU adatvédelmi irányelvének hazai átültetéséről, a magyar tapasztalatokról, és a 2011-es magyar EU elnökség kapcsán napirendre kerülő adatvédelmi kérdésekről: A soros elnökség alatt folytatódik az EU–USA adatvédelmi megállapodásainak előkészítése a bűnügyi célból (law enforcement) kicserélt adatok védelmére vonatkozóan. A büntetőügyekben folytatott rendőrségi és igazságügyi együttműködés keretében a bűncselekmények – ezen belül a terrorcselekmények – megelőzése, kivizsgálása, felderítése vagy üldözése céljából továbbított és feldolgozott személyes adatok védelméről szóló megállapodás létrehozása mind a Bizottság, mind Magyarország, mind az Európai Parlament számára elsődleges prioritás.

A soros elnökség alatt, ahhoz kapcsolódóan az adatvédelmi biztos a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztériummal együttműködve január 28-án, az adatvédelem napján nemzetközi konferenciát szervez Budapesten, amelyen az Európa Tanács adatvédelmi egyezménye 30. évfordulóját is ünneplik majd.

2010. október 13.

Információs szabadság napja 2010; „Adatvédelem kontra adatnyilvánosság – új egyensúly?”

Jóri András az adatvédelem és adatnyilvánosság közötti új egyensúly megteremtésének lehetőségeit kutató konferenciát szervez az *Információs szabadság napja* alkalmából, szeptember 28-án. Transzparencia és titkosság viszonyát elemzi majd Peter Hustinx, az Európai Adatvédelmi Biztos, a német és a szlovén információs biztosok, és a brit információs biztos helyettese. A magyar nyelvű előadások a múlt rendszerrel kapcsolatos kutatás, illetve a legitim társadalmi érdekek és az adatvédelmi akadályok közötti konfliktus témáját tárgyalják.

A magyar jogalkotó élen járt Európában, amikor megalkotta az első kombinált, adatvédelmet és adatnyilvánosságot (információszabadságot) együtt szabályozó törvényt. Sajátos egyoldalúságot tükröz azonban egyrészt az intézmény elnevezése (amelyet a Magyarországot követő államok – éppen a kettős, adatvédelemi és az adatnyilvánosságon őrködő szerep miatt – az Egyesült Királyságtól Szlovéniáig információs biztosnak neveznek), másrészt az is, hogy a közvélemény előtt a törvény is „adatvédelmi” törvényként ismert.

Figyelmeztető tény, hogy tárgyát tekintve rendre az ügyek kisebb hányada tartozik az információszabadság körébe. Adatvédelem és az adatnyilvánosság között az egyensúly részben jogalkotási, részben jogalkalmazási hibákból adódóan aránytalan: sok esetben az adatvédelem az adatnyilvánosság, a transzparencia kárára érvényesül; az átláthatóság megteremtését, közvetve fontos alkotmányos érdekek érvényre juttatását akadályoznak (sokszor vélt) adatvédelmi akadályok. Ugyanakkor nyilvánosságot kapnak olyan adatok, amelyek a magánszféra-védelem körében joggal védendők.

Az adatvédelmi biztos ebben a helyzetben az adatvédelem és az adatnyilvánosság közötti egyensúly létrehozatalára kell, hogy törekedjen – hangsúlyozza a Jóri András. Az egyensúly lényege, hogy az adatvédelem – a törvényhozó eredeti szándékának megfelelően – mindenkor mint a magánszféra-védelem fontos, az információs társadalom körülményei között hatékony eszköze érvényesüljön; ám ne váljon öncéllá, s különösen ne akadályozza az adatnyilvánossághoz fűződő legitim érdekeket.

A probléma Európában is aktuális: a közelmúltban az Európai Bíróság döntését, amely adatvédelmi okokra alapozva látta igazoltnak a Bizottság egyes dokumentumaihoz történő hozzáférés korlátozását, éppen az európai adatvédelmi biztos vitatta.

A konferencia célja, hogy az egyensúly megteremtésének módját kutatassa. Az európai adatvédelmi biztoson kívül azon biztosok tartanak előadást, akik az adatvédelem mellett egyben felelősek az adatnyilvánosság ügyéért is, ezért napi gyakorlatukban szembesülnek a két érték közötti konfliktussal. A magyar előadások esetekhez kapcsolódnak: adatvédelem és adatnyilvánosság közötti egyensúly megteremtésére irányuló kísérletek mutatnak be a múlt rendszerrel kapcsolatos kutatás, tényfeltárás terén (pl. lex Biszku); legitim érdekek és vélt adatvédelmi

akadályok közötti „konfliktust” illusztrál a népszámlálási kérdőívek adattartalmának ügye.

A rendezvény reményeim szerint elősegíti, hogy az adatvédelem eredeti szerepében, hatékonyan érvényesüljön, ám a jövőben hangsúlyosan jelenjen meg a jogalkotásban a nyilvánossághoz fűződő érdek is, valamint hogy a magyar adatvédelmi és információszabadságért felelős biztosi intézmény fejlődési irányait szakmai szempontból tekintsük át – nyilatkozta Jóri András.

2010. szeptember 7.

Állami beavatkozást sürget az adatvédelmi biztos a pozitív adóslista ügyében

Jóri András a hitelinformációs nyilvántartások állami kezelésbe vételét kezdeményezte a jogalkotónál. Az utóbbi hónapokban megkezdődött a negatív lista mellett üzleti alapon működő, a jó adósokról is adatokat tároló nyilvántartások kiépítése pénzügyi vállalkozások által. Ezen rendszerek látszólag a hiteladósok önkéntes hozzájárulásán alapul. Az önkéntes hozzájárulást azonban kérdésessé teszi a felek közötti gazdasági erőegyensúly hiánya; így valójában az állampolgárok alkotmányos jogainak korlátozása lesz az eredmény, a banki szféra szereplői által, állami kontroll nélkül.

A központi hitelinformációs rendszer (KHR) jelenleg is működik Magyarországon, magánszemélyek esetében azonban csak az úgynevezett rossz adósokról, azaz a hiteltörlesztéssel elmaradó, vagy nem törlesztő adósok adatait tartalmazza. A közelmúltban megkezdődtek az előkészületei több teljes körű és üzleti alapon működő hitelinformációs rendszer kiépítésének.

A pénzügyi vállalkozások által működtetett rendszerek látszólag a hiteladósok önkéntes hozzájárulásán alapul. Az önkéntes hozzájárulást azonban kérdésessé teszi a felek közötti gazdasági erőegyensúly hiánya; így valójában az állampolgárok alkotmányos jogainak korlátozása lesz az eredmény, a banki szféra szereplői által, állami kontroll nélkül.

A többszáz ezer személy hitelügyletét érintő adatbázis kezelése, működtetése nagyobb garanciával biztosítható az ilyen feladattal törvény alapján felruházott állami adatkezelő révén – hangsúlyozta a biztos. Jóri

András szerint *sürgős állami beavatkozásra van szükség*, amelynek keretében a jogalkotó a megfelelő állami szervhez telepíti a központi hitelinformációs rendszer működtetését, és az e rendszeren kívüli hitelinformációs célú nyilvántartások vezetését megtiltja.

E szabályozás keretében lehet felmérni azt is, szükséges-e a jelenlegi nyilvántartás adattartamának esetleges bővítése, szolgálja-e a közérdeket a jól teljesítő adósokról történő adatgyűjtés. Amennyiben ezzel kapcsolatos közérdek kimutatható, az ilyen adatok kezelésének feltételei az állami kontroll alatt működő adatbázisban a törvényalkotó által megfelelő garanciák mellett szabályozható.

A személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló törvény alapján a biztos kezdeményezte a központi hitelinformációs rendszer szabályozására vonatkozó rendelkezések módosítását.

2010. augusztus 24.

(ABI-1525-3/2010/H)

Az állami vállalatok adatainak nyilvánosságáért lépett fel a parlamenti bizottságban az adatvédelmi biztos

A közérdekű adatok nyilvánosságának biztosítására hívta fel a jogalkotó figyelmét Jóri András az Alkotmányügyi bizottság előtt, az államháztartási törvény módosítása kapcsán.

A nemzetgazdasági miniszter 2010. július 2-án az *egyes gazdasági és pénzügyi tárgyú törvények megalkotásáról, illetve módosításáról* szóló törvényjavaslatot terjesztette az Országgyűlés elé. A javaslat hatályon kívül helyezné az államháztartásról szóló törvény azon bekezdését, amely a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló törvény szerinti közfeladatot ellátó szervnek minősíti a magyar állam, a helyi önkormányzat, költségvetési szerv vagy közalapítvány többségi befolyása alatt álló gazdasági társaságot, és közfeladatot ellátó személynek a nevében eljáró személyt. Így az ezen társaságok, személyek kezelésében lévő vagy tevékenységükre vonatkozó adatok nyilvános adatnak minősülnek.

E rendelkezés a közvagyonnal való gazdálkodás átláthatóságának fontos szabálya, a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez fűződő jog lényeges garanciája. A korrupció elleni harcot, a közpénzek, a közvagyon transzparenciáját az szolgálja, ha a magyar állam, a helyi

önkormányzat, költségvetési szerv vagy közalapítvány többségi befolyása alatt álló gazdasági társaságok adatai továbbra is a közérdekű, közérdek-ből nyilvános adatok körébe tartoznak.

Jóri András adatvédelmi biztos ezért felhívta a jogalkotó figyelmét, hogy a törvénymódosítást olyan formában fogadja el, amely a nyilvánosság maradéktalan érvényesülését továbbra is biztosítja, és a közérdekű adatok nyilvánosságával hatékony segítséget nyújt a korrupció elleni küzdelemhez.

2010. július 12.

(ABI-3220-3/2010/J)

Többletgaranciát kér a biztos

A titoktörvény módosítását kezdeményezte a jogalkotónál Jóri András. Az adatvédelmi biztos javasolja az ún. közérdek-teszt beemelését a törvénybe, illetve, hogy titoksértés esetén, a büntetőeljárás során a bíróság minden esetben vizsgálja felül a minősítés indokoltságát.

A minősített adatok védelmének újrakodifikálása jogharmonizációs okok miatt 2004-ben kezdődött, mert a magyar törvény nem volt kompatibilis a NATO és az EU minősítési szabályokkal. 2009. decemberében az Országgyűlés megszavazta a minősített adat védelméről szóló törvényjavaslatot, amely felváltotta a korábban hatályban lévő törvényt. A törvényjavaslatot az adatvédelmi biztos véleményezte; javaslata alapján a hatályos törvény rögzíti, hogy ha a biztos az indokolatlan titokminősítés módosítására szólítja fel az adatkezelőt, akkor az adatkezelő bírósághoz fordulhat, ha ezt elmulasztja, a minősítés az adatvédelmi biztos álláspontjának megfelelően módosul. A biztos kifogása nyomán a jogalkotó elvetette, hogy a keletkezésétől számított 25 évig titkosnak minősítsék a kormány és az ügyrendje alapján létrehozott testület üléséről készült összefoglalót, emlékeztetőt, továbbá kép- és hangfelvételt.

A minősített adatok védelméről szóló törvény szabályozása új koncepción alapszik, megszűnt a korábbi, titokkörü jegyzékekre épülő szabályozás. Az eredeti jogalkotói cél az volt, hogy a minősítés ne terjedjen ki mechanikusan a jegyzékekben szabályozott adatkörre, csak érdemi mérlegelés után meghatározott adatokra. A titokkörü jegyzék intézményének megszüntetése azonban többletgaranciákat követel. A garanciák

közül azonban kimaradt az egyik legfontosabb: a nyilvánossághoz fűződő közérdek mérlegelésének kötelezettsége az adat minősítése/újraminósítása során.

Jóri András álláspontja szerint aggályos, ha csak az adatok titokban tartásához fűződő érdekeket vizsgálják, figyelmen kívül hagyva az adatok hozzáférhetőségéhez fűződő érdekeket. A minősítés ugyanis alapvető jogokat korlátoz. Ha e jogok figyelembe vételére nincs mód a minősítési és a titok-felülvizsgálati eljárásban, akkor a törvény nem képes a jogkorlátozás arányosságát garantálni. A jogalkotó korábban nem fogadta el a biztos álláspontját, ezért Jóri András ismételten javasolta a – nemzetközi gyakorlatban általánosan használt – ún. *közérdek-teszt* beemelését a törvénybe: olyan szabályozást kezdeményez, amely szerint *az adat minősítéssel csak akkor védhető, ha az adat minősítéséhez fűződő közérdek nyilvánvalóan nagyobb, mint a hozzáférhetővé tételhez, illetve nyilvánossághoz fűződő közérdek*. A közérdek vizsgálatát elő kell írni akkor is, amikor egy közérdekű adatkérés minősített adatra vonatkozik. A minősítés és az adatigénylés között adott esetben több évtized is eltelhet, a körülmények megváltozhatnak, szükséges tehát, hogy a minősítő nemcsak az adat keletkezésekor, hanem minden adatigényléskor legyen köteles a felmerülő érdekeket mérlegelni.

A biztos kezdeményezi azt is, hogy az információszabadság garanciáinak növelése érdekében a törvény írja elő, hogy titoksértés esetén, a büntetőeljárás során a bíróság minden esetben vizsgálja felül a minősítés indokoltságát; ez sok esetben a tényfeltáró újságírás szerepének erősödését eredményezheti. Amennyiben a cselekmény elbírálásakor a nyilvánossághoz fűződő közérdek nyomósabb a titkosításhoz fűződő érdekekhez képest, a bíróság rendelje el a minősítés megszüntetését, és a vádlottat bűncselekmény hiányában mentse fel. A jelenlegi törvény csak minősített személyes adat megismerése iránti kérelem megtagadása esetén írja elő a minősítés érdemi bírósági felülvizsgálati kötelezettségét.

2010.július 8.

(ABI-2712/201/H)

Jóri András adatvédelmi biztos a mai napon Bodoky Tamás tényfeltáró újságíró tünteti ki a magyar ombudsmanok által 2007-ben alapított Iustitia Regnorum Fundamentum-díjjal

Jóri András adatvédelmi biztos a mai napon Bodoky Tamás tényfeltáró újságíró tünteti ki a magyar ombudsmanok által 2007-ben alapított Iustitia Regnorum Fundamentum-díjjal. Az újságíró közérdekű adatok nyilvánossága terén végzett kiemelkedő, színvonalas és példaértékű szakmai tevékenységét jutalmazza az országgyűlési biztos.

A adatvédelmi biztos kiemelkedően fontosnak tartja, hogy az információs jogok érvényesülésének egyik hatékony eszköze, a közérdekből nyilvános adatok valós nyilvánossága minél szélesebb körben jusson érvényre. A tényfeltáró újságírás Bodoky Tamás munkásságában példaértékűen járult hozzá a transzparencia elősegítéséhez, a közérdekből nyilvános adatok megismerhetőségéhez. Ezzel elősegítette az új egyensúlyt az adatvédelem és nyilvánosság terén: az adatvédelemnek elsősorban mindenkor a magánszféra védelmét kell szolgálnia, nem lehet azonban akadálya a közérdekből nyilvános adatok megismerhetőségének.

Bodoky a 2006 őszi tüntetések során történt rendőri túlkapásokról szóló cikksorozatával, az MVM-től offshore cégekhez került milliárdokról szóló írásokkal, a Balatonring építése kapcsán a figyelem középpontjába került Grupo Milton-elnök portréjával tényfeltáró újságíróként szakmai etikáról, a közérdekből nyilvános adatok korrekt feldolgozásáról tett tanúbizonyságot.

A Iustitia Regnorum Fundamentum díj nevét I. Ferenc magyar király és osztrák császár jelmondatáról kapta: „Az igazság a birodalom alapja”. A díjat az országgyűlési biztosok évente egyszer, a szakmai tevékenység elismeréseképpen adományozzák.

2010- június 30.

Nem talált jogszerűtlen adatbázisokat az adatvédelmi biztos a pártoknál

A pártok ajánlószelvény-gyűjtéssel járó adatkezelését, a szelvények határidőn belüli megsemmisítését, az adatbázisok jogszerűségét tekintve az adatvédelmi biztos vizsgálata nem tárt fel hiányosságot.

Lezárult a pártok kampánycélú adatkezelését áttekintő biztosi vizsgálat. Jóri András a Civil Mozgalom, a Fidesz – Magyar Polgári Szövetség, a Jobbik Magyarországért Mozgalom, a Lehet Más a Politika, a Magyar Demokrata Fórum és a Magyar Szocialista Párt adatkezelését ellenőrizte. A vizsgálat – az áprilisi sajtóértesüléseket követően – elsődlegesen arra irányult, hogy felmérje a pártok által vezetett nyilvántartásokat és azok jogszerűségét.

A biztos és munkatársai minden párt székházában jártak, az adatkezelés helyszínén megtekintették az adatbázisokat, a telefonon vagy egyéb módon megkeresettek jegyzékét, szűrőpróbaszerűen ellenőrizték az adatkezeléshez szükséges hozzájáruló nyilatkozatok meglétét, az adatok forrásának feltüntetését. A pártoktól távoli elektronikus hozzáférést kértek az adatbázisokhoz, amelyeket a biztosi hivatalból adat-lekéréssel módszeresen ellenőriztek.

A vizsgálat megállapította, hogy a pártok főként tagnyilvántartások, szimpatizánsi adatbázisok, önkéntes hozzájáruláson alapuló levelezőlisták alapján végezték kampánytevékenységüket. A telefonos megkeresések során a hívásokhoz nyilvános telefon-adatbázist használtak fel, a postai megkereséseket a választói névjegyzék alapján küldték ki, jogszerűen. A pártok többsége az adatkezelést bejelentette az adatvédelmi nyilvántartásba. Két párt kivételével a szimpatizánsi adatbázisok alapjául szolgáló írásos hozzájáruló nyilatkozatokat megőrizték, azonban a többségüknél azok nem kereshetők vissza egyszerűen, az elektronikus adatbázisban nem tüntetnek fel olyan adatot, amelyből megállapítható, hogy a hozzájárulást tartalmazó dokumentumot hol kell keresni.

Az ajánlószevevényeket kivétel nélkül minden szervezet a határidőn belül megsemmisítette. Hiányosságként említhető, hogy a pártok jellemzően nem rendelkeznek adatkezelési, adatvédelmi szabályzattal, amelynek mielőbbi elkészítését a biztos javasolta a szervezeteknek. Az adatvédelmi törvény ugyan a pártok adatkezelései esetére nem írja elő kötelező jelleggel adatvédelmi szabályzat rendszeresítését, annak hiányában azonban nem állapítható meg, hogy a pártokon belül mely szervezeti egység felel az adatkezelés jogszerűségéért, illetve nem követhető nyomon az adatkezelés menete.

*A Fidesz – Magyar Polgári Szövetség*nél a vizsgálat kiterjedt a számítógépen tárolt adatbázisok tartalmi ellenőrzésére, külön vizsgálva a

párttal nem rokonszenvezők esetlegesen fellelhető adatait. A szűrőpróbaszerű tesztek során Jóri András nem talált arra utaló jelet, hogy létezzen pártszimpátia alapú, a Fideszt elutasító választópolgárokról nyilvántartás.

A *Magyar Szocialista Párt* székházában az adatvédelmi biztos vizsgálta, hogy vezet-e a párt azokról is nyilvántartást, akik a szervezet részére nem adták át ajánlószelvényüket. A vizsgálat feltárta, hogy a szervezet a korábban szimpatizánsként nyilvántartásba vett választópolgárokat hívta fel telefonon és ajánlotta fel számukra a személyes kapcsolatfelvétel lehetőségét az ajánlócédula átvétele érdekében, jogszerűen. A szimpatizánsok között egy megjegyzéssel feltüntette azokat, akik valamely okból nem adták át ajánlószelvényüket (pl. nem voltak otthon). Jóri András felhívta a párt figyelmét arra, hogy a bejegyzést a jövőben ne alkalmazzák, illetve töröljék, mert nem felel meg maradéktalanul a célhoz kötött adatkezelés elvének.

A *Jobbik Magyarországért Mozgalom* és a *Civil Mozgalom* az érintettektől korábban beszerzett hozzájáruló nyilatkozatok tényét az elektronikus nyilvántartásba átvezette, az eredeti nyilatkozatokat azonban az adatbevitelt követően megsemmisítette. Így esetükben nem dokumentált az önkéntes hozzájárulás ténye. A *Lehet Más a Politika* internetes kampánya során az ajánlócédulák leadásának tényét, az ajánlócédulák számát egy dokumentumban megőrizte. Jóri András a célhoz kötött adatkezelés elvével összhangban a választásokat követően ezen adatok törlését kezdeményezte. *Magyar Demokrata Fórum* esetében a Konzervatív Intézettel közösen szervezett telefonos kampányban az adatkezelés folyamata nem volt átlátható, mert adatkezelésüket nem jelentették be az adatvédelmi nyilvántartásba. A *Civil Mozgalom* a „fiktív” jelentkezők kiszűrése érdekében az internetes kapcsolatfelvételhez szükséges személyes adatokon kívül a személyazonosító megadását is választhatóvá tette. A személyi azonosító számnak regisztráció céljából honlapon történő kezelése azonban nem felel meg az adatok célhoz kötött kezelése elvének, így annak önkéntes alapon történő kezelése sem jogszerű.

2010. június 11.

(ABI-2171/2010/H)

Levélben kért tájékoztatást az adatvédelmi biztos a Google-től

Jóri András adatvédelmi biztos levélben fordult a Google Inc., magyarországi képviselőihez, amelyben tájékoztatást kért a Street View szolgáltatás kapcsán gyűjtött adatokról. Amint az korábban napvilágra került, a szolgáltatáshoz szükséges képfelvételeket rögzítő gépkocsik egyes vezeték nélküli hálózatokra vonatkozó adatokat is rögzítettek. A Google erről nem tájékoztatta az európai országok adatvédelmi biztosait.

A jelenlegi megkeresés abba a vizsgálatba illeszkedik, amely az Európai Unió adatvédelmi biztosait tömörítő úgynevezett 29-es Munkacsoport koordinálásával zajlik. Kezdeményezése nyomán minden európai adatvédelmi biztos ugyanazokat a kérdéseket teszi fel a Google helyi képviselőinek, és a fellépésüket továbbra is koordinálják. Jóri András a Google Street View szolgáltatás kapcsán korábban is európai együttműködést sürgetett, és bízik abban, hogy a felügyelő hatóságok közös fellépésével elérhető, hogy a Google az európai adatvédelmi jog figyelembevételével nyújtsa szolgáltatásait a kontinensen.

2010. június 4.

(ABI-1545-4/2010/H)

Az információs jogok érvényesüléséről tartott közös szakmai napot szerdán az Alkotmánybíróság és az adatvédelmi biztos.

Az információs jogok érvényesüléséről tartott közös szakmai napot szerdán az Alkotmánybíróság és az adatvédelmi biztos. Jóri András szankciókat sürgetett: a transzparencia, illetve a közérdekű adatok nyilvánosságának és a hatékony adatvédelem elősegítése érdekében az adatvédelmi biztos eszköztárában a bíróságok kiszabhatóságának megteremtésére lenne szükség -- szögezte le a biztos.

Változóban van-e az információs önrendelkezési jog – tette fel a kérdést Paczolay Péter, az alkotmánybíróság elnöke köszöntőjében. Az információs társadalomban, elsősorban az internet hatására megváltozott technikai környezetben hogyan kell hatékonyan védeni a magánszférát – ezt tekintették a fő kérdésnek az előadók. Mikor kell a közérdekű adatok nyilvánosságának a személyes adatok védelme ellenére érvényesülnie, illetve mikor lehet kivételt tenni a személyes adatok védelme alól? Az

anonimizált dokumentumok közzététele vajon eléri-e jogalkotó célját, anonim marad-e maga a személy vagy az anonimizálással védett jogalany? - a kérdések a jogi környezet lehetséges változása irányainak elemzését, a jogértelmezési gyakorlat bemutatását célozták.

Jóri András hangsúlyozta, hogy az adatvédelemnek elsősorban mindenkor a magánszféra védelmét kell szolgálnia, nem lehet azonban akadálya a közérdekből nyilvános adatok megismerhetőségének. A biztos feladata az információs önrendelkezési jog érvényre juttatása mellett a transzparencia nagymértékű elősegítése, új egyensúly létrehozatala titkosság és nyilvánosság között. Ennek érdekében szükség lenne a szankciók, például a bírságok kiszabhatóságának megteremtésére.

Dr. Pálffy Ilona, az AB főtitkára az Alkotmánybíróság adatszolgáltatási gyakorlatáról, a nyilvánosság biztosításáról, Dr. Csink Lóránt (Alkotmánybíróság) a személyes adatok védelme, mint alapjog nyilvánosság érdekében történő korlátozásának alkotmányos lehetőségeiről beszélt. Kerekes Zsuzsa, az Adatvédelmi Biztos Irodájának munkatársa az információs jog születésének állomásait, jogi környezetét ismertette, felvázolva a további jogalkotás lehetséges irányait. Dr. Balogh Zsolt (AB) kiemelte, hogy a személyes adatok védelmi szintjének megőrzése a terrorizmus elleni harc körülményei között felértékelődött, az emberi méltóság védelmének alkotmányos joga előtérbe került. Fröhlich Johanna, az adatvédelmi biztos munkatársa az alapjog-korlátozó tesztekéről adott elemzést.

2010. május 27.

Közép- és kelet-európai adatvédelmi biztosok együttműködése az adatvédelmi jog reformjára

Közös fellépésben állapodtak meg a közép- és kelet-európai adatvédelmi biztosok az Európai Unió adatvédelmi irányelvének felülvizsgálata érdekében. Jóri András egyes túlbürokratizált rendelkezések enyhítését vagy törlését kezdeményezi, ugyanakkor a rugalmasabb szabályokhoz hatékonyabb végrehajtást és súlyosabb szankciókat javasol.

E héten tartották a lengyelországi Sopotban a közép- és kelet-európai adatvédelmi biztosok 12. találkozóját.

„Az idei konferencia legfontosabb eredménye az volt, hogy közös fellépésben állapodtunk meg az Európai Unió adatvédelmi irányelvének felülvizsgálata kapcsán. A régió korábban nem jelent meg hangsúlyosan az EU együttműködési fórumain, ezért láttuk célszerűnek a közép- és kelet-európai országok együttműködésének mélyítését. Együtt erősebbek vagyunk, ezzel számolni kell Európában is. Idén az Unió adatvédelmi munkacsoportjának alelnökévé választották meg lengyel kollegámat, Michal Serzyckit; a vele ápolt jó kapcsolat miatt szempontjaink sokkal hatékonyabban jelennek meg a közös döntéshozatalban” – nyilatkozta Jóri András adatvédelmi biztos.

Az Európai Bizottság ez évben végzi el az Unió adatvédelmi jogának keretét meghatározó adatvédelmi irányelv felülvizsgálatát: Jóri András szerint a módosítás az információs társadalom követelményeihez igazítja majd az európai adatvédelmi jogot, rugalmasabbá teszi annak rendelkezéseit (pl. a külföldre irányuló adattovábbítással kapcsolatban). A magyar biztos szeretné elérni egyes túlbürokratizált rendelkezések (pl. az ún. adatvédelmi nyilvántartás szabályozásának) enyhítését vagy törlését is; a rugalmasabb szabályokhoz azonban hatékonyabb végrehajtást és súlyosabb szankciókat rendelne, amelyek kereteit szintén az EU-irányelvben tartja rögzítendőnek. „Ezeket a javaslatokat először a többi közép- és kelet-európai állammal egyeztetjük egy munkacsoport keretében, így közös javaslatként kerülnek majd az Unió megfelelő fórumaira” – mondta dr. Jóri András.

A lengyelországi konferencián a régió adatvédelmi biztosai két új állandó résztvevő, az albán adatvédelmi biztos és a Moldovai Köztársaság képviselője felvételéről is döntöttek. 2011-ben a közép- és kelet-európai adatvédelmi biztosok konferenciáját Budapesten rendezik meg.

2010. május 21.

Kötelesek törölni az ingatlankereskedelemmel, ingatlanhirdetéssel foglalkozó portálok üzemeltetői felhasználói hirdetéseit oldalaikról az ügyfelek kérésére

Kötelesek törölni az ingatlankereskedelemmel, ingatlanhirdetéssel foglalkozó portálok üzemeltetői felhasználói hirdetéseit oldalaikról az ügyfelek kérésére. Jogosulatlan adatkezelést végeznek az

ingatlanbazar.com és az ingatlandepo.com nevű portálok, amikor ügyfeleik kérésére sem törlik a hirdetéseket és azok adatait – foglalt állást Jóri András.

Az adatvédelmi biztoshoz számos panasz érkezett az ingatlanbazar.com és ingatlandepo.com oldalak üzemeltetőinek eljárásával kapcsolatban. A portálok 30 napos ingyenes hirdetési lehetőséget kínáltak a felhasználóknak. Több panaszos egybehangzóan arról számolt be, hogy a 30 nap lejártával - miután a felhasználók szerették volna hirdetésüket és megadott személyes adataikat törölni - nem engedte a rendszer a regisztráció törlését. A cég ezt követően a 30 napos ingyenes időszak lejártára hivatkozva kiszámlázta az ügyfeleknek a 30 napon túli időszak fizetős szolgáltatásáért járó összegeket.

A személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló törvény alapján személyes adat akkor kezelhető, ha ahhoz az érintett hozzájárul, vagy azt törvény, illetve a helyi önkormányzat rendelete elrendeli. Az érintettnek joga van kérni személyes adatainak törlését, ebben az esetben a személyes adatot törölni kell, a jogszabályban elrendelt adatkezelések kivételével.

Az ügyfelek tiltakozása esetén az ingatlan hirdetésének további megjelenítése, személyes adatok ilyen módon történő kezelése a honlapon adatvédelmi szempontból nem jogszerű – szögezte le Jóri András. Ezen módszert nem lehet szankcióként alkalmazni követelés behajtása érdekében.

Az adatvédelmi biztos felhívja a felhasználók figyelmét, hogy a regisztráció során személyes adataikat csak az adatkezelésre vonatkozó szabályok gondos tanulmányozása után adják meg.

2010. május 17.

(ABI-1725/2010/P)

Nyilvános a kórházi parkolásból származó bevétel

Közérdekű adatnak minősül, ezért nem kezelhető üzleti titokként a helyi önkormányzat tulajdonában álló kórház parkolójának üzemeltetéséből származó bevétel.

Jóri András adatvédelmi biztos újságírói beadvány nyomán vizsgálta egy vidéki városban a helyi önkormányzat vállalatként működő kórház

parkolójának üzemeltetésére kötött szerződés nyilvánosságát. Az újságíró a parkoló napi bevételi adatai felől érdeklődött, az üzemeltető magáncég vezérigazgatója az adatokat üzleti titokra hivatkozva nem adta ki.

A személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló törvény értelmében közérdekű adat az állami vagy helyi önkormányzati feladatot, valamint jogszabályban meghatározott egyéb közfeladatot ellátó szerv vagy személy kezelésében levő, valamint a tevékenységére vonatkozó, a személyes adat fogalma alá nem eső adat.

Az önkormányzati tulajdonban álló kórház, mint az egészségügyi alapellátást biztosító intézmény közfeladatot ellátó szerv. Az adatvédelmi törvény alapján az önkormányzati és a jogszabályban meghatározott egyéb közfeladatot ellátó szervek a feladatkörükbe tartozó ügyekben kötelesek elősegíteni és biztosítani a közvélemény pontos és gyors tájékoztatását. A jogszabály az önkormányzati szerv feladatkörébe tartozó ügyek között kifejezetten nevesíti az önkormányzati vagyon kezelését, továbbá a piaci szereplők, magánszervezetek és -személyek részére biztosított jogokat. Az önkormányzat, a kórház és a magáncég is köteles tehát a kezelésében lévő közérdekű adatokat bárki rendelkezésére bocsátani – foglalt állást a biztos.

A kórházi parkoló üzemeltetéséből származó bevétel nem kezelhető üzleti titokként, mert a Polgári Törvénykönyv kizárja, hogy az állami és az önkormányzati vagyon kezelésével, hasznosításával kapcsolatos adatokat a közvélemény elől eltitkolják, a törvény kimondja, hogy aki az államháztartás valamely alrendszerével pénzügyi vagy üzleti kapcsolatot létesít, kérésre köteles ezzel kapcsolatban bárki számára tájékoztatást adni.

*2010. május 10.
(ABI-1864-4/2010/K)*

Az adatvédelmi biztos a választási eredmények nyilvánosságáról

Jóri András adatvédelmi biztos álláspontja szerint az Országos Választási Iroda köteles az előzetes választási eredményeket 19 órától folyamatosan szolgáltatni. A választási eredmények kampánycsenddel összefüggő nyilvánosságáról alkotott álláspontjáról a biztos pénteken levélben tájékoztatta az Országos Választási Bizottságot és az Országos Választási Irodát.

Az országgyűlési képviselők választásának első fordulóján az előzetes választási eredmények késedelmes ismertetése, illetve a hiteles forrásból származó tájékoztatás hiányában a megbízhatatlan forrásokból kiszivárgott információk miatt a közérdekű adatok megismeréséhez fűződő jog érvényesülésével kapcsolatos visszásság állt elő. Sérült a választási eljárás nyilvánosságának alapelve és a választás eredménye gyors, hiteles megállapításának elve.

A választási eljárás értelmében a szavazás napján 19 óráig lehet szavazni, s a szavazást nem lehet meghosszabbítani. A szavazás befejezésének időpontját tehát a jogalkotó a törvényben rögzíti. A kampánycsend a szavazás befejezéséig tart. Azok választópolgárok, akik a szavazóhelyiségben vagy annak előterében tartózkodnak, még szavazhatnak. Tekintettel arra, hogy *a szavazást nem lehet meghosszabbítani*, jogilag azok a választópolgárok is 19 órakor adják le szavazatukat, akik a szavazás zárásakor még a szavazóhelyiségben vagy annak előterében tartózkodnak, és ténylegesen később szavaznak. Az a tény tehát, hogy a szavazóhelyiségben, annak előterében (illetve az OVB jogértelmezését tekintve a szavazóhelyiség előtti sorban) 19 órakor tartózkodó választók rajtuk kívül álló okból nem tudnak 19 óráig szavazni, nem érinti azt, hogy a szavazás befejezésének időpontja, ennek megfelelően a kampánycsend vége a jogalkotó szerint 19 óra. A fentiekből következően tehát az OVI köteles az előzetes választási eredményeket 19 órától folyamatosan szolgáltatni.

Az adatszolgáltatás jelentős késedelme és esetlegesen pontatlan adatok kiszivárgása az állampolgárok közérdekű adatok megismeréséhez való jogának sérelmét eredményezi és a választásokba vetett közbizalmat is megrendítheti. Jóri András ezért felhívja a választási bizottság és iroda figyelmét, hogy az információs rendszer működtetése során a jövőben legyenek figyelemmel a közérdekű adatok nyilvánosságának, valamint a választási eljárás nyilvánosságát, és az eredmény pontos és hiteles megállapítását előíró alapelveire.

2010. április 19.

(ABI-2257/2010/H)

Részvétnyilvánítás

Jóri András április 12-én részvétét nyilvánította Michal Serzycki lengyel adatvédelmi biztosnak Lech Kaczynski lengyel államfő és munkatársai tragikus halála miatt.

2010. április 14.

Jóri András vizsgálatot indít az előzetes választási eredmények közzétételével összefüggésben

Az adatvédelmi biztos szerint a vasárnapi választások alkalmával a közérdekű adatok megismeréséhez fűződő alkotmányos jogot érintő visszásság állt elő, mert a választók nem értesülhettek időben a választás előzetes eredményeiről, amelyek közérdekű adatok. Ezzel szemben alternatív, megbízhatatlan csatornákon keresztül adatokhoz lehetett jutni, ahelyett, hogy a hivatalos információs rendszer alapján, közszolgálati médiákon keresztül tájékozódhattak volna a választók.

Mivel az alkotmányos jog érvényesülése nehézségekbe ütközött és a törvény értelmezése lehetőséget ad a visszásságra, Jóri András adatvédelmi biztos hivatalból vizsgálatot indít az előzetes választási eredményekről való tájékoztatás jelenlegi szabályozásával és gyakorlatával kapcsolatban annak érdekében, hogy a jövőben a hasonló visszásság elkerülhető legyen.

2010. április 12.

(ABI-2257/2010/H)

Az adatvédelmi biztos a pártok adatkezeléseiről

Az adatvédelmi biztos januárban ajánlásban foglalkozott a pártok kampánycélú adatkezeléseivel; az ajánlást minden párt vezetőjének megküldte, felajánlva a konzultáció lehetőségét is. Az ajánlás foglalkozott a kopogtatócédulás ajánlás rendszerének tarthatatlanságával, a pártok kampánycélú adatvásárlásának lehetőségével (és azzal, hogy az állampolgároknak nincs letiltási joguk az ilyen adatkezelések ellen), a szimpatizánsi adatbázisok építésének lehetőségeivel és korlátaival.

A tegnapi nap - egyelőre nem igazoltan hiteles forrásból származó - sajtóértesülései nyomán újra a közérdeklődés fókuszába került a kampánycélú adatbázis-építés kérdése. Egy demokratikus társadalomban alapvető fontosságú, hogy az állampolgárok biztosak lehessenek abban: nincs olyan szervezet, amely kifejezett törvényes felhatalmazás vagy saját hozzájárulásuk nélkül politikai preferenciájukra, véleményükre vonatkozó adatokat gyűjt róluk. Az adatvédelmi biztos kötelessége, hogy az állampolgárok jogállamba vetett bizalmának helyreállítását e tekintetben segítse.

Az adatvédelmi biztos ezért a mai napon hivatalból vizsgálatot indít a pártok által vezetett nyilvántartások felmérésére és azok jogszerűségének ellenőrzésére. A kampány lezárultát követően az adatvédelmi biztos a januárban tett ajánlásaival (kopogtatócédulás rendszer felülvizsgálata, kampánycélú adatvásárlás esetén a letiltási jog biztosítása) a jogalkotóhoz fordul; az ajánlások elutasítása esetén a biztos minden általa kifogásolt jogszabályhellyel kapcsolatban beadvánnyal él az Alkotmánybírósághoz.

2010. április 8.

(ABI-2171/2010/H)

Adatvédelem versus adatnyilvánosság – az új egyensúly; Az adatvédelmi biztos éves beszámolója

Az adatvédelmi biztos éves beszámolója

„Az adatvédelmi biztos feladata az, hogy tudatosan törekedjen az adatvédelem és az adatnyilvánosság közötti új egyensúly létrehozatalára. Az új egyensúly lényege, hogy az adatvédelem mindenkor, mint a magánszféra-védelem eszköze érvényesüljön; ám ne váljon öncéllá, s különösen ne akadályozza az adatnyilvánossághoz fűződő legitím érdekeket” – hangsúlyozta Jóri András, adatvédelmi biztos éves beszámolójában.

Március 30-án Jóri András benyújtotta a parlamentnek a 2009. évet összefoglaló beszámolóját. Az adatvédelmi biztos számot ad a tavalyi év feladatairól, eredményeiről, célkitűzéseiről. Az év fő feladatának az országot foglalkoztató korrupciós ügyek nyomán adatvédelem és adat-

nyilvánosság viszonyának újragondolása bizonyult, a két érdek közötti új egyensúlyt megfogalmazása volt a cél. A biztos szerint adatvédelem és az adatnyilvánosság között az egyensúly részben jogalkotási, részben jogalkalmazási hibákból adódóan megbomlott: sok esetben az adatvédelem az adatnyilvánosság, a transzparencia kárára érvényesült. Az átláthatóság megteremtését, közvetve fontos alkotmányos érdekek érvényre juttatását akadályozták (sokszor vélt) adatvédelmi akadályok.

Az adatvédelmi biztos feladata ebben a helyzetben az, hogy tudatosan törekedjen az adatvédelem és az adatnyilvánosság közötti új egyensúly létrehozatalára. Az új egyensúly lényege, hogy az adatvédelem – a törvényhozó eredeti szándékának megfelelően – mindenkor mint a magánszféra-védelem fontos, az információs társadalom körülményei között hatékony eszköze érvényesüljön; ám ne váljon öncéllá, s különösen ne akadályozza az adatnyilvánossághoz fűződő legitim érdekeket.

Az adatok nyilvánossága

Az új egyensúly érdekében a 2009-es évben Jóri András támogatta a többségi állami, önkormányzati tulajdonú cégek menedzsereinek juttatásaira vonatkozó adatok nyilvánosságát szolgáló szabályozás megalkotását. Konferenciát rendezett a tényfeltáró újságírás szakmai képviselőinek részvételével, amely a jelenlegi problémák számbavételével az első lépés volt afelé, hogy a területtel kapcsolatos adatvédelmi jogi problémákra a sajtó képviselőivel együtt keressen megoldást. A párbeszéd részeként konferenciát szervezett az elektronikus adatkezelés kérdéseiről: a meghívottak között ott voltak az internetszolgáltatók képviselői, a legmodernebb adatbányászati technológiák szakértői, érdekképviseltek, az állami adatkezelők. A cél a modern technológiák teremtette közeg, az információs társadalom körülményeinek minél jobb ismerete volt.

A jogállamiság védelme

A 2009-es évben az adatvédelmi biztoshoz került ügyek száma mintegy 30 százalékkal emelkedett. A jogalkotó akaratából az év folyamán elfogadott, a minősített adat védelméről szóló törvénnyel tovább erősödtek az adatvédelmi biztos hatáskörei. Továbbra is hiányzik azonban az adatvédelem területén az elsősorban a magánszféra adatkezelőivel szemben hatékony bírság kiszabásának lehetősége. Az adatvédelmi és információszabadsággal kapcsolatos viták 2009-ben megmutatták, hogy a biztos egyik feladata a vitafolyamat jogállami keretek között tartása.

Nem fogadható el, hogy egy önkormányzati tulajdonú vállalat vezető jogi tanácsadója a hatályos törvényi szabályozás ellenére is kilátásba helyezi kamerarendszerek üzemeltetését. Nem fogadható el az, hogy a teljeskörű lakossági hitelnyilvántartás kapcsán a biztos érvelésére adott válasz helyett a pénzügyi szektor a parlamenten kívül ad feleletet nem törvényen, hanem formális „önkéntességen” alapuló rendszerek felállításával. A társadalom információs egyensúlyát befolyásoló vitáknak mindenkor az Országgyűlés előtt kell eldőlniük. A jövőben is mindent megteszek majd azért, hogy ez így történjék – szögezte le Jóri András a beszámolóban.

A 2009-es év újdonsága volt, hogy megtörténtek az első informatikai tárgyú vizsgálatok (OEP adatszivárgás, ügyfélkapu működésével kapcsolatos anomáliák). Ezekben az ügyekben az adatvédelmi jogi megfelelés mellett a technikai adatvédelem követelményeit is ellenőrizte a biztos. A helyszíni vizsgálatok mellett mindenkor fő szempont volt a fontosabb ügyekben az azonnali beavatkozás, vizsgálva, hogy történt-e jogsértés. A gyors eljárás gyakorlata elengedhetetlen a közvéleményt foglalkoztató ügyekben, abban az esetben is, ha a vizsgálat eredménye végül nem tár fel jogsértést (pl. a csepeli hangfelvétel ügye).

Közép-európai együttműködés, finanszírozás

A tavalyi évben a kétoldalú kapcsolatok erősítése érdekében Jóri András látogatást tett lengyel kollegájánál, előadást tartott a közép- és kelet európai adatvédelmi biztosok romániai konferenciáján, fogadta a szlovén információs biztost, illetőleg a lengyel és szlovák biztosokat. Mindez az EU közös adatvédelmi felügyelő szerveiben való hatékonyabb, közös fellépést célozza; a tapasztalatok szerint ugyanis ezekben a szervezetekben a régió súlyához és a tagállamok nemzeti felügyelő szervezeteinek teljesítményéhez képest erősen alulreprezentált.

Európai összehasonlításban – az ügyek számának folyamatos növekedése ellenére – a magyar adatvédelmi biztos irodájának rendelkezésére álló pénzügyi és emberi erőforrások igen szűkösek. Jóri András bízik benne, hogy a jövőben az intézmény finanszírozása javítható, létszáma a megnövekedett feladatokhoz igazítható lesz.

2010. március 30.

Az adatvédelmi biztos a választópolgárok lakcímadatainak kampánycélú kiadásáról

A választásokat megelőző huszadik naptól a nyilvántartásba vett pártok és jelöltek a néesség-nyilvántartásból kampánycélokból kikérhetik a névjegyzékben szereplő választópolgárok adatait. Jóri András adatvédelmi biztos kezdeményezi, hogy a jogalkotó a jövőben tegye lehetővé, hogy az adatalany megtilthassa lakcímadatainak kampánycélú kiadását. Olyan szabályozást szorgalmaz, amely szerint az érintett választópolgár a tiltó nyilatkozattal korlátozhatná a Központi Hivatal adatszolgáltatását.

A választásokat megelőző huszadik naptól a nyilvántartásba vett pártok és jelöltek a Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatalától kampánycélokból kikérhetik a névjegyzékben szereplő választópolgárok adatait (családi- és utónév, valamint lakcím). A jegyzőtől továbbá megkaphatják a közszemlére bocsátott névjegyzék másolatát.

A személyi adat- és lakcímnnyilvántartás (régi nevén néesség-nyilvántartás) kampánycélú felhasználásának lehetőségét a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról és a választási eljárásról szóló törvény teremtette meg. A választási kampánycélú adatigénylés esetére a jelenlegi szabályozás szerint nem jár ugyanaz a védelem a polgárok számára, mint amelyet a közvetlen üzletszerzés végző szervezetek tevékenységével szemben élvezhetnek: míg lakcímadataik direkt marketing célú felhasználását az adatszolgáltatás tiltásával korlátozhatják, addig a pártok részére történő adattovábbítást nem.

Jóri András adatvédelmi biztos februárban a pártok választási kampánnyal összefüggő adatkezeléséről kiadott biztosi ajánlásában az információs önrendelkezési jog érvényesülését elősegítendő felhívta a jogalkotó figyelmét, hogy a jövőben fontolja meg az úgynevezett opt-out szabályozás bevezetését, azaz az adatalanyoknak legyen lehetősége megtiltani, hogy a pártok a kapcsolatfelvétel céljából lakcímadataikat megkaphassák. Ugyanakkor, méltányolva a közügyekben való részvétel lehetőségének fontosságát, Jóri András ebben a körben nem támogatja egy olyan megoldás kidolgozását, amely szerint a választópolgároknak külön jognyilatkozattal engedélyezniük kellene adataik kiadhatóságát a politikai kampány céljaira.

Olyan szabályozást szorgalmaz, amely kizárólag az érintett választópolgár aktív magatartásának eredményeképpen megtett tiltó nyilatkozat-

tal korlátozná a Központi Hivatal adatszolgáltatását, illetve lehetővé tenné, hogy az állampolgár külön nyilatkozatban tilthassa meg a politikai tartalmú anyagok postázását, vagy a hagyományos üzletszerzés céljából történő adatigénylést. Elképzelhető ugyanis olyan eset, hogy valamely érintett csak kereskedelmi célú reklámküldeményt vagy kizárólag a pártok választási programjával kapcsolatos küldeményt kíván fogadni.

A nemzetközi gyakorlat alapján a szavazók a legtöbb európai országban megtilthatják, hogy a nemzeti népeség-nyilvántartások adataikat politikai kampányok céljára kiadják.

A biztos felhívja a pártok, jelöltek, jelölő szervezetek figyelmét arra is, hogy a választási eljárásról szóló törvény alapján más állami vagy önkormányzati szerv a saját nyilvántartásaiból személyes adatot nem szolgáltathat ki, azaz e nyilvántartások alapján képzett, de már nem állami szervek kezelésében lévő jegyzékekből nem megengedett kampánycélra személyes adatokat szolgáltatni.

Javasolja, hogy a jelenlegi jogszabályi környezet változásáig, illetve a tavaszi országgyűlési választást megelőzően amennyiben a pártok a központi név- és lakcímadatbázist felhasználva juttatják el küldeményüket a választópolgár lakóhelyére, erről is tájékoztassák az érintetteket. A választók számára ugyanis gyakran nem áttekinthető, hogy a szimpatizánsi adatbázist vagy a központi nyilvántartás adatait használták-e fel a megkeresésekhez.

2010. március 18.

A Magyar Köztársasági Ezüst Érdemkereszt és a Magyar Köztársasági Bronz Érdemkereszt kitüntetések adományozta Sólyom László köztársasági elnök dr. Jóri András adatvédelmi biztos munkatársainak

Dr. Trócsányi Sárát, a Vizsgálati Főosztály vezetőjét a Magyar Köztársasági Ezüst Érdemkeresztrel tüntette ki a köztársasági elnök. Trócsányi Sára 1996 óta az adatvédelmi biztos munkatársa, munkáját magas színvonalon, alapos és mindenre kiterjedő szakmai felkészültséggel végzi.

Jelenlegi pozíciójában a Vizsgálati Főosztály vezetőjeként kiemelkedő szaktudással, nagy teherbírással járul hozzá az adatvédelmi ügyek gyors, szakszerű elbírálásához, emellett folyamatos kutatómunkát végez, és

publikációival segíti elő a magyar adatvédelmi jog színvonalas fejlődését. Súlyom László a Magyar Köztársasági Bronz Érdemkeresztjét adományozta Juhász Malvinnak, az Adtavédelmi Biztos Irodája Titkárságán ellátott magas színvonalú adminisztrációs és ügyviteli tevékenysége elismeréseként. Juhász Malvin 1976 óta dolgozik a közszférában, a panaszos állampolgárok iránti megértése példaadó. Az Adatvédelmi Biztos Irodája munkatársai ma vették át a március 15. alkalmából nekik ítelt elismerést.

2010. március 16.

Vizsgálja az adatvédelmi biztos az Ügyfélkapu üzemzavarát

Mindössze két tucat felhasználót érinthetett az ügyfélkapu hibás visszaigazoló üzenetet küldő üzemzavara. Az APEH adatbázisában tárolt adatok nem sérültek, más felhasználó ügyfélkapujához illetéktelenül nem lehetett hozzáférni – állapította meg Jóri András adatvédelmi biztos.

A magyarország.hu kormányzati portál új változatának üzembe állítása halasztás után, február utolsó napjaiban kezdődött. Ezt követően március 1-én működési hiba miatt vissza kellett állítani a korábbi rendszert. Az Ügyfélkapu 2-t ezért a következő hét végén indították el ismét. Az informatikai rendszer hibája a személyes adatok kezelését érintette, ezért az adatvédelmi biztos hivatalból eljárva, illetve állampolgári panasz alapján vizsgálatot indított.

A hiba az elektronikus ügyintézés során kapott visszaigazoló üzeneteket érintette: az adott időszakban bejelentkezett felhasználók mintegy tizedénél nem jelent meg a visszaigazolás, továbbá körülbelül két százalékuk véletlenszerűen másnak szóló visszaigazolásokat láthatott. A hibát az üzenetek megjelenítésénél alkalmazott átmeneti adattároló helytelen beállítás okozta. Az ügyfélkapu egy évvel ezelőtti üzemzavarának hasonló volt az oka, azonban a mostani adatkeveredés sokkal kevesebb, körülbelül két tucat felhasználót érintett.

Az adatok megjelenítése hibás volt, azonban a központi rendszerben és a szakrendszerekben - például az APEH adatbázisában - tárolt adatok nem sérültek. A hibásan megjelenített személyes adatok köre behatárolható: név és esetenként adóazonosító jel. Ezúttal más felhasználó ügyfélkapujához nem lehetett illetéktelenül hozzáférni. A hiba okát azóta a

Kopint-Datorg szakemberei felderítették. A tavalyi informatikai biztonsági incidenshez képest most haladéktalanul, a második hibabejelentést követően döntést hoztak a korábbi rendszer visszaállításáról.

Ugyanakkor egy kulcsfontosságú állami informatikai szolgáltató rendszernél alapvető követelmény a megbízható működés, ezért a március eleji üzemzavarhoz hasonlóan nem szabad előfordulnia. A folyamatban lévő adatvédelmi vizsgálat tisztázni fogja, hogy a rendszer tesztelése megfelelő volt-e. A vizsgálat kiterjed az új rendszer üzembeállítása óta gyakran tapasztalható szolgáltatás-kimaradásokra is.

2011. március 11.

(ABI-1667-4/2010/H)

Parlament elé kívánja terelni a pozitív adólistáról szóló vitát az adatvédelmi biztos

Jóri András adatvédelmi biztos továbbra is határozottan ellenzi a pozitív adólista, illetve az ún. teljes lista (nem fizetők és rendszeresen törlesztők) létrehozását. Meggyőződése, hogy az üzletág szabályozása nem alapulhat a pénzügyi szervezetek által önkényesen meghatározott szerződési feltételeken, hanem csak törvényen. Az ombudsman vizsgálni fogja a hozzájárulás valós önkéntességét, mert kérdéses az önkéntesség ott, ahol a gazdasági erőfölényben lévő hitelező áll szemben a hitelfelvevővel. Ha az új parlament megkezdi működését, a szabályozással kapcsolatos országgyűlési vita folytatását kezdeményezi a biztos.

A formális önkéntességre alapozott, de valójában a gazdasági kényszer miatt nem önkéntes jogkorlátozást eredményező megoldások ellen elődeihez hasonlóan Jóri András is következetesen fellép. Az ombudsman a sajtóból úgy értesült, hogy a szándékok szerint példátlanul széles körű, a közüzemi szolgáltatók és a telefontársaságok listáival összevont teljes körű adólista kialakítására törekszik több magáncég.

A pozitív vagy teljes adólista létrehozása mellett az üzleti szféra a következő érveket sorakoztatta fel: a cél a lakossági eladósodás, a hitelezési kockázat csökkentése, a társadalom egészének pénzügyi stabilitásának elősegítése. További érvek a kamatlábak várható csökkenése, a jó adósok lehetséges privilegizálása (a rájuk terhelt kockázati felár csökkentése). Ezen érvelés szerint a pozitív hitelinformációs rendszer

megteremtése nem a bankok érdeke, hanem – különösen a pénzügyi válság körülményei között – közérdek.

A teljes adóslista megvalósítását lehetővé tevő előkészítő munka azonban jóval a pénzügyi válság kirobbanása előtt megkezdődött, vagyis a törekvés a pénzügyi válsághoz nem köthető.

Jelentős közérdek természetesen a túlzott lakossági eladósodás, a csődöz vezető hitelfelvetelek megakadályozása. A lakossági eladósodás korlátozására a pozitív adóslista vagy teljes lista azonban alkalmatlan. Franciaországban, ahol kizárólag negatív lista, tehát a rossz adósok adatait tartalmazó adatbázis működése engedélyezett, a lakossági eladósodottság mértéke Európában az egyik legalacsonyabb szinten áll (2005: GDP 60 %-a alatt), míg a teljes körű hitelinformációs rendszerek egyik őshazája, Nagy-Britannia ugyanezen adata 100% felett van (2005). Ez nyilvánvaló bizonyítéka annak, hogy a lakossági eladósodottság mértéke más eszközökkel is korlátozható.

A kamatlábak csökkenésével, a hitelezés költségeinek leszorításával kapcsolatban a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete 2006-ban készített háttéranyagot a pozitív adóslista magyarországi alkalmazási lehetőségeiről, amelyben az áll: „a pozitív adósnilyvántartásoknak a hitelköltségeket csökkentő hatását megfelelő számítási módszer hiányában nem lehet kimutatni”.

Felmerül azonban a lista létrehozásának hátterében a nagyvállalatok által használt adatbányászati eljárások terjedésére és tökéletesedésére. Egy adatbányászattal foglalkozó cég szerint: „Mostantól nem csak a negatív, de a pozitív adóslistát is lehet elemezni. Ebben nem csak értékesítési és termékfejlesztési szempontból van potenciál. Nem csak a termékfejlesztésre, a kedvezményekre vagy a keresztertékesítési elemzésekre gondolhatunk itt: a módszerrel költségmegtakarítást és az ügyfélkezelési rendszer tökéletesítését is el lehet érni.”

A szakirodalom szerint a hitelképesség megállapítására szolgáló algoritmusok (credit scoring) mellé felzárkózik a profitability scoring: a létrejövő adatmennyiség elsősorban a profitábilis ügyfelek (akik pl. hitelkártya-tranzakciók esetén kifejezetten *nem* a jó adósok) azonosítására szolgálhatnak, vagyis félő, hogy a fentiekben bemutatott – kellően nem alátámasztott – célok mögötti valós cél egy üzleti cél.

Nem jó irányú folyamat az, ha a társadalom széles rétegeit érintő adatbázisok kialakításának gyakorlatát kizárólag üzleti szempontok határozzák meg, az ilyen vitáknak a parlament előtt kell lezajlaniuk – szögezte le Jóri András.

Az adatvédelmi biztos ezért a parlamenti vita folytatását fogja kezdeményezni az új országgyűlés megalakulása után.

További kockázatot jelent adatbiztonsági, nemzetbiztonsági szempontból az, hogy az állampolgárok rendkívül széles köréről érzékeny adatokat tároló adatbázis kezelője egy magáncég, tekintettel az adatok érzékenységre és a személyi kör szélességére – hangsúlyozta a biztos.

2010. március 10.

Adatmegőrzés a hazai telekommunikációs cégek gyakorlatában

Kevésbé köztudott, hogy elektronikus hírközlésről szóló törvény szerint az elektronikus hírközlő hálózat üzemeltetője, illetve a szolgáltató bűnüldözési célból megőrzi az előfizető, illetve felhasználó általi kommunikáció valamennyi forgalmi adatát. Rögzíti a vezetékes, a mobil-, valamint az internetes kommunikáció adatait, melyekkel pontosan nyomon lehet követni, hogy ki kivel, milyen időpontban, milyen időtartamban, milyen gyakran érintkezik. Jóri András adatvédelmi biztos a megőrzés gyakorlati megvalósulását vizsgálta a hazai telekommunikációs cégek körében.

Jogi környezet

Az Európai Parlament és Tanács adatmegőrzési kötelezettséget tartalmazó elektronikus hírközlési adatok megőrzéséről szóló irányelvet Magyarországon az elektronikus hírközlésről szóló törvény 2007. évi módosításával harmonizálták, azaz annak megfelelően módosították a törvényt. Az adatvédelmi biztos akkor a módosítás alkotmányosságát érintő aggályainak adott hangot.

Az irányelv ellen több uniós tagállam tiltakozott, Írország és Szlovákia a szabály ellen szavazott. A Román Alkotmánybíróság megsemmisítette az adatmegőrzési kötelezettséget, a német alkotmánybíróság március 2-án hozott határozata alkotmányellenesnek minősítette a az irányelvet átültetett német szabályozást.

Az Európai Parlament és a Tanács ún. *29-es Munkacsoportja*, amely a tagállamok nemzeti adatvédelmi biztosaiból áll, felmérést készít az adatmegőrzési irányelvet felülvizsgáló, a szabályok gyakorlati megvalósulását érintő tapasztalatokról. Ennek keretében Jóri András tizenkét hazai telekommunikációs céget vizsgált, közülük kilenc cég válaszait összesítette és ismertette a 29-es Munkacsoporttal.

A kötelezettség tartalma

Az elektronikus hírközlésről szóló törvény szerint az elektronikus hírközlő hálózat üzemeltetője, illetve a szolgáltató – az adatkérésre külön törvény szerint jogosult nyomozó hatóság, ügyészség, bíróság, valamint nemzetbiztonsági szolgálat törvényben meghatározott feladatai ellátásának biztosítása céljából – megőrzi az elektronikus hírközlési szolgáltatás előfizető, illetve felhasználó általi igénybevételével kapcsolatos adatokat.

Megismerhető az előfizető neve, címe, telefonszáma, továbbá, hogy mikor és kit hívott és mennyi ideig telefonált. Hívásátírányítás esetén az a telefonszám is, amelyre a hívást átírányították, illetőleg a hívás helye. E-mail esetében elérhető az előfizető neve, címe és e-mail címe, továbbá hogy mikor és kinek küldött e-mail üzenetet. Az előfizető hozzáférésére vonatkozó adat, mikor és mennyi ideig kapcsolódott a hálózatra, és eközben milyen címmel azonosították, továbbá, hálózati tűzfalaknál a kifelé zajló forgalom is e körbe tartozik.

A megőrzési idő egyes adatoknál az előfizetői szerződés megszűnését követő, más adatok esetén azok keletkezését követő egy év, a sikertelen hívásokra vonatkozó adatoké a keletkezésüket követő fél év.

Adatmegőrzés a hazai gyakorlatban

A tizenkét vizsgált magyarországi telekommunikációs cégekhez évente körülbelül 50 ezer megkeresés (adatkérés) érkezik, ezek nagyjából 80% az adott hónapra vagy az előző hónapra vonatkozik. A Nemzetbiztonsági Szakszolgálat és a Rendőrség a két legnagyobb adatkérő. A hatóságok már az eljárás első pillanatában minden lehetséges adatot bekérnek, biztosítva ezzel, hogy ha kifutnak az egy éves intervallumból, akkor se veszítsék el a nyomozás szempontjából értékes adatokat. A vizsgálat során egyik cég sem tudta összesíteni, hogy az egyes adatkérések milyen idős adatokra vonatkoznak.

Az adatkérések nyílt és minősített (titkos) adatkérésekre oszthatók. A minősített adatkéréseket egy külön irodán keresztül, C típusú nemzetbiz-

tonsági ellenőrzésen átesett személyek teljesíthetik. A nyílt adatkérések esetében az érvényben lévő nyílt együttműködési megállapodások alapján szolgáltatják az adatokat. A szóbeli adatkéréseket kizárólag engedély birtokában és csak nyílt eljárás keretében, írásban teljesítik.

A vizsgálat megállapította, hogy a cégek a törlési kötelezettségnek eleget tesznek, és az illetéktelen hozzáférések ellen az IT rendszerek védettek: azokat megosztják alap-, közép- és kiemelt rendszerre. A szerverekre a belépést proxy, hierarchikus kulcs, kamera és személyes biztonsági védelem biztosítja.

Problematikus, hogy a WAP szolgáltatásra vonatkozóan a megőrzési gyakorlat nem egységes, egyes szolgáltatók nem őrzik meg az adatokat, véleményük szerint a WAPolás nem minősül internethasználatnak. Kifogásolható, hogy a megőrzési idő lejártát gyakran úgy kerülik ki a hatóságok, hogy lefoglalási kérelmek útján az egész adattároló eszközt birtokba veszik, és tetszés szerint válogatják le a szükséges adatokat.

A uniós biztosok összesítik a tagországokban történt vizsgálatok tapasztalatait, köztük a magyarországi eredményeket, és az EU felülvizsgálja az irányelvet.

2010. március 2.

Ajánlás a beszélgető műsorok és kibeszélő-show-k jogszerű adatkezeléséről

Az Országos Rádió és Televízió Testületől (ORTT) áttett állampolgári panaszok és az Adatvédelmi Biztos Irodájához érkezett beadványok nyomán Jóri András megvizsgálta az RTL Klub Mónika Show, valamint a TV2 Joshi Barath című műsorának adatkezelési gyakorlatát. A vizsgálat lezárultával az adatvédelmi biztos ajánlást fogalmazott meg a beszélgető műsorok és kibeszélő-műsorok szereplőivel kapcsolatos jogszerű adatkezelésekről.

A biztoshoz forduló panaszosok egybehangzóan kifogásolták a műsor gyártója, illetve a műsorszolgáltató eljárását a személyes adatok kezelése során: „műsorba csalogatási” stratégiáról számoltak be, kifogásolták, hogy nem tájékoztatták őket arról, hogy milyen televíziós műsorban fognak szerepelni. A készülő műsor témájával kapcsolatosan a panaszok szerint a szereplőket megtévesztették, a felvételen szembesül-

tek a műsor gyakran az emberi méltóságot sértő voltával. A beadványok leírása alapján a műsor felvételének helyszínén, a szereplők kiszolgáltatott helyzetét kihasználó megalázó bánásmódban volt részük. A résztvevőkkel Nyilatkozatot írtak alá, amely a panaszok szerint mind adatvédelmi, mind polgári jogi szempontból kifogásolható rendelkezéseket tartalmazott. A felvétel körülményeinek kivizsgálását az ORTT lefolytatta.

Az adatvédelmi biztos helyszíni vizsgálat keretében győződött meg a beadványokban foglalt visszasságok fennállásáról. A vizsgálat kiindulópontja az volt, hogy érvényesül-e az adatvédelmi törvényben meghatározott tisztességes adatkezelés követelménye, illetve a tájékoztatási kötelezettség. A törvényi előírás szerint az adatkezelő *tájékoztatási kötelezettsége* az adatkezeléssel kapcsolatos „minden tényre” kiterjed. Az érintettnek tudnia kell, hogy pontosan mely adatait, milyen célból és kinek adja át. Az adatkezelő felelőssége, hogy az adatalany az adatkezelés minden körülményére nézve egyértelmű és teljes körű tájékoztatást kapjon. Ennek elmaradása az adatkezelő jogellenes mulasztásának tekintendő.

Az adatvédelmi törvény értelmében a személyes adatok felvételének és kezelésének *tisztességesnek és törvényesnek* kell lennie. Az adatkezelés tisztességes volta a formális jogszerűségnél tágabb követelmény, az érintett információs önrendelkezési jogának, és ezen keresztül magán-szférájának, emberi méltóságának tiszteletben tartását jelenti: az érintett nem válhat kiszolgáltatottá sem az adatkezelővel, sem más személlyel szemben. Mindvégig alanya kell, hogy maradjon a személyes adatok kezelésével járó folyamatnak, és nem válhat annak pusztá tárgyává – szögezte le Jóri András.

Az *önkéntes és határozott hozzájárulás* a vizsgált jogi környezetben a személyes és különleges adatok kezeléséhez nélkülözhetetlen jogalap. Az önkéntesség megkérdőjelezhető olyan esetekben, ahol a szereplők pszichikai, érzelmi ráhatás alatt írnak alá szerződést.

A vizsgált produkcióban az esetek többségében különleges adatok, a személyek egészségi állapotával, kóros szenvedélyével, ideológiai nézeteivel, szexuális életével kapcsolatos információk is elhangzanak. Mivel a különleges adat kezelése kétséget kizáróan megvalósul, adatvédelmi jogi elvárás, hogy a műsorkészítő a hagyományos beszélgető

műsor esetén és az ún. kibeszélő-show esetén is a szereplővel a műsorra vonatkozó minden lényeges körülményt, információt közöljön.

Az adatvédelmi biztos a fenti megfontolásoknak megfelelően a következő ajánlásokat tette:

Kibeszélő-show gyártása során ki kell küszöbölni azt az egyenlőtlen-séget, amelybe a műsor meglepetésen alapuló szerkesztési elvei miatt a szereplő kerül. Ha a szereplővel nem közlik a műsorban vele együtt fellépő többi szereplő nevét, illetve annak témáját, úgy a szereplő kizárólag a felvétel leforgását követően megadott jogszerű hozzájárulása révén egyezhet bele személyes adatainak kezelésébe. Csak ilyen, feltételekhez, kötbér megfizetéséhez, vagy egyéb hátrányos helyzet kilátásba helyezéséhez nem kötött írásbeli hozzájárulás lehet az alapja a Joshi Bharat és Mónika Show elnevezésű kibeszélő műsorok szereplőire vonatkozó személyes adatok jogszerű kezelését megvalósító modellnek.

Az adatkezelő az első kapcsolatfelvétel alkalmával a szereplőjelöltet köteles a műsorkészítés és az adatkezelés minden lényeges körülményéről tájékoztatni. A tájékoztatásnak mindenképp ki kell terjednie a műsor jellegére (hagyományos beszélgetés vagy kibeszélő show), és ennek megfelelően vagy annak címére, a beszélgetőpartnerek és a műsorvezető nevére, illetve a műsor témájának megnevezésére; vagy a beszélgetőpartnerek nevét és a témát leszámítva minden egyéb lényeges körülményre (így a műsor címe, a műsorvezető neve, időpontja, helye, stb.). Ellenkező esetben a tájékoztatás elégtelenségnek minősül.

A szereplőválogatásban részt vevőket fel kell világosítani az adatvédelmi jog szabályairól és a velük kötött szerződésben az érintettek személyes adataira vonatkozóan titoktartási kötelezettséget kell vállalniuk.

A korlátozás nélküli, visszavonhatatlan hozzájárulás igénylése, illetve a mindenfajta váratlan helyzettel kapcsolatos adatkezeléshez történő előzetes hozzájárulás igénylése nem vezet érvényes hozzájáruláshoz, ezáltal kizárja az adatkezelés jogszerűségét.

A műsorkészítő a hozzájárulást hagyományos beszélgető műsor esetén a műsorkészítést megelőzően, kibeszélő-show esetén azt követően köteles beszerezni. Ha a műsor készítője az előzetesen egyeztetett feltételektől eltér, a hozzájárulás bármikor visszavonható vagy megtagadható. Mindezekről az érintettet előzetesen tájékoztatni kell.

Az adatkezelő köteles elegendő időt és megfelelő körülményeket biztosítani a hozzájárulás (akár előzetes akár utólagos) megadásának kinyilvánítására. Ehhez szükséges az is, hogy a nyilatkozat vagy megállapodás a könnyű megismerhetőséget szolgáló megfelelő formátumban és betűméretben álljon rendelkezésre.

Az adatkezelő köteles az eredeti aláírt szerződés egy példányát az aláírást követően azonnal átadni a szereplőnek.

A műsorba nem kerülők adatait – akár beválogatott szereplőről, akár a felvétel közreadását megtiltó érintettéről legyen szó – a lehető legrövidebb időn belül törölni kell.

Az adatkezelő minden esetben köteles a szereplést érintő minden változásról, az adatoknak a műsor készítése során történő tárolásáról, kezeléséről, valamint szereplő hang- és képfelvételének esetleges további műsorszolgáltatók részére történő továbbításáról és az adatvédelmi törvényben meghatározott egyéb körülményekről a szereplőt tájékoztatni.

2010. február 11.

Az adatvédelmi biztos a választási kampánnyal összefüggő adatkezelésekről

Az országgyűlési választások közeledtével az adatvédelmi biztos ajánlásban foglalta össze a jelöltek és jelöltállító szervezetek kampánytevékenységgel kapcsolatos adatkezelésére vonatkozó hatályos szabályozást, annak alkotmányos értelmezését, valamint a javasolt jogalkotási lépéseket.

A választási években számos panasz érkezik az adatvédelmi biztoshoz a kampánytevékenységgel kapcsolatban. A kampánnyal kapcsolatos adatkezeléseket illetően a mindenkori adatvédelmi biztosok több, mint egy évtizede változtatásokat szorgalmaznak, mert a politikai pártok személyes adatokat tartalmazó listákat is felhasználnak a különféle választói csoportokkal folytatott kommunikáció során. Az egységes törvényi szabályozás azonban ez eddig nem jött létre.

Az ajánlás vizsgálja az ajánlócédulás rendszer adatvédelmi problémáit, kitér a visszaélésekre, bemutatja a rendszer adatvédelmi kockázatait. Tárgyalja a kampányban személyes adatok felhasználásával végzett

megkeresések; a szimpatizánsi adatbázisok felhasználása, a címzett postai üzenetek, a telefonos megkeresés és azon belül az automatizált hívórendszerek alkalmazása, az e-mail üzenetek, a közösségi hálózatokon végzett kampánytevékenység jogi feltételrendszerét.

Az Adatvédelmi törvény szerinti jogkörben eljárva az adatvédelmi biztos felhívja a jelöltek, és jelölő szervezeteket arra, hogy

- tartsák be a választási eljárásról szóló törvény ajánlószelvénnel kapcsolatos, a személyes adatok védelmét szolgáló rendelkezéseit;

- az ajánlószelvények gyűjtését, mint adatkezelést, a tevékenység megkezdése előtt jelentsék be az adatvédelmi nyilvántartásba;

- az ajánlószelvények gyűjtésével megbízott személyeknek szabályszerű meghatalmazást adjanak;

- ha a központi név- és lakcímadatbázist felhasználva juttatják el küldeményüket a választópolgár lakóhelyére, akkor erről is tájékoztassák az érintetteket;

- az egyéni vállalkozók adatait tartalmazó adatbázisokat és nyilvános szakértői névjegyzékeket (könyvviteli szolgáltatást végzők nyilvántartása, stb.) kampánycélra nem használhatják fel;

- nyilvános terjesztésű telefonkönyvből azon magánszemély előfizetők telefonszámait válogathatják le és hívhatják fel őket, akik hozzájárultak számuk közzétételéhez és előfizetői szerződésükben a közvetlen üzletszerzés, tájékoztatás, közvélemény- vagy piackutatás célját szolgáló megkeresések fogadását sem zárták ki;

- ne alkalmazzanak, illetve ne adjanak olyan hívórendszer alkalmazására megbízást, amely a számgenerálás elvén alapszik, mert ennek használata jogellenes;

- nyilvános telefonszámokat tartalmazó adatbázist hasznosító automatizált hívórendszert csak akkor alkalmazhatnak, ha az adatbázis kizárólag azoknak az előfizetőknek az aktuális adatait tartalmazza, akik az előfizetői szerződésükben hozzájárultak számuk közzétételéhez, valamint a marketing és tájékoztatás célú megkeresések fogadását sem zárták ki, illetve az automatikus hívások a szimpatizánsok által önként rendelkezésre bocsátott telefonszámok alapján bonyolódnak;

- kizárólag azoknak a választópolgároknak küldhetnek e-mailt, akik korábban elektronikus levélcímüket önként a szervezet rendelkezésére

bocsátották és kinyilvánították, hogy elektronikus úton is kapcsolatot kívánnak tartani a szervezettel;

- kötelesek nyilvántartást vezetni azokról a személyekről, akik a szervezetnél hozzájáruló nyilatkozatot tettek és biztosítani, hogy a polgár személyes adatait módosíthassa, tiltó nyilatkozatát bármikor megtehesse, ennek érdekében tájékoztatást kell adni a szervezet kapcsolattartásra szolgáló elérhetőségéről, elektronikus levélcíméről;

- az országgyűlési és önkormányzati választásokat követően folyamatosanak egyeztetéseket az ajánlószelvényekkel kapcsolatos kérdések tisztázása érdekében, ezzel segítve a jogszabály-előkészítést.

Továbbá felkéri a jogalkotót, hogy:

Az ajánlás hatályos rendszerét váltsa fel olyan, személyes adatkezelést nem igénylő módszert lehetővé tevő jogi szabályozással, vagy olyan szabályozással, amely legalább az adatkezelések számának és a kezelt adatok mennyiségének csökkentését eredményezi.

Alkosson olyan törvényi szabályozást, amely lehetővé teszi az állampolgár számára annak megtiltását, hogy a jelöltek, jelölő szervezetek a kapcsolatfelvétel céljából lakcímadatait megkaphassák.

2010. január 21.

Nem tartja megfelelőnek a vagyonadó-kalkulátor jelenlegi működését az adatvédelmi biztos

Jóri András ezért kezdeményezi, hogy a vagyonadó-kalkulátor adatrögzítés és azonosítás nélkül is használható legyen. A kalkulátor működésének alapjául szolgáló információk közérdekű adatok, ezért azokat mindenki számára hozzáférhetővé kell tenni. További követelmény, hogy azon a felhasználói felületen, ahol csupán adatrögzítéssel van mód az adókötelezettséggel összefüggő tájékozódásra, és az adatok megadásához jogkövetkezmény fűződik, ott a tárolt személyes adatok minősége érdekében megfelelő módon azonosítsák a felhasználókat.

Az adatvédelmi biztos panaszbeadvány kapcsán vizsgálta az APEH honlapján található vagyonadó-kalkulátor működését. A kalkulátor használatakor az interneten keresztül nem azonosított felhasználónak a saját nevében és a saját ingatlanjára nézve kell pontos adatokat megadnia. Ezen adatokat az APEH hat évig megőrzi, és úgy tekinti azokat, mint

a nyilatkozó felhasználó személyes adatait, továbbá egy adóeljárás során azokat figyelembe veheti.

Az adatvédelmi törvény alapján közérdekű adatoknak minősülnek a vagyoadó-kalkulátort működtető kritérium-rendszer alapjául szolgáló információk. Bárki számára minden további jogkövetkezmény és adatrögzítés nélkül is lehetővé kell tenni, hogy az ingatlanjával kapcsolatos adófizetési kötelezettségéről tájékozódhasson. Előzetesen és teljes körűen nyilvánossá kell tenni a kalkulátorhoz használt információkat, ilyen módon lehetőséget biztosítva bárki számára az ingatlan forgalmi értékének az adóhatóság által is elfogadható meghatározásához – állapította meg Jóri András.

Nem felel meg a célhoz kötött adatkezelés követelményének az adatok rögzítése abban az esetben, ha az adózók számára az adatok rögzítése nélkül is nyújtható segítség adófizetési kötelezettségük teljesítéséhez – foglalt állást a biztos. Az adózó és adóhatóság közötti együttműködésnek ebben a fázisában nincs az adóhatóságnak olyan kötelezettsége, amely a bevitt adatok tárolását indokolná. Jóri András javasolja ezért olyan megoldás alkalmazását, amely lehetővé teszi az adózó számára a választást az adóhatósági adatrögzítés, valamint az egyéb, adatrögzítéssel nem járó számítási lehetőségek között. Ennek hiányában a honlap használatának önkéntessége nem valósul meg maradéktalanul, az adatkezeléshez szükséges jogalap hiányzik.

Aggályokat vet fel az adatok minőségével kapcsolatban, hogy az adóhatóság nem győződik meg a felhasználó kilétéről. Jelenleg az adatforrás meghatározhatatlan, és a megadott információk pontossága sem szavatolható. Az adatvédelmi biztos támogatja az adóhatóság azon törekvését, hogy az adófizetéshez segítséget nyújtson az adózóknak, ugyanakkor úgy véli, hogy határozottan el kell utasítani minden olyan magatartást a hatóságok részéről, amely az adózókat saját érdekeik védelme érdekében arra indíthatja, hogy a valóságnak meg nem felelő adatokat adjanak meg az alkotmányos kötelezettségük gyakorlásához szükséges tájékozódásuk során.

2010. január 14.

(ABI-0196-2/2010/K)

Az adatvédelmi biztos beszéde a hódmezővásárhelyi listáról az Emberi jogi kisebbségi, civil- és vallásügyi bizottság 2010. július 27.-én tartott meghallgatásán

Tisztelt Elnök Úr, tisztelt Bizottság, Hölgyeim és Uraim!

Köszönöm a megtisztelő meghívást, és üdvözlöm a Bizottság tagjait abból az alkalomból is, hogy az új összetételű emberi jogi bizottság tagjai előtt ez a bemutatkozásom. Előjáróban szeretnék köszönetet mondani polgármester úrnak is – lehet, hogy nem teljesen egyezik a véleményünk a tárgyalt problémával kapcsolatban, de úgy érzem, lényegi, nagyon fontos, kibeszéletlen problémát vetett fel polgármester úr. Nem csak egy listáról szól ez az eset: szól jog és erkölcs viszonyáról, adatvédelem, titkosság és nyilvánosság viszonyáról, a jogvédelem funkcióiról is. Engedjék meg ezért, hogy először e szélesebb összefüggésekről szóljak, majd ezt követően tárgyaljam a konkrét esetet.

Először jog és erkölcs viszonyáról, és e viszonynak a jogértelmezésben betöltött szerepéről. Valamennyien ismerjük azt a kicsit rosszízű kifejezést, hogy „jogászkodás”. Olyankor használatos, amikor egy esetet homályos jogi fogalmak alkalmazásával „életidegen” módon oldanak meg, erkölcsi ítéletünkkel ellentétes következtetésre jutnak. Azt gondolom, nyilvánvalóan problémára utal az, hogy ez a rosszízű kifejezés egyáltalán létezik, ám ez a probléma azonosítható és megoldható. Miképpen azonosíthatjuk ez a problémát? Nos, a lényege az, hogy a magyar jogban negyven év alatt teret nyert és azóta is uralkodó a szorosan szövegekötött jogértelmezés hagyománya. Azok a bizottsági tagok, akik jogot végeztek, bizonyára ismerik a jogértelmezés négy módszerét: nyelvtani, történeti, logikai, rendszertani módszer. Önmagában ezek a módszerek nem jelentik az elmúlt rendszer örökségét, ám az igen, hogy egy nagyon fontos jogértelmezési módszer feledésbe merült. Ez az ún. teleologikus jogértelmezés, amelynek segítségével a jogalkalmazó az önmagában felépíthető koherens jogértelmezések közül választhat, méghozzá azt, amely leginkább megfelel a jogszabály céljának. E cél pedig alapvetően befolyásolja, meghatározza az erkölcs; a teleologikus jogértelmezés tehát hidat teremt jog és erkölcs között, harmóniát hoz

létre a jogrendszer zárt – sokszor életidegennek tűnő – fogalomrendszere és a társadalom erkölcsi értékei között. Ha ez az összhang nincs meg, akkor a társadalom úgy érzi, hogy a jogrend nem a sajátja; ez pedig hosszú távon a jogrendszer erodálásához, a jogállamban való bizalom megrendüléséhez vezet. Ebben az esetben teret nyerhetnek az olyan törekvések, intézkedések is, amelyek egyes erkölcsi elveket akár a jogrend ellenére is érvényesíteni kívánnak – a jogrendszer tiszta fogalmi hiányában azonban ez az irány szubjektív értékítéletekhez, önkényhez, káoszhoz vezethet. Alapvető fontosságú ezért, hogy törekedjünk a jog és az erkölcs összhangjára. Ez a felfogás a közelmúltban nyert teret a magyar közjogi irodalomban, és annak jegyében született az utóbbi évek egyik legnagyobb jogtudományi munkája, a kétkötetes nagy alkotmánykommentár is.

Magam adatvédelmi biztosként mindenkor élek ezekkel a jogértelmezési módszerekkel, és a törekvésem az, hogy az általam adott jogértelmezések ne csak egységesek, követhetők és fogalmilag világosak legyenek, hanem mindenkor megfeleljenek a törvényhozó szándékának, valamint a társadalom erkölcsi elvárásának is. Az adatvédelem és adatnyilvánosság területén e törekvésem arra irányul, hogy az adatvédelem soha ne öncél, túlzott, életidegen jogi szabályozás legyen, hanem a magánszféra valós védelmére szolgáló hatékony eszköz azokban az esetekben, amikor a magánszféra védelme fontos. És itt térnék rá a következő témára, adatvédelem és adatnyilvánosság, titok és nyilvánosság viszonyára.

A magyar adatvédelmi biztos valójában nem csak adatvédelmi biztos: egyszerre felel a személyes adatok védelméért és a közérdekű adatok nyilvánosságáért. Így a biztosnak kezdetektől lehetősége volt arra, hogy állásfoglalásaival járuljon hozzá a titokszféra és a nyilvánosság közötti, sokszor nehezen meghúzható határvonal kijelöléséhez. Az intézményi modell sikeresnek bizonyult: a magyar megoldást követően immár adatvédelemért és nyilvánosságért felelős biztosok működnek Európa számos országában, sokszor már ezen a néven, tehát nem adatvédelmi biztosként emlegetik őket: így Nagy-Britanniában, Németországban is.;Ez utóbbi kapcsán érdekes elmondani, hogy az első német szabályozások kialakításakor a magyar modellt követték. Időközben az Európai Unió adatvédelmi irányelve és legújabbban az Unió Alapjogi

Chartája alapján mindenütt felállt a független adatvédelmi felügyeleti intézmény, vannak tapasztalatok tehát arról is, hogy miképpen különbözik a két információs jogot egységben értelmező információs biztosok, és a pusztán adatvédelemmel foglalkozó biztosok gyakorlata. Ennek alapján kimondható, hogy a transzparencia, az átláthatóság érdeke jobban érvényesülhet ott, ahol a személyes adatok védelmét ellátó szerv egyben felelős a közadatok nyilvánosságáért is. Ahol a biztos nem képviseli egyben a nyilvánosság érdekét is, ott sokszor indokolatlanul nagy hangsúlyt kaphat az adatvédelem az adatnyilvánosság kárára – ez a jelenség sok európai országban, sőt az Unió szintjén is megfigyelhető.

Bár az adatnyilvánosságot és az adatvédelmet közös szabályozási keretbe illesztő megoldás sikeres volt, példát adott Európának is, a jogalkalmazásban kezdettől megfigyelhető volt egy kedvezőtlen tendencia. Az adatvédelem joga nem csak a fogalomhasználatban, az intézmény elnevezésében játszik, játszott elsődleges szerepet, hanem a gyakorlatban is. A biztos ügyek között az információs szabadsággal kapcsolatos esetek aránya a kezdetektől csupán 5-10%. Az információs szabadság jogát a média, a közvélemény csak az intézmény működésének megkezdése után évekkal ismerte meg igazán, és az rendre háttérbe szorult az adatvédelem mögött.

Ennek a kedvezőtlen tendenciának részben jogalkotási, részben jogértelmezési okai vannak. A jogalkotás terén probléma volt, hogy a jó elméleti modellből kiinduló szabályozás egyes részletkérdéseket, így különösen a két jog határterületét nem szabályozta megfelelően. Az adatvédelem megjelenése után mindenütt jellemző, hogy az állami szervek azt gyakran menedékként használják akkor is, ha közérdekű adatok iránti jogos igényről van szó. Ez megtörtént Magyarországon is. A sokszor merev szabályokra hivatkozva a média többször az átláthatóság akadályaként észlelte és azonosította az adatvédelmi jogot. Sajnos több elhibázott jogértelmezés is alátámasztani látszott ezeket a kritikákat. Adatvédelem és adatnyilvánosság érdeke állt szemben az utóbbi években is számos, nagy érdeklődést kiváltó esetben, és sokszor kifejezetten káros módon szorult háttérbe a nyilvánossághoz fűződő érdek. A felmerült kérdések például a következők voltak: rögzíthető-e az elektronikus média által a rendőri intézkedés? Nyilvános-e az intézkedő rendőr arcképe? Milyen terjedelemben hozhat nyilvánosságra az átláthatóságot

szolgáltató közérdekből személyes adatokat a tényfeltáró újságíró? Milyen körben lehet nyilvános az előző rendszerrel együttműködők személyes adata? A nyilvánosságra tartozik-e a rektorok fizetése? Az ilyen kérdések megválaszolásakor a felelős adatvédelmi biztosi működésnek mindenkor figyelembe kell vennie a nyilvánossághoz fűződő minősített közérdeket is; így ezek az esetek a jelenlegi jogszabályok keretei között is megoldhatók megfelelő jogértelmezéssel. Máskor csak a jogalkotás segíthet: kár lenne tagadni, hogy a korai szabályozásban számos öncélú adatvédelmi rendelkezés szerepel. Végezetül sokszor pusztán vélt adatvédelmi akadályok állnak legitim célok elérésének az útjában: ilyen eset pl. az, ahol a társadalom állapotának, jellemzőinek megismerését, közérdekűvé váló adatok gyűjtését szolgáltató népszámlálás kapcsán vetnek fel (hangsúlyozom: nem valós) adatvédelmi aggályokat bizonyos adatok – anonim módon történő – gyűjtését kifogásolva. Ezekben az esetekben a biztos feladata, hogy eloszlassa az aggályokat, és rámutasson: az adatvédelmi problémák valójában nem léteznek, illetőleg a megfelelő garanciarendszer megfogalmazása annak érdekében, hogy ne is lehessenek léteznek. Így tettem pl. az etnikai adatok kezelése kapcsán kibocsátott ajánlásomban.

Az adatvédelem és adatnyilvánosság közötti kapcsolat meghatározása, nyilvános adat és titok elhatárolása során adatvédelmi biztosként mindenkor két cél vezérel. Az egyik cél az, hogy létrehozzam az adatvédelem és információszabadság új egyensúlyát a transzparenciaigény erősebb érvényesítése mellett. A másik, ehhez szorosan kapcsolódó cél, hogy a személyes adatok védelméhez fűződő alkotmányos jog a gyakorlatban – az alkotmányozó szándékának megfelelően – az egyének magánszférájára irányuló védelemként érvényesüljön; ne védjünk olyan adatokat, amelyek védelme a közsféra átláthatósága szempontjából vagy más alkotmányos érdek érvényesítése szempontjából nem indokolható. Bár az adatvédelem nagy eredménye, hogy a jogot immár az Európai Unió Alapjogi Chartája is elkülönülten szabályozza, ez nem jelenti azt, hogy az adatvédelem és a magánszféra-védelem teljesen elszakítható lenne egymástól: az adatvédelem nézetem szerint soha nem öncél. Ezt a gondolatot képviselem az adatvédelem uniós fórumain is, hiszen ez a kérdés ott is élénk vita tárgya pl. az Európai Bíróság azon közelmúltbeli döntése, amely adatvédelmi okokból nem engedett hozzáférést egy

hivatalos találkozó dokumentumaihoz, álláspontom szerint helytelenül. Szeptemberben kifejezetten adatvédelem és nyilvánosság viszonyáról, az ezzel kapcsolatos ellentmondásokról szervezünk konferenciát Budapesten, a német szövetségi adatvédelmi és információs biztos, a brit információs biztos és az európai adatvédelmi biztos ezzel a témával foglalkozik majd. A konferencián örömmel látjuk a téma iránt érdeklődő képviselőket is.

Az eddigieket azzal a kijelentéssel zárnam le, hogy hogy országgyűlési biztosként mindenkor igyekeztem legalább annyira adatnyilvánosságra, mint adatvédelmi biztosként eljárni. Lássuk tehát, hogy e szerepfelfogásomra és az előbbieken elmondottakra tekintettel miképpen értékelem a hódmezővásárhelyi lista ügyét, miért látom azt mégis problematikusnak.

Előjáróban érdemes egy pillantást vetni arra, mi a helyzet Európában a hasonló listákkal, illetőleg Magyarországon vannak-e a hódmezővásárhelyire emlékeztető nyilvános listák. Az európai adatvédelmi irányelv egységes keretrendszert ad az európai adatvédelmi törvényeknek, kisebb eltérések azonban vannak. Azt lehet mondani, hogy a nyilvánosság és titkosság határa kultúrafüggő: általában a nyilvánossághoz közelebb húzódik az északi protestáns államokban, míg a déli, katolikus dominanciájú államokban az adatvédelem erősebb, itt szigorúbbak az adatvédelmi törvények. Az északi államok szabályozására jellemző példa, hogy több államban – pl. Finnországban – nyilvánosak az összes állampolgár személyi jövedelemadózással kapcsolatos adatok¹⁷. Magyarországon az adóhatóság közzéteszi azon adózók listáját, akik nem tettek eleget

¹⁷ Az említett törvény 5. cikkének (1) bekezdése szerint az évenkénti adókievéttel kapcsolatos nyilvános információk minősül az adóalany neve, születési éve és a lakóhelye szerinti település. Nyilvánosak továbbá a következő információk:

1. a keresőtevékenységből származó, állami adózás keretei között adóköteles jövedelem;
 2. az állami adózás keretei között adóköteles tőkejövedelem és vagyon;
 3. a helyi adózás keretei között adóköteles jövedelem;
 4. a jövedelem- és vagyonadó, a helyi adó, valamint a megállapított adók és díjak teljes összege.
- [...]"

bejelentkezési kötelezettségüknek: ezzel kapcsolatban az Alkotmánybíróság is állást foglalt, alkotmányosnak ítélve a szabályozást. Az AB szerint a nyilvánosságra hozatal alkotmányos kötelezettségen alapul, közérdekből, mások jogainak védelme érdekében történik és a rendelkezés céljához képest nem tekinthető aránytalan korlátozásnak. Egy másik szabály a legnagyobb adótartozók adatainak nyilvánosságát rendeli el; ezzel kapcsolatban az AB nem foglalt állást; megjegyzendő azonban, hogy itt nagy összegekkel tartozó vállalkozásokról vagy magánszemélyekről van szó (magánszemélyek esetén az összeghatár 10 millió forint, ekkora tartozásnak kell 180 napig fennállnia). A fenti összes esetben közös, hogy a nyilvánosságot törvény rendeli el, előzetesen meghatározott mind az adatkör, mind a nyilvánosságra hozatal feltételrendszere.

Lássuk a szóban forgó esetet. Hódmezővásárhely megyei jogú város honlapján azon személyek neve és egyéb adatai jelentek meg, akik rendelkezésre állási támogatásban részesültek, ám ezt követően, ha munkát ajánlottak nekik, kiléptek a rendszerből. Szintén szerepelnek a honlapon, akik egyes természetbeni támogatásokat (étkezési jegy, gyógyszerutalvány, stb.) nem vettek igénybe. Fontos leszögezni, hogy aki valóban így tesz, vagyis megkárosítja a közt, annak cselekedete valóban elítélendő; a városvezetőnek kötelessége a jó gazda gondosságával eljárni, és védeni a közvagyon. A szabályozás sok esetben rossz, idézek a polgármester úrtól: „nézzünk szembe azzal a valósággal, hogy aki visszautasítja pénteken a munkát és az ingyen ebédet, hétfőn minden jogkövetkezmény nélkül bejöhethet a városházára, és az állami rendszerben szociális segélyre jogosult. Nincsenek szankciók a mai rendszerben azokkal szemben, akik visszaélnek a közösség támogatásával”. A polgármester ezért erkölcsileg megalapozott felháborodásában úgy dönt, közzéteszi a listákat.

Látnunk kell azonban, hogy a lista közzététele csupán pótcselekvés: olyan intézkedés, amely valójában nem szolgálja a visszaélések megakadályozását, mint polgármester úr is utal rá levelében, erre teljesen alkalmatlan. Az intézkedés ugyanakkor sajnos jogszerűtlen is: nincs meg a jogalap az adatok nyilvánosságra hozatalára, a polgármester úr által

hivatkozott törvény hatálya a hasonló ellátásokra nem terjed ki¹⁸. A hivatalban elhelyezett tájékoztatás illetőleg az űrlapokra nyomtatott nyilatkozat a hozzájárulás adatvédelmi jogi fogalmának nem felel meg, ráadásul nincs meg, illetőleg nem tisztázott az adatkezelési cél, amely a nyilvánosságra hozatalt alátámasztaná. Probléma az is, hogy a lista adattartalma megkérdőjelezhető - a Polgármester úr erkölcsi érveléssel kívánja alátámasztani az intézkedést, és figyelmeztet, hogy a becsületes emberek számára is kijár az ombudsmani figyelem. Fellépésemet éppen az ő érdekeik védelme indokolja: azon becsületes asszony esete, aki elhunyt, ezért nem tudta átvenni ebédjegyét, és ezért került fel a szegyenytáblára; annak a becsületes vásárhelyi polgárnak az esete, aki betegen nem tudott elmenni a polgármesteri hivatalig. Megjegyzem, ezek a személyek a hatályos polgári jog szerint jó hírnevük megsértéséért pert indíthatnak az önkormányzat ellen, és a megítélt nem vagyoni kártérítést is az adófizetők állják majd.

Ez a probléma nem adatvédelmi probléma: lényege, hogy sokan ezek szerint jogosulatlanul vesznek fel, igényelnek szociális támogatásokat, közpénzt, és ezt az állam, az önkormányzat nem képes szankcionálni. Javaslom ezért polgármester úrnak, hogy e szankcionálás, a további juttatásokból való esetleges kizárás szabályainak megalkotását kezdeményezze – ez nem adatvédelmi jogi kérdés, nem igényli adatok nyilvánosságát (azok nyilvántartását esetleg igen).

Lehetséges, hogy a polgármester úr akkor is szükségesnek tartaná hasonló adatok közzétételét, ha a megfelelő szankciórendszer rendelkezésre áll. Ehhez azonban jogi szabályozás kell. Volt a közelmúltban olyan eset, amelyben egy területen nyilvánvalóvá vált, hogy a nyilvánosság igénye megnőtt a társadalomban: az elmúlt rendszer prominens szereplőinek bemutatásával, a rájuk vonatkozó tényfeltáró tevékenységgel kapcsolatos országgyűlési határozatot a t. Bizottság is tárgyalta. Ebben az esetben látható volt az, hogy a társadalom erkölcsi értékítélete szerint

¹⁸ A közpénzekből nyújtott állami támogatásokról szóló 2007. évi CLXXXI. törvény 2) E törvény hatálya nem terjed ki a külön jogszabályban meghatározott d) természetes személyeknek a méltánylást igénylő élethelyzetükre figyelemmel, továbbá jövedelmük pótlása, illetve kiegészítése érdekében rászorultsági alapon nyújtott egyéb szociális pénzbeli, természetbeni és személyes jellegű ellátásokra.

nem helyes olyan szintű adatvédelemben részesíteni e személyeket, mint amely a hatályos jogban rögzített: az Országgyűlés ezért felszólította a kormányzatot, hogy dolgozza ki e területen a szükséges jogszabály-módosítást. Úgy gondolom, ez a jó modell. Ha polgármester úr szükségesnek tartja, hogy a szociális segélyben részesülő magánszemélyek listája legyen nyilvános, javaslom, hogy tegyen erre vonatkozó szabályozási javaslatot. Megjegyzem, a polgármester úr által levelében idézett, a bankok által működtetett, de nézetem szerint államosítandó BAR-lista sem nyilvános.

Mindezek alapján tehát kérem polgármester urat, hogy a hatályos jogot tiszteletben tartva távolíttassa el a honlapról a szóban forgó adatokat; más módon, a segélyekkel való visszaélés lehetőségét kizáró törvényi szabályozás kezdeményezésével lépjen fel a közpénzek védelméért. A lista ugyanis egyrészt alkalmatlan a kívánt cél elérésére, másrészt pedig törvénytörtő módon olyanokat is büntet, akik erre sem erkölcsileg, sem jogilag nem szolgáltak rá.

Még egy megjegyzés: bár az általam vezetett iroda igen leterhelt, európai összehasonlításban igen kicsi a munkatársaim létszáma, arra mindig gondot fordítok, hogy parlamenti képviselők, önkormányzatok számára magam és munkatársaim rendelkezésre álljanak. Ilyen és hasonló intézkedések bevezetése előtt tehát örömmel segítünk a jogszabály-tervezetekről vagy más intézkedésekről folytatott konzultáció formájában.

Köszönöm a figyelmüket.

Munkatársaink

Árvay Viktor György dr.

Baka Péter dr.

Balogh Gyöngyi dr.

Bányai Nóra Orsolya

Baracsi Nándor

Bárános Krisztina Andrea dr.

Bártfai Zsolt László dr.

Bíró János dr.

Csajági István

Dudás Gábor dr.

Egerszegi Béla

Egri Katalin dr.

Fazekas Béla

Filipovits Viktória dr.

Földvári Csaba

Halmos György dr.

Hegedűs Bulcsú dr.

Horuczi Szilvia Ibolya dr.

Horváth Nóra dr.

Jakab András Bálint dr.

Jánosiné dr. Poltz Klaudia dr.

Juhász Malvin

Jutasiné Diós Berta

Kádár Dóra dr.

Kaiserné dr. Pajó Ágnes

Kerekes Zsuzsanna dr.

Keszey Gábor dr.

Kőhalmy Lászlóné

Kovács Györgyi dr.

Lakatos Lászlóné

Mészáros Katalin

Németh Gáborné

Polefkó Patrik dr.

Rajos Krisztina dr.

Révész Balázs dr.

Rózsahegyi Bernadett

Somogyvári Katalin dr.

Szabó Márk

Szádeczky Tamás

Széplaki Andrea

Szőke Gergely László dr.

Tóth Beáta dr.

Trócsányi Sára dr.

Varga Ilona dr.

Weiser Gabriella

Zétényi András dr.

Zsákos-Szőke Andrea dr.

ADATVÉDELMI BIZTOS IRODÁJA

Cím: H-1051 Budapest, Nádor u. 22.
Honlap: www.adatvedelmibiztos.hu
Tel.: 475-7186 Fax: 269-3541
E-mail: adatved@obh.hu